המחיר: 30.00 ל"י (כולל מ.ע.מ.) מיספר 2194 120 עמודים כ"ו אלול תשל"ט, 19.9.79 שנה 44

העולם הזה

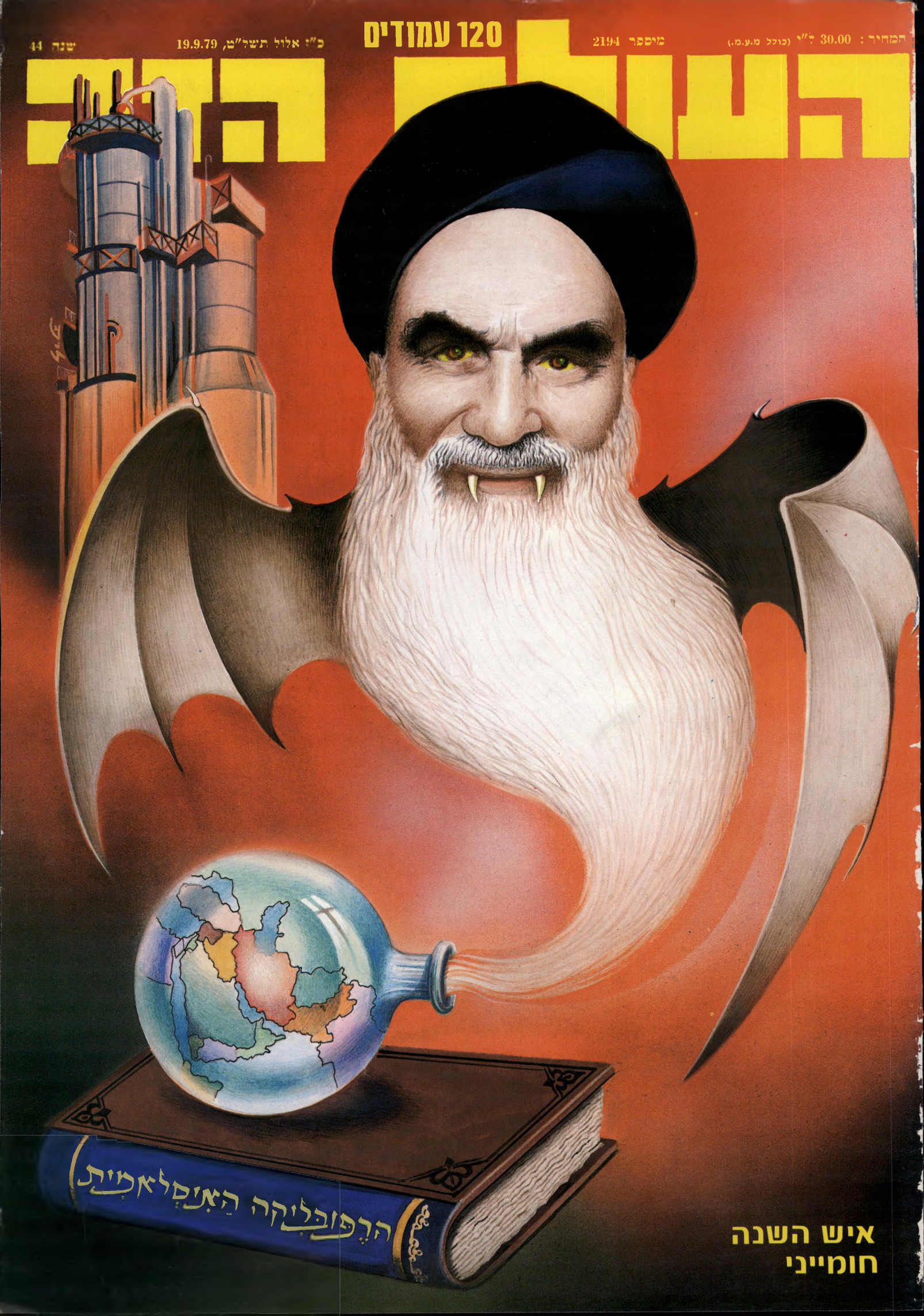

איש השנה
חומייני

נפה
אופנת הנשים היפות, סתו חורף 80' 1979
A BONBONNIERE •
chez
CAFE
a Gideon Oberson design
for
NIBA

13.12.78 : גולדה מאיר הלכה לעולמה. „לטובה או לרעה, היתה אשה גדולה."

21.2.79 : בפעם הראשונה בתולדות המדינה נכנס ח"כ לכלא, בעודו ממשיך לכהן.

28.2.79 : ארליך מגלה תוכנית כלכלית חדשה, „העולם הזה" מנבא את האסון.

7.3.79 : ג'ימי קארטר עורך ביקור־בזק בירושלים ובקאהיר, כופה חוזה־שלום.

29.3.79 : חוזה־השלום נחתם בוושינגטון, קארטר, בגין וסאדאת משלבים ידיהם.

5.4.79 : בגין ליד הפיראמידות, הביקור הראשון של ראש ממשלת ישראל בקאהיר.

25.4.79 : מעשה־זוועה של פידאיון בנהריה מזכיר כי לא הושג שלום מלא.

1.5.79 : הממשלה מחליטה להפעיל את עונש־המוות נגד מבצעי התקפות אכזריות.

27.6.79 : „העולם הזה" מגלה כי משה דיין נותח לשם עקירת גידול ממאיר.

25.7.79 : מנחם בגין אושפז אחרי שמעד. קריש־דם חסם עורק קטן במוחו.

קוראי יקרים,

זהותר של איש־הטבה תטל"ט מסבירה, יותר מכל מאמר או באום, את חסיבותה הגדולה של העולם הזה בפרוס טבת תש"ם. אם יראה מיטהו לתאר לעצמו את היפוכו המוחלט של החומייניזם – במהדורתו העולמית והישראלית – הרי יעלה בדמיונו את השבועון הזה.

אלמלא היה העולם הזה קיים, היו עתה צריכים להמציא אותו.

די להזכיר, לצורך זה, את המתרחש באמצעי־התיקשורת הממלכתיים. עם מיבני קומיסאר פוליטי ברשות־השידור, ועם ה"טיהור" הברוטאלי שבערך בטלוויזיה, התחרור כי אין תחליף לשבועון המסויים. כל עוד הוא קיים, לא תהיה אפשרות להשתיק את האמת, למבוע מידע מן הציבור, לערוך מערכת טרוטאלית ויעילה של טטיכת־מוח.

כמה מאבטי־השרירה החדשים הביבו זאת. אחרי 14 שבות הפוגה בעטה טרב בסידן להחמיר את חוק־לטון־הרע, שבחקק במקורו במטרה מוצהרת לסתום את פי העולם הזה. הטבה, בפעם הראשונה מאז קום המדיבה, הוגש נגד העולם הזה מישפט פלילי, על פי סעיף ביטחוני חמור, בעוון פירסום מיכתב למערכת.

הקרב הישן על חופש־העיתונות לא נדם אף לרגע. הטבה עבר לשלב חדש – ושוב עומד העולם הזה [illegible].

* * *

השבועון נבנס לקרב זה, כשהוא חזק יותר מאשר היה אי־פעם.

בשבה ה־43 של שבועון זה, ובשבה ה־30 לקיום המערכת הבוכחית, התפתח השבועון בהתמדה. תפוצתו עלתה מחודש לחודש – אולי מפני שהולכים ורבים האנשים המביבים כי בעידן זה הוא דרוש יותר מתמיד. צוותו החיצוגית השתכללה עם הבנסת עמודי־צבע לעיתון, והעברת ההדפסה של השער לשיטה הדשה. מיספר עמודיו גדל, עד כי גליון ממוצע מכיל עתה 80 עמודים – פי ארבעה יותר מאשר באפריל 1950, כאשר הפכתי עורכו. אז היה מחיר הגליון 75 מיל (7 אגורות וחצי), שהיו טורים אז יותר ממחיר הגליון הזה.

* * *

מהו היפוכו של החומייניזם?

פירושו: הדחקות מן הקבורת. לחימה בלתי־בלאית למען זכויות האדם, כערך עליון העומד מעל לכל אידיאל פוליטי. הדריטה הנמרצת להעביד ערכים מקודשים במיבחן הצונן של ההגיון. הבכונות להתנק בברה הרוחנית והמדיבית, למרות בעריצות של סיסמות מלהבות, לשבור "קונבנזוס" המבוסס על יצדים בלתי־רציונליים או המשמש אליבי למגמות חטוכות.

השבה, כמו בכל השבים הקודמות, שירת העולם הזה מטרות אלה. מטום כך בשאר טבוא בעיבי רבים, יעד לאויבים, כתובת להשמצות – כשם שאחרים אהדו ואולי אף אהבו אותו. אלה גם אלה מעידים על אופיו של שבועון זה, שלא נבנס לשום תלם, שלא נכלא בשום מיסגרת. אולי זהו סוד הצעירים.

* * *

שוב עברנו דרך של 51 שבועות. גליון־גליון והמתח שלו, שמחתיו ומטבריו, ביצחונותיו וכישלונותיו, הדדיפה אחרי סקנפים חמקמקים וההרגשה – מפעם לפעם! – שעשיבו את שלבו, שחשפנו מזימה פסולה, שמבענו ערוך או אסון, ששברנו קשר־שתיקה, שהצבענו על פיתרון נכון, אם כי בלתי־פופולרי.

בלי מורא, בלי משוא־פנים!

שלכם שלמה.

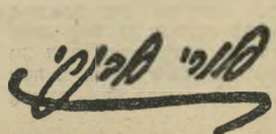

מכתבים

שנה טובה

איחולי קוראים לקראת השנה החדשה.

זה כל כך באנלי, אבל בכל זאת — מי יתן ותהיה תש"ם שנת שלום.

אמירה ברקאי, טבריה

הלוואי שתהיה השנה הבאה עלינו לטובה בעלת שיעורי אינפלציה כמו ה־שנה שחלפה.

הרצל אליהו, רמת־גן

סתם שנה טובה — בלי אירועים מיוי־חדים, היסטוריים וגורליים.

אורי דינר, תל־אביב

הרשו לי לאחל לכם שייתגשם בכם בשנה החדשה כל מה שאיחלתם לי בשנה שחלפה.

ח"כ שמואל פראטו־שרון, סביון

שנת שלום — גם עם ירדן.

אודי ברי, ירושלים

● ● ●

כל הכבוד לראשון־לציון

הרב הראשי הספרדי, עובדיה יוסף, הצהיר, בהתבסס על ההלכה, כי יש להחזיר שטחים, כדי למנוע מלחמה ולהציל חיי אדם. בכך התייצב בעמדה מנוגדת לזו של עמיתו, הרב הראשי האשכנזי, שלמה גורן.

בהפגינו את רצונו בשלום השמיט ה־ראשון־לציון, עובדיה יוסף, את הקרקע מתחת לרגליהם של קנאי־הדת הלאומנים, גוש־אמונים והרב שלמה גורן.

שוב הוכח, כי הסתמכות חסידי הסיפוח וארץ־ישראל השלמה על התורה ועל ה־

הלכה, אינה אלא מעשה רמייה, שנועד לכוף את כל קדשי ישראל למען הפולי־טיקה הלאומנית השלטת היום בכיפה.

כל הכבוד לרב הספרדי!

יוסי ברמן, באר־שבע

● ● ●

מבלאי

הממלכה העביעית

איך סיכם „העולם הזה" את בי־קורו של נשיא מצריים בחיפה, מייד בתחילתו, שעות ספורות אחרי שכף רגלו של אנוור אל־סאדאת דרכה על רציפי הנמל („העולם הזה" 2192).

קניתי את הגיליון של שבועונכם בבוקר של היום הרביעי, והופתעתי לקרוא בו את הכותרת על ביקור אל־סאדאת: „אין ענגים בחיפה".

ידוע לי, שגיליונותיו הראשונים של השבועון נימכרים כבר ערב קודם לכן, בתל־אביב. פירוש הדבר הוא, שלקחתם סיכון ונתתם כותרת אופטימית לתיאור פיסגת־חיפה כבר בראשיתה, מבלי שאפ־שר היה לנחש כיצד תסתיים.

מה אתם — עיתונאים, פרשנים, מגידי־עתידות או סתם חזאים של מזג האוויר?

יוסי בנשלום, רעננה

● על כך תוכל להשיב בעצמך, בעז־רת הקטע שסיים את הכתבה על ביקורו של אל־סאדאת בחיפה: „כך או כך, שום דבר לא העיב על הידידות בטווח הקצר. לא היו עננים קודרים בשמי חיפה. היו הרבה חיוכים, ומעט חיכוכים. הבעיות הגדולות היו חבויות עדיין מעבר לאופק. שני הצדדים יכלו להעמיד פנים, בחיבוק הדדי, שאינן קיימות."

● ● ●

נירון גבגין

על השעשועים שסיפק נירון להמו־נים ברומא והנאומים של גגין.

כשהעריץ הרומאי נירון לא יכול לספק לרומאים שלו לחם וזל, הוא אירגן עבו־רם „שעשועים" בצירקוס מאקסימוס, שם השליך נוצרים לפני אריות טורפים.

כשמנחם בגין אינו יכול לספק לחם זול לישראלים שלו, הוא מארגן שעשו־עים במלון דן כרמל בחיפה.

מיהם הנוצרים של בגין? המוסלמים של הגדה המערבית ורצועת־עזה. ומיהם האריות? חברי גוש־אמונים ותנועת כך.

שעה שהאריות זללו את הנוצרים, דיק־לם נירון אחד השירים המפורסמים שלו. שעה שגוש־אמונים וכך מפקיעים אדמות ומכים במוסלמים, מדקלם בגין אחד הנאו־מים המפורסמים שלו.

ההבדל? — בזמנו של נירון עדיין לא המציאו את הטלוויזיה הציבעונית.

יוסף שריק, תל־אביב

● ● ●

נחוץ דף חדש

לזיפרו של „דף" — העיתון היומי שהוצא לאור בימי מילחמת ששת־חימים („העולם הזה" 2129).

סיפורו של אלי תבור על הדף היומי שהוצאתם בימי המילחמה, לפני תריסר שנים, עורר בי זיכרונות של אהבה יש־נה. הייתי באותם ימים מילואימניק, ש־עשה מילואים לראשונה בחייו, ובמילחמה אמיתית — לא בתרגיל. וזאת, לאחר שבו־עות שלמים של המתנה מורטת עצבים.

הדף היומי היה בשבילי, באותם הימים, כמשקה צונן להלך במידבר. זה היה הד־בר הנכון בזמן הנכון — ניסוח תמציתי ואמין של המתרחש, בלי הבירבורים וה־מלל האופייניים כל כך לעיתונות הרגילה.

העיתון הוגדר אז כ„עיתון לימי חירום". הגדרה מעניינת ומחייבת גם היום, שהרי עתה אנו חיים בימי חירום גורליים יותר מאשר ימי החירום של 1967. בדיעבד קל לקבוע, שאם הוצאתו לאור של דף היתה מוצדקת אז, היא מוצדקת היום פי כמה וכמה. בתיקווה שהבנתם את הרמז.

פינחס יכ, פתח־תקווה

הפיכתו של דף תשקיף לשני עמודים — דף ותשקיף — מהווה ניצחון של ה־רעיון הליבראלי־דימוקרטי על פני הרעיון הסוציאליסטי־טוטאליטרי. תחת מדור אחד, אנונימי, המבטא את „קול אדוניו", שני מדורים נפרדים, חתומים על־ידי כות־ביהם, המתחרים זה בזה על נפש הקורא. מי שמפיק מכך את מירב התועלת הוא הקורא של השבועון.

עמי קאהן, ירושלים

● ● ●

מילון בהשאלה

מהי אוטונומיה, אליבא ד'מילון ובסטר האמריקאי?

נזדמן לי לאחרונה לעלעל במילון ובס־טר, מהדורת 1952. והנה, בערך „אוטו־נומיה" נאמר: „הכח או הזכות למימשל עצמי: מצב של עצמאות פוליטית" ("The State of Political Independence").

אני מציע בזאת ל„ערבי ארץ־ישראל", המתכונים להשתתף במהלכים המדיניים בעתיד, שיקחו עימם לכל ישיבה את ה־מילון הנ"ל. אני מוכן להשאיל את מי־לוני לצורך זה, בתנאי, כמובן, ששר־המישפטים, שמואל תמיר, יתחייב שלא להעמידנו לדין באשמת בגידה או הסתה למרד.

איציק בן־אור, פתח־תקווה

● ● ●

מיפגשים מן הסוג הדיניי

על פגישותיו של שר־החוץ משה דיין עם תומכי אש"ף בשטחים.

מעולם לא נימנתי על חוג מעריציו של משה דיין, גם כשהיה בשיא תהילתו. או־

לם מוכרחים להודות, שהראש שלו עובד ללא הרף, מפיק רעיונות וטריקים, פותר בעיות ועוקף מיכשולים יותר טוב מכל שר אחר בממשלה.

לכן אסור לשוחרי־השלום להשתתף ב־אורגיה האנטי־דיינית האחרונה, שאותה יזמו קיצוני הקואליציה, כדי לטשטש את הרושם החיובי שנוצר בעולם בעיקבות פגישות דיין עם תומכי אש"ף בשטחים.

גד פרץ, נצרת עילית

● ● ●

ישקני מנשיקות פיהו

על טעות שנפלה בזיהוי ישבנה של השחקנית, הזוכה בנשיקה מפיו של מארצ'לו מסטרויאני („הצנזורה אינה אוהבת משו־לשים", „העולם הזה" 2191).

ובכן, סצנת הנשיקה אינה לקוחה מן הסרט אשה פילגש, כפי שציינתם בטעות.

קינסקי ומסטרויאני ב„כזאת אני"

טעות בזיהוי

היא לקוחה מסרט אחר, כזאת אני, בכי־כובה של אנסטסיה קינסקי. סרט זה עדיין לא הוצג בארץ.

גידי תימור, תל־אביב

● הקורא תימור צודק. סצנת הנשי־קה — ראה תמונה.

● ● ●

ישר לפח

על מיכתבו של הקורא ד. ורדי („העולם הזה" 2186), שבו תקף את השבועון ואת עורכיו ואת כתביו.

פירסום המיכתב, שבו לא זכה אורי אבנרי בשבחים דווקא, משמש דוגמה ל־יישומה של סיסמת השבועון „בלי מורא, בלי משוא פנים". ואמנם, עצם הפירסום חיזק בי את הביטחון באשר לחופש הבי־טוי מעל דפי העולם הזה.

למרות שפתו המחוספסת של הקורא ורדי וחרף הסתייגותי מסיגנונו, הריני מסכים עימו בכמה נקודות.

(א) רוב קוראי השבועון אינם מזדהים עם השקפותיו הפוליטיות של העורך ה־ראשי.

(ב) אני, ודומה שגם שאר הקוראים, איני מעוניין לקבל דו"ח שבועי על כל מילה שיצאה מפיו של העורך מעל דוכן הכנסת.

(ג) סיגנון כתיבתו של אבנרי מהווה זילזול באינטליגנציה של הקורא. במר־בית מאמריו מוזכרת עובדת פציעתו ב־מילחמה ב־1948 והרי לפי דו"חו האחרון של מבקר המדינה יש בארץ, לצערנו, כ־24 אלף נכי צה"ל. לפיכך, עובדת פצי־עתו של העורך לפני 31 שנה אינה אט־רקטיבית, ומעוררת לפעמים חמלה. למו־תר לציין, כי דרגתו של העורך הינה רב"ט, למרות שמאופן כתיבתו בנושאים צבאיים עלול להשתמע אחרת.

לסיכום: יופרדו מאמריו הפוליטיים של אבנרי מגוף העיתון, כדי שיוצאו כניספח נפרד. בעזרת שיפור זה יוכלו הקוראים המעוניינים בכך — לדעתי, מרביתם — להשליך את הניספח לפח האשפה הראשון הנקרה על דרכם.

ד. כייעד, תל־אביב

● ● ●

קיצת סופרים תרבה בחילה

על הדו־קרב הספרותי שבין יורם ברונובסקי לבין דן בן־אמוץ („העולם הזה" 2193, 2191).

פאכסססססס...

רות לנגר, תל־אביב

יתכן באמת שלברונובסקי יש שיניים תותבות — אז מה? מה שבטוח הוא, ש־לבן־אמוץ יש פה מלוכלך.

שולי שפירא, תל־אביב

העמדתם עמוד שלם לרשותו של דן בן־אמוץ. האם תעשו כן גם למענו של יורם ברונובסקי, אם יבקש זאת?

סמי שפיר, תל־אביב

● בוודאי!

הצלחות המעופפות

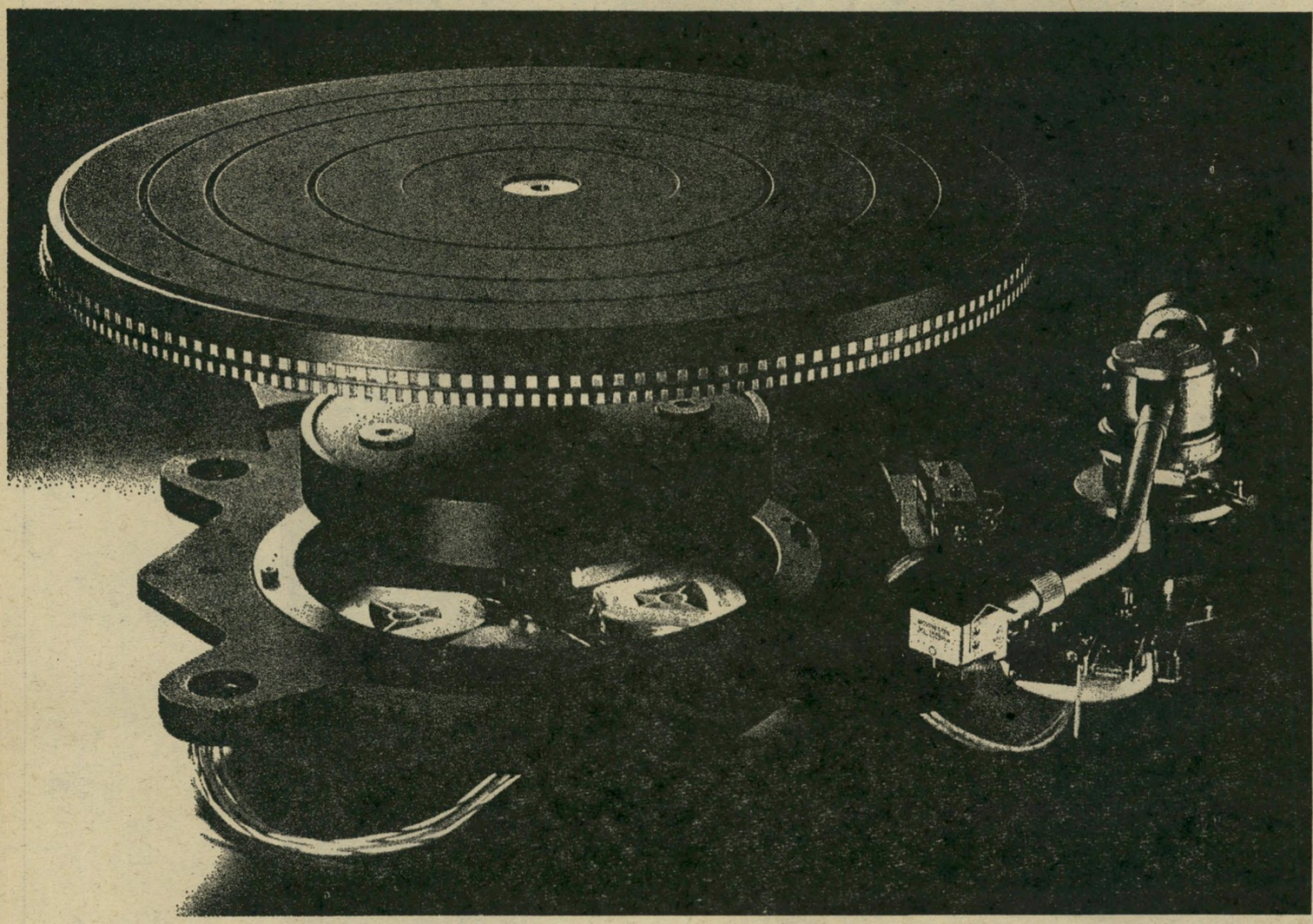

מסידרת הפטפונים SONY PS-T

את "הצלחות המעופפות" בסידרת הפטפונים SONY-PS-T "מעיפים" המנועים החדישים מדגם BSL (Brush-Less) המהוים פריצת דרך בדור החדש של הפטפונים.

חישג טכנולוגי זה של מעבדות SONY מעלה את הפטפונים מסידרה זו, למקום הראשון מבחינת אורך חיי המנוע, יציבות המהירות (ע"י בקרת Servo) ורמת הרעש הנמוכה מהמקובל.
לכל אלו מתווספים עיצוב מרהיב עיין והפעלה נוחה.

PS-T20

הנעה ישירה; מנוע מיוחד — ללא מברשות עם בקרה בשיטת Servo; מנגנון מיוחד לדיוק המהירות (סטרובוסקופ); ראש מגנטי ומחט יהלום.

PS-T30

הנעה ישירה; מנוע מיוחד — ללא מברשות עם בקרה בשיטת Servo; הפעלה ע"י לחצנים אלקטרוניים; מנגנון מיוחד לדיוק המהירות (דטרובוסקופ); זרוע משוכללת עם מנגנון המונע החלקה (anti-skating); ראש מגנטי עם מחט יהלום.

SONY.

למבקשים את הטוב ביותר

כרסום מדניק | רפאל טיראן

פינג'ן

תענוג הקפה הטורקי החדש של עלית

קפה פינג'ן הוא משהו
מיוחד במינו...
הוא מיועד למי שבאמת
יודע מהו קפה טורקי!
תערובת פולי הקפה מורכבת
במיוחד לטעמך והיא
קלויה וטחונה בדיוק כפי
שצריך —

ובנוסף לכל אלה — האריזה
היפה והסגורה הרמטית
השומרת על טריות
וניחוח הקפה (אח, איזה ריח)
קנו פינג'ן
תענוג הקפה החדש של "עלית"
ותאמרו:

טוב לי עם קפה עלית

פרסום וימר יעקבסון

איש השנה תשל"ט

מאת
אורי אבנרי

השי"ח אחמד זקי אל־יאמני מנופף רובה בפגישת שרי־הנפט

סוף העולם שהכרנו

קשה להעלות על הדעת נציג טיפוסי יותר של העוצמה האמריקאית מאשר ג'יימס שלזינג'ר. הגבר יפה־התואר, בעל השיער המכסיף וההופעה הסמכותית, ייצג את העוצמה הצבאית האמריקאית בכהנו כשר־הביטחון, ולאחר מכן את העוצמה הכלכלית האמריקאית בכהנו כשר־האנרגיה.

בשלהי תשל"ט פיטר הנשיא ג'ימי קארטר את שלזינג'ר מתפקידו, בשל עצמאותו היתרה. דברי־הפרידה של השר רב־היוקרה זיעזעו את בעלי־המחשבה במדינה, שהיתה ידועה פעם כ„ארץ האפשרויות הבלתי־מוגבלות."

שלזינג'ר דיבר על „הנוף הגיאו־איסטראטגי", והשליך לתוך החלל נבואה קודרת. אם ישתלטו כוחות עוינים על ברז־הנפט במיזרח התיכון, אמר, „פירוש הדבר יהיה סוף העולם שהכרנו."

היו אלה מילים מחרידות, בפי אדם הידוע בשל התבטאותו המאופקת והשקולה. הוא הוסיף על כך קביעה שנייה: הביטחון של ענייני ארצות־הברית במיזרח התיכון „תלוי בחסדי אללה."

למדינאי האמריקאי התקיף היתה מטרה בהשמיעו הכרזה זו. הוא ביקש להמריץ את ממשלתו להקים כוח צבאי נייד, שיהיה מוכן לכבוש את חצי־האי הערבי בעת הצורך, בעזרת המיתקנים והעוצבות של צה"ל. אך הסיגנון הקיצוני של דבריו חרג בהרבה מן השרות למטרה זו.

שלזינג'ר מאמין כי אכן צפויה סכנה של „סוף העולם" — סוף העידן שבו שלט המערב, בהנהגת ארצות־הברית, בעולם כולו.

הוא היה הבולט ביותר בקרב נביאי־הזעם, אך לא הקיצוני שבהם. היו בארצות־הברית, ובשאר ארצות המערב, נביאים פחות קולניים, אך קודרים עוד יותר.

לדעתם, „העולם שהכרנו" כבר הגיע לקיצו.

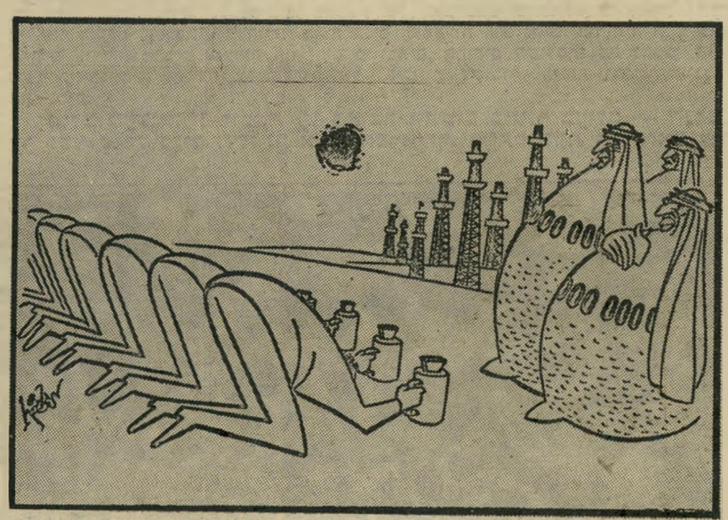

„העולים החדשים ברגל למכה" - קאריקטורה גרמנית

„שקיעת המערב"

לפני שני דורות כתב ההיסטוריון גרמני בשם אוסוואלד שפנגלר יצירת־ענק קודרת, שהיתה לה השפעה עצומה על מחשבת המאה ה־20. שמה העיד על תוכנה: שקיעת המערב.

שפנגלר חילק את ההיסטוריה העולמית ל„תרבויות". כל תרבות היא, לפי הגדרתו, יחידה רעיונית־מדינית־חברתית. גורלה של תרבות הוא כגורל האדם: היא נולדת, צומחת, משגשגת, מתנוונת ומתה, כשהתהליך כולו הוא בלתי־נמנע, ואורך כאלף שנים.

בין התרבויות אשר מנה היו תרבות מצריים, תרבות סין, התרבות העתיקה (מראשית יוון ועד לסוף רומא), התרבות השמית העתיקה (בבל ואשור) והשנייה (מעזרא ונחמיה ועד למלכת האיסלאם), תרבות מכסיקו.

אלף השנים האחרונות, מאז קארל הגדול מלך הפראנקים, היו, לפי שפנגלר, עידן התרבות המערבית. היא צמחה, פרחה, כבשה את העולם כולו. במאה השנים האחרונות היא התנוונה ללא תקנה. כמו כל תרבות שוקעת, היא מבקשת לה מיקלט בקיסרות מאחדת.

שפנגלר עצמו, שנפטר ב־1936, האמין כי גרמניה היא שתקים קיסרות זו. אולם את נבואתו הגשימה הארץ המערבית הצעירה ביותר, ארץ־ספר רעננה־יחסית: ארצות־הברית.

הקמת הקיסרות היא, אליבא דשפנגלר, פירפור־הגסיסה האחרון של התרבות. המוות הוא בלתי־נמנע. תרבות חדשה, בארבארית ותוקפנית, תתפוס את מקומה. שפנגלר האמין כי תפקיד זה יפול הפעם על רוסיה. תשע שנים אחרי מותו היה נראה כי נבואתו החלה מתגשמת, כאשר צבאות ברית־המועצות עברו כמכבש על פני אירופה המיזרחית, והגיעו עד למרכז גרמניה.

כל ההיסטוריונים המערביים הושפעו, מאז, בצורה זו או אחרת, על־ידי יצירתו של שפנגלר. ארנולד טוינבי הבריטי ירש את תפיסתו הכללית, אך הרחיב אותה בהרבה. לעומת הפסימיות של הגרמני הציב את האופטימיות של האנגלו־סאכסי. הוא אמנם הודה שכל התרבויות שהיו עד כה מתו, אך האמין כי המערב יכול להימלט מגורל זה, ללמוד משגיאות התרבויות הקודמות ולרפא את מחלותיו בעוד מועד.

היסטוריון בריטי אחר, צ'ארלס נורתקוט פארקינסון, ממציא „חוק־פארקינסון" הקולע והמשעשע, תיקן את שפנגלר בנקודה חשובה. כשם שהממלכה הביזנטית, שהיתה שנואה ובזוייה במערב, הגנה במשך מאות בשנים על המערב מפני הסתערות האיסלאם, כך מגינה עתה רוסיה, לדעתו, על העולם המערבי מפני העוצמה הגוברת של סין. לדעתו, רוסיה אינה עומדת מחוץ לתרבות המערבית ואינה יריבה לה, אלא להיפך — היא המיבצר המגן על אירופה וארצות־הברית.

בשנת תשל"ט היה נדמה כי כל הנבואות והתפיסות האלה מתגשמות בצורה שלא היתה צפויה עוד לפני עשר שנים.

השר ג'יימס שלזינג'ר בשיחה עם יצחק רבין

(המשך מעמוד 7)

מעל לתרבות המערב מרחפת סכנה של שואה. ומכיוון שכל תרבות רואה בחורבנה את „סוף העולם", נראו דבריו של שלזינג'ר כסבירים.

אך איש מבין יורשיו המערביים של ירמיהו הנביא לא העלה על דעתו מעיין תיפתח הרעה, ומה תהיה המוחה.

● המלך נפט

סיפה של תרבות מצטייר בספרי ההיסטוריה כשואה של דם ואש ותימרות־עשן. רומא נכבשה על־ידי הגותים הגרמניים. התורכים פרצו לקונסטנטינופוליס בסערת־מילחמה. התרבות האצטקית במכסיקו נפלה לרגלי הכובשים הספרדיים.

מי שחשב בעבר על שקיעת המערב, ראה בעיני־רוחו את מילחמת־העולם השלישית. שואה שבה ייספו מאות מיליוני בני־אדם תוך שעות מעטות, כאשר פצצות גרעיניות נופלות מן השמיים ומחזירות את העולם לתקופת־האבן.

אך „סוף העולם" שתואר בנבואתו של שלזינג'ר היה מסוג אחר. זו דקירת־חרב, כי אם חנק איטי. לא איבדן דם, כי אם חוסר־חמצן.

התרבות המערבית כולה תלוייה בתקופה זו בשמן־האדמה. הנפט הוא מקור־החיים. הוא המסובב את הגלגלים הכבירים של הטכנולוגיה — היצירה המרכזית של רוח־המערב. אם ייסגרו הברזים של צינורות־הנפט, ייחנק המערב, פשוטו כמשמעו. בתי־החרושת יידומו, ועשרות מיליוני עובדים מזי־רעב ייפלטו משעריהם. בני ארצות־הקור יישארו בלא הסקה, וירעדו מקור כמו שוכני־המערות בימי האדם הקדמון. המכונית, סמל התרבות המערבית כולה, תעמוד כגרוטאה, לצד השרידים הנטושים של תרבויות עברו.

האיש המאיים על תרבות המערב אינו ג'ינג'יס חאן חדש, הבונה פיראמידות של גולגלות־מתים. אין הוא גם מדען משוגע, הלוחץ על הכפתור של טיל גרעיני. אין הוא כובש מכוכב אחר, המגיע בצי של חלליות המשגרות קרני־מוות.

במקומם של כל אלה באה דמות, ששום סופר של מדע בדיוני לא העלה אותה בדימיונו.

השייח' אחמד זקי אל־יימאני אינו רוכב על סוס או טאנק, אלא נוסע במכונית „קאדילאק" שמרנית. הוא החיפך מגיבור כובש. הוא דיפלומט ארוך, חייכן ופיקח. אולם הוא מייצג את המעצמה החדשה, המסוגלת עתה להמיט שואה על „העולם שהכרנו", העולם של המערב.

מעולם לא היתה קיימת מעצמה כובשת מוזרה יותר. ערב הסעודית משתרעת על פני מידבר אדיר, שהוא כימעט ריק מאדם. אוכלוסייתה לא נפקדה מעולם. יש המעריכים אותה בחמישה מיליון נפש. יש הסבורים כי גם זוהי הגזמה פרועה. השילטון בה נמצא בידי חבורה של נסיכים, צאצאיו של ראש־שבט שהשתלט על הארץ אחרי מילחמת־העולם הראשונה, ושהוליד מאות בנים באמצעות 300 נשים. כוחותיה המזויינים מהווים בדיחה, מרבית עובדיה הם זרים מייובאים. החוקים השולטים בה נקבעו לפני 1300 שנים. היא חולשת על קבוצה של נסיכויות עשירות, ריקות ודלילות־אוכלוסין כמוה.

אולם מעצמה זו רוכבת על האיצר החשוב ביותר בעולם — הנפט. עד לפני מאה שנים היה זה אוצר חסר־ערך. התפתחות המופלאה של

קרב בין רוזמים ובארבארים גרמניים, במאה השלישית

התרבות המערבית הפכה אותו לסם־חיים. עתה הוא מאיים על עצם קיומה של תרבות זו.

הכיבוש הסעודי החל ב־6 באוקטובר 1973. בעיקבות סירובה של גולדה מאיר לסגת מתעלת־סואץ, והחלטתה להקים את העיר ימית, חצו גייסות מצריים את התעלה, ואילו הסורים הבקיעו את חזית־הגולן. היה נדמה שאין זו אלא מילחמה נוספת בין מדינות־זוטא. אך בפרספקטיבה ההיסטורית, היתה זאת ההתמודדות הראשונה בין המעצמה הערבית העולה והמעצמה המערבית השוקעת.

באיתן יום לא נפקדו רק מעוזי קו בר־לב המחוזק. יחד עימם נפקדו מעוזי העושר של המערב.

אמבארגו־הנפט הערבי היה לאין שיעור חשוב יותר מאשר המאורעות הדרמתיים בשדה־הקרב. עליית מחירי־הנפט גרמה להתחלתה של מהפכה כלכלית, שהיתה בתשל"ט עדיין בעיצומה. היא העבירה את הון־העתק של העולם המערבי לידי הערבים. אחרי שפירות עבודתם של עמים שלמים הופקעו במשך מאות בשנים על־ידי המעצמות המערביות, החלו הערבים מפקיעים את פירות עבודתם של עמי־המערב.

מחירי־הנפט עירערו את יסודות הכלכלה של העולם. הם גרמו לאינפלציה דוהרת, רמת־המחייה של המוני העובדים באירופה ובאמריקה קפאה. העולם השלישי התרושש.

הסמל המקודש של עוצמת המערב במאה ה־20 — הדולר האמריקאי — כרע תחתיו, ניסה להתאושש, נפל שנית ושלישית. כשם שמאמיני האיסלאם פונים לעבר מכה, החלו איליהכלכלה בעולם פונים לעבר ריאד.

● עוצמה של המידבר

המעצמה החדשה חולשת כיום על אספקת־הנפט של המערב. היא יכולה לגרום לחורבן עולמי על־ידי הפסקת־האספקה. היא יכולה לגרום למשבר עולמי על־ידי צימצום האספקה או עליית מחירה.

אך אין זה הנשק היחידי שבידיה. שיטתה המוחלטת בשוק־הכספים העולמי, תודות למשאבים שכבר נשאבו עד־לידה מן המערב, מאפשרת לה לשבור את הדולר ולהרים במחריר את הכלכלה של מדינות רבות.

אך כגודל כוחן של סעודיה וגרורותיה, כן רבות חולשותיהן. אין בכוחן לעמוד מול התקפה צבאית מערבית, אם אי־פעם תקום במערב ממשלה שתהיה מוכנה להסתכן בהרפתקה כזאת. העלולה להביא להתערבות סובייטית ולהמיט שואה על הכל.

שיטיה פוחדים פחד־מוות מפני מהפכה פנימית, שתיעזר בשכנים חורשי־מזימות.

פגיעה בכלכלת המערב עלולה לפגוע גם בערך השקעותיה שלה ברחבי העולם.

לכן משתדל השילטון הסעודי לפעול בדרכים מתוחכמות. תוך שימוש זהיר בעוצמתו הכלכלית, נגיעה עדינה בלבד בברזיי־הנפט, הפעלת שיטות דיפלומטיות דיסקרטיות. דיברו אינו איש־כוח מצחצח־חרבות, הדופק על השולחן, אלא הדיפלומט עדין־הקול ונעים־ההליכות, השייח' אל־יימאני.

סעודיה דומה, יותר מאשר לכל שאר מעצמות העבר, לעיר־האיים, ונציה. בימי זוהרה, במאה ה־15, היתה ונציה מעצמה כבירה. היא שלטה בים־התיכון, חלשה על המיסחר הבינלאומי. דברה היה חוק. היא עשתה זאת בכוח כסף. שפתה היתה שפת הדיפלומטיה והתככים. בכוח הכסף שכרה חיילים וימאים, שלחמו את מילחמותיה. בכוח הכסף קנתה בעלות־ברית ושיחדה אויבים פוטנציאליים. היא מימנה את מסע־הצלב הרביעי, שכבש את קושטא. ספינות־הקרב השכירות שלה עצרו את התורכים התוקפניים. מדינות זרות לחמו למען ענייניה. ויליאם שקספיר הפך את גיבורו הכושי, אותלו, למצביא שכיר של דוכסי ונציה.

ריאד, המוקפת מידבר כשם שוונציה מוקפת ים, פועלת בשיטות דומות. היא מאזנת את הלחצים הפנימיים והחיצוניים, משחדת תנועות מהפכניות, פועלת מאחרי הקלעים.

התורכים מסתערים על חומותיה של קושטא, 1453

כאשר ביקשה להשמיע אזהרה באוזני האמריקאים, הנחיתה בשקט, במיסדרונות הדוממים של הבנקים, מכת־מחץ על הדולר האמריקאי, שהסתחרר והתנדנד. כאשר ביקשה להמריץ את ארצות־הברית לנקוט פעולה למען הפלסטינים, הירהר שר־הנפט שלה בקול רם, באוזני עורך־שבועון אמריקאי, בעת טיסה במטוס־פאר פרטי, על הלבטים העלולים להביא את סעודיה לצימצום תפוקת־הנפט. דבריו העבירו חלחלה קרה בעצמות המשק האמריקאי.

ברחבי ארצות־הברית, ארץ שכל אורחות־חייה קשורות במכונית הפרטית, עמדו בעלי־מכוניות בטורים של מאות מטרים לפני תחנות־הבנזין. קבוצה של ממתינים־בתור התנפלה על אשה הרה והיכתה אותה באכזריות, מפני שנדחקה לתור לפניהם. נהג שחשד בחברו כי הוא מנסה להידחף לפניו, שלף אקדח ורצחו נפש.

האימה כוחה נאחזה בחיסטריה. היא האשימה את הנשיא, את חברות־הנפט הגדולות. אך חכך חשו כי איישם, מרחוק, הרכה מעבר לאיפק הלאומי, שולט בגורלם כוח מיסתורי חדש.

● אדונים ומשרתים

כאשר משתנה העולם, אין הבריות מסוגלות לתפוס זאת. האנשים דבקים בעולם שהכירוהו. אין הם מוכנים להשלים עם העובדה כי אכן הגיע „סוף העולם שהכרנו". ההפרעה נראית להם כתופעה חריגה, זמנית, והם בטוחים שאחרי שתחלוף יחזור הכל לקדמותו.

הערבים, שהתהלכו בלונדון כאדונים, נראו כחריגים מוזרים. בעיר סיפרו על אודות מושל־מחוז בריטי לשעבר בארץ ערבית, שהפך נהג־שכיר של שייח' ערבי. המיליונרים בעלי הכפייה, שהמרו על מאות אלפי דולרים בערב באולמי־הקאזינו של לאס־וגאס, סיפקו חומר לקאריקטוריסטים נרגזים.

אך אין זו הפעם הראשונה בתולדות העולם שאדונים ומשרתים

חיל־ים של ונציה ובעלות־בריתה מנצח את הצי של הסולטאן התורכי בקרב של לפאנטו, 1571

החליפו את מקומותיהם, בעיקבות שינוי שרירותי במערכת־חכו־חות בעזם.

מלומדים יווניים, שעמדו בפיסגת התרבות של ימיהם, הפכו עבדים למצביאים רו־מאיים גסי־רוח ונבערים־מדעת. כעבור כמה מאות שנים הפכו צאצאי רומאים אלה, שצברו בינתיים תרבות ומסורת, מורים־פרטיים בבתיהם של בארבארים גרמניים, שכבשו את איטליה. מדענים ערביים, יורשיה של מסורת תרבותית מפוארת, שירתו בממשלת הסולטאן התורכי לצד היוונים, יורשי התרבות הביזנטית.

מונטזומה, מלך האצטקים, מקבל פני קורטס הספרדי

כיום עומדים אשפי־הכספים של המערב בתור כדי להתקבל לעבודה שכירה כסעודיה. גנרלים אמריקאיים עטורי־מדליות מוכנים לארגן את צבאה הנפטי. כנות־אצילים כריטיות מבקשות להשכיר את עצמן כאו־מנות לבני השייח׳ים.

כל התהליכים האלה היו בעיצומם בשנת תשל״ט. אנשי־מערב פסימיים היו בטוחים שזהו תהליך שאין לו תקנה, חלק משקיעת המערב, כגבואתו של שפנגלר. אחרים סברו כי התהליך הוא עדיין בחיתוליו, וכי ניתן יהיה לעצרו ואף להפוך את הקערה על פיה. היו שחלמו על מיבצעים צבאיים כדי לשנות את המצב, והיו שחלמו על שינוי במשק־האנרגיה העולמי, שיחזיר את הג׳ין הערבי לבקבוק שממנו נחלץ.

המשך התהליך חכוי בנכבי השנים הבאות. בתשל״ט היה ברור רק זאת: עלייתה של מעצמת־הנפט הערבית הטביעה את חותמה על מאורעות השנה כולה.

מבלפור עד קארטר

לישראל לא היתה צופה קטנה ופאסיבית ביציע, כאשר התרחשו המאורעות האלה. להיפך, היא מילאה בהם תפקיד מרכזי, הרבה מעבר לכוחה ולממדיה.

תיאודור הרצל לא השתוקק להקמת המדינה היהודית, שעליה חלם, בארץ־ישראל דווקא. הארץ לא מצאה חן בעיניו. אקלימה נראה לו כבלתי־מתאים בהחלט למהגרים מאירופה. השכנים לא נראו לו כלל. השליטים התורכים ועם־הארץ הערבי דחו אותו במידה שווה. הוא חלם על ארגנטינה, הקריירה והרחוקה.

דעתו של הרצל לא נתקבלה, וחסידיו כפו עליו את „ארץ ציון וירושלים״.

ככך נזרו על המדינה היהודית, שקמה כעבור 50 שנה, מיקום ששכן כמרכז העולם הערבי, בשולי ארצות־הנפט, על נתיבי היבשה החים של הנוזל השחור.

כל מעשיה של ישראל משפיעים על מעצמת־הנפט, ומושפעים ממנה.

כימעט מראשית דרכה היתה הציונות קשורה בענייני הנפט, לטובה ולרעה. אחד המניעים העיקריים, שהמריצו את בריטניה להעניק לה את „הצהרת בלפור״, היה הרצון הבריטי להשתלט על השטח שבו היה אמור לעבור צינור־הנפט מן הבארות בצפון־עיראק לים־התיכון. סיכויי ההצלה של יהודי אירופה הושפעו, בימי השואה, מפגישתם של הנשיא האמריקאי פראנקלין דלאנו רוזבלט עם מלך הנפט הערבי, איבן־סעוד.

אך מעולם לא היה הקשר בין גורל ישראל ובין הזהב השחור כה בולט, מיידי ובלתי־אמצעי, כמו בתשל״ט.

היו שראו אפשרות לכריתת ברית חדשה בין ישראל ומעצמת־הנפט. היו שחלמו על מיבצע צבאי ישראלי להשתלטות על שדות־הנפט של חצי־האי הערבי. היו שביקשו לרכז את מאמצי ישראל במערכה, שנועדה למנוע בעד ארצות־הברית „להיכנע לסחטנות־הנפט הערבית״.

אך הפך הכיוון כי מאבק־חקיום של ישראל הפך חלק מן המאבק הגלובלי שבין מעצמת־הנפט הערבית ובין העולם המערבי.

אילו, קם בישראל בתשל״ט אדם שהיתה בפיו תשובה מהפכנית חדשה לאתגר זה, ושהיה בכוחו ליישם אותה — היה בוודאי הופך איש־השנה. אך איש כזה לא נמצא. מול האתגר ההיסטורי עמדה ישראל הרשמית, על כל חלקיה, בקואליציה ובאו־פוזיציה, חסרת־מענה וחסרת־אונים.

לכן לא היה בתשל״ט הבדל בין איש־השנה העולמי ואיש־השנה הישראלי. זה גם זה לא היה יכול להיות אלא האדם שהיתה לו ההשפעה הגדולה ביותר על העימות הגדול — העימות בין הנפט הערבי לעולם המערבי, בין הרוח הגואה של איסלאם לבין תרבות מערב, וגם בין ישראל והמרחב הסובב אותה.

היה איש כזה. הוא הטביע את חותמו על השנה, יותר מכל אדם אחר. הוא היה איש־השנה תשל״ט.

International Quality
ברדוויי-שווה באיכותה
לסיגריות
המפורסמות ביותר בעולם
סופר קינג סייז
תערובת אמריקאית
תוצרת דובק
BROADWAY
100
American
Blend
SUPER KING SIZE FILTER
CIGARETTES BROADWAY 100
ROLLS
ROYCE

חרב האיסלאם המתהפכת

ציור של דב ליפ

ביא התקופה החדשה היה גם הקורבן הראשון שלה: מוחמד רידה פאהלווי, השאה של איראן.

השאה, בנו של הרפתקן צבאי שהכתיר את עצמו כמלך־המלכים, הטיף במשך שנים להעלאה קיצונית של מחיר הנפט. הכסף היה דרוש לו כדי להגשים חלום שגבל בשיגעון־הגדלות: להפוך את איראן למעצמה צבאית כבירה, כפי שהיתה כמה פעמים בהיסטוריה האר־וכה והמפוארת שלה, מאז ימי כורש.

לשם כך המציא תורה, שהיתה סבירה למדי. הנפט הוא אוצר חד־פעמי, שנוצר במשך הרבה מיליוני שנים משמנים של חיות וצמחים. אין הוא מתחדש. הוא הולך וכלה במהירות. הטכנולוגיה המערבית, הפרי הוולגארי של התרבות האירופית־אמריקאית, צורכת נפט זה בבזבזנות נוראה, תוך הזנחת כל שאר משאבי־הכוח. המחיר הזול של הנפט הוא בעוכריו.

לכן, אמר השאה, יש להעלות את מחיר הנפט באופן דראסטי וברמתי. המחיר חייב להיות כל־כך גבוה, עד כי לא יהיה כדאי להשתמש בו לשם הנעת מכוניות, למשל, ולשם כך צורך אחר שאינו מייצר נכסים, יש לשמור את הנפט לתעשייה הפטרו־כימית.

במשך שנים היה נראה כאילו קולו של השאה השפתי הוא כקול קורא במידבר. ואז, לפתע, הסתבר כי הוא זרע זרע שנבט באיטיות. מילחמת יום־הכיפורים סיפקה את הרקע הדרמתי למפיקי־הנפט הערביים להעלות את המחיר.

לפתע החלה מהפכת־הנפט. העולם המערבי התוודע למושגים כמו אופ"ק (ראשי־התיבות האנגליים של "איר־גון המדינות המייצאות נפט"). גלגלי השיגשוג של העו־לם התעשייתי נעצרו.

אזלם לשאה קרה מה שקרה לנביאים רבים: הוא לא הספיק להיהנות מהגשמת נבואתו. אמי נם, בניגוד למשה רבנו, ניתן לו לחיכנס לארץ המובטחת. אך לא לזמן רב. במשך חמש שנים יכול היה להתמוגג בארץ זבת נפט וזהב. ואז קרס תחתיו כס־המלכות.

הברית הקדושה

פרס תשל"ט עדיין לא חלמו שליטי המערב על אפשרות זו. מהפכת־הנפט שלאחר מילחמת יום־הכי־פורים פגעה בהם קשות, אך הם התאימו את עצמם איכשהו למצב חדש.

לנגד עיניו של המימסד האמריקאי הצטיי־רה תוכנית־אב מרחיבה להבטחת היציבות במרחב: שרשרת־ברזל של ארבעת־הגדולים של המרחב — מצריים, ישראל, סעודיה ואיראן.

לשרשרת זו נועד לא רק התפקיד לחסום את דרכה של ברית־המועצות, אם תנסה לשלוח את ידיה הארוכות בנפט היקר, אלא גם להבטיח את היציבות באיזור־הנפט ולמנוע מהפכות רדיקליות.

היה זה אחד היעדים העיקריים של יוזמת הנשיא המצ־רי, אנוור אל־סאדאת, שהטביעה את חותמה על שנת תשל"ח. ברית קאהיר—ירושלים—ריאד—טהראן היתה צרי־כה להבטיח עידן של שלווה סמכותית, ולהחניק באיבה כל רוח מהפכנית במרחב, כפי שעשתה "הברית הקדו־שה" של וינה, ברלין וסנט־פטרסבורג באירופה של ה־מאה ה־19.

חלום זה נקבר תוך כמה חודשים תחת עיי־מפולת.

סעודיה נטשה את הברית עוד לפני שקמה. היא חששה מפני הלחץ המהפכני של הפלסטינים ובעלי־בריתם. בוועידת־הפיסגה של בגדאד העמידה סעודיה את עצמה בראש המחנה המאוחד של כל העולם הערבי, שדחה מכל וכל את הסכמי קמפ־דייוויד ואת יומרתו של אל־סאדאת לנהל משא־ומתן בשמו.

אך חשובה עוד יותר היתה ההתפתחות, שזיעזעה את איראן, ושהחרידה את העולם כולו.

השאה הפרסי • המאיס את עצמו על כל תושבי הארץ. הזרם האדיר של הכסף, שזרם אל תוך איראן תמורת הנפט שזרם החוצה, הופקע בחלקו על־ידי מישפחת השאה ובני־חסותו המושחתים. הון־עתק בוזבז על צבא, שאיש לא הבין את מטרתו. המישטרה החשאית של השאה, סאוואק, שאומן על־ידי אמריקאים וישראלים, דיכא באכ־זריות נוראה כל סימן של התנגדות, והפך שם־דבר לדיראון.

עמי־המיעוטים התנגדו לשילטונו הריכוזי. השכבות המתקדמות התנגדו לשחיתות ולנחשלות. הדתיים התנ־נגדו לרוח המערבית המתירנית, שהציפה את השכבות העליונות. הלאומנים התנגדו לנוכחותם של הזרים, ובעי־קר של האמריקאים, שהפכו את איראן לגלורתם. הדתיים־הקנאים התנגדו לנוכחות הישראלית הבולטת. האיכרים התנגדו להמשך נחשלותם. כל השכבות התנגדו לתד־מיתו של השאה כפלייבוי של העולם המערבי, שנשוי־תיו המתחלפות פיארו את טורי־הרכילות של עיתוני־העולם.

שמאל וימין, דמוקרטים וקנאים, קומוניסטים ודתיים אדוקים ראו בשאה את אויבם הגדול. ברגע המכריע, הם התאחדו כדי למגרו.

שום דבר לא הכשיר את מוחמד רידה פאהלווי לתפקיד הקשה שעמד לפתע לפניו: לעמוד מול מהפכה עממית גדולה, להתפשר עימה או לדכאה.

הוא גדל בצל אביו — ענק שהתנשא לגובה 1.98 מטר, נועז, מהיר־חימה, ערמומי וברוטאלי. רידה חאן, כפי שהאב קרא לעצמו בנעוריו, נולד בכפר הררי בקיר־בת הים הכספי. בגיל 14 התנדב לגדוד־קוזאקים של הצבא הפרסי, שבראשו עמדו קצינים של רוסיה הצארית. בקרב הצבא של הממלכה הפרסית דאז, שהיתה רקובה ומנוונת, עלה במהירות בדרגה.

ב־26 באוקטובר 1919 ילדה אשתו, קווקזית נמרצת, זוג־תאומים: הבת אשרף, וכעבור 20 דקות הבן מוחמד. היה זה ילד חולני, שהנחיל אכזבה לאביו, שעלה באו־תם הימים מדרגת אלוף־מישנה לדרגת אלוף, ושהפך שר־הביטחון, ולאחר מכן גם ראש־הממשלה.

קצין־הקוזאקים הפרסי העריץ את מהפכתו של ראש המדינה השכנה, מוצטפה כמאל התורכי. על פי דוגמתה רצה לשנות את פני המדינה והצבא. הכריז רידה חאן: "רפובליקה בריאה שווה יותר מאשר ממלכה מושחתת, שאינה מסוגלת לתפקד." רק כעבור קרוב ל־50 שנה, הגשימה פרס עצה זו. כי רידה עצמו לא הקים רפוב־ליקה. הוא הדיח את אחרון המלכים של השושלת הקו־דמת, ומינה את עצמו כשאה (מלך).

מוחמד רידה הבן התחנך בבתי־ספר אכסקלוסיביים בשוויץ, התאהב במכוניות ובמטוסים, חיבב נשים, לא התעניין בעיסקי־המדינה. רק כשחלה האב במחלת־קיבה, הוא נאות לקחת עימו את בנו בסיורים ברחבי הארץ. הוא לימד אותו את תורתו: לשלוט ביד חזקה. האב גם בחר לצעיר בן ה־19 את אשתו הראשונה: פאוזיה, בת ה־17, אחותו היפהפיה של פארוק, מלך מצריים. הם נישאו ב־1939.

כעבור שנתיים נאלץ הנסיך־הפלייבוי להתעניין לפתע בענייני־מדינה. באוגוסט 1941, כאשר התקרבו הגר־מנים לקווקז ולמצריים, פלשו בעלות־הברית לפרס, כדי למנוע את נפילתה בידי הנאצים. רידה שאה היה חובב־גרמנים, והקיף את עצמו ביועצים גרמניים. הסובייטים פלשו מצפון, הבריטים מדרום, ורידה שאה הודח. תחי־

• פרס היא המחוז הדרומי־מערבי של הארץ, שקיב־לה במרוצת הזמן כולו את שמה. השושלת של כורש היתה פרסית, אביו של השאה האחרון העניק לממלכתו את השם איראן, שמקורו בשם אריאן, המציין את המוצא הגיזעי של כל השבטים שכבשו את הארץ בימי־קדם. מכאן שאלו הנאצים את שמו של "הגזע האריי".

יש תיירים המגלים את ישראל דרך בירה מכבי.

ירושלים. בתי אבן. טליתות לבנות. קולות השוק ואויר שכולו אוירה. ידיים מגישות שוב ושוב כוסות שהקצף עולה בהן על גדותיו.

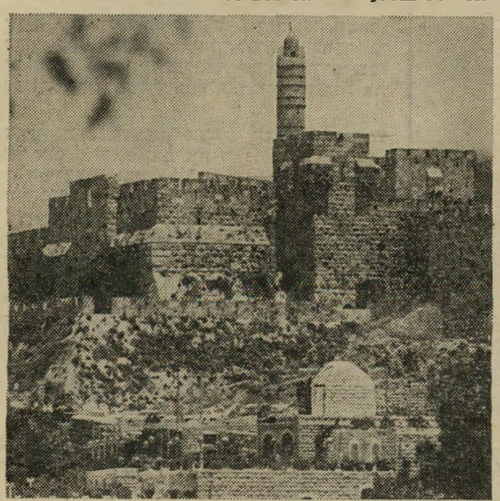

את בירה מכבי ואת ירושלים אוהבים כאן בשבע שפות. כי לטעם של בירה טובה וקרה אין לאום ואין גבולות.

יש תיירים המגלים את ישראל דרך בירה מכבי. ויש ישראלים המכירים דרכה את העולם.

maccabee

בירה בינלאומית

איש השנה תשל"ט

(המשך מעמוד 11)

לה הוגלה לאי מאוריציוס באוקיינוס ההודי, ולאחר מכן לדרום־אפריקה, שם נפטר.

● טוס על כס המטוס

ב שעת הדחתו ביצע ריד"ה שאה תחבולה אופיי־נית. הוא קרא לפרלמנט והתפטר לפניו כדת וכדין. אך מייד לאחר מכן, עוד לפני שמישהו יכול היה

ריד"ה חאן עם אשראף ומוחמד (1921)

לצאת מן הבניין, הושבע בנו, מוחמד ריד"ה, כשאה החדש.

שרותי־הביון של הסובייטים והבריטים הופתעו. נא־מני השאה הזקן הגיבו את הבן אל תוך בניין הפר־למנט, כשהוא שוכב בתחתית של מכונית ישנה, מוסווה בכומתה ובמישקפי־שמש.

בעלות־הברית השלימו עם העובדה הקיימת. השאה בן ה־22 נכנס לתפקידו. אולם מעצמות־הכיבוש התעלמו ממנו כליל. רק אחרי שהן פינו את פרס אחרי המיל־חמה, בלחץ האמריקאים, הפך השאה הצעיר שליט אמי־תי. גם אז התעניין יותר בנשים ובבילויים באירופה, מאשר במדינתו.

מכיוון שפאוזיה המצריה לא ילדה לו בנים, הוא גירש אותה ונשא לאשה יפהפיה פרסיה־גרמנית, המאכ־לסת מאז את טורי־הרכילות של עיתוני־הנשים: סוראיה אספנדיארי. כעבור שנים גירש גם אותה, בגלל אותה סיבה, ונשא את פארה דיבה, המתחלקת עתה בגורלו.

החיים לא היו כולם תענוגות לשאה. בפברואר 1949 ירה בו אנארכיסט, שהתחזה כצלם־עיתונות, חמש יריות־אקדח מטווח קצר. השאה נפצע בפניו, אך הצליח להי־מלט בקפיצות. בניגוד לפקודתו נהרג המתנקש מייד, וכך לא נודע מה היו מניעיו.

לא היה זה סוף הצרות. להיפך. ראש־הממשלה, מו־חמד הדאדאת מוצאדק, זקן כאריזמטי בן 74 שקרא לעצ־מו „פרקליט העם", ליכד ב־1951 סביבו את אנשי־הדת, הלאומנים, הסטודנטים ומיפלגת־סודה השמאלית. ההמו־נים צעקו ברחוב: „הנפט הוא שלנו!" ו„האנגלים לתוך הים!" מוצאדק הלאים את שדות־הנפט — מעשה נועז חסר־תקדים בימים ההם, שעשה רושם כביר במרחב כולו, ושהלהיב בייחוד את הקצינים הצעירים במצריים — שחו־ללו תוך כמה חודשים מהפכה משלהם.

מוצאדק, זקן חלוש ובכייני, ששלט במדינה כשהוא שוכב, לבוש בפיג'מה, במיטה, הרים את נס האנטי־קו־לוניאליזם והאנטי־אימפריאליזם. כאשר ירה הצבא במפ־גינים, חסידי־מוצאדק, שילח המנהיג הזקן את כל מישי־פחת השאה לגלות בחו"ל. אנשי המוסד המרכזי לביון של ארצות־הברית (סי־איי־אי) שלחו קומנדו מיוחד לפרס, כדי להדיח את מוצאדק. זה גילה את הקשר, וברגע האחרון הצליחו השאה וסוראייה לברוח במטוס קטן.

אולם כעבור ארבעה ימים, באוגוסט 1953, הצליח הסי־איי־אי בכל זאת להפיל את מוצאדק, בהשקעה של 390 אלף דולרים. השאה חזר לפרס כמנצח, ומאז הקים בה שילטון של עריצות, שהתרחק יותר ויותר מן העם. תאוות־הבצע שלו לא ידעה גבול. אפילו שר־הנפט הסעו־די, אחמד זקי אל־יימאני, אמר על יחסו למחירי־הנפט: „הוא רוצה לאכול את הפרה, תחת לחלוב אותה."

בעיקבות מילחמת יום־הכיפורים ומהפכת־המחירים הראשונה, עלה התוצר־הלאומי־הגולמי (תל"ג) של איראן מ־13.4 מיליארד דולר ל־45.4 מיליארד. הכנסות־הנפט של איראן עלו לבדן על כל התוצר הלאומי של מדינה תעשייתית מפותחת כמו שוודיה.

הטוס על „כס־הטוס" — כפי שנקרא כס־הממוכה הפרסי מימי קדם — היה כמוה בעצמו. בעזרו מקים בניין־קלפים מפואר וחולם על קיסרות כבירה, נרקבו יסודות מלכותו. אף שמעטים הבינו זאת, היה די בדחיפה קטנה כדי להפילו.

● כמו חמאה בשמש

א ת הדחיפה סיפק אדם, שריתק את דמיון העולם בשנת תשל"ט. הוא נשא בתואר שמעטים ידעו בפרוס השנה על קיומו. בסוף השנה לא היו רבים בעולם שלא הכירוהו.

„איית־אללה" (בערבית: אות־אלוהים, פסוק של הקו־ראן) הוא תואר שאינו מוענק על־ידי מוסד כלשהו. מורה־דת פרסי הופך איית־אללה כשם שמורה־דת יהודי הופך אדמו"ר — כאשר ציבור של חסידים מקבל את סמכותו הדתית מרצון.

המאה ה־20 ראתה הפיכות רבות. במערב הצליחו לא פעם דמגוגים, שהקימו תנועות־המונים גדולות, להפיל את המישטר. אך בדרך כלל עשו זאת בהסכמת הצבא ובעז־רתו. אדולף היטלר הוזמן לשילטון אחרי שנבחר כחוק. בניטו מוסוליני חולל מהומות וערך הצגה היתולית־למחצה של „מיצעד לרומא", אך הוא הגיע לשילטון מפני שהצבא ואילי־המשק כפו אותו על המלך המהסס. המהפכה הבולשביקית הגדולה, ששינתה את פני המאה, החלה כהתמרדות מצומצמת של חיל־המצב בעיר־הבירה, שנעזר על־ידי המוני העיר. המהפכה המצרית היתה מרד של קבוצת קצינים זוטרים. בסין נפל המישטר הישן והרקוב אחרי שהותש במילחמת־אחים של שנים רבות.

לעומת כל אלה היתה המהפכה האיראנית מהפכה „קלאסית" אמיתית. היא התפרצה ממעמקי התודעה של העם. במשך שבועות ארוכים יצאו ההמונים מדי יום

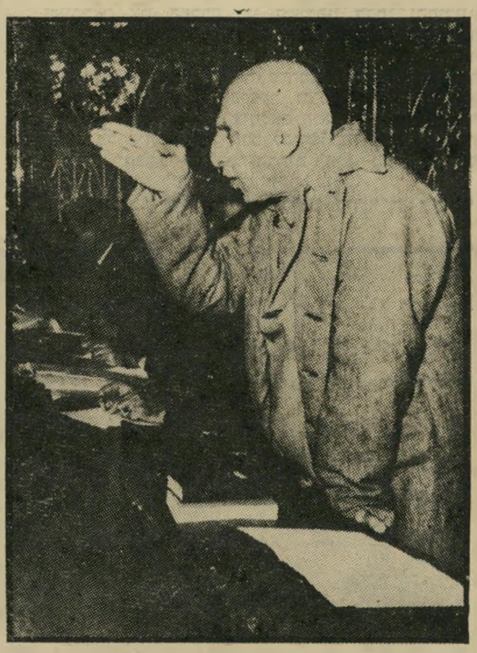

מוחמד מוצאדק: „הנפט הוא שלנו!"

לרחובות, מול פני צבא חזק ורצחני, בהשאירם אחריהם על הכביש חללים לרוב.

בסופו של דבר התפרק השילטון מחוסר כוח־רצון ואמונה. הצבא נמס כמו חמאה בשמש. השאה ברח כי עיר נפשו בו.

אל תוך החלל הריק נכנס האדם אשר הדהים, הל־היב, הבריך, החריד וריתק את העולם כולו.

זקן בן 79 הפך אישי־חשנה תשל"ט: רוח־אללה חומייני.

● די באשה אחת

ח ומיין הוא כפר מדרום לטהרן, כ־250 ק"מ מעיר־הבירה.

לשם בא לפני שני דורות סייד אחמד אל־מוסאווי, בן חבל כורסאן, החבל הצפוני־מיזרחי של איראן, שהוליד לא פעם בעבר אסכולות של מיסטיקה שיעית. אל־מוסאווי היה, מן הסתם, צופי (מיסטיקן). הוא נדד להודו והתיישב בסופו של דבר בחומיין.

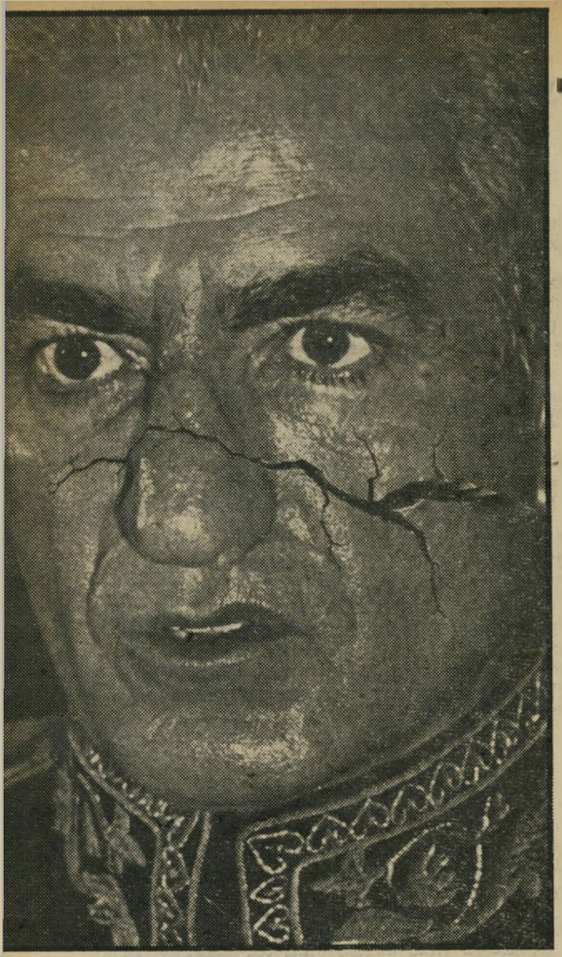

ריד"ה פאהלווי: שיגשון גדלות שנשבר

בנו, סייד מוצטפה אל־מוסאווי, הוליד שישה ילדים. רוח־אללה היה הצעיר שבהם. כמה חודשים אחרי שנו־לד — כנראה ב־17 במאי 1900 — נרצח אביו, בעלותו לרגל לעיר הקדושה אל־נג'ף בעיראק, מקום קבורתו של עלי, חתן מוחמד. נראה כי הרקע היה סיכסוך על זכויות־מים. אף שברבות הימים ייחסו לרצח מניעים מדיניים. אמו של רוח־אללה העידה נגד הרוצח, שהוצא להורג.

הילד רוח־אללה היה עילוי. מספרים שהוא אהב לשחק כדורגל, ושגם בתקופה מאוחרת יותר אהב להס־תכל בתחרויות. בעת גלותו הקצרה ליד פאריס, ערב עלותו לשילטון, חזה בהן בטלוויזיה הצרפתית.

הוא למד תחילה בבית־הספר הדתי בכפר חומיין, ועבר לאחר מכן לעיר הסמוכה, ארק, כדי ללמוד במחי־צתו של חכם נודע, עבד־אל־כרים אל־חיירי. ב־1920 עבר אל־חיירי לעיר קום והקים שם מידרשה דתית מפורסמת, מדרסת אל־פייזיה. קום היא עיר קדושה, שבה התמקם חיל־מצב ערבי למחרת הכיבוש של פרס בידי צבא־האיסלאם. רוח־אללה חומייני גר שם מאז, מלבד שנות גלותו.

בקום התעמק רוח־אללה בתורת התצווף, המיסטיות המוסלמית. זו החלה את דרכה עוד בתקופת־הראשית של האיסלאם, כשהיא מעכלת יסודות שונים — החל בהש־פעות יווניות וכלה ביסודות בודהאיים. היא גם ינקה מן היהדות, והשפיעה מצידה על הקבלה ויסודות מיסטיים יהודיים אחרים. במאות הראשונות היו הצופים חשודים על המוסלמים האדוקים, אך במרוצת הזמן השתלב זרם

ריד"ה השאה ואזרח איראני: נשיקת נעל

איש השנה תשל"ט

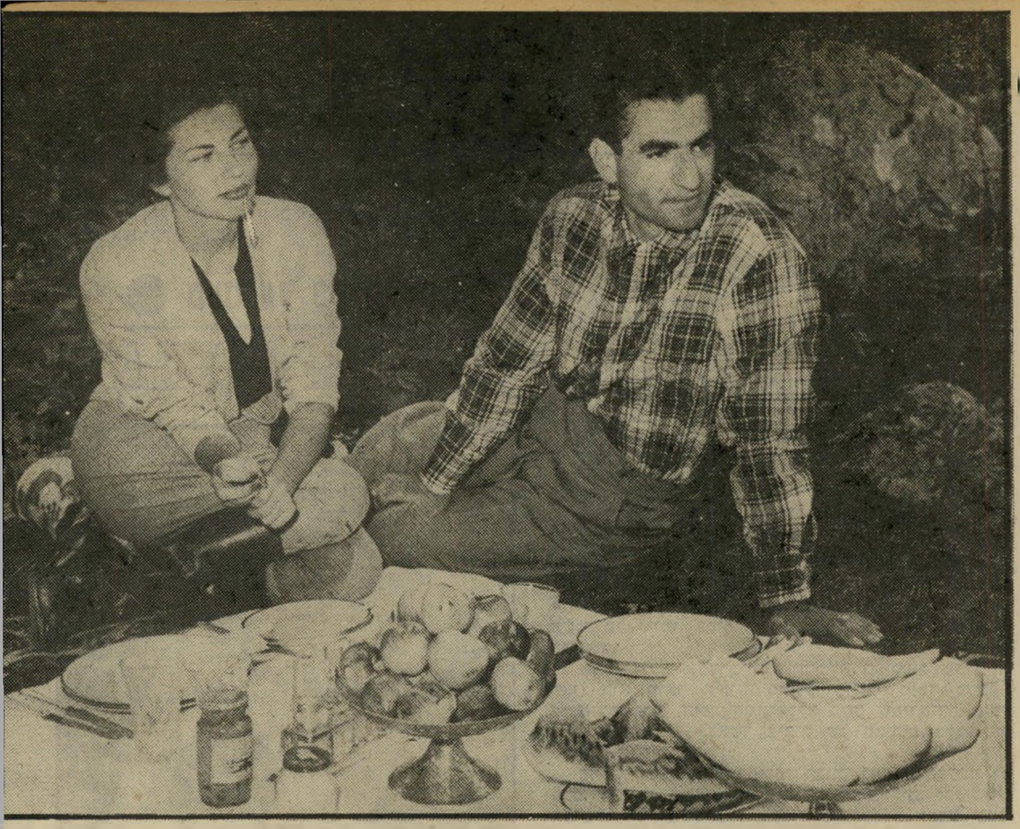

(המשך מעמוד 13)

זה באדיקות המוסלמית הכללית, והוא תופס עתה מקום נכבד הן באיסלאם הסוני (הזרם המרכזי) והן באיסלאם השיעי (הסיעה הפורשת, השלטת באיראן).

רוח־אללה הושפע עמוקות מתורתו של אפלטון, שתיכנן את הרפובליקה המושלמת, שבה ישלוט מדע־פילוסוף. כתפיסתו המתוקנת של חומייני, הזחלף הפילוסוף היווני בחכם־הדת המוסלמי כשליט כל־יכול.

שלא כמו דויד בן־גוריון, שהעריץ גם הוא את אפלטון, לא ראה חומייני בתורה זו מישחק אינטלקטואלי. היה מנוי וגמור עימו להגשים את האידיאל במולדתו.

כנאה לפרסי, כתב רוח־אללה גם שירה לירית. הוא חתם עליה בשם־העט „הינדי" (הודי). אולי לכבוד סבו, ששהה זמן־מה באותה ארץ. לאחר מכן העלים עליו ה־סאוואק של השאה שאינו כלל איראני, אלא הודי.

לקראת סוף שנות ה־60' אימץ רוח־אללה אי־מוסאווי לעצמו את השם חומייני, על שם כפר־מוצדתו. הסיבה אינה ידועה. יתכן שהיה זה תחיליה שם־עט או שם־מחתרת.

הוא גם נשא אשה, שהוזכרה במקומות שונים בשמות שונים — קסיראן וחאדייה. מכאן האגדה כאילו היו לו שתי נשים. הדבר מותר על פי תורת הנביא, שהתיר למאמין לשאת עד ארבע נשים בעת ובעונה אחת. אולם חומייני קבע כי „די באשה אחת". לדברי מקורביו, מעולם לא היתה לו אשה שנייה.

● אללה היה קדוב

ב אותה תקופה כבר היה חומייני מוסלמי אדוק ביותר, מיסטיקן מתנזר ומסתגף, שהאמין — כדרך הצופים — כי בדרך ההתנזרות מהבלי העולם הזה מת־קרב האדם לאללה ומתמזג בייישותו.

השבועון טיים סיפר עליו שני סיפורים, המעידים על אופיו — לפחות כפי שהוא משתקף בעיני חסידיו.

לפי סיפור אחד, טבעה בתו הקטנה של חומייני לפני 35 שנים בקום. אשתו תלשה את שערותיה בייאוש. כאשר בא ידיד לנחמו, מצא את התלמיד־חכם המזוקן כשהוא מתפלל בשלווה על גופת בתו, הצעירה מבין ששת ילדיו. „ידעתי שהוא אוהב את הילדה," סיפר הידיד. „אבל לא ראיתי בפניו שמץ של אבל. לא ניכרו בו שום רגשות, שום צער, שום התרגשות. כשסיים את תפילתו, אמר בשקט: ‚אללה נתן לי את הילדה, אללה לקח אותה בחזרה.' הוא לא חש באבידה, כי הוא מאמין שאללה נמצא עימו כל העת."

סיפור אחר מספר כי זמן־מה אחרי נשואיו יצא לחג' העלייה־לרגל למכה. בדרכו חזרה הסתבך במיסגד בדמשק בקטטה עם קבוצת מתפללים סוניים. כמינהג השיעים, הניח חומייני מעט אדמה על מרבד־התפילה שלו. הסו־נים התנגדו לכך בזעם. חומייני השיב בשקט, כי אל לו לאדם להניח את ראשו על המרבד עצמו, שמא ייחשב

השאה והקיסרית סוריאה, בפיקניק, לאחר הדחת מוצאדק ושיבתו מהגולה (1953)

הדבר כהתנשאות כלפי אללה. הסונים עמדו נבוכים והניחו לו.

בקום דרך כוכבו של חמקומר הצעיר. הוא לא הסתפק בהסתגרות בד' האמות של מורה־דת. במידרשת „פייזיה" הוא הטיף לתורה מל־היפה: שעל מורה־הדת המיסמי להתערב בחיי־היציבור ולהנהיג את העם גם במאבקי העו־לם הזה, כפי שעשה הנביא עצמו.

באיסלאם אין הפרדה בין השילטון הדתי והחילוני, כמו בתרבות־המערב. בניגוד לישו' מנצרת, לא אמר מוחמד: „תנו לאלוהים את אשר לאלוהים, ולקיסר את אשר לקיסר." באיסלאם, ראש־המאמינים הוא סמכות דתית וחילונית כאחת, אפיפיור וקיסר, ולא ניתן כלל להפריד בין השתיים. כי האיסלאם הוא תורת־חיים, המס־דירה את כל היחסים בין אדם לבורא, בין אדם לשילטון ובין אדם לחברו. ההלכה הדתית היא מערכת־חוקים מסועפת, הנוגעת לכל שטחי־החיים.

מבחינה זו, קרוב האיסלאם ליהדות המסו־רתית הרבה יותר מכפי שקרובים שניהם לי־נצרות.

חומייני הטיף להקמת מישטר דתי, שיעי אדוק, באר־צו. היתה זאת תורה מסעירה ומתסיסה, שנגדה את האי־דיאולוגיה הרשמית של המישטר.

למרות זאת, ואולי משום כך, גברה הפופולריות של חומייני בקום, ושמו הלך לפניו. הוא לימד את תורת המוסר, אך למעשה הטיף להשקפת־עולם מדינית. בתום השיעורים, התכנסו אצלו הסטודנטים, והוויכוח נמשך במשך שעות. חומייני עודד את תלמידיו לקום ולהתמודד עימו, לחקור ולהתווכח.

כך חינך במשך הזמן 1200 מנהיגים דתיים, המהווים כעת את השיכבה המוסלמית השלטת באיראן.

לכוחם החדיר תערובת של לאומנות, תודעה חברתית ואדיקות שיעית. הם למדו ממנו כי על מורה־הדת לצאת מן המיסגד ולהתמסר לעם, שעליהם לחאבק למען העם בכל מקום שבו הוא רעב ומדוכא, שעל איראן להשתחרר מכל צורות הקולוניאליזם, המערבי והמיזרחי כאחד, ולחזור למקורות המישטר המוסלמי.

סיפר מי שהיה אחד מתלמידיו באותה תקופה: „בסוף השבוע, כשלא היו שיעורים, הוא פתח את שערי ביתו ולימד כל מי שבא. לפני ציבור זה דן בבעיות המוסר. הוא הסביר בפשטות את הבעיות המסובכות ביותר. הוא שיכנע אותך שתורתו באה ממעמקי לבו. זה היה הסוד שלו. אתה הרגשת שאללה קרוב. אללה נכח תמיד במחי־צתו של חומייני."

● „ליבי מוכן לכידונים"

ר יד'ה שאה ניסה לחקות את מעשי שכנו, מוצ־טפה כמאל אתא־תורכ, שהיה קצין־צבא מיקצועי כמוהו. היה מנוי וגמור עם אתא־תורכ להפוך את תור־כיה, במכה מוחצת אחת, למדינה אירופית, מערבית ומודרנית. הוא רדף את כוהני־הדת, ביטל את הכתיב הערבי, אסר את חבישת התרבוש והפז. עד היום דבקים נאמניו בקיום מדינה חילונית, ובהפרדת הדת מן המדינה.

ריד'ה לא הרחיק לכת עד כדי כך, אך גם הוא פעל נגד השפעת הדתיים. במהלך שנות ה־30' הצטמק ציבור־התלמידים של המידרשה בקום, שמנה פעם אלפים, ל־500. לשווא ניסה חומייני להמריץ את ראשי המידרשה לקום ולמחות. שינאתו למישטר השאה גברה והת־עמקה.

שינאתו של חומייני לשולשת לא פחתה עם הדחתו של ריד'ה והמלכת בנו תחתיו. הוא פירסם חוברת ארסית נגד מישפחת פאהלאווי.

כשבא השאה הצעיר לבקר במידרשה, היה חומייני היחיד שסירב לקום לכבודו.

למרבה הפליאה לא תמך חומייני במוחמד מוצאדק, שעלה לשילטון ב־1951, אף שזה גירש את השאה והביא לעם בשורה אנטי־קולוניאלית. מוצאדק היה דתי, אך לא די דתי. לעומת זאת תמך חומייני באייית־אללה עבד־אל־קאסם קשאני, בעל־בריתו של מוצאדק. תמיכה זו לא פחתה גם כאשר רב קשאני עם מוצאדק ועזר לסי־איי־אי להפילו. יתכן כי האהדה נבעה מתמיכת שניהם באירגון פידאיין אל־איסלאם, מחתרת דתית־קנאית שפעלה נגד המישטר החילוני.

אנשי המימסד הדתי לא ראו בעין יפה את המורה המתסיס והממריד, שהיה עלול להביא עליהם את זעם

(המשך בעמוד 17)

האייית־אללה בעיר קום אחרי שיבתו מהגלות: קערת יוגורט וכמה תפוחי־אדמה

"טורנדו" של גלי... סגנון חיים!

להיות תמיד במקומות הנכונים
להראות תמיד במרכז העניינים...
ולדעת הכל...על כל היפים.
"טורנדו" של גלי באפנה של היום.
הדגמים המרהיבים במבחר הצבעים
בזמש ובעור בנילון ובד
כמו שאמרנו...ענין של סגנון

Gali גלי של tornado

Made in Israel

קמיל בְּלוּ עושה לך
כל מה שהטבע עושה לתינוקך.

קמיל בלו אל סבון בתחליב מן הטבע – מכיל אזולן שמקורו בפרחי הקמומילה הידועים מזה שנים רבות בתכונותיהם המועילות לעור.
אל סבון **קמיל בלו** – מותאם במיוחד לחומציותו הטבעית של העור, הוא אינו מסיים פעילותו בגמר הרחצה ושומר על העור בפני יובש וגירויים, יוצר שכבה מגינה על העור ומקנה לו רכות וריענון.
קמיל בלו – הינו ממשפחת מוצרי הקמיל אשר פותחו ויוצרו במעבדות דר' פישר המתמחות במיוחד בייצור תכשירים קוסמטיים טבעיים בידע רפואי.
קמיל בלו טבעי...כל מה שעורך מבקש.

אל סבון בתחליב – יש לו טבע לפנק.

Kamil blue

מוצר של **דר' פישר**

מוצר קוסמטי

איש השנה תשל"ט

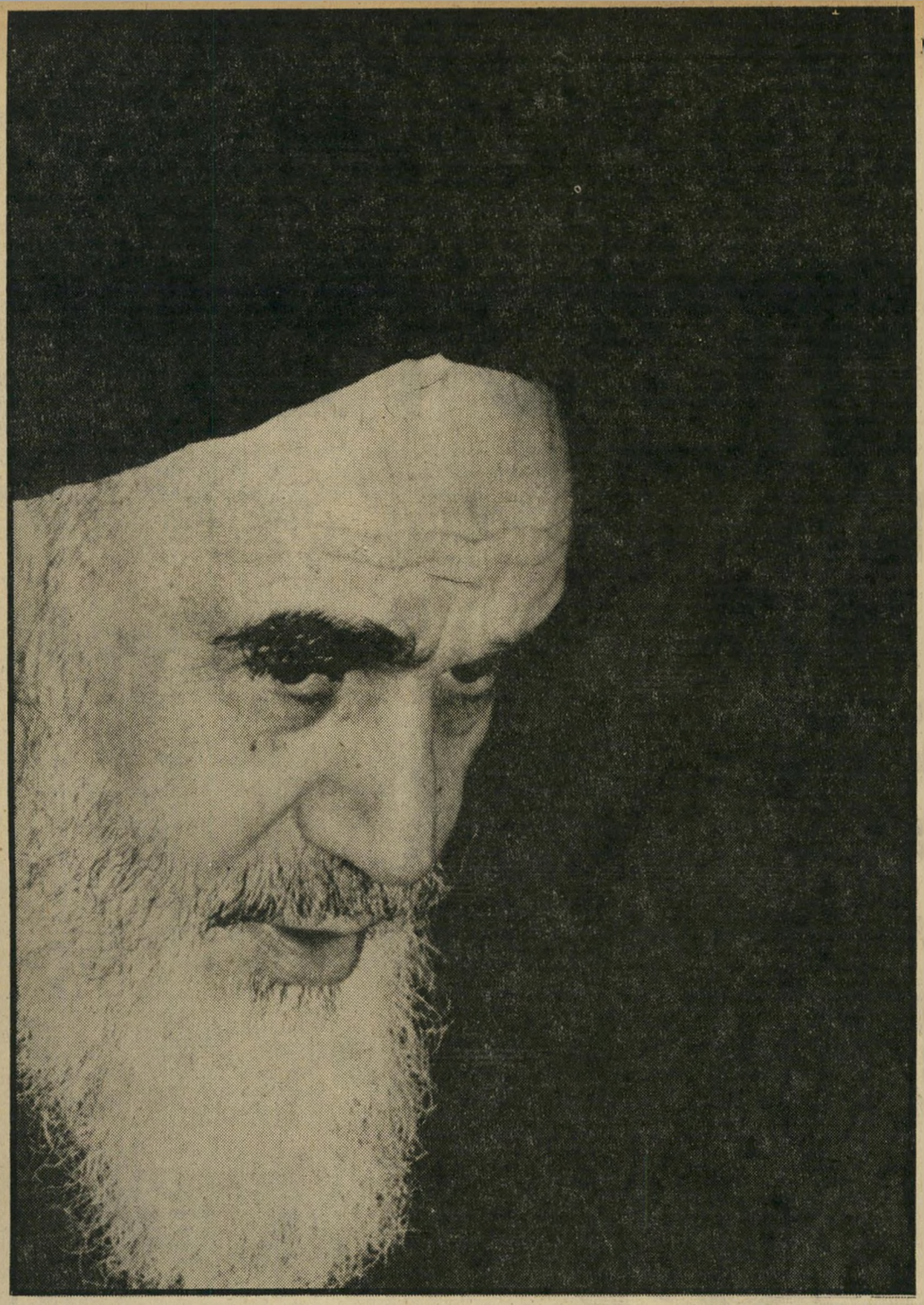

האיית־אללה רוח־אללה חומייני - ימים אחדים לפני שיבתו מפאריס לטהראן

(המשך מעמוד 14)

השילטון. אך בקרב ההמונים גברה תהילתו במהרה. ב־1950 הפך אייתי־אללה* עם גבור פופולריותו, גבר גם מאבקו במישטר.

ב־1962 עמד בראש שביתה כללית של כוהני־הדת, שהכריחה את הממשלה לוותר על כוונתה לבטל את השבועה על הקוראן.

כעבור כמה חודשים באה התנגשות שנייה. שילטון השאה הפקיע את רכושה של מישפחה, שתרמה חלק ניכר מהכנסותיה למוסדות־הדת בעיר קום. המישטרה תקפה את המידרשה, הרגה 18 תלמידים. חומייני שיגר מיברק־מחאה נזעם לשאה. בפעם הראשונה — אות לבאות — קמו הסטודנטים של טהראן נגד השאה, תוך תמיכה באנשי־הדת של קום.

„ליבי מוכן לכידונים של קזקסיך. לעולם לא אשקוט!" כתב חומייני לראש־הממשלה, אפדי אללה עלאם.

ב־1963 כבר נאם חומייני באוזני המונים של 100 אלף איש בעיר קום, ובישר להם כי „די בתנועת אצבע" כדי לסלק את השאה.

עונש־מוות על סטירה

ה התנגשות היתה בלתי־נמנעת. המישטרה ירדה על ביתו של חומייני, הטילה עליו מאסר־בית. עם שיחרורו העמיד חומייני את עצמו בראש תנועת־המחאה נגד הצעת־חוק, שנועדה לשחרר את החיילים האמריקאיים באיראן משיפוט בתי־המישפט המקומיים, ולמסרם לבתי־המישפט הצבאיים שלהם בלבד. שוב נעצר חומייני, והפעם הוחזק במאסר במשך חצי שנה.

עם שיחרורו הוזמן אל ראש־הממשלה, חסן מנצור, שתבע ממנו להתנצל ולקבל את מרות הממשלה. חומייני סירב. בהתקפה של זעם, סטר מנצור את לחיו. חומייני לא הניד עפעף.

כעבור שבועיים נרצח מנצור עי־ידי חברי המחתרת של „פידאיון אי־איסלאם". ארבעה מהם הוצאו להורג.

באביב 1964 הוגלה חומייני לתורכיה, ומשם עבר לעיר הקדושה אל־נג'ף בעיראק. שם שהה במשך 14 השנים הבאות, כשהוא מלמד במידרשה המוסלמית וכותב ספר על מהות הרפובליקה המוסלמית.

חסידיו באיראן ובפאקיסתאן שלחו לו יותר מ־100 אלף דולר לשנה, ואת רוב הכסף חילק לסטודנטים ולעניים. באופן קבוע שיגר הביתה נאומים מוקלטים, ששוכפלו ושהופצו במיסגדים ברחבי איראן. דרשה לוהטת במייוחד תקפה את החגיגה המפוארת שערך השאה באוקטובר 1971, במלאת 2500 שנים לקיסרות של כורש, ושעלתה 11 מיל־יון דולר. חומייני תקף את „הפסטיבל הקיסרי", קרא ל־מאמינים להתקומם נגד „יורשו של אטילה המגואל־בדם"**.

במאי 1977 מת בלונדון, בנסיבות מיסתוריות, מורה־דת נודע מן העיר הפרסית משהד. הכל היו בטוחים שנרצח בידי סאוואק. כעבור שישה חודשים מת מוצטפה, בנו בן ה־49 של חומייני, בעיר אל־נג'ף, אחרי ביקורם של שני זרים אצלו. גם הפעם האמינו רבים כי הוא נרצח בידי סאוואק השנוא.

* לעומת זאת, רוח־אללה היא שמו הפרטי של האיש.

** אטילה, מלך ההונים המונגוליים, שהשתקעו בהונגריה, הקים במאה החמישית ממלכה אדירה, שהשתרעה מדנמארק עד פרס, ושהיתה ידועה באכזריותה.

חסידי האיית־אללה, מבגדים מגואלים בדם, בהפגנות נגד השאה שארכו 13 חודש

לרגל מות בנו, שיגר חומייני איגרת לעם האיראני, הנחשבת עתה כנקודת־מיפנה בתולדות המדינה. הוא גינה את „הגיחוך של סוכן חדל־אישים זה (השאה) ומישפחתו הבוזזת," וקבע כי „על הצבא האיראני ומפקדיו רובצת האחריות לשיחרור הארץ."

כך העמיד חומייני את עצמו בראש המחפ־כה להפלת השאה, וקרא לצבא להתייצב לפקו־דתו. מאות אלפי העתקים של האיגרת הופצו ברחבי המדינה.

כדרכו של מישטר שוקע, עשה השאה את כל השגיאות האפשריות. כל אחת מהן האדירה את שמו וכוחו של האיית־אללה האגדתי, תחת להחלישו. הוא ניסה לפגוע בו על־ידי הפצת השמועה שהוא סוכן עיראקי. באמצע 1978 תבע השאה מממשלת עיראק לגרשו. ארצות־הברית סירבה לקבלו, והוא עבר לצרפת. ממשלת־פאריס שאלה לפני־כן, ברוב אדיבותה, אם השאה מסכים לכך.

השיעיט השחצן השיב בזילזול: „לא איכפת לי מה קורה לחומייני."

פסוק זה התנקם בבעליו. חומייני הגיע לפאריס, שם עמד במרכז הזרקורים של אמצעי־התיקשורת העולמיים.

אויבי אללה ומשרתי השטן

ב עוד שהעיתונאים והמדינאים עלו ברגל לביתו הקטן, בכפר שמחוץ לפאריס, ניהל האיית־אללה מרחקים את המהפכה שהתחוללה בארצו. ככל שירדה סמכותו של השאה, מיום ליום, כן גברה סמכותו של איש־הדת הרחוק. כל פלגי האופוזיציה, מימין ומשמאל, חילוניים ודתיים, קיבלו עליהם את מרותו.

השאה התנדנד על כסאו. באיחור רב תפסו האמריקאים כי לרודן משוגע־הגדלות יש כרעי־תרנגולת. במאוחר, כרגיל, החליטו לסלקו, כדי להציל את המישטר הפרו־מערבי. השאה הובהר, תחילה למארוקו ולמצריים, ולאחר

שנה טובה

והרבה שנות נסיעה עם מצבר גולד

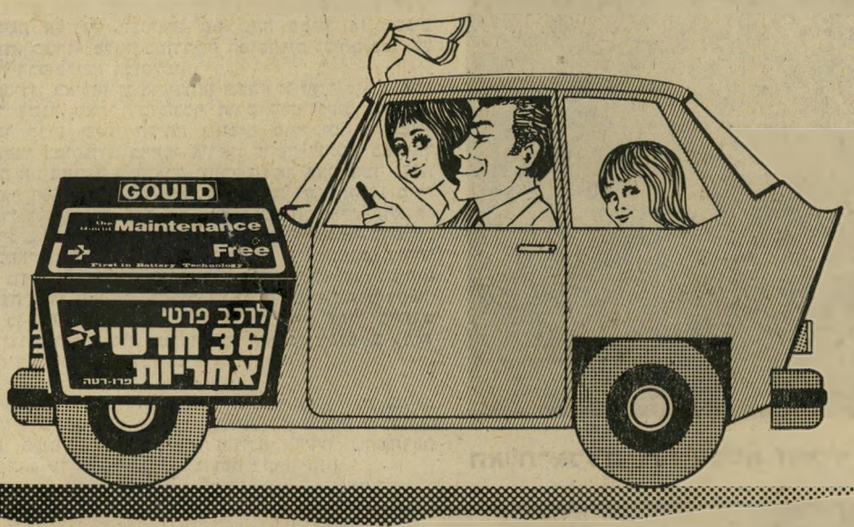

GOULD U.S.A.

המצבר האמין והמתוחכם ביותר

36 חודשי אחריות פרו רטה

ללא טיפול-ללא הוספת מים.

סוכנים לישראל:

אחים פולק בע"מ

תל אביב, רח' לינקולן 19, טל. 03-284976, ת.ד. 884

הפצה תל־אביב והמרכז: אחים קרן 333398, מוסך עמיר 476595, מוסך אורי B.M.W. 337426. יוחננוב אליהו 257210, שרות חשמל סמי 800938, ארמה חיימי חדד פולקסווגן 832268, שרות חשמל עוזי שחמורוב 878230, זיק אור 253802, מכון השחר עוזרי משה 803265, היימליך יעקב 331817, "מוטקה" 832859, מגדל שלום 50984, חיימוב יעקב 854222. **בני ברק:** אור נע 774236. **אזור נתניה:** יורם רז כפר ויתקין 053-96804, טכנואור חשמל "אורי" 053-38013 חשמל מוטי 053-22579, **פתח־תקוה** הלר פסח 912977, **רמלה:** מוסך מאור 054-25094, **אשקלון:** חשמל אוניברסל 051-23271, פולקסווגן ליד פז 051-23822, תלמי הנגב 051-97311, **רחובות:** פולקסווגן רכב הנגב 054-951650, טכנו אור 054-51484, מוסך זאב אודי פולקסווגן 054-55809, **רמת השרון:** חשמל "דודקה" 476693, **רעננה:** חשמל תובל 052-27980.

הפצה באר שבע והדרום: שרות חשמל לרכב "שאול" א. התעשיה כביש חברון 057-35111. **חשמלאים מורשים אזור הדרום:** המניע, צומת גילת 057-83424, מוסך ברעם פולקסווגן ב"ש 057-72011, גרשון את רפי א. התעשיה ב"ש 057-74782, מוסך קוניו א. התעשיה דימונה 057-53713, מוסך הנאמן פולקסווגן באר שבע 057-77195.

הפצה חיפה והצפון: מצברי גולד חיפה גולדנר ג"מ לפני בתי הזיקוק 04-702519. **חשמלאים מורשים חיפה והצפון:** אוטו אור 04-666922, מרויץ ושות. 04-669710. רוני אור 04-723362, פולקסווגן השמשוני ובניו 04-724743, טוני עוקל 04-740921, גוטמן זאב 04-705057, פיקס אור 04-720371, בוריס עינב 04-532969, קונטס בן ציון ובנו 04-722731, ליפשיץ ובנו 04-524148, זיק אור 04-723369, **חדרה:** אלקטרו רכב 063-26200, חנות ברונו גולדשטיין 063-22685, **גבעת עדה:** חשמל מיכאלי יעקב 063-88504, **פרדס חנה:** שמיר כהן 063-79407, **נצרת:** בודג'נה יוסף 065-56438, מוסך הצפון פולקסווגן 065-72046, **טבעון:** עציון 04-932062, **בית־שאן:** מפעלים אזוריים חנניה ארמה 88282, **צפת:** אוטוסטרט 067-31142, קרית שמונה: רכב הבשן פולקסווגן 067-40939, דויטש צבי 067-40864, קואופרטיב הגליל העליון 067-40713, עפולה: קואופרטיב התבור 065-93504, **נהריה:** אלקטרוסקס 04-923681, **עכו:** חשמלאות יהודה 04-910433 סקס 04-911693.

הפצה ירושלים: פאול בירגידה רח' בן סירה 18 02-221132. **חשמלאים מורשים אזור ירושלים:** מוסך אתי פולקסווגן 02-53511 מוסך גסנר פג'ו 02-523221, מוסך יוניסי 02-716622, תחנת דלק צלילי האורנים 02-712055, מוסך דמיטרי ריזק 02-283484.

פרסום מלניק

איש השנה תשל"ט

(המשך מעמוד 17)

מכן לאיים הקאריביים ולמכסיקו. השילטון נמסר למדינאי אופוזיציוני מתון, אבל זה היה מאוחר מדי.

חומייני חזר למולדתו במסע־ניצחון. למן הרגע שדרך על אדמתה, הפך שיטת כלי־יכוד בתי־מעורער במדינה בת 40 מיליון התושבים.

העיתונאים המערביים, שזכו לבוא לפני כן במחיצתו של האית־אללה הגולה ליד פאריס, ראו בו קוריוז מרתק, נושא מצויין לכתבות, דמות ססגונית למישדר־טלוויזיה. מעטים מאד טרחו לבדוק את טיב תורתו — מה גם שדבריו לא היו מצויים בתרגום לשפה מערבית.

עיתונאי מצרי בכיר ששוחח עימו אז, ושקרא את ספרו בערבית, הזדעזע. מתוך הספר נשבה רוח של קנאות פרימיטיבית, מוחלטת וכדתי־מתפשרת. האיש, שעמד לקבל לידיו את השיל־טון באחת המדינות החשובות בעולם, שלל מכל וכל את רעיון הדמוקרטיה המערבית, דגל בשילטון מוחלט של אנשי־הדת ובהפעלתם ה־טוטאלית של חוקי־האיסלאם בכל מערכות־החיים.

על היהודים דיבר בשפה אנטי־שמית מובהקת, וב־שיחרור ירושלים ראה מיצווה דתית עליונה.

הוא הביע שינאה להסת לקומוניזם האתיאיסטי, מבלי להביע אהדה רבה יותר לקפיטליזם הליברלי של המערב. זה גם זה היו, בעיניו, דרכים לגיהינום — וחומייני מאמין בכל ליבו שיש גיהינום, כשם שיש גן־עדן. הוא היה מוכן ומזומן לפתור את כל הבעיות הסוציאליות באמצעות המירשם הבדוק של האיסלאם, והוא שיכנע את חסידיו כי שיסה סוציאלית זו היא מתקדמת, צודקת ושיוויונית יותר מאשר תורות מוסקווה ופקין גם יחד. תורתו „הסוציאלית־מתקדמת" כוללת מערכת־בנקאות חס־רת־ריבית, אירגון יסודי מחדש של הכלכלה, החינוך ו־הצבא.

יתכן שגם אותו עיתונאי לא האמין כי האית־אללה המזוקן אכן יגשה להגשים את תורתו באיראן המודרנית, שבה הושקעו מיליארדי דולרים בתיעוש ובבניין־ערים. אם כן, הוא טעה.

חומייני חזר לאיראן. הוא גירש בבושת־פנים את הממשלה הליברלית, שנתמנתה על־ידי השאה ערב הדחתו, בהשפעת האמריקאים. הוא מינה ממשלה משלו, אך התעלם מקיומה כימעט לחלוטין. השילטון היה מרוכז בגופו.

באיראן השתלט מישטר של טרור, שלא נפל באכזריותו מזה של השאה, ושדמה במי־דה רבה למישטרו של מכסימיליאן דה־רובס־פייר בשיא הטרור של המהפכה הצרפתית.

אנשי המישטר הישן, ולא רק רבי־הטבחים ואמני־העינויים שלו, הוצאו להורג בסיטונית על־ידי בתי־דין מהפכניים, שהקדישו למישפט חצי שעה או שעה. הומו־סכסואלים הועמדו לפני כיתות־יורים, יחד עם מנהלות של בתי־בושת. נואפים הולקו בפומבי. ידיהם של גנבים נקטעו. מפקיעי־שערים הוצאו מחנויותיהם והולקו ברחוב, יחד עם שותי משקאות חריפים. הנשים הצטוו להסתיר את פניהן בפומבי מאחרי צעיפים שחורים.

על איראן ירד הלילה של הכפייה הדתית הטוטאלית. מי שלא מצא חן בעיני המיסטיקן הקנאי, שהסתגר שוב במידרשה הישנה שלו בקום, הוגדר כ„אוייב אללה", ובתור שכזה היה ראוי לכיתת־היורים, שהפכה סמל־המדינה.

אין חומייני יודע רחמים כלפי „משרתי השטן". הוא גוזר מוות, מרחוק, על מאות ואלפים, מכלי להניד עפעף.

אף שיש הסבורים כי הוא אדם רגשני ביותר, ושאינו נעדר חוש־הומור, הוא כופה על עצמו שלווה קדושה, אינו מראה לעולם סימנים חיצוניים של זעם או התרגשות.

הוא עצמו נותן דוגמה אישית. הוא התרחק מארמונות־הפאר של השאה. הסתגר במישרד הישן שלו בעיר קום, אינו אוכל אלא קערת יוגורט בצהריים וכמה תפוחי־אדמה בערב.

הרוגי השאה: מפגינים נסערים נושאים את גופת חברם שנורה על־ידי החיילים

לותר לא היה כאן

ה־20 מאה ה־20 הכירה תנועות קנאיות רבות, שזכו בשמות שונים ומשונים. הפאשיסטים שאלו את שמם מצרור־הזרדים והגרזן, שהיו סמל הסמכות הרומאית. הנאצים זכו בכינויים על פי השם הכוזב שהעניק אדולף היטלר, כימעט בעל־כורחו, לתורת תנועתו — הנאציונל־סוציאליזם. שמם של הבולשביקים בא להם מן העובדה המיקרית שבאחד הכינוסים של מיפלגת־האם שהתפלגה, הם מצאו את עצמם ברוב, אף שהיו למעשה במיעוט.

לתורתו של חומייני אין דוגמה במילון הפוליטי המערבי. היו שהדביקו לה את תווית הפאשיזם.

אכן יש בה סימני־היכר מסוימים, המזכירים את הפאשיזם האירופי: הסמכות המוחלטת של המנהיג הכל־יכול, הדרישה לכניעתו הטוטאלית של הפרט, השינאה לדמוקרטיה, היומרה להיות „דרך שלישית" מול הקפי־טליזם והקומוניזם, הטרור הפנימי, דיכוי כל מיעוט רעיוני ולאומי, ואף הנימה האנטי־שמית.

אך למרות שזוהי השוואה מפתה, ביחוד לאור העובדה שהדברים מתרחשים בארץ שממנה שאב היטלר את „הגזע העליון" שלו, זוהי תווית כוזבת.

הרוגי האית־אללה: גורלים וקצינ־מישטרה שנורו אחרי שנשפטו על־ידי בית־הדין

הפאשיזם האירופי העמיד מעל לכל את הגזע (בגר־מניה, בדרום־אפריקה) או את הלאום (באיטליה, בספרד ובארצות רבות אחרות). לגבי האית־אללה, אין ממשות למושגים אלה. למרות הלאומנות האיראנית המתנגנת במעשיו, ודיכוי המיעוטים הלאומיים בארצו, אין הוא מייחס ערך לגבולות, לגזע, ללאום. הממשות העליונה היא האיסלאם, במהדורת השיעה.

האיסלאם הפרסי ירש מן הממלכה הפרסית שקדמה לו את הסמכותיות ואת הערצת־המדינה. השיעה האיראנית מזדהה עם רעיון המדינה הכל־יכולה, הסמכותית. יש הטו־ענים כי באיראן המיסגד אינו רק מקום־מיפגש דתי, אלא גם — ואולי בעיקר — מרכז־הסמכות. העם, הרגיל למיש־טר סמכותי, צמוד למיסגדים.

משום כך אין באיראן סתירה בין שילטון־הדת ושילטון־המדינה. חומייני איחד את שניהם, בהתאם למסורת הפר־סית, במיבנה תיאוקראטי אחד.

זוהי תופעה שהיא זרה לתרבות־המערב מזה מאות בשנים. מאז שנשרף על המוקד ג'ירולאמו סאבאנארולה, הנזיר הדומיניקני הקנאי שהקים במאה ה־15 מישטר של כפייה דתית קנאית בעיר פלורנץ, כימעט ולא נודעה תורה כזאת במרחבי המערב. היא נוגדת לחלוטין את התרבות המערבית המודרנית, מאז ימי מארטין לותר, המפרידה בין הדת והמדינה.

בלית ברירה, נקראה התנועה כוזבת בתשל"ט על שם מנהיגה: חומייניזם.

מוחמד מול פאוסט

מ דוע הצליחה דווקא תשובה זו לאתגר שעמד לפני האומה האיראנית? מדוע התפתחו תופעות דומות, מקבילות או מועתקות, גם במדינות אחרות של העולם השלישי? מדוע נפל פחד החומייניזם על כל המישטרים הערביים?

ההסברים השיטחיים מנסים להסביר את ניצחון ה־חומייניזם בצירוף של מיקרים, או בנסיבות מקומיות. אך אין ספק כי יש לתופעה שורשים עמוקים הרבה יותר.

יתכן כי החומייניזם הוא תשובת המיזרח

בירושלים
ברחוב הלל 24
בסלון של ג'נרל מהנדסים בע"מ
תמצאו את כל המכשירים החשמליים לבית.

GENERAL ELECTRIC

ג'נרל אלקטריק — (ארה"ב). מקררים, מכונות כביסה וייבוש, מגהצים, שעוני־רדיו־מעוררים, רשמי־קול, מצנמים ועוד...

LIEBHERR

GRAM

ליבהר — (גרמניה). **גרהם** — (דנמרק). המבחר הגדול ביותר בישראל של מקפיאים!!! 100, 130, 145, 175, 210, או 260 ליטר.

MONOPOL

Blomberg

מונופול — **בלומברג** — (גרמניה). מכונות כביסה ומדיחי כלים, בגדלים קומפקטיים

Sanyo

סנסי — (איטליה). מכונות כביסה במחירים מוזלים במסגרת הפחתות המסים. מדיחי־כלים.

Magic Chef

מאג'יק שף — (ארה"ב). כיריים ותנורי אפייה ובשול.

Gasfire

גזפייר — (איטליה). תנורים לבשול ולאפייה, גז־גז, גז־חשמל.

Hotpoint

הוטפוינט — (ארה"ב). מבחר של מקררים בגדלים ובצבעים שונים.

יש. יש. יש.
יש הכל, וכל מה שיש הוא רק הטוב ביותר.
ונוסף לכל — גם השירות
המצויין של חב' ג'נרל מהנדסים בע"מ
שהיא הנציגה הבלעדית בישראל
של כל החברות המצויינות לעיל.

מחלקה מיוחדת לעולים חדשים ולפטורי מס.

המכירה גם במחירי יבוא אישי ובהספקה מיידית

יבוא, אחריות ושרות

ג'נרל מהנדסים בע"מ

חברת בת של P.E.C. ISRAEL ECON. CORP.
מקבוצת חברות בנק דיסקונט
נציגים בלעדיים משנת 1951 של

GENERAL ELECTRIC

אולמי תצוגה:
תל־אביב, רח' אחד העם 11, טל. 53143
ירושלים, רח' הלל 24, טל. 227381

(המשך מעמוד 19)

לאתגר המרכזי של הדור: שקיעת המערב. שקיעה זו מוצאת את ביטויה בראש ובראי שונה בשטח הרחוק ביותר מן העין השיטחית: בשדה הרוח.

במשך מאות בשנים, שבהם השתלט המערב על העולם כולו, הוא כבש לבבות בערכיו הרוחניים והחומריים. הרציונליים, האובייקטיביות, הטכנולוגיה החומרית הבטיחו לעמים גן־עדן עלי אדמות. אוסוואלד שפנגלר קרא לרוח זו „רוחו של פאוסט", על שם המלומד הגרמני האגדתי שמכר את נשמתו לשטן כדי לדעת את הכל ולכבוש את הכל.

רוח זו תאמה את העולם בעידן ההצלחה של הכלכלה המערבית. מי שלא מצא בה את מקומו, יכול היה לאמץ לעצמו רוח זו במהדורה הקומוניסטית, שינקה מאותם המקורות.

אולם במקביל לשינוי יחסי־הכוחות הערלמיים בשטח הכלכלי, עם עליית עוצמתו של הנפט, משתנים גם הכוחות הרוחניים. העולם השלישי החל מתאכזב מרוח המערב הקאפיטליסטי והצפון הקומוניסטי. הוא חש בחלל הריק בליבו. הוא נכסף לרוח חדשה, שתספק את נפשו.

לתוך החלל הזה חודר האיסלאם. הוא מביא עימו תורת־חיים שלמה, טוטאלית, בעלת סמכות. הוא צמח על הקרקע של העולם השלישי, ואינו מוכתם בירושה קולוניאלית, כמו הנצרות.

ברחבי אפריקה הוא כובש נפשות, על חשבון תירתו של ישוע. באסיה הוא מציע את עצמו כביטוי לדור החדש, המיאס בייבוא האמריקאי והסובייטי. הוא מעניק עצמאות רוחנית לבני העולם השלישי, ומטפח את גאוותם. לעשרות, העולים על נחשול ההצב השחור, הוא מעניק מיסגרת רוחנית להגדרה עצמית, התואמת את כוחם החדש.

בתודעה הערבית, האיסלאם קשור קשר בל־יינתק בתקופת־הזוהר של עמי־ערב, כאשר הם שלטו בעולם התרבותי מבחינה מדינית, צבאית, כלכלית, מדעית, ספרותית ואמנותית.

בתודעה הפרסית, קשורה השיעה המוסלמית בימי־הזוהר שלה, לפחות ב־1300 השנים האחרונות. הפרסי חש שזוהי תורתו הלאומית, המיספרת להגדרתו העצמית הלאומנית, אף שהאיסלאם עצמו אינו מכיר בגדרות לאומניות.

אולם החומייניזם לא היה תופעה בארץ אחת בילבד. בסעודיה הסמוכה והיריבה, מיבצר האדיקות הסונית, חששו השילטונות שמא יתפשט החומייניזם גם אצלם, במהדורה סונית, והחמירו את חוקי־הדת. במצריים, שבה קיימת הרגשה דתית עמוקה, אך בלתי־קנאית, הירבה השילטון לשלם מס־שפתיים לערכי האיסלאם. עיראק השיעית, שבה שולטים סונים, וסוריה הסונית, שבה שולטים בני הכת העלאווית השיעית, ניסו להתאחד מול פני הסכנה החומייניסטית, שאיימה על שני מישטרי־הבעת היריבים, הדוגלים בלאומנות חילונית. בנסיכויות־הנפט של המיפרץ הפרסי חרדו השליטים הסוניים מן המחשבה שמא ידבק החומייניזם במושבות הגדולות של העובדים השיעיים בתחומיהן.

אפילו ההתלהבות של אש"ף הצטננה במהרה. חומייני קיבל את יאסר עראפאת בתרועת־ניצחון ומסר לו את בניין השגרירות הישראלית בטהרן, כאות־תודה על הסיוע שהגיש אש"ף, תוך ראיית־הגולד, לאירגוני־המחתרת ה־איראניים, בשעה שישראל השליכה את יהבה על השאה הכושל. אך הלאומנות החילונית של אש"ף אינה יכולה לדור בכפיפה אחת עם החומייניזם, מה גם שכמה מאירגוני אש"ף לא יכלו להישאר אדישים מול פני מאבקו של המיעוט הערבי, באיזור־הנפט הדרומי של איראן, לאוטו־נומיה.

מרתקת עוד יותר היתה תגובת השמאל ב־ארצות המרחב.

הגדיר אותה אחד מראשי האופוזיציה השמאלית ב־מצריים: „למארכסיזם אין בטווח הקצר סיכוי לנצח בארצות הערביות. ההמונים פנו לעבר הדת. עלינו לרכב על הגל הזה. כל אנשי השמאל בעולם הערבי יצטרכו להתאים את עצמם לאופנה הדתית, כדי להשתלט על התנועה, ולהסיח אותה בבוא היום לאפיקים מהפכניים אמיתיים."

כך נהג השמאל האיראני, שקיבל על עצמו את עולו של חומייני, בימים הראשונים של המהפכה. מיפלגת־טודה („העם") המחתרתית, המאורגנת היטב, שניצלה את ה־מהפכה כדי למלא את מחסני־הנשק שלה ממחסני הצבא, לא התמרדה נגד חומייני. אולי לפי פקודת מוסקווה, אולי לפי שיקול עצמי, היא החליטה להמתין. כך עשו גם תנועות־השמאל האחרות.

היתה בכך הודאה אילמת בכוחו של האיסלאם התוקפני, הקנאי — ובחולשת המארכסיזם הערבי, היונק את ערכיו מתרבות המערב.

להם החרב המתהפכת

ב שחהי תשל"ט היה עתידו של חומייני לוטה ערפל. הוא עצמו ניבא שנותרו לו רק שנה או שנתיים לחיות, והבטיח לנצל זמן זה כדי לבצר את שילטון הדת.

משקיפים רבים ניבאו למישטרו סוף קרוב יותר. המיכשולים לפניו היו כבירים.

במשך מרבית שנות ההיסטוריה הארוכה שלה, היתה פרס שקועה במילחמות־אחים בין עממים, בין מחוזות, בין דתות, בין שושלות יריבות. היה נדמה כי גורל זה עומד לפקוד אותה מחדש.

הרודנות הקנאית והמגוחכת־כבר של חומייני נושאת בחובה זרע של פיזוג. כיתת־היורים אינה המכשיר המוצלח ביותר לשמור על אחדותה של מדינה מרצון.

במערב התקוממו הכורדים הסוניים, בבקשם להגשים את חלומם הנצחי — כורדיסתאן עצמאית ומאוחדת, או לפחות אוטונומיה מקומית. בצפון המתינו האזרביי'אנים, דוברי־התורכית, לחידוש התמרדותם, שדוכאה לפני דור. בצפון־מיזרח חיכו התורכומנים, בדרום־מיזרח הבאלוצ'ים ובדרום־מערב שני מיליוני הערבים הסוניים, לפירוק ה־מדינה האיראנית, שנכפתה עליהם.

שני אירגוני־מחתרת חזקים ופופולריים — האחד שמאלי־מארכסיסטי, השני דתי־שמאלני — היו מוכנים להפעיל נשק נגד המישטר, בעוד שמיפלגת־טודה המתינה לאות ממוסקווה.

אך כשם שאיש לא ניבא בשלהי תשל"ח, את נפילת השאה, כך לא היה איש בשלהי תשל"ט יכול להיות בטוח בנפילתו של חומייני, ולא כך שכן של החומייניזם כתופעה רוחנית. היא עלולה לאיים בעתיד על העולם המערבי יותר מכפי שאיים עליו אי־פעם הקומוניזם.

אמנם, מבין שני הענקים של מעצמות־הנפט במרחב, איראן נופלת בהרבה מסעודיה. בסוף תשל"ט הגיעה תפוקת הנפט של סעודיה ל־9.5 מיליון חביות ליום. אותה שעה ירדה תפוקת הנפט של איראן ל־3.5 מיליון חביות ליום. עתודות־הנפט של סעודיה עולים לאין שיעור על העתודות של איראן. והצבא האיראני הכביר, שהיווה בימי השאה איום על סעודיה השכנה, התפרק למעשה.

אולם בסעודיה שלטת חמולה אחת, שהעושר ריכך את כוחה, ושהקנאות הדתית של אבותיה, אנשי הכת הוואהבית, דהתה מזמן. מבחינה רוחנית, כמו מבחינה צבאית ומבחינת גודל האוכלוסיה, סעודיה היא חלל ריק, שאין בו אלא שיגרה מוסלמית מסורתית. התעוררות חדשה של קנאות מוסלמית, נוסח חומייני, עלולה להתפרץ לחלל ריק זה ולמלא אותו.

אם תפוז עיצמת־הנפט בידי מישטר מוסלמי קנאי, כעך אידיאלים תוקפניים, ישתנו פני העולם. השינוי יחדור לפינה הרחוקה ביותר של אירופה ואמריקה הצפונית.

כבר עתה מסכנת עוצמת־הנפט, בדמותו החייכנית והמיושבת של השייח' אחמד זקי אל־יימאני, את הכלכלה של המערב ואורח־חייו. רק דמיון קודר יכול לתאר לעצמו מה יקרה בעולם אם תתחלף דמות זו במטיף דתי קנאי, הנושא בידיו את חרב האיסלאם הכובש. הוא עלול לגרש את האדם המערבי מגן־עדן, כפי שהכרובים בעלי להט החרב המתהפכת גירשו את אדם המקודי מגן־עדן.

כפרום תש"ם, היתה זאת אפשרות מעשית.

המעריצות של האי"ת־אללה: נשים איראניות, לבושות ב„שאדור" המסורתי

סנפיר - מרכז ימי בנמל תל-אביב

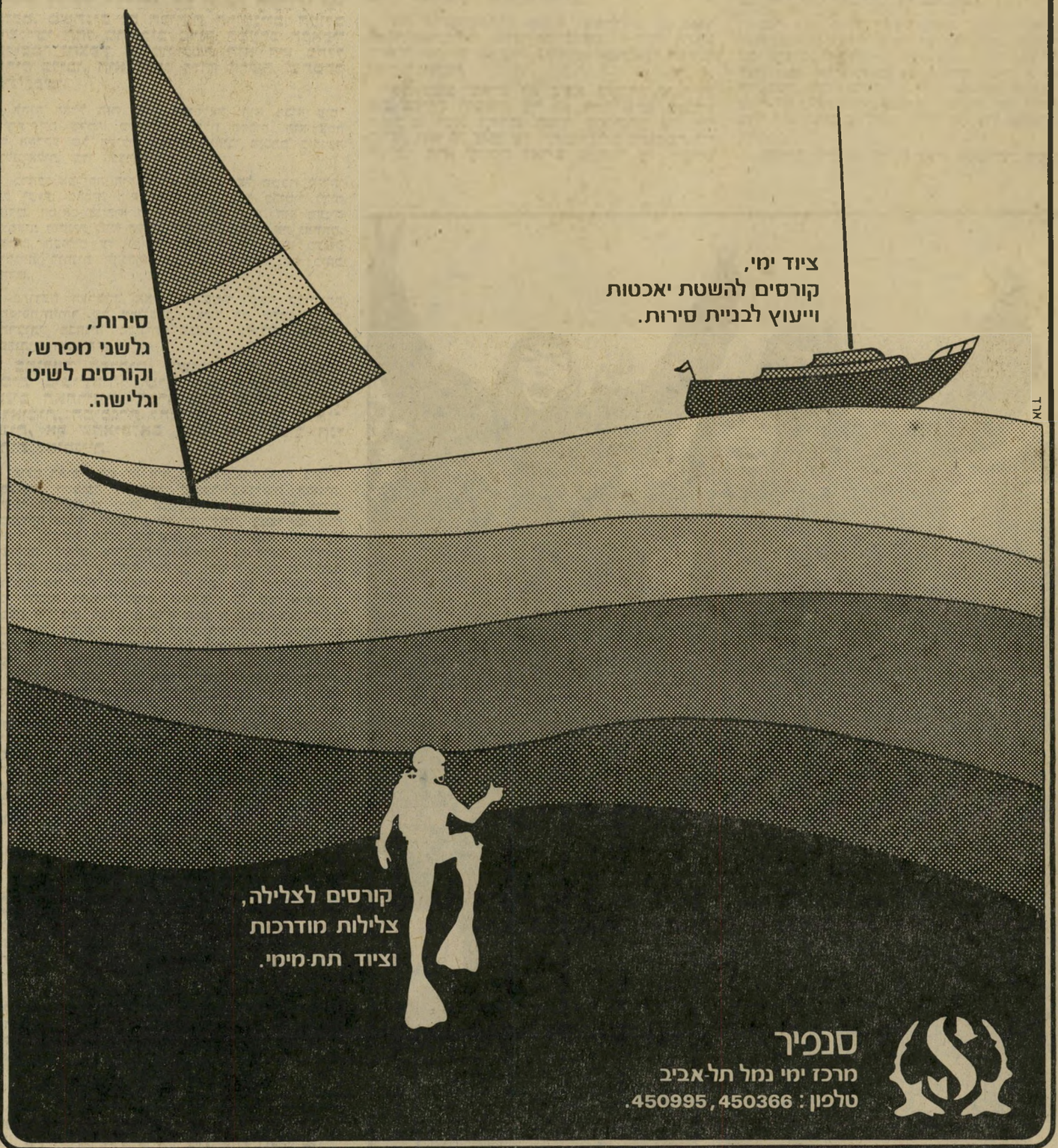

השלום שהחמיץ

ומנחם בגין בבית־הכנסת בקאהיר, חומ"ני במידרשה הדתית בקום: כריתת־השלום והמהפכה באיראן הזעזעו כימעט ביחד

א **זתו עיתונאי מצרי,** שריאיין את האייט־אללה רוח־אללה חומייני בפאריס, ערב שיבתו לאיראן, אמר לידיד ישראלי: „כדאי לכם למהר ולעשות שלום עם העולם הערבי. כיום עוד יש לכם עם מי לדבר — אנשים סבירים כמו סאדאת במצריים, ולאומנים רציונליים כמו יאסר עראפאת בקרב הפלסטינים. מחר אתם עלולים למצוא את עצמכם מול קנאים דתיים, שלא תוכלו לדבר עימם.

„אתם עזרתם לאחר את המועד!"

בראשית תשל"ט היה נדמה שישראל שעתה לעצה ידידותית זו. המחצית הראשונה של השנה עמדה בסימן התהליך, אשר הוביל לחוזה־השלום הישראלי־מצרי, ש־נחתם כימעט בדיוק באמצע השנה. שני המאורעות ה־גדולים במרחב ובעולם — ניצחון המהפכה של חומייני באיראן וכריתת השלום הראשון בין ישראל ומדינה ערבית — הושלמו כימעט בעת ובעונה אחת. המהפכה ארכה 13 חודש, המשא־ומתן לשלום ארך 16 חודש.

אולם ברגע שנחתם החוזה, בטכס חגיגי על מידשאת הבית הלבן בוושינגטון, נעצר תהליך השלום. המדיניות הישראלית לא הסתערה קדימה, מבעד לפירצה שנפרצה בחומת האיבה הערבית, כדי להגיע במהירות לשלום כללי — שרק הוא יכול לבסס ולבצר את מקומה במרחב, שבו החלו נושבות רוחות מסוכנות.

קרה החיפך: במחצית השניה של תשל"ט התרחקה ישראל מן השלום, שנראה בהישג־יד במחצית הראשונה.

אמנם, במישור הישראלי־מצרי התקדמו הדברים ל־מראית־עין כשורה. נפגשו מישלחות, נערכו ביקורים הדדיים, התקיימו טכסים ממלכתיים מפוארים. מנחם בגין ביקר בקאהיר, ולאחר מכן באלכסנדריה. אנוור אל־סאדאת ביקר תחילה בבאר־שבע, ולאחר מכן בחיפה.

אולם השלום הישראלי־מצרי איבד את נשמתו, ושרך את דרכו בקושי תחת עומס הנסיבות העוינות שהועמסו עליו. הוא נראה בגלוי כשלום־נפרד. מצריים נדחקה על־ידי ממשלת־ישראל למצב שבו היה קל להציגה כבוגדת בעולם הערבי כולו, ובעם הפלסטיני בפרט.

באחת מנקודות־המשבר של תהליך השלום אמר איש־השנה תשל"ח, עזר וייצמן: „ביקורו של סאדאת בירושלים יצר מצב הדומה לזה שהיה קיים במאי 1967, כאשר ריכז גמאל עבד־אל־נאצר את צבאו בסיני. אז נדרשה החלטה אמיצה לצאת למילחמה, עם כל הסיכונים הכרוכים בכך. עכשיו דרושה החלטה אמיצה לעשות שלום, עם כל הסיכונים הכרוכים בו."

השוואה זו היתה נכונה אף מעבר לכוונתו של וייצמן עצמו. ביוני 1967 נחלה ישראל נצחון צבאי, אך החמיצה את פירותיו מפני שלא היתה מוכנה להחזיר את השטחים שכבשה, תמורת שלום. במארס 1979 הצליחה ישראל לכרות שלום עם המדינה הערבית הגדולה ביותר, אך לא היתה מסוגלת להפכו לשלום כולל, מפני שלא היתה מוכנה להחזיר את הגדה המערבית ורצועת־עזה.

במחצית השניה של תשל"ט החמיץ השלום, שהושג במחצית הראשונה.

● חומייניזם ישראלי

מ **יד עם השתלטו** במולדתו, קרא האייט־אללה חומייני למילחמת העולם המוסלמי כולו בישראל, כדי לשחרר מידי היהודים את ירושלים, אחת משלוש הערים המקודשות לאיסלאם.

אולם, לפחות בטווח הקצר, לא היווה החומייניזם האיראני סכנה לישראל. להיפך, הוא הכריח את עיראק להעביר את תשומת־ליבה מחזית ישראל לחזית איראן, ובכך הקל על הלחץ הצבאי הפוטנציאלי של „החזית המיזרחית" על ישראל.

האיום האמיתי של החומייניזם על ישראל לא היה חיצוני. הוא היה פנימי.

מזה שנים הרימה את ראשה בישראל תופעה, שעד לעליית האייט־אללה הפרסי לא היה לה שם מתאים. גם לתופעה זו הודבקה לעיתים קרובות, בטעות, תווית ה־פאשיזם. רק השנה נמצא לה השם המתאים: חומייניזם.

החומייניזם הישראלי, שהטביע את חותמו על המחצית השניה של תשל"ט, לא היה חיקוי לתופעה האיראנית. הוא היה תופעה ישראלית מקורית. הוא צמח על קרקע היהדות הישראלית, כשם שהחומייניזם הפרסי צמח על קרקע השיעה האיראנית.

אך ההמיון בין שתי התופעות היה מפתיע, ויעיתים מדהים.

החומייניזם הישראליים האמינו, כמו האייט־אללה ה־מזוקן, כי יש להם קשר ישיר עם הקדוש־ברוך־הוא, המנחה את צעדיהם והמכוון את מעשיהם.

הם כפרו בסמכותה של הממשלה החילונית, גם כשזו היתה קרובה לתפיסתם.

הם ראו את עצמם זכאים, ואף מחוייבים, להפר את החלטות הממשלה בכל עת ובכל מצב כאשר היה נדמה להם שהן מגבילות את מעשיהם.

הם דגלו בעליונות המוחלטת של חוקי־הדת העתיקים, בפירושם הפשטני ביותר, על פני החוקים של החברה המודרנית.

במילא הם היו אנטי־דמוקרטים קיצוניים, אך שלא תמיד הודו בכך. הם כפרו בזכותו של הרוב לחוקק חוקים הסותרים, לדעתם, את רצון האלוהים. הם שללו את זכותה ואת חוכתה של הממשלה לפעול על פי רצון הרוב. מתנג־דיהם היו, בעיניהם, אויבי האלוהים, שליחי השטן.

אם היו הבדלים בין שתי התופעות, הרי הם נבעו מן ההבדלים שבין שתי הדתות — היהדות והשיעה. השיעה האיראנית הפכה, במרוצת הדורות, ביטוי נאמן של הלאומיות הפרסית. מהפכת חומייני היתה, במהותה, גם מהפכה לאומנית. אך הדבר לא נאמר בפירוש. כי

תדיראן
אוטומטי וחצי
עם הקיוסק הפרטי

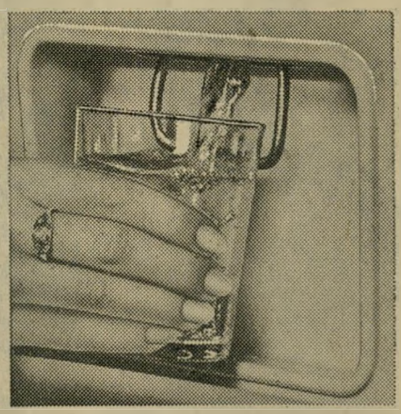

חידוש! no-frost בתא ההקפאה

הצלחה גוררת הצלחה
תדיראן 400... תדיראן וחצי... ועכשיו...

אנו גאים להציג את תדיראן אוטומטי וחצי המקרר עם הקיוסק הפרטי

תדיראן אוטומטי וחצי

כל היתרונות של המקררים האמריקאיים ובנוסף גם התאמה לדרישות המיוחדות של המשפחה הישראלית.

תדיראן אוטומטי וחצי

נו פרוסט NO FROST בתא ההקפאה; הפשרה אוטומטית בתא האחסון להשגת חסכון בחשמל באנרגיה ובהוצאות

תדיראן אוטומטי וחצי

המקרר היחידי עם הקיוסק הפרטי – מיכל של 3.5 ליטר (18 כוסות) המותקן בגוף המקרר וברז בצידה החיצוני של הדלת, לאספקה שוטפת של משקאות, מיצים, שוקו קר, קפה קר וכו'. ללא צורך בפתיחת הדלת ובזבוז בחשמל

תדיראן אוטומטי וחצי

תא הקפאה ענק ושטח אחסון מירבי, עיצוב חדשני, ניצול נפח מושלם, שכלולים טכניים, מדפים מתכווננים, מקום לסיפולוקס ועוד.

תדיראן אוטומטי וחצי הצלחה גוררת הצלחה

(המשך מעמוד 23)

השיעה, כמו שאר זרמי האיסלאם, אינה מכירה בגבולות של לאום וגזע.

ואילו היהדות התגבשה במשך הזמן כדת־של־עם־אחד. קל היה לחבר אותה ללאומנות קנאית וצרה, ואף להכניס בה מידה של גזענות. הרי יהודי הוא מי שנולד לאם יהודיה, ולא ניתן להיכנס למעגל היהודי הסגור אלא לטיפסוף דליל של מתגיירים.

התוצאה המעשית היתה שווה בשתי התופעות. ה־חומיניזם הפרסי דיכא ביד רמה את המיעוטים הלאומיים הרבים בארצו, וכך נהג החומיניזם הישראלי כלפי המיעוט הלאומי היחידי הנמצא בישראל. כשם שאנשי חומייני היו בטוחים בעליונות המוחלטת של השיעים, בהתכוונם לשיעים האיראניים, כן היו החומיניים הישר־אלים משוכנעים בעליונותם הגמורה של היהודים, ב־מהדורה הישראלית.

באיראן ובישראל היו החומיינים בטוחים כי מותר להם להרוג, לשדוד, להפקיע ולשלול מן הזולת את זכויות־האדם — היסודיות — כי אכן, זוהי חובתם הקדושה. לכלל האומר כי „המטרה מקדשת את האמצעים", המייוחס לישועים, לא היתה משמעות בעיניהם, שהרי היו בטוחים כי גם האמצעים שלהם קדושים הם.

● פרופסור בלום ועראפאת

שתי התופעות צמחו במקביל, בלי שום קשר זו עם זו, ואף תוך עוינות הדדית אוטומטית. משום־כך היה סביר להניח כי היתה להם קרקע־צמיחה נפשית וחברתית משותפת.

אין מנוס מן המסקנה שיש להם שורשים משותפים.

החומיניזם הישראלי, כמו אחיו־אויבו האיראני, הוא ביטוי נוסף לשקיעת המערב כמקור־השראה תרבותי.

הריק חודרת תפיסה דתית־לאומנית, הדוגלת בפה מלא בתפיסות ארכאיות, תוך שימוש בּ־שיטות עכשוויות. כך זה היה באיראן, וכך קרה בישראל.

אולם היה הבדל חשוב אחד בין שתי התופעות. באיראן קם מנהיג כריזמטי, שנטל לידיו את המהפיכות הבילעדית. לחומיניים הישראלי לא היה חומייני אחד. **כשנת תשל"ט לא קם אית־אלה יהודי, אשר יכול היה לתבוע לעצמו את תואר איש־השנה.**

● סאטמאר ולובאביץ

ד מיתקפה הדתית היהודית בישראל לא היתה מלוכדת כולה במחנה אחד, המוכן לקדם מלחמה למען יעד אחד.

למרבה מזלה של ישראל החילונית, לפחות בשנת תשל"ט, התפלגה המיתקפה בין שני ראשי־נחָ, שהלכו בכיוונים שונים.

הדבר מצא את ביטויו האנושי במידחמתם העקשנית — ואף המשעשעת לעיתים — של שני הרבנים הראשיים, איש ברעהו.

הרב הספרדי, עובדיה יוסף, ביטא את האורתודוכסיה הקלאסית. כפיית הפולחן הדתי היתה חשובה בעיניו יותר מאשר כל יעד פוליטי. הוא תבע סגידה בלא־פשרה למיצוות־הדת העתיקות, בלי תיקונים ושינויים. לעומת זאת היה מוכן להצהיר כי מותר להחזיר את השטחים הכבושים בגדה המערבית וברצועת־עזה לנוכרים (קרי: ערבים), בהתאם לכלל שפיקוח־נפש דוחה שבת. הוא היה מוכן להסתפק בחותם־דעתו של קצין מיקצועי — שהוא שכיר־הממשלה החילונית, כמו הרב הראשי עצמו — שאכן החזקת־השטחים עלולה לגרום למילחמה ולסיכון נפשות. על סמך קביעה כזאת מותר, לדבריו, להחזיר שטחים.

יריבו־עמיתו, הרב האשכנזי שלמה גורן, הלך בדרך הפוכה. הוא היה מוכן להיות יותר גמיש בכפיית מיצוות הפולחנים על הציבור, אך ניסח חוות־דעת דתית שאסרה על החזרת השטחים הכבושים בכל התנאים והנסיבות.

בעוד שהספרדי רכב על גב דתי אחד, רכב האשכנזי על הגב הדתי השני.

הגל שעליו רכב עובדיה יוסף לא היה מלאכותי או קל־ערך. חוות־דעת דומה לשלו, שהסתמכה על הנמקה דתית דומה, מסר איש שהוא חשוב יותר בציבור הדתי האדוק: הרב אליעזר שך, האיש החזק של מועצת־גדולי־התורה, הסמכות הדתית העליונה של אגודת־ישראל.

רבנים אלה מייצגים את האסכולה הקלאסית של הדת היהודית, שאינה מייחסת ערך לשטחים ולשילטון מדיני, אלא אך לנאמנות עם־ישראל לאביו־שבשמיים. הקיצוניים שבמחנה הזה מצאו את סימלם העליון באדמו"ר מסאט־מאר, הרב יואל טיטלבוים, שהלך השנה לעולמו. עד הרגע האחרון סירב לבקר בישראל או להכיר במדינה. הוא התנגד לציונות בחמת־זעם, וראה במדינה את המצאת השטן.

כאשר קם תיאודור הרצל, העיתונאי הוינאי המתבולל, והטיף לרעיון המדינה היהודית, התנגדו לו כל גדולי־התורה, בלא יוצא־מן־הכלל, בחימה שפוכה. הם ראו ברעיון הציוני כפירה נוראה, והם קיללו את הרצל במילים שאין דומות להן בימינו, מילבד במילון של האייתּ־אללה הזועם.

בעיניהם לא היה הרצל רק נביא־שקר, אלא גם אישיזדון ועוכרישראל. בנסיונו לחביא גאולה לישראל באמצעים חיצוניים, הוא מנע את בוא המשיח והביא על עמישראל שואה נוראה.

אחרי שואת־אירופה והקמת המדינה, השלימו חלקים גדולים של האורתודוכסיה היהודית עם העובדה המוגמרת. ואגודת־ישראל אף התמחתה בהגדלת חלקה בשלל מן הקערה הציונית. היא לא השתתפה בהתעוררות הדתית הלאומנית. היא הסתפקה בניצול המכשירים של השילטון החילוני כדי לשמור על שמורת־הטבע שלה באמצעות החינוך העצמאי, ולשם כפיית הפולחן היהודי על ה־אזרחים בכוח החוק.

גם זרם אורתודוכסי זה של הדת היהודית סתח השנה במיתקפה קנאית. אנשיו השליטו שילטון של טרור בירושלים, עסקו במשך חודשים ארוכים במאבקים אלימים נגד התנועה בכביש־רמות בירושלים, ונגד הקמת איצטדיון בשטח הכבוש מצפון לעיר. הוא ניצח במאבק הפוליטי לשיחרור הבנות מחובת השרות הלאומי, והתכונן בסוף השנה למיתקפה פוליטית לחיסול החוק המתיר הפלות מלאכותיות.

כך זה הזכיר את האיית־אללה. אבל חלּ־מיינים הישראליים האמיתיים היו מצויים בּי־פיגי אחר של ההתעוררות הדתית. אם סימל הארמו"ך מסאטמאר את הפיגי האחד, סימל הארמו"ך מובּאביץ, הרב מנחם שניאורסון, את הפיגי השני.

● חתול שהוא נמר

אי יזו התחפשו אנשי המישמרות המהפכניים של חומייני וחבשו כיפות סרוגות, הם היו דומים כימעט בכל לאנשי גוש־אמונים. אילו לבשו אנשי גוש־אמונים את המדים של המישמרות המהפכניים של האייתּ־אללה, לא היה איש מכיר בהבדל.

האידיאולוגיה של הגוש היתה זרה לחלוטין לערכי המערב. אך האייתּ־אללה הפרסי היה מבין אותה בנקל — אילו היה מוכן להקּשיב לה.

בצורה הבוטה ביותר בוטאה האידיאולוגיה הזו במיסמך אשר תוכנו היווה סתירה מוחלטת לכתובתו — בית־המישפט החילוני העליון של מדינת־ישראל. בתצהיר מישפטי, שהוגש על־ידי שני חברי גוש־אמונים, תושבי אלון־מורה, לבית־המישפט המודרני, שנתבע להכריע בפרשת ההתנחלות על פי קריטריונים יבשים של חוק רציונלי ודמוקרטי, קבעו השניים:

„חברי בגרעין אלון־מורה ואנוכי התנחלנו באלון־מורה משום שנצטווינו לרשת את הארץ אשר נתן האל לאבותינו.

הנערות של האייתּ־אללה: חברות המישמרות המהפכניות באיראן, והיורקת מנאות־סיני: מזל כהן יורקת בפני עזר וייצמן

החומיניים הישראליים נשאו לא פעם את רוממות המערב בפיהם, ואף ראו את עצמם כלוחמי המערב וכמגיניו. אולם הם פסלו את ערכי־היסוד של התרבות המערבית — המחשב הראציונלי, הכמיהה לאמת אובּיקטיבית, העיקרון כי האדם הוא הערך העליון, הדבקות בזכויות־האדם, הסגידה לחוק החל על השילטון כשם שהוא חל על האזרח.

כך הערכים האלה מבוססים על הפרידה גמוּרה בין המדינה וחדת, והעברת הדת לתחום הפרטי.

בד בבד עם שקיעת המערב מבחינה מדינית וכלכלית, נאלצים גם ערכיו לנוגן על חייהם. בחברה היהודית היו לערכים מערביים אלה תמיד שורשים עדינים ביותר. תנועת ההשכלה ביהדות האירופית והזורמים המתקדמים ביהדות הדתית היו ונשארו צמחים חלושים, שנפגעו עוד יותר בתקופת השואה באירופה. בקרב יהדות המיזרח לא צמחו כלל.

כשם שהמכבים דחו את הערכים של ההלניזם ורצחו בסיטונות את ה„מתיוונים", וכשם שהקנאים התקוממו נגד הערכים של התרבות הרומאית והרגו את חסידיה, כן דוחים כיום החומיינים הישראלים את ערכי המערב.

מבלי להרגיש בכך, הם שייכים מבחינה זו לעולם השלישי, ומתרחקים מן העולם המערבי. ראש מישלחת ישראל באו"ם, הפרופסור יהודה בלום, דומה לאיש מערבי מכל הבחינות — בצבע־העור, בהופעה, במעמד האקדמי, במבטא. אולם כאשר דיבר במועצת־הביטחון על הזכות האלוהית של עם־ישראל על ארץ־ישראל, המבוססת על ספר קדוש מלפני אלפי שנים, היה לדבריו צליל זר ומוזר באוזניהם של ג'נטלמנים בריטיים ואמריקאיים. לעומת זאת, לדבריו של יאסר עראפאת, יו"ר אש"ף, שהתיימר לטעון בזכות ערכים מודרניים כמו זכות ההגדרה העצמית של העמים, זכויות־האדם ומגילת־האו"ם, היה צליל הרבה יותר מערבי.

ערכי המערב נסוגו בישראל. לתוך החלל

„...אלון־מורה הוא לב־ליבה של ארץ־ישראל, במובן העמוק של המושג. אמנם גם מבחינה גיאוגרפית ואיסט־ראסגית, אך קודם כל הוא המקום שבו הובטחה הארץ הזאת לראשונה לאבינו הראשון, והוא המקום שבו נעשה הקניין הראשון של אבי־האומה, שעל שמו נקראת הארץ הזאת ארץ־ישראל."

אילו היתה קבוצה של אינדיאנים מעוזה להגיש מיסמך כזה לבית־המישפט העליון של ארצות־הברית, היה הדבר מעורר רעמי צחוק. אילו היו שני דרואידים, כוהני־דת מבני הגזע הקלטי העתיק, מגישים תצהיר כזה לבית־הלורדים הבריטיים, היה הדבר מתקבל כתעלול משעשע. בישראל של תשל"ט נתקבלו הדברים ברצינות גמורה, ולא עוררו אף חיוך. הם נראו סבירים בהחלט, טבעיים ותואמים את רוח הזמן.

גוש־אמונים הוא ראש־החץ של החומייניזם הישראלי. הוא יצא להתקפה ברגע שנחתם חוזה־השלום.

התופעה עצמה התפתחה במשך כמה שנים, מאז מילחמת ששת־הימים. היא פונקה על־ידי פוליטיקאים שונים, שראו בה, בתחילה, חיית־בית שניתן ללטף אותה, לאמן אותה ולנצל אותה לצרכים שונים. היו שראו בה, מתוך אי־הבנה גמורה, מהדורה חדשה של תנועת־התייש־בות, מפני שאחת משיטותיה היתה ההתנחלות. כאשר יגאל אלון רץ לחברון, כראשון בין השרים, כדי לברך את קבוצת ה„מתנחלים" שרימו את צה"ל ושהגיעו לשם באיצטלה של מי שמבקשים לשהות במקום רק כדי לחגוג את ליל־הסדר, הוא לא העלה על דעתו כי חתול־הבית אינו אלא גור־נמרים.

כאשר העבירה הממשלה את הקבוצה תחילה לבניין המימשל הצבאי בחברון, ולאחר מכן הקימה למענה שכונה קטנה בשם קריית־ארבע, כבר נוכחו השרים לדעת כי יש כאן חיית־טרף קטנה.

בימי שילטונו של יצחק רבין, כאשר התגשנו אנשי גוש־אמונים ברחבי הגדה המערבית עם חיילי צה"ל, כבר הפך הגור לנמר קטן. רבין לא העז לסלק את הנמרון

סיטרואן
מזמינה אותך להכיר
מושג חדש
של נוחות ובטיחות
H.P.★

החל מ-359,301 ל"י
כולל מע"מ

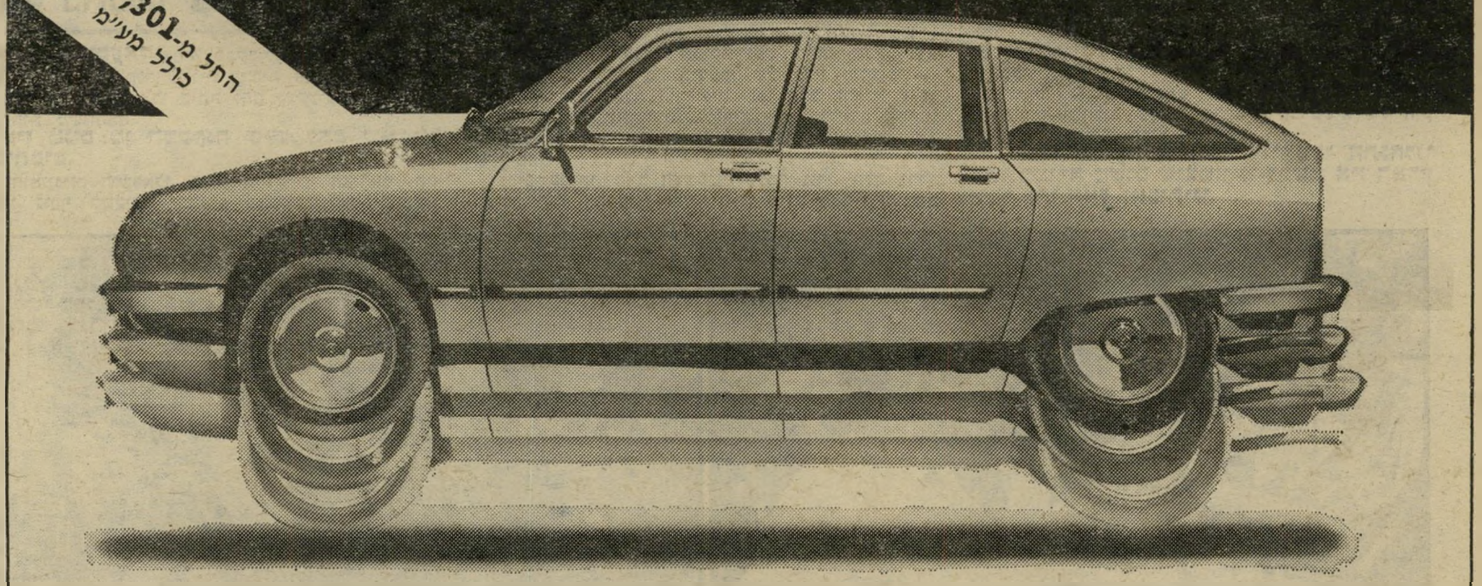

"סיטרואן" מזמינה אותך לנסיעה חלקה בכביש משובש.
מוזר? אולי כשמדובר במכוניות אחרות.
"סיטרואן" מסתדרת מצוין עם כביש משובש: היא מחליקה בקלות רבה על כל מכשול ומשאירה מאחוריה מכוניות "מקפצות" וכמה נהגים נדהמים.
איך היא עושה זאת?
התשובה היא H.P.
"סיטרואן" מחאימה את עצמה לכל סוג דרך באמצעות מערכת מיתלים הידרופניאומטית.
מערכת זו מאפשרת לכל גלגל בנפרד להצמד לקרקע בגמישות

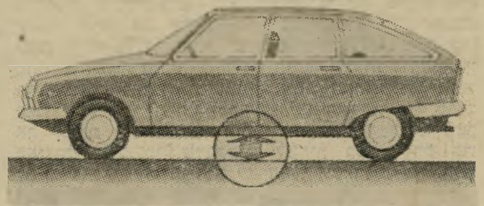

HYDRO PNEUMATIC★

המבטיחה נסיעה חלקה ללא תנודות. ושומרת על גובה קבוע גם כשהמכונית עמוסה.

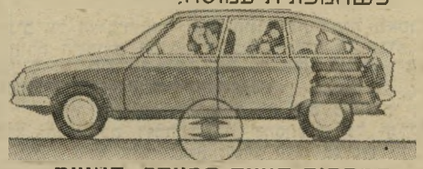

במקרים קשים במיוחד. כאשר הדרך רצופה מכשולים כמו אבנים פזורות או שלוליות עמוקות מחגלה "סיטרואן" בשיא כושרה: ידית מיוחדת מגביהה את המכונית בשתי דרגות גובה נוספות ומאפשרת לה להמשיך בדרכה בנסיעה חלקה וללא הפרעות.
אך המערכת ההידרופניאומטית אינה רק ענין של נוחות מירבית: יתרונותיה מורגשים היטב גם בתחום הבטיחות.
המערכת ההידרופניאמטית שומרת על איזון תמידי של המכונית ומעניקה לה יציבות ורכות בנסיעה בכל תנאי דרך ומעמס.

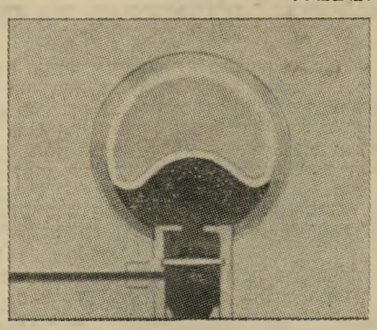

זוהי אחת הסיבות בגללן זכו דגמי ה- GS ו- CX של "סיטרואן" בפרסי בטיחות רבים. אם אתה באמת אוהב לנהוג - הכנס לסיטרואן GS או CX ונסה אותה ותגלה את יתרונותיה של המערכת ההידרופניאומטית.
אנחנו קוראים לה בקיצור H.P.
(וגם זה ענין של נוחות...)

דוד לובינסקי בע"מ, תל-אביב, רח' שונצינו 16, טל. 333214-6. סוכנויות: תל-אביב: ב. ג. מוסכים ומפיצים בע"מ, רח' חרוץ 12, טל. 03-331339.

דוד לובינסקי בע"מ
מפיץ סיטרואן בישראל

ירושלים: רח' הס 3, טל. 222666, 228888. חיפה: רכב הצפון בע"מ, שד' בן-גוריון 8 (שד' הכרמל), טל. 04-538228.
באר-שבע: אשנב הנגב, דרך חברון 3, טל. 057-33210.
נתניה: לוינקופף הרמן, רח' שוהם 4, טל. 053-35081, 37821.

CITROËN

המחיר נכון ליום 13.9.79.

איש השנה תשל"ט

(המשך מעמוד 25)

מן האתר שבו הופיע, והניח לו להתמקם בקדום. איש־השנה תשל"ח, מנחם בגין, אף ניסה לרכב על הגמר אל השילטון.

השנה נוכח בגין לדעת כי הרכיבה על נמרים היא ספורט מסוכן.

בגין עצמו, בנו של פקיד הקהילה היהודית בברסט־ליטובסק, בגבול פולין־רוסיה, נקרע כל חייו בין זיקתו לתרבות־אירופה, שהיתה אהובה על זאב ז'בוטינסקי, ובין זיקה דתית־לאומנית, הקרובה יותר לדת המיסטית של מתאבדי־מצדה.

כאשר חתם בגין על חוזה־השלום, קם עליו הגמר. באחת הסצנות החשובות ביותר של תשל"ט, בחוזה חק־לאית מיצרית שהפכה גן־הירק של נאות־סיני, התנגשו חסידיו של בגין ואנשי גוש־אמונים עם חיילי צה"ל, שפעלו בפקודת ממשלת־בגין.

נערת גוש־אמונים, אשר ירקה בפניו של עזר וייצמן, איש־השנה תשכ"ט, היתה לקוחה ישר מאלבום־התמונות של המישמרות המחפכניות.

● מיני־אי"ת־אללה

ה תקפת־הנגד של אנשי גוש־אמונים לבשה צורות שונות, והיו לה קורבנות שונים.

אך תמיד היתה הכוונה לשבור את הממשלה, לסכל את רצון־הרוב שהתבטא בכנסת, להפוך את הקנאות הדתית הלאומנית לחוק־המדינה.

הם ערכו סיורים אלימים ברחבי הגדה, פרצו לבתים של ערבים והכריחו אותם לסלק מחסומים. הם ירו ב־מפגינים ערביים, והרגו בהם. הם כפו, בהצלחה רבה, על הממשלה מדיניות מטורפת של התנחלויות, שהקימה את העולם כולו נגד ישראל. ההתנחלות איימה למוטט את השלום הישראלי־מצרי העדין — וזו, אכן, היתה מטרתו האמיתית של גוש־אמונים.

מסביב לגוש הסתודדו כמה קבוצות אחרות. אנשיו של הרב מאיר כהנא, מין מיני־אית־אללה מפלאסטיק, פרצו לבתים ערביים בחברון, ערכו פוגרום־זוטא.

אחרים כרתו גפנים בכרם שמול קריית־ארבע.

נשות הקרייה ערכו פסטיבל מתמשך בבניין בלב חברון, שהיה שייך ליהודים לפני חמישים שנה — ובכך סיפקו עילה מצויינת לפלסטינים לדרוש בחזרה את כל הבתים שהיו שייכים לערבים לפני 31 שנים.

אנשים מפוכחים התייחסו בזילזול לפעולות הגוש ומחקיו, האמינו שזוהי תופעת־שוליים קולנית וראוותנית, שתמוג ותיעלם בהדרגה. כך גם חשבו, לפני שנה־שנתיים בילבד, עמיתיהם וידידיהם, אנשי השאה באיראן, על הקבוצות המקבילות בארצם.

אולם במהלך תשל"ט הצליח גוש־אמונים במידה רבה, הרבה מעבר להישגיו הגלויים. הוא הצליח לכפות על הממשלה מעשים ומחדלים, שהוציאו את הנשמה מן השלום הישראלי־מצרי. בסוף תשל"ט, כאשר ערך הנשיא אנוור אל־סאדאת את ביקורו הממלכתי בחיפה, נותר אך מעט מאותה התרוממות־רוח, שאפפה את סעודת־הגן הקסומה שערך אל־סאדאת לאורחיו הישראליים בארמון בשולי קאהיר, למחרת החתימה.

הגוש לא עשה זאת, כמובן, לבדו. היו לו עוזרים רבי־כוח.

● האיש בגוש

ב דיחה שנפוצה השנה בעולם אומרת כי „הישראלי המצוי אינו מאמין באלוהים, אך הוא מאמין כי אלוהים הבטיח לעם־ישראל את ארץ־ישראל."

בדיחה זו מבטאת מציאות פוליטית, שהיא אופיינית לישראל, המצאה מודרנית העולה על המטוס־ללא־טייס או על המשדר האלחוטי.

אפשר לקרוא לה: דתיות ללא דת.

יש טיפוס של פוליטיקאי ישראלי, האוכל בשר־חזיר בהנאה, אך המאמין בהבטחה האלוהית. הוא זולל צדפות בתוספת יין־נסך, אך תומך בחינוך הדתי כמכשיר ל־„ליכוד האומה", וסבור כי הזכויות ההיסטוריות, המעוגנות בסיפרי־קודש, הן הבסיס האקטואלי הנאות למדיניות ישראל.

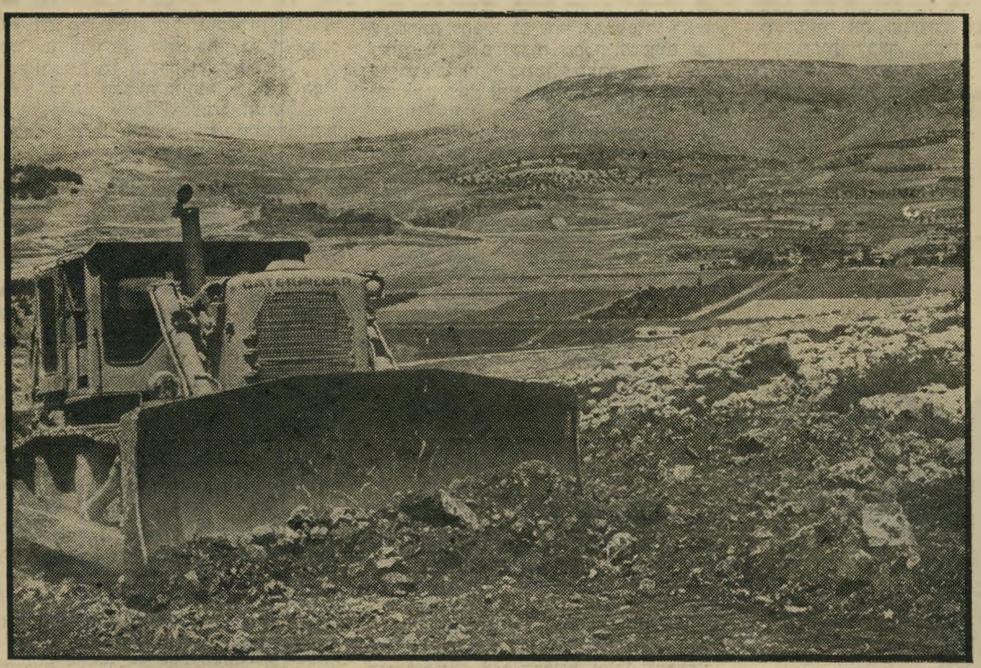

הבולדוזר של אריק שרון: פריצת הדרך אל אלון־מורה. בלב הישוב הערבי

הדגם המושלם של טיפוס זה הוא אריק שרון, איית־אללה־בי־אללה, קנאי־בי־כיפה.

אם היה השנה ישראלי שהתקרב למעמד של איש־השנה, היה זה אריק שרון. במשך שנים תמך, מאחרי הקלעים, בגוש־אמונים, כבאחד המכשירים לעת־מצוא שניתן להשתמש בהם. בו־זמנית פלירטט גם עם חוגים שמאליים, ניהל משא־ומתן עם הליברלים־העצמאיים לשם הקמת מיפלגה יונית משותפת, הציע את עצמו כיועץ לראש־הממשלה יצחק רבין, פזל לעבר כס־הרמטכ"ל.

אך בתשל"ט הניח שרון למישחקים אלה. הוא החליט כי עתידו קשור בחומיניזם הישראלי, והוא אימץ לעצמו מעין מהדורה חילונית של הקנאות הדתית הקיצונית ביותר.

לשיאו הגיע אריק שרון השנה כאשר שתל את התנחלות אלון־מורה, במרכז הריכוז הערבי באיזור־הלב של הגדה המערבית. התנחלות פרובוקטיבית זו, שהמרידה את הגדה כולה, ושגרמה לפילוג עמוק בציבור הישראלי, היתה קריאת־תגר על מצריים, שהעמידה עדיין פנים כאילו היא מאמינה בהתקדמות לקראת „אוטונומיה" בשטחים הכבושים.

היו שראו במעשיו של אריק שרון תעלולים בילבד, נסיון של פוליטיקאי ממולח לבנות לעצמו ציבור־בוחרים. למשוך אליו תשומת־לב ולהכריח את ראש־הממשלה לשתף אותו במהלכים הפוליטיים, שבהם לא נכלל עד כה. אנשי גוש־אמונים לא האמינו בו, או לו. עמיתיו של אריק עצמו טענו כי „מחר הוא יכול להגיד את ההיפך, אם יחשוב שזה כדאי לו." השחיתות הגלוייה של אורח־חייו, כשהוא ממשיך להיות בעל חווה חקלאית גדולה שנהנתה מכל החלטות שר־החקלאות, הגבירה את הספקות לגבי אמיתות השקפתו. אחד מסימני־ההיכר של החומיינים, בישראל ובאיראן, הוא היושר האישי הקיצוני, המציין קנאים דתיים.

אולם יתכן מאד שכל אלה עשו עוול לאריק שרון. מתחת לסתגזנות של האיש, שאפתנותו האישית הנפוליונית, חוסר־המעצורים שלו ונכונותו להשתמש בכל תעלול ופעלול לקידום עצמו, חבוייה השקפת־עולם אמיתית, או־תנטית, פרימיטיבית וקנאית.

כאשר הוא מפלרטט עם שמאלנים, או מתיימר להיות ליברל מתקדם, אין הוא משכנע. אך כאשר הוא מדבר על „עובדות בשטח", על „צירי אורך" ו„צירי רוחב", הוא משכנע מאד. כי אז הוא מבטא את האמת שלו.

● בולדוזר וכיתת־ידי

א ריק שרון רחוק מלהיות איש דתי. מיצוות ופולחנים אינם מעוררים בו עניין. אך יתכן מאד שיש לאומנות נוסח ישראל, היונקת משורשים דתיים עמוקים, למרות שאין בה סממנים דתיים חיצוניים.

גם בחינוך החילוני־כביכול של מערכת־החינוך היהודית בארץ, היתה תמיד נימה של קנאות לאומנית־דתית.

הוא העלה על נס את הקנאות החשוכה של הקנאים, שהרימו את נס ההתאבדות, ושהמיטו שואה על עם־ישראל. ספרי־יהושע נלמד כ„היסטוריה", ללא נימה של

כיתת הידי של האיית־אללה: אנשי המישמרות המהפכניים של חומיני מוציאים להורג בסיטונות את המורדים הכורדיים

פרשת פינטו: האמת

ויאמר: מה עשית?
קול דמי אחיך צועקים אלי מן ה־אדמה!

כ**מו דמו** של הבל, קורבנו של קין, דם הקורבנות של מעשה־זוועה צועקים מן האדמה. שום כוח בעולם אינו יכול למנוע מן הזעקה להישמע.

כך קרה למעשה־הזוועה שביצע הסגן דניאל פינטו, אחרי מיבצע־ליטאני.

במשך ששה שבועות שררה דממה, והיה נדמה כי קולו של הדם הושתק.

השבוע, לפתע, הכל התפוצץ והדי ההתפוצצות נשמעו מסביב לכדור־הארץ.

הסערה הראשונה

כ**אשר נתגלה** לראשונה כי מתנהלת חקירה נגד קצין בצה"ל, המואשם במעשה חריג במיבצע־ליטאני, הסכימו כל העיתונים — וגם העולם הזה — שלא לפרסם את הפרטים. הובטח כי האיש יועמד למישפט. ניתן למערכת־השיפוט לעשות את מלאכתה. באותם הימים היה איש־המילואים אברהם עמרם מוחזק בידי אחד הא־רגונים הפלסטיניים הקיצוניים בלבנון, והיה חשש שמא פירסום הדברים עלול לסכן אותו.

גם כאשר נדון האיש ל־12 שנות מאסר בערכאה הראשונה, וכאשר עונש זה הופחת לשמונה שנים בערכה השנייה, לא היה פירסום. הכל חשו כי נעשה דין־צדק, ואפשר להסתפק בכך.

ואז באה הידיעה שקוממה וזיעזעה את המעטים שידעו על כך: הרמטכ"ל החליט לבטל את גזר־הדין של בית־המישפט הצבאי לעירעורים, והעמיד את עונשו של הרוצח על תקופת־מעצר מגוחכת: שנתיים, שהן למעשה שנה ושליש (מפאת ניכוי השליש).

הדבר עורר סערה ראשונה בכנסת. מאיר פעיל ואורי אבנרי, שולמית אלוני ויוסי שריד, ובצורה אחרת דויד גלאס ושמואל טולדאנו, מחו על מעשה הרמטכ"ל מעל דוכן־הכנסת. אולם איש לא ידע עדיין את הפרטים המלאים של המעשה, שעליו הורשע הקצין. צנזורה קפדנית מאין כמוה מנעה פירסום כלשהו.

כדי לשבור את קשר־ההשתקה ולהועיק את הציבור, הגישה סיעת של"י הצעה של אי־אמון בממשלה. אף אחד מאנשי המערך, ש"ץ, ר"צ ול"ע לא הצביע בעד ההצעה. כך הוסר העניין מסדר־היום של הכנסת, ללא מחאה וללא זעקה מצד חברי־הכנסת — וביניהם אותם חברי־הכנסת שהזדעקו, לפתע, השבוע.

אולם מעשה־הגבלה הטריד את מצפונם של יודעי־דבר, והם לא יכלו לשבת בשקט. כאשר פירסם הרמטכ"ל בראיון מומן גיר־סה כוזבת לחלוטין של הפרשה *, החליטו להתיר נוסח המיכתב במלואו:

23.7.79.

אל: חברי הכנסת
מאת: ח"כ אורי אבנרי

הגשתי הבוקר הצעה דחופה לסדר־היום, שמטרתה להביא לפיטורי הרמטכ"ל, ר"ל רפאל איתן, בעיקבות מסכת־השקרים ש־פירסם בראיון מומן, שערך העיתונאי ישראל הראל, איש „גוש אמונים", בעיתון ידיעות אחרונות.

אני מרגיש כי תפקידי כחבר־כנסת מחייב אותי להביא לידיעת כל חברי־הכנסת את העובדות בפרשת הקצין־הרוצח, כדי לאפ־שר לחברי־הכנסת לשקול בעצמם את העניין, כדרוש למילוי תפקידם נאמנה.

הרמטכ"ל רפאל איתן

ואלה העובדות:

במיבצע ליטאני חנתה הפלוגה המסייעת של אחד הגדודים בכפר הלבנוני עין־בעל, כחלק ממערך גדודי, שהיה חלק ממערך חטיבתי. כלומר: המאורעות קרו בתוך שטח שהיה כבוש בידי צה"ל, ללא קשר לפעולה קרבית.

על הפלוגה המסייעת פיקד זמנית סגן דניאל פינטו, מ"מ חבלנים, אחרי שמפקדיו יצאו מכלל פעולה.

לפי הגירסה שנתקבלה על־ידי בית־המישפט, יצאו פינטו ושני רב"טים, לצייד־אדם, ותפסו ארבעה כפ־ריים לבנוניים, ביניהם נער בן 16. הם הובילו את הארבעה לבית, והכניסו כל אחד מהם לחדר נפרד, כשהוא כפות בידיו וברגליו בחוטי־ניילון.

סגן פינטו נכנס לכל חדר, בזה אחר זה, ועינה את קורבנותיו במשך שעות בצורות שונות ואכזריות. בסופו של דבר רצח אותם בזה אחר זה בחניקה, בידיו ממש ובחוט־ניילון. לאחר מכן זרק את ארבע הגופות לבאר, במרחק של כמה עשרות מטרים מהבית.

פינטו ושני הרב"טים קשרו קשר של שתיקה, ולא דיווחו על כך לאיש.

כעבור כמה שבועות, אחרי שהכוח חזר לשטח ישראל, ואחרי שנתמנה מפקד־פלוגה קבוע לפלוגה המסייעת, ישב פינטו עם מפקד זה, במסיבת־רעים. תוך כדי כך סיפר פינטו על המעשה לפרטיו, תוך פירוט העינויים שבהם עינה את הארבעה טרם רציחתם, אך השביע אותו לשמור על הדברים בסוד.

הרב"טים — אך לא את המודיע, שיכול היה לזהות את המחבלים. פינטו פרץ לבדו לבית, שבו נמצאו השניים, וכשאלה ת־נפלו עליו, הרג אותם בצרור־כדורים. בכיסם מצא תעודות של אירגון אל־צעיקה. הוא החזיר את התעודות לכיסיהם וזרק את הגופות לבאר, מבלי למצוא לנכון לדווח על כך לאיש.

אחרי שפלוגת פינטו הוצאה מן הכפר, הבחינה היחידה המחליפה בריח של גופות שעלה מן הבאר. המפקד שלח חיילים להוציא את הגופות, אך רק שתי גופות הוצאו, מפני שנתגלו בבאר סדקים אשר יכלו לסכן את חיי החיילים. פינטו ידע זאת, ומכאן גירסתו לגבי שני הרוגים, במקום ארבעה.

בחקירה נבדקו הגופות מחדש, ונמצא שהן כפותות בחוטי ניילון, בידיים וברג־ליים. הסתבר שלא היו בהם כל סימנים של יריות, ושהם מתו בחניקה. כן נמצאו על הגופות סימנים רבים של עינויים.

בראיון המוזמן לקח הרמטכ"ל את גיר־סתו של פינטו, ששמונה שופטים בשתי ערכאות החליטו שהיא כולה שקר, על סמך הוכחות שלא הותירו מקום לשמץ של ספק, והציג אותה כאילו היתה אמת מוכחת. הוא עשה זאת ביודעו כי הצנזורה, הכפופה לו, תמנע כל פירסום אחר.

אין שמץ של ספק, לצערי, כי הרמטכ"ל שיקר ביודעין, ביודעו כי כל מילה שאמר היא כזב מוחלט. אני מאמין באמונה שלמה ששלום המדינה וטובת צה"ל מחייבים את החקת האיש מתפקיד כביר־אחריות זה, ואני מבקש את חברי־הכנסת להצטרף לחביעתי להדחתו לאלתר.

הסערה השנייה

ע**ד כאן** נוסח המיסמך. הוא נמסר בו ביום לכל חברי־הכנסת, לחברי־הממ־שלה ולכתבים הפרלמנטריים.

במשך כמה שעות הוא הטביע את חותמו על מיזגון הכנסת. הח"כים ישבו ליד השול־חנות, יחידים ובקבוצות קטנות, קראו את הדברים. רבים מהם היו מזועזעים עד מעמקי נפשם, ודיכאון עמוק ניבט מפניהם. אחרים התרגזו רק על אבנרי.

כעבור כמה שעות מצא אבנרי הזדמנות להעלות את העניין מעל הדוכן. במיסגרת הדיון על תקציב מישרד־המישפטים השמיע נאום חריף. אך יו"ר הישיבה, בנימין הלוי, הפסיק את אבנרי אחרי כשאך התחיל לגולל את פרטי הפרשה עצמה, ואסר עליו להמשיך בכך. איש־הצנזורה, שנכנס לאולם ברגע שאבנרי עלה על הדוכן, הריץ ליו"ר פתק — שהלה התייחס אליה כאל פקודה — ותבע למחוק את הדברים מפרוטוקול הכנסת. הלוי נענה לכך מייד, ובכך ניטלה האפשרות לפרסם את הדברים ברבים. לפי החוק, דברים הנמחקים מפרוטוקול הכנסת אסורים לפירסום.

אף אחד מחברי־הכנסת לא מחה על פעולה זו של הלוי, איש ארץ־ישראל כמה אנשי־ביטחון לעשות מעשה שנועד להפר את השתיקה. הם התקשרו עם אורי אבנרי ומסרו לו את הפרטים המלאים של הפרשה.

אחרי התלבטות קשה, החליט אבנרי לנקוט פעולה יוצאת־דופן. הוא ניסח מיכתב אל 119 חברי־הכנסת האחרים, ובו תיאור מלא של הזוועה וספיחיה.

---

* הרמטכ"ל אמר למראיין: הוא (הקצין) עמד יחידי, וללא עזרה, לפני סיטואציה קיצונית, שלדעתי היה בה כדי לאיים על חייו, ושיקול־הדעת שלו היה צריך להיות מהיר ביותר."

Israeli General Censors Slaying Incident

By Dial Torgerson

LONDON, Sept. 13 — The Israeli Army has suppressed the full story of a young lieutenant's slaying of four Arab civilians last year in Lebanon on grounds that the record of his trial is covered by the rules of censorship.

In Israel, the press has been told to report only what the army chief

Soldier Accused in Torture-Deaths Of 4 Civilians in Raid on Lebanon

● Late last summer a court-martial convicted Lt. Pinto on two counts of murder, reduced him to the rank of private and sentenced to case centered on the use of censorship to prevent publication of the court's findings while allowing papers to print the version given by

every word he was pronouncing was a total lie."

Gen. Eitan's reduction of Lt. Pinto's sentence was brought to the Knesset's attention by a civil rights activist, Shulamit Aloni, and became the basis of a no-confidence vote initiated by Mr. Avneri and his Sheli Party. Prime Minister Menachem Begin's government easily defeated the move.

הכותרת בעמוד הראשון של „הראלד טריביון" בפאריס
לכרוזים, לעיתוני־קיר ולחו"ל

בית־המישפט הצבאי פסל מכל וכל את גירסתו של פינטו, והרשיע אותו ברצח בכוונה תחילה. שני שופטים גזרו עליו עונש של 12 שנים, ואילו השופט השלישי, שדעתו היתה כדעת שני חבריו בכל, התחשב בנסיבות הזמן והציע עונש של שמונה שנים.

בבית־המישפט הצבאי לעירעורים ישב הרכב של חמישה שופטים, מהם שלושה מישפטנים (בראשות השופט העליון מאיר שמגר) ושני חיילים מנוסים — מפקד חטיבה שהשתתף במיבצע־ליטאני, ומפקד חטיבת חי"ר. בית־מישפט זה אישר פה אחד את הרשעת פינטו ברצח בכוונה תחילה, אך קיבל את הדעה שבהתחשב בנסיבות הזמן יש להסתפק בעונש של שמונה שנים.

הצנזורה הצבאית אסרה את פירסום הפרטים, אחרי שהמישפט התנהל בדלתיים סגורות (בפקודת ראש אכ"א, ולא לפי דרישת השופטים עצמם), אך הירשה פיר־סום גירסתו של פינטו, שנתגלתה כגירסת־שקר מאלף עד תו.

המ"פ התלבט במשך כמה ימים, אך כאשר שמע כי אחד משני הרב"טים,

עומד לזכות בתואר חייל־מצטיין מידי נשיא־המדינה, נשמע לקול מצפונו ודיווח על המעשה. הדו"ח הגיע בשרשרת־הפיקוד לידי אלוף פיקוד־הצפון, שציווה לפתוח בחקירה.

בחקירה מסר פינטו גירסה שסתרה את דיברי המ"פ, אולם בחקירה בפוליגרף (גלאי שקר) נמצא כי פינטו משקר לאורך כל הדרך, וכי מפקדו דובר אמת.

גירסתו של פינטו היתה כי מודיע גילה לו ששני „מחבלים" עומדים לפקוד בערב בית מסויים. פינטו לקח עימו את שני

(המשך מעמוד 27)

ביקורת או שיוך לתקופה מסויימת, קדומה וארכאית. הטירוף של בר־כוכבא, שגונה על־ידי מחברי התלמוד, שהבינו את תוצאותיו, הוצג בישוב החדש כאידיאל.

חינוך זה עשה את שלו. אין אדם שהתחנך בישראל, ולוא גם בבית־הספר החילוני ביותר, שלא נזרע בו זרע של לאומנות דתית ארכאית.

ז'ן־פול סארטר אמר פעם כי כל אדם הוא גיזעון. יש רק הבדל בין מי שלוחם בנטייתו הכמוסה הזאת והמשתדל להתגבר עליה, ובין מי שנכנע לה. יתכן שזה נכון גם לגבי הקנאות הלאומנית החבויה בלב כל ישראלי.

ברגע של התגלות, אמר השנה עמום עוז, אחד הדוברים המוכשרים ביותר של מחנה־השלום בישראל, איש־קיבוץ וסוציאליסט: „יש גם בי איש־אמונים קטן...״

אריק שרון הוא התוצר המושלם של חינוך כזה. כאשר קבע השנה בכנסת, שכל מי שאינו מסכים עימו אינו „ציוני״, אלא „גייס חמישי״, הוא דיבר בשפתו של חומייני, מבלי להזדקק לסמלים דתיים. באותה מידה של הגיון יכול היה לאמר כי יריביו הם „אויבי אלוהים״ ו„שליחי השטן״.

מכשיר־העבודה של אריק שרון אינו כיתת־היריו, כמו אצל חומייני, אלא הבודדוזר. אך התוצאה היא אותה התוצאה: דריסת כל התנגדות, נישול ודיכוי של כל מי שאינו שייך לעם או לדת השליטים, פריעת כל חוק הנוגד את מטרת הקנאים, זיזוז במימשל הדמוקרטי, הענקת מעמד של קדושה לדוקטרינה העומדת מעל לזכויותיו של האדם.

חומייניזם חילוני־כביכול זה לא היה נחלתו הבילעדית של אריק שרון. השנה קמו חומיינים רבים מסוג זה, בכל הגדלים והצורות. הם השתלטו על רשות־השידור, בדמותו של יוסף („טומי״) לפיד, שהיה אמנם פעיל בעבר במאבקים נגד הכפייה הדתית, אך שהוא לאומי קיצוני, לפי הדגם האירופי. בעזרת דמויות קצת יותר אסיאתיות, כמו אהרון פאפו, נערך טיהור יסודי באמצעי־התיקשורת המרכזיים.

מדאיגות עוד יותר היו מגמות שהחלו מתבלטות כגוף, שחיה בעבר — אולי באופן פרדוכסלי — מיבצר של שפיות־הדעת, המתינות והרציונליות.

דברים מוזרים קרו בצה"ל, בהנהגתו של רב־אלוף רפאל („רפול״) איתן, אדם הדומה באופיו ובתפיסתו לאריק שרון. בפרשת אלון־מורה — מסר רפול חוות־דעת ביטחונית לבית־המישפט שנועדה לשרת את התפיסות ואת המיבצעים של שרון.

כבר בתשל"ט, בניצוחו של הרמטכ"ל מרדכי („מוטה״) גור, איש מיפלגת־העבודה, ערך צה"ל מילחמה בלבנון, שהיתה שונה מבחינה מוסרית מכל מילחמותיו הקודמות של צה"ל. במהלך תשל"ט התגלו פרטים על מיבצע־ליטאני, שעוררו לבטים קשים בלב ציבור, שעדיין לא נדבק בחומייניזם. השיטות הבלתי־הומאניות של יצירת אדמה חרוכה באמצעות הפגזה והפצצה, על פי דוקטרינת־איש הרסנית, נמשכו בתשל"ט בדרום לבנון, ביתר שאת.

הן עוררו רתיעה עמוקה בדעת־הקהל באירופה ובאמריקה, ואיימו לתרום תרומה נכבדה לסירוקה — או להסתיקותה — של ישראל ממישפחת עמי המערב.

רפול הדהים רבים, כאשר המתיק את עונשו של איש־הג"א, שרצח בדם קר ערבי עובר־אורח בירושלים, והשאיר לו רק תקופת־מאסר מגוחכת. התדהמה גברה שיבעתיים, כאשר חזר על כך לגבי הקצין־הרוצח בי־מיבצע־ליטאני, שחולל פשע־מילחמה כה נתעב, כלפי אזרחים חסרי־אונים, עד כי הצנזורה לא הרשתה אף את פירסום הפרטים.

רק בסוף תשל"ט התפוצצה הפרשה, כאשר עיתונים זרים פירסמו את התיאור המלא של מעשה הזוועה.

הקצין נידון ל־12 שנות־מאסר. בערעור הופחת העונש לשמונה שנים — והרמטכ"ל המתיק את העונש עד שהיה צפוי, בסוף תשל"ט, לשיחרור.

כאשר הותקף הרמטכ"ל על החלטות אלה, התייצבו לימינו חוגים רבים — ראשי ציבור הסטודנטים, אזרחים פרטיים, קבוצות פוליטיות, מיפלגות.

היה זה מיפקד מרשים של החומייניזם הישראלי — פסילה מודעת של הערכים החומאניים, וקביעת נורמה חדשה.

הרמטכ"ל, אוסף תרמילים ר"קים ומפחית בעוגשי אנשים שהורשעו ברצח ערבים *

● מז'בוטינסקי עד חומייני

ב סוף תשל"ט היה תהליך זה בעיצומו. אנשים אופטימיים קיוו, עדיין, כי זוהי תופעה חולפת, וכי השפיות היסודית של האומה הישראלית החדשה, ושל העם היהודי כולו, תגבר בסופו של דבר.

אחרים היו פחות אופטימיים. הם ראו בחומייניזם ה־ישראלי תהליך בלתי־נמנע, חלק מתהליך עולמי.

אילו שמע זאת בנימין זאב הרצל, היה מתחפך בקברו.

כאשר תיכנן את מדינתו, עמדה לנגד עיניו חברה אולטרה־מודרנית, מערבית מובהקת, דמוקרטיה ליברלית שגבלה באוטופיה.

ביומניו קבע במפורש כי במדינת־ישראל לא יהיה מקום לרבנים ולקציניים, שיתערבו בפוליטיקה. מקומם של הקציניים הוא בקסרקטין, כך קבע, ושל הרבנים בבתי־הכנסת.

הוא בוודאי לא העלה על דעתו כי במדינת־היהודים יחברו יחד דווקא הרבנים והקציניים, ויכפו על המדינה בלילי שהרצל עצמו היה רואה בו „ברבריות אסיאתית״ — אותה ברבריות שנגדה היתה מדינת־היהודים צריכה לשמש, לדבריו במדינת היהודים, „חלק מחומת־המגן של המערב״.

לא פחות מהרצל, ואולי עוד יותר, היה נדהם זאב ז'בוטינסקי, אילו ראה את המתרחש.

כי ז'בוטינסקי, אשר בשמו ניהל מנחם בגין השנה את המדינה, היה מתעב בכל נימי נפשו את דמותו של האייתי־אללה החומייני, ואת עמיתיו בעלי הכיפות הסרוגות.

ז'בוטינסקי לא השאיר את גישתו, בעניין זה, בסוד. הוא העלה אותה על הנייר במאמר עקרוני חשוב ביותר, שנגנז בהתמדה על־ידי התנועה הרוויזיוניסטית ותנועת־החרות — מטעמים מובנים.

כי יש במאמר פגיעה חמורה ביותר בכבוד עדות־המיזרח, המספקים את כשר־הכחירות של מנחיגי התנועה, ילידי־פולין.

המאמר „המיזרח״ של זאב ז'בוטינסקי פורסם לפני 53 שנים בביטאון הרוויזיוניסטי ראסווייט („השחר״), שהופיע בשפה הרוסית בפאריס. וכך אמר בו אביו הרוחני והמדיני של הליכוד:

„לנו היהודים אין שום דבר משותף — תודה לאל — עם המיזרח.

„...אנו עולים ארצה־ישראל, ראשית למען נוחיותנו הלאומית; ושנית, לפי הגדרתו של מכס נורדאו, למען ‚הרחב את גבולות אירופה עד לפרת.' במילים אחרות, עלינו לשרש מקרב יהודי ארץ־ישראל היום ובעתיד כל עקבות של ‚הנשמה המיזרחית'.

„‚המיזרח' שואף להחדיר את הדת בכוך שיטחי־החיים וההווי שלו. הוא מעריץ מאד את גושפנקת האל, המטביעה את חותמה על הכל: על התחיקה, על האופי של המחקר המדעי, על כיווי הזמן, על הלכוש, על המיטבח, וכו'.

„לעומת זה, במערב, ניתן לבטא בשיטחה המוגבל של הדת רק את יחסו של הפרט אל האל. בארצות מתורבתות באירופה אין הדת מתערבת לא בתהליכי התחיקה, לא בפילוסופיה, לא במדע ולא בדיאטה. ובשטח ההווי ה־מישפחתי מצטמצמת השפעתה בטיכסיות של חגים בילבד. הדת במערב אינה מכוונת את חיי־המישפחה.

„...אנו היהודים שייכים למערב, ואין לנו שום דבר משותף עם המיזרח.

„...ידועה לי עובדה עצובה אחת: אצלנו, בחוגי נטורי־קרתא והקרובים אליהם, שמורים עדיין שרידים פראיים של ‚המיזרחות' המקורית: שיגאה למחקר חופשי, התערבות הדת בהווי האנושי, אשה עם פאה נוכרית, לגבר אסור להושיט לה יד. אילו היינו מאמינים לרגע קט כי שרידים אלה מאפיינים את מהותה המקורית של היהדות, היינו מוותרים על הנצחתה.

„יהודי מתורבת מהגר לאסיה כמו אנגלי מתורבת — לאוסטרליה. אבל היהודי מביא עימו בנישמתו את ‚אירופה', כדי להמשיך בארץ־ישראל לפתח ולטפח את תרבותו הנפשית בת אלף ויותר שנים.

„נאחל לשכנינו באסיה שיצליחו להשתחרר מה‚מיזרח' במהרה."

זאב ז'בוטינסקי לא היה מתחלחל רק למראה רוח־אללה חומייני. הוא היה מתחלחל שיבעתיים למראה המעשים שנעשו בתשל"ט בישראל. אילו שמע את הדברים הנאמרים ב„מצודת־זאב" בזכות גוש־אמונים, תוך שיזוב הלאומנות והקנאות הדתית נוסח חומייני, היה קופץ מן התמונה התלויה על הקיר.

* ציור של דב ליפ.

חדש

הסנה 100

ביטוח לקראת המאה הבאה

תפיסה ביטוחית חדישה של "הסנה"
ביטוח חיים פרי חשיבה מתקדמת לעתיד.

הסנה 100

ביטוח ריזיקו יחיד המחזיר לך את כל הסכומים ששילמת, בתוספת הצמדה, עם הגיעך לגיל 65.

הסנה 100

100% ביטוח
100% חסכון
100% הצמדה

תכנית ביטוח זהה לרשותך בכל אחת מחברות הבת של קבוצת "הסנה".

פנה עוד היום לסוכן הביטוח שלך.
פרסים ל-100 המבוטחים הראשונים.

גזור

לכבוד
הסנה 100 ת.ד. 805 ת"א

ה. ה. 19.9

תכנית ביטוח "הסנה 100" מעניינת אותי.
שלחו אלי סוכן שיביא עמו ספרון שי
מסדרת ספרוני היעוץ ללא כל התחייבות מצידי.

שם _____

כתובת _____

_____

טלפון _____

הסנה
חברה ישראלית לביטוח בע"מ

קירקס נייד וניח

מוך דמותו הדומיננטית של האייתולה האימתני, שסימל את הקנאות הדתית־הלאומנית הגואה ברחבי המרחב ובישראל, לא סיפקו החיים הפנימיים בישראל בשנת תשל"ט מועמד סביר לתואר איש־השנה.

לא חסרו בישראל התפתחויות פוליטיות וחברתיות, סערות גדולות וסערות בצלוחית־מים. אולם אף אחת מאלה לא העלתה אישיות שהטביעה את חותמה על השנה.

● ענן של סימני־שאלה

העובדה המפתיעה ביותר היא, אולי, שהמאורע המרכזי של השנה, חתימת חוזה־השלום הישראלי־מצרי, לא סיפקה לתשל"ט את איש־השנה.

ערב כניסת תשל"ט נחתמו הסכמי קמפ־דייוויד. באמצע תשל"ט נחתם חוזה־השלום. בימים האחרונים של השנה ביקר הנשיא אנוור אל־סאדאת בארץ, בלוויית רעייתו הזוהרת ג'יהאן. אך חוזה־השלום ההיסטורי הטביע את חותמו על השנה פחות מאשר גל הקנאות הלאומנית, שבא בעקבותיו, ושביטל במידה רבה את רישומו.

אף אחד משלושת החותמים על חוזה־השלום באותו מעמד חגיגי לא יכול היה להיות איש־השנה תשל"ט, וגם לא איש מבין השרים הבכירים בישראל שעמלו למען השגתו.

ג'ימי קארטר כפה את הסכמי קמפ־דייוויד על אנוור אל־סאדאת ועל מנחם בגין. הוא נעזר בתערובת של הבטחות ואיומים. הוא חזר על תרגיל זה בביקורו הדרמאתי בירושלים ובקאהיר, שהביא במישרין לחתימת חוזה־השלום.

בוואשינגטון: קארטר, ג'יהאן וקיסינג'ר

אך נראה שבכך מיצה קארטר את שאריות כוחותיו. בהמשך השנה נראה ונהג כפגר פוליטי. לא היה עוד בכוחו לכפות דבר על איש. הוא לא הצליח לשכנע את סעודיה להצטרף ליוזמת־השלום של אל־סאדאת, או לפחות להתייחס אליה בשלווה ניטראלית. הוא לא הצליח למנוע את גירושה של מצריים מן העולם הערבי. הוא לא הצליח לכפות על מנחם בגין גישה חדשה כלפי הבעייה הפלסטינית, שהיה בה כדי להקל על המצרים ולתת תנופה חדשה לתהליך השלום.

כשלחץ תשל"ט העריכו רוב המומחים כי אין לקארטר סיכוי להיבחר לתקופת־כהונה שנייה בבית־הלבן. כמויקה ניטל ממנו הכוח לכפות את רצונו על איש. הוא הלך מדחי אל דחי, כשהוא פותח מדי פעם ביוזמה חדשה ובורח ממנה כל עוד נפשו בו.

שליחו המיוחד, רוברט סטראוס, בא למצריים וליש־ראל וחזר הביתה בבושת־פנים. הנסיון להביא את מו־עצת־הביטחון לקבלת החלטה חדשה, שתאפשר את השתתפות הפלסטינים במהלכי־השלום, התמוטט בצורה עגו־מה ואומללה, כאשר הנשיא נאלץ לאיים בהטלת וטו על הצעת־החלטה שהוא עצמו יזם אותה. גירושו של אנדרו יאנג, בשל פגישה עם נציג פלסטיני, היה תעודת־עניות סופית.

הוא לא היה איש־השנה של תשל"ט.

אנוור אל־סאדאת לא מצא את עצמו במצב מאושר יותר. שילטונו במצריים נשאר בלתי־מעורער, אך הוא היה נאלץ לבצע מאסרים המוניים בין מתנגדי מדיניותו, לראשונה מזה זמן רב. ברחבי העולם הוסיף להיהנות מסימפטיה רבה, אך ענן של סימני־שאלה התקבץ מעל למדיניותו.

אין ספק ככך שהתנגדות העולם הערבי למעשה־היחיד שלו הרחיקה לכת אף מעבר לחששות החמורים ביותר שלו. הוא נודה עליידי העולם הערבי. מיטב ידידיו נטשוהו. זרם הזהב הערבי, שהגיע בעבר למצריים, נותק כליל.

במצב זה, כשהוא תלוי כל־כולו בנשיא האמריקאי החלוש והמותש, נאלץ אל־סאדאת לעמוד מנגד ולסבול בחריקת־שיניים חרישית כיצד ממשלת־ישראל יורקת ב־פרצופו כימעט מדי יום, מכסה את השטחים הפלסטיניים הכבושים בהתנחלויות חדשות, הופכת את דיוני־האוטונומיה לבדיחה גלוייה ומעליבה.

גם אירועי־ראווה דרמאתיים לא יכלו לחפות על מצי־אות זו. מירוץ החגיגות לא נפסק. אחרי קבלת פניו של בגין בקאהיר והחזרת אל־עריש, בא אל־סאדאת לבאר־שבע. בגין נסע לאלכסנדריה. על רקע של ספינה מפוארת, דגלים ציבעוניים ומלחים בלבן, דרך הזוג הנשיאותי המצרי על אדמת חיפה. אך לא היו חיבוקים ונשיקות. גם הטכסים, האהובים על שני המנהיגים, הפכו שיגרתיים.

בסוף תשל"ט לא היה איש בטוח לאן תהיינה פניו של אל־סאדאת מועדות, כאשר יתברר סופית כי ממשלת ישראל לא תאפשר לו לפרוץ מן המצור הערבי.

האם ימשיך במדיניותו עד הסוף? או שמא ישנה את הקו אחרי שיקבל בחזרה את כל חצי־האי סיני, כאביב 1982, או כבר אחרי שיקבל בחזרה את מחצית חצי־האי, במהלך תש"ם?

גם אנוור אל־סאדאת לא היה איש־השנה של תשל"ט.

גם מבין השלישיה המובילה בישראל לא יכול היה איש לזכות בתואר.

איש־השנה תשל"ז, מנחם בגין, נראה בראשית השנה ובמחציתה כמועמד הוודאי. בראשית תשל"ט עמד על הדוכן באוסלו, זכה בפרס־השלום המיוחל, הנקרא על־שמו של ממציא הדינאמיט, אלפרד נובל.

בסוף תשל"ט נראה בגין מתאים יותר לי־פרס־הדינאמיט, מאשר לפרס־השלום.

במחצית תשל"ט הגיע בגין לפיסגת חלומותיו. הוא הצליח במקום שבו נכשל דויד בן־גוריון, יריבו הגדול, וחתם על חוזה־השלום הראשון עם מדינה ערבית. הוא חי בענן של אויפוריה. הוא היה משוכנע כי חתם על חוזה שהוא שלום־נפרד לא רק בצורתו, אלא גם במהותו, וכי מצריים משלמת רק מס־שפתיים לעניין הפלסטיני.

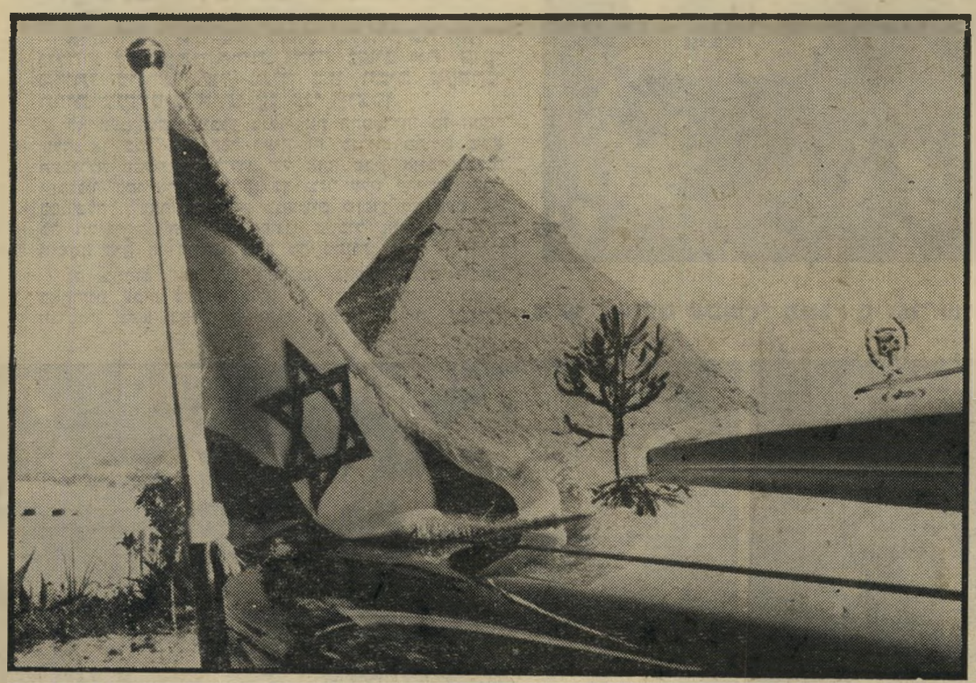

הביקור בקאהיר: הדגל הישראלי על מכוניתו של מנחם בגין ליד הפיראמידות

● הנידמול לא התנדמל

העיתיד נראה לו ורוד. כמו המצרים עצמם, היה בגין משוכנע כי „הערבים אינם יכולים לערוך מיל־חמה בלי מצריים", וכי על כן חסל סדר המילחמות במרחב. התנגדות שאר חלקי העולם הערבי לחוזה־השלום לא הטרידה אותו. פחות מכל הטרידו אותו הפלסטינים. אמנם נאלץ לחתום בקמפ־דייוויד על הסכם שהכיל נוסחית מרחיקות־לכת בדבר קיום „העם הפלסטיני" ו„זכויותיו החוקיות", ועל הצורך לפתור את „הבעייה הפלסטינית על כל היבטיה", אך הוא הסתייג מכך מייד במיכתבי־לוואי, והיה בטוח כי העניין יישכח במהרה במצריים החדשה, שתיווצר בעיקבות הברית הישראלית־מצרית.

בסוף תשל"ט לא נותר דבר מתיקווה זו. העניין הפלסטיני לא זה ביכר שלא אבד עליון הכלח, אלא להיפך: הוא עמד במרכז התודעה העולמית, כפי שהוכיחה פרשת השר אנדרו יאנג, ראש המישלחת של ארצות־הברית באו"ם.

חדוות־השלום במצריים פגה. אנשי־מדינה מצריים הרבו סיפו להסביר פנים לעמיתיהם הישראליים, בהתאם למסורתם בעלת אלפי השנים, אך החיוכים היו רחוקים מלשקף את המציאות.

המילה המכוערת ביותר שנולדה בתשל"ט היתה אנדרוגינוס בלשני — „גירמול". מאחרי הצליל המכוער לא הסתתרה מציאות מלבבת. ה„גירמול" בא סיפין־טיפין, מתוך מילוי קפדני אך חסר־חשק של התחייבויות החוזה. בלי פיתרון הבעיה הפלסטינית, היתה לחוזה הישראלי רק משמעות מוגבלת.

היתה לבגין סיבה אחת לשימחה אמיתית במחצית השניה של תשל"ט: העובדה שסתימת־העורק במוחו, שבה לקה, היתה קטנה ובלתי־מסוכנת. בכל השטחים האחרים היה מצבו בכי רע. סיקרי דעת־הקהל ניבאו לו תבוסה מוחצת בבחירות. בכל השטחים הכלכליים והחברתיים קצרה ממשלתו חורבן, ועצם תיפקודה הלקוי

(המשך מעמוד 31)

הפך נושא ציבורי מרכזי. הישגו הגדול האחד — חוזה־השלום עם מצריים — כימעט ונשכח באווירת התיסכול והדיכאון. היה צורך להזכיר מדי פעם את קיומו בטכסים מפוארים.

אישהשנה תשל"ז לא היה אישהשנה תשל"ט.

● גורל מר ממוות

ם אישהשנה תשל"ח לא יכול היה לזכות ה־שנה בתואר זה בשנית. עזר וייצמן נשאר חביב ה־קהל הישראלי, והישראלי הפופולרי ביותר במצריים. אך מצבו בממשלה היה בכי רע.

הוא דחף להעמקת השלום ולפריצת־דרך במיגזריו השונים. אך נתקל בקיר אטום. יחסיו עם מנחם בגין נשארו קרירים, במיקרה הטוב ביותר. כמה מחברי מיפ־לגתו, תנועת־החרות, חיפשו בקדחתנות מועמד אחר — מועמד כלשהו — שיהיה מוכן לקבל לידיו את רסן ה־שילטון, אם ייאלץ בגין להשמיטו מידיו.

אילו חצמרף השנה הסוס של הקיסר קאלי־גולה * ותנועת־החרות והיה מציג את מוע־מדותו כיורשו של בגין, היו רבים מעסקני חרות מעדיפים אותו על פני וייצמן.

לא פעם שקל וייצמן בגלוי את התפטרותו מן הממ־שלה, אך בכל פעם פסל רעיון זה, כנראה מחשש שמא תעבורנה סמכויותיו לידיו של אחד מבין אויבי־השלום וחבלניו, כמו אריאל שרון. כך נגזר עליו להישאר חבר בממשלה ולשאת באחריות למעשים שנגדו לא פעם את כל תפיסותיו, הגיונו ומצפונו. בשביל איש כמו עזר וייצמן, היה זה בוודאי גורל מר ממוות.

גם בתחום הצר של סמכותו, נאלץ וייצמן לשאת באחריות עבור מעשים שלא יכלו להיות לרוחו. כשר־הביטחון נשא באחריות עבור חוק־השעורייה, שנחקק ואילו וייצמן עצמו התפטר מוועדת המשא־והמתן על האוטונומיה, מתוך גועל־נפש בולט.

בסוף תשל"ט היה גם עתידו של וייצמן לוטה ערפל סמיך. היו שקיוו כי ישתלט בבוא היום על הליכוד, ושישליט בו את היסודות הליברליים שוחרי־השלום. היו שקיוו, לעומת זאת, שהוא יידחק אל מחוץ לליכוד, וכי ייטול לידיו את היוזמה להקמת מחנה שלישי גדול, אשר יהיה בכוחו לשנות את מערכת הכוחות הפוליטיים ב־ישראל.

אנשי „שלום עכשיו" מפגינים נגד שרון

אך הדבר לא הפריע לו. כפי שהיה נאמן לדויד בן־גוריון ולגולדה מאיר, למרות כל תע־לוליו ופעלוליו, הפרות־המשמעת והמעשים מאחורי־הגב, כן נשאר נאמן לבגין.

לבגין, ולבגין בילבד. הוא לא נמנע מלגעוץ מדי פעם סכין בגבו של עמית, שהיה בקירבה נוחה, לזלזל בגלוי בחברי ממשלתו, למאוס בהם פומבית. כמו וייצמן, סירב לשרת בוועדת המשא־והמתן לאוטונומיה, תחת שרביטו של יוסף בורג, כשהוא מביע בוז תהומי לא רק לבורג עצמו, אלא גם לאריק שרון, לשמואל תמיר ולמשה ניסים. בכך הביע, כמובן, גם זילזול עקיף באיש שיצר קאריקטורה רבת־רגליים זו. כאשר נאות להשתתף באחת מישיבות הוועדה, עשה זאת כמי שכפאו שד.

משה דיין היה רחוק מלהיות אישהשנה תשל"ט. אך לפחות הפיג מדי פעם את ח־שיעמום.

במינוח האמריקאי, ממשלה שאין לה סיכוי להיבחר מחדש זוכה בכינוי הציורי „ברווז צולע".

לא רק הנשיא ג'ימי קארטר היה בסוף תשל"ט ברווז צולע. גם כל ממשלת ישראל קטיביות ונסוג מהן, אחרי מטר של כותרות וכותרות־נגדיות.

פעם הודיע כי אש"ף הוא עובדה קיימת, ורמז על הצורך להידבר עם חלקו „האורחי".

פעם הישווה את רמת־הגולן לחצי־האי סיני, ורמז על האפשרות להחזירה, בנסיבות המתאימות, לסורים.

פעם הישווה את הממשלה, שהוא אחת מדמויותיה המרכזיות, ל„בר־מינן".

פעם הדליף שהזהיר את הממשלה מפני המשך המילחמה בלבנון.

בסוף השנה נפגש בהפגנתיות ובשיטתיות עם תומכי אש"ף וחבריו בשטחים הכבושים.

כושר־הנפילה וכושר־השיקום עמדו לדיין השנה שוב. כאשר לקה בסרטן, נותח, התאושש באופן מפליא למחרת־היום והמשיך בתוכניות ביקוריו ברחבי העולם, כאילו לא קרה דבר.

בארצות־חוץ נוכח לדעת כי קרנה וכוחה של ישראל יורדים בהתמדה, וכי גם ידידיה הנאמנים ביותר מפקפקים בשפיות־הדעת של מדיניותה.

אך הדבר לא הפריע לו. כפי שהיה נאמן לדויד בן־גוריון ולגולדה מאיר, למרות כל תע־לוליו ופעלוליו, הפרות־המשמעת והמעשים מאחורי־הגב, כן נשאר נאמן לבגין.

לבגין, ולבגין בילבד. הוא לא נמנע מלגעוץ מדי פעם סכין בגבו של עמית, שהיה בקירבה נוחה, לזלזל בגלוי בחברי ממשלתו, למאוס בהם פומבית. כמו וייצמן, סירב לשרת בוועדת המשא־והמתן לאוטונומיה, תחת שרביטו של יוסף בורג, כשהוא מביע בוז תהומי לא רק לבורג עצמו, אלא גם לאריק שרון, לשמואל תמיר ולמשה ניסים. בכך הביע, כמובן, גם זילזול עקיף באיש שיצר קאריקטורה רבת־רגליים זו. כאשר נאות להשתתף באחת מישיבות הוועדה, עשה זאת כמי שכפאו שד.

משה דיין היה רחוק מלהיות אישהשנה תשל"ט. אך לפחות הפיג מדי פעם את ח־שיעמום.

במינוח האמריקאי, ממשלה שאין לה סיכוי להיבחר מחדש זוכה בכינוי הציורי „ברווז צולע".

לא רק הנשיא ג'ימי קארטר היה בסוף תשל"ט ברווז צולע. גם כל ממשלת ישראל

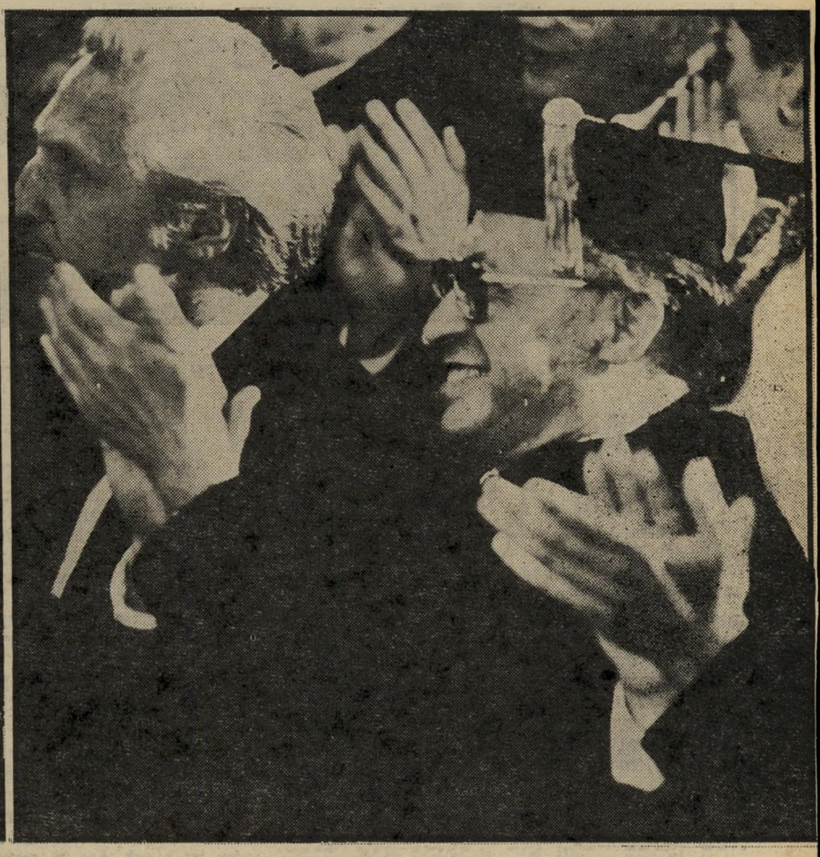

טכסים וגימונים: בגין בטכס קבלת תואר דוקטור כבוד — מחאות והפגנות: תנועות־השלום נגד סגירת מיכללת ביר־זית

השנה, שהעניק הכשר־של־השתמטות לרבבות בנות דת־יות־כביכול, תוך הכבדת העול על הנשים ההגונות.

בשטחים הכבושים התנהלה מדיניות של דיכוי מטו־פש והרה־אסון, כשווייצמן מנסה מדי פעם להקהות את חודו ולהרגיע את המצב. בלבנון התנהלה מילחמה־זעי־רה מכוערת ומתמדת, חסרת תכלית לטווח־ארוך, כש־עיקר המילחמה מופנית נגד האוכלוסיה האזרחית. באלון־מורה הוקמה התנחלות פרובוקטיבית, בניגוד מפורש לחוות־דעתו של וייצמן, שפורסמה ברבים. הרמטכ"ל, שנתמנה על־ידי הממשלה על־פי המלצתו של וייצמן, בניגוד לעצת רבים, הצליח בתשל"ט לכרות בפעם הרא־שונה בתולדות המדינה תהום בין מערכת־הביטחון ובין חלק ניכר מן הציבור, בשרשרת של מעשים תמוהים.

* הקיסר קאליגולה, שלקה בשיגעון, מינה את הסוס האהוב עליו כקונסול.

אלה גם אלה קיוו כי יטביע את חותמו על השנים הבאות. הוא לא עשה זאת בתשל"ט.

● נחום־תקום ניצח

ם משה דיין לא יכול היה לזכות בתואר. אחרי שהשיג את השיא וזכה בתואר זה פעמיים, ברווח של עשר שנים — בזכות מיבצע־סיני בתשי"ז ובזכות מילחמת ששת־הימים בתשכ"ז — לא שיפר שיא זה על־ידי השגת התואר בשלישית, בתום 12 שנים נוספות.

לא שחסרו בשנה זו אירועים סביב משה דיין ובזכותו. נחום־תקום ניצחי זה של המדיניות הישראלית היה פעיל כמו תמיד. כדרכו, הסעיר את הארץ בהכרזות פרובו־

דמתה לייצור מיסכן זה בסוף השנה.

אף אחד משרי ממשלת־ישראל לא התקרב למעמד של איש־השנה תשל"ט. כי בכל התחומים של המימשל והמינהל, זרעה ממשלה זו סביבה הרס וחורבן.

שר־האוצר שימחה ארליך הפך כימעט איש־השנה, בזכות כישלונו המונומנטלי. הוא לא חידש דבר לעומת ממשלת־המערך, אך הקצב הואץ בצורה הרת־שואה. ההתדרדרות האיטית של החברה והכלכלה, שציינה את 29 שנות שילטון המערך, התחלפה בהתדרדרות דוהרת. הדברים הגיעו לשיא דרמאתי ב„ליל הברווזים" — אחד המאורעות הבולטים של תשל"ט — כאשר כונסה ה־ממשלה בישיבת־חירום. הארץ כולה עצרה את נשימתה במשך כמה שעות, ואז נמסר כי הממשלה לא היתה מסוגלת להחליט על הנושא שעמד לדיון: ביטול הסוב־סידיות. שר־האוצר הודיע כי קיבל לידיו את המיספרים רק ברגע האחרון, ואז „חשכו עיניו".

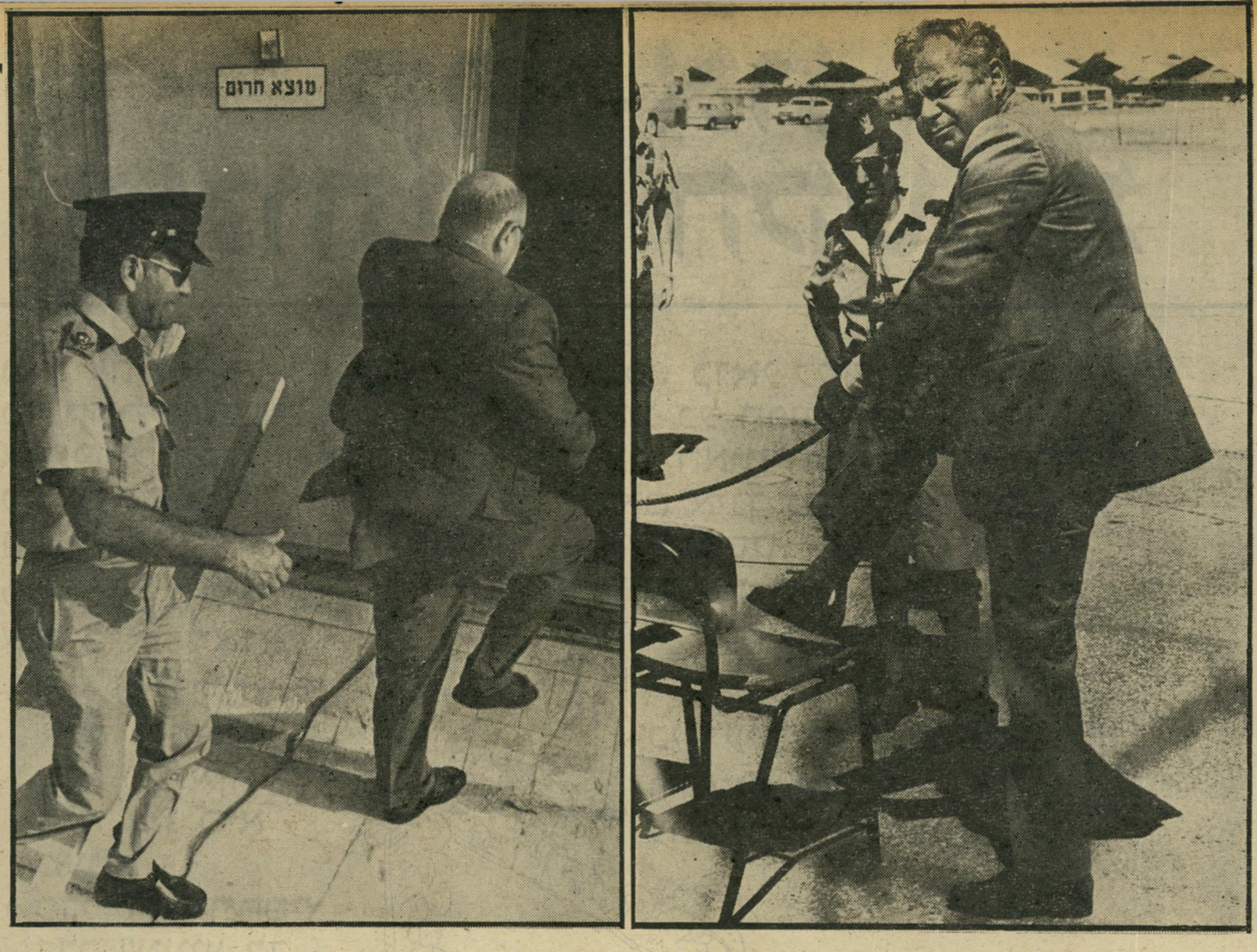

„בורג־תיאטר": המשא־ומתן על האוטונומיה בגדה וברצועה - שמואל תמיר קושר נעליו, יוסף בורג בוחר ביצ יאת־החירום

המנהיגות הכלכלית לא רק נכשלה כימעט בכל — כישלונה היה חמור שבעתיים מפני שבלט לכל עין. כאשר נכשל פינחס ספיר, איש־השנה תשכ"ו, וגרם למיתון מכאיב — עדיין נשארה על כנה התדמית של שר־אוצר חזק, היודע את אשר הוא עושה, גם כשהוא עושה מעשה רע. ואילו השנה היה ברור לכל ששר־האוצר לא רק נכשל, אלא שגם אינו יודע מה הוא עושה.

ארליך היה בישׂ־מזל, מפני שאת כישלונו ניתן היה למדוד במיספרים חד־משמעיים: מדד־יוקר־המחייה. את האינפלציה הדוהרת אי־אפשר היה להסתיר או להסוות. **מבחינה זו היו שאר השרים מאושרים יותר — אך לא בהרבה.**

● „לחתוך את הלשון!"

שר־התחבורה החדש, חיים לנדאו, תיק נושאי־הכלים של בגין, קיבל לידיו מערכת־תחבורה חסרת־תיקווה. הוא שיחק ברעיונות־סרק מזיקים וראוותנים כמו שבתון־הרכב. אך למעשה היה אובד־עצות.

שר־החקלאות, אריק שרון, עסק בהתנחלויות בשטחים הכבושים. לא נותר לו כימעט זמן לעסוק גם בחקלאות — שם השפיעה כל החלטה מיניסטריאלית שלו במישרין על הריווחיות של חוותו הפרטית.

עובדה זו קבעה נורמה חדשה של שחיתות ציבורית, שנזקפה כוזה על חשבון הליכוד.

שר־הפנים, יוסף בורג, השתזף באור הזרקורים, כראש צוות המשא־ומתן על האוטונומיה, שהפך קירקס נודד. באותה שעה התמוטטה מערכת השילטון המקומי, בגלל המחסור באמצעים והעודף בניהול כושל. המישטרה הלכה מדחי אל דחי, מחוסר מנהיגות. בפעם הראשונה בתולדותיה ראתה הארץ הפגנה בלתי־חוקית של השוטרים עצמם, שהתקוממו בהמוניהם נגד הצמרת הלא־איכפתית. המרד דוכא, והדבר ניבא רעות לעתיד המישטרה.

שר־העבודה־והרווחה, ישראל כץ, ניצח על התמוטטות מערכת הסעד. במישטר האינפלציה הגיעו נתמכי־הסעד לחרפת־רעב. גזרע זרע של פורענות, שינבוט בשנים הבאות בסטאטיסטיקה של הפשיעה האלימה.

במישרד־הבריאות של אליעזר שוסטק התחלפו ה־מנכ"לים בקצב הבזק, כשאיש לא רצה להיות אחראי לשקיעתה האיטית של המערכת, שהיתה פעם פאר המדינה ואחד המקורות העיקריים לגאוותה.

שר־התעשייה־המיסחר־והתיירות, גידעון פת, התקוטט עם שר־האנרגיה־והתשתית, יצחק מודעי, על מנהיגות המיפלגה הליברלית, שלא נשמטה עדיין מידי השר שימחה ארליך. אולם אף אחד משניהם לא יכול היה לבסס את יומרתו למנהיגות על הישגים בתחום־אחריותו.

מצב התיירות בישראל היה בכי רע, אף שפרחה ברחבי העולם כולו. בתי־המלון היו ריקים למחצה.

התעשייה זעקה חמס. **בשעה שבעלי ההון הגבן והחשחור עסקו בספקולציות פרועות בבור־סה, כאילו רצו להגשים, בעידן זקיפות־הקומה של הליכוד, את הנבואות הארסיות ביותר של האנטי־שמים.**

השר מודעי נשאר בלי תשתית, כי המים והקרקע נשארו בידי אחרים. אך הוא הצליח לשבש את מערכת־החשמל, שנמסרה לרשותו, בשערוריה של סיכסוכים ועיצומים, בעוד שמבחינת התיקשורת התקרבה ישראל לרמתה של מצריים יותר מאשר בכל שטח אחר.

אך השר מודעי הפיק זרם של כותרות מבארות הנפט. הוא טייל בין ישראל ומצריים, כשהוא מביא עימו בכל פעם שלל של סנסציות. פעם גילה לעיתונאים דברים שנאמרו לו, בשיחה פרטית, על־ידי ראש־הממשלה המצרי בגנות השר בורג. פעם אחרת הגיש בהבל־פי אולטי־מטום לנשיא המצרי, איים שלא להחזיר לו את שדות־הנפט, וכימעט הצליח לחבל בביקורו של אל־סאדאת בישראל. קריאת־הזעם של אחד מראשי השילטון — „צריכים לחתוך לו את הלשון!" היתה טובה גם לרוב השרים האחרים.

את השר אהרון אבו־חצירא שמעו אך מעט, למרבה מזלו. הוא הסתפק בפיקוח על חלוקת השלל, שנשדד מקופת־המדינה ושהועבר למוסדות־הדת של אגודת־ישראל, כדמי־לא־יחרק, ולמפד"ל. לעומת זאת שמעו הרבנים הראשיים, שלמה גורן ועובדיה יוסף.

בעוד שמערכת־החינוך נרקבה מלמטה, הצליח שר־החינוך זבולון המר להרשים את הציבור בתוכניות גרנ־דיוזיות, כגון יום־לימוד ארוך, בבחינת אדם עירום הלובש צילינדר.

אך מערכת־החינוך לא חבשה ציילינדר, אלא כיפה סרוגה. מתוך ספרי־הלימוד נעלמו הצברים בעלי הכוריות המתנופפות, וכמקומם באו ילדים־טובים־ירושלים, חבושי כיפות בי קפידה. השר גם מצא את הכסף הדרוש כדי להכניס לכל בית־ספר ממלכתי־דתי רב־תושב.

לא פחות חמורה היתה פעולתו של המר בתפקידו כשר הממונה על רשות־השידור. הוא ניצח במישרין, אך ממרחק בטוח, על הטיהור האכזרי שנערך בכלי־התיקשורת המרכזיים של המדינה, באמצעות המנכ"ל החדש שמינה, טומי לפיד. זה הרס, במהרה, כמה מן הנכסים החשובים ביותר של החברה הישראלית: האמינות של התיקשורת הממלכתית, הפלורליזם של הדיעות וההשקפות והסובלנות ההדדית, תוך התמודדות רעיונית.

שני השרים־בלי־תיקים, משה נסים וייגאל ידין, לא יכלו להזיק. הם גם לא הועילו. הם השתעשעו במישחקים תמימים, נאמו והתרוצצו במכוניות־השרד, כשסגן־ראש־הממשלה ידין הוסיף לחיים הציבוריים לפחות נימה של הומור, בעל כורחו. תרמה לכך גם להקת הגורילות שנשתרכה אחריו, וששמרה מכל מישמר על ראשו היקר, המייוחד במינו.

יתכן שהשר המסוכן ביותר בממשלה היה דווקא שר־המישפטים, שמואל תמיר.

בעוד שתרומתו לחקיקה החיובית היתה קרובה לאפס, נתגלעו בימי כהונתו בקיעים חמורים ביותר בשילטון־החוק.

● היכן הבדיחות כולן?

בפסק־דין חסר־תקדים נזף בית־המישפט העליון בממשלה בפרשת הבדואים בנגב. התוצאה היתה הצ־עת־חוק של תמיר, שהוציאה את בית־המישפט אל מחוץ לתחום לגבי הפקעת אדמות הבדואים בנגב.

עם קומה, ירשה מדינת־ישראל מערכת־מישפט מפו־ארת, אולי הנכס החשוב ביותר שקיבלה מידי שילטון־המנדאט. במשך 29 שנים שמרו הממשלות על נכס זה, תודות לשורה של שרי־מישפטים תקיפים והגונים, שעמדו על המישמר. עתה, אחרי ששמואל תמיר בא תחתם, נערכה ההתקפה האלימה הראשונה על מערכת זו.

האיש, שעזה לגדולה כסניגור במישפטי־דיבה סנסציוניים, תוך ניצול מירבי של העיתו־נות, פעל השנה להחמרת חוק־לשון־הרע הרא־קוני ולציפצום חופש־העיתונות.

ואילו שר־השיכון, דויד לוי, השתמש בקולו הבומבסטי כדי להכריז מדי פעם על פיתרונות מפוארים לבעיית־השיכון, שהגיעה לממדים של שואה חברתית. בתפקידו כשר־הקליטה פירסם הודעות מרוממות־רוח על שיבת היורדים. גם אלה תיו בגדר אחיזת־עיניים.

בשנה הקודמת היה השר לוי נושא לבדי־חות בלא־ספור. השנה נעלמו גם בדיחות אלה. היה זה אחד המימפטומים החמורים ביותר של מחלת־הליכוד — הבדיחות שמיללו את הארץ תמיד בעיתות חירום או מצוקה חדלו מלנמר בחלק של תשל"ט. השנה היתה שנה ללא בדיחות.

גורם אחר לדיכאון היתה הירידה.

השנה הסתבר כי יותר מחצי מיליון ישרא־לים — למעשה כל ישראלי־יהודי חמישי ירד לחו"ל.

חצי מיליון ישראלים נוספים נסעו השנה לביקורים בחו"ל. אחוז גדול מאד וחשוב מאד נסעו לארצות־הברית דווקא, דבר שהעלה את הסברה כי רבים מהם יצאו לבדוק את השטח ולהכין את ירידתם, כשם שמרגלין של משה תרו בשעתו את הארץ — אך בכיוון הפוך.

מימפטום מקביל היה אחזן הנשירה של המהגרים היהודיים מבריית־המועצות.

ההתעוררות היהודית בברית־המועצות, אחרי מילחמת ששת־הימים, נחוגה בשעתו כניצחון כביר של הציונות. ואף כמיפנה היסטורי בתולדות המדינה. עתה נסתבר כי היהודים משתוקקים יותר לצאת מן המחנק של מדינת־

קרא את האותיות הקטנות

נכון, זה לא כל כך קל.
כל חוזה משפטי
איננו קל לקריאה ולהבנה.
כך גם הפוליסה –
החוזה שלך עם חברת הביטוח.
קשה לקרוא אותה.
אבל כדאי מאד...

★ כדי שתדע בדיוק
איזה זכויות
היא מעניקה לך,
ומה אין היא
מעניקה.

★ כדי שלא תחמיץ
דבר שמגיע לך
ולא תצפה לדבר
שאינו מגיע.

★ כדי למנוע
אי הבנות
וטרדות מיותרות.

לכן, כדאי לקרוא בעיון
את כל הפוליסה,
את האותיות הגדולות והקטנות.
ואם אינך מבין דבר מה –
אל תהסס,
שאל את סוכן הביטוח שלך.
הוא יענה לך ברצון.

כי רעיון הביטוח הוא שלך
וחברות הביטוח
עוזרות לך להגשימו.

ביטוח.
הרעיון הוא שלך.

מוגש על-ידי

איגוד חברות הביטוח בישראל

איש השנה תשל"ט

(המשך מעמוד 33)

הסובייטים, מאשר להצטרף אל מדינת־היהודים. כ־70% מן היהודים שהורשו לצאת השנה מברית־המועצות, כ־ שיעור שגבר והלך, החליטו להמשיך בדרך אל ארצות־ הברית.

הירידה והנשירה גם יחד הצביעו באצבע מאשימה על עובדת־יסוד של ישראל בתשל"ט: המדינה לא היתה מושכת. בכך פגעו בלב־ליבה של הבטחת הליכוד: שהמדינה תתעורר בימי שילטונו לחיים חדשים, שהאומה תזקוף את קומתה, שרוח חדשה ורעננה תפרה את מערכות היצירה אחרי השיממון של המערך, כמו שהיורה מכסה את נוף הארץ בפרחים אחרי חודשי הקיץ הצחיח.

בסוף תשל"ט נשמעו הבטחות אלה כבדיחות עגו־ מות. הרגשה של מועקה היתה פרושה על פני הארץ. חדוות־היצירה בה נסמה. היה ברור כי הממשלה אינה מתפקדת, שאין לה שליטה על המתרחש, שכל כוחה הוא בהקמת התנחלויות חדשות, פרובוקטיביות וריקות. השרים נכשלו כולם, ללא יוצא מן הכלל, מי יותר ומי פחות, בתחומי אחריותם. הם שנאו איש את רעהו, חתרו זה תחת זה, הדליפו בסיטונות אף את הדברים הכמוסים ביותר שנאמרו בישיבות סודיות.

הפיסמה הפיזורית ביותר, בתום מחצית הקדנציה של הממשלה החדשה, היתה „רק שנעבור את הליכוד בשלום!"

איש מחברי הממשלה הזאת וממשרתיה לא היה יכול להיות איש־השנה.

„חתרן בלתי־נלאה"

ע ונה זו היתה צריכה להיות תקופת־הפריחה של המע־ רך. שנתיים ושליש בלבד אחרי שהודח מן השיל־ טון, בבושת פנים, נכשלו מדיחיו כישלון חרוץ, ואילו ההבטחה הגדולה להקמת כוח שלישי נקברה תחת גלי הלעג והאכזבה.

סקרי דעת־הקהל אמנם הראו עד שיכה המו־ נית אל המערך. אך לא היה זה מסע־ניצחון. עריקי המערך של מאי 1977 חזרו מן הליכוד ומד"ש בפי שחזר „הצבא הגדוד" של נפוליון ממוסקווה: מוכם, מתוסכל, מיואש.

השגים באופוזיציה לא היטיבו עם המערך. לא קם בו איש חדש, בעל כריזמה וסמכות, שיכול היה לשלוח את ידו אל תואר איש־השנה. כמו הליכוד, היה גם המערך מסוכסך, מפולג, מלא מרירות הדדית והאשמות הדדיות, שקוע בבוץ של רכילויות קטנות, חסר בשורה ויעוד.

גדולי האופטימיסטים של המערך לא קיוו אלא לכך שהמערך יחזור לשילטון בגלל האכ־ זבה ההמונית מן הליכוד — באין ברירה.

צמרת המיפלגה לא השתנתה. בראשה עמדו עדיין שני האויבים המסורתיים: האיש שעמד בראש הממשלה שכהו־ נתה נסתיימה בתבוסה, והאיש שניצח על מערכת־הבחי־ רות שבה הוכה המערך שוק על ירך.

עם השנים לא נשכחה השינאה בין שימעון פרס ויצחק רבין. להיפך, היה נדמה כאילו גברה. לקראת סוף השנה פירסם רבין את ספר־זיכרונותיו, שבו ערך חשׁ־ בון צונן וקטלני עם יריבו, כינה אותו „חתרן בלתי־ נלאה" והאשים אותו בכך שבנסיונו להפיל את רבין, הפיל למעשה את שילטון־המערך.

הדבר היה פוגע בפרס פחות, אילו הוכיח את עצמו כמנהיג האופוזיציה. אך כהונתו לא היתה מרשימה. אמנם, הוא נמנע משגיאות חמורות, ידע להשיב תשובה טובה וחלקה בכל הזדמנות, לא נכשל גם במיפגשים בינלאומיים. אך לצד היתרונות שליליים אלה לא עמדו לו־ שגים חיוביים. הוא לא הדליק במיפלגתו ניצוץ חדש. תשובותיו החלקות היו רדודות, ולא עוררו אמון רב. בעת ביקורו במצריים זכה ביחס אדיב, אך לא הרשים שם איש. ואילו בכנסת היתה סיעת המערך עלובה, בלתי־ רצינית וחסרת־מעש, כשכמה רודפי־פירסומת מאפילים על עמיתיהם הרציניים.

גרוע יותר: פרס התחמק מכל התמודדות עם הבע־ יות הגדולות של המדינה, נרתע מכל תשובה אשר יכלה להרגיז מישהו, נאחז בכל כוחו ב„קונסנזוס הלאומי", שהוכתב על־ידי מנחם בגין. הוא פסל מכל וכל הידברות עם אש"ף, גם כאשר משה דיין הכריז שאין להתעלם מגוף זה. הוא גינה את ברונו קרייסקי, כאשר זה נפגש עם עראפאת במיסגרת האינטרנציונל הסוציאליסטי.

בכל הזדמנות השתדל פרס לאגוף את הליי־ כוד מימין, לגנות את החזרת צפון־סיני למצי־ריים, להאשים את הליכוד בנכונות להחזיר את הגולן תמורת שלום, להתמרמר על הזנחת ההתנחלויות בביקעת־הירדן, לטעון כי הליכוד מוביל לחקמת „המדינה האש"פית" הנוראה.

המיפלגה התלכדה איכשהו סביב פרס, בהעדר מנ־ היג אחר. אך בחדרי־חדרים החלו העסקנים לסכם עצה על העמדת אדם אחר בראש המיפלגה במערכת־הבחירות הבאה, שתהיה גורלית למיפלגה. אולם לא נמצא מועמד טבעי. דובר על נשיא־המדינה, יצחק נבון. היו שהעלו מן הגניזה את יגאל אלון. אחרים דיברו על חיים בר־לב, מזכ"ל המיפלגה, כאיש המסוגל לאחד את המחנה.

האיש שהכריז על עצמו פעם כעל מועמד טבעי לרא־ שות־הממשלה, מוטה גור, נפגע קשה במהלך השנה. תדמיתו המוסרית נהרסה, כאשר נודעו פרטים מלאים יותר על הדוקטרינה הבלתי־אנושית שהנחתה את מיבצע־ הליטאני, המלחמה היחידה שהתנהלה בימי רמטכ"לותו, ועל מעשי־הזוועה שבוצעו במהלכו על־ידי פרטים, שנש־ פטו בינתיים.

לעומת זאת הופנתה תשומת־הלב אל איש אחד, שצורף יחד עם מוטה גור ללישכת מיפלגת־העבודה: יעקוב לווינסון. האיש שהפך את בנק הפועלים לאימ־ פריה כלכלית עולמית, הפך „הסוס השחור" במיפלגה. בסבלנות, הרחק מזרקורי־הפירסומת השנואים עליו, עמל להקים תשתית אירגונית חדשה למנהיגות המיפלגה, תוך מציאת שותפים בתנועה הקיבוצית, שהוא עצמו היה פעם חבר בה. אם יצליח תהליך זה, הוא עשוי להשפיע על המיפלגה בטווח הארוך. אך לא נראה כאילו הוא כבר יקבע את דמות המיפלגה בבחירות הבאות, והבשורה המדינית והחברתית הטמונה בו היתה שרוייה עדיין בערפל.

לא רק מנהיגים אמינים חסרו למיפלגה, אלא גם — ובעיקר — בשורה אמינה.

לא מבחינה חברתית, לא מבחינה כלכלית, לא מבחינה מדינית היה למיפלגה מה להציע, מלבד המליצות הישנות, העייפות והכושלות. הדבר לא ניבא טובות למדי־ נה, אם יחזור המערך לשילטון רק מפאת התמוטטות הליכוד, ללא התחדשות אמיתית.

העיוורים והפיסחים

ה דמוקרטיה פועלת באמצעות מיפלגות. כימעט כל המיפלגות בארץ היו בסוף תשל"ט במצב של התמוטטות. במצב זה היה טמון זרע של חורבן הדמוק־ רטיה, בטווח רחוק יותר.

הליכוד איבד את הבכורה בסיקרי דעת־הקהל. הקמת מיפלגה חדשה, לאומנית־רדיקלית, קיצונית, סיכנה את אגפו הימני. אי־אפשר עדיין להעריך את סיכוייה של מיפלגה זו, בהנהגת הפרופסור יובל נאמן — מין מהדורה ישראלית של ד"ר סטריינג'לאב הקולנועי — יחד עם גאולה כהן ומשה שמיר. אך לא היה ספק בכך שהיא תנגוס מתנועת־החרות.

הליברלים היו מסוכסכים ללא־תקנה, יד איש ברעהו, ואיש לא ידע לשם מה קיימת מיפלגה זו בכלל. היא קיוותה לזכות באופן אוטומטי בחלקה בשלל, כעגלה הרחומה לסוס של חרות, מבלי שהדבר יהיה תלוי בטיב מהניגותה ובכוח־המשיכה העצמאי שלה.

האלים הכזיבו: "גאל ידין במצריים

שאר חטיבות הליכוד היו במצב כה מתקדם של התפוררות, עד שאיש לא ידע בדיוק מהן. האם קיימת מיפלגה אחת בשם לע"מ, או שתיים? ומי משתייך אליהן? אילו צרות צפויות מן הח"כים הבודדים, שעלו על עגלת הליכוד כימעט במקרה, כדי לנצל הזדמנות, והתרים עתה אחרי אפשרויות אחרות למלט את נפשם?

המערך קיווה להיהנות מן ההפקר, כשמפ"ם דבוקה בחוסר־ברירה במיפלגת־העבודה הכושלת, באין רצון ובאין תיקווה להצלחה כמיפלגה עצמאית. כמו הליברלים, איבדה גם מפ"ם מזמן את הכושר להתמודד בבחירות.

ההר של ד"ש הוליד שני עכברים.

התנועה הדמוקרטית ידעה שלא תעבור את אחוז־ החסימה, ומנהיגיה התלבטו כיצד להציל את עצמם. הם פזלו לעבר הליכוד בכלל או לעבר תנועת־החרות בפרט, כשכל אחד מהם תוהה כיצד יצליח להפקיר את עמי־ תיו ולהאחז לבדו בקרנות־המיזבח. הציניקאים הימרו על שמואל תמיר.

הפלג השני לא נמצא במצב טוב יותר. גם תנועת ש"י התנדנדה בסקרים סביב אחוז־החסימה. תחת לערוך את חשבון נפשה, לבדוק במה שגתה ולפתוח דף חדש, עסקה מיפלגה זו במישחקים עקרים, כגון תוכניות של איחוד עם ל"ע חסרת־התוחלת — בבחינת איחוד של העיוור עם הפיסח.

הדתיים, על כל פלגיהם, היו במצב יציב — כמו תמיד. להם לא יכול היה לקרות כלום, מילבד אובדן כמה קולות של גוש־אמונים.

רק"ח, לעומת זאת, מצאה את עצמה, להפתעתה, במצב דומה למדי לזה של חרות — אולם בצד השני. „בני הכפר" הערביים, המקבילה הערבית לחזית־הסירוב היהו־ דית, נגסו מכוחה, סיכנו את שליטתה המסורתית ברחוב הערבי, שם הפכה זה מכבר למימסד.

אם תתגשם תיקוות אש"ף, והוא ימצא דרך ל„חידברות עם ארצות־הברית, צפוי לרק"ח הפרו־סוביטית גורל מר בקלפיות.

מחנה של"י פעל בשקט לאיחוד מרכיביו בתנועה אחת וקיווה לחיזוק כוחו, אחרי שהליכוד הואשם בכך ש„גנבים את תוכנית של"י" בדרום, ואילו השוליים הימניים של המערך האשימו את מנהיגיו בנסיונות לבצע „של"יזציה".

גם שולמית אלוני נראתה, בסיקרי דעת־קהל, כבעלת בסיס קטן אך יציב.

מלבד במה פינות מוארות, דמתה הבמה המיפלגתית ל„שדה־חורבות". היו שקיוו לחקמת כוח שלישי אמיתי, שוחר־שלום וליברלי, למ־ רות מורשת האזבה והתיסכול ששרדה מנסיון הנפל של ד"ש. אך גם אלה הודו שנותרה במדינה רק אישיות אחת המסוגלת לבצע זאת — עזר וייצמן. וזה לא הראה כל נכונות לכך — אלא אם יודח על־ידי עמיתיו בחרות.

אביד על סוס לבן

ה יו טמונות בתמונה זו שתי סכנות, שלא היו אלא שני הצדדים של אותו המטבע: האנארכיה והרודנות.

סכנה אחת היתה כי ההתנוונות הדוהרת של המיפלגות תגיע לשלב כזה, שלא תהיה עוד אפשרות לקיום במדינה מימשל דמוקרטי תקין.

עלול להתפתח מין מישחק פינג־פונג בין שני גושים פוליטיים מתפוררים, כשאף אחד מהם אינו מסוגל לנהל את המדינה, ולא כל שכן להנהיגה ולהלהיבה.

לפי תחזית זו, עומדים בוחרי ישראל לשנות את משלתם אחת לארבע שנים, כאשר בכל פעם הם מצבי־ עים נגד הממשלה הקיימת, מבלי לקוות ליישועה מן הממ־ שלה החילופית.

הסכנה השנייה היתה שבמצב כזה יתגברו במהרה נטיות קנאיות, סוטאליטריות, פאשיסטיות או חומיי־ נסטיות. לכך קיווה יובל נאמן, כאשר הכריז, ביומרה שעוררה גיחוך, שהוא מצפה ל־20 מנדאטים בבחירות הבאות, ומוכן בהחלט להיות ראש־הממשלה. וגם איש כמו נאמן עלול להימצא על־ידי חסידים־קנאים כמתון מדי.

תחת הדגל של „החזרת החוק והסדר", „ריכוי האנארכיה והשביתות", „חיסול הבוג־ דנות של כוגן ושות'" ו„השיבה לאלוהים", עלול לחופיע „אביר על סוס לבן", פירר ישראלי או אייית־אללה יהודי.

כאשר עלה הליכוד לשילטון, היו שהתנחמו במחשבה שעם־ישראל צריך לעבור פעם אחת את הנסיון הזה, כדי להיווכח על בשרו כי הלאומנות של ארץ־ישראל השלמה אינה יכולה להבטיח לו ביטחון וישגשוג. תיקווה זו התאמתה בתשל"ט, ואחרי שנתיים נוספות של שיל־ טון־הליכוד עשוי לקח זה להילמד היטב.

אולם עלולה לקרות התפתחות, שמעטים חזוה מראש. הליכוד היווה, במידה מסויימת, מחסום לפני מגמות קי־ צוניות יותר, שהיו חבויות בנבכי הציבור. הוא היה מעין שסתום־ביטחון של המימסד.

אם יישבר מחסום זה, עלולים להשתחרר כוחות אשר בהשוואה אליהם יראה הליכוד עצמו, כדיעבד, כסמל המתינות, הדמוקרטיה ושפיות־הדעת.

כל אלה היו חששות לעתיד, ולא לעתיד הקרוב. אך בסוף תשל"ט שוב אי־אפשר היה להתעלם מהם.

אם תתממשנה סכנות אלה או לאו — זה יהיה תלוי, בסופו של דבר, בשאלה הגדולה של תשל"ט, שנשארה בלא־תשובה בסוף השנה: האם יישאר השלום הישראלי־ מצרי אפיזודה חולפת, או שיוביל אל השלום הכולל, אשר יעקור את שורשי הסיכסוך?

במרכז השאלה הזאת עמדה הבעייה שהוג־ דרה בהסכמי קמפ־דיוויד במילים רבות־המש־ מעות: „הבעייה הפלסטינית על כל היכטיה".

התיאבון הבריא של משפחת HOOVER

לקראת החגים
מצרך החודש
הובר S-4070

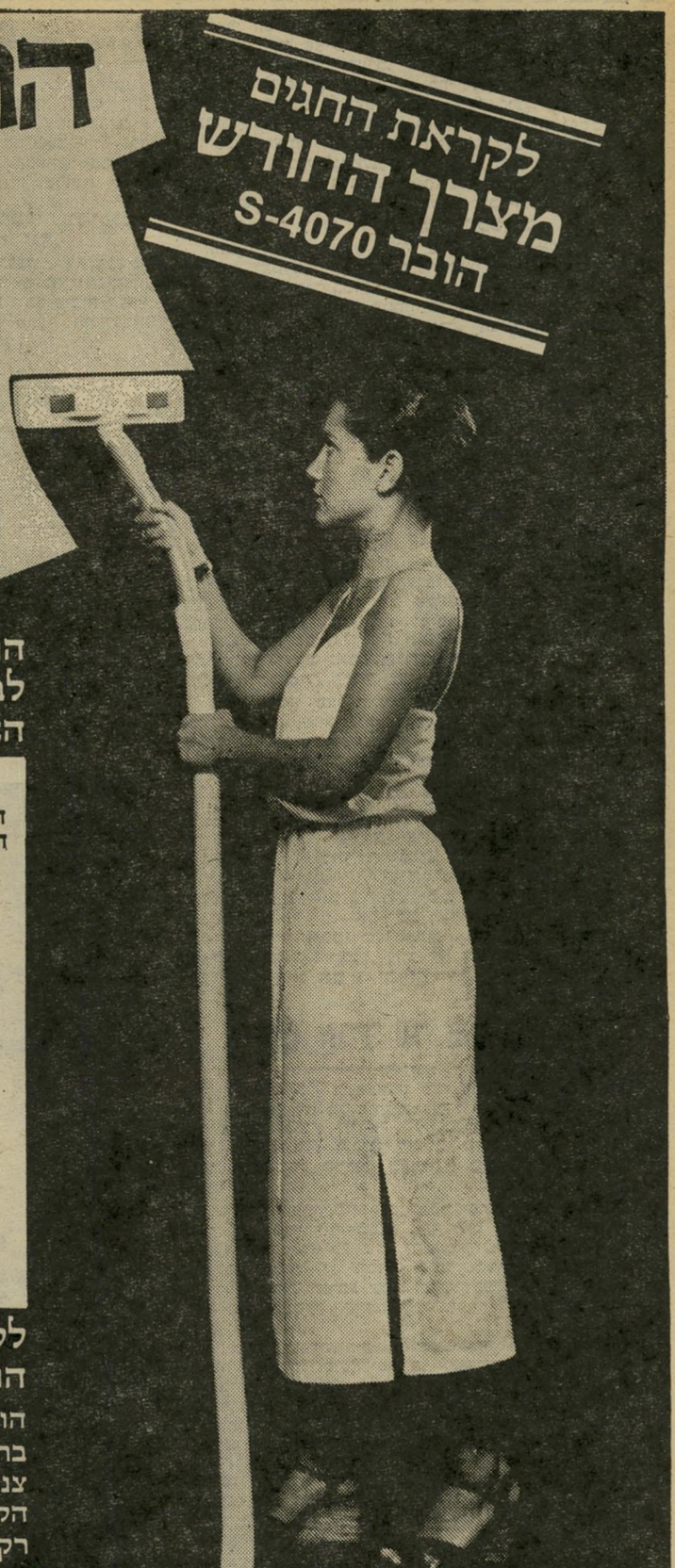

הובר שמחה להודיע על התרחבות המשפחה!
לבחירתך מעתה דגמים חדישים, שיתנו את הטיפול
האידיאלי לשטיחים, לריפוד ולווילונות בביתך.

לקראת החגים — מבצע הנחות ללא תקדים!

הובר S-4070.

מצרך החודש בשקם

הובר S-4070 — עוצמה עד 850 וואט — המילה האחרונה בתחום שואבי האבק! שפע של אביזרים כלולים בשואב: צנורות הארכה, מברשות מיוחדות לריפוד, לווילונות ולפינות. הקפידי לדרוש תעודת אחריות מקורית של "חוסן". רק תעודה זו מבטיחה לך שירות אמין, צוות מקצועי מעולה ומלאי חלקי חילוף מקוריים.
הובר פירושו איכות ונוחות.

להשיג בחנויות החשמל המובחרות ובחנויות השקם.

מפיצים בלעדיים לישראל:
"חוסן"
חברה למוצרי חשמל בע"מ
חברה משותפת עם בור־סחר
דרך פתח־תקוה 23 תל־אביב.

הובר HOOVER

הקניה השוגה ביותר 1979

הקונסנזוס

ה שיחה החשובה ביותר של תשל"ט התנהלה במטוס־סילון פרטי, שטס ב־1 ביולי מז'נבה ללונדון. המטוס היה שייך לממשלת סעודיה, והוא עמד לרשותו של מי שהנהו, אולי, האדם החשוב ביותר בעולם: השייח' אחמד זקי אל־ימאני, שר־הנפט הסעודי.

לכאורה, יש לפחות שני אנשים חשובים יותר ממנו: הנשיא ג'ימי קארטר בוושינגטון והנשיא ליאוניד ברז'נייב במוסקבה. כל אחד מהם יכול להביא להריגת מאות מיליוני בני־אדם, תוך כמה דקות, על־ידי לחיצה על הכפתור האדום, המשלח את צי הטילים הגרעיניים הביניבשתיים. אולם חוץ מהתקפה של טירוף, אין חשש לכך שהם אכן יעשו כן.

לעומת זאת מחזיק השייח' הסעודי בעל־הזקנקן את אצבעו על ברז הנפט. כל סיבוב קטן בברז זה, שפירושו מיליון חביות־נפט יותר או פחות ביום, מביא כימעט אוטומטית לגאות אבטיה ורעב על מיליוני עובדים בעשרות ארצות.

אל־ימאני הזמין לטיסה, בת 70 הדקות, עיתונאי אמריקאי בכיר, המתמחה בענייני המרחב. היתה לו כוונה בהזמנה זו. הוא שוחח עם האיש בחופשיות אלגנטית. אך דבריו כללו פצצה שהרעידה תוך כמה שעות את אנשי המדינה והמשק בעולם כולו, החרידה את הבורסות ואת אילי החברות הכלכליות הרב־לאומיות.

הנושא היה המחסור בנפט, שהורגש בעולם כולו, ושגרם בארצות־הברית לתורים ארוכים של מכוניות ליד תחנות־הבנזין. הסיבה הישירה למחסור, שהגיע ל־800 אלף חביות ביום, היתה צימצום השאיבה באיראן, בעיקבות המהפכה של איש־השנה, האייתולה רוח־אללה חומייני. התפוקה האיראנית ירדה לשלושה מיליון חביות ליום — הרבה פחות מן התפוקה הרגילה בימי השאה. בשיא המהפכה האיראנית, פסקה השאיבה כליל.

הבשורה העיקרית של הראיון היתה כלולה בקטעים אלה:

אל־ימאני: ...אתה יכול להניח בביטחה, שאם יקרה במרחב משהו, שיגרום לירידה נוספת של שלושה מיליון חביות ליום — וזה יכול לקרות — המחיר יקפוץ במהרה ל־50 דולר לחבית (כ־160 ליטר נפט גולמי). רוב המפעלים בעולם המערבי יצטרכו אז להיסגר, וזה יהיה גרוע מן המשבר של 1929 *.

שאלה: למה אתה מתכוון במילה „משהו"?

אל־ימאני: ראה מה קרה (כמה ימים לפני כן), כאשר הפילו הישראלים המישה מטוסים סוריים מעל לבנון. דבר כזה יכול לגרום במהירות להסלמה. הישראלים מחפשים תירוצים כדי שלא יצטרכו להתמודד עם הבלתי־נמנע — מולדת לפלסטינים ונסיגה מהגדה המערבית. היאוש של הפלסטינים גובר והולך, ולא אופתע אם יטביעו ביום מן הימים מיכלית־ענק אחת או שתיים במיצר הורמוז**, כדי להכריח את העולם לעשות משהו לגבי מצוקתם ולגבי העקשנות של ישראל. זה יחסום את המעבר, שבו עוברות 19 עד 20 מיליון חביות ביום — תישעה מיליון מסעודיה, שלושה מיליון מאיראן, שלושה מיליון מן האמירויות הערביות המאוחדות, שני מיליון מכווייט ושני מיליון מעיראק. זה יגרום למשבר, שבהשוואה אליו ייראה המחסור הנוכחי כמישחק־ילדים. או שארצות־הברית יכולה להכריח את ישראל לבצע את החלטת מועצת־הביטחון 242 ולסגת לגבולות שמלפני יוני 1967, או שאינה יכולה. אם אינה יכולה, עליה להיות מוכנה לשאת בתוצאות.

שאלה: במילים אחרות, אתה אומר שאם יושג הסדר כולל כזה, יהיה מצבנו הרבה יותר טוב, מבחינת הנפט?

אל־ימאני: זהו בדיוק מה שאני אומר. איני סבור שאתה יכול לצפות מן הערבים לשתף פעולה, אלא אם כן יש לכך תמריצים מדיניים חיוביים. ואם הערבים יראו שארצות־הברית אינה רוצה או אינה מסוגלת לאלץ את ישראל לסגת משטחים המייועדים להוות את המולדת הפלסטינית, אין הם יכולים אלא להניח שארצות־הברית מוכנה להשלים עם המשך הכיבוש הישראלי.

היה זה אולטימטום עירום.

למחרת השיחה, שילם אל־ימאני, במחווה אופיינית לו, מפרעה של רצון־טוב לאמריקאים. הוא סובב את הברז, העלה „זמנית" את תפוקת־הנפט הסעודית מ־8.5 ל־9.5 מיליון טון ליום.

האמריקאים נשמו לרווחה — אך המדינאים

---

* המשבר של 1929, שנמשך עד מילחמת־העולם השנייה, החל בהתמוטטות הבורסה של ניו־יורק. הוא גרם לאבטלה של מיליונים רבים בכל ארצות המערב. לדעת כל המומחים, הביא משבר זה, בין השאר, לעליית אדולף היטלר לשילטון.

** מיצר צר, על שם אי קטן השוכן מול החוף האיראני, המפריד בין איראן וחצי־האי ערב.

● פלישה של צה"ל לסעודיה

ד בריו של אל־ימאני לא באו כהפתעה לשירותי־המודיעין וללקוחותיהם, אשר רשמו לפניהם סקופ עיתונאי, שפורסם בשבועון המופיע באחת הארצות הקטנות במרחב.

יותר מחצי שנה לפני אותה שיחה סילונית, פירסם השבועון המסויים כתבה, שהוא הגדיר אותה רשמית כ„סקופ", דבר שהוא נוהג לעשות לעיתים רחוקות. הסיפור היה כה דמיוני, עד כי קוראים רבים התייחסו אליו בספקנות. לא כן אנשי־המיקצוע בריחבי העולם. חלקם הופתעו ונהרדו, חלקם ראו בכך אישור לחששות שעלו בליבם עוד לפני כן.

תחת הכותרת „מיבצע סודי" פירסם העולם הזה (2155) גיליו, שנמסר לעורכו הראשי על־ידי אישיות

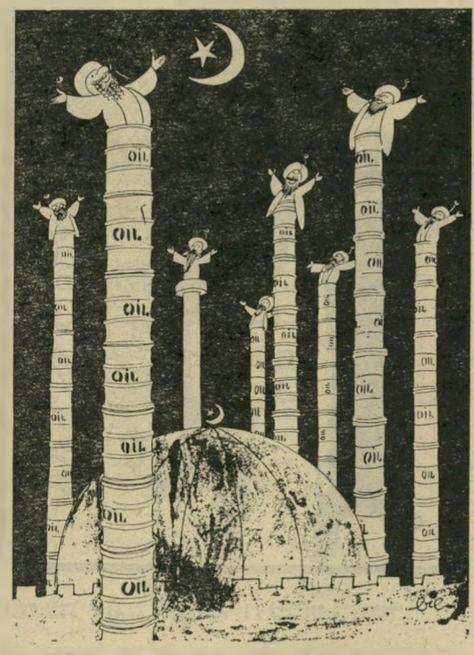

הצריחים החדשים במיסגדי מכה

(קאריקטורה שווייצית)

ערבית בכירה, המקורבת לצמרת הסעודית. המטרה היתה, כנראה, למסור בצורה העקיפה ביותר אזהרה — שלושה חודשים אחרי חתימת הסכמי קמפ־דייוויד, שלושה חודשים לפני חתימת חוזה־השלום הישראלי־מצרי.

באותם ימים עדיין האמינו הכל, שסעודיה תומכת מאחרי הקלעים ביוזמת אנוור אל־סאדאת, למרות הודעותיה הפומביות ההפוכות. אל־סאדאת עצמו היה בטוח בכך, וכן גם ג'ימי קארטר ומנחם בגין. הם היו משוכנעים, כי אחרי כמה שבועות או חודשים של המתנה דיסקרטית, תעניק סעודיה את ברירכתה ליוזמה, יחד עם כל המחנה הערבי הפרו־אמריקאי, ממארוקו וסודאן ועד לכווייט ולאמירויות־המיפרץ.

הכתבה הזהירה שזוהי אשלייה, וכי סעודיה תתייצב בראש הלוחמים נגד הסכמי קמפ־דייוויד.

היא גם ניתחה פרט פודי מדהים: שהנפילה התמוהה של הדולר האמריקאי, שאירעה בי־שבועות שלפני כן, היתה תוצאה ישירה של מיבצע יזום של הסעודים, אשר זרקו לשוק כמויות מתאימות של דולרים, מן האוצר הכביר שלהם. הפעולה המבוקרת לא נועדה למוטט את הדולר, אלא אך להנחית עליו מכה חד־פעמית ומכאיבה לדוגמה — כאות אזהרה. המטרה: למנוע את חתימת חוזה־השלום, לפני הפיכתו לעובדה מוגמרת.

המקור הערבי הבכיר הסביר את הנימוקים שהביאו את סעודיה לנקיטת עמדה כה חריפה ובלתי־צפויה. תוך כדי כך חשף מערכת־שיקולים, שלפחות בחלקה באה כהפתעה לרבים, גם בקרב הקהיליה הדיפלומטית הבין־לאומית.

לפי ההערכה הסעודית, סמונות בשלום הר־והכלכלנים הבינו את הרמז. הוא גרם להם לפיזיטי־לילה.

ישראלי־מצרי הנפרד שתי סכנות חמורות ביותר לעצם קיומו של המישטר הסעודי — האחת חיצונית, השנייה פנימית.

הסכנה הראשונה נובעת מעצם פרישתו של הצבא המצרי, גדול הצבאות הערביים, מחזית־העימות עם ישראל. פרישה זו הבקיעה פירצה אדירה בחזית הערבית. הפירצה מסכנת את מקור אונה והונה של סעודיה: הנפט.

לדעת הסעודים, עלול המצב החדש שנוצר, כאשר שום כוח יעיל אינו עומד עוד מול העוצמה הצבאית הישראלית, להוות פיתוי אשר ישראל לא תוכל לעמוד בפניו לאורך ימים.

הסעודים חוששים מפני פירישת־פתע של צה"ל לבארות־הנפט, אם במיבצע עצמאי, אם בשיתוף עם האמריקאים, לפי הדגם של הפישה הישראלית־צרפתית־בריטית במיצריים באוקטובר 1956 („מיבצע קדש").

חששות אלה הסתמכו על דברי־ההבל האוויליים של אישים ישראליים, ובראשם אריאל שרון, שאיים בכך לא פעם. הם הסתמכו גם על ידיעות, שהתחזקו לאחר מכן, על הכנות מטכ"ל הכוחות המזויינים של ארצות־הברית להקמת כוח־משימה קבוע, שיהיה מסוגל לתפוס במהירות את שדות־הנפט באיזור המיפרץ, תוך הסתייעות בצה"ל. מכאן גם ההתלהבות האמריקאית לבצע את בניית שדות־התעופה החדשים בנגב, העשויים — בבוא היום — להקל בהרבה על מיבצע כזה. אחד המועמדים הרפובליקאיים לנשיאות ארצות־הברית, רונאלד רגן, ביטא רעיון זה בפה מלא, ושר־האנרגיה המתפוטר, ג'יימס שלזינג'ר, רמז עליו בחצי־פה.

כפי שאמר המקור הבכיר: „יתכן שיש רק סבירות נמוכה לביצוע מיבצע כזה. אך כשאתה יושב על אוצר־הנפט הגדול בעולם, עליך לקחת בחשבון אפשרויות שיש להן סבירות נמוכה".

הוא לא ידע, כמובן, כי למילים „סבירות נמוכה" יש משמעות מיוחדת באוזני ישראלים *.

לעומת זאת יש סבירות גבוהה מאד לסכנה השנייה, הטמונה בהסכמי קמפ־דייוויד — וסכנה זו הלכה והחמירה במרוצת השנה, כאשר התגלו הכוונות האמיתיות של מנחם בגין ועמיתיו לגבי פירוש המילים „שילטון עצמי", „אוטונומיה" וזכויות „תושבי יהודה, שומרון וחבל עזה."

● להחזיר את הג'ין לבקבוק

מ את אלפי פלסטינים חיים ועובדים בסעודיה, בכווייט, באמירויות המאוחדות ובשאר נסיכויות־הנפט שלחופי המיפרץ הפרסי.

זהו כוח־אדם מיומן. רבים מהפלסטינים עובדים במישרות בכירות ובינוניות במינהל הציבורי, בשדות־הנפט, במערכת הכלכלה, בשירותים החברתיים. רבים מהם גרים במושבות פלסטיניות, שבהן קיימת היראירכיה פלסטינית, הכפופה למוסדות אש"ף ולאירגוניו.

אלה הם ריכוזים של חומר־נפץ, העלולים ביום מן הימים להתפוצץ במהפכה גדולה, שהיא תיפול מזו של האייתולה שמעבר למיפרץ.

כדי למנוע התפוצצות כואת, תומך המישטר הסעודי באופן ישיר ורצוף במימסד של אש"ף — הזרם המרכזי של מנהיגים סעודים, ומנהיגים ערביים אחרים, על ה„יאוש" וה„תיסכול" ההולכים וגוברים אצל הפלסטינים.

הסעודים יודעים כי המצב הנוכחי אינו יכול להימשך לאורך־ימים. אם לא תצליח הנהגת אש"ף בעתיד הנראה לעין להשיג פיתרון סביר לבעיית העם הפלסטיני היא תאבד את השליטה על המחנה. במוקדם או במאוחר ישאף הדור הפלסטיני החדש לפיתרונות רדיקליים יותר, ויכריז מילחמה על המישטרים הערביים ה„ריאקציוניים", שאותם הוא מאשים בבגידה בעניין הפלסטיני.

כך העוצמה הצבאית האדירה של השאה לא הצליחה למנוע את המהפכה הדתית של חומייני, וכך הכסף העצום של האוצר הסעודי לא יוכל, במיקרה כזה, למנוע את המהפכה הרדיקלית של הפלסטינים. את זאת מכינים השיטים בריאד היטב.

לכן עושה המישטר הסעודי את הכל כדי לשמור על מעמדו ויוקרתו של יאסר עראפאת. בשיא מילחמת־האזרחים בלבנון, בקיץ 1976, כאשר הצבא הסורי עמד לכבוש את המובלעת הפלסטינית בלבנון, הגיש המלך הסעודי אולטימטום לסוריה, ועצר את ההתקדמות. זרם של כסף סעודי מקיים ומחזק את אש"ף.

---

* במילים אלה הגדיר ראש אמ"ן, אלי זעירא, את הסיכויים של התקפה מצרית, ערב מילחמת יום־הכיפורים.

איש השנה תשל"ט

(המשך מעמוד 37)

כל זה לא נעשה רק לשם שמיים, וכדי למצוא חן בעיני אללה. המדיניות הסעודית נובעת מאינטרסים סעודיים בסיסיים, כפי שהם נראים לשליטי סעודיה. זוהי אחת מעובדות־היסוד במרחב ובעולם בפרס תש"ם.

המטרה של סעודיה היא להחזיר את הג'ין הפלסטיני לבקבוק. הבקבוק יהיה בצורת מדינה פלסטינית עצמאית בגדה וברצועה, אשר בירתה בירושלים (המיזרחית).

במדינה זו תשלוט, לפי הערכת הסעודים, הצמרת השמרנית של א"ש"ף, יחד עם הצמרת השמרנית של האופלוסיה המקומית. שם יתרכז המרץ הלאומי של הפלסטינים, ושם ימצא את ביטויו במאבקים פנימיים, כמו בכל מדינה. לשם יחזרו אתם פליטים פלסטיניים שלא יוכלו או שלא ירצו להישאר בכבר.

הפלסטינים שיישארו בסעודיה ובשאר הארצות הערביות יירגעו, יחיו ויעבדו בשקט, כמו היהודים בכל הארצות. הבעייה הפלסטינית תתדל מלהיות בעייה, ואחת הסכנות הגדולות ביותר לקיומו של המישטר הסעודי, העשיר ביותר בעולם, ולשאר המישטרים הערביים השמרניים, תחלוף.

זהו החזון הסעודי. ומכיוון שסעודיה מחזיקה עתה בעמדת־מפתח בכלכלה ובמדיניות של העולם, שאיפה זו הטביעה את חותמה על כל מאורעות תשל"ט.

אללה, נפט ופלסטינים

את האימרות ההיתולית של תשל"ט נאמרה על־ידי פרשן ישראלי. היא הגדירה את המצב כך: „אללה נתן לערבים את הנפט, ואלוהים נתן לנו את יהדות ארצות־הברית. נראה מי ינצח בעימות ביניהם."

ואכן, פיזור היהודים בעולם מביא עימו ברכה גדולה לישראל. היהודים אינם מספקים לישראל רק נשק, אלא גם תמיכה מדינית מאסיבית, ודווקא בזירה המכרעת — ארצות־הברית. אילו היו ששה מיליון היהודים, החיים בארצות־הברית, קמים באחד הימים ועולים כולם לישראל, יתכן כי כוחה המדיני של ישראל היה פוחת ולא גדל.

זהו אחד הפאראדוכסים של ההיסטוריה, שהרי הציונות קמה כדי לקבץ את הגלויות ולחסלן. בתשל"ט היתה למנהיגי ישראל סיבה רבה לשמוח על כך, שלפחות הגלות האמריקאית לא חוסלה. לחץ ה„לובי" היהודי בוושינגטון, בעזרת ההשפעה העצומה של היהודים על אמצעי־התיקשורת האמריקאיים, על הפוליטיקה המקומית ועל חלק מן המשק, אינן במידה מסויימת את לחץ הנפט הערבי.

מעטים שמו לב לכך שאותו הדבר עצמו קרה לפלסטינים.

הפזורה הפלסטינית היא תוצאה של הטרגדיה הלאומית של עם זה, שמחצית בניו נעקרה מאדמת הארץ בשתי מילחמות, בעוד שהמחצית השניה חיה בארץ מאז תש"ח תחת כיבוש ירדני ומצרי, ואחר־כך ישראלי.

הפזורה מעניקה לעם הפלסטיני, שהגיע השנה ל־4.2 מיליון נפש, עוצמה שלא יכלה להיות לו, אילו היה מרוכז כולו בשטח אחד.

הקיבוצים הפלסטיניים בסעודיה ובנסיכויות הנפט, בירדן, בלבנון, בסוריה ובארצות אחרות, המהווים איום מתמיד על המישטרים והשליטים, מהווים תמריץ כביר למישטרים אלה לפתור את הבעייה הפלסטינית. המהפכה של חומייני באיראן, והחשש שהפלסטינים עלולים להידבק בחיידק החומייניסטי, מחזקים תמריץ זה.

כל זה היה ברור גם לאנוור אל־סאדאת, למרות ש־מצריים עצמה פגיעה פחות מאשר המדינות הערביות האחרות, משום שהקיבוץ הפלסטיני בה קטן, ועומד תחת פיקוח מישטרתי חמור. כשחתם אל־סאדאת על הסכמי קמפ־דייוויד, הרגיע את עוזריו מלאי־החששות. הוא האמין כי תוך כמה חודשים יתחילו שיחות רציניות על המימשל־העצמי הפלסטיני, וכי בדיונים אלה תוכיח מצריים בעליל לכל העולם הערבי, שהיא לוחמת כארי על ישות לאומית אוטונומית, שתוביל תוך חמש שנים להקמת מדינה פלסטינית עצמאית.

אם אכן קיווה הנשיא המצרי לכך, טעה. בתום תש"ט, שנה אחרי חתימת הסכמי קמפ־דייוויד וחצי שנה אחרי חתימת חוזה־השלום, התברר סופית לכל בר־דעת בעולם הערבי, כי ממשלת־ישראל אינה חולמת כלל על אוטונומיה אמיתית, שתהווה פרוזדור לטרקלין של עצמאות. תנופת ההתנחלות הישראלית גברה, כל גילוי מדיני עצמאי בשטחים הכבושים דוכא ביד רמה. ישראל כאילו יצאה מגדרה כדי להצדיק את הטענות החריפות ביותר של הפלסטינים נגד הסכמי קמפ־דייוויד.

במצב זה עמד אל־סאדאת לפני ברירה אכזרית: לפוצץ לאויר את המשא־ומתן, או להשיגים עם המצב, לצמיתות או לפחות עד החזרת שטחיו. הוא בחר בדרך השניה, ובכך הוציא את עצמו עוד יותר מן הקונסנזוס הערבי, שהפך, למעשה, קונסנזוס עולמי.

אדבשה מושכלים ראשונים

קיומי של קונסנזוס זה הוא עתה העובדה הבולטת ביותר בגישת העולם לענייני המרחב.

ביטא אותו אנדרו יאנג, בפרשה שהסעירה את ארצות־הברית לקראת סוף תשל"ט. יאנג פוטר מפני ש־ביטא בפה מלא ובמעשים את אשר אומרים כל מעצבי המדיניות האמריקאית בשיחות פרטיות, מאחרי דלתות סגורות. ברית־המועצות והגוש הקומוניסטי ביטאו אותו מאז ראשית שנות ה־70, וזהו, אולי, הנושא היחידי שבו הם תמימי־דעים עם סין הקומוניסטית. ביטא אותו הערלם השלישי, בוועידה העולמית הגדולה שהתכנסה בסוף תשל"ט בהוואנה, ושבה התקוטטו כימעט על כל הנושאים האחרים. ביטא אותו האו"ם, כאשר העניק לאש"ף מעמד של מדינה־בדרך, והזמין את יאסר עראפאת לנאום לפניו, כאילו היה ראש־ממשלה. גם מצריים שותפה עקרונית לקונסנזוס זה, למרות שהיא טרונית שיש לה דרך משלה להגשמתו.

אף שהדברים מופיעים בניסוחים שונים בהצהרות ובמיסמכים של המדינות השונות, ניתן למצות קונסנזוס זה בארבעה עקרונות:

- **המשך הסיכסוך הישראלי־ערבי מסכן את יסודות הכלכלה העולמית והיציבות הבינלאומית.**
- **לא יתכן שלום אמיתי במרחב בלי פיתרון הבעייה הפלסטינית.**
- **אין פיתרון לבעייה הפלסטינית אלא על־ידי הקמת מדינה פלסטינית בגדה וברצועת־עזה, לצד ישראל.**
- **אין מנהיגות פלסטינית יעילה, שעימה ניתן לשאת ולתת על כך, מיבלי אש"ף.**

בשינויים קלים בניסוח יכלו לחתום על עקרונות אלה ליאוניד ברז'נייב וואלרי ז'יסקאר־ד'אסטנג, היו"ר הוואה וברונו קרייסקי, הלמוט שמידט ויוליוס ניירֶרֶה, מאר־גארט תאצ'ר וג'ושוע אנקומה, אנדרו יאנג ונחום גולדמן, ניקולה צ'אוצ'סקו והמרשל טיטו, חאפז אל־אסד ואנוור אל־סאדאת, ואילו העזו — גם זביגנייב בז'ז'ינסקי והנשיא ג'ימי קארטר.

בישראל תמכה בהם תנועת של"י וחלק ממחנה־השלום הציוני. לאחר מכן המיר את השאיפה הזאת ברעיון של „רפובליקה דמוקרטית חילונית", שבה „יחיו ביחד מוסלמים, נוצרים ויהודים".

עוד בראשית 1971 פירסם אש"ף, בהוצאתו הרשמית, ספר, שבו גינה מה שקרא „תוכנית אבנרי", „החלטת מדינה פלסטינית בגדה וכי רצועה לצד ישראל, כ„מכירת ציונית", וכי „מזימה נגד העם הפלסטיני".

גם מילחמת ששת־הימים, שאיחדה את כל הארץ שממערב לירדן תחת שילטון ישראלי, לא שינתה מצב זה. הקונסנזוס העולמי שלמחרת־המילחמה בא לידי ביטוי בהחלטת מועצת־הביטחון 242, המתעלמת לחלוטין מקיומו של העם הפלסטיני. ההחלטה, שנתקבלה בנובמבר 1967, חמישה חודשים אחרי מילחמת ששת־הימים, תבעה למעשה להחזיר את הסטאטוס־קוו־אנטה־בלום — המצב שהיה קיים לפני המילחמה.

כ־12 השנים שחלפו מאז התקדם העניין הפלסטיני בצעדי־ענק, אף שמעולם לא היה נדמה כאילו זו משחו. חדבר חזכיר את מישחק הילדים הקרוי בשפת ילדי הארץ „מכשפ'ה רעה".

העיקרון: שורה של ילדים מנסה להתקרב אל קו היעד, שם עומד ילד כשגבו אליהם. בכל פעם שהילד מסתובב, חייבים כולם לעמוד במקום ללא תנועה. אך בכל פעם הם עומדים קפואים במקום קרוב יותר לקו הסיום — עד שהם מגיעים אליו.

הנשק של „אין ברירה"

מגרם ליצירת הקונסנזוס העולמי, לא רק לגבי עצם הפיתרון שהכל דחוהו לפני זמן כה קצר, אלא גם לגבי רוב פרטיו החשובים — כגון בעייתירושלים?

אין מנוס מן המסקנה, שפעילות־הטרור תרמו תרומה רבה לכך. „לולא ביצעני פעולות אלה, לא היה איש שם לב אלינו ואל בעייתנו," טוענים גם פלסטינים המולדים מאיימות.

הפלסטינים, האוהבים להשתמש בדוגמות מן ההיסטוריה הציונית, מצביעים על העובדה שכך קרה גם לרעיון הציוני. „דווקא מעשי־הזוועה החמורים ביותר — רצח הלורד מוין, פיצוץ מלון המלך דויד ותליית שני הסרג'נטים על־ידי אצ"ל שיכנעו את האנגלים להסתלק מכאן," אמר היסטוריון פלסטיני. גם פרשנים בריטיים סבורים כי דווקא מעשה־הזוועה הקיצוני ביותר — תליית שני הסמלים הבריטיים החפים־מפשע, בצורה ברוטאלית ביותר, כתגמול על תליית אנשי־מחתרת עבריים — הוא שהגדיש את הסאה אצל האנגלים וגרם להחלטתם לסיים את המנדאט.

מעשי־הזוועה של הפלסטינים בעולם, כגון רצח הספורטאים הישראליים במינכן, פיצוץ מטוס סווים־אייר, חטיפת־המטוסים — נוסף על המעשים שבוצעו בישראל עצמה, כגון הזוועות בנמל־התעופה לוד, בבית־שאן, במעלות, בבביש־החוף, והשגה בנהריה, החדירו לתודעת העולם שיש בעייה פלסטינית, ושיש לפתור אותה.

הטרור־הנגדי הישראלי, שהופעל בלבנון באמצעות הפצצות, הפגזות ופשיטות, עזר גם הוא למקד את תשומת־לב העולם לבעייה הפלסטינית. האירועים משכו את אמצעי־התיקשורת, ואלה החלו מדווחים על אספקטים שהעולם התעלם מהם עד כה — קיומו של עם בלי מולדת, הפליטים הנמקים במחנות מזה 30 שנים ויותר, החלטת הפלסטינים להגיע לידי עצמאות לאומית.

בתשל"ט עבר מרכז־הכובד לא פעם אל המתרחש בשטחים הכבושים עצמם, שם הופיעו לראשונה הסימנים המובהקים של מרי לאומי קלאסי, המוכרים לעולם, ופעולות־הדיכוי של שילטונות־הכיבוש, המוכרות לא פחות. סגירת בתי־ספר ומיכללות, הטלת עוצר, מעצרים המוניים, תלונות על עינויים, שביתות כלליות, ההפגנה ההמונית של תושבי שכם, כשבראשם צועדים כל ראשי הציבור — כל אלה דיברו בשפה שהיתה מובנת לכל.

היו שהאשימו את מחדלי התעמולה הישראלית בסחף הגובר בדעת־הקהל העולמית, והתפעלו מן הגאוניות של התעמולה הערבית. לטענות אלה אין שחר. התעמולה הישראלית־הציונית־היהודית היא הטובה ביותר בעולם. היא מאסיווית ובלתי־נלאית. היא נעזרת בשליטה הכימעט־טוטאלית של היהודים בכלי־התיקשורת בארצות רבות, ובייחוד בארצות־הברית. התעמולה הערבית נשארה צולעת, חובבנית, בלתי־מתואמת. במשך שנים רבות כימעט ואי־אפשר היה לערבי לזכות באיזכור בעיתון אמריקאי או גרמני.

אולם התעמולה הגאונית ביותר אינה יכולה „להצניח" בכחכרה חופשית, כשהיא נוגדת את מושגי־היסוד המקובלים.

ברבע האחרון של המאה ה־20, זכות ההגדרה העצמית של העמים היא מושכל־ראשון, שכל אדם נאור מקבל אותו כדבר מובן מאליו. ברגע שהעולם השתכנע בזכות עם פלסטיני, היה ההמשך מובן מאליו: ההכרה בזכותו להגדרה עצמית, למדינה משלו ולייצוג עצמאי על־ידי הנהגה שהוא רוצה בה.

כאשר נצטיירה לעיני העולם התמונה הקאפקאסית של מישטר־כיבוש, המדכא עם השואף לעצמאות, היתה התוצאה נתונה־מראש. שום תעמולה בעולם אינה יכולה להצדיק כאשר הטלוויזיה מראה חיילים חמושים, המסתערים על תלמידי בית־ספר, או ילדים מרוסקים כי מחנה־פליטים מופצץ. שום הסבר הגיוני, מיעון מתוחכם או תחבולה תעמולתית אינם יכולים לעמוד לפני תמונות אלה.

כך, בהדרגה, יום אחרי יום, מבלי שאיש עמד על כך, נוצר קונסנזוס בינלאומי. הוא נוצר, כמו כל קונסנזוס כזה, תחילה בליבותיהם של מיליוני בני־אדם, בני עמים שונים, שהגיבו בצורה אחידה על מראה עיניהם. בהדלום, המאוגד בתנועה שלום עכשיו ובמועצה הישראלית למען שלום ישראלי־פלסטיני.

בסוף תשל"ט זה נראה כדבר מובן מאליו, חלק מן המציאות. אולם הדבר נראה כימעט כנס. אם משווים עובדה זו לגישת העולם לבעייה הפלסטינית לפני 25 שנים בילבד.

„שמעתי שגם אתה היית פרוע בזמנך!" *

מכשפ'ה רעה"

בסוף 1953 הושמע הרעיון של דו־קיום ישראלי־פלסטיני בשתי מדינות לאומיות שכנות בפעם הראשונה בעולם — מעל עמודי העולם הזה. לרגל המהומות שפרצו אז בגדה המערבית, קרא השבועון למדינת ישראל לעודד את הקמתה של תנועת־שיחרור פלסטינית, לצייד אותה בנשק, בכסף ובתחנת־שידור, ולסייע לה להשתחרר מן השילטון ההאשמי תוך ברית עם ישראל. בצורה מפורטת ומגובשת הגיש העולם הזה תוכנית זו בחג השבועות, 1957.

באותם הימים לא היה גורם אחד בעולם שתמך ברעיון זה.

כל מדינות העולם, במערב ובמיזרח, תמכו בסטאטוס־קוו של חלוקת הארץ בין ישראל, ירדן ומצריים. כל המדינות הערביות תמכו בכך אף הן. הן תבעו מישראל למעשה רק להעניק לפליטים הפלסטינים את הבחירה בין שיבה למולדת ובין קבלת פיצויים.

גם הציבור הפלסטיני היה רחוק מרעיון המדינה בגדה וברצועה. הוא שלל את עצם קיומה של ישראל, ועדיין נלהב אז לסיסמות כגון „לזרוק אותם לים".

כאשר קם אש"ף בראשית שנות ה־60' הוא אימץ לעצמו את האמנה הפלסטינית המפורסמת, הקוראת להקמת מדינה פלסטינית לאומית בכל רחבי הארץ, וחיסול

* קאריקטורה של ביל מולדין, שהוא בדרך כלל פרו־ישראלי, בעיתוני ארצות־הברית.

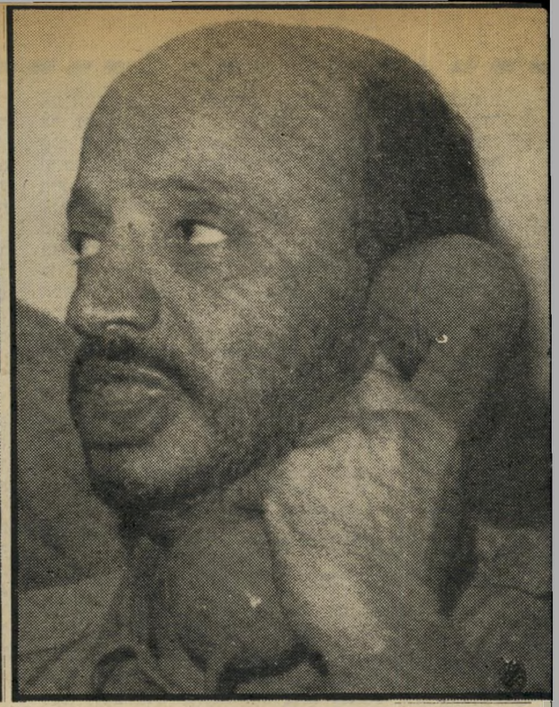

יאסר ערפאת, מקיים קשר עם בני עמו - וראשי הציבור של שכם עולים בראש הפגנה המונית על חסימה של צה"ל

רגה תירגם המכניזם של הפוליטיקה הפנימית את ההכרה הזאת של יחידים רבים לעמדה של ממשלות. בזו אחר זו הכירו המדינות באש"ף, קיבלו החלטות התומכות בזכות הפלסטינים להגדרה עצמית. הלחץ של מדיניות־הנפט הסעודית נתן לתהליך זה תנופה גדולה — אך לא יכול היה להצליח, לולא היו כבר התנאים הנפשיים מוכנים לכך.

אל הנשק הגלוי של הנפט נתווסף הנשק הסודי, ש־שימש פעם את היישוב העברי: הנשק של „אין ברירה". פשוט לא נראה שום פיתרון אחר לבעייה הפלסטינית.

ישראל, שראשיה הכחישו בעקשנות את עצם קיומו של העם הפלסטיני (גולדה: „אין פלסטינים!" בגין: „השם פלסטין הומצא על־ידי אויבי ישראל!") לא היתה מסוגלת לספק פיתרון לבעייה ש„אינה קיימת". העולם, שהתעייף במידה גוברת והולכת מן הבעייה שהטרידה את מנוחתו, הבין כי אין לה פיתרון, מלבד זה שהפך נושא הקונסנזוס העולמי.

הקונסנזוס הציף את העולם. בסוף תשל"ז הוא החל שוטף גם את מרגניות המיבצר הי־אחרון שעמד מנגד — ממשלת ארצות־הברית. ואז קרה דבר ששיווי היה לבוים אותו, או להסיט אותו לאפיק אחר לגמרי — יוזמתו ההיסטורית של אנוור אל־סאדאת.

● מדוע הוא עשה זאת?

מאז נובמבר 1977 ועד היום שאלו חוקרים ופר־שנים את עצמם: מדוע הוא עשה זאת? ומדוע עשה זאת דווקא אז?

השנה נמסרו על כך שתי עדויות כימעט זהות, מצד שני אנשים הרחוקים מאד זה מזה: ראש־הממשלה לשעבר, יצחק רבין, ומי שהיה סגן שר־החוץ של מצריים, אימאעיל פאהמי, שהתפטר כמחאה על יוזמת אל־סאדאת.

התיאור העולה מדבריהם ומראיות נוספות, הוא זה:

בסתיו 1977 גמלה בלב האמריקאים ההכרה שיש לכ־פות על הצדדים את סיום הסיכסוך. האמריקאים הביגו כי הדבר מחייב את שיתוף הפלסטינים, תוך שילוב אש"ף. לצורך זה הגיעו להסכמה עם הסובייטים, שהתבטאה בהצ־הרה המשותפת. התגבש הרעיון לכנס מחדש את ועידת־ז'נבה, והפעם בהשתתפות ראשי אש"ף או לפחות פלס־טינים חשובים אחרים אשר יקבלו לצורך זה יפוי־כוח מטעם אש"ף, כגון פרופסורים פלסטינים הפועלים בארי־צות־הברית.

כדי לגבור על התנגדותה של ממשלת ישראל, נמצאה תחבולה: שכל הערבים יופיעו בוועידה במישלחת משו־תפת, שתמונה על־ידי הליגה הערבית, כך שישראל לא תצטרך להכיר במפורש באש"ף, או להסכים במפורש להשתתפות פלסטינית רשמית.

המימסד היהודי התגייס נגד תוכנית זו, וכאשר הגיע משה דיין לארצות־הברית ביצעה הממשלה האמריקאית נסיגה ופירסמה מימסך חדש, שהתעלם במידה רבה מן המימסך הקודם. אך התוכנית עצמה לא נגנזה.

אל־סאדאת ראה בתוכנית זו סכנה לעצמו. במישלחת כל־ערבית משותפת, היתה מצריים יכולה לשחק רק תפ־קיד מישני. היו שולטים בה יריבו, נשיא סוריה חאפז אל־אסד, ואנשי אש"ף. היתה ניתנת להם, למעשה, זכות־וטו על המדיניות המצרית. הסובייטים היו ממלאים ב־וועידה תפקיד חשוב. ואילו אל־סאדאת רצה להגיע לשות־פות ישירה ואינטימית עם האמריקאים.

יוזמת אל־סאדאת, שלא תואמה עם איש, לא עם האמריקאים ולא עם הסעודים, טרפה את כל הקלפים.

הרעיון של ועידת־ז'נבה טורפד. ברית־המועצות נד־חקה שוב אל מחוץ לתמונה. הסורים, הפלסטינים, וגם הסעודים עמדו מן הצד, חורקים שיניים, ואילו אור הזר־קורים התמקד כולו על נשיא־מצריים, ששחף עימו את האמריקאים והפך גיבור דעת־הקהל בארצות־הברית וב־עולם כולו. מאז, ועד אחרי חתימת חוזה־השלום, היה הכדור בידי אל־סאדאת.

יש בתיאור זה כדי לתרום להבנת השיטה והעיתוי שנבחרו על־ידי אל־סאדאת. הוא גם מסביר מדוע רואים הפלסטינים ביוזמת אל־סאדאת התנקשות ישירה בהם. במשך שנה וחצי הוסחה תשומת־לב מן הפלסטינים, הן בכלי־התיקשורת העולמיים, הן במיסדרונות הדיפלומטיה.

הפלסטינים הכריזו משום־כך מילחמה על היוזמה, וכך עשה העולם הערבי כולו.

יתכן שאל־סאדאת היה מצליח בכך זאת לכפות את רצונו על המרחב, אילו עלה בידו להשיג ממנחם בגין ויתור כלשהו, שהיה בו כדי לשכנע את העולם הערבי כן אכן האוטו־נומיה תסלול דרך להגדרה עצמית פלסטינית.

נשיא מצריים לא השיג זאת — ועל כן נכשל הנסיון לאגוף את העניין הפלסטיני. שבועות מעטים אחרי חתי־מת החוזה הישראלי־מצרי, כבר היה ברור לעולם כולו כי אין הוא מביא שלום של ממש, אלא בגיזרה המצומ־צמת של יחסי ישראל־מצריים. העניין הפלסטיני חזר למרכז הבמה, בתאוצה גוברת. שום טכס של בגין—סאדאת, שום מיסדר צבאי, שום גינונים של ידידות, שום ביקו־רים שופעי־אהבה, אינם יכולים לסכל או להשכיח קונ־סנזוס זה, אלא לשעה קלה.

● האוגדות של הקונסנזוס

בחיים המדיניים, חוק־הקונסנזוס משפיע על התה־ליכים כמו שחוק־הכבידה משפיע על אפיק הנהר.

הנהר שואף אל הנקודה הנמוכה ביותר. הוא מתאים את עצמו למיבנה השטח. לכן אין הוא עובר בקו ישר מן המעיין אל השפך. הוא מתפתל. כשהוא נתקל במיכ־שול, הוא עוקף אותו, הוא מתקדם באפיק עקלקל, בזיג־זאגים. לעיתים נדמה שהוא עומד במקום. ממלא אגם — ואז הוא ממשיך בדרכו. לעיתים הוא כאילו חוזר על עיקבותיו, מתרחק. אך בסופו של דבר יגיע אל יעדו.

הקונסנזוס קובע את התנאים הנפשיים, שבהם מת־נהלים החיים המדיניים. כאשר הרוב הגדול של בני־אדם סבור שמשהו הנהו נכון וצודק, התהליך המדיני מתאים את עצמו לכך. במישטר דמוקרטי, קיימת תימסורת ישי־רה ומהירה יחסית. אך גם מישטר דיקטטורי אינו יכול לפעול, לאורך ימים, בניגוד לקונסנזוס.

במישור הבינלאומי התימסורת היא ארוכה יותר, מסו־בכת יותר. אך בסופו של דבר, התוצאה שווה.

אין דוגמה טובה יותר לכך מאשר הציונות.

היא התחילה כרעיון של כמה משוגעים לדבר, שנראו גם בעיני ידידיהם וקרוביהם כמטורפים. אף ברגע אחד של חייו לא כבש תיאודור הרצל אלא את לבו של חלק זעיר ביותר של הפזורה היהודית.

במרוצת השנים קיבלה התנועה תנופה, והרעיון החל מתפשט. המעשים בארץ־ישראל, האידיאליזם וההקרבה־העצמית של יוצרי הקיבוץ, המצוקה הגוברת של היהו־דים בעולם, השואה הנוראה, העלייה הבלתי־ליגלית ומ־עשי־הטרור של אירגוני הפורשים — כל אלה החדירו לתודעת העולם בהדרגה, את ההרגשה כי אין פיתרון אחר, קל וחומר פיתרון צודק אחר, מאשר הקמתה של מדינה יהודית, לפחות בחלק קטן של ארץ־ישראל.

נוצר קונסנזוס עולמי — באותו חלק של העולם ש־היה בעל ביטוי פוליטי בשנת 1947, כאשר חלקים גדו־לים של אפריקה ואסיה היו עדיין משועבדים או חסרי־קול. הביטוי המדהים ביותר לקונסנזוס זה ניתן על־ידי אנדרי גרומיקו, נציג בריתהמועצות, משרתו של סטא־לין, כאשר הפתיע את העולם כולו והכריז באו"ם, בשפה ציונית מובהקת, שמגיעה לקורבנות־הנאצים מדינה.

מאותו רגע היתה הקמתה של המדינה מובטחת. היו דרושים קורבנות, היתה נטושה מילחמה. העם היהודי עצמו מיוא תפקיד מרכזי. אך הקורבנות לא היו מספיקים, זולא היה קיום הקונסנזוס, שרירבן את הממשלות לעזור ליישוב, לסכך את המזימות נגדו, לאפשר אספקת נשק וכוחות־ההגנה, וזוא בהחבא.

אותו סטאלין, שהוסיף את הנידבך הסופי לקונסנזוס העולמי בדבר הקמתה של מדינה יהודית, הציג פעם שאלה צינית: „כמה אוגדות יש לאפיפיור?"

גם סטאלין לא היה חוזר על שאלה זו השנה, למראה האפיפיור יוחנן פאולוס ה־2, שביקר במולדתו הפולנית והפך את הארץ הקומוניסטית על פניה.

תשובה זו נכונה גם לגבי הקונסנזוס. רק אנשים תמימים יכולים לשאול: „כמה אוגדות יש לקונסנזוס העולמי?" התשובה היא: אף לא אוגדה אחת. אך הקונסנזוס חשוב מן ה־אוגדות — כי הוא משפיע על החלטותיהן של הממשלות שיש להן האוגדות.

● „למה, לכל הרוחות?"

דמיבצר האחרון שעמד עדיין מול קונסנזוס זה היה השילטון של ארצות־הברית. הוא התבצר מאחרי הבטחה, שניתנה לממשלת־ישראל ב־1975: שלא לדבר עם אש"ף כל עוד לא הכיר האירגון בזכות־קיומה של מדינת־ישראל, וכל עוד לא קיבל את החלטת מועצת־הביטחון 242.

„מדיניות מגוחכת!" אמר על כך בסוף תשל"ט אנדרו יאנג. דוברים רבים בארצות־הברית הסכימו עימו בפה מלא. ביניהם — תופעה ראשונה בארצות־הברית — כמה וכמה מבין הפוליטיקאים המתכוננים להציג את מועמ־דותם בבחירות לנשיאות בעוד שנה.

הם ניגנו על מיתר רגיש בתודעה האמריקאית. בעוד שהתעמולה הציונית ניגנה על מיתר רגיש אחר — הסי־רוב להיכנע ל„סחיטה" (של מפיקות־הנפט) — ניצלו ידידי הערבים תחושה לאומית לא פחות חשובה — ש־צריכים לדבר כדי ליישב סיכסוך. כל אמריקאי יונק אמונה זו עם חלב־אמו: שאדם סביר, הגון, הנתקל ב־בעייה, משתדל להידבר עם יריבו, ליישב את חילוקי־הדיעות בשיחה פנים־אל־פנים, על דרך הפשרה.

הטענה שאסור ביכלל לדבר עם מישהו זרה לחלוטין לאופי האנגלו־סאכסי.

כאשר ניסח הנרי קיסינג'ר, בעצה אחת עם ממשלתו של יצחק רבין, את אותה התחייבות מוזרה, המגבילה־מרצון את חופש־הפעולה המדיני של המעצמה הגדולה ביותר בעולם, הוא הכניס בה שני מחסומי־ברזל. הוא היה בטוח כי אש"ף לא יכיר רשמית מראש בזכות־הקיום של ישראל ל פ נ י ההידברות. וכי לא יקבל את ההח־לטה 242, המתעלמת לחלוטין מן הבעייה הפלסטינית.

למעשה נדרש כאן אכסורד: שהפלסטינים יכירו בקיום היריב, ובריזמנית יקבלו על עצמם החלטה שאינה מכירה בקיומם שלהם עצמם.

בכל זאת נשאלה בתשל"ט, בחוסר־סבלנות גובר והו־לך, כימעט בכל בירות העולם השאלה: למה, לכל הרו־חות, אין הם עושים זאת, למרות הכל?

אילו עשו זאת, היו טורפים את הקלפים של ממשלת וושינגטון וירושלים, הורסים את הבריתות הפוליטיים החשובים את דרכם, זוכים באחדה כללית והופכים את הג־שמת מטרתם לבלתי־נמנעת.

מדוע אינם עושים זאת?

יש לכך סיבה גלוייה וסיבה סמוייה.

הנימוק הרישמי של אש"ף הוא שזהו ויתור גדול מצידם, שאינו יכול להינתן ל פ נ י ה־משא־ומתן, כ ת נ א י למשא־ומתן, מפני שהוא צריך לשמש קלף־מיקוח ב ע ת ה־משא־ומתן עצמו.

כפי שהסביר זאת, בשיחה פרטית, סעיד חמאמי, ה־איש הראשון בצמרת אש"ף שיצא בגלוי למען הקמת מדינה פלסטינית בגדה וברצועה, תוך שלום עם ישראל,

איש השנה תשל"ט

(המשך מעמוד 39)

ושנרצח בתשל"ח על־ידי סוכנים עיראקיים ביגלל פגי־שותיו עם ישראלים: „איך אפשר לעשות כן? זה טירוף! „מחר יתחיל משא־ומתן בינינו. אנחנו נדרוש מכם (הישראלים) מאה ואחד דברים: החזרת כל השטחים שכבשתם, פיתרון לבעיית ירושלים, פיתרון לבעיית־הפליטים, ועוד ועוד. תמורת כל הנכסים המוחשיים האלה, מה אנחנו יכולים לתת לכם? רק נכס אחד ויחידי: ה־הכרה שלנו בזכות־הקיום של ישראל, והנכונות לחיות עימה בשלום. זה דרוש לכם, כדי לעשות שלום עם כל העולם הערבי.

„אם ניתן לכם את הדבר האחד הזה מראש, בלי שום תמורה — חרי נשב לייד שולחן ה־משא־ומתן עירומים. לא יהיה לנו עוד מה לתת. אז מדוע אתם תתנו לנו אז את הדברים שאנחנו זקוקים להם?"

זהו נימוק סביר למדי, והוא נתקבל על דעתם של מדינאים מנוסים, ידידי ישראל.

אך האמריקאים תבעו כי אש"ף יספק את הסחורה לפני כל משא־ומתן, מבלי לקבל בתמורה אף את ההב־טחה שהאמריקאים יתמכו לאחר מכן בהקמת מדינה פלס־טינית. כל אשר האמריקאים היו מוכנים להבטיח בתמו־רה היה כי הם יסכימו ל ה י ד ב ר עם אש"ף.

אך מאחרי הנימוק הפגיר, שהוא מאקטי בעיקרו, התחבא נימוק אחר, חשוב יותר.

● אש"ף, הגנה ואצ"ל

ל אש"ף **אין** מגנון של שילטון. אין לו מישטרה, בתי־סוהר. אין הוא יכול לקיים בחירות.

מבין 4.2 מיליון הפלסטינים בעולם, רק כמה מאות־

קארטר בעיניים אמריקאיות: כזיבה

אלפים חיים תחת שילטון פלסטיני מעשי — בחלק ה־דרומי של לבנון ובמערב ביירות, שם קיימים בפועל שילטון פלסטיני, מינהל פלסטיני וכוחות מזוינים פלס־טיניים. אך גם מובלעת זו נמצאת, למעשה, תחת כיבוש סורי, המעניק לסוריה לפחות מעין זכות־וטו.

כל שאר בני העם הפלסטיני חיים תחת כיבוש צבאי ישיר (בגדה המערבית וברצועת עזה) או במדינות ש־בהן קיימים מישטרים דיקטטוריים, שבהם יש למישטרה החשאית יד חופשית לדכא באכזריות כל פעילות בלתי־רצוייה לשילטון. באופן פאראדוכסלי, רק 600 אלף הפלס־טינים שהם אזרחים ישראליים נהנים מזכויות־אזרח כימעט מלאות.

אש"ף הוא אירגון גג. הוא מורכב מאירגוני־פידאיון, הפועלים באופן חוקי וחופשי רק במדינת־זוטא הפלסטי־נית בלבנון. מיליוני הפלסטינים במרחב ובעולם מקבלים את מרות האירגון מרצון חופשי, מתוך אמונה שזוהי המנהיגות הלאומית היחידה המסוגלת לפעול להגשמת מאווייהם הלאומיים.

משום כך, בעודו מבקש להגשים את מטרו־תיו באמצעות הקונסנזוס העולמי, פועל אש"ף עצמו באמצעות קונסנזוס לאומי. אין הוא יכול לעשות צעד, לקבל החלטה, לשנות עמדה, מבלי להיות בטוח שרוב בניינו ומניינו של העם הי־פלסטיני, ית פוצותיו, מוכן לכך.

עובדת־יסוד זו מסבירה את אופיו וכישוריו המיוח־דים של יאסר עראפאת. הוא אמן הקונסנזוס. אין הוא כופה את דיעותיו של הציבור הפלסטיני באמצעות איש־יות כריזמטית ודומיננטית, שהכל חייבים לאמר אחריה אמן. הוא טכסיסן גאוני, מפשר בין הפלגים, יוצר הקונ־סנזוס. הוא חש בכל שלב מה מסוגל עמו לקבל, בדר־כים של שיכנוע, הסברה והטפה, והוא מתקדם צעד קטן אחרי צעד קטן, עקב לצד אגודל. כאשר נאמר משהו נועז מדי, או נעשה מעשה קיצוני מדי — כמו בשלבים מסויימים של הידברות אש"ף עם נציגים ממחנה־השלום הישראלי — באה חיש־מהר הכחשה מרגיעה.

ההכרה הרשמית בזכות־קיומה של ישראל בידי, מצד העם הפלסטיני, תהווה תפנית היסטורית, שתאפיל לאין־שיעור אף על ביקורו הדרמאתי של אל־סאדאת בירושלים.

שלושה דורות פלסטיניים סירבו לעשות זאת, ושילמו עבור מחדל זה מחיר נורא. חלק ניכר מן הציבור הפלס־טיני מוכן להסיק כיום את המסקנות ולהשלים עם המצי־אות. חלק אחר אכן מוכן לכך מבחינה שיכלית, אך צריך עדיין להתגבר לשם כך על רגשות עמוקים ביותר.

„עראפאת יוכל להעביר זאת, כאשר יעמיד לפני העם הפלסטיני את הוודאות שהדבר יביא לכינון העצמאות הפלסטינית לפחות בחלק מן הארץ. אין הוא יכול לעשות זאת לפני כן," אמרה השנה אישיות פלסטינית.

יתכן שהדבר יביא להתמודדות מזוינת בין אירגונו הדומיננטי של עראפאת, פתח, ובין הגופים הקטנים של חזית־הסירוב, שכוחם הכמותי זעום, אך שיש להם כיום היכולת להשפיע על הקונסנזוס הלאומי, כשהמהגרות נוקטת עמדה בלתי־פופולרית. מנהיגי אש"ף, הרגילים להשוות את מוסדותיהם למוסדות המדינה־בדרך הציונית, מצביעים גם בעניין זה על הנסיון הציוני: „דויד בן־גוריון היסיל את אצ"ל ולח"י רק אחרי שקמה מדינת־ישראל, בפרשות של אלטלינה ושל רצח ברנאדוט. רק אחרי החלטת עצרת־האו"ם בנובמבר 1947 הפכה ההגנה לצבא הבילעדי שלכם. איך אתם דורשים מההגנה שלנו לחסל את אצ"ל ולח"י שלנו כשאין לנו מדינה, ואף לא הבטחה של מדינה?"

במהלך תשל"ט השמיע עראפאת עצמו כמה הצהרות נועזות, מבחינתו, על נכונות אש"ף להקים מדינה בגדה וברצועה, בהסכימו לבצע זאת תוך שלום עם ישראל.

אולם מכאן עד להעברת החלטה רישמית כזו במוסד המכטא את הקונסנזוס הכלי־פלסטיני — המועצה הלאומית הפלסטינית — עדיין יש דרך, שעראפאת יצטרך לעבור אותה, צעד אחרי צעד. במזקדם או כמאוחר יעשה זאת.

● ארבעת הלאוים של ישראל

ל אסר **עראפאת** אינו המנהיג היחידי שבעיותיו הפנימיות מונעות ממנו לבצע את ההלכים המחוייי־בים על־ידי הערכה מפוכחת של האינטרסים הלאומיים של עמו.

ד"ר יעקוב הרצוג המנוח, מי שהיה מנכ"ל מישרד ראש־הממשלה ואחד הראשים החכמים בצמרת הדיפלומטית של ישראל, אמר פעם: „בחיים המדיניים, הפוליטיקה הפנימית היא חקובעת את הפוליטיקה החיצונית."

מעשים רבים בהיסטוריה, הנראים בדיעבד כגילויים של אידיוטיזם טהור של השליטים, בוצעו על־ידי אנשים חכמים שהיו משועבדים לשיקולים של מדיניות־פנים, שניסו לפעול במיסגרת הקונסנזוס הלאומי של שעתם.

מבחינה זו לא היה מצבו של ג'ימי קארטר מאושר ממצבו של עראפאת. אמנם, עמדו לרשותו כל כלי־השילטון. הוא חולש על אחת משתי המדינות החזקות ביותר בעולם. אך במהלך תשל"ט הוכיח שוב ושוב — כמו קודמיו — שאינו חופשי לפעול על פי האינטרסים הלאומיים של ארצות־הברית, ביגלל לחצים פנימיים.

את המושגים „עם פלסטיני", „פיתרון הבעייה הפלסטינית על כל היבטיה" ו„הזכויות הלגיטימיות והצרכים הצוד־קים של העם הפלסטיני", מרדו בו כמה מחסידיו. ההת־חייבות לפרק את ההתנחלויות בפיתחת־רפיח גרמה אף היא להתמרדות ולהקמת מיפלגה חדשה מימינו.

כל זה היה מכאיב, אך לא הגיע לממדי משבר. מאחרי בגין עמד קונסנזוס לאומי מלא, שהקיף את הרוב הגדול בציבור הישראלי ואת כל מיפלגותיו הגדולות — הלי־כוד והעבודה, הממד"ל וכל פילגי ד"ש. קונסנזוס זה אמר שאין לאפשר בשום פנים את הקמתה של מדינה פלסטינית, ושאין לנהל בשום פנים משא־ומתן עם אש"ף.

מוך הקונסנזוס העולמי עמד הקונסנזוס הי־שראלי. מוך ארבעת ה„הנים" של החברה העולמית עמדו ארבעת ה„לאווים" של המימסד הישראלי.

זה היה המצב בתום תשל"ט.

● חקיד מחפש את בעליו

ל אן **הוא** מוביל? איך תסתיים התנגשות זו? המאבק נגד הקמתה של מדינה פלסטינית נידון לכישלון. בצורה זו או אחרת ישיג הקונסנזוס העולמי את שלו. הנהר יגיע אל הים.

אך יש הבדל עצום בין הדרכים השונות להגשמת הרעיון.

כאשר העלה קומץ קטן של ישראלים לראשונה את רעיון הקמתה של מדינה פלסטינית בגדה וברצועה, לפני יותר מ־25 שנים, עמד לנגד עיניהם חזון מסויים: שבדרך זו ייפתר הסיכסוך ההיסטורי בין שני העמים לא רק בפועל, על פני הקרקע, אלא גם בלב ובנפש. בהגישו את עזרתו לעם הפלסטיני בשעתו הקשה ביותר, כאשר כל העולם חבר נגדו, יכול היה עם ישראל לבנות גשר בין הלבבות, שישמש ערובה נאמנה לדו־קיום — לא רק בין ישראל ופלסטין החדשה, אלא גם בין ישראל והמרחב השמי כולו.

בסוף הדרך קרן הרעיון של ברית מרחבית גדולה — מדינית, כלכלית, ביטחונית — שי תאפשר לישראל להתפתח ולשגשג בצורה שלא תתאפשר בכל דרך אחרת.

כל הרעיונות האלה יתרוקנו מתוכנם, אם תיוולד המדינה הפלסטינית בדרך של כפייה עולמית, על אפה ועל חמתה של ממשלת־ישראל, כשהפלסטינים אינם חבים דבר לישראל, אלא להיפך.

אפשרות עגומה זו הופיעה באופק של תשל"ט. אף ידידיה החדשים של ישראל בקאהיר הזהירו מפניה.

משום כך אין השאלה רק אם תקום מדינה פלסטינית, אלא גם א י ך היא תקום.

הקונסנזוס השולט בישראל בפרוס תש"ם הוא בבחינת „עיצרו את העולם, אני רוצה לרדת." באופן רגשי, הוא מוצא את ביטויו בסיסמות כגון „העולם כולו נגדו".

בגין מול החקפה מימין: איש גוש־אמונים קופץ על מכוניתו של ראש־הממשלה

שוב ושוב הצליח הלחץ המאורגן הכביר של המוסדות היהודיים, הכפופים לממשלת ישראל, להכריח את קארטר לבטל את החלטותיו. שוב ושוב נאלץ לסגת, בבושת־פנים, ממעשיו ומהצהרותיו. החל בדיבוריו על „מולדת פלסטינית", שהתרוקנו מתוכנם, דרך ביטול ההצהרה האמריקאית־סובייטית המשותפת למחרת ניסוחה, וכלה בהחלטה לסלק את אנדרו יאנג ולהטיל וטו על הצעת־החלטה פרו־פלסטינית מתונה שארצות־הברית עצמה יזמה אותה למעשה במועצת־הביטחון — נכנע באופן רצוף ל„לובי" היהודי. לשווא הזהירו אותו יועציו הקרו־בים ביותר, כי הדבר עלול להביא למשבר־נפט ולהמט שואה על האינטרסים הלאומיים ביותר של ארה"ב.

מצבו של מנחם בגין היה הרבה יותר טוב.

אמנם, כאשר נאלץ לכלול בנוסח הסכמי קמפ־דייוויד מבחינה נפשית הוא מתעטף בתורה של שדים ורוחות, המוציאה את הבעייה הפלסטינית מכל מיסגרת רציונ־לית של הערכת סיכויים וסיכונים. ראש־הממשלה עצמו הפר בשנה את הבטחתו לדון על נושא זה בכנסת.

כאשר מופיעים חשדים של הבעייה הפלסי־טינית, אפשר להשביע את התאים האפורים של השכל.

בסוף תשל"ט היה דרוש בישראל אדם שיכול היה לשבור את הקונסנזוס האומלל הזה, למנוע את ההת־דרדרות לעבר חומיניזם ישראלי, ולבנות קונסנזוס ישראל חדש, שפוי ורציונלי. השעה עדיין אינה מאוחרת.

זהו תפקיד המחפש את בעליו.

אם יימצא כזה, הוא עשוי להיות לאיש־השנה של תש"ם.

סברה ליקר–

בקבוק מלא חג.

טעמם וניחוחם של תפוזי ישראל,
עם קורטוב של שוקולד מובחר.

הגש אותו שי לאחרים וגם לעצמך.

SABRA

הוא והיא יוצאים...

אפטר שייב בשבילו
בושם בשבילה
הוא מעניין
היא מסתורית
מתנה נפלאה ביחד וכל אחד לחוד.

Lon for men , Lonique
מתנה יקרה לאדם יקר.

Lon for men לגבר - אפטר שייב,
פואם שייב, אנטי פרספירנט, סבון.
Lonique לאשה
אור־דה־טואלט, בודי סופטנר,
בודי דיאודורנט, סבון.

משווק ע"י לון
להשיג בתמרוקיות המובחרות, בשק"ם,
במשביר לצרכן ובכל־בו שלום.

מעיין היופי

אנשים אלה סימלו בשנת תשל"ט את הישגיהם וכישלונותיהם של ישראל והעולם.

הם נבחרו על־ידי „העולם הזה" תוך בחינת כל מאורעות השנה

אנשי השנה תשל"ט

העולם

יאנג: התחילו לדבר!

לא היתה זאת שנה טובה לעריצים. אבל ברוב המיקרים לא היתה זאת גם שנה טובה לאזרחים, שהשתחררו מן העריצים.

באוגנדה נפל סוף־סוף העריץ המגואל־בדם, **אידי אמין דאדא**, ונסתבר כי הספיק לרצוח בימי שילטונו מאות אלפים מתושבי ארצו. אך האוגנדאים לא יכלו לנשום לרווחה. צבא־המישלוח של טנזניה, שהיווה את חוד־החנית של המיבצע להפלת אמין, לא מיהר לחזור הביתה. הטנזנים נשארו, הרגו בני־אדם וחיות. יחד עם חיילי המישטר החדש, הם השליטו בקמפלה ובערי־השדה מישטר של טרור ורצח. ואילו הפוליטיקאים, היורשים של אמין, לא יכלו לשתף פעולה ביניהם לבין עצמם, והדיחו זה את זה.

לא נפל, בינתיים, עמיתו של אמין, הקיסר **בוקאסה הראשון** בקיסרות המרכז־אפריקאית, שכבש השנה את הכותרות כאשר ערך במו ידיו, יחד עם חייליו, טבח מחריד בכמה מאות ילדים וילדות, תלמידי בית־ספר, שנכלאו מפני שסירבו ללבוש את המדים האחידים שתיכנן הקיסר.

פרשת אוגנדה חזרה על עצמה בארצות אחרות. הצבא הוויאט־נאמי, בעזרת הסובייטים, פלש לקאמבוצ'יאה (קמבודיה) השכנה, והפיל את מישטרו של העריץ **פול פוט**, שנתמך על־ידי הסינים. מסתבר כי העריץ המודח ואנשיו הספיקו, תוך שנים מעטות מאד, לרצוח כשלושה מיליון מקרב שיבעת מיליוני בני־עמם, במהלך מיבצע מטורף לחסל את הערים ולהקים חברה הקלאית חדשה.

סיבלות הקמבודים לא תמו עם הכיבוש. הרעב השתולל בארץ המקוללת, ואיים להרוג גם את מי שנותר בחיים. צבא ויאט־נאם לא נטש את המדינה, אף שהיה עסוק, בתשל"ט, גם במילחמה חמה בגבול הסיני. ואילו אלפי ויאט־נאמים, שברחו בסירות רעועות מארצם, נטלטלו על גלי האוקיינוס, טבעו, נאספו על־ידי אוניות חולפות, נדחקו במחנות־פליטים, נשלחו בחזרה ללב ים, כשהעולם המתנכר פועל אך בקושי כדי לפתוח לפניהם שערי־הצלה.

הסיפור העגום של אוגנדה וקמבודיה חזר על עצמו גם באיראן, שם הפיל איש־השנה, האייתּ־אללה **רוח־אללה חומייני**, את מישטר־העריצות של השאה **מוחמד ריד'ה פאהלווי**, והקים במקומו מישטר חדש של טרור, שבו תפסה כיתת־הירי את מקומו של מרתף־העינויים.

ביגלל דוגמות מחרידות אלה, בלט כפליים, כמופת חיובי, המישטר החדש בניקאראגואה. אחרי מילחמת־אחים עקובה־מדם הצליחו כוחות השיחרור הסאנדיניסטיים להפיל את מישטר העריצות האכזרי של הרודן־השודד, **אנאסטאסיו סומוסה**. העריץ המודח היה ידיד ממשלת־ישראל וקיבל ממנה נשק לרוב — ממש כמו השאה האיראני וכמו אידי אמין, בראשית שילטונו.

בניגוד ליורשי העריצים האחרים, נהגו הסאנדיניסטים בתבונה ובהתאפקות. הם שמרו על הקואליציה הרחבה, הליברלית־סוציאליסטית־קומוניסטית, שהתגבשה בעת מילחמת־השיחרור. הם נמנעו מפעולות־נקם אכזריות, חוקקו מייד חוקה זמנית דמוקרטית, והחזירו לציבור את זכויות־האדם.

פחות ברור היה המצב במדינה, שזכתה בתשל"ט בשם חדש: זימבאבווה, היא רודזיה לשעבר. **איאן סמית**, מנהיג המיעוט הלבן, הבין כי ימיו בשילטון ספורים, והחליט לעשות מה ש**מנחם בגין** לא היה מוכן לעשות בגדה המערבית: להעביר לפחות חלק מן השילטון לידי הרוב השחור. ראש־הממשלה החדש, **אבל מוזוראווה**, ניסה להחזיק מעמד בראש יצור־כלאיים זה, אשר לוחמי־השיחרור השחורים התנגדו לו. ראש־הממשלה החדשה של בריטניה, **מארגארט תאצ'ר**, האשה היחידה שעמדה בראש שילטון בעולם, אחרי נפילתן של הנשים ששלטו בהודו, בשרי־לנקה, בישראל ובארגנטינה, גילתה במפתיע גמישות רבה, וניסתה לשלב את לוחמי־השיחרור במעבר מוסכם והדרגתי לשילטון שחור מלא.

האיש שהכשיר את הקרקע לפיתרון כזה ברודזיה ה־ה אחד האישים האהודים ביותר בעולם: ראש מישלחת ארצות־הברית באו"ם, השר **אנדרו יאנג**. אך לא בשל כך זכה בתואר איש־השנה של תשל"ט. הוא הפך מרכז תשומת־לב העולמית כאשר ניסה להגשים את אותם העקרונות גם לגבי הבעייה הישראלית־פלסטינית, ונפגש לשם כך עם נציג ארגון־השיחרור הפלסטיני באו"ם, **זהדי לביב טרזי**. אחרי שהישראלים גילו זאת, ופירסמו את הידיעה בכל רחבי העולם, נאלץ הנשיא האמריקאי הכושל, **ג'ימי קארטר**, לפטרו — ובכך נפערה תהום בין שישה מיליון היהודים בארצות־הברית ובין 20 מיליון הכושים האמריקאיים, שהפכו בן־לילה תומכי אש"ף.

אחד הרגעים המרגשים של תשל"ט היה כאשר נשא יאנג דברי־פרידה נרגשים מעל כס יושב־ראש מועצת־הביטחון של האו"ם. הוא הפנה אל ישראל ואל הפלסטינים פנייה נרגשת, שעיקרה היה: הפסיקו להרוג זה את זה, התחילו לדבר איש עם רעהו!

ירידתו של הנשיא קארטר, מאיגרא רמא של מעמד חתימתם של הסכמי קמפ־דייוויד לבירא עמיקתא של פרשת יאנג, היתה אחת הטרגדיות של תשל"ט. הנשיא החלש והסימפאטי נכשל כימעט בכל, בענייני פנים וחוץ כאחד, ובסוף תשל"ט צללה פופולריותו לנקודת־שפל כימעט חסרת־תקדים. בפרוס תש"ם האמינו רבים שהוא נכנס למירוץ העיקרי של השנה — המירוץ אל כס־הנשיאות של ארצות־הברית — כשהוא צולע בשתי רגליו.

המרחב

ימאני: מאקיאוולי ערבי

ארבעה אנשים סימלו השנה את כיווני הרוחות המנשבות במרחב, וכל אחד מהם היה מועמד סביר לתואר איש־השנה: האייתּ־אללה **רוח־אללה חומייני** באיראן, הנשיא **אנוור אל־סאדאת** במצריים, שר־הנפט השייח' **אחמד זקי אל־ימאני** בסעודיה והיושב־ראש **יאסר עראפאת** במובלעת של אש"ף בלבנון.

איש־השנה חומייני חולל מהפכה כבירה באיראן, השליט בה מישטר קנאי אלים, גרם להתעוררות דתית גם בעולם הערבי ובשאר ארצות האיסלאם, הטיף לסילוק ישראל מירושלים הקדושה.

בקצה השני של הבמה עמד אל־סאדאת, איש־המרחב של תשל"ח, כשהוא מטיף לשלום עם ישראל ופועל לבדו. הוא מצא את עצמו מנודה לחלוטין בעולם הערבי. כשגם ידידיו הקרובים ביותר מאתמול אינם מעזים להתייצב לימינו, בעוד שהפופולריות שלו בעולם המערבי הגיעה לשיא.

בפרוס תשל"ט נראה כאילו יאסר עראפאת נמצא בשפל המדרגה. הסכמי קמפ־דייוויד נראו כסיפור של הצלחה. המצרים והאמריקאים האמינו כי סעודיה וירדן תצטרפנה אליהם במהרה. אש"ף דחה בתוקף ובזעם את ההסכמים ביכלל, ואת תוכנית האוטונומיה בפרט, כמזימה קטלנית מצד ארצות־הברית, מצריים וישראל לחיסול הבעייה הפלסטינית.

בסוף תשל"ט היה המצב שונה מאד. השנה כולה היתה מסע־ניצחון של אש"ף. העולם הערבי, מילבד מצריים, התלכד סביב אש"ף — לפחות להלכה. בוועידת־הפיסגה בבגדאד נתקבלה החלטה שתואמה עם אש"ף, והמביעה את עמדתו הנוכחית: הסכמה לשלום כולל עם ישראל, תמורת הקמתה של מדינה פלסטינית בגדה וברצועה. הגוש הקומוניסטי, סין, אירופה המערבית, אפריקה, האו"ם והוועידה של המדינות הבלתי־מזדהות בהאוונה התייצבו כולם לימין הדרישה הזאת, במידה זו או אחרת, של תקיפות מילולית. ואילו במדינה האחרונה שעמדה מנגד — ארצות־הברית — נשבר המחסום, וחלקים גדלים והולכים של דעת־הקהל החלו מכירים בצורך בהידברות עם אש"ף, כפי שהוכח בפרשת איש־העולם, אנדרו יאנג.

רוב הניצחונות האלה לא היו אפשריים בלי האיש שהחזיק את אצבעו על עורק־החיים של העולם המערבי — השייח' אל־ימאני. חומייני מלהיב ומטיל אימה. אל־סאדאת הוא אמן הדראמה ויחסי־הציבור. עראפאת מפליא בכישרונו לשמור על אחדות התנועה רבת־הפלגים שהוא עומד בראשה, ובמאבקו להשגת ההכרה בלגיטימיות. אולם אל־ימאני הוא המאקיאוולי של העולם הערבי.

הוא ידע שכל פעולה שלו יכולה לזעזע את העולם. לגרום לפאניקה נפשית וכלכלית. הוא השתמש בכוח הנפט בצורה מחושבת, כשהוא מגביר את כמות האספקה ומקטינה, מעלה את המחיר ומקפיאו, מעביר רזרוות כספיות ממקום למקום — הכל כדי לשרת את המטרות של המדיניות הסעודית, הכוללת את הקמתה של מדינה פלסטינית בגדה וברצועה, בהנהגת הצמרת המתונה והשמרנית של הזרם המרכזי באש"ף. הוא השפיע בעקיפין, ולרוב מאחרי הקלעים, על רוב האירועים בדרך־ההישגים

(המשך מעמוד 43)

של אש"ף ובשיתוק התנופה של אנוור אל־סאדאת.

כאשר הופיע לעיני הציבור המערבי, נראה כדיפלומט מתוחכם מאין כמוהו, שלעולם אינו מאיים, שלעולם אינו מפגין כוח גס, העוטף את האגרוף הקטלני שלו בכפפות של קטיפה, ואת הרמזים האולטימטיוויים של דבריו במילים של משי. שום מנהיג ישראלי לא התקרב אליו בדרגת התיחכום, וגם בעולם המערבי והמיזרחי לא היו רבים אשר יכלו להשתוות אליו.

מדיניות

בורג: לשחק אותה

„זהו שיא הקאריירה שלי!" אמר הדוקטור **יוסף בורג**, כשהוא קורן מאושר.

ואכן, הייקה היחידי בממשלה הגיע רחוק. מאז הכנסת השניה, הוא כיהן כימעט בכל ממשלות ישראל — תחילה כשר־הבריאות, אחר־כך כשר־הדואר, לבסוף כשר־הפנים. בכל תפקיד שהחזיק, גדל כוחו בשקט ובהתמדה. כשר־הפנים, הוא השתלט עתה גם על האימפריות של המישטרה ובתי־הסוהר. ועוד ידו נטוייה. כעסקן מיפלגתי טיפס בהתמדה למעלה, עד שהפך מנהיג עליון של המפד"ל, המיפלגה היחידה שבלעדיה אי־אפשר לשלוט בארץ.

ההלצה אמרה השנה, כי משום כך מינה אותו מנחם בגין, במפתיע, כראש צוות־השרים לניהול המשא־ומתן על האוטונומיה. „ברור שהוא היחידי מבין כל חברי הממשלה הנוכחית שבטוח מראש כי יכהן גם בממשלה הבאה. זה מבטיח את הרציפות של המשא־ומתן."

יתכן שהיו לבגין מניעים אחרים. המפד"ל התחילה לעשות לו צרות. כדי לשמור על קולות אנשי גוש־אמונים, שראו בהצבעת המיפלגה למען חוזה־השלום בגידה וכפירת בעיקר, נאלצה המפד"ל להציג לממשלה תוכנית קיצונית ואולטימטיבית לסיפוח הגדה והרצועה. כדי להקהות את העוקץ, הטיל בגין על מנהיג המפד"ל לעמוד בעצמו בראש המשא־ומתן.

בכך הרגיע גם את תיאבון המפד"ל, שתבעה נתח גדול יותר מעוגת הממשלה, אחרי שהתנועה הדמוקרטית של ייגאל ידין ירדה מ־15 ל־7 מנדאטים בכנסת, אך המשיכה להחזיק בשלושה כיסאות ליד שולחן־הממשלה.

ובעיקר: **מנחם בגין** ידע כי המשא־ומתן על האוטונומיה נועד מראש להוות תיאטרון־בובות, הצגה ריקה מתוכן אמיתי. הוא לא התכונן להסכים לשום פיתרון שאינו מאפשר את המשך השליטה המוחלטת של ישראל בגדה וברצועה, ואילו המצרים לא יכלו להסכים לכך — לפחות לא באופן רשמי. לכן היה צורך „לשחק אותה", לנהל משא־ומתן בלי סוף ובלי תוכן, להעמיד פנים „כאילו".

יוסף בורג מוכשר מאין כמוהו לנהל מישחק כזה. ואכן, הצוות שלו זכה במהרה בכינוי „בורג־תיאטר", על שם התיאטרון הווינאי המפורסם, שבו הוצגו בשעתו גם מחזותיו של תיאודור הרצל.

האיש, יליד־דרזדן, שחגג השנה את יום־הולדתו ה־70, שהיה בעבר מורה בגימנסיה הרצליה, הוא מוזיגה מושלמת של כושר־שרידות, פיקחות ויכולת־תימרון. הוא יכול להיות נץ ויונה לפי הצורך, כשהוא מתמרן בין הפלגים של מיפלגתו — וגם בין מיפלגתו ובין אשתו הניצית, ילידת חברון, בת מישפחת סלונים הנמצאת בארץ מזה חמישה דורות. לא היו לו דיעות משלו, וגם בענייני האוטונומיה לא הונחה על־ידי עיקרון כלשהו.

השנה הפך בורג דמות בינלאומית, הופיע על מירקעי־הטלוויזיה ברחבי העולם, הכריז הכרזות, קיבל מישלחות, ונהנה מכל רגע. הוא היה התוצר המושלם של התהליך הפוליטי הישראלי.

יהדות

קריסקי: ראש יהודי

הפצצה התפוצצה ברעם, שהידהד סביב העולם, ושעורר סערה של זעם ושינאה בישראל. ראש־הממשלה של אוסטריה, הקאנצלר **ברונו קרייסקי**, קיבל בכבוד־מלכים את יו"ר אש"ף, **יאסר ערפאת**, בווינה.

המיבצע נשא את כל סימני־ההיכר האופייניים של קרייסקי. הוא בא כאפתעה מהממת. הוא נראה כמיבצע־ראווה סנסציוני. אך מאחריו עמדה מחשבה מפוכחת וכוונה מחושבת. קרייסקי לא פעל כראש־ממשלה, אלא כאיש המיפלגה הסוציאליסטית, ושיתף בעניין את **ויילי בראנד** האהוד, הלוחם האנטי־נאצי הוותיק, יו"ר האינטרנציונל. הדברים תואמו מראש, מאחרי הקלעים, עם ארצות־הברית ומדינות אחרות. הכוונה היתה לסלול את הדרך בפני שילוב אש"ף במאמצי־השלום — כוונה שלמענה פעל, כעבור כמה שבועות, גם איש־העולם של תשל"ט, **אנדרו יאנג**.

מייד עם היבחרו מחדש, ברוב גדול, כראש ממשלת אוסטריה, בניגוד לציפיות, החליט קרייסקי כי לא יעסוק עוד בענייני המרחב, אלא למען מטרה אחת בילבד: לעשות עבור ערפאת את אשר עשה, קודם לכן, עבור **אנוור אל־סאדאת**. היה זה קרייסקי שהכניס את אל־סאדאת למישפחת ראשי־המדינות המערביות, ושהכשיר את הקרקע הפסיכולוגית ליוזמתו ההיסטורית של נשיא־מצריים. כך רצה קרייסקי להעניק לערפאת מכר־בדות בינלאומית, לשלב אותו בצמרת העולמית, לקשר בינו ובין ארצות־הברית, ובכך לעזור לאש"ף להתגבר על הקיצוניים שבתוכו ולעלות בגלוי על דרך השלום.

אילו היה קרייסקי אוסטרי קאתולי, לא היה המעשה מעורר שינאה וזעם בישראל. אחרי ככלות הכל, גם **ניקוזא צ'אוצ'סקו** פעל בכיוון דומה, גם וילי בראנד נפגש עם ערפאת, וגם אנדרו יאנג נפגש עם פלסטינים, מבלי לעורר אליו שינאה בישראל.

אך ברונו קרייסקי הוא אחד משני ראשי־הממשלה היהודיים היחידים המכהנים עתה בעולם — והיחידי מחוץ לישראל.

חסידיו טענו, כי גישתו מבטאת את חוכמת־החיים העתיקה של היהודי הנצחי, לא פחות מאשר את המסורת המדינאית האוסטרית, בעוד **מנחם בגין** מבטא את היוהרה קיצרת־הרואי של ישראל החדשה.

מעשיו של קרייסקי עוררו מחדש את השאלה המסעירה: האם חייב כל יהודי בעולם לשרת את ישראל? האם מותר ליהודי, גדול או קטן, לחלוק על מדיניותה של ממשלת־ישראל, למתוח עליה ביקורת פומבית, ואף לפעול נגדה?

קרייסקי נתן על כך תשובה קיצונית ונועזת, ועל כך זכה בישראל בגילויים של שינאה, שגבלו בהתבטאויות אנטי־שמיות. תשובה הפוכה נתן על שאלה זו יו"ר ועדת־הנשיאים של האירגונים היהודיים בארצות־הברית, **תיי־אודור מן**, שבא לארץ כדי למחות נגד ההתנחלויות הישראליות בגדה המערבית, ושישנה את עורו תוך 24 שעות. הוא שוכנע שאסור ליהודים למתוח ביקורת על ישראל, ושעליהם לעבור לדום ולהצדיע, בהישמע דבר ראש ממשלת־ישראל.

אנשים כמו מן עדיין שלטו השנה ביהדות ארצות־הברית. אך סימנים שונים העידו על אי־שקט נפשי גובר והולך בקרב היהודים. פרשת יאנג הגבירה את אי־המנוחה. רבים שאלו את עצמם, בשקט: מה יעשו היהודים, אם יהיה אי־פעם ברור לכל, שקיימת סתירה מובהקת בין האינטרסים החיוניים של ארצות־הברית ובין מדיניות ישראל?

האיש שהזהיר במשך שנים ארוכות מפני מצב כזה הוא ד"ר **נחום גולדמן**, מי שהיה נשיא הקונגרס היהודי העולמי ונשיא הסוכנות הציונית. הוא ניבא כי במיקרה כזה יישברו היהודים ויפגו עורף לישראל. גולדמן עצמו הודיע בסוף תשל"ט שהוא מוכן להיפגש עם עראפאת, אם יזמן.

שאלות מעין אלה לא הטרידו עדיין את **סימון וייב**, יהודיה שהגיעה השנה למעמד רם ביותר. היא זכתה בהכרה כללית כאשר נבחרה כיושבת־ראש הפרלמנט האירופי החדש, הראשון שנבחר בבחירות ישירות. עוד קודם לכן זכתה במעמד של הפוליטיקאי(ת) הפופולרי(ת) ביותר בצרפת. היו שניבאו השנה כי סימון וייל עשוייה להיבחר בבוא היום כנשיאת צרפת — ובכך תחולל פלא חסר־תקדים: להיות ראש־מדינה שהיא גם אשה וגם יהודיה, ולא בישראל.

משפט

איתן: טוהר הנשק

שופטת ולנשטיין ישבה על כס בית־המישפט המחוזי, ושמעה את המישפט שהגיש הקבלן בצלאל מיזרחי נגד עורכי הארץ וכתביו, שבו הופיע הצמד **שלמה ליבליך ורם כספי** משני עברי המיתרס. לפניה עברה תהלוכה אינסופית של פושעים ושוטרים, אנשי העולם העליון והתחתון. מפעם לפעם זרקה לחלל האולם הערה מבודחת, מדי פעם געירה בעדים מתחצפים. אחרי שמיעה מאראתונית זו ניסחה פסק־דין, שהיה מלאכת־מחשבת של ניתוח העדויות ושיבוצן בתמונה סבירה, אף שאנשי הארץ עירערו על הקביעה המישפטית שבסופו: שהארץ לא הוכיח די הצורך את האמת שבפירסומיו.

ולנשטיין סימלה גם את חדירת הנשים למיקצוע שהיה פעם גברי בילבד. מיספר גדול והולך של מישפטניות חדר, בעיקר, לפרקליטות המדינה. הבכירה שבהן, פרקליטת־המחוז **שרה פירוטה**, זכתה בניצחון, כאשר נסגרו שערי בית־הסוהר מאחורי חבר־הכנסת שמואל רכטמן.

המישפטן הראשי בשרות המדינה, הפרופסור **יצחק זמיר**, העז השנה להגיש כתב־אישום נגד עמיתו של רכטמן, חבר־הכנסת שמואל פלאטו־שרון. אף שלא כבש את הדימיון כמו קודמו בתפקיד היועץ המישפטי, שופט בית־המישפט העליון **אהרון ברק**, איש־המישפט של תשל"ח, יצר זמיר השנה כותרות לא־מעטות, כשמעשיו שנויים לא פעם במחלוקת.

השנה כולה עמדה בסימן ההתערבות הגוברת והולכת של בית־המישפט העליון בתהליכי המדינה והחברה. בית־המישפט העליון לא חולל מהפכה ולא יצר נורמות חדשות, כמו שעשה, בשעתו, בית־המישפט העליון בארצות־הברית, בתקופת השופט העליון **ארל וורן**. לכך חסרו לו גם הממפרמנט הפוליטי־סוציאלי וגם הסמכויות, שמעניקה החוקה האמריקאית לבית־המישפט.

אך במיסגרת מיגבלות אלה, פעל בית־המישפט לא פעם בתקיפות. בהנהגת הנשיא **יואל זוסמן** הוא זיעזע את הארץ, כאשר החליט לנזוף נזיפה חמורה ביותר בזרוע השילטון, בפרשת שוד־האדמות של הבדואים בכפר להייה. היתה זאת מהלומה מוחצת על ראשו של שר־המישפטים **שמואל תמיר**, שדמותו בעיני המישפטנים הלכה השנה וקדרה עוד יותר.

מהלומה שניה נחתה על הממשלה כאשר החליט בית־המישפט העליון לאסור, בצו־מניעה זמני, את הפעולות בהתנחלות הפרובוקטיבית אלון־מורה, ליד שכם. גיבור פרשה זו, עורך־הדין הצעיר **אליאם דאוד חורי**, ייצג דור חדש של מישפטנים ערביים, חניכי ישראל, המוכנים להאבק באולמות בתי־המישפט. הדיון בעתירה זו, שבו התייצבו זה מול זה אלופים ניציים ויוניים, אנשי גוש־אמונים ופעילי מחנה־השלום, עמד במרכז החיים המישפטיים בסוף השנה.

את החוקיות של ההתנחלויות, מבחינת החוק הבין־לאומי והישראלי, שללו גם מישפטנים ישראליים בעלי תודעה מדינית, ובראשם הפרופסור **יורם דינשטיין** — היפוכו של פרופסור אחר למישפטים, **יהודה בלום**,

שניסה לבצע את אשר אינו ניתן לביצוע: לייצג באו"ם את הטיעון המישפטי והמדיני של ממשלת־בגין בזכות ההתנחלות.

למרות מיבחר עשיר זה של משפטנים, שהיו ראויים לתואר איש־המישפט של תשל"ט, נפל התואר בחלקו של אדם שהיה, אולי, ההיפך הגמור של מישפטן: הרמטכ"ל של צה"ל, רב־אלוף **רפאל "רפול" איתן**. כי התערבותו בענייני המישפט היתה השנה הרת־סכנות ורבת־משמעות יותר מכל פעולה מישפטית אחרת.

לצד מערכת־המישפט האמיתית של מדינת־ישראל, המייצגת את מדינת־החוק, פועלות שלוש מערכות שיפוטיות צבאיות — לחיילים ולאזרחים, בישראל ובשטחים המוחזקים — כשהתחום ביניהן ובין בית־המישפט הסדיר מטושטש למדי. אך בית־המישפט הצבאי יכול להטיל עונש־מוות. והשנה עודדה אותו הממשלה לעשות כן במיקרים מסויימים. ואילו הקצינים הבכירים מוסמכים, משום־מה, להעניק חנינה ולהפחית עונשים — סמכות המסורה במערכת הסדירה רק בידי נשיא־המדינה.

השופט העליון **מאיר שמגר**, מי שהיה בעצמו פרקליט־צבאי־ראשי לפני שמונה יועצה המישפטי של הממשלה, עמד בראש ועדה שהציעה לבטל סמכויות אלה ולחזקל רפורמות נוספות. המלצותיה נדחו. השנה היה ברור מדוע: שלוש פעמים לפחות השתמש הרמטכ"ל עצמו בסמכותו להפחית עונשים, ובכל שלוש הפעמים עוררה החלטתו גלים של התרגשות וזעם.

ישראל לדרמן, איש הג'א בן 43, הרג בדם קר עובר־אורח ערבי ברחוב, רק על שום היותו ערבי. משום־מה הועמד על רצח פשוט זה לפני בית־מישפט צבאי. מכיוון שבית־המישפט הצבאי אינו חייב לדון רוצח למאסר־עולם, כפי שחייב בית־המישפט האזרחי, נדון לדרמן ל־20 שנות־מאסר בילבד. בערכאה השניה הועמד העונש על 10 שנות־מאסר. הרמטכ"ל הפחית את העונש לשלוש שנים, שמהן ינוכה השליש המקובל. בינתיים קיבל האסיר הדתי חופשות.

מיקרה זה פורסם. לא כן המיקרה השני, החמור פי כמה, שנגנז על־ידי הצנזורה עד שניתן לפרסם לפחות חלק קטן ממנו, תודות לכמה חברי־כנסת ואיש־העיתונות של השנה, נחום ברנע. קצין שהשתתף במיבצע־ליטאני ביצע מעשה־זוועה מחריד, שפל מאין כמותו בצורתו. זה קרה מחוץ לאיזור־הקרבות, אחרי שוך הקרב, נגד אזרחים לבנוניים חפים־מפשע. בית המישפט הצבאי דן אותו ל־12 שנות־מאסר. הערכאה הצבאית השניה אישרה את ההרשעה במלואה, אך הפחיתה את העונש לשמונה שנים. הרמטכ"ל המתיק את העונש לשנתיים — שמהן ינוכה השליש, ושאת חלקו הגדול מבלה האסיר בחופשות.

כאשר גבר גל המחאה על כך, פירסם הרמטכ"ל ראיון מוזמן, באמצעות כתב השייך לגוש־אמונים, ולהצדקת מעשהו תיאור של המעשה שממנו השתמע, כאילו הוא מקבל את גירסת־השקר של הנאשם, שנפסלה פה־אחד על־ידי כל השופטים בכל הערכאות — בעוד שהצנזורה הצבאית, הכפופה לו, אוסרת את פירסום הגירסה האמיתית, המיפלצתית.

בשיא הסערה פירסם הרמטכ"ל הודעה, שבה שלל פשעי־מילחמה והריגת אזרחים ושבויים, ועמד על חשיבות העיקרון של טוהר הנשק.

הכנסת

גאולה כהן: הכצעקתה?

„מי האשה הזאת?" שאלו מיליוני צופים בכל רחבי העולם, כאשר ראו על מסכי־הטלוויזיה שלהם חיזיון חסר־תקדים: הנשיא האמריקאי **ג'ימי קארטר** ישב כאורח הכבוד ליד יושב־ראש הכנסת, **יצחק שמיר**, ואילו מן האולם פרצה אשה שחורת־שיער ושחומת־עור בצעקות פרועות.

כך התוודע העולם ל**גאולה כהן**, שהנהיגה במשך כל השנה את האופוזיציה הימנית להסכמי־השלום של **מנחם בגין**. היא עשתה זאת תוך פריעת הסדר והתקנון, וגרמה להחרפה כללית של הסיגנון בכנסת.

אחרי התדהמה הראשונה, הכירו רוב חברי־הכנסת בזכותה של כהן לעשות כן. היא פעלה לפי הכרתה, ייצגה את הרעיונות שלמענם נבחרה לכנסת וניהלה מאבק לגיטימי. הכל הסכימו כי מניעיה הם טהורים, ואינם בגדר רדיפה עקרה אחרי פירסומת או תועלת אישית. בניגוד לחבר השני של סיעתה החדשה, **משה שמיר**, היא גם עוררה מידה של חיבה אצל מתנגדיה החריפים.

ככל שהתקרבה הכנסת לדיון על שאלות־החיים של המדינה, כן גברה חריפות הסיגנון בה. סיעת של"י ניהלה מילחמת־גרילה פרלמנטרית בלתי־נלאית למען מדיניות־שלום, מילאה תפקיד שהוא בהרבה מעבר לכוחה המיספרי. **אריק שרון** כינה את אנשי־השלום בשם „גייס חמישי", ועורר גם אצל אנשי־המערך תגובות חריפות, כאשר **מיכה חריש ועוזי ברעם** קראו לו, במקהלה מדברת, „אינפנטיל".

מעשה־מופת נדיר ראתה הכנסת כאשר אחד מחבריה המכובדים ביותר, **אריה "לובה" אליאב**, כיבד הסכם רוטציה והתפטר לטובת הבא־אחריו. היה זה מעשה בולט במייוחד בכנסת, שרמתה המוסרית הדרדרה בצורה מבישה. אחרי שח"כ **שמואל רכטמן** נשלח לכלא בעוון לקיחת־שוחד, והתפטר מן הכנסת רק תחת לחץ כבד, שללה הכנסת את חסינתו של ח"כ **שמואל פראטי־שרון**, שהטיל צל שחור על הכנסת כולה. נגד ח"כ **פסח גרופר**, איש־הכנסת של תשל"ט, התנהלה חקירה, ואילו אשתו של ח"כ **עקיבא נוף** תבעה להעמידו לדין פלילי בעוון תקיפה גופנית. נגד נוף נטען גם כי מסר בבית־המישפט תצהיר־שקר, בעוד שעמיתו־יריבו, ח"כ **אהוד אוזמרט**, נקרא פומבית בשם שקרן, המפיץ דיבות־זדון בחסות חסינותו הפרלמנטרית.

כבר במחצית הקדנציה שלה איבדה הכנסת התשיעית את חזותה כבבואה של הציבור. סקרי דעת־הקהל הוכיחו, כי כוחו הציבורי של המערך עלה בהרבה על כוחו הפרלמנטרי, שהליכוד איבד בציבור את הכוח הדומיננטי שיש לו בכנסת, וכי שתי סיעות פרלמנטריות גדולות — התנועה הדמוקרטית של סגן־ראש־הממשלה **יגאל ידין** וסיעת ש"י של ח"כ **אמנון רובינשטיין** ירדו בציבור אל מתחת לאחוז־החסימה.

הכנסת התשיעית הפכה, בלי ספק, כנסת מוזרה מאד.

כלכלה

רזין: כתובת על הקיר

בליל־הברוזים הפכה הטרגדיה לפארסה. אי־אפשר היה עוד להתייחס אל קברניטי הכלכלה הישראלית ברצינות.

פושטי־הרגל, שהובילו את המשק אל עברי־פי־פחת, שכל נבואותיהם ותחזיותיהם נתבדו, המשיכו בתפקידם ובשיטתם. היה זה כאילו הוסיפו האלופים של יום־הכיפורים לנהל את צה"ל, על פי השיטות שעלו בדם ואש ביום־הדין.

איש־הכלכלה של תשל"ח, **יחזקאל פדומין**, נטש את הספינה הטובעת, אך גם בפין לא היתה בשורה חדשה. גם שאר נביאי־הזעם, כמו **אברהם** („בומה") **שביט**, **יגאל הורביץ** או **גד יעקובי**, לא היו מסוגלים למחשבה חדשה.

אחד שעשה לפחות נסיון כזה היה היועץ הכלכלי של האוצר, הפרופסור **אסף רזין**. במיכתב לממשלה, שעורר תשומת־לב רבה, ניתח רזין את הסכנות והציע פיתרונות. היה בהן לפחות יסוד אחד חדש: הרעיון כי הורדת שכר־העובדים אינה עוצרת את האינפלציה, אלא להיפך, מדרבנת אותה. את רעיון־הכפירה הזה העלתה והוכיחה כלכלנית צעירה אחרת, **אסתר אלכסנדר**, שמחשבותיה החדשניות קנו להן אחיזה בכמה חוגים, אך לא בקרב המימסד הקובע.

רזין סיים את מיכתבו בקריאה לממשלה, לראות את הכתובת שעל הקיר. הממשלה אכן ראתה והסיקה את המסקנה: היא פיטרה אותו מתפקידו.

דת

יוסף: מותר להחזיר

לא היתה זאת שנה מפוארת לדת ישראל. שוב הוכח כי אי־הפרדת הדת מן המדינה מזיקה לדת לא פחות מאשר למדינה. היא אסרה את חיי־הרוח באזיקים של עסקנות פוליטית. המדינה החילונית, באמצעות מוסדותיה ומיפלגותיה, כפתה את עצמה על חיי הדת, ואילו העסקנים הדתיים ביקשו לנצל את מכשירי־הכוח של המדינה החילונית כדי לכפות את חוקי ההלכה על הציבור החילוני.

העימות הרדום בין דתיים וחילוניים התעורר מדי פעם לחיים. לפעמים באלימות, כמו לאורך כביש־רמות בירושלים, שם נערכה מיתקפה דתית ממושכת, או במאבק על האיצטדיון הירושלמי, שגרם להפגנות. במישור הממלכתי בא העימות לידי ביטוי בנסיון הקואליציה החילונית, התלוייה בקולות של עסקנים דתיים, לבטל את חופש־ההפלות של האשה, אחרי שנחקק חוק הפוטר מחובת־שרות כל נערה, כנה או שקרנית, המצהירה על עצמה כעל דתית. במישור הפוליטי התגלה העימות בהתנגשות בין חסידי החומיניזם הישראלי, שוחרי הסיפוח, ובין מחנה־השלום, שיצא לרחובות בהפגנות־ענק, ושבהן לא נעדרו כמה כיפות.

אך התופעה הבולטת ביותר בחיי הדת של תשל"ט היתה המילחמה הרצופה והצמודה של שני הרבנים הראשיים איש ברעהו. הרב **שלמה גורן** נואש מן הסיכוי להיבחר מחדש, ועל כן כפה על הממשלה והכנסת את דחיית הבחירות לרבנות, בצורה גלוחה הממיטה קלון על הרבנות כולה. כדי לשפר את סיכוייו, המשיך לרכב על הגל התומיניסטי, כשהוא קובע כי ההלכה אוסרת את החזרת השטחים הכבושים תמורת שלום. הוא גם שלל את חוזה־השלום עם מצריים והחרים את הסכסים שנערכו בעיקבותיו.

אולי מתוך שיקולים טאקטיים, אולי מתוך שיכנוע עצמי, התייצב הרב הראשי הספרדי, **עובדיה יוסף**, נגד החומייניזם של גורן. הוא פירסם חוות־דעת היסטורית, הקובעת כי מותר, על פי ההלכה, לוותר על שטחים בארץ־ישראל, על פי העיקרון של פיקוח־נפש, אם מסתבר שאחרת תפרוץ מילחמה ויישפך דם. בראיון עיתונאי אף חיווה את דעתו, שהמשא־ומתן למען השלום היה מצליח יותר, אילו ניהלו אותו בני העדה הספרדית, המעורים בתרבות המרחב. עמדה אמיצה זו הפכה את יוסף, בלי ספק, לאיש־הדת של תשל"ט.

אך איש במימסד הדתי לא התפנה כדי לטפל בבעיות המוסריות והחברתיות של המדינה. שום רב לא הרים את קולו, למשל, במהלך הסערה סביב „הקצין הרוצח", שמעשה־הזוועה שלו אחרי מיבצע־ליטאני הרעיש את הארץ. שום רב גם לא עמד על האספקטים המוסריים של שליטת ישראל בעם אחר, על התרחבות הפער החברתי בישראל עצמה, על התמוטטות הערכים המוסריים בחיי הציבור.

את זאת עשו דווקא שני אישים דתיים קשישים, השונים מאד איש מרעהו, אך שמשותף להם הלהט הקדוש שציין פעם את נביאי ישראל: הפרופסור (לביוכימיה) **ישעיהו ליבוביץ**, בן ה־76, נביא־הזעם שרבים הודו השנה בנכונות נבואותיו הקודרות, והפרופסור (לחינוך) **עקיבא ארנסט סימון**, בן ה־80, שההומאניזם הלבבי שלו, הטבול בהומור, כבש השנה לבבות רבים, כאשר „גילו" אותו אמצעי־התיקשורת.

לחופש נולדתי!

הזמנים השתנו.
איזו נערה היתה מעלה בדעתה לעשות פעם מה שאני עושה בימי המחזור החודשי שלי?
אני רוכבת, שוחה ורוקדת בחופשיות וללא דאגה. הכל בזכות טמפון או־בֶּה, המומלץ לכל נערה צעירה החל ממחזורה הראשון. לאו־בֶּה שלושה דרגות ספיגה: **מיני** - לבתולה ולנערה המתבגרת, **נורמל** - לנשים עם דימום רב. או־בֶּה בעל כושר בעולם, מתרחב ואוטם בפני דימום וריח. או־בֶּה להחדירו. או־בֶּה אינו זקוק למוליכים: והוא בפנים. בלתי מורגש ונעלם מעיני כל.
או־בֶּה בקטנותו. אני נושאת אותו בכיס הג'ינס או בארנק הכסף שלי.
נסי את או־בֶּה אין טוב ממנו.

גדלים, בשלש
למרבית הנשים
הספיגה הטוב
קטן וקל
דחיפה קלה
גדולתו של
הקטן של

לכ' ענת עצמון
או־בה מח' הסברה
ת.ד. 2115, חיפה

אבקש לשלוח אלי את
חוברת ההדרכה + השי:
3 טמפונים בנרתיק

שם _____

כתובת _____

_____

גיל _____

☐ משתמשת בטמפונים
☐ לא משתמשת בטמפונים

o.b.
הטמפון הקטן
שכבש את העולם

אשה

סמדר הרן: 3 קברים

שתי נשים זוהרות עמדו על הרציף בחיפה, וייצגו את הטוב שבשתי הארצות. מכאן היופי הבשל, המתורבת, של **ג'יהאן אל־סאדאת**, ומכאן היופי הרענן, הצברי, של **אופירה נבון**.

קשה היה להעלות על הדעת כי רעייתו של נשיא־ישראל עברה, כמה ימים לפני כן, ניתוח להרחקת גידול ממאיר — מכה שהיתה עלולה לשבור את רוחו של כל אדם, ועל אחת כמה וכמה של כל אשה צעירה. אך בכוח נפשי וגופני, שנראה מופלא, מילאה אופירה נבון את תפקידה, כשהיא שופעת חדוות־חיים ישראלית.

קשה היה גם להעלות על הדעת שרק שבועיים לפני כן שיכלה רעייתו של נשיא־מצריים את אמה הבריטית.

אולם אשת־השנה של תשל"ט היתה דמות שונה לגמרי — האשה הטראגית, שכל לב בישראל היה נתון לה בליל־הזוועה, שאין נורא ממנו.

סמדר הרן התחבאה באינטרסול בדירתה, יחד עם בתה ושכנתה, כאשר תקפו הפידאיון את הבית ברחוב ז'בוטינסקי 61 בנהריה. בעלה והבת השניה, עינת, נעלמו, ולאחר מכן הסתבר כי נהרגו.

יעל בת השנתיים בכתה. סמדר כיסתה את פניה כדי להשתיקה.

איש לא יידע לעולם מה התרחש בראשה של האשה המבוהלת באותם רגעים גורליים. האם התנגשו בנישמתה שני יצרים אנושיים בסיסיים — יצר הקיום־העצמי ויצר־האמהות — והשני גוצח? האם פעלה בלא־הכרה, מבלי לדעת מה היא עושה?

יעל נחנקה.

אילו רגשות התרוצצו בלב האם כאשר עמדה ליד הקבר הפתוח של שלושת יקיריה — הבעל ושתי הבנות, מישפחתה כולה?

הארץ כולה השתתפה בצער האם, בגל של רגש שהציף את הלבבות. אך כעבור ימים היתה ריאקציה, והיו שמתחו ביקורת על התנהגות האם. סמדר ניסתה למיין את רגשותיה, להסביר ולפרט אותם, אך לא הצליחה.

רק מי שעמד אי־פעם במצב דומה יכול היה להעז לשפוט — ומי עמד במצב כזה?

צעיר

רגב: חומר הדברה

הצעירים והצעירות של ישראל הרשימו השנה לא פעם בנכונותם להקריב נוחיות וקאריירה למען אידיאלים. הם לא עשו זאת במיסגרת המיפלגות, שגידלו בדרך כלל זן מאוס למדי של עסקנצ'יקים. הם עשו זאת בתנועות לוחמות, ולעיתים גם כיחידים.

הדוגמה היפה ביותר של נכונות למאבק אידיאליסטי טהור על עניין צודק, ניתנה דווקא על־ידי הצעירות חיילות־המילואים, שהתקוממו נגד החלטת הקואליציה לשחרר כל בת משרות־חובה אם היא מצהירה על דתיותה, בלא בדיקה וחקירה, תוך הגברת העול על הנשים המשרתות במילואים. בסידרה של שביתות־רעב ושביתות־שבת הצליחו **אסיה חסון, רינת לוי** וחברותיהן להעניק ממד דרמאתי למאבקן. הן הלכו לבית־הסוהר הצבאי, נשפטו וסבלו, מבלי לוותר. אך מול החומה הנחושה של הקואליציה, התלוייה עתה כולה בחסדיה של מועצת־גדולי־התורה, ומול האדישות של רוב הציבור, לא היה סיכוי למאבקן.

קבוצה אחרת של צעירים המשיכה להפעיל את הנועת שלום עכשיו, שרשמה השנה כמה דפים יפים בתולדותיה. לשיאה הגיעה בתשל"ט, בהפגנה הגדולה של שוחרי־השלום מכל הארץ, לרגלי ההתנחלות הפרובוקטיבית אלון־מורה.

צעיר שפעל כיחיד היה הסטודנט **בני ציטרין**, ששיגר למערכת העולם הזה מיכתב, שבו הביע את סלידתו מן המתרחש בשטחים הכבושים, וקרא להסיק מסקנות. כאשר פורסם המיכתב במדור־המיכתבים של העולם הזה, טען שר־המישפטים כי איש כזה אינו קיים. ציטרין עמד במיבחן, קם והזדהה פומבית, ועל כן הואשם, יחד עם עורכי העולם הזה, בקריאה לכוחות־המזוינים לאי־ציות, על פי סעיף ביטחוני חמור בחוק הפלילי.

בצד השני של המיתרס עמדו אנשי גוש־אמונים והמתנחלים, יותר מכל עוררו תשומת־לב המאבקים של מתנחלי פיתחת־רפיח, שהתיישבו בשעתו על האדמה אשר יושביה הבדואים סולקו ממנה על־ידי אלוף־הפיקוד אריאל שרון, בפעולה שהיתה כה אכזרית עד כי נגנוף רשמית על־ידי הממשלה. בשעתו זכתה ההתנחלות בבירכתם של גולדה מאיר, שגרמה למילחמת יום־הכיפורים, ביגאל החלטתה להקים את העיר ימית, ושל מנחם בגין, שהבטיח להקים לעצמו בית באחת ההתנחלויות.

בהנהגת **איציק רגב** מנאות־סיני וחבריו, יצאו המתנחלים למאבק אלים, שהתחיל בקרב עם החיילים בגן־הירק של נאות־סיני, שהיה בעבר חוות חקלאית ניסיונית של המצרים, והנמצא בשטח שהוחזר למצריים. בקרב זה נשפכו חומרי־הדברה רעילים על החיילים ואלוף־הפיקוד שאל טלפונית את שר־הביטחון אם עליו לפתוח באש.

המאבק נמשך לאחר מכן, במקומות שונים ובדרגות שונות של אלימות. לציבור הנדהם נתגלה, כי המתנחלים תובעים סכומים אגדתיים של כסף, כפיצוי על השנים שהקדישו להתנחלות, שהיתה בעיניהם מיצווה חלוצית ולאומית. המתנחלים עצמם התפלגו לקבוצות שונות, שהציגו תביעות שונות. אולם העירבוב של תאוות־בצע עם אידיאליזם לאומני היה תופעה חדשה — לפחות בצורה גלוייה כזאת.

בטחון

חדאד: הרפתקה מפוקפקת

צה"ל נסוג בסיני, והתכונן להיערכות העצומה בנגב, כשלפחות הוגה־דיעות צבאי אחד — האלוף (מיל.) **מתי פלד** — מטיל בגלוי ספק בתהליך קבלת ההחלטות, שהביא להיערכות זו. לדעתו של פלד, אין צורך בכוחות עצומים אלה בנגב, ולא נערך כלל ויכוח רציני על סדר־הכוחות הדרוש אחרי חתימת חוזה־השלום, פינוי השטחים הנרחבים של המידבר, פירוז סיני וקיצור קו־הגבול.

ויכוח תיאורטי אחר, שגם בו היה מעורב פלד, התנהל במילחמת־תצהירים בבית־המישפט העליון, כאשר הרמטכ"ל, **רפאל** („רפול") **איתן** טוען, כי יש חשיבות ביטחונית להתנחלות אלון־מורה, ואילו איש־השנה תשכ"ט, הרמטכ"ל־לשעבר **חיים בר־לב**, יחד עם פלד, קובעים את ההיפך. איש־השנה תשל"ח, שר־הביטחון **עזר ויצמן**, שלא הופיע במישפט, הודיע כבר קודם לכן כי הוא שולל את ההתנחלות.

בעוד שהרמטכ"ל הפליג בשבח ההגנה המרחבית, גם ברמת־הגולן, טען אלוף פיקוד־הצפון, **אביגדור** („יאנוש") **בן־גל**, כי ההתנחלות ברמת־הגולן חשובה פחות מאשר ההתנחלות בגליל. באותה הזדמנות הפליט (או שלא הפליט) פסוק שהסעיר את הארץ: שהערבים בגליל מהווים „סרטן" בגוף המדינה.

סערה עוד יותר גדולה עוררה החלטתו של הרמטכ"ל להמתיק את עונשו של קצין זוטר, שביצע מעשה־זוועה נורא בשלהי מיבצע־ליטאני בתשל"ח — החלטה שהפכה את רפול לאיש־המישפט של תשל"ט. מעולם לא היה נטוש ויכוח כה נוקב על עיקרון טוהר־הנשק, כמו בעיקבות החלטה זו.

אך הפעולה העיקרית של צה"ל התרכזה, השנה, בדרום־לבנון. שם ניהל צה"ל מילחמה של ממש, רצופה ועקובה־מדם (של הצד השני). היתה זאת מילחמה מסוג חדש לישראל, שהזכירה במידה גוברת והולכת את מילחמתם של האמריקאים בוויאט־נאם — מילחמה באמצעות באי־כוח, תוך הפעלה מירבית של נשק־השמדה בלתי־אישי, מטוסים ותותחים, והשארת הלחימה על הקרקע בידי שכירים זרים, בעלי מוסיבציה מפוקפקת.

ראשם של שכירים אלה היה איש־הביטחון של השנה, הרב־סרן (של הצבא הלבנוני) **סעד חדאד**, הרפתקן מקומי שקיבל לפתע פירסומת עולמית, רובה שלילית ביותר. כמו „בעל־הברית" של האמריקאים בוויאט־נאם, המרשל תיו, היתה גם אישיותו של חדאד שנוייה במחלוקת — ספק שכיר־חרב, ספק אידיאליסט עדתי, ספק קוויזלינג, ספק לוחם־שיחרור.

ישראל נימקה את התערבותה בדרום־לבנון באותם הנימוקים שהובאו על־ידי האמריקאים בוויאט־נאם — הצורך לעצור תוקפנות ולהגן על המולדת מרחוק. אולם לבנון קרובה יותר לישראל, מכפי שהיתה ויאט־נאם לאמריקה. יצירת חגורת־ביטחון, שעליה מגינים בני־המקום, נראתה תחילה הגיונית בעיני רבים. אך במהלך תשל"ט לא היה תמיד ברור מי מכשכש במי — הכלב בזנב או הזנב בכלב. כפי שלמדו האמריקאים בוויאט־נאם, מעשה גורר מעשה, ההתערבות מתרחבת מעצמה, וקל יותר להיכנס להרפתקה כזאת מאשר לצאת ממנה.

הצל של מילחמת־לבנון דחק לא פעם את האור של השלום עם מצריים, כשאווירת המילחמה מתחרה בהצלחה באווירת השלום. ביגאל מילחמת־לבנון הושחרו פני ישראל בעולם, אחרי שזכתה ביוקרה של אנשי־השלום בעיקבות הענקת פרס־נובל למנחם בגין.

בפרוס תש"ם היה פרוש ערפל כבד על עתידו של סעד חדאד, ועל עתיד המילחמה שהוא עומד במרכזה.

עיתונות

ברנע: קצין רוצח

בצניעות אופיינית אמר **נחום ברנע**: „ההוקרה אינה מגיעה לי, אלא לאנשים מתוך המערכת שמצפונם הטריד אותם, ושהעבירו את החומר אלי."

החומר שהועבר לברנע היה סקופ, שכל עיתונאי בעל־מצפון היה ברצון מוותר עליו: סיפור על מעשה־זוועה שביצע קצין־זוטר בתום מיבצע־ליטאני בדרום־לבנון, ושעליו נשפט והורשע בשתי הערכאות הצבאיות. הוא נידון תחילה ל־12 שנות־מאסר, ובעירעור ל־8 שנים. הרמטכ"ל הפחית את פסק־הדין, והעמידו על עונש־מאסר מגוחך של שנתיים (ראה מישפט).

הצנזורה הצבאית אסרה את פירסום הידיעה. ברנע — בעל טור של ידיעות פוליטיות בדבר השבוע, הנחשב בקרב העיתונאים כמדור המעולה ביותר מסוגו — הרעיש שמיים וארץ כדי להביא לפירסום הפרשה. הוא לא הצליח להביא את הפרטים לידיעת הציבור הרחב, אך הם נודעו לכל צמרת המדינה, לא במעט תודות למאמציו.

באותו שטח הצטיין גם חברו־למערכת, **אמיר אורן**. עוד לפני פרשת הקצין־הרוצח פירסם אורן גיליויים חשובים על החבלה במערכת־השיפוט הצבאית.

היו אלה דוגמות בולטות לעבודה עיתונאית בעלת־יעוד, כאשר העיתונאים רואים את עצמם כשליחי הציבור, הממלאים תפקיד חשוב ביותר למען טוהר המדינה והחברה. מבלי להידבק ברעות־החולות של העיתונאים: ציניות פשרנות, „יד רוחצת יד" ולא־איכפתיות.

מתחרה רציני על תואר איש־העיתונות של השנה היה **מוטי גילת**, איש ידיעות אחרונות, שפתח במערכת־הגילויים הגדולה על מגן דויד אדום, ותוך כדי כך גרם למהפכה באותו ארגון, שהתקיים במשך שנים רבות מחוץ למעגל תשומת־הלב העיתונאית, ומשום כך הסתאב.

עיתונאי, שעמד השנה בעצמו במרכז של דיווח עיתונאי רב, היה הכתב הפלילי של הארץ, **אבי וגנטין**,

11 התכונות המופלאות של "רן" לטובת הכביסה ומכונת הכביסה

1.
שלושה סוגי דטרגנטים + אחד
ב"רן" יש שלושה סוגי דטרגנטים:
אחד — מיועד להסרת שומנים.
אחד — להסרת כתמים צמחיים.
אחד — להסרת כתמים מחלבונים,
ואחד נוסף — להסרת לכלוך הנגרם מיין, מקקאו, מתה ואפילו מדם...

2.
פעולת ריכוך מים
חומרים נוספים שהכנסנו ב"רן" הם פוספטים, המיועדים לרכך את מי הכביסה ומאפשרים הגברת יעילות הכביסה.

3.
דחיית כתמי חלודה
חומר מיוחד ב"רן" דוחה כתמי חלודה, הנוצרת בצנרת ובמכונות הכביסה.
חומר זה מפרק אותה, ולא נותן לה סיכוי לבוא במגע עם הבד.

4.
טיפול מיוחד בצואה
כתמי זיעה עקשניים מתהווים על הצוארון ובאיזור בית השחי.
ב"רן" — חומר פעיל המסיר את הלכלוך, ללא צורך בשפשוף האיזור לפני הכביסה.

5.
מניעת שקיעה חוזרת של לכלוך
במי הכביסה מתהווה משקע של לכלוך, הנפלט מן הכבסים.
חומר מיוחד — CMC — שהוספנו לאבקת הכביסה, מונע שקיעת לכלוך זה על הבגדים.

6.
ב"רן" אין אף גרגר אחד של מלח
המלח, כידוע, גורם להחלדת חלקי מכונת הכביסה.
לכן, ב"רן" אין אף גרגר אחד של מלח!

7.
פעולת הלבנה, בכביסה בטמפרטורות גבוהות
פיתוח מיוחד באבקת הכביסה "רן", הוא חומר הלבנה, הפועל רק עם הפעלת המכונה בטמפרטורות גבוהות (כביסת לבנים ומגבות). כך שאין צורך לקנות אבקת הלבנה יקרה!

8.
רענון צבעי הבד
חומר נוסף ב"רן", מרענן את צבעי הבגדים:
האדום — אדום יותר, והלבן — לבן יותר.
כך שגם לאחר כביסות רבות, הבגד נראה חדש.

9.
הבטחת פעולה תקינה של המכונה
ישנן אבקות כביסה רבות, המפריעות לפעולתה התקינה של מכונת הכביסה.
אחד מהחומרים הקיימים ב"רן", מיועד ליצור שכבת מגן על משטח התוף ולמנוע יצירת קורוזיה.

10.
מניעת יצירת גושים לפני פתיחת האריזה
באבקות רבות את נתקלת בגושים, שנוצרו עוד לפני השימוש הראשון באבקה.
ב"רן" יישמנו לאחרונה פיתוח מיוחד, לפיו האבקה עוברת תהליך סינון.
כדי שלא תפגשי גושי אבקה, המסרבים לצאת מן האריזה.
גם זה — פיתוח מיוחד ל"רן".

11.
בושם עדין ומרענן
ל"רן" בושם עדין ו"נקי", החשוב כל־כך לתחושת הנקיון.

"רן"-אבקת כביסה
שיש בה הכל חוץ ממלח

"רן"-אבקת כביסה
שיש בה הכל חוץ ממלח

מעוצב | ושעשוע בהוצאה

(המשך מעמוד 47)

הנתבע העיקרי במישפט שהגיש הקבלן בצלאל מיזרחי נגד הארץ. באותו מישפט נחשפו שיטות־העבודה של עיתונאי מתחת לזכוכית מגדלת, והדבר גרם לוויכוח ענייני ומוסרי על שאלות־יסוד, כגון: מה מותר לפרסם ומה לא, איך יש לוודא ולאמת ידיעה לפני הפירסום, מהו טיב השיקול של העורך, ועוד. ולנטין ועיתונו הפסידו במערכה בבית־המישפט המחוזי, כשהשופטת קבעה שאמנם היה מקום לרבים מן החשדות שהועלו בכתבותיו של ולנטין, אך שהכתב הגיע למסקנות שלא הוכחו. ולנטין עצמו לא עלה דוכן־העדים, כדי להעיד על שיטות־עבודתו.

פסק־דין צפוי לעירעור בבית־המישפט העליון, ועל השופט המחוזי לקבוע אם הארץ חייב בפיצויים, ואם כן — מה גובהם. כל אלה הן קביעות חשובות ביותר לעתיד העיתונות הישראלית, שישפיעו במישרין על כושרה למלא את תפקידה. אותה שעה פתח שר־המישפטים, **שמואל תמיר**, בהתקפה איטית אך שיטתית על חופש־העיתונות. בין השאר העביר השר בכנסת חוק המחמיר עוד יותר את חוק־לשון־הרע, הגיש מישפט פלילי נגד העולם הזה על פירסום מיכתב למערכת של איש־מילואים המסרב לשרת בשטחים הכבושים.

טלוויזיה
GLEICHSCHALTUNG: חלבי

הטלוויזיה לא הסתפקה השנה בסיקור מאורעות. היא עצמה סיפקה לשנה מאורעות רבים.

יותר מכל שטח אחר במדינה, שימשה הטלוויזיה יעד למיתקפה של החומייניים הישראלי. אחרי שהיושב־ראש של רשות־השידור, הפרופסור **ראובן ירון**, איש ארץ־ישראל השלמה, לא נראה בעיני שולחיו תקיף ותוקפני די צורכו, שולח ברשות־השידור מנכ"ל חדש, כדי שיעשה את המלאכה. לא במיקרה נבחר אחד מדוברי הימין הקיצוני ביותר במדינה, המקורב לגוש־אמונים יותר מאשר לליכוד: העיתונאי **יוסף** ("טומי") **לפיד**.

בצורה ברוטאלית, מבלי לעסוק בגינונים של אחיזת־עיניים, מילא לפיד את התפקיד אשר למענו התמנה על־ידי מנחם בגין וזבולון המר: לסלק מאמצעי־התיקשורת החשוב ביותר במדינה את אנשי השלום והקידמה, שכונו על־ידי יריביהם בשם "המאפיה השמאלנית", ולשים במקומם את החומייניסטים הישראליים, חסידי הלאומנות הדתית, שיכלו להיקרא במידה רבה יותר של צדק "המאפיה הימנית". הרייך השלישי המציא בשעתו מילה מיוחדת לציון תהליך זה: Gleichschaltung, שפירושה חיבור כל המכשירים לזרם אחיד.

השנה עמדה כולה בסימן של הדחות ועריפת־ראשים. כדי להביא את לפיד, היה צורך לסלק מרשות־השידור את המנכ"ל הקודם, הבלתי־מיפלגתי, **יצחק לויבני**, דבר שהיה קל לבצעו ביגלל המריבות הישנות בין אנשי־השידור עצמם, שלא תפסו עדיין מה מתרחש.

לאחר מכן גבר המומנטום של הטיהור. בזה אחר זה סולקו **יעקב אגמון** משתי תוכניות־ראיונות — עלי כותרת בטלוויזיה וברדיו ומצב־רוח ברדיו; **מוטי קיר־שנבאום**, עורך התוכניות בטלוויזיה; ומנהל הטלוויזיה, **ארנון צוקרמן**. את רוב התפקידים הפקיע לפיד לעצמו, באורח "זמני", כדי לבסס דיקטטורה מושלמת. היעד הסביר הבא, בפרוס תש"ם, היה **חיים יבין**, האיש שתחת ההנהגתו הוסיפה מחלקת־החדשות של הטלוויזיה להצטיין בסיקור מאורעות. יעד אחר היה **ירון לונדון**, שהצטיין בתוכניתו המחודשת עלי כותרת.

מול התקפה דורסנית זו, עמד ציבור של אנשי־טלוויזיה, שהתקבצו באורח מיקרי במוסד זה, שהפך לפתע מיבצר חיוני של הדמוקרטיה. עורכים, כתבים, קריינים מצאו את עצמם, לפתע, לוחמים־בעל־כורחם, כשהם נקראים להגן על חירות־המידע, שהיא חיונית לתיפקוד התקין של מישטר דמוקרטי. שום השקפת־עולם לא איחדה אותם, שום גוף פוליטי לא הדריך אותם. הם פעלו מתוך רוח מיקצועית כימעט אינסטינקטיבית, כשהם מתקוממים נגד נסיונות־הצנזורה, מוחים על ההדחות, ומשתדלים להמשיך במלאכתם היומיומית ביושר ובנאמנות.

כל אחד מהם יכול היה להיות איש־הטלוויזיה של השנה. את כולם ייצג הכתב המצטיין **רפיק חלבי**, ששימש יעד אישי להתקפה פרועה של השר אריאל שרון מעל דוכן הכנסת — אולי מפני שהיה חשוף ונוח ביותר להתקפה, בהיותו בן העדה הדרוזית. חלבי עמד במיבחן באומץ־לב, לא התכופף, המשיך במילוי תפקידו כראוי — ובכך נתן לכל עמיתיו דוגמה אישית מרשימה.

אמנות
שפס: כמו פומפידו

האיש שתרם יותר מכל לאמנות הישראלית בתשל"ט היה **מארק שפס**, מנהל מוסיאון תל־אביב. האיש, שקיבל את הנהלת המוסיאון לפני כשנה וחצי, הצליח לשנות את אופיו — ממוסד לתצוגות ציור ופיסול בילבד, של אמנים מעטים ומסווגים, למרכז תרבותי כמו מרכז פומפידו בפאריס, או כמו הסיביק סנטר של סן־פרנסיסקו, בין כתלי המוסיאון נערכות בו־זמנית הצגות־תיאטרון, הקרנות סרטי־איכות, קונצרטים של מוסיקה קאמרית, הרצאות בתחומים שונים ופעילויות יצירתיות לילדים ולנוער.

אך גולת־הכותרת של פעילות מרק שפס היתה מתן אפשרות לתצוגה לכל אמן באשר הוא, במיסגרת התערוכה אמנים בוחרים אמנים. בתערוכה זו לא היה למנהל כל יד וחלק באירגון, אלא להיפך. ניתנה יד חופשית לאגודת־האמנים. כך אפשר היה להציג בין כתלי המוסיאון אמנים צעירים וחדשניים, שבשום צורה אחרת לא היו מצליחים להציג במיסגרת כה מכובדת ומימסדית.

לצד פעילות ברוכה זו בלטו השנה כמה וכמה אמנים: **דליה מאירי**, שהציגה פסלים מקוריים ורבי־עוצמה; **יגאל תומרקין**, שהתערוכה מחווה לפאזוליני שלו היתה פנינה נוספת בשורת הישגיו; **יוכבד ויינפלד**, שבתערוכת־יחיד במוסיאון ישראל יצאה בחשיפה עצמית אכזרית, ודעתו להפוך אובססיות אישיות ליצירה אמנותית. **ועופר לאדוש**, שבתערוכה בגלריה לא־ידועה הציג את עצמו כרשם מעולה.

תומרקין קבע השנה נורמה חדשה של מעורבות האמן במאבקי דורו. הוא הציג תצוגות־מחאה בשטחים המוחזקים, כדי להפגין נגד מעשי־עוולה, צייר והפיץ פוסטרים רבי־עוצמה לגינוי החומייניזם הישראלי ושימש בכך דוגמה לאחרים.

מדע
מזור ואדלשטיין: ויטאמין ד'

יתכן שמכל שטחי־החיים בישראל, המדע הוא היחידי המשמש מקור לגאווה בלתי־מעורערת. מכון ויצמן, בהנהלת הנשיא־המדען, הפרופסור **מיכאל סלע**, ושאר מוסדות החקר והיצירה בארץ, פעלו גם השנה בשקט, כימעט בלי פירסומת, אך ברמה בינלאומית, לטובת הקידמה האנושית. הם רכשו למדינה כבוד, יוקרה וגם משאבים.

היו מועמדים רבים לתואר איש־המדע של תשל"ט. פרופסור **מישל ראווי**, יהודי דתי משטראסבורג, מדען בעל שם עולמי הנמצא רק שבע שנים בארץ, פיתח את החומר הקרוי אינטרפרון, הפועל נגד וירוסים. חומר זה הומצא לפני 30 שנה על־ידי יהודי־אנגלי, וטרם ברור מהו מנגנון־הפעולה שלו.

האינטרפרון, שאינו קיים בטבע, פועל נגד מחלות רבות, וביניהן הסרטן ומחלות־עיניים. עד כה עלתה המנה לאיש אחד כ־80 אלף דולר. הפרופסור ראוול, איש המחלקה לווירולוגיה בפקולטה לביולוגיה, פעיל כדי להגיע לייצור תעשייתי זול. החומר מיוצר על־ידי תרבית באמצעות תאים חיים — למשל של עורלות, שהן חומר מועדף. התיקווה היא, שניתן יהיה לייצר אותו באופן סינתטי, על־ידי הכנסתו לגנים של חיידקים.

פרופסור **חנס ינדנה**, חתן פרס־ישראל, ראש המחלקה לחקר ההורמונים בפקולטה לביולוגיה, הצטיין בחקר ההורמונים מבחינת הפוריות והעקרות. אף שהוצעו לו מקומות באוניברסיטות רבות־יוקרה בעולם, נשאר ופעל בישראל.

בחקר האנרגיה עסק הפרופסור **מרדכי אברון** ב־בעייה המרכזית של תשל"ט: איך לרתום את אנרגיית השמש לצורכי האדם. הדרך הרגילה — תירגומה לחום, ואחר־כך לחשמל — היא בזבזנית ביותר. אם ניתן להפוך את אנרגיית השמש במישרין לחומר כימי, תהיה הניצולת 100%, תחת 10%.

ים־המלח אינו לגמרי ים־המוות. אמנם אין בו דגים, אך יש בו אצות. כדי לחיות, נאלצות אצות אלה לפתח חומר העומד מפני המלח. חומר זה הוא גליצרין. באגם ליד אילת, המלא מי־מלח, מגדל אברון אצות אלה לשם ייצור גליצרין, התיקווה היא שניתן יהיה לייצר במישרין גם חומרים כימיים נוספים מן האנרגיה של השמש.

הדוגמה הטובה ביותר של שיתוף־פעולה פורה בין מומחים לשטחים שונים, תוך שיתוף התעשייה המקומית, הוא יצור ויטאמין ד', העוזר נגד התפוררות העצמות, בייחוד אצל זקנים, על־ידי קליטת קאלציום. גוף האדם אינו מייצר חומר זה בעצמו.

הפרופסור **יהודה מזור**, איש הכימיה האורגנית בפקולטה לכימיה, וד"ר **שמואל אדלשטיין**, איש הפקולטה לביוכימיה, בשיתוף־פעולה עם בית־החולים איכילוב, שביצע את הבדיקות, הכינו שיטה לייצור ויטאמין ד' על־ידי חיבור שני חומרים, שכל אחד מהם פועל לחוד, ויכול לשמש בנפרד מטרות מסויימות. החומר נמסר לייצור במיפעל ישראלי, המייצר אותו עתה לעולם כולו.

ספרות
בוצ'ין: שולם חדש

השנה הצמיחה הסיסורת הישראלית שם חדש, שדומה כי ניער אותה מתרדמתה בשנים האחרונות. זהו שמו של **יעקוב בוצ'ין**, שסיפרו שני חיים יעקב **ראה אור** בהוצאת ספריית פועלים.

סיגנון כתיבתו של בוצ'ין הוא חושפני מאד. הוא מזכיר את עוצמת הכתיבה של **פינחס שדה** בהחיים כמשל, שפורסם בסוף שנות ה־50'.

מחבר שני חיים יעקב הצליח להביא בסיפרו מעולמו של האיש החדש, המתבגר בישראל של היום, והוא עשה זאת באופן משכנע, ובסיגנון מרשים.

ספר מעניין, על גבול הספרות וכתיבת־המאמרים, היה באור התכלת העזה מאת **עמוס עוז**, הממשיך את מסורת מערבותו של הסופר העברי בפוליטיקה היומיומית, תוך שמירה על "זכות הזעקה", אשר לה טען אבי מסורת זו, **י"ח ברנר**.

ספר חושפני, שעורר מחלוקת ציבורית וספרותית גדולה, היה סיפרו של הסופר המיומן **דן בן־אמוץ**, דיונים זה לא הכל, המתנהל בשני מישורים — אידיאולוגי דליל למדי וספרותי בעל איכותיות — שיש בכוחם לעורר את קינאתו של כל סופר. ואכן, הוא מעורר תגובות של קינאה.

סיפרו של המשורר **מנחם בן**, פלונטר, עורר ריגשה רבה בעולמם של המשוררים, תוך שהוא הביא לעולם

החמודות של "שניידר".
אתה תופתע מעוצמתן המוסיקלית.

SCHNEIDER "TS 1612"
מיוזיק סנטר בדגם COCK-PIT
כולל רסיבר משוכלל, טייפ־דק
אוטומטי, פטיפון חדיש בתוספת
רמקולים תואמים LB-112.5

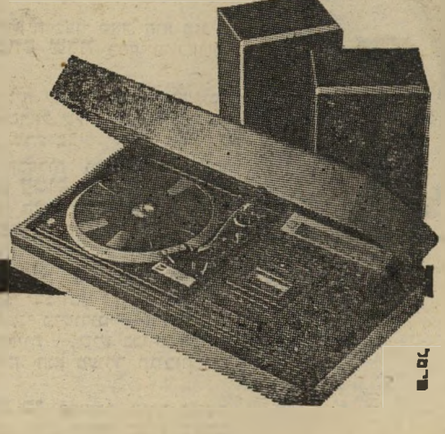

SCHNEIDER— כולה אומרת
פאר ועצמה. לשניידר 2 מערכות
מיוזיק־סנטר, צנועות במחירן,
ומפתיעות באיכותן ובעצמתן
המוסיקאלית. כל המערכות
מיוצרות בהתאם לתקן הגרמני
המחמיר DIN 45500
אחריות "שניידר" מקצועית —
מעבדה ארצית לשרות מהיר
ומיומן עם מלאי חלפים מקוריים.

SCHNEIDER "STEREO SET" 112
השילוב האידיאלי של טייפ־דק
אוטומטי עם רסיבר משוכלל
ו־2 רמקולים תואמים LB-112.5

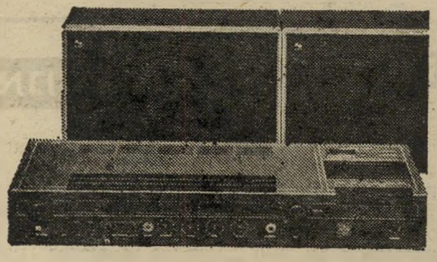

Schneider

מפיצים: צלילי גיתית בע"מ, תל־אביב, רח' ירמיהו 46, טל. 443121

להשיג בחנויות הסטריאו המובחרות

(המשך מעמוד 49)

הפרוזה כישרון מרגש, שאף הוא עסק בחישוף עצמו ועולמו.

ריגש עד למאד **יצחק בן־נר** בסיפור ארץ רחוקה, שפורסם בהארץ.

השירה העברית קפאה השנה על שמרי חרוזיה. רק קבציהם של המשוררים הוותיקים **נתן זך, חיים גורי** ו**נתן יונתן** הותירו חותם של ממש בשירת השנה שחלפה.

בצידם של משוררים אלה סללו את דרכם שלושה משוררים צעירים, **דוד ברק, יותם הראובני** ו־**תנחום אבגר**, העתידים, מן הסתם, לסתום את הפער השירי בינם לבין דור־המשוררים שהגיע לשיאו.

ספורט

אבי כהן: רגלי המדינה

אכזר מכל הקהל. ובמייוחד קהל אוהדי הספורט. הוא עשוי להתפלש לרגליו של אליל־ספורט נערץ, להריע לו עד כלות הנשימה, לשאת אותו על כפיים. ולמחרת היום, אם אך יאכזב האליל במופע בודד אחד, או שלא יממש את ציפיות הקהל, הוא יושפל עד עפר. זאת יכול היה ללמוד השנה על בשרו אליל הכדורסל התורן של ישראל, **מיקי ברקוביץ'**.

כוכבו של מיקי לא זרח השנה. מזה כמה שנים הוא קוצר את אהדת ציבור חובבי הכדורסל, כשהוא מופיע במדי האלופה, מכבי תל־אביב. השנה התעלה מיקי על עצמו דווקא במדי נבחרת־ישראל בכדורסל. במישחקי אליפות אירופה הוא הוביל את נבחרת הכדורסל הישראלית להישג הגדול ביותר שלה בכל הזמנים: ניצחון על אלופת העולם ואירופה, נבחרת יוגוסלביה, וזכייה בתואר סגנית־אלופת־אירופה.

במשך כמה שבועות היה ברקוביץ' גיבור לאומי. אולם תוך ימים ספורים הוא איבד את יוקרתו, זכה בקיתונות של בוז וכימעט הוכתר בתואר „בוגד". כל זאת, משום שרצה לנצל את פירסומו והצלחתו, ואת העובדה שהוא בשיא כושרו, כדי לשחק באחת הקבוצות של הליגה המיקצוענית האמריקאית — פיסגת חלומותיו של כל כדורסלן מקצועי, כבוד בלתי־מבוטל שגם שכר נאה בצידו.

מרגע זה נראה מיקי כעריק, כמי שנטש את שדה המערכה הלאומי ומעדיף את טובת־ההנאה הפרטית שלו על טובת המדינה. התופעה יכולה היתה להיראות כביטוי נוסף להקצנה בלאומנות הישראלית, לולא הגיב אותו הציבור, בצורה הפוכה לחלוטין, על פרשה דומה, אבל בתחום הכדורגל.

מה שהיה מיקי ברקוביץ' בתחום הכדורסל היה **אבי כהן** בתחום הכדורגל. הליברו של אלופת המדינה ב־כדורגל, מכבי תל־אביב, התעלה תוך שנים ספורות אל צמרת הכדורגל הישראלי, הפך שחקן־מפתח הן בקבוצתו, הן בנבחרת הלאומית. הוא תרם לזכייתן קבוצתו באליפות הכדורגל לא פחות משתרם מיקי לזכייתן קבוצתו ב־באליפות המדינה בכדורסל. הוא נישא על כפיים, הפך אליל־ההמונים.

בשיא הצלחתו הוא צד את עיניהם של ציידי הכישרו־נות של אלופת בריטניה בכדורגל, קבוצת ליברפול, הנח־שבת כיום כקבוצת הכדורגל הטובה בעולם. אלה ניהלו משא־ומתן מהיר, רכשו את אבי כהן כדי שישחק בקבוצ־תם — בשלב הראשון בקבוצת המילואים, עד שיקנה את מקומו בקבוצה הראשונה.

היה ברור שזוהי אבידה בלתי־חוזרת לכדורגל הישר־אלי. מי שהולך לשחק בליברפול לא יחזור עוד לשחק בפרובינציית הכדורגל הישראלית. גם נבחרת ישראל לא תוכל להעזר בכישוריו של מי שזכה בכינוי „הרגליים של המדינה", בעיקבות מישחקיו הבינלאומיים. למרות זאת היתה תגובתו של ציבור אוהדי־הכדורגל שונה לגמרי מזו של אוהדי־הכדורסל.

דווקא מהרגע שבו חתם את החוזה עם ליברפול, עלתה קרנו של אבי כהן. איש לא פיקפק בזכותו לנטוש את קבוצתו ולשחק במדי הקבוצה הטובה בעולם. להיפך. העובדה שכדורגלן ישראלי יופיע במולדת הכדורגל ניפחה את האגו הלאומי. כל מה שהיה טרף לגבי ברקוביץ', הפך כשר לגבי אבי כהן. הצטיינותו כספורטאי־השנה, ולא הצטרפותו לשורות ליברפול, היא המזכה את אבי בתואר ספורטאי־השנה.

מה שנחשב לגבי אבי כהן כהישג, מדוע הפך בגידה כשהמדובר במיקי ברקוביץ'? ייתכן שהדבר נובע מהשוני שבין שני המישחקים. מיקי הוא וירטואוז היכול לסחוף קבוצת כדורסל להישגים בינלאומיים. על כדורסלן ברמתו יכולה לקום או ליפול קבוצה או ניבחרת. חסרונו של אבי כהן בנוף הכדורגל הישראלי יורגש, אך לא יהיה קריטי. בכדורגל אין כדורגלן בודד אחד יכול לשנות, בצורה קיצונית, את רמתה של קבוצה. לא כן בכדורסל.

יכול להיות שהסיבות לשוני ביחס אל שני הספורטאים נובעות ממקורות אחרים. סיפורו של אבי כהן הוא סיפור סינדרלה. מה שאירע לו מתרחש בדרך כלל רק באגדות. ואילו מיקי הוא, לגבי המון מעריציו־אוייביו, „סתם" אחד, המנסה לנצל את הצלחתו כדי לעשות כסף.

סיפורם של השניים היה השנה הסיפור המרתק ביותר בספורט הישראלי, שראה התקדמות נחשונית גם בענפי ספורט אחרים. במיסגרת ההכנות לקראת הופעותיה של ישראל באולימפיאדת מוסקבה, נשברו שיאים לאומיים רבים על מסלולי האתלטיקה ובבריכות־השחיה. דור חדש של ספורטאים עלה לכותרות. בין אלה בלטו השנה יותר מכל **גידעון הרמט**, ספורטאי צעיר מקיבוץ ידי־חנה, שתוך זמן קצר קבע הישגים מרשימים בקנה־מדה ישראלי בקפיצה לגובה, ו**יאיר קרני**, מקיבוץ העוגן, שקבע בארצות־הברית את הזמן הטוב ביותר בכל הזמנים של רץ ישראלי בריצת המרתון (42.195 ק"מ) והפך הספורטאי הישראלי הראשון שחלף על פני הישגי־המינימום המקנים כרטיס־השתתפות בניבחרת האתלטיקה הישראלית באולימפיאדת מוסקבה. בין השחיינים הצליחו שלושה צעירים — **אמיר גניאז, ניר שמיר** ו**רון קרמן** — להדליק את הבריכות. אבל התהילה נשארה עדיין בחיקם של כוכבי המישחקים הקבוצתיים.

מיקי ברקוביץ בפריצה לסל

תיאטרון

נולה צ'לטון: בשטח

התיאטרון הישראלי לא בלט השנה בשל מחזה גדול ומקורי, המביא קאתארזיס לנפש המדינה. אך היו נסיו־נות רבים, לרפא את המחלה של אמנות־הבמה, לקרבה לחיים ולהפכה רלוונטית לחיי בני־אדם.

כמנהלה אמנותי של הבימה, ניסה **דייד זוין** דרך משלו: להרבות בכמות, גם אם אין בה איכות. ההנחה היא, שככל שמעלים על הבמה מחזות מקוריים רבים יותר, ולוא גם ברמה ירודה, כן יגבר המאמץ, ובסופו של דבר יביא המאמץ המוגבר לרמה יותר גבוהה. הכ־מות תוליד את האיכות. הביקוש ייצור את ההיצע.

הנחה זו היתה שנוייה מאד במחלוקת. האסכולה הנגי־דית טענה, שכל פשרה על האיכות תעצור את עליית הרמה. המחזות חסרי־ההשראה, המועלים על הבמה, יק־בעו את הנורמה.

בנסיונות מסוג אחר עסקה **נולה צ'לטון**, הבמאית והמורה־למישחק, עולה מארצות־הברית, הפועלת מטעם תיאטרון חיפה. במיסגרת פרוייקט של שחקני תיאטרון חיפה בקריית־שמונה היא הביאה את התיאטרון לילדי הקרייה הגלילית, בקירבת חזית המילחמה היחידה של ישראל בתשל"ם. תוך עבודה עם מחזאים מקוריים, כמו **יהושע סובול** ו**איציק ויינגרטן**, ולמידה מתוך ה־שטח, מעמידה אשת־התיאטרון של תשל"ט דור חדש של שחקנים, מעוררת גם בלב השחקנים והשחקניות הוותי־קים והמצטיינים את החשק לעבוד עימה.

אצלנו

מאחורי כל הצעה טובה תמצא גם טלוויזיה טובה

סוני צבע 26"

טלוויזיה צבעונית "26 ללא "שלט־רחק" –37,500 ל"י בלבד במזומן.*
טלוויזיה צבעונית "26 עם "שלט־רחק" –42,500 ל"י בלבד במזומן.*

–37,500 ל"י הוא המחיר הנמוך ביותר המוצע היום בשוק עבור טלוויזיה מאיכות גבוהה של יצרן מוכר ובעל מוניטין דוגמת מץ.
תשלום סכום זה במזומן מבטיח לך טלוויזיה צבעונית "26 ללא "שלט־רחק" ומבטיח אותך בפני עליית מחירים מסחררת.
אם יש בידיך היום 37,500 ל"י במזומן כדאי לך להשקיע אותן בטלוויזיה הצבעונית של מץ, כי רק כך אתה יכול להפוך תוך שנה את שידורי הצבע לחלק בלתי נפרד מחייך, באיכות ובמחיר ללא תחרות.
שמורה לך גם האפשרות להקדים את מועד האספקה בעבור תשלום של –2,000 ל"י על כל חודש של הקדמת המועד.
לפניך טבלת המחירים.

תשלום במזומן *	מועד האספקה
37,500 ל"י בלבד	כעבור שנה
39,500 ל"י	" 11 חדשים
41,500 ל"י	" 10 חדשים
43,500 ל"י	" 9 חדשים
45,500 ל"י	" 8 חדשים
47,500 ל"י	" 7 חדשים

* לא כולל מע"מ

המחיר המומלץ לצרכן לטלוויזית מץ-צבע "26 בספטמבר–79,000 ל"י

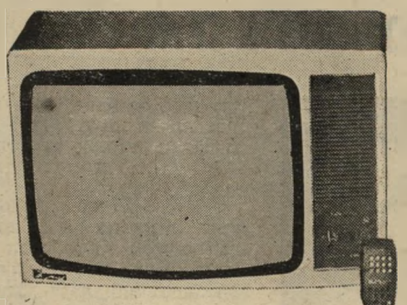

אמת בפרסום TRUTH IN ADVERTISING

80

metz צבע

האם מישהו הציע לך תכנית טובה יותר?

השבוע יועצי מץ ישמחו לפגוש אותך בסלון מרכזי, רח' בן יהודה 32 — בנין אל-על בתל-אביב

תחנות ההרשמה אך ורק בחנויות המורשות למכירת מוצרי מץ, אשר בידיהן חוזה קנייה רשמי של מץ לתוכנית „מץ צבע 80".

רשימת מפיצים חלקית: מץ — אולם תצוגה מרכזי: רחוב מודיעין 19, בני־ברק — רמת־גן. תל־אביב: סלון להיט, אבן גבירול 20; שילה, בן־יהודה 1; מ.ש.י., בן־יהודה 3; סופר, אלנבי 122; הילה את ורדי, בן־יהודה 100; גולה, אצל 1, שכ' התקוה; צליל אור, אצ"ל 44, שכ' התקוה. כתיים: סלון סאר, רוטשילד 32; סלון הוד, בלפור 48. אילת: שרות מהיר, מרכז חנויות מור. אור יהודה: שלום אהרן, רח' ההגנה 47. אשדוד: סיכנויות דרום בע"מ, רוגוזין 31; סלון ושרותים מכעי־צבעוני, מרכז א' 118. אשקלון: סלון אלקטרוניקה — כחלון, הרצל 9; סלון ברזילי, הרצל 37; פעדון, העבודה 27. אופקים: רהיטי צאלה, מרכז מסחרי. באר־שבע: סלון צמרת בע"מ, החלוץ 144; א.א. אלקטרוניקה העצמאות 48. בית־שמש: שטיינברג, מרכז מסחרי. נבעתיים: נתנאלי משה, כצנלסון 12. ביכונה: פילוס יצחק, מרכז מסחרי 443. הוד השרון: חמר, דרך השרון 94. חיפה: סלון הבנקים, הבנקים 1; סלון מץ, הרצל 1. חולון: סלון ספוי, רחוב סוקולוב 77. חדרה: רדיו הכפ, רוטשילד 38. טרדס כץ: מרכז החשמל, ז'בוטינסקי 129; סלון שעשוע, רחוב ז'בוטינסקי 114. יפו: אלקטרו יפו, שדרות ירושלים 121; נרון ישראל, יפת 103. לוד: מאוז מוסה, הרצל 68. צפת: אחים בוכניק, רחוב ירושלים; חדד עמוס, ירושלים 20. מבעון: אלקטרו מבעון, מרכז מסחרי. טבריה: „סוכנות־כל", ככר העצמאות. יריחם: ויני סוריה, מרכז מסחרי. ירושלים: שטרון, כית כלל, רחוב יפו; אלקטריק 2001, רחוב המלך ג'ורג' 21; סלון סיני, בן־יהודה 6; סלון השלום, רח' יפו 68; סלון אמפיפל, ככר ציון. יהוד: אלקטרו רון, קבוץ גלויות 47. נס ציונה: א.ק. אלקטרוניקה, ויצמן 14. נתניה: פפטן, עמק חפר 4; מכס אוניברסל, ויצמן 2; אלחוט, שד' בנימין 5. עכו: ראובן סם, בן עמי 27; אחים עובד, חנות חשמל עכו העתיקה. פתח־תקוה: סלון ברק, חובבי ציון 30. קרית־גת: אלקטרו אלבו, מרכז מסחרי 44/48. קרית־מלאכי: סלאח שלמה, מרכז מסחרי. קרית שמונה: כוק (בהנים יעקב), מרכז מסחרי 2. קריית: חזקיה דוד, מרכז מסחרי. ראשל"צ: רמזור (כדריה), רוטשילד 36. רחובות: נחום את מזרחי, הרצל 187; אלקטריק סנטר, שטיינברג, בנימין 4. רמלה: יולזרי חיים, הרצל 77. רמת־גן: כאלי, ביאליק 75; שמוליק אלקטריק, ביאליק 73. רעננה: אלקטרוניקה בורוכוב 15. תל־מונד: חקיה יוסי, מ. מסחרי.

גזור ושלח
לכבי מץ (ישראל) בע"מ
רח' מודיעין 19, ר"ג
ברצוני לקבל פרטים נוספים על תכנית „מץ — צבע 80" ללא התחייבות מצידי
שמי.....
כתובתי.....
טלפון.....

נפיץ חי בחברון

המארגן עורך־הדין תושב קריית־ארבע, אלייקים העצני, אשר עמד בראש ההתנחלות הראוותנית שהסתיימה באסון, נותן את האות להתנחלות, כאשר במו ידיו הוא מפיל לארץ קטע מהגדר שהוקמה סביב קריית־ארבע.

הנשרך חייל צה"ל שנכווה קשה בעת הפינוי מהידלקות סולר שנשפך עליו על־ידי המתנחלים.

ה עיתוי היה כמעט מושלם. לא רק המימשל הצבאי הופתע, אלא גם מרבית תושבי קריית־ארבע. הפעולה הראשונה של תנועת התחיה־בנא"י, תנועתו החדשה של הפרופסור יובל נאמן, נקבעה בכוונה ליום החמישי השבוע.

מארגנה ויוזמה, עורך־הדין אלייקים העצני, אחד מראשי תומכיו של נאמן ותושב קריית־ארבע, עשה לעצמו את החשבון הבא: שר־הביטחון, עזר וייצמן, שוהה בארצות־הברית. עד שידווחו לו על הפעולה, עד שהוא ישלח לארץ את הוראות הפינוי, ועד שצה"ל יתארגן לפינוי זה תכנס השבת, ומפגיניו ירוויחו יום נוסף של פירסומת.

העצני חשש גם מרבה של קריית־ארבע, הרב משה לווינגר. בין השניים קיימים חיכוכים זה זמן רב. לווינגר אינו אוהב את הפעולות הראוותניות של העצני ומכנה אותו בשם „דמגוג זול". לדעת לווינגר פוגמות פעולות העצני, וכן עצם הקמת התנועה הפוליטית, התחיה, בפעולות „האמיתיות" שבהן הוא תומך. לווינגר אוהב התנחלויות ואף השתתף ברבות מהן, אולם הוא גורס כי יש לתכנן אותן כך, שהסיכויים יהיו רבים שאלה לא תהיינה רק פעולות ראווה אלא שהישוב אומנם יוקם.

לווינגר לא היסס להשתתף בהתנחלות הראשונה של אלון־מורה, אשר פרצה את הדרך להקמת ישוב־קבע ולשורה נוספת של התנחלויות. רעייתו של לווינגר עומדת בראש קבוצת הנשים שתקעו יתד בבית הדסה בחברון, ונראה כי הן לא תפוננה משם אי־פעם. בגן־הירק שבנאות־סיני לא היה לווינגר. הוא ידע כי המאבק שם חסר־תקוה ותכליתו ראוותנית.

לווינגר גם כועס על התנועה הפוליטית של נאמן והעצני. תנועה זו „גזלה" מגושאמונים, שבו יש היום ללווינגר מעמד מכריע, כמה מטובי אנשיה, כחנן פורת וגרשון שפט. דעתו של לווינגר כי אל לו לגוש־אמונים להיות תנועה פוליטית וכי הוא חייב להיות תגובה שתנגוס בכל המיפלגות, לא התקבלה על דעתם של פורת ושפט שפרשו מהגוש והצטרפו לתחיה.

מצוד עם שחר חיילים רודפים אחר מתנחל (באמצע). לפני תקרית השריפה, התנהגו החיילים בעדינות רבה כלפי המתנחלים, מה שגרם לכך שגם אחרי שמתנחל נתפס ופונה, פעמים רבות הוא הצליח לברוח מהחיילים או מהאוטובוס שאליו פונה, וניסה להגיע חזרה לאתר־ההתנחלות. בתמונה נראים חיילים לוכדים מתנחל כזה.

המאבק בתמונה מימין, חיילים משתלטים על מתנחל, לבוש אף הוא מדי־צה"ל ומנסים לפנותו. בתמונה למעלה, אותו מתנחל מנסה להשתחרר מלוכדיו ובועט בהם תוך כדי כך.

לחיילים
אסור להכות

כ מה צעירים, הידועים כחמומי־המוח של קריית־ארבע, פרצו ביום החמישי שעבר את הגדר המקיפה את קריית־ארבע. בראש פורצי הגדר עמד אלייקים העצני. פעולה פשוטה של „הסכת" גדר על הארץ, הביאה מאוחר יותר להפגנה האלימה ביותר של מתנחלים, שתוצאותיה היו אף חמורות מהקרב שנערך בגן־הירק.

כשהם מתרחקים רק מטרים ספורים מבתי קריית־ארבע ומהגדר שנפרצה, הקימו העצני וחבריו התנחלות סימלית, אשר באה להתריע כנגד כך שאין הממשלה ערה, לדבריהם, להתפתחות קריית־ארבע. קראוהן אחד, צריף פח אחד ושני אוהלים, שאחד מהם התמוטט מהרוח עוד לפני שהחל הפינוי, היוו את כל ההתנחלות.

על פי מסורת ההתנחלויות הובאו למקום נשים וילדים, צידניות־מזון וג'ריקן

(המשך בעמוד 54)

לפיד חי בחברון

(המשך מעמוד 53)

נים. שבתחילה נדמה היה שהם מלאים רק במי־שתיה. במהרה הגיעו למקום קצי־המימשל וחיילין, אולם אחרי שיחה עם העצני, שבה ניתנה לו האפשרות לשאת נאום נימלץ, התחילו החיילים במילוי ה־משימה האמיתית שלהם: הקרב נגד ה־עיתונאים.

עיתונאים וצלמים שהגיעו למקום, על־פי הודעה מוקדמת, נרדפו ברחובות הס־מוכים של קריית־ארבע ועל רכסי־הגבעות, כשהמושל מנופף בצו המכריז על הקרייה כולה כשטח סגור, ומאיים לעצור כל עי־תונאי שייתפס בשטח.

עם עלות השחר ביום הששי שעבר, היה ברור כי תיכנון הזמנים של העצני לא היה מדוייק. אל המקום הובאו פלוגות של חיילי בסיס הטירונים של צה"ל, אמבולנ־סים, שתי מכוניות גרר גדולות ואוטובוס של אגד, שהפכו חלק בלתי־נפרד ממיב־צעי פינוי התנחלויות.

הכל הלך לפי התסריט הידוע. המושל נשא נאום בפני כ־30 מתנחלים מפוחדים, עשר נשים וכמה פעוטים שישנו בתוך הצריף. הוא הסביר כי אישית אין הוא נגד המתנחלים אך הוא קיבל הוראה לפנותם. כאשר הסתיים חלק זה של התסריט, ניתנה הוראת הפינוי. הטירונים קיבלו קו־דם תידרוך קצר: „אסור להכות את המת־נחלים, יש לספוג מכות ועלבונות בשקט. לקחת כל אחד מהם, להכניסו אל תוך האו־טובוס ולסיים בכך את המשימה." גם הב־טחתו של העצני, שהמתנחלים לא יריחו שבאו לפנותם. החיילות, שהובאו במיוחד לפינוי הנשים־המתנחלות, כדי שיד גבר לא תיגע בהן, גילו לפתע כי התחשבות זו אינה במקומה. הגברים מקרב המתנ־חלים לא היססו לגעת בנסות בחיילות.

אט אט החלו המתנחלים נגררים לעבר האוטובוס, כשהיה צורך בחמישה־ששה חיילים כדי להתגבר על כל מתנחל מש־תולל. היחידי שהלך בשקט היה העצני עצמו, הוא לא רצה לחטוף מכות. אחד האוהלים הופל, צריף־הפח נהרס במהירות.

באותו רגע חשפו המתנחלים את הנשק הסודי שלהם. צמיגים, שאיש תחילה לא שם לב אליהם, הפכו מוקד האירועים. מתנחלים, שבידיהם ג'ריקנים מלאי סולר, התחילו להתיז את הסולר על הצמיגים ולהציתם.

זעקות השרוף

באותו רגע אירע האסון. אחד ה־קציגים, שניסה למנוע ממתנחל שב־ידיו ג'ריקן סולר מלהמשיך בהצתה, התי־חיל לדלוק אחריו, כדי להוציא מידיו את הג'ריקן. המתנחל הנמלט נתקל בחייל אחר, הסולר נשפך על בגדיו של אותו חייל. מתנחל אחר, שתפקידו היה להצית את הצמיגים לא שם לב לכך, והצית גם את החייל ספוג הסולר.

במשך שניות ארוכות צפו המתנחלים והחיילים הנדהמים בלפיד־חי. היו אלה יד על חיילים ויתנגדו רק „התנגדות פא־סיבית", הכהירה כי הפעם הפינוי יהיה חלק ומהיר.

חלק גדול מכוחי־החיילים מונה לדאוג לכך שהעיתונאים שהצליחו להסתנן בכל זאת לשטח לא יוכלו לבצע את מלאכ־תם. אל המקום הובא נציג דובר צה"ל בירושלים, סגן־אלוף עמי גלוסקא. בדרך־כלל תפקידו של גלוסקא הוא למסור מי־דע לעיתונאים ולעזור להם בתפקידם. ה־פעם שימש גלוסקא כמזהה. היה עליו לזהות את העיתונאים, שהוא מכיר מעבו־דתו השוטפת, ולהצביע עליהם בפני הח־יילים שיועדו לסלק עיתונאים. אחר כך התנצל גלוסקא בפני כתב־ידיד: „אני יודע שזה לא נכון מה שאני עושה, אבל זו הוראה אישית של הרמטכ"ל."

בעוד החיילים דולקים אחרי עיתונאים, מסלקים אותם מהשטח או עוצרים אותם, ומנסים להחרים סרט־צילום, הובאו למ־קום שני ג'יפים שעליהם זרקורים גדולים. זרקורים אלה כוונו לעבר חלונות הדירות של הבתים הסמוכים להתנחלות, שאליהם הצליחו כמה עיתונאים להסתנן. הבוררות של דובר־צה"ל גרמה לכך שהוא יחשוב כי אלה יצליחו למנוע את הצילום.

בעוד כוח אחד משקיע את מאמציו בחיסול אוייב א' — העיתונאים, התי־חיל הכוח האחר לפנות את המתנחלים. לפתע התברר כי למילים „התנגדות פא־סיבית" יש יותר ממובן אחד. המתנחלים התחילו לחבוט מכות נאמנות בטירונים דווקא המתנחלים שהתעשתו ראשונים. בעוד החייל בוער וחבריו החיילים בור־חים מהאש, הסתערו עליו כמה מתנחלים גילגלו אותו על הריצפה וניסו לכבות את האש. אולם נראה כי היה זה מאוחר מדי. בגדי החאקי של החייל היו מפוחמים ו־הוא עצמו סבל מפגיעות קשות. זעקותיו, לפני שהתעלף, הזעיקו שמיים וארץ.

מאותו הרגע קיבל הפינוי קצב אחר. החיילים הזועמים התחילו להכות במרץ רב את המתנחלים, בעוד מפקדים דולקים אחריהם ומנסים למנוע את המכות. צע־קות „נאצים" של חבריו של העצני, בעי־קר של הנשים שביניהם, ליבו את המהומה

תוך דקות ספורות, מאז שילם אחד ה־חיילים מחיר יקר ביותר עבור התאפקותו והתאפקות חבריו ומפקדיו, כבר היה המ־קום מפונה. גרר גדול נכנס לשטח, ש־נראה כמו אחרי קרב דמים ארוך וממו־שך, וגרר אחריו את הקראוון.

גם החסידים הנלהבים ביותר של ההת־נחלויות מודים היום כי מיבצעו, הפרטי כמעט, של אלייקים העצני היה חסר טעם ותפל. בהתנחלויות הסוערות ביותר, מ־סבסטיה ועד לפינוי גן־הירק, היו מדי פעם בפעם חיילים שנשתלטו או נפגעו ממהלו־מה, אך מעולם לא היה פצוע קשה ומ־עולם לא נשרף חייל. האם מצביעה הת־נחלות שני האוהלים שמעבר לגדר על הסיגנון החדש שלו אפשר לצפות מהתנו־עה הפוליטית החדשה שבה חבר העצני?

יוסי יגאי ■

רשת אולמי „אמבר"
הציגה בתחרות

מלכת המים

את מיבחר הדגמים
של שמלות כלה
לשנות ה־80

איתן עמיחי
הדברת מזיקים
מומחים להדברת תיקנים (ג'וקים), תוגעי עץ, חרקי ספרים וכנרים. בשמירה על בריאותך ורכושך.
רמת-גן, רח' מודיעין 18, ת.ד. 2272
טל. 790114-5-6 רש' מס' 21 עסק 481/75
ירושלים-664015 , אילת-059-3012

החגים מתקרבים!
קנה עוד היום מכשיר בזק!
קנה מקרן!
קניה — החלפה — מכירה
לשקופיות ולסרטים שצלמת בימי החופש.
מבחר גדול בחנות המקצועית צלומי ספורט בן־רגע!
„פוטו ברנר"
בימי שלישי סגור כל היום!
פוטו-ברנר
חיפה, רחוב החלוץ 31

לאה פלטשר
גאה להציג את בתה
דורית נוילשטיין
מנהלת בית סיפרה המחודש
מודיעה בזה על פתיחת
קורסים:
* עידון נשי — ישפר גופך ויציבתך, יופייך ונימוסיך, יקנה לך ביטחון עצמי. מת־אים לנשים ובנות מגיל 16.
* דוגמנות — מיקצוע מתאים לך: באם הינך נאה מאוד, תמירה ובעלת השכלה. הכנה חיונית למקצועות דיי־לות, יחסי־ציבור ותחרויות יופי.
* התעמלות וג'אז על־ידי מורים מעולים ישפרו גו־פך, תהיה גמישה, תחזקי שרירים ותרזי אם ברצונך.
יחס אישי, אווירה אדיבה ומלאת חן.
השעורים מתקיימים בוקר ואחר־הצהרים.
טלפני לראיון והתייעצות בלתי־מחייבת.
אבן גבירול 50 ת"א, טל. 267682.
לתלמידותי הרבות שנה טובה והזמנה אישית לבקר באולפן המחודש.

ערבי צעירים
במועדון 5
לתרבות חדשה
רח' הס 5, תל־אביב,
טל' 297263
יום שלישי 25.9
שירים ושירים אחרים
ענת כרמי
בליווי גיטרה

בשר הפגנות

כדרכם בקודש מביאים המתנחלים נשים וילדים לאתר־ההתנחלות כדי להקשות על הפינוי. אחת מתושבות קריית־ארבע עם שלושה מילדיה, צידנית וג'ריקן, ממתינה לחיילות שיבואו לפנותה. אותה מתנחלת לא היססה אחרי־כך להכות בחיילות המפנות, למרות שהן לא השתמשו בכח.

ארד

36 חיתולים, 12 חזיות,
12 זוגות מכנסיים, 6 מגבות,
4 זוגות תחתונים, 4 סינורים,
4 סדינים, 6 מגבות קטנות,
2 חבילות צמר גפן, שמיכת פיקה,
שתי מכוניות צעצוע, בובה,
וזה עוד לא הכל...

מה עוד רצית להכניס לשש המגירות ב:

מיטת הארונות החדשה של א.מ.י

א.מ.י רהיטי ילדים ונוער בע"מ
להשיג בחנויות המובחרות.

*Bestseller

תנורי שביט

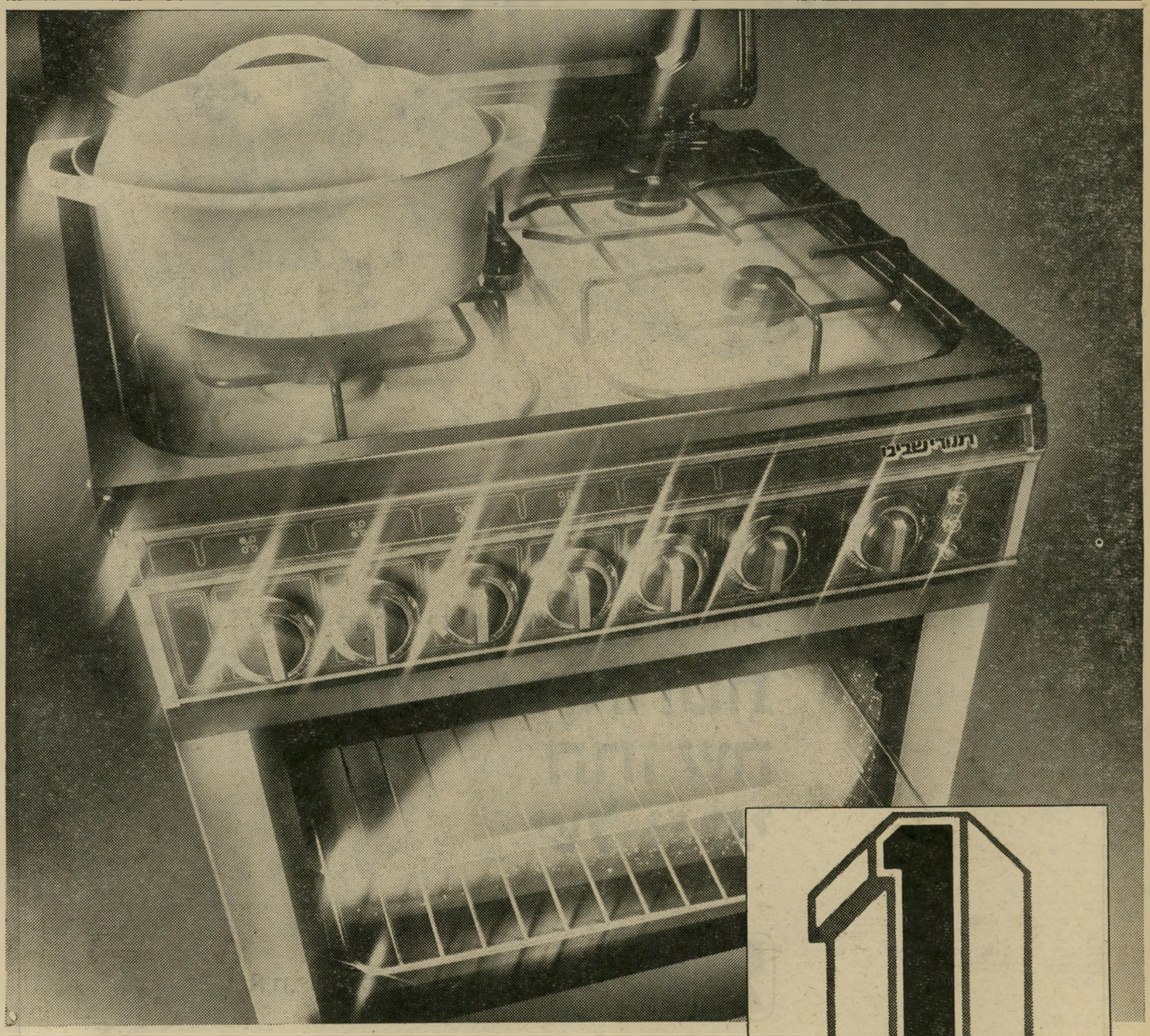

להיות ראשונים זו כבר מסורת אצלנו
גם השנה זכינו במקום הראשון
במשאלי דעת הקהל, המוצר הנבחר 79,
הקניה הטובה 79.
יותר מ־50 שנות נסיון והתחדשות
מתמדת עשו את תנורי שביט
לקניה הטובה ביותר
ולתנור הנמכר ביותר בישראל
(כולל יבוא).

לתנורי שביט המבחר הגדול ביותר
של דגמים לבישול ואפיה, חשמל וגז,
גז וחשמל וכולם בשיטת ה־ Self Cleaning
שרות מהיר ומהימן ואחריות לכל הדגמים.

---

*אנו זוכים במקומות הראשונים
במשאלי דעת הקהל שנה שביעית ברציפות.

גברתי, באם בקשת לרכוש דגם מסויים של תנורי שביט
ונתקלת בקשיים בהשגתו, אנא, התקשרי אלינו
בטלפון מספר 03-475111 ואנו נמסור לך
את רשימת הסוכנים המורשים באזורך.

אולם תצוגה ומכירה: תל־אביב, רח' אלנבי 39 וסוכנים מורשים ברחבי הארץ.

דבר

אמינות הרמטכ"ל במיבחן מישפטי

לפרשת הסגן פינטו, הקצין שרצח שבויים במיבצע ליטאני, יהיו הדים מיידיים בבית־המישפט העליון הדן בעתירתם של תושבים ערביים בגדה נגד התנחלות אלון־מורה.

פרקליטי העותרים מבקשים לערער בעזרת תגובתו הבלתי־מדוייקת של הרמטכ"ל בעיתונות בפרשת הסגן הרוצח, על אמינות התצהיר שמסר הרמטכ"ל לבית־המישפט לגבי השיקולים הביטחוניים שהינחו את בחירת מקום ההתנחלות.

בטענות פרקליטי העותרים, שהוגשו השבוע לבית־המישפט העליון, יש התייחסות לעניין זה, תוך הנמקה שאם אמינות הרמטכ"ל לא עמדה במיבחן בעניין אחד, לא מן הנמנע להצביע על אי־אמינותו גם בעניין אחר.

אחרי בגין - המבול

כמה ממקורביו של ראש־הממשלה, מנחם בגין, המתקשים להסביר את אי־תיפקודו ואת חוסר־האונים שלו בשבועות האחרונים, פיתחו תיאוריה חדשה, שעל פיה אין התנהגותו של בגין נובעת רק ממצבו הפיסי, אלא משקפת מצב פסיכולוגי חדש, שאליו נקלע.

על פי גירסה זו, המנסה להסביר בעיקר את האפאתיה המוזרה שמגלה בגין בנושאים כלכליים ובנושאים של מדיניות־פנים — המגיעה לאחרונה עד כדי התחמקות גלוייה מדיון בהם — שרוי בגין כיום במצב של „אחרי — המבול".

הוא רואה את מקומו בהיסטוריה כמוכתם, כמי שהביא להסכם־השלום עם מצריים, ואיבד כל עניין בנושאים אחרים. המקורבים, שהם מחסידיו של בגין, טוענים כי הם נוכחו לדעת שבגין לא איכפת כלל שהוא יהיה המנהיג הראשון והאחרון של הליכוד, ששימש בראש ממשלת־ישראל.

החברה הבונה באילת ובסעודיה

החברה הבונה באילת ובסעודיה — אחת החברות האמריקאיות השותפה בתאגיד הבונה את שדה־התעופה הי־חדש ליד אילת, עבור חיל־האוויר הישראלי, קיבלה באחרונה עבודה חקשורה, ככל הנראה, בשירותי־המו־דיעין של סעודיה.

החברה „וואי ברג'ר" מניו־ג'רסי, שי־היא חזרוץ המתכננת והמפקחת בי־קבוצה הקבלנית „פריני", הבונה את שדה עובדה, קובלה תסקיר של פיקוח על הקמת פרוייקט רגיש ביותר ב־ערב הסעודית. זהו מרכז מודיעין של משרד־הפנים הסעודי, שיכלול גם מחשבים מודרניים ביותר, במגמה לעקוב אחרי כל הנוסעים הנכנסים ויוצאים למדינה. ברור שפרוייקט זה קשור ישירות לשירותי המודיעין של ערב הסעודית.

החברה האמריקאית, הבונה את מרכז המודיעין לסעודים (כולל אספקת הי־מחשבים) היא חברת C.S.C (חברת־מדעי־המחשב); חברת „וואי ברג'ר" רק מפקחת על הקמתו.

היקוצץ תקציב־הביטחון?

אחד השלבים הקרובים בניסיונותיה הנואשים של הממשלה לעצור את ההתדרדרות הכלכלית תהיה הצעה לקצץ באורח משמעותי בתקציב־הביטחון. בקרב צמרת הליכוד הולכת וגוברת ההכרה, ששותפים לה גם כמה מראשי מערכת־הביטחון, כי ללא קיצוץ בתקציב־הביטחון תהיה המערכה על עצירת האינפלציה אבודה.

גם מתנגדים מושבעים בעבר לכך קיצוץ בתחום זה הולכים ומשתכנעים, כי ניתן לקצץ בתקציב, מבלי לפגוע בביטחון המדינה או בכוננות צה"ל.

מפי כמה מדוברי הליכוד ניתן לשמוע עתה, כי הרמטכ"ל הקודם, מרדכי („מוטה") גור, בסיוען של שר־הביטחון הקודם, שימעון פרס, ניפחו את צה"ל לממדים בלתי־סבירים, שצימצומם לא יפגע בעוצמתו ובכושרו.

הוויכוח סביב קיצוץ תקציב־הביטחון עשוי להוות בחודשים הקרובים אחד הנושאים המרכזיים, שיעסיקו את דעת־הקהל.

גאון וא"זנברג בפקין

נוכחותם בעת ובעונה אחת של שני אנשי־עסקים יהודיים, חידושים כמקורבים לראש־הממשלה, באותו בית־מלון בפקין, בירת סין, הוולידה שמועות, כאילו עוסקים השניים בתיווך בין ממשלות סין וישראל.

המדובר הוא באיש־העסקים שאול אייזנברג מיפאן ובאיש־העסקים ניסים גאון מז'נבה, ששהו לפני שבועיים בפקין. אייזנברג, שאינו מקורב לבעיות המדינה, ושבניגוד לרושם שנוצר גם אינו מחסידיו של בגין, עומד בקישרי־מיסחר עם הסינים, ואין זה ביקורו הראשון בפקין. אולם נוכחותו של ניסים גאון בפקין, יחד עימו, היא שהולידה את הידיעה כאילו קשורים השניים בניסיון לקשור קשרים בין סין וישראל.

„למנוע אינפלציה של שלוש ספרות"

משימתם העיקרית של ראשי מישרד־האוצר מכוונת עתה למנוע מצב, שבו יגיע שיעור האינפלציה השנתית בסוף השנה הנוכחית לשיעור של 100 אחוז.

על פי כל התחזיות עלול שיעור האינפלציה בקצב הנוכחי לעבור את גבול מאת האחוזים. זהו קו אדום מבחינה פסיכולוגית, ובאוצר סבורים שאם יגיעו אליו ייפרצו כל הסכרים ולא ניתן יהיה עוד לעצור את הסחף האינפלציוני בשנה הבאה.

משום כך מוכנים השרים הכלכליים להסתכן אף בסיכסוכי־עבודה חריפים, ובילבד שלא לאפשר, כדבריהם, „עידן אינפלציה של שלוש ספרות".

חצומצם הליברליזציה במטבע הזר

אל תאמין להכחשותיהם הנמרצות של שר־האוצר, שימחה ארליך, ושל ראשי בנק ישראל, כאילו אין כל כוונה להחמיר את הפיקוח על המטבע הזר ולבטל את הליברליזציה בתחום זה, שהיתה אחד מסמלי המהפך הכלכלי.

ההכחשות החריפות נועדו לבלום את הרכישה המוגברת של מטבע זר, והברחתו לחו"ל.

אולם בקצב הנוכחי של הבריחה אל המטבע הזר עלולה התופעה לפגוע ברזרבות תוך חודשים מעטים, ולהקדים את המועד המשוער של המצב הקריטי במאזן־התשלומים. לפיכך לא יהיה מנוס מביטול חלקי לפחות, של הליברליזציה.

בכמה בנקים כבר מיועצים המנהלים לקוחותיהם להוציא את פיקדונות המטבע הזר שלהם, ו„לשמור את הדולרים מתחת לבלטות".

המתווכים מתארגנים

מול התארגנותה האידיאולוגית של הקבוצה המכונה „קבוצת לוויינסון־חריף" במיפלגת־העבודה, וההתארגנות הנגדית של תומכי שימעון פרס, מתארגנת עתה קבוצה שלישית של עסקנים, שלא הוזהו עד כה עם אף אחת משתי הקבוצות.

בראש קבוצה זו עומדים הח"כים מיכה חריש ועדי אמוראי, המתכוונים ללכד מחנה שיפעל לשיתוק בין שתי הקבוצות ולשיתוק־פעולה בין מנהיגיהן.

היועץ הפורש

מיכה רייסר, אחד מארבעת עוזריו של שר־הבינוי־והקליטה, דויד לוי, עשוי לפרוש מתפקידו.

רייסר עמד לקבל מינוי של סמנכ"ל, אולם תבע שמינוי זה לא ישלול ממנו את מעמד היועץ לשר.

מכיוון שאין הדבר ניתן, פרצה מחלוקת בינו לבין השר לוי, ונראה שרייסר יסיק את המסקנות ויפרוש. רייסר הוא מראשי צעירי־חרות, והוא מרכז בידיו כוח ניכר במרכז תנועת־החרות.

רבין שולח מחנה לוי־צמן

ראש־הממשלה לשעבר, יצחק רבין, שלח עותק אחד של ספר זכרונותיו, „פינקס שירות", לשר־התיכחון עזר וייצמן, כשהוא רושם על גבי הספר הקדשה חמה. מזמנו היה זה עזר וייצמן, שיצא במערכה גלויה נגד מינויו של רבין כראש־ממשלה, בטע־נה שאין הוא מסוגל לעמוד במצבי לחץ. הפרשה עצמה מתוארת בספרי שר רבין.

למרות מחירו היקר (כ־450 ל"י) אזלה המהדורה הראשונה של הספר, ש־הודפסה בכשלת אלפים עותקים, תוך ימים ספורים.

ואדים בא לביים

במאי־הקולנוע הצרפתי הנודע, רוז'ה ואדים, עומד להגיע השבוע לישראל, כדי לתכנן את מופע־השלום הענקי שיוזם נשיא מצריים בסנטה־קתרינה, במלאות שנתיים לתחילת יוזמת־השלום שלו.

תחילה נראה היה כי התוכנית תבוטל. אולם אחרי שישראל הסכימה להקדים את החזרת סנטה־קתרינה למצריים, חידשו המצרים את תוכניתם לערוך את החגיגה במקום.

ואדים יגיע לישראל כדי להקדים ולבקר בסנטה־קתרינה, עוד לפני שתוחזר למצרים.

קולק ודיניץ למצריים

ראש עיריית ירושלים, טדי קולק, ושגריר ישראל לשעבר בוושינגטון, שימחה דיניץ, עשויים לבקר בסוף החודש בקאהיר, כדי להשתתף במסיבת־הסיום של פסטיבל הסרטים הקאהירי, שתתקיים ב־26 בספטמבר. במסיבה זו ישתתף, ככל הנראה, הזמר פרנק סינטרה, שהוזמן עד כה במצריים מפני שהוא ידיד־ישראל.

סינטרה, שהוא ידידם של קולק ודיניץ, ביקש לשתפם במסיבה בסיום הפסטיבל, והשניים ככר עושים את ההכנות לצאת לקאהיר יחד עם נשותיהם.

צח"ם בבת־ים

צוות־חקירה־מיוחד הוקם על־ידי מישטרת בת־ים, כדי לחקור את הגידול המדאיג במיספר מיקרי הפריצות לבתי־מגורים ובתי־עסק בעיר. בראש הצח"ם עומד רס"ר אלי דדון, וכבר ניכרים סימני־הצלחה ראשונים בפיענוח תיקים ובאיתור עבריינים.

זהו מיקרה יוצא־דופן של מינוי צח"ם למשימה כללית. בדרך כלל ממנה המישטרה צח"ם כדי לחקור תיק מסויים, שבו בוצע פשע חמור, אולם נראה כי ריכוז מיקרי־ההתפרצויות בבתים הביא את מישטרת המחוז למסקנה, כי רק מינוי צח"ם עשוי לבלום את התופעה המדאיגה.

השוק מוצף חשיש

אחרי תקופה ממושכת למדי, שבה שרר יובש בשוק החשיש בישראל, בעיקר בגלל חסימת נתיבי־ההברחה מלבנון, שוב מוצף השוק בכמויות גדולות של הסם.

אנשי־מישטרה טוענים כי מקורו של חלק ניכר מהסם, המצוי בשוק, הוא במדינות כמו הודו ופאקיסתאן.

למרות שתמה תקופת המחסור בסם, לא גרם ההיצע המוגבר לירידת־מחירים.

משקיף

בגין ישוחח בופרד

עם שריון

ראש־הממשלה מנחם בגין עומד לפתוח השבוע בסידרה של שיחות אישיות עם כל אחד משרי הממשלה.

בשיחות אלה מתכוון בגין לשכנע את השרים להפסיק את המריבות וההשמצות ההדדיות ולשקם את תדמיתה של הממשלה.

דיין יחדש שיחותיו

עם הפלסטינים

שר־החוץ משה דיין הבטיח לראש־הממשלה מנחם בגין להפסיק לזמן מה את שיחותיו עם אישים פלסטיניים.

דיין הדגיש, עם זאת, כי כאשר תחלוף הסערה סביב שיחות אלה, הוא יחדש אותן.

המישפחה מבקשת

מבגין להחפטר

אשתו וכתו של ראש־הממשלה, מנחם בגין, מפעילות עליו לחצים כבדים, כדי שיתפטר מתפקידו.

ללחצים של עזיזה בגין ובתה, חסיה מילוא, אין קשר למצב הממשלה, אלא למצב בריאותו של ראש־הממשלה.

בורג בעד

הקדמת הבחירות

שר־הפנים, חד"ר יוסף בורג, החל מקיים מגעים בתוך מיפלגתו, במטרה להפשירה למען הקדמת הבחירות. בורג רוצה בהקדמת הבחירות, בהיותו משוכנע כי תוך שנתיים צפוי מרד צעירים נגדו במפד"ל, וכי מקומו ברשימה לכנסת הבאה אינו מובטח. תומך בו, בצעדו זה, ח"כ יהודה בן־מאיר, ומתנגדים לו השרים זבולון המר, אהרון אבו־חצירא וח"כ דויד גלם.

גם במיפלגה הליברלית קמו לאחרונה חוגים הדורשים את הקדמת הבחירות. שר־האוצר, שימחה ארליך, תומך בהקדמתן ושוען כי אם הבחירות תערכנה בחודשים הקרובים, תהיה מפלת הליכוד קטנה יותר מאשר בעוד שנתיים.

אפשרות להקמת

קואליציה חדשה

לאחרונה נערכו מגעים בין כמה חברי־כנסת לדיון באפשרות להקים קואליציה חדשה, מבלי להקדים את הבחירות. לדעת חברי־כנסת אלה אפשר יהיה להקים קואליציה בראשות המערך, שבה ישתתפו שני פלגי ד"ש, המפד"ל וחברי־הכנסת הבודדים שולמית אלוני, גידעון האוזנר ויצחק יצחקי, ואולי גם של"י.

ח"כ המפד"ל דויד גלם ביקש מח"כ ש"י מרדכי וירשובסקי לבדוק אצל ראשי מיפלגתו, אם יש להם התנגדות להשתתף בקואליציה עם הדמוקרטים של ידין. תשובת ש"י היתה, שאין כל התנגדות אישית לידין ולאנשיו, ואם תושג הסכמה על העקרונות לא תהווה היריבות האישית קושי כלשהו.

מינוי שפיר סופי

מינויו של האלוף הרצל שפיר כמפכ"ל הבא של המישטרה הוא סופי. שפיר כבר מסר על הסכמתו וחתם משוחח עם אנשים שונים, מחוץ למישטרה, בעניין איוש לישכתו.

הידיעה על ההצעה שאותה קיבל כביכול האלוף משה ("מוסה") פלד, לשמש כמפכ"ל, אינה מדוייקת. אל פלד פנה מי שהיה מפקד המישמר־האזרחי, מולה כהן, מבלי שהיתה לו סמכות לכך. גם ח"כ יהודה בן־מאיר פנה אל פלד, אך הוא לא עשה כן בשמו של השר יוסף בורג, האחראי על המישטרה.

עמית מפקד

מישטרת חיפה

את מקומו של תת־ניצב אברהם ("תורגי") תורגמן, מפקד מרחב חיפה של המישטרה, יתפוס תת־ניצב משוש עמית, ראש מחלקת ההדרכה של המישטרה.

מינוי זה, כמו שאר המינויים הצפויים במישטרה, יידחה עד לחילופי המפכ"לים.

פחרון לכביש רמות

נראה כי נמצא פתרון לבעיית כביש רמות. על אחד משני המסלולים של הכביש הדו־סיטרי תבנה העיריה מיגבהה קמורה מאספלט, שאומנם תהפוך את המסלול בלתי־עביר, אך תסתיר את המסלול האחר מעיני התושבים הדתיים.

ראשי הדתיים הבטיחו, כי אחרי שיבנה המסלול הם יפסיקו את ההפגנות, ואילו שר־הפנים, הד"ר יוסף בורג, הבטיח לממן את הבניה והתעבור לעירייה סכום של יותר מ־10 מיליוני לירות.

שוטרים לא יעשנו

החל בהפגנת השבוע הבא בכביש רמות לא יוכלו השוטרים לעשן.

הוראה זו עומדת לצאת ממיפקדת המחוז הדרומי של המישטרה לכל השוטרים שיופקדו על שמירת הסדר בכביש רמות.

לווינגר מכין

פעולת ראווה

הרב משה לווינגר מקריית־ארבע מתכנן פעולת־ראווה גדולה, שתשמש משקל־נגד ל"התנחלות מעבר־לגדר של חפידי עורך־הדין אלייקים העצני בקריית־ארבע, בסוף השבוע שעבר.

לווינגר, שהתנגד למעשיו של העצני ושטען שהם ראוותניים, מתכנן פעולה ממשית ורחבת־היקף, שבה יקחו חלק כוחות שמחוץ לקריית־ארבע.

השופט מכיר

את הנאשם

בחוגים מישפטיים בירושלים חוכ־עה תמיהה, על כך ששופט־השלום הראשי, ישראל ויינר, לא כדך עצמו בהרכב שדן במישפטו של ח"כ שמואל פלאטו־שרון. עתה מתברר כי ויינר מכיר מזה זמן רב את יעקוב חלפון, שהוא אחד מן הנאשמים.

מינוי שלושה שופטי־שלום במישפט פלאטו־חלפון־בן־אודים מאיים לשתק את פעולתו הרגילה של בית־מישפט השלום בירושלים.

הנשיא מחפש דובר

דוברו וראש לישכתו של נשיא־המדינה, יצחק אנסי, עומד לפרוש מתפקידו. נשיא־המדינה מחפש עתה דובר אחר, וכבר שוחח על כך עם אנשים אחדים. **נראה כי הנבחר יהיה דויד רקנאטי.**

ארליך מאשים

את לין

שר־האוצר שימחה ארליך טוען כי הממונה על הכנסות המדינה, אוריאל לין, חותר תחתיו ומדיוח מתוך מישרד־האוצר חומר שנועד לפגוע במעמדו של השר.

בשיחות אלה לא אמר ארליך בדיוק במה הוא מאשים את לין, הידוע כאחד ממקורבי סגן־השר לשעבר, יחזקאל פלומין.

זיגל לא שומע טוב

כאשר תת־ניצב בנימין זיגל הקליט בהסתר את קברניט "אל־על", עקיבא פרסמן, החשוד בהברחת זהב, הוא אמר לו: "דבר בקול רם, אני לא שומע באוזן ימין ובכלל לא שומע טוב." כך מתברר מתמליל ההקלטה הנמצא בתיק־החקירה. בהמשך הי שיחה סיפר זיגל לפרסמן, כי הוא אינו שומע טוב מאז שנפל לידו פגז, בזמן המילחמה.

"הארץ" ממשיך

לרכוש עיתונים

היומון הארץ ממשיך במדיניותו לרכוש ולהקים עיתונים מקומיים.

האחרונה רכש "הארץ" 25 אחוז ממניות השבועון החיפאי־המקומי "כל־בו", ואחוז דומה בבית־הדפוס של אותו שבועון.

לנדאו רוצה

שביתה ב"אל־על"

שר־התחבורה, חיים לנדאו, אמר למקורבין, כי "אני אהיה הראשון שאשמח אם תיפרוץ שביתה ב'אל־על'."

לנדאו מתכוון ללחום בתוך הממשלה למען סגירת אל־על, כדי להופיע בעיני הציבור כאדם חזק אשר הצליח לשבור את עובדי חברת התעופה־הלאומית. **במגרתו של לנדאו קיימת תוכנית מוכנה לסגירת "אל־על" ולהיערכות התעופה האזרחית מישראל ואליה עד להקמת חברת־תעופה חדשה.**

קנדה חסרב

לקבל פושעים

שילטונות ההגירה הקנדיים יסרבו לתת אשרות־כניסה לישראלים בעלי עבר־פלילי.

עד כה לא בדקו הקנדים בציציות הישראלים שביקשו אשרות כניסה למדינה זו, ועובדה זו נוצלה על־ידי מישטרת־ישראל, אשר היתה "מגלה" פושעים מועדים ישראליים לקנדה.

הסיגריות

יתייקרו שוב

שר־התעשיה, גדעון פת, ייכנע, ככל־הנראה, לדרישות חברת דובק, ויתיר העלאה נוספת במחירי הסיגריות, תוך מיספר שבועות.

ההעלאה החדשה תהיה בגובה של 15 עד 20 אחוז ממחירי הסיגריות כיום.

Elazar & Co. Advertisers

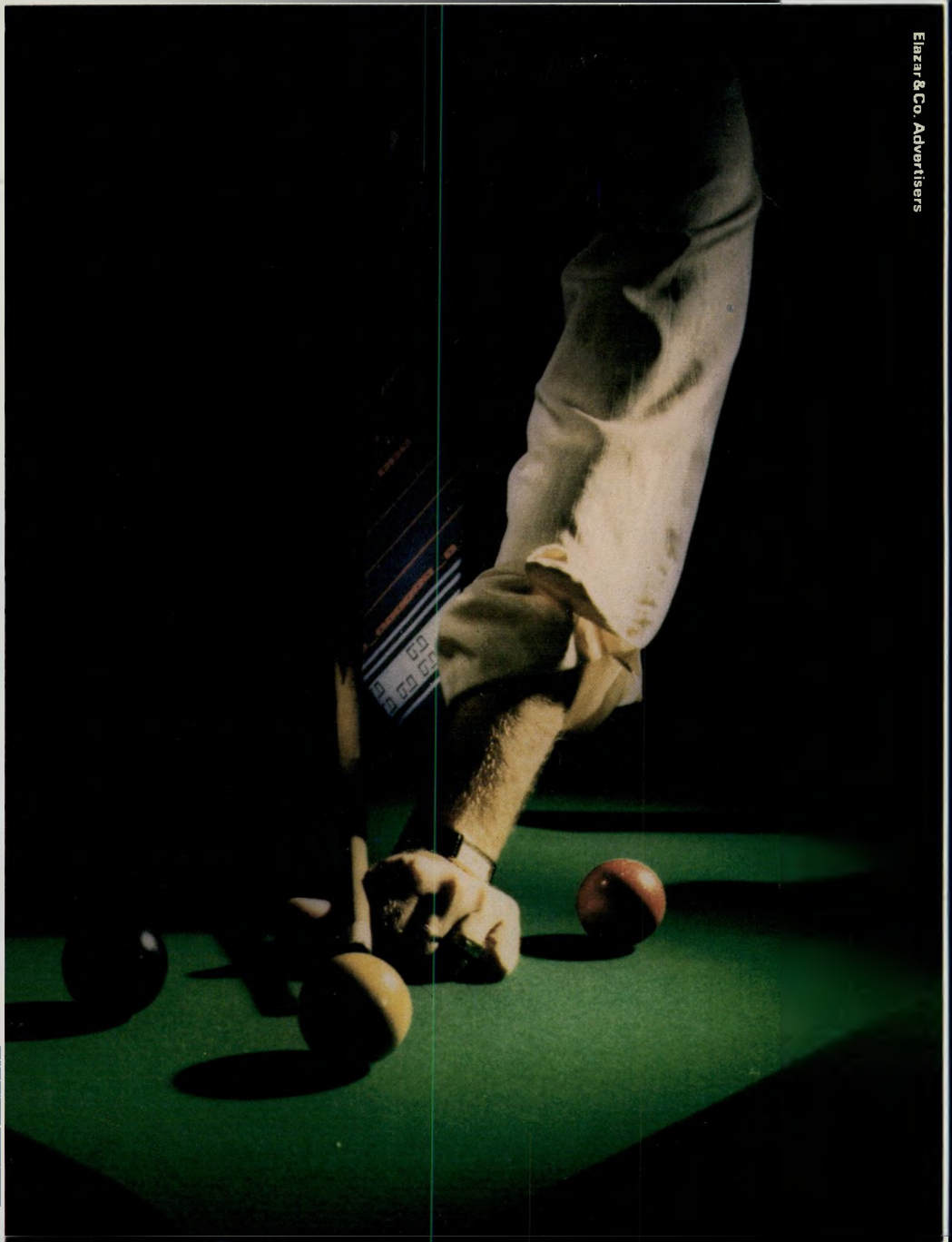

BOGART

When the aim is class-

eau de toilette, after shave,
Soap, deodorant,
after Sport Cologne
bath & shower gel
Shaving foam
men's accessories

גרונדיג מ
צבעים שנעלמ

עד הגוון האחרון

נסה בעצמך להשוות ולבדוק האם תוכל למצוא עוד מכשיר טלויזיה צבעוני המציג בפניך תמונה צבעונית עשירה כמו זו של גרונדיג סופר קולור. שפופרת המסך הבלעדית המשולבת בשיטת HI-BRI IN LINE, מוציאה לאור באופן חד וברור את כל הצבעים עד הגוון האחרון. היא שומרת על מיקוד קבוע של התמונה ובעזרת מייצב מתח מיוחד נמנעות הפרעות ונשמרת אחידות ובהירות הצבע. מחשב קוורץ מיוחד בורר עבורך את קונטראסט הצבע האופטימלי ומציג בפניך את הדרגות הנכונות של חוזק ועומק הצבע.

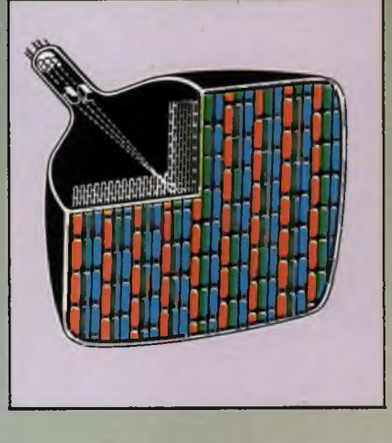

עד הצליל האחרון

גרונדיג סופר קולור מצויידת במערכת צליל בעוצמה של 15 ואט R.M.S., וברמקול חזיתי באיכות HiFi. יחד עם כפתורי הבס והטרבל הנפרדים המאפשרים איזון מדוייק, מגיע אליך צליל מלא המלווה את התמונה העשירה.

עד השכלול האחרון

מאז נוסד מפעל גרונדיג הענק ממשיכים מהנדסי החברה להיות חלוצים בכל הקשור לשכלולים. כך גם בטלויזיה סופר קולור, מנגנון אוטומטי סורק ומאתר את התחנה הרצויה

NDIG

גרונדיג סופר קולור-תוצרת גרמני

להשיג בחנויו

יבואנים בלעדיים: גיל אלקטרוניק

וציאה לאור
ם בטלויזיות אחרות.

בלחיצת כפתור (בעזרת פס הפלא AFC, המופיע על המסך) ובקרת התדר מכניסה את התמונה להתאמה מלאה.
כפתור נוסף "זוכר" את התחנה ויכול להחזיר אותך אליה במדוייק.
שכלול נוסף מאפשר חיבור מכשיר הטלויזיה למערכות סטריאו וכן למכשיר וידאו טייפ. **שלט רחוק — (REMOTE CONTROL)**

המתוחכם של גרונדיג, המוכנס כקסטה לגוף הטלויזיה, מאפשר 25 פעולות שונות כולל שליטה ב־16 תחנות, התאמת צבע, כיוונון בהירות, עוצמת צליל, הפעלת וידאו־טייפ ותמונה ללא קול.
בלחיצת כפתור "מעלה" השלט רחוק על מסך הטלויזיה שעון קוורץ דיגיטלי.

עד הפרט האחרון

קשה לדמיין עד כמה עושה גרונדיג כדי להבטיח את איכותן הגבוהה של טלויזיות סופר קולור. כל רכיב אלקטרוני, כל מכשיר וכל מסך־צבעוני נבדק ונבחן עד הפרט האחרון.
טלויזיה גרונדיג סופר קולור עוברת סדרת "עינויים" כולל מבחן הטבלה ברטיבות במשך 24 שעות, מבחן עליית מתח חשמלי, מבחן זעזועים פיסיים, תנאי חום וקור קיצוניים, 200 שעות הפעלה ו־1000 הפעלות וכיבוי של המכשיר. כך שאליך מגיעה גרונדיג סופר קולור, אמינה ומוכנה להוציא לאור את כל הצבעים עד הפרט האחרון.

GRU

ה. הטלויזיה הנמכרת ביותר באירופה.

ת המובחרות
ה בע"מ, אבן גבירול 18 תל־אביב.

רק את ואַדַגְ'יו

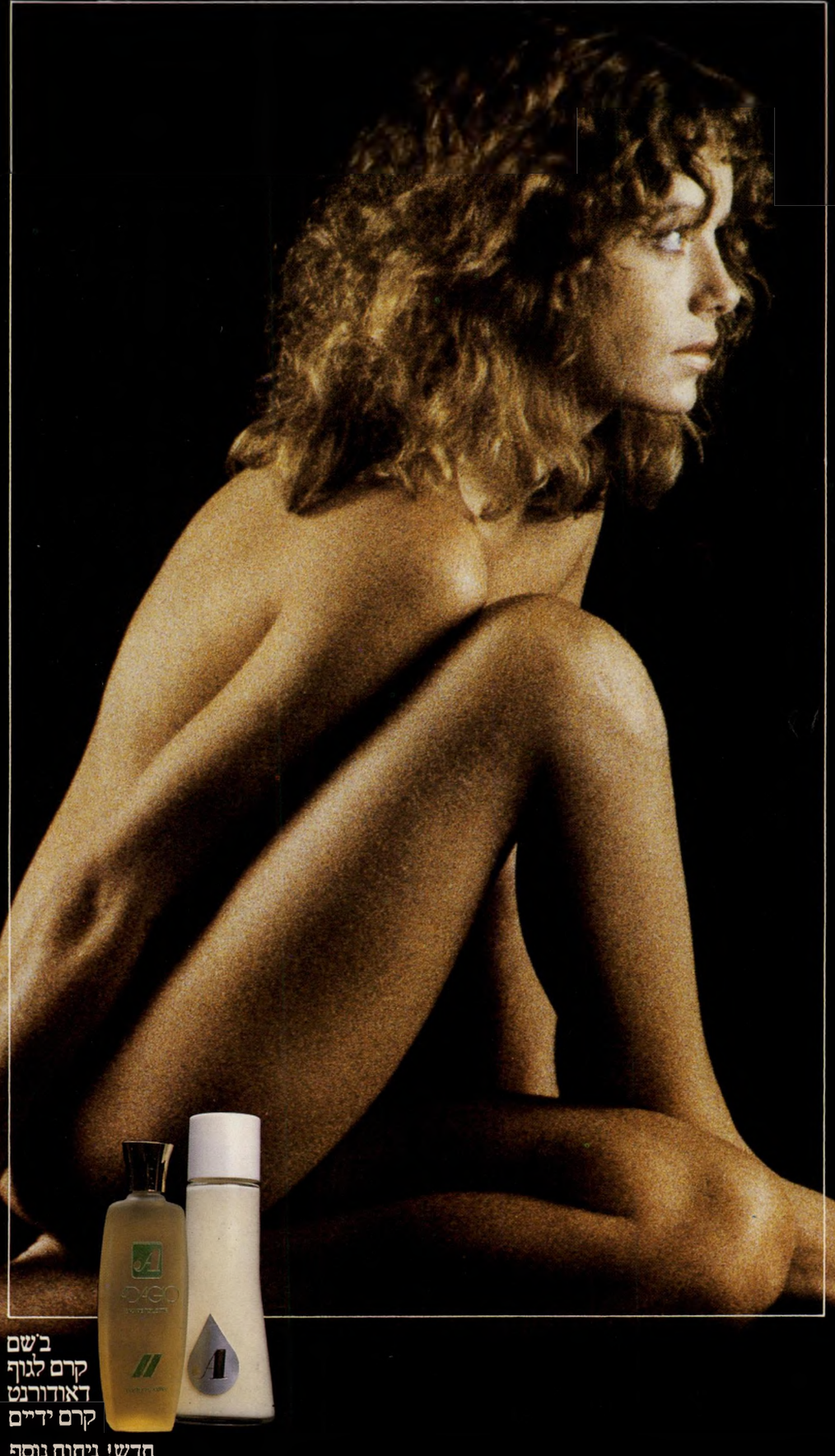

ב'שם
קרם לגוף
דאודורנט
קרם ידיים

חדש! ניחוח נוסף
אדג'יו ספורט

ADAGIO

מ.קליפר

ש.שסטוביץ

שידור

צל"ש

שלושה ימים ונמרה

● צל"ש לכתב **עוזי בירמן**, אשר הוכיח כי עיתונות טובה פרושה, לעיתים, לא רק זריזות ומהירות, אלא גם סבלנות מרובה.

בירמן וצוותו ישבו במשך שלושה ימים

כתב בירמן
הסבלנות משתלמת

ושלושה לילות בעין־גדי, כשהם ממתינים לרגע שבו תילכד הנמרה בבתא, וזאת מבלי שהיו כלל בטוחים, כי היא אכן תילכד. בלילה השלישי, כאשר נלכדה אחדים שחזרו על עצמם, ונושאים בלתי־חשובים. כאשר הבחינה כי במקום אחד משבחת כבר ג'יהאן את אופירה, היא קיצצה את הקטע שבו היא מספרת על דיוניה עם אופירה ועל ניירות־העבודה שקיבלה ממנה. חן קיצצה גם את הבעת דעתה של ג'יהאן על האינפלציה ואת הסברה מדוע לא הגיעה לישראל עם בעלה בשני ביקוריו הקודמים בארץ.

הוצאות מזרות

צבי זוקף אינו רק צלם טלוויזיה, אלא גם חבר־ועד, ולהנהלה החדשה של רשות־השידור כדאי ליצור עימו קשרים טובים.

בשבוע שעבר יצא וולף לגרמניה, על חשבונו הפרטי, כדי לעבור שם קורס השתלמות. ערב יציאתו נודע לו כי קיבל מתנה משמיים. מנכ"ל הרשות, **יוסף** („טומי") **לפיד**, הורה לאגף התקציבים של הרשות להעניק לוולף סכום של 15 אלף לירות כהוצאות אש"ל לנסיעתו.

היתה זו הפעם הראשונה שבה שולמו הוצאות אש"ל לאדם שנסע על חשבונו הפרטי, מבלי שעשה עבודה לטלוויזיה ב־חוץ־לארץ.

שמועות מוספות

למרות מאמציו של **זבולון המר**, לא נראה עדיין כיצד יוכל למנות את **דן מרגלית** כמנהל־הטלוויזיה (ראה להלן) מבלי לעורר זעזועים ברשות־השידור.

הוועדים בטלוויזיה קיבלו אימים, שאם בבתא, יכלו עוזי וצוות הצלמים והטכנאים שלו להביא למסך הקטן את לכידתו של הנמר והטיפול בו לאחר־מכן. זהו מיסמך נדיר ביופיו, לא רק בארץ, שבה אין, בדרך־כלל נמרים, אלא גם בעולם.

רעיית נשיא נבון

עורכת חן

קיצוץ לא פוליטי

מאחרי המסך

מדוע קוצצה אופירה

חבר הוועד־המנהל של רשות־השידור, **דניאל** („דני") **בלוך**, הגיש שאילתא לגבי הראיון שערך **ויקטור נחמיאס** עם אשת נשיא־מצרים, **ג'יהאן אל־סאדאת**. בלוך טוען בשאילתא שלו, כי **עורכת** השבוע יומן ארועים, **יעל חן**, קיצצה חלק גדול מהראיון, ודווקא את הקטע שבו שיבחה אשת הנשיא המצרי את רעיית נשיא־ישראל, **אופירה נבון**.

מתברר כי בלוך לא היה הראשון ש־העלה את הבעיה. עוד לפני שידור ה־ראיון, ואחרי שהוא נערך, החליט נחמיאס כי נעשה לו עוול בכך שאין הראיון משו־דר במלואו, והרעיש שמיים וארץ. בין ה־שאר גרם נחמיאס לכך שנשיא־המדינה עצמו, **יצחק נבון**, יורה לאנשי לישכתו להפעיל לחץ על חן, כדי שתשדר את הראיון במלואו עם דברי השבח על רעייתו.

יעל חן טוענת כי הראיון התמשך לאורך של 14 וחצי דקות, והיא הח־ליטה לקצצו ל־10 דקות בלבד, מטעמים מיקצועיים טהורים. היא חתכה נושאים הם ואגודת־העיתונאים לא יסכימו לעריכת מיכרז. ימונה מנהל־הטלוויזיה על־ידי ה־ממשלה, כפי שממונה המנכ"ל.

כדי למנוע מצב זה עומדים הוועדים להסכים לעריכת מיכרז, דבר שהתנגדו לו עד כה, אך ידרשו כי יהיה זה מיכרז פנימי.

אם אמנם ייערך מיכרז פנימי, נראה שיגשו אליו המועמדים הבאים: **יצחק** („צחי") **שמעוני, חיים יבין ואלכס גילעדי**. שימעוני הוא המקובל ביותר על הוועד המנהל ועל היושב־ראש שלו, ה־פרופסור **ראובן ירון**, ועל המנכ"ל **יוסף** („טומי") **לפיד**. שמו של חיים יבין הודלף לאמצעי־התיקשורת, כמועמד אפשרי, עוד לפני שיצא בשבוע שעבר לחוץ־לארץ. יבין יכול להיות מקובל בתנאים מסויימים על לפיד את ירון מתוך תיקווה שאם יקבל יבין את התפקיד הוא ישלם עבורו ב־התיישרות לפי הקו של המנכ"ל־הקומיסאר.

השם החדש שהועלה הוא שמו של אלכס גילעדי. לגילעדי אין סיכוי רב, אך אילו היו המנכ"ל והיושב־ראש חושבים יותר היה הדבר מעלה את סיכויו. גילעדי הוא איש מינהל ואירגון ובדברים אלה יעסוק, אם ינהל את הטלוויזיה ויתרחק מהתכנים של השידורים ומהצד הפוליטי שבהם. אם הוא יהיה מנהל־הטלוויזיה יוכל לפיד לע־סוק באין מפריע בצד הפוליטי של החד־שות ושל התוכניות, כשאת גילעדי יעניינו

(המשך בעמוד 65)

תשבץ העולם הזה 2194

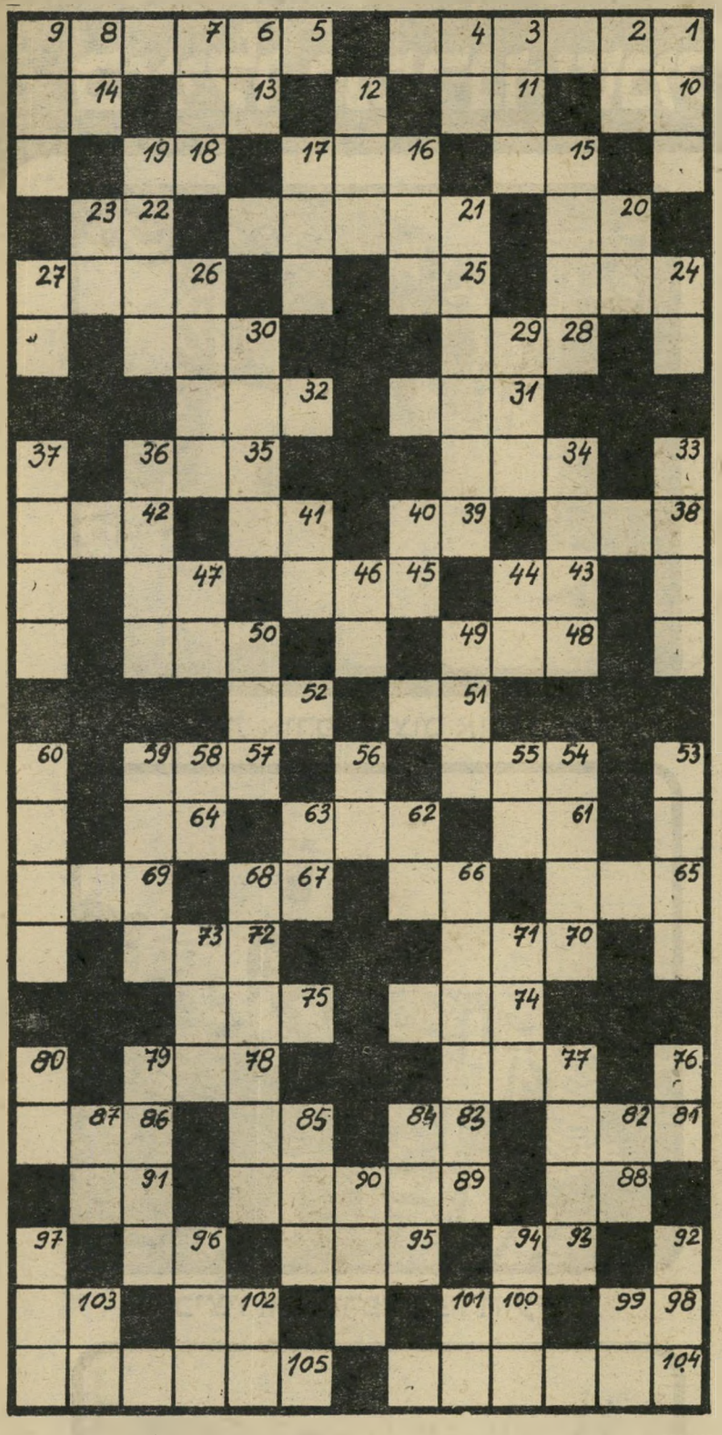

מאוזן:

1. חל בה שינוי; 5. עיסת־שקדים; 10. נישא; 11. פרפר־לילה; 13. מטבע ישראלי (ר"ת); 14. חימה; 15. תחמושת קדומה; 16. מלאך; 18. עשוי־למחצה; 20. בור לאצירת מי־גשמים; 21. משמשת להעלאת אנשים ומשאות; 22. מבלה את הלילה; 24. מן המזלות; 25. אדון (הפוך); 26. עליצות; 28. מפירקי הגוף; 30. נוכח; 31. פרי גינה ועץ; 32. חוזק; 34. עסק בנטיעות; 35. דו; 38. **סער**; 39. גיבעה קטנה; 41. קליפת העינב; 42. פרח־נוי; 43. מצבת־זיכרון; 45. מל־בוש; 47. מן השבטים; 48. הריגה בכוו־נה־תחילה; 50. יחידה בכרם; 51. מילת־שאלה לזיהוי; 52. מילת־ברירה; 54. במקום ההוא; 57. גרניט; 61. בילבד; 62. צמח; 64. כלי־קיבול גדול; 65. אסו־רים; 66. שן המפתח; 67. מבני נוח; 69. כף־אשפה; 70. בוץ; 72. משמש לכי־סוי הגג; 74. לוז; 75. ציר הדלת; 77. אבי המדע הבידיוני (ש"מ); 78. מלחין צרפתי; 81. תפקיד צבאי; 83. מטבע יפא־ני; 85. גם אותה כבש יהושע; 86. מורכ־בת מחורים המחוברים בחוטים; 88. חדר באונייה; 89. שיעור השימושיות; 91. מן הגפיים; 93. מציאות; 95. נתיב־מים קטן; 96. בגד־שרד; 98. בוא הלום! 100. ראש־אגף (ר"ת); 102. עליך לדעת! 103. שופט; 104. אסירי־מילחמה; 105. שזהותו אינה ידועה.

מאונך:

1. אל ההר! 2. כינוי; 3. מין מסמר; 4. אפס כוחו; 6. רוצה לומר (ר"ת); 7. מידבר באסיה; 8. אות בא"ב העיברי; 9. שמן־האדמה; 12. גוי; 15. מסביר־פנים; 16. חומר הפקק; 17. החיה הגדו־לה ביותר; 19. תרף; 20. מזל; 21. סחו־רה; 23. נזכר־לעיל (ר"ת); 24. שביב; 26. מלחין צרפתי; 27. בת־קול; 29. רע־דה; 30. בארמן; 33. נאמר; 34. פריך; 36. קיבוץ בגליל העליון; 37. מריבה; 40. משאבת הגוף; 41. רשע; 44. עולז; 46. תנועת־מים בים; 47. עלה בספר; 49. חרסה; 50. חתיכה גדולה; 53. צורת־יישוב חקלאית; 54. אבר־תנועה; 55. ריקבון; 56. נצח; 58. מרגיש; 59. רחב־ממדים; 60. תשלום עבור הכלה; 62. אבר־תנועה; 63. רטוב במיקצת; 66. תאוותנית; 68. אבן־חן; 71. משמעות; 73. עבודה; 76. לאן? 77. ללא־עוררין; 79. כלי־דם בגוף; 80. גמל־תעופה (ר"ת); 82. בה דורכים את הענבים; 84. פנורא־מה; 85. כבד־לשון; 87. בלוטת־הנקה; 90. רבים כאלה בעץ; 92. נתקל ב־; 94. מן האמהות; 96. מס־ערך־מוסף (ר"ת); 97. גוף ראשון יחיד; 99. שים עצמך על כיסא; 101. קידומת שמשמעה שלילה; 102. אביון; 103. מתנודד (הפוך).

אנחנו משקיעים עבודה בבגדי ילדך
כאילו תפרנו שמלה עילית בשבילך

ביצירות אורפז עיצוב אופנתי ונוח

ביצירות אורפז גיזרה מעולה

ביצירות אורפז תפירה עילית

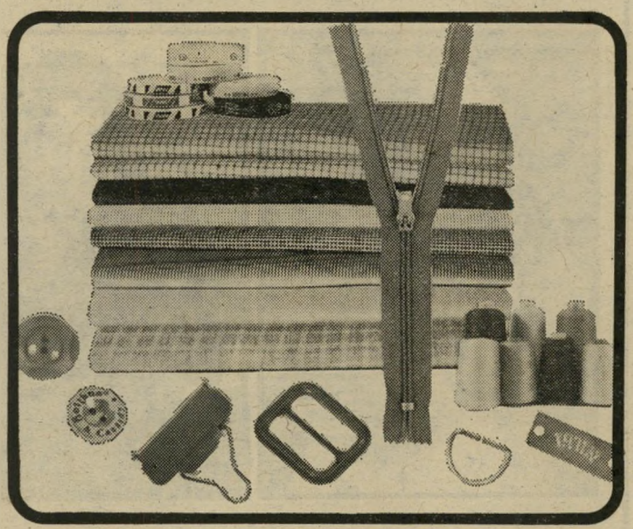

ביצירות אורפז הברים והאביזרים מעולים

ביצירות אורפז בקרת איכות קפדנית

...וכל זה
בשביל ילדיך

את הדגמים המעולים של יצירות אורפז ניתן להשיג באירופה - ובארץ ברשתות השיווק הגדולות ובחנויות ההלבשה המובחרות לילדים ונוער בכל רחבי הארץ.

קול המבשר בע"מ

יצירות אורפז אופנת ילדים ונוער

רח. ריבל 4 תל-אביב טל: 03-330227

אורפז - יחד תנופה באופנה!

שידור

(המשך מעמוד 63)

רק הצדדים המיקצועיים־אירגוניים של עבודת הטלוויזיה.

אולם לגילעדי יש נקודה שחורה גדולה אצל לפיד ויקיר. הוא היה אחד מהתומכים הנלהבים ביותר של **ארנון צוקרמן**, ואף הפיק את מסיבת הפרידה שנערכה לכבוד המנהל שהודח. לעומת זאת לא השתתף גילעדי בהפגנות הסטודנטים שהיו בטלוויזיה נגד סילוקו של צוקרמן.

מוסקווה גורמת משבר

נראה כי **אהוד גילעדי** מעורב בעוד פרשה המעסיקה היום את הטלוויזיה. עובדי הרדיו, בתמיכתו האילמת של מנהל הרדיו **גידעון לב־ארי**, עומדים לשגר

עיתונאי מרגלית
חבר מפד"ל

מיכתב למנכ"ל הרשות **יוסף** („טומי") **לפיד** נגד גילעדי.

במיכתב יובע איום גלוי, שלפיו אם יסע גילעדי לבדו למוסקווה בחודש ינואר הקרוב, כדי להכין את שידורי האולימפיאדה, מבלי שיתלווה אליו מפיק מטעם הרדיו, הם יפתחו בעיצומים. עובדי הרדיו העלו מקרים אחדים, שבהם נשלח בעבר גילעדי לחוץ־לארץ, כדי להכין תשתית למיבצעי שידור, ודאג רק לטלוויזיה בעוד שהוא מזניח את הרדיו.

בחור טוב וחבר המפד"ל

שר־החינוך, הממונה על חוק רשות־השידור, **זבולון המר**, עדיין לא התייאש

מנחם יבין
מועמד חדש

מהסיכוי למנות את עיתונאי הארץ, **דן מרגלית**, כמנהל־הטלוויזיה. בשיחה ש־נערכה לאחרונה בין המר לבין שר־האוצר **שימחה אורליך**, ניסה המר לשכנע את אורליך לתמוך במועמדותו של מרגלית, באומרו: „מרגלית הוא בחור טוב. הוא בחור טוב משלנו. הוא דתי, שומר מיצוות וחבר המפד"ל."

האם מכין לונדון

פרישה הפגנתית

בשבועות האחרונים הפך **ירון לונדון** ילד טוב ירושלים. רשימת המרואיינים של עלי כותרת מועברת בזמן לקומיסר **יוסף** („טומי") **לפיד**, אין ויכוחים בינו לבין מערכת עלי כותרת, ושום הדלפה על פסילות אינה מועברת לעיתונים.

הראיון שהיה בשבוע שעבר עם ח"כ **יצחק רבין**, היה אחד מהראיונות המעטים שמילא את התוכנית כולה, כשמלבד המתופף **אהרון** („אהרלה") **קמינסקי**, היה בו רבין כוכב בודד. יש טוענים כי קיים קשר בין ראיון־ענק זה לבין העובדה שלפיד יחזור לצהרון מעריב, שהוציא לאור את הספר של רבין.

אולם איש אינו חושד בלונדון כי התקפל לפתע והסך אחד ממלחכי־הפינכה של לפיד. המקורבים ללונדון מספרים כי הוא החליט להפסיק השתתפותו בתוכנית עלי כותרת וכי בעתיד הקרוב יתפטר. לונדון רוצה להתריע בהתפטרותו נגד המישטר החדש בטלוויזיה ולכן הוא צובר שורה ארוכה של מיקרים שבהם נפסלו מרואיינים בעלי כותרת, כדי לפרסם אותם במקובץ עם התפטרותו.

וידויים אישיים

למי שסוגר את מקלט־הטלוויזיה, כאשר הוואי חמש אפס מתחיל לפעול, ופותח את רשת ב' של קול ישראל, צפוייה הפתעה נעימה. מדי יום שישי מביא מי

עורך לונדון (בהפגנה לצוקרמן)
אוגר פסילות

שהיה מנכ"ל רשות־השידור, **יצחק ליבני**, וידויים אישיים של אישים מוכרים, במיסגרת תוכניתו בין שישי לשבת.

חנה מרון סיפרה לליבני כי מאז פציעתה במינכן היא נפגעה כאשה. מרון אף ניתחה את סגולות־המישחק של ראש־הממשלה **מנחם בגין**, וטענה כי הוא שחקן טוב, אך חוזר על עצמו. הסופר **יהודה עמיחי**, אשר את יצירותיו לומדים לבחינות־הבגרות, גילה כי ציון הבגרות שלו בספרות היה 6. ח"כ **גד יעקובי** נמצא, מאז התחתן עם דיילת אל־על **נהה פרלמוטר**, בטראנס של וידויים אישיים וחשיפה עצמית. נוסף על גילוייו, במקומות אחרים, הוא התחיל לפתע לכתוב שירים, גילה שהוא כותב רומן רגשני.

שר־הקליטה **דויד לוי** סיפר כי לראשונה מאז נבחר כשר הצליח להרחיב את דירתו בבית־שאן, ויש לו פינת־עבודה, הרחק מ־11 ילדיו. לוי גם הודה כי הוא „אוהב מאד להתלבש יפה."

מאזיני הרדיו, מאותם האוהבים מידע מתוך־הנפש ומתוך־המיטבח, מאושרים מכך שליבני הודה מתפקידו כמנכ"ל הרשות, ועל־כך שרשת ב' רכשה לעצמה מראיין חודר־לבבות.

שה
21 במרס – 20 באפריל

השבוע הזה הוא מסוכן. מוטב שלא תקבל על עצמך עבודות רבות מדי בשבוע זה. מיכשולים קטנים עלולים לשבש את לוח־הזמנים שלך ולגרום לך אי־נעימות רבות. ייתכן כי תוכה להכרזת־אהבה לה צריך. נסי להיות יותר מציאותית, אל תחשבי שמתאכזרים אליך בכוונה תחילה. צאי למנוחת סוף שבוע.

* * *

שאיפתך לסובלנות תפגע בך; היה יותר תקיף ועמוד על שלך ביתר עוז. התנגשויות בינך לבין חבריך לעבודה או שותפיך עלולות להועיל לך אם לא תהיה רכרוכי. קשה לך לכתוב מכתב מסרים, אולם השתדל. ייתכן ויהיה זה בעזרך. נסה לגוון את צורות החיזור שלך. אל תסרבי לענות למחזריך לבל תהיי מבודדת.

* * *

אתה מלא מרץ ויוזמה ואתה מרגיש שאתה יכול לגשת ל־הגשמת תוכנית מסוימת, אותה תיכננת כבר זמן רב קודם לכן. יגישו לך עזרה חשובה, אך נטיותיך העצמאיות עלולות להרגיז את ידידך ומכריך. במישור החברתי צפוייה לך פגישה שתפיג את רוב אשליותיך. השבוע לא יהיה שבוע של הרפתקות ואירועים.

הורוסקופ

אל תסכן את סיומה של עיסקה מוצלחת בהסטנות או בהתפרצות כעס. זכור כי ה־אנשים שמקנאים לך מחכים שתעשה מישגים כדי להשתמש בהם נגדך. מסע קצר עשוי לגרור בעיקבותיו פגישה רומנטית מרתקת מאד ומלאת חוויות מרגשות ומסעירות. נסי להיות יותר מודרנית בלבוש ובאיפור. נסי את הצבע הכחול.

* * *

אנשים רבים מציעים לך הצעות מעניינות, אבל חשדנות דוחפת אותך לדחות הצעות אלו. אחד מ־ידידיך יעזור לך לעשות צעד גדול בתחום האינטלקטואלי או ה־אמנותי. מכתב נרגש, שירגש גם אותך, יגיע אליך השבוע. גילויי חיבה מאנשים שהס־תייגו ממך עשויים ל־עודד אותך מבחינה חברתית. קריאה, שמי־עת מוסיקה והליכה לתיאטרון לא יזיקו לך. אדרבה, הם ישפרו את מצב רוחך.

* * *

תחילת השבוע לא תהיה טובה ביותר, אבל תודות לעזרתו של אחד מבני מזל עקרב תצליח להשיג את התוצאות הרצויות לך. בעניינים רומנטיים: קלות־דעת ובי־טחון־עצמי מופרז לא יביאו לך כל תועלת. מוטב שתרסן את עצמך כל עוד אינך בטוח ב־רגשותיך. היי יותר סנטימנטלית, אל תקבלי דברים הנאמרים לך בהבעת פנים קשוחה, והשתדלי להיות מטופחת ונשית ותיהני יותר מהסובב אותך.

שור
21 באפריל – 20 במאי

דווקא ברגע שתעמוד על סף השינוי המיוחל בחייך תרגיש כבול לעבר. עליך לפעול בהגיון, אל תתן לרגש לשלוט בך. צפוי לך הפתעה נעימה. אשר לענייני הלב מוטב לא לנקוט גישה הנוגדת את רגשותיך, בייחוד לגבי בן זוגך. גלה יותר הבנה למשפחתך, אפילו אם הנך עייף וחסר סבלנות. נסי לעודד את נטיותיך האמנותיות, ייתכן, שהן תמלאנה את החסר במצבך הנפשי, שכתוצאה מכך את עצבנית.

* * *

אם תשכיל לרסן את הרגשנות המופרזת שלך, תוכל לזכות בתוצאות טובות יותר. חופשתך תמה ו־עליך להרתם עתה ל־התחייבויותיך שהזנחת עקב העדרך. אחריות נוספת תחול עליך מעתה והלאה אך אל יתעוררו אצלך רגשי גדלות והתנשאות. בת עקרב — צפויה לך מתנה שתעזור בך התרגשות תועלת ממשית. עתה הוא הזמן לצאת לחופשה, שחיכית לה והדרושה לך ביותר.

עקרב

* * *

אתה עלול להיסחף בסערת הרגשות המקיפה אותך ולאבד את כושר השיפוט שלך. אם אתה שואף לחידושים באורח חייך, מקום מגוריך והסובב אותך, עשה זאת השבוע. לבן את כל האפשרויות, בצורה מחושבת ומתוכננת. אל תסמוך על ניחושים. פגישה רומנטית מאכזבת מזמנת בחובה לקח חשוב לעתיד. הי־זהרי מנטייה לסיכונים בעניינייך הפרטיים, היי רציונית ומעמיקה יותר מתמיד. הבזבזנות עלולה להזיק לך.

קשת

* * *

היסודות האיתנים שבנית יתנו את פריים, והמצב שלך ייעשה מבוסס יותר. מכתב מעורר סקרנות יגיע אליך. מוטב שתנהג מעתה ביתר עדינות באדם האוהב אותך. כשאת מנסה להיות ערמומית או רעה, את מצליחה, אך המחיר שאת משלמת גבוה מדי. נסי להיות יותר מאופקת ונוחה ביחסך לסובבים אותך.

נדי

* * *

אתה מתחולל יתר על המידה. שתייה מרובה, פרשיות רומנטיות ומישחקי־מזל אינם עיקר החיים. נסה להבטיח את זכויותיך במקום עבודתך. אתה מסוייג אך טוב־לב והאדיבות הן תכונות שכולל אין לזלזל בהן. בת דלי — העדיפי את בן מזל תאומים על פני בני מזל עקרב ודלי. השבוע הוא שבוע מסוכן להימורים.

דלי

* * *

במישור המיקצועי יהיה עליך לקבל החלטה קשה בזהירות בלתי רגילה. ידיעה מסויימת תעורר בך התרגשות, אף כי אינה נוגעת לך במישרין. קינאה שתתעורר באשמתך תקלקל את בילוי החופש שלך. תחושות הקינאה שלך עלולות לסבך אותך יותר מאשר בילוי סוף שבוע. רצוי שתלך ל־רופא או פסיכולוג אם הנך מרגיש עצבות יתר. נסה לעסוק בעיסוקים מרגיעים. אל תקצצי את שערותיך.

דגים

יום רביעי

19. 9

● **מר אד (שעה 7.00).** אד, הסוס המדבר, מושאל על־ידי בעליו לתלמידי תיכון כדי שישמש להם קמיע למישחק. הקבוצה היריבה גונבת את אד, ותלמידי התיכון מנסים להצילו מידיהם עוד לפני ש־יתחיל המישחק.

עד אדונים ומשרתים: לסדי אנצ'ון
יום רביעי, שעה 8.00

● **עד אדונים ומשרתים (8.00).** ג'יימס והייזל מוזמנים לסוף־שבוע לסומברי־פארק, בית־הכפר המקסים של הלורד והליידי גיוברי. אולם סוף־שבוע זה, שהיה אמור להיות מסע תענוגות, הופך סיוט להייזל. לפתע היא מגלה שבאלמי צדק: אין היא מורגלת במינהגים המיוחדים של בני־האצולה. היא גם יודעת שאחת מבנות הבית, דיאנה, היא ידידה קרובה של ג'יימס וכי פעם אף דובר על נישואים ביניהם. רוז מצטרפת אל השניים כמשרתת איש ת של הייזל, ואדוארד מצטרף כדי לשרת את ג'יימס.

● **יומה (שעה 10.05).** נראה כי עידן ח"כ פסח גרופר הגיע בכל זאת לטלוויזיה, המשדרת הערב מערבון מסוג ד', אשר צולם במיוחד לטלוויזיה. שריף קשוח מנסה להתמודד עם כנופיה מאורגנת היטב העושה הון מעיסקות מפוקפקות עם הצבא וממכירת מזרים שונים ומזון לאינדיאנים המתגוררים בשמורה־צבאית. השחקנים הם קלינט ווקר ובארי סאליבן שגם צופי טלוויזיה מובהקים אינם מכירים את שמותיהם.

● **פרנטה וטייכר (11.15).** בכל פעם שלטלוויזיה אין מה לשדר צריך מישהו לבחור בין ג'יימס לאסט ותיזמורתו לבין צמד הפסנתרנים פרנטה וטייכר. הערב נפלה הבחירה על הצמד.

יום חמישי

20. 9

● **פוד כמוס (5.30).** תוכנית הפרידה של דליה מזור היוצאת לטיול ממושך בארצות־הברית.

● **פליפר (שעה 6.32).** מתחרה השבוע בהאיש השווה מיליונים. חלק מלווין נפל לים, סמוך לשמורה, והגיע לידיו של מרגל זר. פליפר עוזר לסנדי למצוא את חלק־הלווין וללכוד את המרגל.

● **בית־שמש (9.35).** הפרק האחרון של סידרה זו. בפרק זה אין אפילו את המתה של ערב הבחירות. הוא דן בנושאים הלא־מוגדרים של בעיית הזהות העצמית, הדימוי העצמי של תושבי בית־שמש ומתמקד על בעיות הדור הצעיר כמעט חסר־התקווה של המקום. גיבורי הסרט הפכו מפוליטיקאים־בפרוטה לאנשים מתוסכלים הנושאים עימם מורעה כבדה.

● **בועות (שעה 11.15).**

שבת

22. 9

● **חידושים והמצאות (6.02).** מתרכז הערב בנושא אחד: המכון לחקר ימים ואגמים, מכון סקריפס בקליפורניה, שם נערכים מחקרים שמטרתם למצוא דרכים לניצול אוצרות המזון והמינרלים החבויים במעמקי הים.

● **שירים בצוותא עם שושנה דמארי (8.15).** הגיע תורה של הזמרת־ציירת שושנה דמארי לשמש כמוקד התוכנית שירים בצוותא. דמארי שרה משירי לי לה לן, שירי הפלמ"ח ושירים של היום. אורח הכבוד הוא, כמובן, מלוה הקבוע של דמארי ומי שכתב את מרבית הלחנים שהיא שרה משה וילנסקי. אילי גורליצקי וויונה עשרי שרים קטעים משוק המציאות.

שירים בצוותא עם שושנה דמארי
מוצאי שבת, שעה 8.15

● **יקהתחיל מחדש (9.15).** המפיק ישראל וינר הכין תוכנית שאלוצה במיוחד לראש־השנה המספרת על התחלות חדשות ומחודשות ובוחנת שאלות מהות תוך עשייית חשבון־נפש.

● **אגדה בחולות (שעה 10.05).** להקת ענבל עם הכוריאוגראפית רנה שרת והמלחין יוני רכטר משוטטת תוך ריקוד בתל־אביב, החוגגת בימים אלה את יובל ה־70 שלה. ריקודי הלהקה מבוססים על יסודות פולקלוריסטים שהיו בתקופות שונות של תל־אביב והרקדנים צולמו על רקע גן־הפיסגה ביפו, דרך־הנמל, חוף־הים, נווה־צדק, רחוב דיזנגוף, אוניברסיטת תל־אביב והלונה־פארק שבגני־התערוכה.

● **איך לחייג רצח (10.35).** קולומבו, הוא פיטר פאלק, חוזר בהזדמנות חגיגית זו של ראש־השנה ומביא עימו הפעם את השחקן הבריטי ניקול וויליאמסון.

יום ראשון

23. 9

● **מסך גדוד מסך קטן (9.05).** גם מערכת תוכנית זו עשתה לעצמה חיים קלים הערב. ניסים דיין יגיש לקט של קטעי סרטים שהוצגו במסך השנה על מסכי־הארץ.

● **המלאכים של צ'ארלי (9.45).** יאנוס, מנהל קירקס צועני, מסרב לפנות למישטרה למרות הנסיונות החוזרים ונשנים להרוס את הקירקס שלו. מישהו דואג לשחרר חיות מכלובן, לשרוף אוהלים ולחתוך חבלים. לעזרתו נחלצות שלוש החתיכות המתקבלות לעבודה בקירקס: קלי כאופנועית, קריס כמטרה לזורק־סכינים וסברינה כליצנית. הן מגלות לדעת כי יש מי שמנסה לחסל גם אותן.

● **קץ הדרכים (10.35).** על בסיס סירטו התעודי של מאייר לוין, שצילם את הפלגת אניית המעפילים לא תפוחידונו, שרות הסרטים של מרכז ההסברה על פי תסריט ובימוי של יגאל בודשטיין. תולדות ההעפלה הבלתי־ליגאלית לארץ־ישראל מתוארים משך 80 דקות שבהן מופיעים על המסך־הקטן חמישה ממעפילי לא תפוחידונו, ראש הבולשת הבריטית בארץ־ישראל הורן, מזכירו הפרלמנטרי של ארנסט בווין, כריסטופר מייהו, לורד שינוול, שר בממשלת בווין, דויד („דוד לק") הורביץ, מפקד לא־תפחידונו, גד לסקר, עדה סירני מלחים וחיילים בריטיים, אנשי הגנה והמוסד לעליה ב', אנשי מחתרת איטלקים וכמובן אנשי האצ"ל. כן אפשר יהיה לשמוע את קולותיהם של דויד בן־גוריון, הארי טרומן, דוויט אייזנהאור וארנסט בווין.

יום שישי

21. 9

● **נוער תשי"ט (3.00).** דליה ברונשטיין המתעקשת להבין בענייני נוער, מגישה סרט דוקומנטרי הסוקר את הנוער הישראלי בשנה שחלפה, ומנסה לחדור למחשבותיו באותה שנה.

● **שעה טובה (9.35).** מני פאר עורך ניסיון נוסף, ומבטיח כי הפעם התוצאות תהיינה טובות יותר מאשר הופעת הבכורה של תוכניתו החדשה. פאר מביא אל המסך הקטן בתוכנית הבידור המישפחתית שלו את חווה אלברשטיין, שהיא תמיד טובה, את לאה לופטין, מפליטות שוקולד מנטה מסטיק, את הפנטומימאי עזרא דגן, ואת מי שנכשלה בהגשת תוכניות־ספורט בטלוויזיה רחלי חיים.

● **מיכאל שלי (10.25).** למי שהחמיץ את הגירסה הקולנועית של מיכאל שלי, היצירה הכי מפורסמת של הסופר עמוס עוז, יש הזדמנות נוספת. סירטו של דני וולמן יוקרן הערב בטלוויזיה ובתפקידים הראשיים אפרת לביא ועודד קוטלר. סרט זה מגלם בתוכו את כל מה שהטלוויזיה הצליחה להכין לקראת ערב ראש־השנה.

מנהיגים: סטאלין
יום שלישי, שעה 8.30

ברט ממשיך להתנהג בצורה מוזרה ועולה ההצעה לשלוח אותו למוסד לחולי־נפש. האבטים מבקר בדירתן של אינגריד וקורין כדי להיפרד מקורין לפני שהוא יוצא למינזר מרוחק בקנדה, בעיקר כדי לשכוח את קורין. ג'סיקה מנסה להמלט מהארץ כדי לברוח מהעונש, אך בנסון מונע זאת בעדה. צ'סטר מסביר לקלייר כי הוא חייב למכור את הדירה והמכונית שקנה לה, כדי לממן את המאבק המישפטי של ג'סיקה וכתגובה מסגירה אותו קלייר לוועדת הבורסה לניירות־ערך.

יום שני

24. 9

● **מורשה (שעה 8.00).** אנשי מחלקת הדת של הטלוויזיה מנסים להוכיח באותות ובמופתים את יתרונו של הלוח העברי על פני הלוח הגרגוריאני ועל פני הלוח המוסלמי.

● **הכי נשאר במשפחה (8.30).** ארצי ואדית מכינים למייק וגלוריה ארוחת־פרידה חגיגית אך נדהמים לראות כי לזוג הצעיר יש תוכניות אחרות לגמרי.

● **סוראמלו (9.35).** לפני כחודש הלכה לעולמה אחת הדמויות הציוריות ביותר של ירושלים, סוראמלו. חודשים אחדים קודם לכן נערכה לסוראמלו מסיבה במלאת לו 80 שנה. המסיבה בויימה וצולמה על־ידי חיים גיל והשתתפו בה ידידיו של סוראמלו כרבקה מיכאלי, שייקה אופיר, שאול ביבר, חיים לסקוב ודן בן־אמוץ.

● **שירת הספן שבע הימים (10.10).** התסריטאי מלווין בראג והבמאי קן ראסל עסקו משך חודשים רבים בליקוט חומר על קבוצת המשוררים שהצטופפה סביב ויליאם וורדסוורת בסוף המאה ה־19. הקבוצה אשר ערכה את מהפך הרומנטי בשירה האנגלית, הסרט מתרכז באחד מבניה קבוצה, המשורר סמואל טיילור קולרידג', אשר התמכר לאופיום ולא יכול היה למצוא שלווה נפשית. קולרידג' התרחק מאשתו שרה, התאהב באחותה של מרי הצ'ינסון, אשתו של וורדסוורת וניתק מגע עם כל ידידיו, כולל וורדסוורת עצמו, עד שמצא חום ואהבה בביתו של ד"ר גילמן בלונדון. בתפקיד וורדסוורת מופיע דיוויד וורנר מי שהופיע בתום ג'ונס, מורגן וכלבי הקש ואילו קולרידג' הוא השחקן דיוויד המינגס הזכור מיצרים קמלוט ובן־המלך והעני.

יום שלישי

25. 9

● **למישפחה (7.00).** סועאד קרמאן מראיינת את ד"ר עדנאן כאמל על בעיית פצעי הבגרות. המצלמה המשוטטת של התוכנית גילתה מיספר סטודנטים ערביים ל־

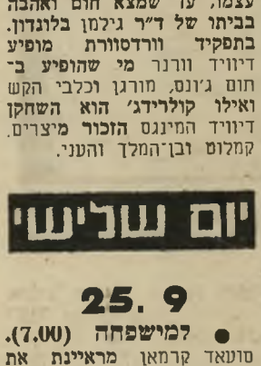

סטאלין — האדם ותדמיתו (8.30). במסגרת מהגיגים שעיצבו את פני המאה מוקדשת התכנית לסטלין, אשף שיכתוב ההיסטוריה אשר הכיר בכוח אמצעי התיקשורת בשירות השילטון. פרק זה בסידרה חושף את כל כיעוריו של המנהיג הסובייטי.

● **ערוגות הבושם (9.35).** עיריית קריית־שמונה מציגה את הווי המיזרח בעזרת יפה ירקוני, אורי שבח, הפרברים, להקת מחול גרוזינית וכל זאת בהנחייתה לילית נגר, אהובת המלחים המצרים. התוכנית כולה צולמה בחוף־תל היפהפיה.

שירת הספן: ורנר
יום שני, שעה 10.10

25%

וכרגיל
אצלנו עוד יותר

ב"טפחות עד 120"

כל סכום שתפקיד בתקופת המבצע יזכה במענק של 25% כמו בכל הבנקים.

כל סכום שתפקיד מעבר לתקופת המבצע (במשך שנה) יצורף לאותו חשבון ובכך

יזכה במענק עד 18%
במקום 14% בבנקים האחרים.

יותר זמן
המבצע בבנק טפחות עד סוף חודש ספטמבר!

אל תסתפק בפחות - חסוך בבנק

טפחות

בנק משכנתאות לישראל בע"מ

ירושלים רח' הלני המלכה 9 ● רח' פארן 59, ככר דוד טנה. ● מרכז "כלל" רח' יפו 97 **תל-אביב** רח' החשמונאים 123. ● רח' פרישמן 42. **חיפה** רח' פל ים 9, בית צים. ● רח' אחד העם 15 **באר שבע** רח' מצדה מרכז הנגב. **אשדוד** מרכז מסחרי ד', רח' מ. ח. שפירא. **נתניה** רח' הנוטע 16 (סמילנסקי 13) **נצרת-עילית** מרכז מסחרי חדש של שו"ם. **אילת** רח' האלמוגים 215/3

4 כווני איכות חיים בדירות נאות דברת

רמת חיים ברמת־השרון

החלטתם לרכוש דירה?
דירה חדשה לא קונים בקלות ראש.

אנו מציעים לכם לראות ולבחון דירות רבות. לשוחח עם דיירים ולבדוק איכויות ומחירים.

אנו נשמח אם תעשו זאת, שכן, אז יהיה לכם קל יותר להיווכח כי דירות "נאות דברת" ברמת־השרון הן באמת אלגנטיות, מתוכננות להפליא ומבטיחות לכם 4 כיווני איכות חיים ללא פשרות.

רבים מדיירינו אומרים שדירות "נאות דברת" הינן "רמת חיים ברמת השרון"!!

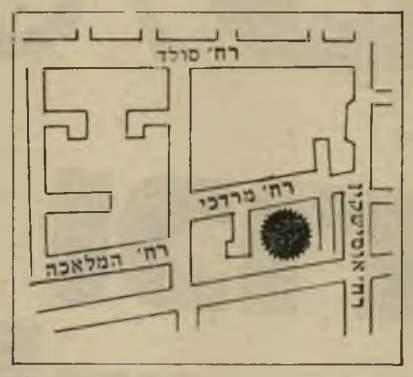

הם יודעים מה שהם אומרים כי דירות "נאות דברת" בנויות בבניינים מהודרים ביותר בעלי חזית מעוצבת ומסוגננת בהידור. בכל בנין: חדר תרבות ומשחקים, לובי מפואר ומתקני משחקים לילדים בגן הבית. בדירות "נאות דברת" ריצוף כהה בסלון ובפינת האוכל, מטבח אמריקאי וקרמיקה וחרסינה פרחונית במטבח.

בואו לגור ברמת חיים ובחברה טובה. ברמת־השרון.

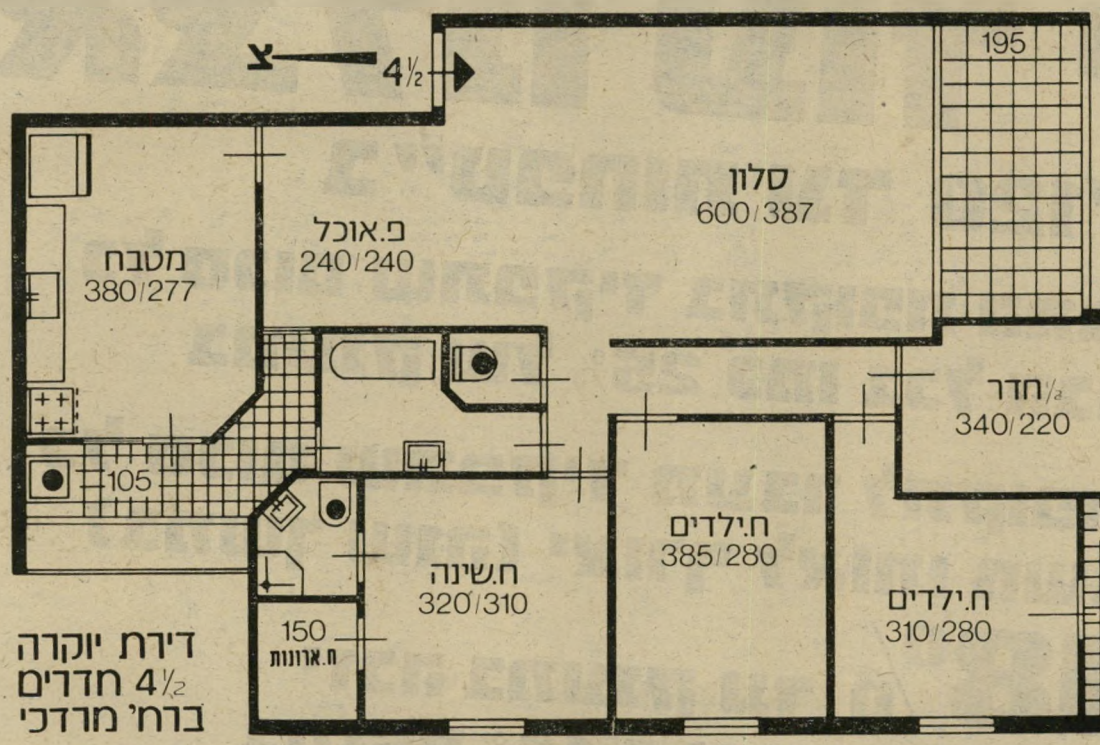

דירת יוקרה
4½ חדרים
ברח' מרדכי

שרטוט: שוקי

נאות דברת בניי אלפינר בע"מ

משרדי ההנהלה: ראשון-לציון, רח' רוטשילד 43
משרד המכירות: ראשון-לציון, רח' הרצל 59 טל: 947253

נאות דברת

ברכת שנה טובה שנת בנין ואיכות חיים לכל לקוחותינו
והבאים אתנו בקשרי מסחר ולכל בית ישראל

במדינה

עסקים

מכונית בלי מזומנים

חברה חדשה מכטיחה להפוך את החלום לרכוש מכונית חדשה לאפשרות

מדי יום ביומו מתפרסמות בעיתונות מודעות ענק תחת הכותרת מגא־רון, המבטיחות לציבור „מכונית חדשה מכל הסוגים, בהתאם לתקציבך, בתשלומים ללא ריבית מ־20 עד 50 חודש.

מאחרי מגא־רון עומדת חברה חדשה, שהוקמה על־ידי סמט מילטון ולואיס קוטק, שני עולים חדשים מארצות־הברית. אזרחים תמימים ההולכים שבי אחרי הפירסומים, מגיעים למישרדי החברה, שלה סניפים במקומות שונים בארץ. הם מאמינים כי אכן יקבלו מכונית חדשה, וישלמו

יוזם מילטון
כל אחד מומחה

במשך הזמן את מחירה בתשלומים.

האמת שונה לחלוטין. חברתם של מילטון וקוטק פועלת לפי שיטה, הקיימת בארצות אמריקה הלאטינית כבר עשרים שנים. לפי שיטה זו אין אפשרות לקבל מייד רכב, אך יש בה הימור מעניין ומושך.

מכונית ואיגרת־פיים. במישרדו הפואר, שבבית אס־יה בתל־אביב, ישב סמט מילטון והסביר את עיקרי השיטה: „השיטה מבוססת על חלוקת הנטל הכספי הכרוך ברכישת מכונית, בין אנשים אחדים. החברה מאגדת את הרוכשים לקבוצות המונות כמה עשרות איש כל אחת. כל קבוצה רוכשת, באמצעות תשלומים חודשיים של חבריה, שתי מכוניות בחודש, ומוסרת אותן לחברים בקבוצה, לפי הגרלה.

„באופן כזה אנו הופכים בעיה לאפשרות. הבעיה כיצד לרכוש מכונית חדשה הופכת אצלנו אפשרות לרכוש אותה ללא מזומנים, ובתשלומים ללא ריבית.״

החברה גובה עבור שירותיה עמלה של תשעה אחוזים מערך המכונית. בהתאם לשיטה, מורכבות קבוצות־הרוכשים לפי מיספר התשלומים. כל חברי הקבוצה משלמים אותו מיספר תשלומים, אך בשיעור שונה, בהתאם לערך המכונית המסויימת. קיימות קבוצות של 20, 30, 40 ו־50 תשלומים חודשיים. מיספר חברי הקבוצה תמיד כפול ממיספר התשלומים. לפיכך, בקבוצה של 30 תשלומים, יהיו 60 חברים.

אם נניח כי מחיר ממוצע של מכונית בשוק הוא היום 600 אלף לירות, אזי בקבוצה של 30 תשלומים חודשיים, המונה 60 חברים, תיפעל השיטה כך: כל אחד משלם בממוצע 20 אלף לירות לחודש. הקבוצה אוספת איפוא מיליון ומאתיים אלף לירות בחודש. באמצעותם היא רוכשת שתי מכוניות עבור חברים בקבוצה.

רכב אחד, מתוך השניים, יירכש עבור מי שמיספר החוזה שלו עם החברה זהה לשתי הספרות האחרונות של איגרת המיס על הפיס, שזכתה בפרס הגדול ביותר בהגרלת הפייס השלישית באותו חודש. אם אין מיספר זהה, יקבל את המכונית מי שמיספר החוזה שלו קרוב ביותר למיספר האיגרת כלפי מטה.

(המשך בעמוד 70)

כמה פעמים בחודש את קונה בשר? כמו כל

עקרת בית מודרנית, גם לך מגיע מקפיאון ״פיילוט אינדסיט״, בו אפשר לאחסן ירקות, בשר ועוגות למשך חודשים ולשמור על טריות המזון (גם מזון מבושל!). את תחסכי לך קניות רבות, שעות בישול ארוכות וכמובן את עליית המחירים. המקפיאון שלנו אינו מחליד ואת תוקסמי מעיצובו הקומפקטי והיפה עם ציפוי הפורמאיקה מבחוץ. ובפנים – יש בו קבולת נטו של 125 ליטר והוא היחידי עם מדחס מקורר המאפשר נצילות גבוהה יותר. קני אותו עכשיו, במחיר – 17,144. ל״י במזומן (כולל מע״מ). ותזכי גם בשי מיוחד: שנת ביטוח חינם (בנוסף לשנת האחריות).

PILOT INDESIT

קני מקפיאון פיילוט אינדסיט

להשיג בחנויות המובחרות המורשות ע״י פיילוט. אולם תצוגה: רח׳ הצפירה 19, תל־אביב, טל. 336231.

מבצע מתנות ״לגו״ לילדים ולהורים בעיצומו.
בהגרלת ענק לכל רוכשי ״לגו״ יוגרלו: אופני מירוץ HERCULES, אורגן חשמלי BONTEMPI B(105), כדורגל שולחן ARCOFALK ועוד אלפי פרסים יקרי ערך.
כמו כן יוענקו חינם! משחק הטניס ״היט רקטה״ על כל קניה של אחת ממערכות לגו: 232, 853, 855, 182, 912, ו״תשבץ־עת״ המשחק החינוכי המרתק על כל קניה של: 524, 856, 231, 911, 1589, 50.
מהרו ורכשו עוד היום את אחת ממערכות ״לגו״ והשתתפו במבצע!
פרטים במודעות בעיתונים ובחנויות הצעצועים המובחרות.
המפיצים: סוכנויות קופמן בע״מ, ת״א, חשמונאים 105, טל. 268155/6.

סטימצקי

• ספרי מתנות
• במבחר הגדול ביותר
• במחירים הנוחים ביותר

ספרים ואלבומים בנושאים:
אמנות • תחביבים • מוזיקה • קולנוע • צבא
גננות • בישול • עיצוב פנים • ילדים ועוד

זכן בחנויות פפירוס — נתניה * מכלול — קרית הטכניון * תפוח — רמת השרון

במדינה

(המשך מעמוד 69)

הרכב השני יירכש עבור אחד מחברי הקבוצה על־פי מיכרז, שנערך בין חברי הקבוצה.

כדאי לבדוק, בהתאם לשיטה אין משלמים ריבית על התשלומים. לעומת זאת, משלמים עלויות במחיר הרכב. ה־עלויות הן בעיקר על המכוניות האחרו־נות שמסופקות לחברי הקבוצה, שכן לגבי־הם עבר הזמן הארוך ביותר מאז הוחל לשלם עבורם ועד שנמסרו לבעלים. אולם העלויות מתחלקות שוה בשוה בין כל חברי הקבוצה.

מי שמתחיל לשלם את שלושים התש־לומים החל מהיום, יקבל את ריכבו לכל המאוחר בעוד 29 חודשים. לכאורה, נראה כי מי שמקבל את ריכבו קודם הרוויח, אך אין הדבר כך. מי שיקבל את ריכבו בחודש הראשון, יקבל רכב משנת ייצור 79, וישלם עבורו, יחד עם העלויות המת־חלקות בין כל חברי הקבוצה ותישעת אחוזי הרווח של החברה, מחיר של רכב משנת ייצור 80. לעומת זאת, מי שיקבל אחרון, ישלם אומנם גם הוא עבור רכב משנת ייצור 80', אך יקבל רכב משנת ייצור 81'.

השיטה נראית מסובכת. הישראלי המ־מוצע חושב תמיד, כי כלכלה זה עסק מסו־בך אפילו יותר מעניניני צבא וביטחון. ההיפך הוא הנכון. הכלכלה נוגעת לכיסו של כל אחד, ובאשר לכיס הרי כל אחד מומחה. אין זה מעשה נבון להיחפז, אך כדאי לבדוק את כדאיות השיטה.

דרכי חיים

אצבע הגורל

אצבעות הנגר נקטעו, והאיש הפך פרקליט

„הייתי מוכן להרוויח את לחמי בזיעת אפי, אך לא בדם אצבעותי," אמר בן־עמי זוהר, חבר חדש בפרקליטות מחוז המרכז. הגבר החייכן (49), החליף לפני שבועיים את הנגריה שלו בגלימת־הפרקליטים.

הוא נולד בפולין, עלה ארצה בגיל צעיר, סיים את חוק לימודיו בגימנסיה בלפור בחולון, ואחר כך למד מתמטיקה ופיסי־קה באוניברסיטה העברית בירושלים. לאחר שנשא אשה, והיה נאלץ להרוויח

נגר־פרקליט זוהר
כמו ר' עקיבא

למחייתו, החל עוסק בנגרות. בשנת 1955 פתח לו נגריה קטנה, ברחוב הגדוד העב־רי בתל־אביב, וממנה התפרנס בכבוד, עד לפני כחודש.

במשך שנות הנגרות למד מישפטים ואף סיים את ההתמחות. אך עדיין המשיך לעסוק בנגרות, שהשתלמה יותר.

השינוי שהתחולל בחייו המיקצועיים החל בתאונת־עבודה. שתיים מאצבעותיו נקטעו. הוא השכיר את הנגריה, עשה הסבה־מיקצועית והחל לעבוד כפרקליט. ולמרות שמעודו לא הופיע במישפט, הת־קבל לעבודה בפרקליטות מחוז המרכז.

מכריו אומרים, שאם ר' עקיבא התחיל ללמוד תורה בגיל 40 והפך רב חשוב, ישנם סיכויים שגם בן־עמי יהפוך עילוי מישפטי.

"קאפרי" –
רעננות, רכות, שובבות ואוירה צעירה.
"קאפרי" –
הנאה אמיתית ותחושות נפלאות.
"קאפרי" –
סבון הנעורים של "עץ הזית" מכיל שמן קוקוס מעולה לריכוך העור, עידונו וטיפוח יופיו ומרכיבים טבעיים לשמירת בריאותו.

"קאפרי" – סבון "חוצלארץ" מעולה מתוצרת **עץ הזית**

"קאפרי" – הנאה אמיתית.

קול המפרסם

גם אתם יכולים

לבנות רהיטים
להדביק טפטים
להחליף ברזים
לצבוע קירות ורהיטים
לרצף ריצפה
לטפל בצמחיה
לתקן מכונת כביסה
להרכיב מערכת סטריאו
להרכיב סככה
לארוג שטיחים
להכין אח לחורף
ועוד ועוד ...

שפע הצעות ורעיונות לעשיה עצמית

ב-תערוכת "עשה זאת בעצמך"

שתפתח במוצ"ש 6.10.79

לתשומת לב זוגות צעירים:
בקומה השניה בתערוכה תצוגה מיוחדת
של „תחזית צבע ודיור" לשנה הקרובה.
תערוכת „עשה זאת בעצמך" 6-13.10.79
בית בני ברית, רח. קפלן 10, תל-אביב.
כל יום מ-17.00 עד 23.00 במוצ"ש מצאת השבת עד חצות

מכונית זו סובבת בימים אלו ברחבי הארץ נצור אותה! אל תחמיץ! ובמשך הזמנה – לתערוכה ה-7 של "עשה זאת בעצמך"

סיפורה האישי של הדוגמנית ונערת־הזוהר הישראלית שיצאה לבלות חודש בחו"ל ומצאה שחו"ל זה „מקום מטמטם"

„הכרתי אשת עסקים!"

את הגירסה הישראלית החיה ל־סיפורי פאני היל או דידי במטרו, אפשר היה לפגוש השבוע בקו תל־אביב— פתח־תיקווה. פנינה רוזנבלום־גולן, מי שהיתה עד לפני חמש שנים פצצת־המין מס' 1 של נערות־הזוהר הישראליות, חז־רה לביקור מולדת.

תיסרוקת הבלונד שלה אומנם התקצרה, אבל לעומת זאת לא חל שינוי בהיקף החזה או בקצב הדיבור שלה. האמרי־קאניזציה של פנינה גולן מתבטאת רק בכך, שהיא נשארה כימעט כפי שהיתה, אלא שעתה היא קוראת לזה „אשת־עס־קים".

על הקורות אותה מאז עזבה את הארץ, ועל דרכה אל עולם העסקים האמריקאי, מספרת פנינה גולן — בעברית מתובלת במילים אנג־ליות, במיבטא אמריקאי מזדגש:

עזבתי את הארץ לפני כחמש שנים. המון חברים עודדו אותי אז לנסוע לחוץ־לארץ, כדי לעסוק שם בדוגמנות. חשבתי אז לנסוע לשלושה חודשים ללונדון, גר־מניה ואולי לאמריקה. הייתי אז דוגמ־נית־צמרת בארץ. תמונות שלי התפרסמו בכמה עיתונים בגרמניה, וקיוויתי שאוכל לנצל את הפירסום שנעשה לי בעיתונים כמו הבילד צייטונג והקוויק. אבל כש־אז לא יכולתי להיכנס לשיחה פוליטית, כמו שאני יכולה לעשות היום, או לשיחה אינטלקטואלית. אבל הצלחתי להסתדר איתם, פחות או יותר.

כשהגעתי ללונדון היה חודש אוקטובר. היה שם חורף כזה שאני לא רגילה אליו, אז לפני שטסנו לפאריס שאל אותי צ'רלס קלור אם יש לי איזה מעיל לקחת איתי. אמרתי לו „לא, אני לא רגילה לחורף כזה." אז הוא שלח אותי לחנות הגדולה שלו, סלפרידג'ס, הכניס אותי פנימה ואמר לי: „תבחרי מה שאת רוצה."

טוב, יש לי, איך אומרים, „טעם יקר". אז לקחתי לי מעיל פרווה כזה, של פרוות שועל ועוד כמה דברים מזה ומזה.

בארץ גם יש־בחורים נחמדים, אבל הם לא יכולים להרשות לעצמם לקנות לבחור־רה פרוות שועל או דברים יפים אחרים. בקושי הם יכולים להרשות לעצמם לקנות כוס־קפה לבחורה. אבל שם יש מלא מיליונרים. פה יש צעצועים יפים, אבל אין להם כסף. אגי אומרת לעצמי תמיד: אני צריכה בגיל שלושים להיות וולאוף, מסודרת. גם עכשיו אין לי מה לדאוג, אבל איך אומרים: כמה שיותר — יותר טוב.

התמונה שקילקלה את היחסים

כראה שמצאתי חן בעיניו של צ'רלס קלור. הוא אמר לי שזאת הפ־עם הראשונה שהוא פוגש בחורה שהיא גם יפה וגם חכמה. לא הייתי טיפשה, וחייתי נורא מרשימה באותה תקופה. זו היתה הרגשה כזאת נהדרת, שבכל מקום שהלכתי, כולם התלהבו ממני, מבלי ש־אהיה מפורסמת כמו שהייתי בארץ.

בשבוע וחצי הזה שהייתי בלונדון הכירו לי המון אנשים. הכרתי עיתונאי מהדיילי אקספרס והוא הכניס תמונה שלי כ„דוגמנית ישראלית מפורסמת" בדיילי אקספרס. זה היה הסיפתח. באותו זמן הכרתי גם בחורה בשם אנאבל, שהיתה אשת יחסי־הציבור של הקליימונט — מועדון פרטי אריסטוקרטי לשש־בש, ש־בעל הפלייבוי בלונדון, ויקטור לאונס. הוא גם בעליו של המקום הזה. היא היתה כל־כך נחמדה אלי וכל־כך התלהבה ממני, שזה היה טבעי שאני אתפס עליה במקום כזה.

טוב, אז נסעתי עם צ'רלס קלור לפא־ריס, והתגוררנו במלון ריץ. כל־כך הרבה הגעתי ללונדון השתבשו לי פיתאום ה־תוכניות.

כשבאתי ללונדון לא הכרתי אף אחד. חוץ מהצייר הישראלי מנחם גפן. הוא לקח אותי לכמה סוכנויות־דוגמנות בלונ־דון. שם אמרו לי: „למה שלא תישארי בלונדון?" זה מצא־חן בעיני, והחלטתי להישאר שם קצת.

מנחם לקח אותי גם למועדון שנקרא בשם טרמפס, שהוא הכי אכסקלוסיבי ב־לונדון, יחד עם מועדון אנאבל. שם פגש־תי אדם שהזמין אותי לבוא איתו שבוע תשע־עשרה בסך הכל, וגם אנגלית לא ידעתי הכי־טוב־בעולם. אז ליפול כבר אחרי שבוע למועדונים הכי־מפורסמים ולהכיר את האנשים הכי־עשירים, זה יכול לסובב קצת את הראש. לא הייתי כל־כך תמימה, אבל זה היה מטמטם לראות את כל הרולס־רויסים האלה והנהגים ה־פרטיים.

באותו ערב שהייתי שם, צ'רלס קלור שאל אותי אם אני מעוניינת לבוא ל־מסיבה בצ'רצ'יל הוטל, שאריק מילר עו־רך אותה בשמו של הרולד וילסון, לכבוד

מאת
פנינה גולן - רוזנבלום

אחר־כך למועדון אנאבל, למסיבת יום־הולדת שתיערך שם. שבוע אחרי זה הי־תי שם והכרתי את המיליונר היהודי ה־בריטי צ'רלס קלור, ואת איש־העסקים ה־מפורסם אריק מילר, זה שראש־הממשלה הרולד וילסון עשה ממנו סר. מילר זה היה חבר טוב של סר צ'רלס קלור. גם הוא היה מולטימיליונר, שהתחיל מכלום והפך את החברה שלו לחברת בנייה ענ־קית.

צריך להבין איך הרגשתי אז. הייתי רק שבוע וחצי באירופה. זאת היתה הפ־עם הראשונה שיצאתי מהארץ. הייתי בת גולדה מאיר, שהיתה אז ראש־הממשלה שלנו. השתגעתי מזה. „חוץ מזה," היא אמר לי, „אני טס מחר לפאריס במטוס הפרטי שלי ואת יכולה להצטרף."

למחרת הוא בא לקחת אותי לנשף הזה. בשבילי זה היה נורא מחניף לבוא עם אישיות כזו למקום כזה, להסתובב בין כל ראשי־הממשלות, הלורדים והאצילים האחרים. נשארנו שם עד חמש בבוקר.

לפני שעזבתי את הארץ למדתי קצת אנגלית. לא ידעתי לדבר כל־כך טוב. הצרה שהייתי מתבלבלת בין „הי" (הוא) ו„שי" (היא) והדיקדוק שלי היה זוועתי.

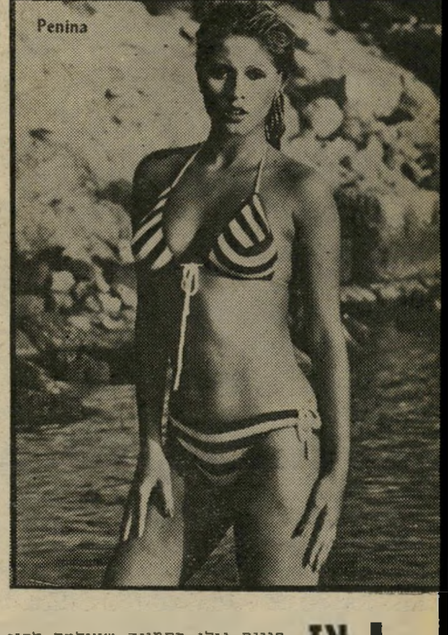

אז פנינה גולן בתמונה שצולמה לפני כחמש שנים, לפני שיצאה את ה־ארץ לטיול קצר בחו"ל, הנמשך עד היום.

היום פנינה גולן כפי שהיא נראית היום, בדמות הרצינית של אשת־עסקים. כיום חיה פנינה בניו־יורק.

מוצצת בין הכוכבים

פנינה גולן (מימין) בחברת מפיק הסר־טים מק קריס. הכתבה המצולמת, שבה מופיעות גם תמונותיהם של פיטר פולק (למטה משמאל), וג'ורג' ראפט, סיקרה אירוע שבו הוצגו מחדש סרטים משנות השלושים. תמונת השער ה־אחורי של פנינה גולן צולמה בידי הצלם **סמי בן־גד** ■

דברים קרו שם והיה נורא מצחיק. היה לו מטוס סילון פרטי משגע. אבל הוא כזה חמור. הוא בא, ומה הוא אומר לי: „יא, את נורא נחמדה. זה וזה... אולי נעשה ילד ביחד?!" התפקעתי מצחוק.

צ'ארלס קלור היה צריך לנסוע לבית של הרוטשילדים, ואני נשארתי בפאריס. ביום ראשון כשהוא חזר, הוא ציצלצל אלי לוחדר והזמין אותי אליו לחדר. באתי אליו והוא התחיל לצרוח עלי. לא ידעתי על מה הוא מדבר. „מה זה פה כתוב בעיתון?" הוא צרח. בקושי הבנתי מה שהוא מדבר. ואז הוא מראה לי עיתון אנגלי עם תמונה שלי. הבנתי מה קרה.

האדם היחידי שסיפרתי לו שאני נוסעת עם צ'ארלס קלור לפאריס היתה הבחורה הזאת, אנאבל. היא צילצלה לחבר העי־תונאי שלי מהדיילי אקספרס וחשבה ש־זה יעזור לי כנראה לפירסומת כדוגמנית. ואז הם שמו את התמונה שלי במדור ה־רכילות של הסאנדיי אקספרס תחת ה־כותרת „העיניים של צ'ארלס קלור". אז ההוא תפס שיגעון.

לדעתי זה לא היה כל־כך נורא. אבל הוא טיפוס רע. אז לא ידעתי איך לדבר איתו. אם הייתי אז כמו שאני היום הייי־תי נותנת לו באבי אביו. התחלתי לבכות. ידעתי שלא עשיתי שום דבר. אבל הוא נורא התרגז ואמר: „קחי כרטיס ללונדון. תסוסי ללונדון ואחר־כך תחזרי לצרפת. אני רוצה שתהיי מחוץ ללונדון."

כל החלומות מתגשמים

זרתי לונדון. מצד אחד הייתי נורא עצובה על הוויק־אנד הזה. מצד שני הייתי נורא שמחה. אחרי שדיברתי עם אנשים הם אמרו לי: „זה הדבר הכי טוב שקרה לך." אבל הרגשתי נורא לא נוח. כי החבר הכי טוב שלו, אריק מילר, בטח חושב עכשיו שאני טיפוס איום.

התקשרתי לאריק מילר וביקשתי ממנו שיאמר בשמי לצ'ארלס קלור שהפירסום הזה לא היה בכלל באשמתי.

באיתו זמן ניסיתי לקבל את רשיון־העבודה שלי בלונדון כדי שאוכל לעבוד כדוגמנית. חשבתי שאריק מילר, עם תואר סר, יוכל לעזור לי בזה. אבל אז הסתבר לי שככל שאדם יותר מפורסם ככה הוא מסוגל פחות לעזור. אבל למזלי קיבלתי אז חוזה עם חברת תקליטים ש־רצתה להפיק תקליט שלי בלונדון, וה־חברה השיגה לי את רשיון־העבודה. ה־תקליט בסוף לא יוצר. כי בדיוק אז מנחם גולן צילצל לי מהארץ לבוא ולעשות סרט עם ג'ק פאלאנס ולי וארקליף. כשחזרתי עוד חיפשו בשבילי את השיר המתאים. באותה תקופה עבדתי על ספר שהתחלתי לכתוב, והייתי מוכרחה להפסיק לכתוב אותו. החיים שלי היו כל־כך משוגעים וקרו לי המון דברים בבת אחת שלא יכול־תי לתכנן שום דבר.

באותה תקופה הכרתי גם את ויקטור לאונס, בעל הפלייבוי בלונדון, שהוא ה־שותף האנגלי של יו הפנר. הוא, יש לו שם שהוא מתנהג נורא אל בחורות. אבל אלי הוא התנהג יפה. הוא הזמין אותי לבוא לטירה שלו. בשבילי זה היה כמו חלום. כל החיים שלי חלמתי שאני, בת לאמא עיראקית ואב ממוצא גרמני מפתח־תיקוה, אוכל להיות בטירות כשמשרתים פותחים בפני את הדלתות. תמיד אהבתי נימוסים וזה מה שהיה חסר לי תמיד בבחורים הישראליים. ופיתאום כל החלו־מות שלי מתגשמים.

התחלתי להכיר המון אנשים חשו־בים. הכרתי את פיטר סלרס ואת ברט לאנקסטר והתיידדתי מאד עם רומן פולנסקי. הוא בנאדם מאד נחמד. תמיד הוא היה מצלצל אלי כשהוא היה בא ל־לונדון. אני זוכרת שהוא היה אומר לי: „פנינה, אל תוותרי ואל תכנעי לעולם. מעשרה דברים שתנסי לעשות, דבר אחד יצליח לבסוף." והוא צדק.

ככה חייתי בלונדון כשנתיים. בשנה הראשונה עשיתי כמה סרטי פירסומת. עשיתי פירסומת לבירה, לבוטנים, או ל־חברת רהיטים. אלה סרטים שצולמו בגר־מניה או באירלנד, שם יכולתי לעבוד בלי רישיון־עבודה. אחרי שקיבלתי את רשיון־העבודה, בדיוק באמצע כתיבת הספר שלי, קיבלתי הזמנה לבוא לאמריקה, בחוזה מ־לאס ואגאס שלח לי כרטיס.

חבל היה לי להפסיק לכתוב את הספר. היה לי דווקא סיפור משגע, וקיבלתי עי־דוד מסופר אנגלי נורא מפורסם שאמר לי: „פנינה, תכתבי." בארץ כתבתי שי־רה. ושם באנגליה גם כתבתי תסריט. השי־ראה זה דבר שבא לך מבלי שאתה יכול להשתלט על זה. אבל אני עוד אכתוב פעם את הספר הזה.

הכל קרה נורא מהר. קרו לי מיליון דברים בלונדון. הייתי למשל במסיבת סיום עונת מישחקי הפולו, שערך הנסיך צ'ארלס בגן המלוכה. וקיבלתי גם המון הזמנות לסרטים. לא עשיתי אותם, כי אני באופן עקרוני נגד עירום. לא הייתי מעוניינת להצטלם בעירום. היו לי הצעות להצטלם בשביל הפנטהאוז ובשביל ה־פלייבוי וגם להשתתף בסרטים בעירום. אבל דחיתי את הכל. היה לי קשה לקבל ויזה לאמריקה. גם בלונדון זה גו־רא קשה. אבל היכרתי דיפלומט בשג־רירות האמריקאית שם, שסידר לי ויזה שאני יכולה להיכנס לשם מתי שאני רוצה. איך שירדתי בשדה־התעופה של ניו־יורק, כדי לתפוס מטוס ללאס־ואגאס, עצרו אותי והכניסו אותי לחדר. שיג־עו אותי. עשו לי חיפוש בכל החפ־צים וראו שם את התמונות שלי בתור דוגמנית. תיכף הם חשבו שבאתי לאמ־ריקה לעבוד כדוגמנית.

מה שהציל אותי שהיה לי איתי החוזה עם חברת התקליטים מלונדון, שאני צרי־כה להקליט איתם תקליט. בכלל לא חשב־תי להישאר באמריקה. נסעתי לביקור של כמה ימים. כמו שיצאתי מהארץ ללונדון לכמה שבועות.

ככה הגעתי ללאס־ואגאס. הכרתי את הבנאדם ששלח לי את הכרטיס. הוא היה נחמד וחתיך, אבל טיפש. למה הוא היה טיפש? בדיוק אז, אחד המתופפים שלו באחת התימורות בבתי־המלון היה חולה, והוא היה צריך למלא את מקומו. אז אם אתה יודע שאתה הולך לעבוד אתה לא מזמין בחורה לבוא אליך ללאס־ואגאס, שתשב בבית כל היום ותחכה לך.

אז אני לקחתי את הקאדילאק שלו והת־חלתי לטייל בלאס־ואגאס. איבדתי את הדרך ושני בחורים צעירים התחילו איתי. מפה לשם הזמינו אותי לבוא איתם ל־קונצרט בערב. הלכתי איתם. למחרת הם שאלו אותי אם אני רוצה לעשות סרט פירסומת לטלוויזיה המקומית. אמרתי להם: „בטח! אתם משלמים?"

הם אמרו „כן" ועשיתי את הסרט. הם אירגנו לי גם ראיון בטלוויזיה של לאס־ואגאס וראיון גם ברדיו. התחלתי להיות עסוקה ולהסתובב, ובובי, זה שהזמין אותי, בקושי ראה אותי. איזה בידור שזה היה.

להמר לא הימרתי שם. אני לא מהמרת מטבעי. אני לא אוהבת להפסיד, אבל התחלתי ללכת למסיבות. שם הכרתי בחור־רה אחת אוסטרלית, שהשתגעה עלי לגמ־רי. היא אומנם לסבית, ואני לא מעוניינת בזה, אבל היא היתה משוגעת עלי. היא רצתה להיות המנג'ר שלי. אבל אני הח־לטתי שאין לי מה לעשות שם יותר ושאני נוסעת ללוס־אנג'לס.

הגעתי ללוס־אנג'לס עם רשימה של המלצות שהבאתי איתי מלונדון אל ה־אנשים, שהם שם טיפ־טופ. ולי אין בעיות. אני מצלצלת ואומרת „אני חברה של זה ושל זה בלונדון," ותיכף מזמינים אותי. הדברים קרו לי שם במהירות עצומה. חברה הכירה לי ידיד שלה שגרתי אצלו כמה ימים. אצלי, כשאני יודעת שאני לא מעוניינת ביחסים אינטימיים עם מישהו, אני אומרת לו את זה מראש: „תשמע, אני מוכנה לגור איתך, אבל לא מעוניי־נת ביחסים אינטימיים." מראש אני אומ־רת את זה כדי שלא יהיו אחר־כך אי־הבנות. אז אם הוא אומר „כן", טוב. ואם הוא אומר „לא", אז „שלום, אני הולכת."

עד שמצאתי מקום לגור בוורלי־הילס, החברה שלי סידרה לי התגורר אצל חב־רים שלה. אבל מה היה קורה? הבחורים האלה היו מתביישים להביא את החברות שלהם הביתה. למה? אני שם. וחסר רק שהחברות שלהם יראו אותי שם. לכי תספרי להן שהם סתם עושים לי טובה והיחסים בינינו הם אפלטוניים בלבד. אני

(המשך בעמוד 74)

הפיתוי האבוד

פנינה גולן כפי שצולמה לשער ספר־כיס אמריקאי הנקרא בשם **הפיתוי האבוד**. כיום טוענת פנינה שאין לה עוד עניין בצילומי דוגמנות, וכי היא **שקועה** כולה **בעולם־העסקים**.

(המשך מעמוד 73)

דווקא מבינה אותן. איך זה יכול להיות שעם חתיכה כמוני בבית מישהו יכול להיות אפלטוני?

ראיתי שזה לא זה לחיות בצורה כזו. תוך זמן קצר הכרתי בחור יהודי נחמד בשם היי סטאסלין, שהוא בעל חברה גדולה לרהיטים. בנאדם מאד עשיר. הוא היה נורא נחמד אלי. התחברנו. התחלנו לצאת כחברים ואז הוא לקח לי דירה ב־בוורלי־הילס, קנה לי מכונית ונתן לי רהיטים והכל והכל והכל. איתו היה לי את החופש שלי. עדיין היו לי בראש השאיפות להיות שחקנית ושהוליווד תגלה אותי, והוא לא הגביל אותי.

מייד כשהסתדרתי שם, התחלתי להכיר את כל המי ומי בהוליווד. אני לא יודעת איך זה קרה לי כל־כך מהר. התחלתי ללכת לסוכנויות השחקנים כדי לחפש תפקידים. למדתי נורא מהר שהאנשים האלה הם האנשים הכי אנוכיים בעולם. הם ינצלו אותך עד הסוף ככל שהם יכולים לנצל אותך.

למדתי גם נורא מהר שבהוליווד הבחורות הן כאלה מטומטמות, שזה משהו לא נורמלי. ממש מטומטמות מבחינת השכל. אין להן שכל בגרוש. הייתי הולכת לכל הבתים של השחקנים המפורסמים שם. הייתי בבית של סמי דיוויס, של אווה גאבור, של בוב אוונס ובטירה של יו הפנר. הייתי אצל עוד מיליון אנשים שאני לא זוכרת. איפה רק לא הייתי?!

שם הייתי פוגשת את הבחורות האלה וראיתי כמה אני שונה מהן. דבר ראשון אני לא מעשנת. לא סיגריות ולא מריחואנה. אני לא לוקחת סמים ולא שותה משקאות חריפים. אני נגד כל הדברים האלה ולא מעוניינת בהם. ולי יש אופי נורא חזק. אותי אי־אפשר לשכנע לעשות משהו שאני לא רוצה. אני מאד נחושה בהחלטותי.

ואז ראיתי את הבחורות ואת השחקנים ואת כל אחד בהוליווד מסניפים את הקוקאין הזה באף, מהבוקר עד הערב, מסטולים לגמרי, בחיי. והבחורות האלה שם חושבות שבגלל זה שהן מתארחות בבית של השחקן הזה או הבמאי ההוא הן צריכות לעשות מה שאומרים להן. כי הן מטומטמות. זה פשוט מאד. ואצלי זה הפוך. כשאני יודעת שלא יצא לי שום דבר מבנאדם אני לא אתן את עצמי בשבילו.

אני לא אוהבת שאנשים ינצלו אותי. כמו, למשל, כשהייתי במסיבה אחת, ואחרי שנתיים שלא ראיתי אותו, פגשתי שם את רומן פולנסקי. רציתי לקראתו ושמחתי אליו. הוא היה נורא נחמד והכיר לי את החבר שלו, שהתגורר באותו זמן אצל ג'ק ניקולסון. החבר הזה צילצל אלי למחרת ושאל אותי אם אני רוצה לבוא איתם לפתיחה של גלריה ואחרי זה להצגת הבכורה של סרט של בוב אוונס, יום ראשון השחור. אמרתי לו: „ודאי, למה לא?" אז הוא וג'ק ניקולסון באו לקחת אותי במרצדס החומה של ניקולסון. כשראיתי את ג'ק ניקולסון נורא התאכזבתי. כשראיתי אותו בסרט הייתי מתה עליו. הוא היה ממש נהדר בסרט. אז מה שקורה זה נורא מצחיק. כשאתה רואה את השחקנים האלה בסרטים אתה מעריץ אותם. אבל בחיים? ממש כלום. שום דבר לכתוב עליו הביתה. כאלה משעממים שזה זוועה.

יש כמובן יוצאים מהכלל. מיקרים מיוחדים. יש בני־אדם שאני לא יכולה להזכיר אותם. כי אני עדיין בקשרים איתם. בנאדם שהוא מיוחד והיו לי איתו יחסים אינטימיים, אני לא יכולה לדבר עליו. מצטערת. אני לא יכולה להרשות את זה לעצמי.

מה שחשוב: גירוי אינטלקטואלי

כ שמדובר בשחקנים ובמאים, אצלי הפרינציפ הוא שאני לא נותנת את עצמי. למה? כי אלה, מה הם מחפשים? הם מחפשים רק להשכיב את הבחורה. זה הכל. אלה לא עושים בשבילך שום דבר. אז מי שמנסה רק להשכיב אותי, אני לא מעוניינת בזה.

למשל, באותו ערב, שיצאתי עם ג'ק ניקולסון והחבר של רומן פולנסקי, ניקולסון הוא כזה חסר־ביטחון שאפילו לא הלך לידינו. למה? הוא רוצה להיראות. הוא נמוך ועל ידינו לא היו רואים אותו בכלל. כשעוברת שם בחורה יפה אז מס־

חדש!
פברג'ה מציג את שמפו פארה פוסט

"בעבר פחדתי לחפוף את שערי לעיתים קרובות מדי. עכשיו אני משתמשת בשמפו עם ויטמינים, מינרלים, פרוטאינים וצמחים" פארה פוסט.

שיא מכירות
תוך שבוע נמכרו 25,950 בקבוקי שמפו פארה פוסט

להשיג-בשקם, כל בו שלום, המשביר לצרכן,
פרפומריות ובתי מרקחת
אשל קוסמטיקס בע"מ נציגי פברג'ה בישראל
שיווק והפצה פ.י. היימן ושות' בע"מ,
טל. 339782

תכלים עליה יותר מאשר על אחד כמו ניקולסון. אף אחד אפילו לא ידע שהוא ג'ק ניקולסון, כי הוא נמוך ומרכיב מישקפיים. אז הוא הלך קדימה כדי להיראות. אחר־כך הלכנו לבית של הבמאי בוב אוונס. עליו אני יכולה לספר, כי התיידדנו והיינו חברים נורא טובים לאיזושהי תקופה. בוב הוא נורא חתיכי ונורא נחמד. אני לא יודעת אם האנשים פה מכירים אותו. אבל זה הוא שהיה נשוי לאלי מקגרו. זה שביים את סיפור אהבה. יש לו בית משגע. אז לפני שהלכנו לקולנוע היא עשה שם מסיבת קוקטייל כזאת. שם פגשתי את וורן בייטי ודאסטין הופמן ו־ג'יימס קאהן, ומה, אני כבר לא זוכרת את השמות. רוב השחקנים של הוליווד היו שם. והיה שם גם קאוויאר והיה נורא נחמד.

אחרי זה נסעתי בלימוזינה עם וורן בייטי וג'ק ניקולסון לפתיחה של הסרט. אחרי הסרט היתה מסיבה. וזה נורא מצחיק בשביל אלה שהכירו אותי פעם. כי עכשיו בשבילי הגירוי האינטלקטואלי

נשיקות

מפרנק סינטרה. על תמונה שלו בחולצת־טי רשם הזמר האמריקאי המהולל: „לפנינה, אהבה ונשיקות". פנינה הכירה את סינטרה בעת ארוחת־ערב משותפת שסעדה עימו בלונדון לפני שלוש שנים. „הנהג שלקח אותו הביתה," מספרת פנינה, „סיפר לי אחר־כך שהם דיברו עלי בדרך וסינטרה אמר עלי שאני אשה מחוננת מאד."

הוא נורא חשוב. התבגרתי קצת במשך השנים האלה.

תמיד הייתי בחורה מאד פוליטית. הייתי בחורה עם עומק, שאוהבת לשוחח על דברים רציניים ועל דברים כאלה. פעם אפילו פגשתי את אבא אבן בשדה־התעופה של וושינגטון וניגשתי אליו והצגתי את עצמי והוא, כמובן, זכר שראה תמונות שלי בארץ. טסנו ביחד וישבנו זה ליד זה והיתה לנו שיחה פוליטית מאד מעניינת.

ככל שאני מתבגרת הצורך הזה נעשה חשוב לי יותר ויותר. אז כשהלכנו, למשל, למסיבה הזאת באותו ערב, אני ממש השתעממתי. השחקנים האלה של הוליווד ממש משעממים. ישבתי שם ליד האח והסתכלתי איך שכולם עומדים, ולא שמים על כלום. היה ממש משעמם. אבל דיברתי קצת עם וורן בייטי ואז הסתבר לי שהוא גר בדיוק על ידי. יש לו דירה בבוורלי־הילשר־הוטל, אז הוא אמר לי: „מה מיספר הטלפון שלך?"

נתתי לו את מיספר הטלפון שלי בבית. אז כשחזרתי בלילה הביתה אחרי המסיבה, היה כבר נורא מאוחר והייתי מאד עייפה. אני רק באה לכבות את האור, והטלפון מצלצל. וורן בייטי על הקו.

אז הוא אומר לי: „מה את עושה עכשיו?" עניתי לו: „אני עייפה והולכת לישון." „אז למה שלא תקפצי אלי," הוא אומר. הוא גר ממש שתי פסיעות ממני. הראש שלי עובד מהר. אמרתי לעצמי: מה הוא מחפש כבר ממני? הוא מחפש פשוט מאד מישהי לשכב איתה. אז אמרתי לו שאני מצטערת ואני נורא עייפה ואולי אבוא לבקר אותו בפעם אחרת.

בכלל לא איכפת לי. כי, כמו שאמרתי, מה כבר יכול היה לצאת לי ממנו? כלום.

לזנק למעלה

באותו זמן התחלתי לנסות להשיג את הכרטיס הירוק שיאפשר לי לקבל עבודה. באמריקה אי־אפשר לעבוד בכלל בלי הכרטיס הירוק ומבלי שאהה מצטרף לאיגוד השחקנים. לאן שלא הייתי הולכת היו אומרים לי שמוכנים להעסיק אותי אבל הם אינם יכולים לעשות זאת כל עוד לא יהיה לי הכרטיס הירוק.

למשל עשו סרט עם מיי ווסט. הרבה אנשים בארץ לא יודעים מי זאת מיי ווסט, לכן אני צריכה להסביר שזאת היתה סמל המין של הוליווד בשנות העשרים. היא היום אשה בת שמונים וחמש. גם אותה הכרתי וזאת ממש חוויה שאני צריכה להתגאות בה. היתה שם הקרנה פרטית של הסרט על חייה, והיה שם אלטון ג'ון שבא במיוחד מאנגליה כדי לחלוק לה כבוד והיה שם, אויש, איך קוראים לו, טוני קורטיס. הכרתי אותו מאה פעמים, גם אחרי זה בניו־יורק. הוא כזה מצחיק הסוני קורטיס הזה. כל פעם שאני נזכרת בו אני פורצת בצחוק. הוא ממש מצחיק.

העיקר, בסרט הזה של מיי ווסט רצו אותי שאשחק מחליפה בכמה סצנות, שאהיה הכפילה של מיי ווסט בנעוריה. הכרתי את הבמאי והמפיקים וכולם, אבל זה לא עזר. הם לא יכלו להעסיק אותי, כי לא היה לי כרטיס ירוק.

אבל, איך אומרים, כל דבר בחיים זה לטובה. כי בינתיים כשאתה רואה מה הולך מסביבך שם, ואתה נמצא בתוך העסק הזה ומכיר כל אחד, אז אני לא יודעת, או שהתבגרתי או שאני לא יודעת מה. אני טיפוס נורא ריאליסטי. אני אף פעם לא אוהבת להישאר במקום שאני יודעת שאני לא יכולה לזנק משם למעלה.

למדתי מייד שאין הרבה תפקידים לבחורה כמוני, בגלל האקצנט שלי. אז לשבתי שם ולחכות עד שיבוא תפקיד אחד עם אקצנט — לי אין סבלנות לדברים כאלה. אבל בכל זאת נשארתי שם שנתיים.

אחרי שנה גמרתי את החברות שלי עם היי והיכרתי את המפיק פרנק רוס, שעשה סרטים נהדרים וקיבל גם פעם אוסקר בשביל אחד הסרטים שלו. הוא ממש בן־אדם מקסים. התחלנו לצאת ביחד. בהתחלה יצאנו לעיתים רחוקות. אחר־כך התחלנו לצאת יותר בקביעות, ויעברתי לדירה יותר גדולה בבוורלי־הילס. הוא עזר לי שם כי הוא תמיד האמין בי. היא בנאדם שבכל הוליווד יש לו המון רספקט, הוא היה נשוי לשתי שחקניות מאד מפורסמות. הוא היה נשוי לג'ין ארתור, כשהוא הרבה יותר צעיר ממנה, וגם לג'ין קורפילד. בארץ לא מכירים אותן, אבל הן שחקניות עצומות. הוא אמר לי שאני אחת הנשים האינטליגנטיות ביותר שהוא מכיר. בשבילי זאת היתה המחמאה הכי גדולה.

אשה מאד פוליטית

בשנתיים שהייתי בלוס־אנג'לס טיילתי המון, בקושי הייתי בלוס־אנג'לס בגלל שהייתי בהוואי, ובאיים של האוקיאנוס השקט ובבהמה ובקנדה ופה ושם, פרנק היה נוסע המון והיה לוקח אותי איתו.

הייתי כל הזמן עסוקה מבחינה חברתית. למשל, אשתו של הסופר הרולד רובינס היא חברה נורא טובה שלי. הכרתי אותו קודם ואחרי שהכרתי אותו הכרתי את אשתו. יש להם חיים נורא פתוחים. אז כשנעשיתי קרובה אליה הוא התרחק ממני.

ביליתי גם המון בקריאה. אני תמיד קוראת ספרים. אין כזה דבר. אני לא קוראת רומנים. הסיבה לכך היא שרומנים זה לא דבר שיכול ללמד אותי. אני כיום צמאה למידע והשכלה. כשאני אהיה בת חמישים או שישים, אחרי שקיבלתי את כל המידע האפשרי, אז אולי אתחיל לקרוא רומנים. היום אני קוראת סיפורי היסטוריה ואני מאד מעוניינת בפוליטיקה, אני אשה מאד פוליטית. אני קוראת את ניוזוויק ואת טיים מגאזין ואת הניו־יורק טיימס ואת ביזנס וויק. אני מתעניינת בביזנס נורא. אז אני קוראת גם עיתונים של וול־סטריט.

(המשך בעמוד 76)

playtex

טמפוני פלייטקס עשויים מסיב סופגני במיוחד.
סיב מיוחד זה הוא בעל כושר ספיגה כה גבוה, עד כי קרוב לודאי שלא תרצי לחזור ולהשתמש בטמפוני הכותנה או הריון הרגילים.
הסיב של פלייטקס הוא עדין, רך ואינו גורם לגירויים.
לבחירתך טמפונים עם דיאודורנט או ללא דיאודורנט.

טמפוני Playtex עם המוליך העדין.

אבנת | קדמון | שיפרין | נעמן

לרגל הפיכתה של חב' ארמון למרכז אספקה ארצי לדברי אומנות

הנחה 30%

ההזדמנות היחידה בתולדות הארץ לרכישת אומנות בעלת ערך

ציורי שמן אוריגינליים בכל הסיגנונות, של ציירים בינלאומיים, לכל תמונה מצורפת ביוגרפיה של הצייר.

RUBIO, KALMAN, HUNYADY, OSABAI, CZENE, FENT, ZRINSKY, MOLNAR, FARKAS, MURINO, ETC.

המחירים בגלריה ארמון הם ללא תחרות ובתנאי תשלום נוחים ביותר.

1/4	1/4	1/4	1/4
במזומן	ל־30	ל־60	ל־90
	יום	יום	יום

כמו כן ברשותנו מבחר גדול ביותר של מסגרות מגולפות ומודרניות, רהוט סיני, פורסלנים, דברי נחושת, מראות, בדים לציור תוצרת חוץ, מסגרות מתכת תוצרת ארה"ב ומסגרות אובליות.

— פתוח רצוף משעה 09.00 עד 17.00 —

ארמון

רחוב אילת 47, (הממשך רחוב יפו ת"א)
טל. 657112, תל־אביב.
אוטובוסים 40, 42, 44, 46

(המשך מעמוד 75)

אם אני כבר נכנסת לספר זה חייב להיות ספר היסטוריה או דברים כאלה. כשיש לי זמן אני מסתכלת בטלוויזיה על החדשות ועל התוכניות הדוקומנטריות. כל התוכניות שיכולות ללמד משהו. אני נורא מעוניינת ללמוד ולדעת.

לחיות עם פרנק זה היה נורא נחמד. כי הוא היה אינטלקטואל ותמיד היינו נכנסים לוויכוחים אינטלקטואלים. כשאני מאמינה במשהו אני אנסה לשכנע עד הסוף שאני מאמינה בזה. זה עושה את היחסים בין גבר ואשה הרבה יותר מעניינים.

באותה תקופה הכרתי בחור שהיתה לו חברה לייצור ציוד־אפייה. הוא פתח חברת שיווק בינלאומית וביקש עבורי כרטיס עבודה כמהגרת ואשת יחסי־ציבור של החברה הזאת. הוא נימק זאת שאני יאד חיונית לסניף הקשור עם המיזרח־התיכון מפני שאני מדברת ערבית ולא קל למצוא בחורות שיודעות ערבית באמריקה. הייתי בת־מזל וקיבלתי את הכרטיס הירוק. אבל אז כבר לא רציתי לעבוד כשחקנית בהוליווד.

הייתי מסתובבת עם פרנק רוס בכל הבתים בהוליווד. בתים מטמטמים, אבל אנשים משעממים. עד שיום אחד פרנק נתן לי לבלות חופשה של שבוע לבד בניו־יורק. אחרי שנתיים באמריקה זאת היתה הפעם הראשונה שנסעתי לניו־יורק. ואחרי שראיתי את ניו־יורק גיליתי כמה לוס אנג'לס היא עיר משעממת. וזאת למרות שהיו לי חיים לא רעים שם.

כל יום ראשון הייתי הולכת למשל לבית של יו הפנר, בעל הפלייבוי. אלה לא היו מסיבות, זה היה ככה בופט פתוח, עם אוכל משגע, הכל על חשבון ההוצאות שלו, פטור ממס, אז מה איכפת לו, ויותר בחורות משבחורים. הגברים שם הם בדרך־כלל אותם הגברים, רק הבחורות מתחלפות. שם פגשתי, למשל, את ריאן או'ניל ועוד כמה, כל־כך הרבה שאני בכלל כבר לא זוכרת.

הייתי הולכת לשם כי האוכל היה טוב. ויו הפנר היה מקרין סרט והייתי גם משחקת שש־בש שם, וזאת היתה הזדמנות בשבילי להרוויח קצת כסף. אבל חוץ מזה הגברים שם היו כאלה משעממים שזה לא יתואר. אף אחד מהם לא מסוגל להיכנס איתך לשיחה מעמיקה. בפעם הראשונה שהגעתי לשם אז יו הפנר בעצמו ניסה להתחיל איתי. והפנר כשהוא רואה בחורה יפה הוא לא מתלהב בצורה גלויה. הוא שומר על קור רוח. הוא מסתובב עם הסיגאר, שתקוע לו בפה ומפגין קרירות.

באותו זמן היה איזה עסק שהייתי מעוניינת לפתוח ביוסטון, טקסס. חשבתי שזה יהיה רעיון טוב לספר על זה ליו הפנר. אז הוא בא אלי, אני זוכרת שעמדתי במירפסת בבית שלו, כשאני נשענת על המעקה ופיתאום הוא היה על ידי. אני זוכרת שנראיתי נורא יפה. התחלנו לשוחח ותוך כדי שיחה ניסיתי לספר לו על הרעיון שלי לפתוח עסק ביוסטון.

אבל הוא נעשה לי פיתאום כזה קשוח ואמר: „אני לא מעוניין בעסקים." אז הבנתי תיכף במה הוא מעוניין — לקחת אותי במדרגות למעלה לחדר־השינה שלו. ובאמת אחרי רגע הוא שאל אותי: „האם היית רוצה לעלות איתי למעלה?" ידעתי בדיוק מה עושים למעלה ואמרתי לו בפשטות „לא." מה כבר יכול היה לצאת לי ממנו? אחרי זה הוא לעולם כבר לא ניסה להתחיל איתי. אבל זה לא הפריע לי להמשיך לבוא אליו. עד שנמאס לי.

עיר לאשה יפה וחכמה

לפי דעתי הבחורות בניו־יורק הרבה יותר מעניינות מאשר בקליפורניה. הבחורות של קליפורניה הן סתם מטומטמות. כולם חושבים שיש פצצות לא נורמליות בקליפורניה וזה בכלל לא נכון. יש שם בחורות יפות, אבל זה יופי אמריקאי כזה, קר ומטופש. והגברים שם מעוניינים רק בבחורות בנות חמש־עשרה, שש־עשרה, מכסימום שבע־עשרה. אני כבר הייתי זקנה בשבילם.

הייתי משתגעת איך שהגברים שם היו מתנהגים לבחורות. הם היו ניגשים אליהן ושואלים: „את מעוניינת להידפק?" אלי הם לא הגזו לפנות ככה וכשהייתי שומעת את זה הייתי משתגעת. הייתי אומרת לבחורה: „מה, הוא דיבר אלייך

ארונות-קיר
של רהיטי נצר-סירני
20% הנחה
בכל חנויות דירן בארץ
במשך חודש ספטמבר

ארונות־הקיר של רהיטי נצר־סירני עשויים פורניר טבעי.

דירן בע"מ

רהיטי נצר-סירני

בית האופנה לריהוט מודרני
תל-אביב: רח' אבן-גבירול 30.
חיפה: רח' טרומפלדור,
נוה-שאנן (קולנוע זיו).
ירושלים: יד-החרוצים 14,
תלפיות, אזור התעשיה.

קבוץ נצר-סירני
טלפון 054-25671

מחודש ספטמבר התערוכה במפעל
תהיה פתוחה בשבתות
בין השעות 9.30-14.30.

קבלת מודעות
לכל העיתונים
במחירי המערכת

פירסום אידיאל
אבן גבירול 110 תל־אביב
(פינת אנטוקולסקי)
טלפון 227117, 227118

מיוחד לנעלי ילדים
דרשו משחת נעליים טוקסן
תוצרת אנגליה.
משחה סמיכה ומכסה את כל
הסריטות והשפשופים בנעלי
עור, ב-40 גוונים.
להשיג בחנויות נעליים, המשביר לצרכן,
כל בו שלום וחנויות בתי כל בו.
שיווק: טלפון 624865 ת"א

ככה ?" והיא היתה משיבה לי: „כן, ראית את החמור הזה? ככה הוא פונה אלי."

פרנק שלח אותי לשבוע לניו־יורק ל־מלון פלאזה. לא הלכתי שם לאיבוד. היו לי המון ידידים וחברים שם. לקחו אותי למסיבות לא גורמליות והכרתי אנשים חדשים. השתגעתי מניו־יורק. חזרתי ל־לוס־אנג'לס אחרי שבוע ונעשיתי כבר נורא קרירה לפרנק.

פרנק לא רוצה לגור בניו־יורק. הוא רוצה לגור בקליפורניה. ידעתי שניו־יורק זאת העיר בשבילי. תמיד הייתי מסתדרת עם תושבי ניו־יורק שהיו באים לקלי־פורניה. הם יותר קוסמופוליטים. איתם אפשר לשבת ולדבר.

פרנק לא התנגד לזה שאני אעבור ל־ניו־יורק, להיפך. הוא אמר לי: „אלה הם חייך ואת יודעת יותר טוב מכולם מה טוב בשבילך." ואני ידעתי שניו־יורק זאת בדיוק העיר בשביל אשה יפה וחכמה. אשה יפה וחכמה יכולה לעשות שם המון כסף.

התחלתי לנסוע כל הזמן על הקו ניו־יורק—לוס־אנג'לס. באותו זמן הכרתי בחור בניו־יורק שהתחלתי לצאת איתו. אבל הייתי צריכה לחכות בלוס־אנג'לס כדי לקבל את הכרטיס הירוק שלי. אז כל פעם הייתי חוזרת לשם.

בחודש מארס השנה, כשקיבלתי את רשיון־העבודה, עברתי לניו־יורק. החבר שלי רצה להכניס אותי לעסקים שלו. זה עבורם זוכים בניכוי ממס־הכנסה. אני מק־בלת את האחוזים שלי מכל השקעה כזאת.

הדבר שאני הולכת לעשות עכשיו זה לנסות למכור מכשירים כאלה שמגלים אם יש האזנה על הטלפון שלך. הכרתי שני בחורים צעירים שהמציאו את המכשיר הזה והולכים לעשות הרבה כסף. תיכף כששמעתי על זה נדלק לי אור אדום בראש וידעתי שזה עסק טוב. אחד הבחו־רים האלה ניסה להתחיל איתי. הוא היה דווקא נחמד. הוא מיסכן, הוא ניסה לצאת איתי ואני מדברת איתו על עסקים. הוא אומר לי: „תעזבי את העסקים, בואי נד־בר על רומנטיקה." אמרתי לו: „מותק, תשמע, אתה חמוד, אבל עסקים לפני ה־תענוגות, עכשיו אין רומנטיקה. אולי ב־עתיד, אבל לא עכשיו."

קשה להתרכז בגבר אחד

עכשיו, כשאני חוזרת לניו־יורק אני נכנסת ברצינות לעולם־העסקים. זה עולם משגע. זה מרגש ומלהיב. אני אמשיך להתעסק בדוגמנות אם יזדמן לי. פה צי־לום או שם צילום, זה כבר לא משנה. העיקר אצלי עכשיו הם העסקים. הראש שלי מלא בעסקים.

יום אחד אני ודאי אהיה מעוניינת להת־חתן. אני רוצה, כמו כל אשה, שיהיו לי ילדים בלונדינים ויפים. אבל אני נורא בררנית. בחיים שאנחנו חיים היום וב־סוסייטי שאנחנו נמצאים בה, נורא קשה למצוא את הבנאדם שיש לו את כל מה שאני צריכה. יכולתי כבר להתחתן אם הייתי רוצה. היו לי מלא אפשרויות להת־חתן. אבל אני עדיין צעירה ולא ממהרת. מי שחי בצורת חיים כמו שאני חיה, נו־רא קשה לו להתרכז בגבר אחד.

החיים שלי מעניינים. אני נורא מאו־שרת. אני נראית נהדר. יכול להיות שאם אפגוש מישהו שאוכל לומר עליו שהוא פנטסטי, לא חשוב אם הוא אמריקאי או ישראלי — ישראלי בעצם לא כל־כך, כי אין להם נימוסים. אבל לא בוער לי שום דבר. עכשיו הראש שלי הוא באיך לע־שות כסף. למדתי בחיים שכסף זה דבר מאד חשוב. אני היום לא מיליונרית גדו־לה או משהו כזה. ודאי שחסכתי בשנים האלה קצת כסף, אני יותר מדי חכמה כדי לא לעשות את זה. וואת קצת בעיה בשבילי באמריקה. יש גברים שחושבים שאני יותר מדי חכמה בשבילם ומפחדים לצאת איתי. אבל אני טיפוס שיודע לה־עניק אהבה וחום, וזה רק תלוי מי הבני־אדם שיהיה שווה את זה. הוא צריך לדעת לתת בחזרה.

יש לי עכשיו ידיד, שהוא אישיות פו־ליטית בוושינגטון. בגללו אני מבקרת הר־בה בוושינגטון, אבל אני לא יכולה לספר על זה. מה, אני צריכה צרות? לא שווה לי הרווח של מה שיגידו עלי כשידעו מי האיש, את ההפסד של קילקול היח־סים איתו, אם אגלה לעולם מי הוא.

הכוכבנית פנינה גולן עם כוכב הקולנוע ג'ק פאלאנס, בעת שנקראה לחזור לארץ מלונדון, כדי להופיע במערבונו של מנחם גולן אקדח האלוהים. היא אינה מרבה להופיע בסרטים מכיוון שבאופן עקרוני היא נגד עירום.

עסק שנקרא בשם מיקלט עסקים, המאפ־שר לכל מיני אנשים לשלם שיעורי מס נמוכים על־ידי השקעה בכל מיני עסקים.

ואז ענייני העסקים נכנסו לי פיתאום לראש. ראיתי פתאום שאני מתאימה לזה. תמיד אהבתי עסקים. כי אני נורא ממולחת ואני יודעת איך להסתדר.

טד, איש־העסקים שהכרתי בניו־יורק, רצה שאבוא לגור איתו. אבל אני לא עוברת לגור עם בנאדם עד שאני לא בטוחה איתו. הוא קנה לי פרווה של שו־על כחול, משהו שעולה היום בארץ איזה מאה אלף לירות, כדי שאוכל להתרגל לקור של ניו־יורק בחורף. אבל מה? ה־אופי שלו שיגע לי את השכל. הוא בכלל לא אחראי. הוא מאחר לפגישות ואף פעם לא בא בזמן. ואני לא יכולה לסבול אנ־שים לא־אחראיים.

אז לקחתי לי דירה לחוד במרכז מנ־הטן, ברחוב החמישים ושבע. התחלתי לק־שור קשרים עם אנשים מאד חשובים, שהם ברובם אנשי־עסקים וקיבלתי מלא הצעות להתחיל להתעסק בעסקים. זה די פשוט. אם את בחורה חכמה את מקבלת מלא הצעות לביזנס. כל אחד רוצה שאני אעבוד בשבילו. אבל אני לא קופצת על כל הצעה שנותנים לי. אם כבר להתעסק בעסקים, אז לפחות שזה יהיה במשהו שמעניין אותי.

מה שאני עושה היום בעולם ה־עסקים זה ככה. אני מסתובבת בחוג הסילון. אני מכירה המון אנשים עשירים ואנשי עסקים ואני ממליצה על החברה של טד, כדי שיפנו אליו להשקעות שב־

כמה זמן אתה ממתין בתור בקופת־חולים?

שעתיים – שלוש שעות?.. בקופת חולים מאוחדת משתדלים ומצליחים לקצר את זמן ההמתנה ולהקל עליך. המזכירה הרפואית מפנה אותך למומחה המתאים. ללא סחבת. ללא ניירת מיותרת.

בקופת חולים מאוחדת אתה יכול לבחור את שיטת הטיפול הנוחה לך – בבית הרופא או במרפאה הקרובה לביתך.

בדוק והווכח.

המרכז: ארלוזורוב 100 ת"א, טל. 233251.

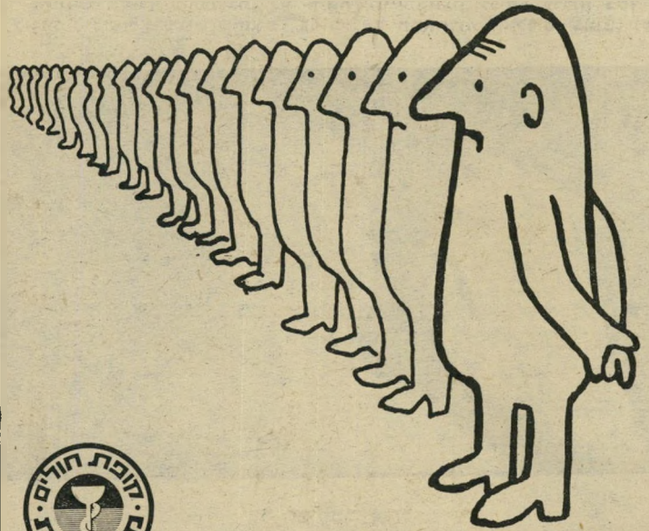

קופת חולים מאוחדת

הצטרף לקופת־חולים מאוחדת

יש לך חבר שאבין אין??

תני לו הערב את הספר המשגע

מילים זרוקות

כתובות קיר עסיסיות כמו שהחברה כותבים

להשיג בחנויות הספרים המובחרות

הפצה: א. ערמוני, טל. 292026 (03)

געזונט

ג'וינס תל־אביבי מדליק

דיזנגוף 247 טלפון 450838

מאת יגאל לביב

תביעות כספיות מסבכות את אהרון אוזן

תביעות משפטיות, שהוגשו על־ידי „אירגון קניות הנגב" נגד ספקי התערובת וציוד לולים, מאיימות גם על שר־החקלאות לשעבר, **אהרון אוזן**, שמשק־העופות שלו היה קשור עם מקבלי־התביעות. אוזן נמצא מזה שנתיים בקשיים עסקיים, אחרי שהזניח את משקו בשנות פעילותו הציבורית הענפה.

ידידו של אוזן, ומי שהיה מנהל „אירגון קניות הנגב", **סעיד אוהל**, מסר כי האירגון היה קשור ברכישת תערובת מספק בשם **דן פישר**. האירגון היה מוכר לפישר גרעינים תמורת התערובת. בין היתר נתן האירגון לפישר ערבות בסך 700 אלף לירות לרכישת גרעינים מחברת „עמיר" של התאחדות האכרים. בתום תקופת

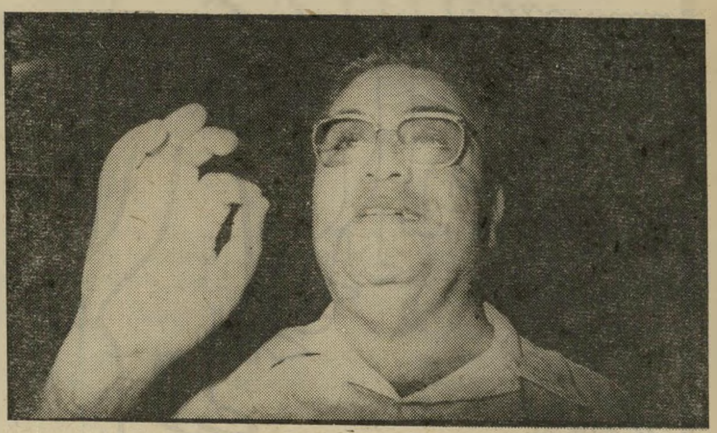

שר ישעבר אוזן
משק למכירה?

הערבות, ביולי השנה, נשאר פישר חייב לאירגון כ־700 אלף לירות, ועל סכום זה הוגשה נגדו תביעה משפטית. אוזן סיפר כי פישר השקיע בגידול להקות אפרוחים ועופות במושב תלמי־אליהו.

בין היתר הילווה פישר לאוזן כשני מיליון לירות להקמת לול־ענק במשק של אוזן, ונראה כי ההלוואה, שניתנה לפני כמה שנים, הושפעה מעיסקי־הערבויות של אירגון־הקניות, שהיה בהשפעת אוזן. עתה תובע פישר מאוזן לשלם את החוב, אולם אוזן אינו יכול לעשות זאת. אירגון־הקניות נמנע זמן רב מהגשת תביעה נגד פישר, כדי שלא לסבך את אוזן. אולם לפני כמה חודשים הודח אוהל מניהול האירגון, והמנהל החדש הורה על הגשת תביעה נגד פישר.

מקורות במושבי הדרום מציינים כי אוזן חייב סכום גדול למושב שבו הוא חי, וכי הציע למסור את המשק תמורת חיסול החובות, אך בניו התנגדו. ידידיו סיפרו כי איים שאם ירדפו אותו, ילך בעקבות השר **אברהם עופר**.

אוזן עצמו סירב להגיב. לפני כמה שבועות היתה פשיטת מס־ההכנסה על ביתו, בגלל חובות שלא נפרעו.

הבורסה חצפית לשנה הבאה

האירוע המרכזי שישפיע על השקעותיך בשנה הקרובה הוא הבחירות ל־נשיאות באמריקה. אם ירוץ **טדי קנדי** לנשיאות, יביא הדבר לגל אופטימיות באמריקה, ולבום גדול בבורסה שם, ש־יגרור גם גיאות בבורסה הישראלית. ברור כי תהיה גם עליה בדולר האמריקאי, שתביא להחלשת יתר המטבעות.

למעשה, כל מועמד, חוץ מג'ימי **קרטר**, יביא להתאוששות כזו, אם כי קנדי יתן תנופה ממשית לכלכלה בעצם מירוצו לנשיאות.

אירוע חשוב שני באותה מידה הוא ההתפתחויות בסעודיה, המעוררות דא־גה. כל שינוי במדיניות הנוכחית של סעודיה יגרום שוב למשבר־דלק גדול. זה יביא אמנם לפריחה ספקולטיבית ב־שערי מניות חברות־הנפט, אך יפגע בגל האופטימיות של מירוץ־הנשיאות, אם יהיה מועמד חדש.

בישראל צפוי, בשנה הבאה, המשך של האינפלציה הנוכחית. מכאן שיש לצפות לירידת הלירה ב־100% בערך. אם תימ־שך מדיניות האוצר של הגנה על הצמו־דים, הרי שהשקעה בצמודים תמשיך להיות היעילה ביותר, והבורסה תמשיך לישון. שערי המניות הגיעו רק עתה לרמה של ספטמבר אשתקד, כך שכל מי שהשקיע אז במניות הוציא עתה בקושי את השקעתו המקורית, ולמעשה הפסיד כסף רב.

לחוששים מפגיעה בצמודים אני ממליץ על רכישות של מטבע זר — ולא להחזיק אותו בבנק, בבקשה. שם, בעת־חירום, תיקח אותו הממשלה, ועת־החירום יכו־לה לבוא בכל רגע. אמנם, החזקה במזומן של מטבע זר אינה מביאה ריבית, אך היא מבטיחה את הקרן כולה.

השקעות במיגרשים ודירות אינן כד־איות, שכן תהיה השנה ירידה ואף שפל בבנייה, כאשר הבנייה הפרטית תפסיק לבנות.

בתנאי אינפלציה כזו, רק השקעה מהירה של קנה־ומכור מביאה רווחים, הן בעיסקי־מניות והן בעסקים כמו פלא־פל או ייבוא מוצרי־צריכה. כל עסק ה־מביא פירות אחרי יותר מחצי שנה, יגרום להפסד באינפלציה הישראלית.

„מעריב" יפיק את „הצופה"

הצהרון „מעריב" הסכים לייצר, כקב־לן־מישנה, את היומון „הצופה" של המפד"ל, החל באוקטובר. „מעריב" ינהל את „הצופה", יטפל במודעות, ידפיס ו־יפיץ את העתון.

„הצופה" יסגור וימכור את הבניין שבו נמצאים כרגע מישרדיו והדפוס שלו, ובתמורה יכסה את הפסדיו וישלם פיצו־יים לעובדים.

שילמו לאחיו של שר־השיכון מבלי שיעבוד

אחיו של שר־השיכון, צ'ארלי לוי, קיבל במשך כמה שנים שכר ממיפעל „טכסטיל בית שאן", למרות שאינו עובד — כך קבע מבקר החברה, בדין־וחשבון מספר 53.

הפרשה ידועה גם לעורך־דין החברה, המוסיף כי צ'ארלי לוי נפגע בזמן העבודה במיפעל, והגיש נגד המיפעל תביעה לפי־צויים. ביתתיים רואה המיפעל את תשלום המשכורת כתשלום על חשבון הפיצויים.

מימצאי המבקר חושפים תמונה עגו־מה על המיפעל, שאליו מזרימה הממש־לה, כל חודש, שני מיליון לירות כדי שימשיך לפעול. המבקר מצא כי במיפעל בית־שאן הסכימה הנהלת המיפעל להסיע את העובדים לבתיהם לפני גמר העבודה. נהוג כי עובדי מישמרת מסיימת סוגרים את המכונות והולכים, ואינם מחכים לעובד המישמרת הנכנסת. הדבר גורם לירידה בתפוקה של 7% בערך. המישמרת השניה והשלישית מקבלות שכר על עבו־דה באותן השעות, הגורם לתשלום כפול.

במיפעל „כיתן", בדימונה, מקבלים עשרות עובדים שכר, מבלי שיעבדו.

ביקורת שערך מבקר־החברה במיפע־לים, כמה חודשים אחרי הגשת מימצאיו, העלתה כי אל העובדים המקבלים שכר, מבלי לעבוד, הצטרף בינתיים גם מנהל המטווייה. בבדיקה של צריכת הבדים מצא המבקר כי לא נקטים צעדים לחיסכון בתצרוכת־הבדים.

איך המכס גורם לאינפלציה

במודעות־ענק בעיתונים, הסביר השבוע **יחזקאל אבולעפיה** לציבור מדוע ה־מכס גובה על יבוא אישי מסים הגבוהים ב־35% מאותם המשולמים על־ידי יבואן מיסחרי. רבים שמו לב לכך שלמרות הפלייה זו של הייבוא האישי, עדיין זול יותר לייבא בשיטה זו מוצרים רבים, מכיוון שהלקוח חוסך את ריווחי היבואן המיסחרי, המתחילים במאה אחוזים.

מה שאבולעפיה שכח להסביר הוא כי כל השיטה בנוייה על המחיר שמשלם היבואן עבור המוצר. המכס מקבל מחיר זה כתורה מסיני, ומוסיף עליו 35% עד 45% למביא את המוצר בייבוא אישי. בכך מתעלם המכס מן האפשרות כי המחיר שעליו מצהיר היבואן אינו דווקא המחיר שבו מוכר היצרן את מוצריו. היבואן מעוניין להצהיר על מחיר גבוה ככל האפשר, כדי להכות את היבוא האישי, וכדי להקטין את ריווחי המוצ־הרים לצורך־מס. המכס כבר גילה כי יבואנים רימו אותו בהמציאם הודעות מזוייפות של יצרנים של העלאות מחי־רים, וגרמו להעלאת מחירים ומסים על הייבוא האישי.

נוסף על כך פועל המכס בניגוד לחוק ולפסיקה, שנקבעו בפסק־דין ידוע של בית־הלורדים (הלכת סלומון), כי המכס חייב להכיר בכל מחיר שהוא מה שקרוי „מחיר השוק", היינו, המחיר שהיה מש־לם כל קונה־מרצון אחר באותו המקום. תחת זאת המציא המכס את מחיר ה־ייבואן, שהוא המחיר שעליו מודיע ה־ייבואן כעל המחיר שבו מוכר היצרן.

„סקוריטס" יוצאת מביטוח רכוש

חברת־הביטוח „סקוריטס" יוצאת מ־עסקי ביטוח רכוש ורכב, ותתרכז בעיקר בביטוחי תעשיה וים.

בשנת־המאזן האחרונה, 1978/79, היה חלק הפרמיות מביטוחי רכוש ורכב 13%, לעומת 22% בשנה קודמת. החברה הק־טינה, בצורה משמעותית, את הוצאותיה, כתוצאה ממעבר זה, ועתה הן 7% מסך הפרמיות, לעומת 14% בשנה קודמת.

„סקוריטס" הקימה חברת־ביטוח נו־ספת, „רקורד", לייצוג חברת־הביטוח ה־אנגלית הגדולה „קורנהיל", בעוד „סקו־ריטס" מייצגת את חברת הביטוח „פייר־מנס־פנד", שהיא בין הגדולות בעולם. שתי החברות מאפשרות ל„סקוריטס" לתת ביטוחים ללא שיתוף אחרים, בכל סכום, לכל מיפעל־תעשיה בישראל, וכן לאוניות צי"ם.

„סקוריטס" נכנסה לאחרונה לעיסקי־ביטוח חדשים הקרויים חבות המוצר, מאחר וכיום אין ניתן לייצא לאמריקה בלי ביטוח זה. ביטוח זה מגן על היצרן מפני כל תביעה נגדו על מוצרים פגומים, בתנאי שמיפעלו עומד בדרישות בטיחות ושמירת איכות.

"יצוא הפרחים מקניה מסכן את ישראל

קניה החלה מייצאת פרחים לאירופה בקצב גובר, המתחיל להכות את הייצוא הישראלי.

ב־1978 ייצאה ישראל ב־40 מיליון דולר לערך, וקניה הגיעה לייצוא של 9 מיליון דולר, לעומת כמה מאות אלפים לפני חמש שנים.

הקונה העיקרי היא גרמניה־המערבית, הקונה שני שלישים מכל ייצוא־הפרחים מקניה. הייצוא מקניה מהווה 20% מייבוא הפרחים של גרמניה, ומתחרה קשות בישראל. יותר מ־3500 איש עובדים במרכזי גידול־הפרחים, המרחיבים עתה את השטחים ב־1000 דונם נוספים, אשר יוסיפו 120 מיליון פרחים. הפרחים גדלים ללא כיסוי, בגלל תנאי החום והשמש היציבים במקום.

אורזים פרחים בקניה לייצוא
הכל לגרמנים

יש גרביים לספורט הלבן. סברינה.

גרבי טניס במידה אחת,
ללא עקב,
במבחר שילובי צבעים,
לכל גיל.
עשויים 75% כותנה.
גם אם
אתה עוסק בספורט אחר
—גרוב גרביים אלה
—ושחק אותה!

שָׁנָה טוֹבָה מִלִּילִי, וְאִירִיס
שֶׁפֶה טָרְחוּ לְמַעֲנִי
עִמֵּן אֶת בֹּא הֶחָג הֵכַנְתִּי
וְחַסַכְתִּי מִזְמַנִּי.

שֻׁלְחָן נָאֶה וּמְהֻדָּר
עָלָיו פְּרוּסָה מַפַּת נְיָיר
וְיֵשׁ סָפוּ״ם, גַּם צַלָּחוֹת
וּמַפִּיּוֹת כָּל דַּךְ יָפוֹת!

וּבַמֶּרְכָּז יֵשׁ מַפִּיּוֹן
לַסּוֹעֲדִים הוּא בְּהִכּוֹן...
הַמַּחֲמָאוֹת הֵן עֲבוּרְךָ:
כַּמָּה יָפֶה הוּא שֻׁלְחָנֵךְ!

וְעַתָּה כּוֹסִית נָרִימָה
שָׁנָה טוֹבָה לָךְ אִמָּא!
וּלְאַחַר הָאֲרוּחָה
הַכֹּל לַפַּח, לְלֹא טִרְחָה...

בתקופת החגים מבצע הוזלות מיוחד על מפות, מפיות ומגבות נייר "לילי" ו"איריס".

המבצע נערך בשק"ם, בשופרסל, בצרכניות ובחנויות המכולת.

		מחיר מומלץ לצרכן (כולל מ.ע.מ.)	
1.	מגבות נייר לבנות "איריס סופר" (2 גלילים)	27.90	ל"י
2.	מגבות נייר מעוטרות "לילי כתר" (2 גלילים)	27.90	ל"י
3.	60 מפיות "איריס" צבעוניות	12.30	ל"י
4.	25 מפיות "לילי חגיגי" משובצות	13.90	ל"י
5.	50 מפיות "לילי קוקטייל" צבעוניות	13.60	ל"י
6.	100 מפיות "מפימאט" במתקן קרטון	15.80	ל"י
7.	120 מפיות "איריס" לבנות	23.90	ל"י
8.	מפות שולחן צבעוניות "לילי"	16.40	ל"י
9.	מגבוני נייר "לילי ססגוני"	20.85	ל"י

המבצע ייסתיים ב־15.10.79

חוגלה–מוצרי נייר מעולים

רח' קרליבך 10, ת"א, טל. 03-252104.

על המסלול

אופנת סאדאת

אתם בטח חושבים שמה שחשוב בשיחות בין נשיא מצריים, אנוור אל־סאדאת, ו־ראש־הממשלה שלנו, מנחם בגין, זה ה־שלום, הנפט, האוטונומיה, איזור החיץ וכל הדברים האלה. אז יש לכם טעות. השיחות והביקורים ההדדיים עשו מהפך של ממש, ואני מתכוונת למהפך בעולם האופנה.

מסלולי התצוגה בעולם נכבשו על־ידי המראה החדש, מראה אווירת הנילוס. ב־פאריס הציג האופנאי היפאני קנזו את מראה קליאופטרה, שזכה בהצלחה מיידית.

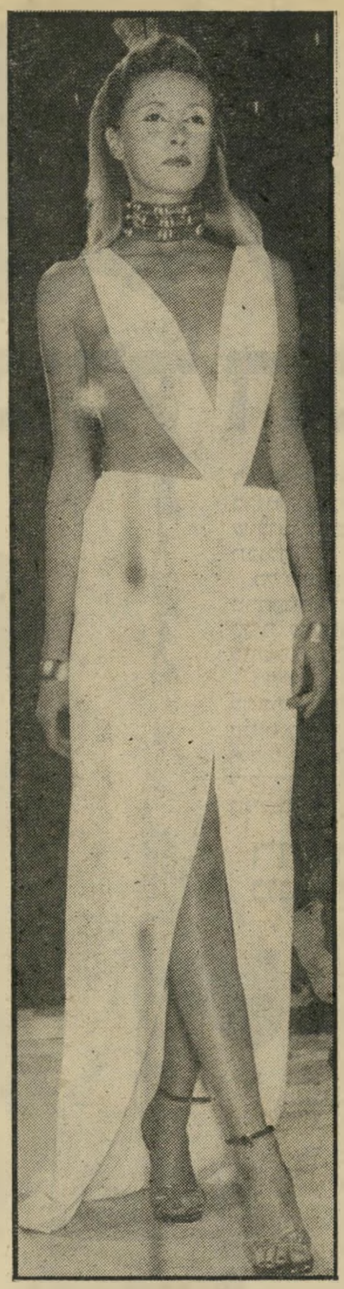

מראה קליאופטרה
מצריים חושפת

מישפט זה? זה התחיל עוד מהימים בהן עטפו הנשים את פניהן ברשת. נו, וכש־מישהו חשקה נפשו לנשק את העלמה, ווו לא הסיטה את הרשת, הרי שהאף נתפס ברשת, שלא לדבר על ריסי העיניים. ב־קיצור היה שם בלגן לא קטן.

אבל היום יש הפתעות גם בשטח הזה. הרשת הוסרה מעל העיניים, ועתה היא מכסה את האוזניים, או את הסנטר. אפשר לקשור את הרשת מסביב לראש, כמט־פחת, אפשר להשתמש בה בתור צעיף, ולמעשה אפשר לעשות בה כיד הדימיון הטובה עליכן.

לבלבל את הז'קטים

הז'קטים הם באופנה.. בעבר, דאגו ה־אופנאים להלביש אותנו בז'קטים התואמים לבגד. אתן זוכרות בוודאי את הסצנה של שיחה עם התופרת. ביד מחזיקים פיסת בד ומבקשים ממנה להכין חצאית וז'קט מאותו הבד, כשהכל נקי וחלק.

היום כבר לא עושים זאת. האופנה של היום מציעה לן חצאית מבד אחד וז'קט מבד אחר. תתפלאו, אבל שמים דגש דווקא על ההבדל בין החצאית לז'קט, על־ידי שימוש בניגודים. כך, למשל, יכולה החצ־אית להיות עשויה מבד חלק, בעוד הז'קט עשוי מבד עם משבצות. מרבית הז'קטים קצרים ומדגישים את קו המותניים.

האופנאי הפאריסאי קרוטי הפתיע והציג חצאית בעלת משבצות מסוג אחד, לעומת ז'קט עשוי מבד עם משבצות השונות לחלוטין מאלה שעל החצאית. מתכנן ה־אופנה ולנטינו הציג ז'קט מבד מוהר, כשהדוגמנית לובשת מכנסיים בדוגמת פסים. אז אם מישהו יעיר את תשומת ליבך ויאמר שלבשת בטעות ז'קט מחליפה אחרת, תכניסי לו מבט של תוכחה ו־תאמרי: אדוני, יש לי חדשות בשבילך.

מישחקי כדים שונים על הז'קטים והחצאית
הפאריסאים קרוטי וולנטינו

מראה נפרדיטי בהשפעת חנילום
האופנאית אן־מארי בארטה

עוד בפאריס הציגה האופנאית אן מארי ברטה את מראה נפרדיטי. כדי לשוות לבגד אופי מיצרי, היא עוטפת את הגוף באביזר דמוי־נחש, המשמש כחגורה. וכל זה היה לפני פיסגת־חיפה. אתן יכולות לתאר לעצמכן מה יקרה אחרי שיתפרסמו בעולם התמונות של ג'יהאן — שהצליחה להרשים בבגדיה השחורים, עד שנדמה היה שלשחור היה גוונים — ושל אופירה, שהיתה מעין מלתחה־מהלכת־על־שניים ב־משך שלושה ימי הפיסגה.

זהירות: רשת

אתן מכירות את המישפט „הוא נפל אצלה ברשת". חשבתם פעם מהיכן בא

הרשת הוסרה מעל העיניים ועתה היא מכסה את האוזניים או את הסנטר
להשתמש ברשת כיד הדימיון הטובה עליך

כל גיל

אוהב ילדים מכל הגילים.

פרסום מיוחד

רהיטי כל גיל מלווים את ילדך בנאמנות, בכל הרגעים היפים...
עם הגיע התינוק מבית החולים לחדרו, יחכה לו הריהוט המושלם, הכולל שידות לאחסנת חיתולים ובגדים, ארוניות למשחקים, שולחנות טיפול ומיטת התינוק המיוחדת, שזכתה להמלצתה של המועצה לצרכנות.
יחד עם הילד גדלים גם הצרכים. את מקומם של מיטת התינוק ושולחנות הטיפולים, ימלאו הכוננויות לספרים הראשונים ומיטות נוער מהודרות בשלל דגמים וגדלים, שישרתו אותו במשך שנים ארוכות ומהנות. היום הראשון בבית הספר הוא יום מרגש, לכל הדעות, וגם כאן נוטלים

רהיטי כל גיל חלק בשמחה. שולחנות כתיבה בדגמים שונים: על רגל, בין ארוניות, שולחנות כפולים וכולם עם מגירות רבות תכולה.
כל פריט ניתן להשגה בחמישה צבעים מרהיבים: ירוק, אדום, חום, כחול ואורן טבעי. שולחנות הכתיבה ומיטות התינוק להשיג גם בכתום.
רהיטי כל גיל יוצרים חדר מקסים, שטוב לחזור ולהתרגע בו גם בחופשות מהצבא.
קניית רהיטי ילדים איננה משחק ילדים. לכן, כשאת מתכננת את הריהוט לילדייך, בחרי בכל גיל, האוהב ילדים מכל הגילים.

רהיטי כל גיל —
מנגריית גבעת ברנר.

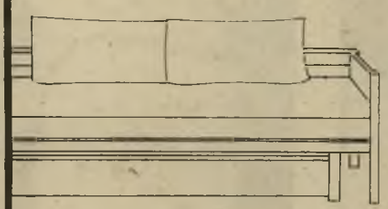

דגם 226 — ספה כפולה
70×57.6×190 ספה תחתית 70×25×190.

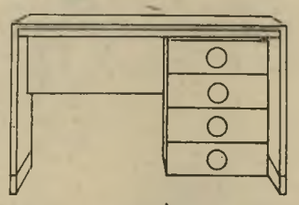

דגם 220 — שולחן כתיבה 4 מגירות
55×72×120.

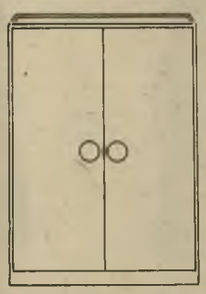

דגם 200 — ארונית
עם דלתות 30×90×90.

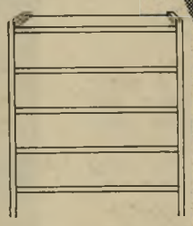

דגם 22
ארונית טיפולים לתינוק
4 מגירות 60×92×82.

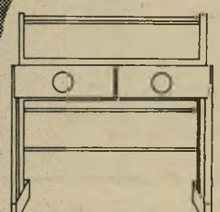

דגם 224 — שולחן כתיבה
2 מגירות עם רגל 55×72×90

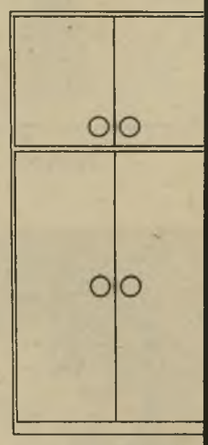

דגם 225 — ארון בגדים
6 דלתות 60×180.5×134.

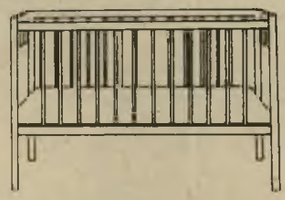

דגם 59א' — מיטת תינוק
בשני גדלים: 60×90×120, 60×90×140.

דגם 214 — ארונית עם מגירות
40×30×45.

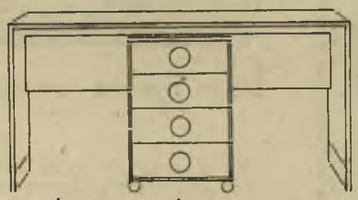

דגם 221 — שולחן כתיבה כפול
55×72×150.

סוכנויות כל גיל: תל־אביב: דיזנגוף 201. חיפה: הרצל 32. אלנבי 117, בית הזורע, שמרת. גבעתיים: ויצמן 10.

רהיטי „כל גיל" להשיג במקומות הבאים:

חיפה והצפון: חיפה: מחסן מרכזי לצפון, כביש כפר אתא, בניני רצף, קולוג'ניק. הרצל 32, קולוג'ניק. בית הזורע שמרת, אלנבי 117. נווה שאנן, צוציק. ק. מוצקין, „שי לתינוק", שדרות וייצמן. **עכו:** בן־עמי 55, חיים יעקובוביץ. **נהריה:** רח' הרצל, נאדלר משה. **כרמיאל:** מרכז מסחרי חדש, שרה נחום. **צפת:** רח' ירושלים, הרשקוביץ ינקו. **טבריה:** אחים אהרונוביץ, תחנת אגד החדשה. **עפולה:** רהיטי וולדמן. **טבעון:** „הפיריון טבעון", טופוביץ. **טירת הכרמל:** „בייבי לנד", מרכז מסחרי חדש. **בנימינה:** רח' המייסדים, דור־און הדר. **קרית־שמונה:** „רהיטי קרן", יוסי אוחיון. **נצרת:** עודה מאהר, אל־חנוך 1025/17. ק. **אתא:** „לתינוק ולילד". **בית־שאן:** פינגרהוט אסתר. **מרכז ודרום: תל־אביב:** „שילב", אבן גבירול 14. „שם", בוגרשוב 26. **ירושלים:** „שילב", יפו 68. „כל־גיל", אבן גבירול 5. „דירן", אזור התעשיה תלפיות. **כפר־שבע:** „שילב", הרצל 90. **ראשל"צ:** „שי לב", הרצל 73. „עמי ותמי", רוטשילד 43. **רחובות:** „רהיטי אלון", אחד העם 22. פופובסקי, בנימין 6. **רמת־גן:** הרצל 57. **בני־ברק:** רבי־עקיבא 90, שטוצברג. „לילך", רבי עקיבא 106. **חולון:** „תינוק כל", כיכר וייצמן. **הרצליה:** „כל גיל", סוקולוב 99. **נתניה:** „כל בו מאיר", שמואל הנציב 15. **כפר־סבא:** „במבי", רח' וייצמן 54. **חדרה:** „פינת הילד" ה. סמואל 47. **נאות אפיקה:** „גילגי" מרכז מסחרי.

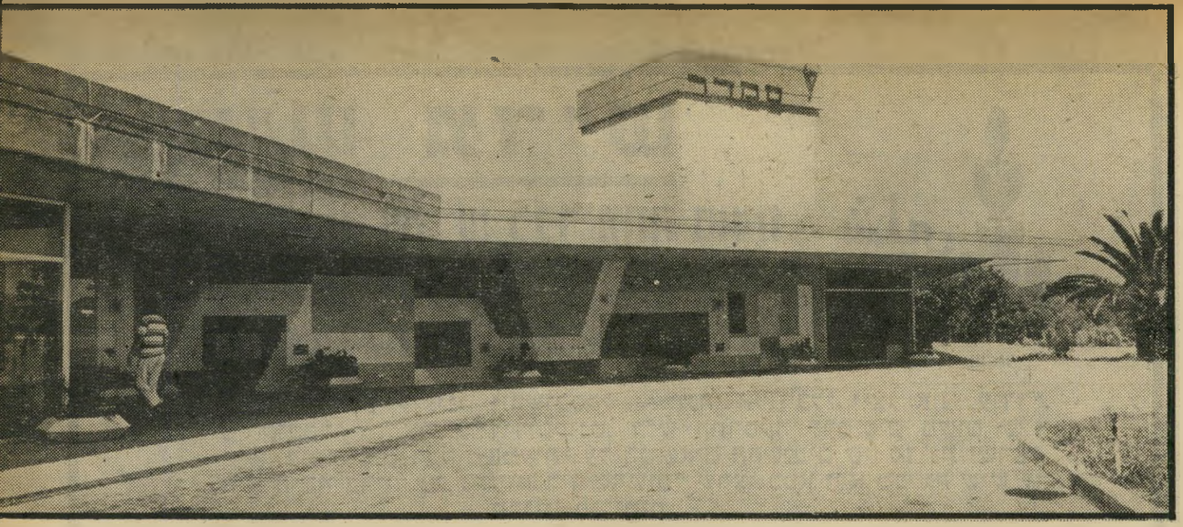

הכניון המרכזי של המגון־ישעבר
הלוואה לווילות־פאר

השר גידעון פת מחעלם מן החוק כדי להיטיב עם שכניו, בני־משפחתו וגיסרי מיפלגתו

ב מחצית חודש אוגוסט כינס שר־התעשייה־המיסחר־והתיירות, גידעון פת, ישיבה דחופה במישרדו.

נושא הדיון לא היה ענייני ההתייק־רויות, שמישרדו אחראי על מניעתן, או זירוז הדיון לגיבוש העקרונות למתן הל־וואות־פיתוח למיפעלים, שביקשו אותן,

לפת לא איכפת

וששמעו משרי־הממשלה על ביטול ההל־וואות הלא־צמודות.

השר פת היה עסוק בענייניים חשובים יותר מאשר ההתייקרויות למעוטי־היכולת או ההלוואות לבעלי־היכולת. הוא היה עסוק בעבייה ספציפית, ששמה שאול אייזנברג ורפי שאולי, אשר נפגעו מחוצ־פת פקידי המישרד של פת, שהעזו לח־שוף כי בקשת־ההלוואה של השניים ושו־תפיהם, כמוה כבקשה להיתר להוצאת כספים שלא כדין.

אייזנברג היה רגיל בעבר כי בכל עס־קיו יתנו לו את מבוקשו, תמורת טובות

השר פת
בקבוק מתפוצץ

שונות, בעיקר מימון עסקי מיפלגת־השילטון. והנה דווקא כאשר הליכוד ב־שילטון, אין נותנים לו לנהוג בישראל כמו במיזרח הרחוק או בקנדה, בה העל־תה העיתונות שאלות בעניין פרשה בה שילם 25 מיליון דולר תמורת מכירת כורים גרעיניים מקנדה לדרום־קוריאה.

בישיבה שהתקיימה בלישכת השר, נכ־חו השר עצמו; מנכ"ל מישרדו, יורם זיו; יועצו וגיזבר המיפלגה הליברלית, ישראל סחרוב; הממונה על ההון, יורם בליזובסקי; הממונה על מינהל־התיירות, יורם אלטמן; ונציגיהם של אייזנברג ו־שאולי, מיכאל אלבין ועורך־דין הקבוצה.

הישיבה כונסה בעיקבות פגישה בער־בע עיניים בין השר פת לאייזנברג, שזומ־נה אחרי שהעולם הזה (2188) חשף את פרשת ההלוואות של חברת מלון נופש חוף קיסריה, שנקנתה על־ידי קבוצת איי־זנברג ושאולי. הקבוצה רכשה את החברה במיליון וחצי דולר בתשלומים, ממשקי־עים אנגליים, שרכשו אותו מפושט־הרגל, היהלומן דויד ראנד שעורך־דינו היה שמואל תמיר.

מייד אחרי הרכישה פנתה קבוצת איי־זנברג־שאולי למישרד־התיירות וביקשה הלוואה ממשלתית בריבית נמוכה, לסייע בשיפוצי המלון ובהרחבתו, בהשקעה כו־ללת של 20 מיליון לירות. בעיקבות הב־קשה ביקרה במקום משלחת בת ארבעה ראשי מינהל־התיירות והחברה לפיתוח מפעלי תיירות, שמסרה באחד ביולי דין־וחשבון לראשי מישרד־התיירות.

הדו"ח מתפרסם כאן לראשונה, והוא מדבר בעד עצמו:

(1) במקום יש בניין מרכזי, ובו שט־חים ציבוריים (מלון סמדר) הכוללים או־למות, חנויות, קבלה, מיטבח, מחסנים וכו'. קיימת בריכת־שחייה. ליד הבניין המרכזי 64 וילות, שבכל אחת שני חד־רי־שינה וסלון.

(2) בעת הקמת הפרוייקט נבנו 54 וי־לות ליד הבניין המרכזי, בשנים 1956—1962. הווילות נמכרו כולן לישר־אלים ולתושבי־חוץ. במשך כמה שנים הושכרו הווילות לאורחים, כאשר לא היו בשימוש על־ידי הבעלים. במשך השנים החליטו, בהדרגה, כל בעלי הווילות, שאי־נם רוצים להשכיר את בתיהם. בכך למ־עשה, הסתיימה ה„פעילות המלונאית" של הפרוייקט. מצב זה הביא לכך שלפני שלוש וחצי שנים נסגר הבניין המרכזי בשל חוסר שימוש, מאחר ולא היה צורך בשטחים הציבוריים, בהעדר אורחים.

(3) לפני שלוש שנים בנו בעלי החב־רה עוד 10 וילות, מהן נמכרו שבע, וה־שאר נשארו בבעלות החברה לצרכים שו־נים, כגון מגורי עובדים.

(4) כיום מכשירים הבעלים את הבנ־יין המרכזי וסביבותיו לקליטת קייטנת־ילדים למשך הקיץ. הקייטנה תהיה אכס־קלוסיבית, ותופעל על־ידי חברת מגדים, בבעלות רפי שאולי, אשר יפעיל גם מיס־עדה סינית ובריכת־שחייה. בעלי החברה מבקשים להפוך את הבניין המרכזי ואת סביבותיו לקאונטרי־קלאב. שיכלול מית־קני ספורט ובידור לתושבי הווילות של איזור חוף־קיסריה, מאחר ומורגש חסרונו של מרכז כזה במקום.

(5) כל הנאמר לעיל מציג תמונה ברו־רה ביותר: זה שנים שהמקום אינו מש־מש כמלון וכנראה שחלפו לפחות 10 שנים מאז נמכרו כל הווילות לבעלים פרטיים. כיום יש במקום שכונת־וילות רגילה, ונעשים מאמצים, על־ידי הבעלים החדשים, לשפר את המקום ולפתחו לרווי־חת התושבים.

(6) מהצגת תוכנית ההרחבה מתברר, כי בכוונת הבעלים לבנות עוד כ־100 וי־לות למכירה, וכן שהם שוקלים הקמת מלון בן 100 חדרים, ברמה של המישה כוכבים. הם משוכנעים, אמנם, שאין מקום למלון נוסף בקיסריה (בהתחשב בתפוסה הנמוכה של דן קיסריה), אך במידה ויח־ליטו על הקמת מלון כזה, הם מתכוונים לבנות מעין חוות־בריאות, שתשמש לטי־פולי הרזייה, קוסמטיקה, ניתוחים־פלסטיים וטיפולי־שיניים.

צדדים פליליים?

מ סקנות הבדיקה:

(1) מישרד־התיירות והחברה לפי־תוח מיפעלי תיירות מימנו בהלוואות את הקמתה של שכונת־וילות בקיסריה, אשר נמכרו כולן לבעלים פרטיים. אמנם, בחלק מהזמן שימשו הווילות גם להשכרה לאור־חים, אך מזה כמה שנים נפסקה פעילות זו.

(2) במשך שנים קיבלו הבעלים, ש־התחלפו בינתיים שלוש פעמים, הלוואות מתקציבי־פיתוח, ולאחרונה קיבלו הלוואה בשנת 1977, זמן רב אחרי שהמקום כבר לא שימש כמלון, והיה לשכונת־וילות.

(3) לא ברור כיצד קרה שבגופים ה־נוגעים בדבר במינהל־התיירות, בחברה לפיתוח מיפעלי תיירות ובמרכז־ההשק־עות, לא ידעו את המצב בשטח, והמשי־כו להעניק הטבות לחברה ולבעלי הווילות.

(4) הבקשה הנוכחית למתן סיוע לצור־כי שיפוצים, בסך 20 מיליון לירות, בפרו־ייקט שכונת־הווילות בקיסריה, היא בי־טוי של עזות־מצח מצד הבעלים או שול־חיהם.

לאור כל זאת אנו ממליצים, וברוח זו אנו משיבים לפניית היזמים:

(1) לא יינתנו כל הלוואות או סיוע אחר לביצוע שיפוצים בשכונת הווילות, הקרוייה מלון נופש חוף קיסריה.

(2) מינהל־התיירות ממליץ לפני החב־רה לפיתוח מיפעלי תיירות לפעול להח־זר מיידי של קרן־ההלוואה שלא הוחזרה עדיין על־ידי החברה הנ"ל. כמו־כן לג־בות ריבית מיסחרית, כמקובל בשוק, עבור יתרת הקרן, ועבור הלוואות קוד־מות שנתנו מאז נמכרו הווילות לבעלים פרטיים.

(3) מינהל־התיירות יבקש ממרכז־ההשקעות לעשות מה שניתן לביטול ו־החזרת הטבות שנתנו לפרוייקט זה, בתו־קף היותו מיפעל מאושר, לפחות עבור התקופה שבה כבר לא שימש כמלון.

(4) מודיעים ליזמים שאין המישרד מת־כוון לאשר סיוע כלשהו לבניית 100 וי־לות נוספות, וגם אינו מוכן לשקול עתה הקמת מלון־דירות של חמישה כוכבים במקום, אך יהיה מוכן לדון בתוכנית לה־קמת מלון, בדרגה שעד ארבעה כוכבים.

(5) יש לגבש נוהלי־פיקוח במינהל־התיירות, כדי למנוע הישנות מקרים כי־אלה.

עד כאן המיכתב של אלי שובל, סגן מנהל המחלקה הכלכלית של מינהל־התיירות.

אילו נגע המיכתב לסתם משקיעים, ייתי־

(המשך בעמוד 84)

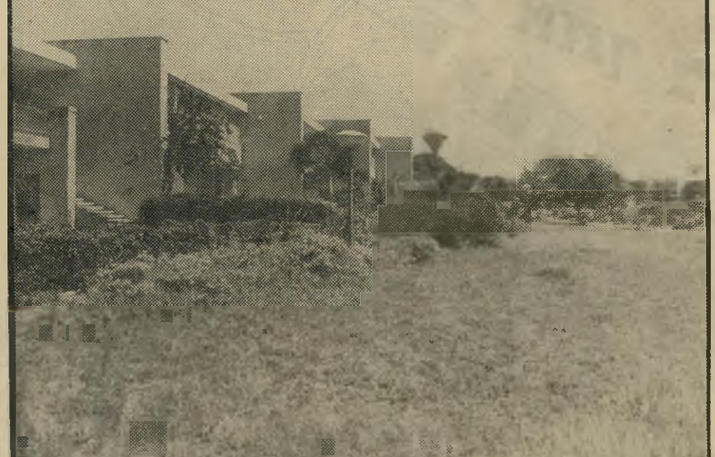

המגון־ישעבר בקיסריה
בשר מאוכזן

ד"ש מד"ש

מי שחושב שד"ש כבר מתה טועה
מקימים אותה מחדש
בתוך מפלגת העבודה

שלום ושוויון לישראל

● זורע היה נץ קיצוני. וירשובסקי — יונה. אלגרבלי ייצג את „עודד". טולקובסקי — את בנק דיסקונט. ד"ש התרסקה לרסיסים משום שלא יכלה לומר שום דבר משמעותי על הנושאים החשובים של מדינת ישראל. היא היתה ברית של נוחיות בין „אישים" שרצו כסא ולא מפלגה שיש לה תכנית פוליטית.

● אריק נחמקין, מזכיר תנועת המושבים, הוא נץ קיצוני. לוינסון — יונה. ישראל קיסר מייצג את האיגוד המקצועי. גביש — את „כור" שסירבה לשלם לפועליה עבור חצי יום שביתה. זוהי ברית בין „אישים" מבקשי כסאות, המשתלטת על מפלגת העבודה ומציגה אותה כמות שהיא: ד"ש חדשה, מפלגה שאינה יכולה לומר שום דבר משמעותי בשום נושא חשוב. סופה יהיה כסופה של ד"ש.

מאתיים אלף אנשים יודעים היום שטעו כשהצביעו למען ד"ש. כמה מהם יחזרו על הטעות ויצביעו עבור ד"ש החדשה?

אנו מציעים אלטרנטיבה!

לשל"י יש תכנית פוליטית ברורה בכל הנושאים החשובים.
של"י אינה ברית רופפת בין אישים.

אל תחזרו על הטעות. הצטרפו אלינו.

שם ..... כתובת .....

☐ אני מבקש/ת להתפקד לשל"י. ☐ אני מבקש/ת לארגן חוג בית.

☐ אני מבקש/ת לקבל חומר הסברה. ☐ אני מבקש/ת לתרום סך ..... ל"י.

של"י, המרכז: הוברמן 24 ת"א, טל. 03-235608.

ועידת האיחוד של תנועת של"י תערך בימים שישי/שבת, 23/4.11.79 בתל-אביב.

alba איטליה מביאה לך את נעל הספורט החדשה שלך

כשחיפשנו נעל ספורט אמיתית... מצאנו את הנעל שהולכת לכל מקום
למגרש הטניס, למשחק כדורסל או לריצה בערב,
לבית הספר, לדיסקוטק, לטיול ואפילו לעבודה...

נעל ספורט שהולכת אתך לכל מקום.

נעל ללא תחרות במחיר ובעיצוב
הנעל המצטיינת בחוזק וגמישות
הנעל שתהפוך חלק בלתי נפרד ממך
הנעל שלך מהמבט הראשון

שילוב

alba® sport שווק והפצה: נעלי אמו

להשיג: המשביר לצרכן, שקם, ש.א.ל, כל-בו שלום וחנויות הספורט והנעליים המובחרות

לפת לא איכפת

(המשך מעמוד 83)

כן שהשר פת היה נלחם כארי לביצוע ההמלצות.

אולם אייזנברג הוא מיליונר בדולרים, דבר שפת מרכין ראש לפניו, וחוץ מזה הוא שכן של פת בסביון. וגידעון פת מוכן לעשות למען שכניו הרבה דברים, על חשבון משלם המסים.

בישיבה התחיל פת בנזיפה חמורה לכתב המיכתב, שהעז לחשוף שערמים את המדינה ושמנסים להוציא ממנה כספים בדרכים מפוקפקות. פת דרש מאנשיו כי יאשרו לאייזנברג ולשאולי את ההלוואה שהם מבקשים לשיפוצי החוילות והקייטנה, ולא הבין מדוע מתעקשים ראשי המישרד לטעון כי הדבר הוא בניגוד לחוק. כאשר תפס סוף־סוף כי הוא יכול לאשר הלוואות רק במיסגרת הקמת מלונות, הורה לרשום החלטה כי הכספים ינתנו לאייזנברג ולשאולי על חשבון הלוואה עתידית, שיתן המישרד באחד הימים למלון שהם רוצים להקים!

ראשי המישרד נדהמו, אך רשמו את ההחלטה. כמה מהם, שהיו עדים לצד הפלילי של החלטה זו, הציעו להוסיף כי ההחלטה כפופה לאישור היועץ המשפטי של המישרד, ופת נאלץ להסכים לתוספת זו.

מישרד התיירות מלווה למלונות שהוחל בהקמתם, אחרי שאושרה התוכנית ונמצאה מתאימה לצורכי המשק ומדיניות־המישרד. לא ייתכן לתת מיפרעות על חשבון הלוואות, למלון שטרם התחילו לדון בו, ואשר ברור לכל כי הקמתו מנוגדת למדיניות־המישרד. בכל זאת הורה פת לרשום פרוטוקול ולבצע את החלטתו, המנוגדת לכל נוהל וחוק.

בקצב של „טמפו"

לך תכן כי השפיעה על פת העובדה כי בישיבה נכחו גם האדונים שלמה הלוי ודן תיכון, מראשי המיפלגה הליברלית. תיכון מונה על־ידי פת כיו"ר שב־ראש־בשכר של חברת שיכון ופיתוח הממשלתית. השניים הם בעלי מישרד לייעוץ כלכלי, והם מייעצים לקבוצת אייזנברג־שאולי בעיסקת הוצאת הלוואה מ־מישרד התעשייה והתיירות.

דבר אחד הוכיח פת לעובדי מישרדו: למען מיליונרים, שהם גם שכניו בסביון, אין הוא מהסס לפעול בניגוד לחוק.

הוכחה נוספת לכך נתן בפרשת מינויו של האדריכל טומי לייטרסדורף, כיו"ר החברה הממשלתית לתיירות. פרשה זו פורסמה לראשונה על־ידי העולם הזה (2188), זמן רב לפני שהארץ החל מטפל בה. לייטרסדורף ומישרדו הכינו תוכניות־בנייה רבות לאתרי־תיירות, שהחברה הממשלתית לתיירות משתתפת במימונן. כפי שפורסם כאן לראשונה מממנת החברה, בין היתר, הקמת מרכז־תיירות במעלה־אדומים, שתוכנן על־ידי לייטרסדורף. לייטרסדורף הוא, במיקרה, שכן של גידעון פת בסביון.

בימים אלה נמסר לי כי לייטרסדורף ומישרדו הכינו תוכנית להקמת מרינה בנהריה — תוכנית שהחברה הממשלתית לתיירות משתתפת במימונה. ניגוד־אינטרסים זה אינו מבהיל את פת, המוכן לתת לשכניו טובות־הנאה בניגוד לכל נוהל ציבורי תקין.

אולם לא רק לשכניו דואג גידעון פת. פת הוא בעל בתו של היהלומן האמריקאי קרול פיקל, שהוא שותף במחסני־הקירור טמפו של משה בורנשטיין. מחסנים אלה מאחסנים את מרבית הבשר הקפוא במדינה.

לפני כמה חודשים ניהל פת מילחמה עיקשת נגד המרכז החקלאי, שביקש להקטין את יבוא הבשר הקפוא, כדי למנוע חיסול משק־העופות של המשקים. פת גילה כארי בעד המשך יבוא הבשר הקפוא כקודם, מבלי להיות ער לעובדה שבכך הוא תורם לאינטרסים של חותנו, בעל מחסני־הקירור שבהם מאוחסן הבשר הקפוא. ברור שאם יצמצמו את יבוא הבשר, תשלם הממשלה פחות למחסני־הקירור של טמפו, שבהם שותפה מישפחת פת.

גידעון פת מראה בפרשיות אלה כי הוא, כמו עמיתיו בממשלה, החליט כי הכל מותר וכי לציבור לא איכפת ממעשים שבגללם הורד המערך מן השילטון.

יגאל לביב

רחל מרחלת על כל העולם

סופו של הזוג הניצחי

זה בא ככה סתם, ובגלל זה הסיפור כל כך עצוב. היה היה זוג מאושר, שמי ש־הכיר אותם חשב שהם הכי מאושרים. היה להם הכל: חכמה, יופי, כסף.

אני מתכוונת לאיש־העסקים **דויד מר־דר**, בנו של פעיל הרכש המפורסם, **מוניה מרדר**, ולאשתו **אסנת**, קצינה בדובר־צה"ל ומי שהיתה מזכירתו של רב־אלוף **דויד** („דדו") **אלעזר**.

היה להם הכל, עד שאף אחד מהם לא התרגש מהחיזורים של השני. אסנת לא יכולה לעבור במיזנון העיתונאים בבית סוקולוב מבלי ששובל של גברלבים ו־גברים ישתרך אחריה ויספר לה כמה שהיא יפה. ודויד לא יכול לעבור במכונית ה־לינקולן שלו, מבלי שבנות תישחורת תע־שנה לו עיניים, ולא רק ביגלל המכונית.

אם זוג כזה לא מבטיח להיות ניצחי, אז אני לא יודעת זוג ניצחי מהו. ובכן, בוקר אחד הגיע דויד הביתה, ובלי הקדמות הודיע לאסנת כי הסיפור שלהם נגמר. לא היו לו הסברים, לא היו לו תירוצים, ואפילו לא היו לו מילים יפות, כדי לנסות ולהמ־תיק את הגלולה המרה. הוא פשוט קם ועזב.

אני לא יודעת למה. כל הסוכנים שלי חיפשו בעיר איזה רומן אחר, ולא מצאו. אני מתנחמת בכך שגם אסנת כנראה לא מצאה.

הלוויה למצדה

יש לי ממש סקופ בינלאומי בשבילכם. לא כל יום נופל לי ליד סיפור, שבו מככבים שני כוכבים כאלה.

על **גלי עטרי** כולכם שמעתם. לא רק אתם, מאז הלווייה, מכיר אותה כל העולם. אז גלי הגיעה לפני כשבועיים מסיור, שבו היא קטפה את פירות ההצלחה באירופה, ועומדת לצאת בעוד כשבועיים לקטיף נוסף, הפעם בארצות־הברית.

אבל בין אירופה לארצות־הברית מצאה לה גלי את הרומן הכי סוער שלה, לפחות מבחינת השם. אני מתכוונת לכוכב הסידרה מצדה, המוסרטת עתה בארץ, שזכור לכולנו כסנטור ג'ורדאש מעני ונעשיר, השחקן **פיטר סטראוס**.

אני לא יודעת איך בדיוק הכירו השניים, אולם מהרגע שבו הם ניתקלו זה בזה, שוב לא נפרדו. אני לא יודעת מה הם עושים כל הזמן ביחד, אבל מה שהם מוכנים לחשוף לעיני הציבור זה המון מבטים־אוהבים, במיסעדות ובבתי־קפה שקטים ולא־אופנתיים, וטילים על חוף הים, יד ביד, ממש כמו בסרטים.

אז אל תגידו לי שזה סתם רומן חולף של שני כוכבים. לפי הרגש שהולך שם, זה רומן עם הרבה תיקווה לעתיד. אני רק לא יודעת מה תעשה החברה־ארוסה של סטראוס, כאשר היא תשמע על זה.

אולי היא תשיר הלוויה.

גלי עטרי ופיטר סטראוס
יד ביד, כמו בסרטים

הירח הזורח

אתן כולכן מכירות את **דויד מונשיין**. הירושלמיות מכירות אותו באופן אישי, וכל־האחרות — מקריאה בעיתונים. מונ־שיין היה הפלייבוי של ירושלים, בתקופה הטובה שלה, עוד לפני שהמוני התיירים, מהארץ ומחוצלארץ, הפכו אותה לעיר־בינלאומית. הוא היה בכל מסיבה, גם אם הוא לא אירגן אותה. אפשר היה לפגוש אותו בכל בית־קפה ובכל מקום שבו היה קהל. את הראש הג'ינג'י שלו ניתן היה לראות בכל אירוע ירושלמי.

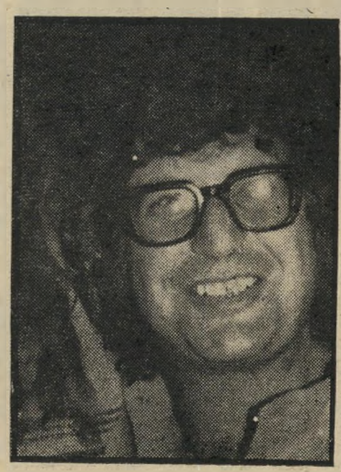

דויד מונשיין
צ'יק־צ'אק

מונשיין הנ"ל התחתן בזמנו עם הציירת **סילבי פאני**, שהיתה גבוהה ממנו באיזה שני ראשים. אבל זה לא החזיק מעמד, כי סילבי לא הסכימה שהבעל היקר שלה ימשיך להיות בכל מקום, חוץ מאשר בבית.

לפני איזה שנה ומעלה התחתן לו הנ"ל בשנית. לפתע הוא הציג בפני החברים שלו את **אורית פיזנטי**, צעירה שעוד לה מלאו לה 18, שהחליטה שמונשיין הוא אביר חלומותיה. צ'יק־צ'אק, והם התח־תנו. ועוד צ'יק־צ'אק, ונולד להם ילד.

אפשר היה לחשוב שמונשיין יתביית סוף־סוף. על הילד הוא משוגע לגמרי, וגם את אשתו הוא אוהב. אבל יש לי בשורה לא טובה בשבילכם: בין שיגעון על הילד לבין אהבת האשה, מונשיין פוקד שוב כל מסיבה, כל אירוע וכל בית־קפה בירושלים. מונשיין פה ומונשיין שם, בלי האשה, כמובן.

פיצוי עצמי

יש בחורה בירושלים שכל מי שמכיר אותה אוהב אותה. פשוט אי־אפשר אחרת. אני מתכוונת ל**עדנה חפץ**, הדוברת של השלוויזיה. עדנה היא רווקה בשנות ה־שלושים לחייה, ועובדה זו הדירה שינה מעיני ידידותיה הרבות, אשר פשוט רצו לראות את החברה שלהן נשואה ומאושרת.

עדנה חפץ
טיול במקום חבר

אז לפני איזה שנה זה בא. עדנה התא־הבה בעלם־חמודות, הצעיר ממנה בכמה שנים.

החברות הטובות נשמו לרווחה, אבל לא להרבה זמן. לפני כחודש הסתיים הרומן. עדנה גילתה לפתע, כי הפרש הגילים בכל זאת מפריע, ושלחה את האהבה הגדולה שלה לתור אחרי צעירות ממנה בגיל. כמובן ששיברון־הלב היה גדול — אצל שני הצדדים. אני לא יודעת איך פתר את הבעיה הזו העלם הצעיר, אבל אני כן יודעת איך עדנה מפצה את עצמה. היא פשוט קנתה לו אוטו חדש ולקחה חודש חופש, כדי לנסוע איתו על הכבישים ה־רחבים של איטליה.

אם זה המירשם לטיול משגע בחוץ־לארץ, אני מציעה אותו לכל החברות שלי — חבר צעיר!

פיצוץ אמיתי בליכוד

תהיה לה הפתעה לא נעימה ל**ירדנה מדר** כאשר היא תחזור לארץ. ירדנה היא מזכירת סיעת הליכוד בכנסת, חביבתם של הח"כים הצעירים, בגלל השיחות הנחמדות שהם מנהלים איתה במיזנון, וחביבת ה־ח"כים הזקנים, בגלל העבודה המצויינת שאותה היא עושה בכנסת.

הפופולריות הזו לא מצאה־חן בעיני כמה מחברותיה לעבודה בכנסת. הן החלו לשגר מיכתבי־השמצה לעיתונים ולכל מיני אנ־שים, הרומזים על יחסים מייוחדים שמק־יימת ירדנה עם כמה ח"כים ועם כמה עיתונאים. במיכתבים, שהיו כמובן בלתי־חתומים, נאמר, כי יחסים אלה הם סוד ההצלחה הגדולה של ירדנה.

אחרי שנודע לה על המיכתב הראשון החליטה ירדנה לנסוע לאמריקה הגדולה. לא חס־וחלילה בגלל המיכתב, אלא פשוט מפני שקיבלה הזמנה. עוד לפני שנסעה, היה לה ברור לגמרי מי כתב את המיכתב המשמיץ: „זו בחורה שעובדת בליכוד, ומקנאה בהצלחה שלי," היא הסבירה.

אולם בין אם הניחוש של ירדנה נכון, ובין אם לא, המיכתבים ממשיכים להגיע אל מערכות העיתונים ואל שורה של אישים־חשובים־מאד.

לליכוד יש די והותר בעיות־אישיות ו־סיבוכים ופרשות. עתה, כשתחזור ירדנה לארץ, יתווסף לו עוד אחד. הפעם יהיה זה פיצוץ אמיתי.

ירדנה מדר
חברות או משמיצות

סוב־יודיצה

בדרך כלל אני מספרת לכם סיפורים בלי שמות, כאשר ילדים מעורבים בעניין, ואני לא רוצה שהנשמות הקטנות תפגענה. גם הפעם זו הסיבה, אבל יש לי עוד סיבה: סוב־יודיצה. אמרו לי שכל מה שנוגע בשופטים, איכשהו תמיד יוצא סוב־יודיצה, ואני לא רוצה להסתכן.

אז שתדעו לכם שיש **שופט** מכובד ומפורסם בישראל שמנהל, כימעט ללא הפרעה — וכי מי יעז להפריע לשופט? — רומן עם **פרקליטה**.

מה ייצא מזה? אני לא יודעת. אך ברור לי שגם האשה שלו וגם הבעל שלה לא גילו את הסוד. הם משוכנעים עדיין, כי כל פגישותיהם של השופט והפרקליטה מתרכזים בענייני הצדק. שכן נאמר כבר: צדק צדק תרדוף.

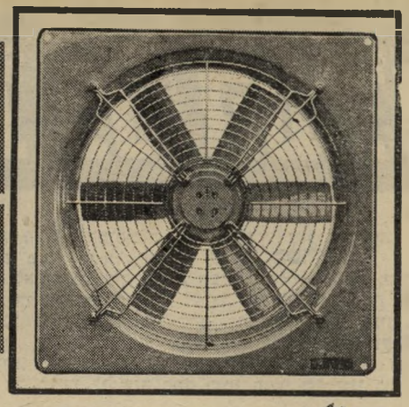

אל תתרשם מסתם רוח!

ייעוץ מקצועי והתקנה:
אחים פולק מע"מ
תל-אביב, רח' לינקולן 11
טל. 9-36 12 29 (03),
ת.ד. 884.

פנה למומחים לאוורור.

במדינה

דת

כל ממזר מלך

שני הרכנים הראשיים מתגוששים — והממזרים נהנים

כאשר זרק הרב הראשי הספרדי, הראשון־לציון עובדיה יוסף, את הפצצה על טיהור הממזרים, רגשה הקהילה האקדמית והמישפטית בישראל. החוגים הדתיים סערו.

לפני כמה שנים התחוללה סערה ציבורית סביב עניינם של האח והאחות בורקובסקי. אימם של השניים נישאה בזמנו לאדם בחוץ־לארץ, ומעולם לא קיבלה גט פיטורין. אחר כך נישאה לאחר, וילדה בן ובת. שני אלה נחשבים, לפי ההלכה היהודית, ממזרים.

אלא שלא כמו באנגליה, למשל, שבה נחשב הביטוי „בסטרד" (ממזר) לכינוי גנאי חריף בילבד, הרי שבישראל כרוכה הממזרות באפליה מהותית וחוקית.

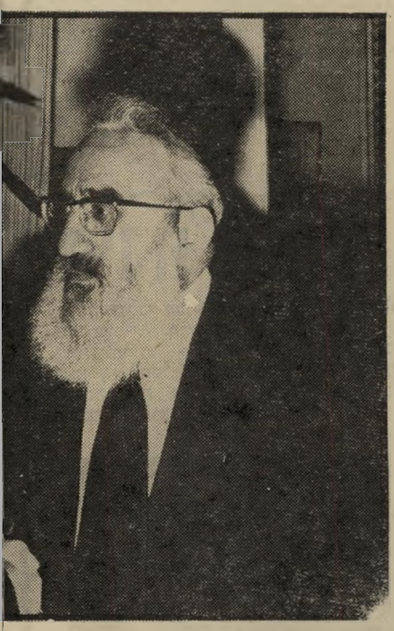

הרב גורן
זימה ותועבה —

בכל העולם נהוג לקרוא „ממזר" למי שנולד שלא מתוך קשר־נישואין. מי שנולד לרווקה הינו, בלשון ההמון, ממזר, ומילת הגנאי הזו באה לקבוע את מוסריותה הירודה של אמו. לפי ההלכה היהודית ילד כזה אינו ממזר כלל. הוא יורש את אביו הטבעי, אף שזה לא נשא מעולם את אמו לאשה. ילד כזה אינו סובל מכל אפליה מישפטית. יתכן שהחברה לא תהיה חביבה אליו, ואולי יש־מע מפעם לפעם שאלות מביכות ומילות־גנאי, אך מבחינה חוקית אין כל הבדל בינו לבין בנה של אשה נשואה כדת.

הריון מתמשך. הממזר לפי דיני־ישראל הוא כמו הפאריה בהודו. הוא אסור בנישואין לבן ישראל, עד דור עשירי. ישנם שני סוגי ממזרים על פי הדת. מי שנולד מיחסי־ערווה, כלומר מיחסים אסורים שבין בן ואמו, או אב ובתו, או אחת ואחותו. מאחר שמיקרים אלה מעטים הם, הרי שלא עוררו את חמת הציבור.

הסוג השני של ממזרים לפי ההלכה — ואלה עוררו את חמתו של הציבור החילוני — הם ילדיה של אשה נשואה שלא מבעלה. כלומר, אם הוכח, בדרך כלשהי, כי אשה נשואה ילדה ילד לאדם שאינו בעלה, נחשב הילד ממזר.

הרבנים אינם אוהבים להכריז על מישהו כממזר. ולכן, מאז ומתמיד, הערימו קשיים רבים על דרך ההוכחה של מיקרה כזה. הם לא היו מקבלים עדויות, אפילו מהאם עצמה. שכן כיצד אפשר להאמין, שאם תלד ילדיה ממזרים? בכל מקרה אפשרי היו מוצאים הסבר כשר. הרבנים מתחו בחישוביהם את תקופת ההריון באורח אבסורדי, מעבר לתשעת

במשך מאות שנים פיתחו מדענים, שימושים אין ספור מפרי הפפאיה — למען הרפואה.
עתה פיתחנו במעבדות "תמר", על פי הידע והנסיון של דר פ. סילבה את תכשירי היופי המעולים מפרי הפפאיה.
קרם פנים פפאיה מגן על עורך מהשפעות האקלים, מזין ומעניק גמישות, מונע קמטים ומבטיח לך עור רענן וחלק.

לבחירתך קרם פנים ליום או לליליה לעור יבש, שמן ורגיל שמפו לשיער — מעניק ברק טבעי, מחזק את השורשים ומונע קשקשים ושומן יתר

פפאיה - יופי טבעי

באישור משרד הבריאות
להשיג בבתי מרקחת ובפרפומריות מובחרות
הפצה: "פירסל" בע"מ, רח' הירקון 152 ת"א טל. 229472
"יצור "תמרי" מפטלים פרמצבטיים וכימיים בע"מ

החודשים שקצב הטבע. הם לא קיבלו כל עדות של צדדים מעורבים, פסלו עדויות ראיה ושמיעה, וטיהרו את כל הממזרים האפשריים. אולם היו, מפעם לפעם, מיקרים בלתי־אפשריים, שאינם ניתנים לטיהור הילכתי.

בנה של פנויה. כאשר כלו כל הקיצין וכל דרכי ההוכחה מולאו, היה קשה מאד לטהר את הממזרים. לכן היה זה מיפעל מייוחד של הרב הראשי, שלמה גורן, אשר בהחלטה של בית־דין־רבני מייוחד טיהר את האח והאחות בורקובסקי. זה היה בשנת 1972. הוא קבע, כי בעלה הראשון של האם לא היה יהודי. ומאחר שנישואין לגוי אינם תופסים מבחינת ההלכה, הרי שהיא כפנויה. ובנה של הפנויה מגבר אחר אינו ממזר.

מאז 1972 לא הובאו מיקרים נוספים לידיעת הציבור, אך ידוע כי מיקרים כאלה הובאו בפני בתי־דין רבניים.

לכן היתה הצהרתו של הרב יוסף, כי הוא משתמש מזה שנים בגט המהרש"ם כדי לטהר ממזרים, בבחינת פצצה מהממת. גט המהרש"ם, שנחשב חריג, ושכימעט אינו נתמך על־ידי פוסקים אחרים, לא נועד במקורו לטיהור ממזרים. במיקרה זה שולח הבעל לאשתו גט על־ידי שליח. זו דרך מוכרת במישפט העברי. אך הגט מקבל תוקף רק כאשר הוא נמסר לידי

הרב יוסף
— בביצת הניאופים

האשה. אולם אם שלח הבעל את הגט, ואחר כך ביטלו בפני שלושה עדים, בטרם קיבלה אותו האשה, הגט בטל ומבוטל. לעומת זאת אם בוטל הגט רק בפני שני עדים, או בוטל בפני שלושה, שאחד מהם פסול לעדות, הרי שלדעת המהרש"ם בוטלו גם הגט וגם הנישואין שקדמו לו. וביטול כזה מפקיע את הנישואין למפרע. לאחר גט כזה, כאילו לא היו נישואין מעולם.

המסקנה: האשה שילדה ילדים לגבר השני לא היתה מעודה נשואה לגבר הראשון, וילדיה אינם ממזרים.

טיהור ממזרים. אחרי שהתפרסמו דברים של הרב עובדיה ברבים, הודיע הרב גורן, במיסגרת ימי־עיון לרבנים, כי הדברים משובשים, וכי שיטה זו של טיהור ממזרים היא מסובכת ותיאורטית מדי, ואין אפשרות להשתמש בה לטיהור ממזרים בסיטונות. הוא פסל שיטה זו והוסיף מיד שיטה חדשה משלו, המדברת על „גט בתוך דל"ת אמות". אך הדברים לא פורטו.

מה שברור הוא, כי שינאת הרבנים הראשיים תמעיט ממזרים. ואם כל אחד מהם ימצא שיטה חדשה, וישלוף מתוך כובע הרבנים שלו דרך נוספת לטיהור הממזרים, ייכלו אלה בקרוב מן הארץ.

אלא ששני הרבנים נבהלו מהפירסום ברבים. שהרי אם לא יהיה מורא הממזרות מוטל על בנות ישראל — תירבה הזימה ותפשוט התועבה וישראל תטבע בביצת הניאופים, ח"ו. לכן מיהרו הרבנים הראשיים לבלום פיהם. אך בטרם עשו זאת אמרו, כי רחוק עדיין היום שבו אפשר יהיה לטהר את כל ממזרי ישראל ולהפוך כל ממזר — מלך.

למה להתאמץ ???

יש

"סנו-תנורים"!

בודאי שאת יכולה להמשיך לנקות את התנור בדרך המסורתית, אבל למה לך? יש דרך קלה ומהירה יותר: "סנו־תנורים".
את מתיזה את החומר על דפנות התנור החם.
ממתינה חמש דקות ו...מנגבת את הלכלוך השומני בניגוב אחד.
"סנו־תנורים" מכיל חומרי ניקוי פעילים במיוחד, המנקים מחבתות, סירים וכיריים מכתמי שומן ופיח.
אז, באמת, למה להתאמץ? קחי את "סנו־תנורים" לעזרתך!

סנו-לעזרתך תמיד!

Target Adv.

לומדו קצרנות
עברית ו/או אנגלית
במהירות ובהצלחה מובטחת
ב־„אולפן גרג" (בר־קמא)
ת"א: רח' וייצמן 22, טל. 254826
חיפה: בי"ס „במעלה", טל. 664292
(באיזורים אחרים — לפי פניות)

תן טרמפ לחייל

הקיץ ב"פלאזה טבריה" חופשה בצוותא עם הילדים

הקיץ קחו איתכם את הילדים ובואו לחופשה נפלאה במלון "פלאזה טבריה". חופשה של מנוחה, בילוי והנאה להורים וגם לילדים.

☆ תוכניות מיוחדות לילדים ☆ בריכת שחיה נהדרת ☆
☆ הסעה חינם לחמי טבריה ☆ בידור ☆ סיורים ☆

הזמנות: 067-22626; 067-92233

פלאזה טבריה
CP Hotels

העוצמה חשובה לנו לא פחות מהאיכות.

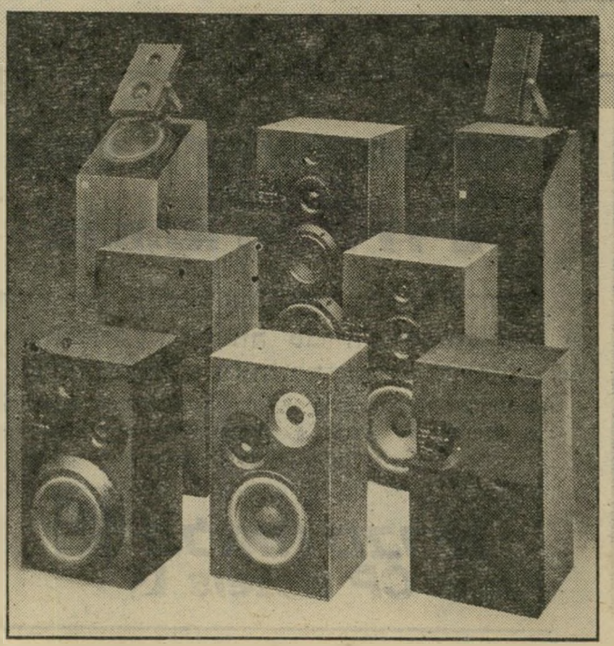

מוראל מכניסה אותך לעידן העוצמה עם רמקול חדיש ויוצא דופן– LA 205 – המשלים את סדרת הרמקולים המקצועיים של מוראל MLP/301/303/309/311 ואוקטב־3.

כבן למשפחה מופלאה זו ניחן ה־LA 205 בכל היתרונות שעשו את רמקולי מוראל לשם דבר: דיוק מירבי בהעברת הצליל, "היענות מעבר" מהירה, סלילי MAGNAFLEX+HEXAGONAL לספיגת עוצמת־יתר ומערכת ליניארית לתיאום פאזה (MLP).

תכונות אלה בצירוף גימור קפדני, מחיר סביר ו־3 שנות אחריות נותנים בידך רמקול רב עצמה, בין אם אתה משוגע לדיסקו, למוסיקה קלאסית או לכל מוסיקה באשר היא.

מדוע שלא תכנס לשמוע אותו באחד מאולמי ההשמעה המקצועיים עוד היום?

morel sounds more natural

להשיג בחנויות הסטריאו המובחרות ובחנויות השקם.

במדינה

מיפלגות

מפא"יניט

מי נתן את ההוראה להציף את מערכות העיתונים במכתבי תמיכה מפוברקים בפרס?

"השתגעת?" נדהם שימעון פרס.

יוסי ביילין, דוברה הצעיר של מיפלגת העבודה, ישב בחדרו של היושב־ראש, והיכה על חטא. הוא נטל על עצמו את האחריות לשורה של מיכתבים שהתפרסמו בחודש שעבר במדורי המיכתבים של ה־עיתונים היומיים. המשותף למיכתבים אלה: גינוי גמרץ ליצחק רבין, על ה־האשמות שהטיח בשימעון פרס, וקריאה להתלכדות סביב מנהיגותו של פרס.

איש לא היה חושד שמיכתבים אלה מפו־ברקים לולא הסתמכו שניים מהם על ציטוט מזוייף מיומני משה שרת, לפיו האשים כביכול שרת את רבין בהדלפת מיסמך סודי. הפיברוק התגלה בכתבה ב־העולם הזה (2192), שבה הושוו שני מיכ־תבים כימעט זהים שפורסמו בדבר וב־הארץ. בעיקבות פירסום זה התעורר ה־חשד, כי ההשראה לפירסום באה ממרכז מיפלגת העבודה. חקירה פנימית העלתה, כי היוזמה באה ממשרד הפירסום של ה־מיפלגה, עידן. השייך לעוזי פלד ואליהוא כץ. דובר המיפלגה, יוסי ביילין, ידע על הפיברוק אבל לפרס עצמו נודע על כך רק לאחר מעשה.

פרס הזדעזע. הוא ידע שאם תתגלה הפרשה היא עלולה לפגוע בו כמו בו־מרנג, להצדיק את כל האשמותיו של רבין נגדו, בדבר תככנות וחתירה. למרות זאת לא נקט כל אמצעים נגד דובר המיפלגה ונגד מישרד הפירסום שלה. הוא סבר שניתן יהיה להשתיק את הפרשה.

השבוע התפוצצה הפרשה על־ידי כתבת דבר, ניבה לניר.

הדיב והזבוב. מיד אחרי שפורסמו המיכתבים, ביקש החוקר מאיר פלבסקי לתהות אחרי זהות כותביהם. פלבסקי שייך לחוג אורים המורכב מחברים המקורבים למיפלגת העבודה והתומכים ביצחק רבין. תוך זמן קצר איתר את שני כותבי ה־מיכתבים, שהכילו ציטוטים מזוייפים מ־יומני שרת. הוא גילה כי שניהם עובדי מישרד הפירסום עידן. האחת, רינה לוס־טיג, היא גרפיקאית במישרד, השני, אב־רהם אתזור, הוא סקיד במישרד. שניהם לא כתבו את המיכתבים. הם חתמו עליהם, אחרי שנכתבו בידי דויד פוגל, מעובדיו הבכירים של המישרד.

מימצאי החקירתו של פלבסקי פורסמו על ידי רעייתו, ניבה לניר, בדבר.

לטענת פוגל היה זה יוסי ביילין שמסר לו את הנוסח המסולף של יומני שרת. ביילין עצמו הכחיש זאת באוזני ניבה לניר וטען כי פעיל מרכזי אחר במיפלגה הוא שמסר את הנוסח המזוייף. באוזני כתב העולם הזה הכחיש ביילין כי הודה בפני פרס על חלקו בפרשה. "לא היו דברים מעולם," טען, "בשום פנים ואופן לא הודיתי בפני פרס כי אני אחראי לזיופים." אבל קיימות עדויות המפריכות את טענתו זו. גם אנשי מישרד הפירסום עידן, ניסו להציג את הפרשה בצורה תמי־מה. "רינה לוסטיג ואברהם אתזור," טען אחד ממנהלי עידן, "שמעו על הציטטה מיומני שרת על רבין. הם לא קראו את היומנים. אבל הם הזדעזעו כל כך, עד שביקשו רשות להגיב על כך במיכתבים לעתונים. הענקנו להם את הרשות לעשות זאת."

פירסומאי מיפלגת העבודה לא הבינו מה פסול בכך שהם מעורבים במאבק ה־פנימי הנטוש במיפלגה, נוקטים עמדה ל־לטובת האיש ממנו הם מקבלים את שכרם, ועושים זאת בסיוע ציטוטים מסולפים.

נראה כי אין זו הפעם הראשונה שבה משתמשים במיפלגת העבודה במיכתבים מפוברקים לעיתונים, כבאמצעי של לוחמה פסיכולוגית. מיפלגת העבודה העסיקה את מישרד הפירסום עידן במערכת התעמולה האחרונה שלה לכנסת. למרות שמסע ה־תעמולה הזה הוגדר ככישלון, נשכרו שי־רותי הסניף התל־אביבי של המישרד, אותו מנהל אורי בן־משה, גם למילחמת הבחי־רות העירונית של המערך בתל־אביב.

גם אז הציעו כמה מעובדי המישרד לנהל נגד מועמד הליכוד, שלמה ("צ'יצ") להט, מסע של מיכתבים מפוברקים למע־רכות העיתונים. ההצעה נדחתה על הסף בידי עוזריו של מועמד המערך, אשר בן־נתן.

יש להניח כי היוזמה למסע ההתעוררות המפוברק, כדי להציל את תדמיתו של שימעון פרס, נולדה בראשו של דויד פוגל, איש מישרד הפירסום עידן. דובר מיפלגת העבודה, יוסי ביילין, קנה אותה מבלי ל־דווח על כך לממונים עליו. אולם סטנתו, כי קיבל את הנוסח הבלתי מדוייק של דברי שרת על רבין מפי "פעיל מרכזי" במיפ־לגת העבודה, מצביעה על כך שעוד אנ־שים הובאו בסוד פרשת הזיופים. השבוע הגדיר יצחק רבין את הפרשה כ"פרשת ווטרגייט במהדורה ישראלית, המחזקת את הדברים הכתובים ביומני על שיטות התכ־כים הנקוטות בידי אנשים מסויימים ב־מיפלגת העבודה."

רבין תבע לחקור את פרשת ה־מיכתבים המזוייפים נגדו עד תומה, לגלות "מי נתן את ההוראה?" להסיק את המס־קנות ולהעניש את האחראים.

אם לא יצליחו המאמצים הנעשים עתה במיפלגת העבודה להשתיק את הפרשה היא עלולה, אם לא לערער את מנהיגותו של פרס, לפחות לסדוק את חומת המתלכדים סביבו, שיצאו להגנתו תוך גינויים ל־יצחק רבין.

כמו במשל על הדוב, שרצה להבריח זבוב מאף אדוניו, חבט על האף ומחץ את פרצוף האדון, כך מחצו גם חסידיו של פרס את תדמיתו הציבורית בהגנתם הנלהבת עליו.

ההתארגנות הנגדית של הפונקציונרים של מפלגת העבודה המטרה:

השירים שם - הנשק כאן!

מזכירים שפייזר (מימין) ובן־מאיר (משמאל)
"צעד ראשון ימינה!"

ה זעם עליה על גדותיו בכנס יחדיו. כמאתיים פונקציונרים של מיפלגת־העבודה, שהתכנסו השבוע למה שהוגדר מלכתחילה כ"כנס תמיכה בשימעון פרס", לא יצאו כלל להגנתו של יושב־ראש ה־מיפלגה מפני המאיימים, כביכול, להדיחו. הם הסתערו בחמת־זעם על אנשי חוג לווינסון־חריף, שהתכנסו שבוע קודם לכן בבית ברל, יותר כדי להגן על עצמם מאשר על פרס.

בזה אחר זה עלו מזכירי מועצות־הפועלים, מזכירי ועדי־עובדים ועסקנים אחרים של המיפלגה, והטיחו חרפות וגי־דופים במתכנסי בית ברל.

"קבוצות שפרשו ממיפלגת־העבודה ו־דקרו אותה בגב מייעצות לנו עכשיו מה לעשות," זעק אליהו שפייזר, מזכיר מחוז תל־אביב, שיחד עם דב בן־מאיר, מזכיר מועצת פועלי תל־אביב, ושרגא קנטור, אירגנו את הכנס. "אנשי עשרת־האחוזים רוצים להשתלט על המיפלגה. לא נכנע לסחטנות פוליטית!"

"זאת התכנסות נגד, לא בעד," קרא יחזקאל זכאי, איש תנועת־המושבים. "אנח־נו נגד התככים, נגד המנסים להכניס דמו־קרליזציה במיפלגה. נגד חבורת האנשים המייצגים רק את עצמם. ...נגמרה התקופה שבה ניהלו את המיפלגה מבנק הפועלים ומחברת העובדים. שיהיו המנהלים מוכ־שרים כמה שיהיו, הם לא יחזירו את הרע הזה למיפלגה!" "לא נסבול פוסשים של קולונלים המוכנים להחזיק על תנאי מי־שהו כבובה, אם יעשה כמיצוות המצוינים," התריעה ח"כ תמר אשל.

מחוץ למיקרופונים נשמעו דברים חרי־פים יותר. "אחרי שכל מיני דרעקים מת־כנסים," זעם אחד ממזכירי הסניפים, "צריך להראות להם מה כוחם. לא ראינו אותם באים לשקם את חורבות המיפלגה." על יעקב לווינסון, יו"ר מועצת המנהלים של בנק־הפועלים, דיברו הכל כעל "הבנקאי", כאילו היה נצר למישפחת רוטשילד ש־בנק־הפועלים הוא רכושו הפרטי.

אבל המרצע יצא מן השק דווקא בדבריו של אורי סבאג, מזכיר מועצת פועלי באר־שבע, שהודה גלויות: "לא היינו מתכנסים לולא התכנסה הקבוצה הזאת. בשביל מה התכנסתם? בשביל להיות חברי־כנסת? לנו לא מגיע להיות חברי־כנסת? האם רק אותה אליטה אריסטוקרטית שבחרה את עצמה צריכה להכתיב לישוב־ראש ה־מיפלגה מי תהיה ההנהגה?"

המתכנסים במועדון יחדיו לא הותירו מקום לספק בשאלה מה הביא אותם ל־כנס. הם, הפעילים מן השורה, העושים את עבודת־השדה השחורה של המיפלגה, ראו במתכנסי בית ברל חבורת מתנשאים, המבקשים לקצור את מה שזרעו מאז הודח המערך מן השילטון.

מאבק בין עסקנים

כ מה מהמתכנסים, ואליהו שפייזר בראשם, ניסו לשוות לכנס אופי שונה לגמרי. שפייזר ביקש שזאת תהיה התכנסות חשאית, תבע מהעיתונאים להסתלק מה־אולם. הוא גם טען כי רבים מהמוזמנים לכנס "קיבלו איומים טלפוניים והתראות לפני שבאו הנה, אנשי כנס בית ברל לא בחלו לצלצל ולתבוע לא לבוא לכנס!"

אבל מזכיר מועצת פועלי תל־אביב, דב בן־מאיר, היה גלוי לב, בהסבירו את מטרת הכנס: "זהו כנס של האנשים ש־יעשו את העבודה בשטח. מי פנה לנו ערוך בבחירות האחרונות? עדות המיזרח. השכבות העממיות. יש לזה גם הסבר סוציולוגי. הם הגיעו לארץ כשכל המימסד היה אשכנזי. הם התרגלו שהמימסד נותן. הם היו תמיד בשורת המקבלים. הם הצ־ביעו בעד בנין משום שלא היה מוזהה עם המימסד. זה ציבור שמסוגל להחזיר אותנו לשילטון. חייבים לתת להם את ה־הרגשה שמיפלגת־העבודה אינה מונהגת על־ידי קבוצת אליטה אשכנזית ושהם מושרשים בתוך המערכת. זה מה שאנחנו רוצים לתת לשמעון פרס: מערכת ש־בעזרתה יוכל להעמיד את המנהיגות ש־תנהיג את המיפלגה, שידע שהוא נשען על המיפלגה ואינו תלוי בקבוצות לחץ. ש־יהיה לו הכוח לבחור במי שהוא רוצה לבחור."

מבלי שהתכוונו לכך הצביע כנס יחדין על הקיטוב הנוצר החולך במיפלגת־העבודה, כפי שהוא קיים גם בליכוד. מצד אחד אנשי האינטליגנציה העובדת, אנשי־רוח ואנשי התנועות הקיבוציות, ש־הם בעלי נטיות יוניות ושמאליות יותר ו־יוצאי אירופה מהווים בהם רוב. מצד שני, בני עדות־המיזרח המספקים את המסות של הקולות, כפי שהגדיר זאת הפרופסור למדעי־המדינה באוניברסיטת תל־אביב, אפרים טורגובניק בפראפרזה על אימרה מימי מילחמת־האזרחים בספרד: "השירים נמצאים שם. הנשק נמצא כאן!"

המחלוקת אינה אידיאולוגית. אבל כמו בקבוצות פוליטיות אחרות, נוטים גם בני עדות המזרח במיפלגת העבודה ימינה מהמרכז. בפתחו את הכנס הכריז עליו אליהו שפייזר כ"צעד ראשון ימינה!" כש־ניסו לתקן אותו ולהעמידו על כך שיש לומר "צעד ראשון קדימה," סרב שפייזר לחזור בו מטעותו הפרוידיסטית וטען: "אפשר לומר גם כך!"

הזעם, שמצא ביטוי בפי כל הדוברים בכנס, משקף את מה שצפוי למיפלגת־העבודה בתקופה הקרובה עד שתיערך ועידתה: עימות חריף, כמעט ברוטאלי בין אנשי השורה, העסקנים המיקצועיים הסבורים כי הגיעה שעתם לקטוף את פרי נאמנותם למיפלגות גם בשעות המשבר שלה, לבין אלה המנסים לחרוש על דיגלה של מיפלגת־העבודה בשורה חדשה, ש־תושמע בפי אישים חדשים. יותר מש־יהיה זה מאבק בין מנהיגים, יהיה זה מאבק בין עסקנים.

פרשת פינטו

(המשך מעמוד 28)

השלמה. הכנסת עמדה דום לפני הצנזורה, הכפופה לרמטכ"ל.

שר־המישפטים שמואל תמיר, ששמע את דברי אבנרי, עלה על הדוכן באמצע הדיון, שלא כמקובל, כדי להגן על הרמטכ"ל.

זה היה בסוף יולי. במשך ששת השבועות, שעברו מאז, ניהנה לממשלה השהות לתקן את המעוות, להסיק מסקנות חד־משמעיות, לפרסם את הדברים בצורה נאותה. שום דבר כזה לא נעשה. מילבד אחד: אחרי התייעצות עם שר־הביטחון עזר וייצמן, פירסם הרמטכ"ל ביוזמתו הודעה באמצעות דובר־צה"ל, ובה הודיע כי הוא מקבל את קביעת בית־המישפט לגבי הפרשה, וכי צה"ל ישקוד על טוהר הנשק.

אולם הדם זעק מן האדמה. מיכתבו של אבנרי פרץ אל מחוץ לכותלי הכנסת, הפך נחלת הרבים. קבוצות של צעירים, שמצ־פונם נרעש, העתיקו את המיכתב והפיצו אותו באלפים — ואולי ברבבות — עותקים בבתים פרטיים בערים הגדולות. כמו בכל משטר שבו מנסה השילטון לסתום את פי המחאה — הגיעה האמת אל הכרוזים ועיתוני־הקיר.

איכשהו הגיעו עותקים גם לחו"ל. אל־מונים תירגמו שם את הדברים לאנגלית, העבירו את המיכתב לרבנים ולאנשי־רוח יהודיים. הדבר נודע לאבנרי כאשר אחד הרבנים המזועזעים שלח לו מאמריקה העתק וביקש ממנו להודיע לו אם המיכתב הוא אותנטי.

העיתונאים הזרים בארץ, ששמו את ידיהם על עותקי המיכתב, ביקשו לדווח על העניין לעיתוניהם. הם חרקו שיניים, כאשר הצנזורה מנעה זאת מהם. היה ברור כי אין זו אלא שאלה של זמן, עד שאחד מהם ימצא דרך לשגר את החומר לעיתונו, וכי אז יתפוצץ העניין.

אבל הממשלה, בעיוורון של איוולת, השלתה את עצמה שהעניין נגמר. שום דבר לא נעשה כדי להקדים רפואה למכה, ולפרסם בעוד מועד את הדברים בצורה נאותה, אחראית ומבוקרת, תוך גינוי חד־משמעי של המעשה — כפי שעשה דויד בן־גוריון בפרשת כפר־קאסם, אחרי ש־העולם הזה איים לפוצץ את הפרשה.

הסערה השלישית

ה שבוע באה ההתפוצצות. האיש ש־הדליק את הפתיל היה אמריקאי שקט אך תקיף, דייל תורגנסון, כתב לוס־אנג'לס טיימס, אחד העיתונים המכובדים ביותר בעולם. לפני כמה שבועות הופיע תורגנסון בטלוויזיה הישראלית, במהלך סיור־כתבים בדרום־לבנון, וגינה בחריפות את הצנזורה הישראלית. השבוע הסיק את המסקנה. הוא נסע לחו"ל, שיגר את החומר לעיתונו מלונדון. הוא פורסם אוטומטית לא רק בעיתון הלוס־אנג'לסי, אלא גם בהראלד טריביון, עיתון אמריקאי המופיע בפאריס, הקשור בטיימס. הדברים פורסמו בהבלטה רבה, בעמוד הראשון — כפי שפורסמו, בשעתו, סיפורים על מעשי־זוועה דומים שביצעו חיילים אמריקאיים בוויאט־נאם.

התגובה בארץ היתה נרגשת — ובמידה מסויימת גם תמוהה.

כל אותם חברי־הכנסת, שמילאו את פיהם מים כאשר קיבלו מידי אורי אבנרי את מיכתבו, התמלאו לפתע רוח־קרב, כאשר ראו את אותו המיכתב עצמו מעל עמודי עיתון זר. הם תבעו לחקור את הרמטכ"ל, להדיח אותו, לגנות בחריפות את מעשה הקצין.

מסתבר כי בעיני רבים — לא חשוב מה עושה חבר־כנסת בישראל, חשוב רק מה מתפרסם בחו"ל. היתה זאת תגובה גלותית מן הסוג הנלוז ביותר.

אך חמורה לאין־שיעור היתה התגובה ההפוכה. כל קבוצות־השוליים של הימין הקיצוני, פאשיסטים גלויים מכל הסוגים, חומיניסטים וסתם פסיכופאתים יצאו ממאורותיהם, להגן לא רק על פשע־המיל־חמה הנתעב, אלא גם להתייצב לימין הרמטכ"ל. אורגנה עצומה של ילדי בית־ספר בירושלים, שיצאו להגנה על הרמט־כ"ל, ולמעשה גם על הפושע ופשעיו. אירגנו את הילדים ותיקי היחידה 101, שביצעה ב־1953 את מעשה־הזוועה החמור ביותר בתולדות צה"ל — הטבח בכפר קיביא, בפקודת אריאל שרון.

כל כסילי הליכוד מצאו הזדמנות להוכיח שהם פטריוטים צרופים — לפחות בפה. ח"כ יוסף רום, אדם שלא שירת מימיו יום אחד בצה"ל, הגדיר את אבנרי כ„סוכן אש"ף", ולמעשה קרא לרצח. חכם אחר, השר יצחק מודעי, השמיע פיטפוטים קוד־רים על „קשר שפל" שנקשר, כביכול, נגד המדינה, האומה, הממשלה, העם היהודי והרמטכ"ל.

כל פספסן לאומני פתח את פיו להגן על הרמטכ"ל — מבלי לגנות אף במילה אחת את מעשה־הזוועה, שהכפיש את צה"ל והשחיר את פני המדינה.

ההתקפה הנגדית

ע יתוני־הערב, שהסתפקו תחילה ב־דיווח אובייקטיבי על הפרשה, עברו במהלך השבוע לקו אחר. הם פירסמו את דברי אמו של פינטו, שיצאה להגנת בנה. היא השמיעה האשמות סתומות, כאילו נפל בנה קורבן לקנוניה פוליטית, בעודו חף מכל פשע.

למחרת היום הופיעה האם בראש ה־הפגנה של „הרב" מאיר כהנא בשערי העולם הזה. יחד עימה הופיע בן־דודו של פינטו, המיסעדן אלי רונן, שקנה לו את פירסומו כאשר נתגלה במישפט מזרחי־הארץ עדויות על נסיונותיו לשחד אנשי־אריאל שרון. בראש היוזמה עמד השבוע מאיר הר־ציון, אשר התפרסם בשנות ה־50 כאשר חתך, במו ידיו, את גרונותיהם של כמה בדואים חפים־מפשע, כנקמה על רצח אחותו. פרשה זו תופסת מקום נכבד ביומנו של משה שרת.

גם פרקליטו של פינטו לא ישב בחיבוק־ידיים. בנצלו את העובדה שהתיק של פינטו עדיין חסוי, ואינו גלוי לציבור, הוא טען כאילו הורשע פינטו על סמך עדותו של קצין שעימו הסתכסך. אותו קצין הור־שע, לדבריו, בעוון גניבת נשק־שלל ו־הוגדר כשקרן. הפרקליט שכח לציין כי גם פינטו וגם אותו קצין, יואב הירש, נבדקו בגלאי־שקר. הגלאי הוכיח כי הירש דובר אמת בפרשה זו, וכי פינטו שיקר.

הודעתו של הפרקליט היתה מעשה חמור. הוא פירסם מחדש את גירסתו של פינטו, הכוללת את הטענה המגוחכת כאי־לו הגופות שנתגלו בבאר כלל לא היו של הערבים שנרצחו על־ידי פינטו, אלא של ערבים אחרים, ושגופות הערבים ש־נהרגו על־ידי פינטו ביריות לא נמצאו. בכך הסביר את העובדה כי על הגופות שנמצאו לא היו סימני יריות, אלא סימני עינויים וחניקה. בית־המישפט פסל גירסה זו כשקר גמור.

הפרקליט טען כי הרמטכ"ל הפחית את עונשו של פינטו מפני שהעדויות בתיק לא שיכנעו אותו — טענה הסותרת לחלו־טין את דברי הרמטכ"ל עצמו, שחזר ו־הודיע השבוע כי הוא מקבל בשלמותה את גירסת בית־המישפט (בשתי ערכותיו). אך כדי לבלבל את הציבור, גם שיטה זו טובה.

עילה 1:
הפחתת העונש

ה תנהגותו של רפאל איתן פוסלת אותו מלהמשיך ולכהן בתפקידו בגלל סיבות עילות שכל אחת מהן די בה כדי לפסלו לתפקיד הרם, למרות עברו המפואר כחייל קרבי וכמפקד יחידות. גם גיבור־מילחמה אינו מתאים לתפקיד הרמטכ"ל, כשאין לו הסגולות הדרושות כדי להנהיג, לחנך, לשמור על הכללים הדמוקרטיים ו־להגן על אחדות צה"ל.

העילה הראשונה: עצם ההחלטה ל־הפחית את העונש.

בבית־המישפט האזרחי, רצח בכוונה תחילה נענש אוטומטית במאסר־עולם. זהו עונש־חובה. אין חובה כזאת לבית־המישפט הצבאי. לכן ניידון פינטו תחילה ל־12 שנות מאסר, ולאחר מכן, אחרי שמיעת כל הנקודות שניתן היה להעלותן לטובתו — לשמונה שנות־מאסר בלבד. היה זה עונש קל מאד על מעשה־זוועה מסוג זה.

הרמטכ"ל העמיד את העונש על שנתיים (למעשה: 16 חודשים, אחרי ניכוי ה־שליש). קביעת עונש כזה על מעשה כזה היא לעג לחיי־אדם. היא עלולה להחדיר לתודעתו של כל חייל בצה"ל כי רצח אזרחים חפים־מפשע, כשהם ערבים, אינו פשע חמור, אלא עבירה מישמעתית קלה בלבד, כמו אי־חבישת כומתה.

פרשת הרוצח אברהם לדרמן, שעונשו הופחת על־ידי הרמטכ"ל, זכויה. אך יש גם מיקרים אחרים.

מכס כדי להבריח סחורות בגשרי הירדן, מירדן לישראל.

הזדהות זו של מישפחת פינטו עם ה־חבורה המיני־פאשיסטית של כהנא, ב־תעלוליה הנתעבים, שופכת אור חדש על קרקע־הצמיחה של הקצין־הרוצח.

אותה שעה החלה קבוצה של ותיקי „יחי־דה 101" לארגן „תמיכה" ברפאל איתן. יחידה זו היא שביצעה, בשעתו, את מע־שה־הזוועה הגדול ביותר בתולדות צה"ל — הטבח בכפר קיביא בסוף 1953, בפקודת אריאל שרון.

אסיר דניאל פינטו
סליחה, טעות בגופות

כל זה מראה על שיטה, שמקורה בהש־קפת־עולם. תשלום מס־שפתיים לטוהר־הנשק אינו מועיל, כאשר החלטות אלה מטביעות את חותמן על הנורמות של צה"ל.

עילה 2:
מערכת הכזבים

ה שבוע, כנגד הסערה, פירסם ה־רמטכ"ל הודעה חדשה, בגימה של התנצלות, ובה נאמר: „בראיון שהענקתי לעיתון ידיעות אחרונות ב־20 ביולי ניתנה מפי הדגשת־יתר לגירסת הקצין מליטאני, שאותה דחה בית־הדין. הצטערתי להיווכח כי דברי התפרשו כאימות גירסת הקצין. משנוכחתי בכך, פירסמתי ב־26 ביולי הב־הרה, שקבעה חד־משמעית כי אני מקבל את פסק־הדין במלואו... אני מצטער על הפירושים שייוחסו לדברי. לא לכך הת־כוונתי."

זוהי הודעה מטעה, ממש כמו ההודעה הראשונה שאותה היא באה להכחיש.

באותו ראיון אומלל בידיעות אחרונות אמר הרמטכ"ל: „הוא (פינטו) עמד יחידי וללא עזרה לפני סיטואציה קיצונית, שלדעתי היה בה כדי לאיים על חייו, ושיקול־הדעת שלו היה צריך להיות מהיר ביותר."

בהודעה זו לא נאמר כי זוהי גירסת הקצין, קל וחומר, שגירסה זו נדחתה על־ידי בית־הדין כגירסת שקר מאל"ף ועד ת"ו. הרמטכ"ל אמר שזוהי דעתו שלו. גירסת בית־המישפט נאסרה אותה שעה לפירסום על־ידי הצנזורה.

מדוע הסתבך רפאל איתן בקורי־עכביש אלה של אי־אמיתות וכזבים? השבוע הע־לה מישהו השערה, העשויה (או עלולה) להסביר זאת. לפי גירסה זו, הרמטכ"ל לא שיקר ביודעין באותו ראיון, אלא פשוט לא ידע על מה הוא מדבר. כלומר: ש־הפחית בעונשו של פינטו מבלי שקרא כלל את התיק, מבלי לדעת מה התרחש בבית־המישפט ומה נאמר בפסק־הדין, מבלי לדעת את פרטי הפשע, אלא על סמך סיפורי־כזב שנמסרו לו על־ידי חברים. פינטו הוא ידידה של בת אחד האלופים בצה"ל.

אחרי שהסתבך בפירסום אי־אמת, לא היתה לו ברירה אלא לפרסם כזבים נוס־פים, כדי לחפות על הכזב הראשון.

אם כן, הרי זה מעשה חמור ביותר.

כך או כך, הכנסת הצביעה כפי שהצ־ביעה על הצעת אי־האמון של סיעת־של"ץ, שרים וח"כים נקטו בעמדות שנקטו, על סמך הודעת־הכזב של הרמטכ"ל, שאיש לא פיקפק באמיתותה.

רמטכ"ל האומר אי־אמת כזאת לציבור,

(המשך בעמוד 94)

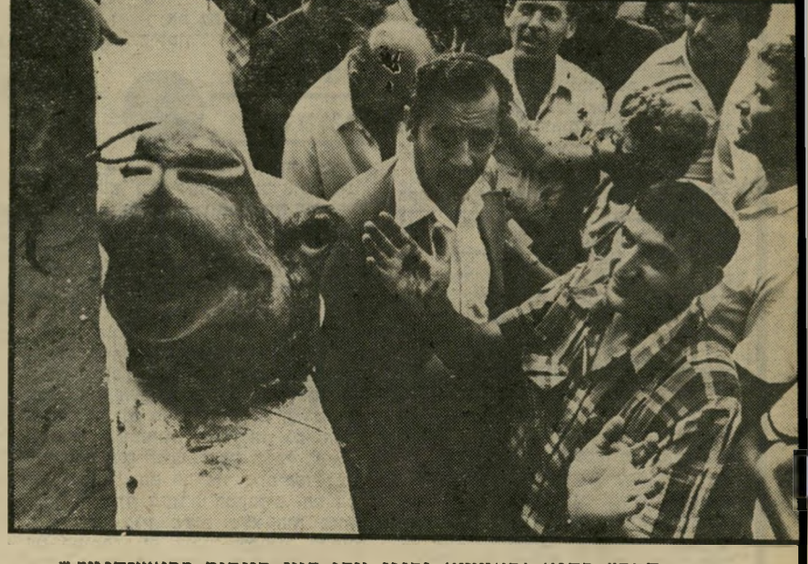

„הרב" כהנא (באמצע) ומגנו יוסי דיין סוגדים ליראש־הנמר*
וגם אמו של פינטו

* בהפגנה שערכו ביום השני לפני מערכת העולם הזה.

הבושם המפתה והיוקרתי

oriental
Hashi

בושם אורינטל הָאשִי להשיג בתמרוקיות מובחרות. כל בו שלום, רשת המשביר לצרכן וחנויות שקים

the first name in high fidelity

FISHER

פישר-שם שהוא להיט

פישר מציע לחגים

מגוון מערכות סטריאו במחירים של יבוא אישי

תנאי תשלום נוחים · מכירה גם לעולים חדשים ופטורי מס

בי אנד ג'י, ה' באייר 44 (ככר המדינה). ת"א. יבואנים מורשים ובלעדיים

מעבדת שרות בי אנד ג'י רח' שינקין 36, ת"א, טל. 285626

טייפ CD-4015
טייפ דק (DECK) קסטות סטריאו
בעל מנוע חדיש-DC
בשיטת דולבי (DOLBY)

פטיפון MT-6115
חצי אוטומטי
הנעת רצועה
אחוז עיוותים-0.08

מגבר מקלט (RECEIVER) RS-1022
קליטת FM-AM סטריאו
הספק רציף 2×22W RMS
אחוז עיוותים 0.005

מגבר מקלט (RECEIVER) MC-2000
FM-AM סטריאו
הספק רציף 2×10W RMS
אחוז עיוותים 0.01

מערכת משולבת ICS-430
פטיפון מקצועי 1/2 אוטומטי
הנעת רצועה
מקלט בעל הספק רציף
2×15W RMS
טייפ חדיש בשיטת דולבי (DOLBY)
הספק רמקולים 2×35W RMS

א.ב.א פרסומאים

שיווק והפצה בלעדיים. י.ח.ד. יעקובי, בי אנד ג'י ראשל"צ, רוטשילד 34 סוכנים מורשים חנויות שק"מ.

תל-אביב: רוזטל, בוגרשוב 79 / סלון הקסטל, אבן גבירול 147 / "ציו סטריאו", עמק הברכה 28 / הרצליה: רדיו ו-T.V. סוקולוב 53 / **בת-ים:** ביתן הסטריאו, רוטשילד 26 / **רמת-גן:** בית הסטריאו, ארלוזורוב 1 / סנסור, זבוטינסקי 91 / **פתח-תקוה:** רדיו אלי, ההגנה 12 / יהוד: מיוזיקפון, קיבוץ גלויות 42 / **חולון:** סלון סבי, סוקולוב 45 / **רמת השרון:** סנסור, סוקולוב 70 / **רחובות:** סלון אלקטריק, הרצל 187 / **ראשל"צ:** אלרום, ירושלים 7 / כפר-סבא: סברה מיוזיק, רוטשילד 36 / **לוד:** "גייט אין", הנשיא 2 / האור לוד, הרצל 46 / **רמלה:** יגור אלקטרוניקה, הרצל 100 / רם אלקטרוניקה, הרצל 54 / **אשדוד:** רשת ד', מרכז מסחרי ד' / **אשקלון:** צלילי הדר, הרצל 24 / **נתניה:** רוג'ר, הרצל 2 / בית המוזיקה, הנוטע 1 / **חדרה:** רדיו שומרון, הרברט סמואל 87 / **בית שמש:** אלקטון, מרכז מסחרי א' / **ירושלים:** לני חנור, מרכז כלל / סלון אמפיסל, ירושלים 45 / **באר שבע:** "לונג פליי", הרצל 95 / מרכז המוסיקה, קק"ל 197 / אלקטריק סנטר, הרצל 71 / **ערד:** מיקימריו, מרכז מסחרי / **דימונה:** מ.מ.א., בית שיא 33 / **אילת:** סנסור, מרכז מסחרי 2 / **טירת הכרמל:** פוטו דוד, מרכז מסחרי / **חיפה:** סטריאו שמחה, אחד העם 12 / רדיו ריבר, הרצל 53 / **חיפה קריות:** סטריאו שמחה, דבורה 16, קרית מוצקין / **חדרה:** דונתי, הלל יפה 43 / **רעננה:** אלקטרוניקול, ברנדס 1 / **קרית שמונה:** טל-ג'י, בניו פל / **קרית גת:** סלון הנורבו, פסג' גולדשטיין / **עפולה:** חשמל שושני, ברנר 3 / **צפת:** בל אלקטרוניק, ירושלים 40

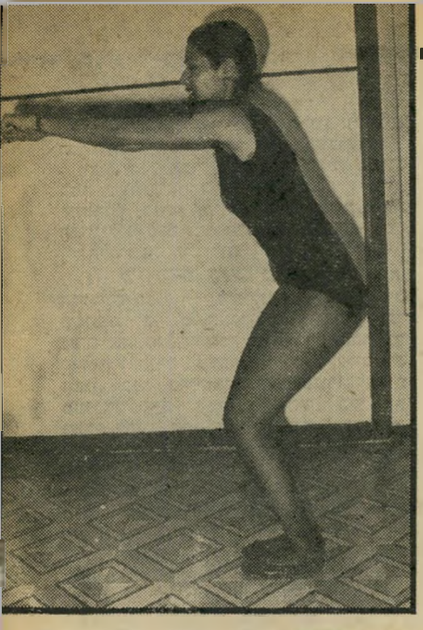

תרגיל למניעת הריון

המורה להתעמלות אביבה שטיינר טוענת שגילתה שיטה למניעת הריון על־ידי תרגילים

ה אם אפשר לקבל מחזור חודשי באמצעות הטלפון? כיצד הכניסה אביבה את שרה להריון? איך גרמה יהודית לשלוש מורות לקבל מחזור, וכיצד השתחררה צילה מהריון בלתי־רצוי, לפני שחזר בעלה מהמילואים?

שאלות אלה אינן קטע מן הסידרה הטלוויזיונית בועות, אלא קטע מן ההווי היומיומי של אביבה שטיינר, מורה להתעמלות, שגילתה לדבריה שיטת־תרגילים מיוחדת, המווסתת את המחזור החודשי אצל האשה.

אביבה, מלאת־הגוף כבת 45, נולדה בהונגריה. עלתה ארצה ב־1946 והתחנכה בבן־שמן ובסמינר הקיבוצים. היא עובדת כמורה להתעמלות מזה 28 שנים.

גילוי מיקרי

א ת ה„שיטה הפשוטה", כפי שהיא מכנה את סידרת התרגילים להסדרת המחזור ולהפסקת ההריון, גילתה במיקרה. בשנת 1965 היא הדריכה קבוצת תלמידות בגיל העמידה. מאחר שהיה קשה לחמם נשים בגיל זה על־ידי ריצה או דילוגים במקום, חיפשה אביבה תרגילים אחרים, שיביאו לאותה תוצאה.

מאחד מספרי האנטומיה שבהם עיינה למדה לדעת, כי לאורך הגוף עובר צינור־דם ראשי, שבמרכזו מרכז עצבים. כאשר לוחצים על המרכז מתחיל מחזור הדם לעבוד במישנה־מרץ ופועל כמשאבה.

אביבה החלה לתרגל את תלמידותיה, ובנות החמישים־פלוס החלו מגלות גמישות מפתיעה. היא עצמה שמה לב כי התרגילים, שלחצו על מרכז העצבים, גרמו לה מחזור מוקדם, אולם באותו שלב לא ייחסה עדיין לדבר חשיבות.

בשיעור הבא, אחרי לימוד תרגילי ההתעמלות החדשים, הופיעו רק שתי תלמידות. אלה סיפרו לאביבה כי שאר התלמידות קיבלו מחזור, חרף גילן. אביבה הבינה כי אין זה מיקרה. היא התחילה לחקור את התופעה בעזרתו של בעלה, הדוקטור זאב שטיינר, סגן מנהל המחלקה הפנימית בבית־החולים מאיר בכפר־סבא.

לפי עצתו פנתה אביבה לרופאים אחרים וביקשה את עזרתם במחקר. מרבית הרופאים הסתייגו, חלקם דרש ממנה להביא דוגמות של נשים, שאכן פעלו לפי השיטה והצליחו לווסת את מחזורן החודשי. אביבה הביאה 56 נשים כאלה. ביניהן נשים בגיל העמידה, שחדלו בזמנו לקבל את המחזור ושבו וקיבלו אותו שוב. שיטתה הוכרה על־ידי מרכז המחקר הטכנולוגי והמדעי, דרך הטלפון כיצד לקבל את הווסת. הצלחתי להכניס אשה להריון אחרי ששנים היתה עקרה. טיפלתי בנשים שהווסת שלהן לא היתה סדירה. אבל עכשיו אני רוצה להעביר את השיטה לציבור, כדי שכל אשה תדע שהיא יכולה לפתור את בעיותיה הנשיות בעצמה. יש נשים מעשות שהשיטה לא פועלת עליהן, אבל לרבות אחרות זה עוזר."

למי מיועדת השיטה?

לנשים שמשתמשות באמצעי־מניעה ובכל זאת נכנסו להריון בלתי־רצוי; לנשים הסובלות מכאבים חזקים בתקופת הווסת; לנשים שתקופת המחזור שלהן נמשכת ימים רבים; לנשים הסובלות מעודף מישקל שלא כתוצאה מאכילה מופרזת; לנשים

(המשך בעמוד 94)

המורה להתעמלות אביבה שטיינר טוענת שגילתה שיטה למניעת הריון על־ידי תרגילים

ונירשמה במדריך שהוצא מטעמו. אביבה גם פירסמה חוברת, שבה היא מסבירה את שיטתה ומדגימה אותה בעזרת תצלומים ודברי הסבר.

הדרכה טלפונית

ב משך 12 השנים האחרונות הדריכה אביבה בביתה נשים רבות, חינם־אין־כסף. רק בשנה האחרונה התחילה לקבל כסף עבור השיעורים. וכשבא הכסף צצו הבעיות.

„ראיתי שיש לי יותר מדי התחייבויות," סיפרה אביבה. „לא הייתי יכולה לקחת יותר מדי כסף, ולא השתלם לי לעבוד כמו שעבדתי, מהבוקר ועד הלילה. לא היה לי זמן לבית או לילדים. בעלי היה עוזר לי, שוטף את הכלים, מגקה את הבית ולפעמים גם מבשל."

אביבה התחילה לקבל טלפונים מנשים הרות, שטענו כי ברצונן להפיל. „זה כבר היה יותר מדי מסוכן בשבילי," אמרה. „החוק הרי אוסר לבצע הפלה בגופה של אשה."

בכל זאת מעדיפה אביבה כי הנשים בארץ תדענה להשתמש בשיטתה ללא תיווכה. „כל אשה היא אדון לעצמה, והיא רשאית לנהוג בגופה כרצונה."

תחילה חשבה אביבה לכתוב ספר על שיטתה, אך כשנתקלה בבעיות כספיות וביורוקרטיות, שלא היתה מוכנה להשקיע בהן זמן ומאמץ, נסוגה מתוכניתה.

„מצלצלות אלי עשרות נשים מדי שבוע," סיפרה אביבה. „הצלחתי להדריך נשים

לוחצים את הבטן התחתונה קדימה, כשהרגליים סגורות. והישבן מכווץ. (תרגיל מיספר 3).

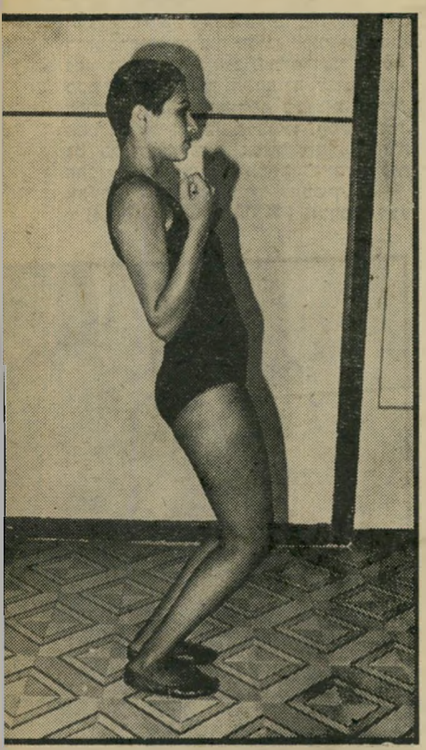

מוסיקה קיצבית בתרגיל מס׳ 4 תורמת לשיחרור ולהרפייה. אורך התרגיל הזה רבע שעה.

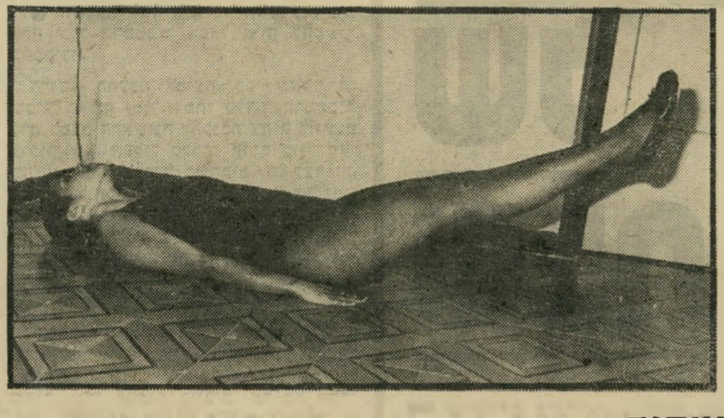

איתור המקום בתרגיל מס׳ 2 נועד כדי להגיש את המקום שבין הטבור ועצם החזק. רוב התרגילים מיועדים לחמם את אותו המקום. בתרגיל מס׳ 2 מרימים ומורידים את הרגליים 12 פעם ומשחררים. אפשר לעשותו גם על הבטן.

הרפייה בצירוף טילטול כל הגוף איברים מסיימת את סידרת התרגילים (תרגיל מספר 5).

(המשך מעמוד 93)

שאינן מסוגלות להיכנס להריון ולנשים הסובלות מתופעות של גיל המעבר.

רצוי לא לאכול לפני התרגילים במשך כמה שעות. אחרי התרגילים מומלץ שלא להתרחץ במשך היום. טוב לעשות את התרגילים פעם בשבוע, כחצי שעה.

להלן כמה תרגילים.

(1) **שיחרור וחימום:** עמידה ישרה, הרגליים פסוקות ומקבילות זו לזו, הידיים פשוטות לצדדים, האגרופים קמוצים. מנענעים את האגן ימינה ושמאלה, ואחר כך קדימה ואחורה. אפשר לעשות מעגלים עם האגן, כמו בריקודי־בטן. אפשר לשנות ממיקצב איטי למיקצב מהיר, כל זאת מבלי להזיז את החלק העליון של הגוף. רצוי לעשות את התרגיל כחמש דקות (או יותר), בליווי תקליט קצבי.

(2) **איתור המקום:** שוכבים על הגב, כשהידיים פרושות על הריצפה, במקביל לגוף. מרימים את שתי הרגליים עד לזווית שבה מרגישים את המקום שבין עצם החיק והטבור הנלחץ. מרימים ומורידים את הרגליים 12 פעמים, כשבהרמה מתאמצים ובהורדה משתררים.

את אותו הדבר ניתן לעשות בשכיבה על הבטן, כשהמצח נוגע בריצפה. מרימים את הרגליים ואת הירכיים עד כמה שאפשר, עד שמרגישים חום בעצם העצה. 12 פעמים הרמה ושיחרור.

(3) **לחיצות:** עומדים ברגליים סגורות, ברכיים כפופות וישבן מכווץ, כשהאגן נטוי קצת קדימה. הגב העליון נטוי קדימה. מכניסים את הבטן התחתונה קדימה בכל הכוח, ולוחצים כשהידיים פשוטות קדימה. אסור להפסיק, לפחות במשך חמש דקות, גם כשנידמה שאי אפשר יותר. אחרת התרגיל אינו מועיל. אם הרגליים עייפות אפשר לנער אותן ומייד להמשיך.

(4) **התרגיל הגורם:** אורכו רבע

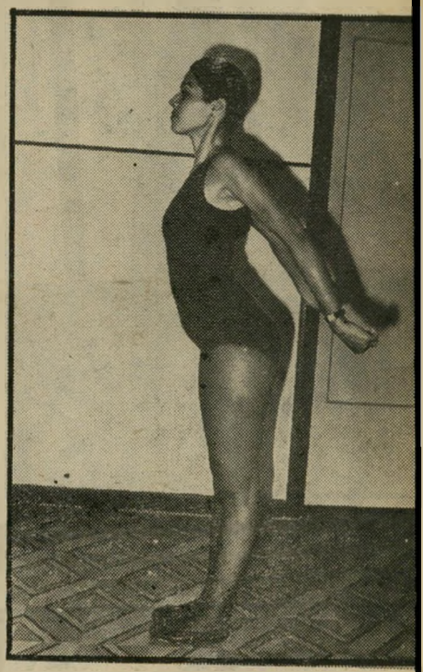

החרגיל בשלבו הראשון, כשהידיים מונפות אחורה. אפשר לבצע אותו במיקצבים שונים, מבלי להפסיק רבע שעה (תרגיל מספר 4).

שעה, לא פחות, רצוי עם מוסיקה קיצבית. עומדים ברגליים סגורות ישרות, הידיים מונפות אחורה. שלב שני: הידיים מתרוממות ומתקפלות לכיוון החזה באגרופים קמוצים. באותו הזמן מכווצים את הבטן התחתונה ואת הישבן, ומתכופפים למטה עם ברכיים מקופלות. אפשר לגוון (ראה תמונה).

(5) **הרפיה:** ניתורים ברגליים מפוסקות. טילטול כל האיברים הפנימיים, טילטול חופשי. הידיים פרושות לצדדים, החלק העליון של הגוף ישר. אפשר לנענע את האגן שמאלה וימינה, קדימה ואחורה, כמו בתרגיל הראשון (שיחרור וחימום), מבלי לעשות סיבובים כמו בריקודי־בטן.

ולגברים שירצו לנסות את התרגילים מבטיחה אביבה: אל חשש, גם אם יתאמצו מאוד לא יצליחו לקבל מחזור או להיכנס להריון.

(המשך מעמוד 90)

ובעקיפין גם לכנסת ולממשלה — אינו יכול להמשיך בכהונתו.

בשעתו הודח שר־ההגנה הבריטי, פרופיומו, מתפקידו לא בשל יחסיו האינטימיים עם פרוצה שהיתה פילגשו של הנספח הצבאי הסובייטי, אלא מפני ששיקר על כך לפרלמנט.

עילה ב: הצנזורה

לא פחות חמורה השיטה שבה הופעלה בכל הפרשה הזאת הצנזורה הצבאית. אין מנוס מן המסקנה שהשתמשו בה כדי לחפות על רפאל איתן באופן אישי, על החלטותיו ועל הודעותיו הבלתי־נכונות.

התירוץ, כאילו הפעילה הצנזורה רק את החלטת בית־המישפט, אינה עומדת במיבחן ההגיון. שהרי הרמטכ"ל עצמו הפך את ההחלטה הזאת, כאשר מסר לידיעות אחרונות פרטים על הפשע — ודווקא את הגירסה הכוזבת של הקצין. צנזורה היא מרשה לפרסם גירסת־כזב מפי הרמטכ"ל, אך אוסרת פירסום גירסת־האמת של בית־המישפט — בוודאי אינה משרתת את ביטחון המדינה.

השבוע השמיע עורך־הדין אמנון זיכרוני מחדש את הדרישה, שהוגשה בשעתו כהצעת־חוק פרטית מטעם ח"כ אורי אבנרי: להקים סמכות עליונה, מחוץ למיסגרת הצבאית, שלפניה ניתן יהיה לערער על החלטות הצנזורה ולקבל הכרעה מיידית. זיכרוני הציע להקים ועדה בראשותו של שופט־לשעבר, או ועדת־מישנה של ועדת־החוץ־והביטחון של הכנסת.

הצעה זו היא חיונית, כדי למנוע את ניצולה לרעה של הצנזורה למטרות שאין להן ולא כלום עם שמירת סודות צה"ל, לשם הגנה על ביטחון המדינה — מטרה שהכל מסכימים לה.

עצם העובדה שיש צורך בשינוי זה לאלתר, לאור הנסיון של פרשת פינטו, גם בה די כדי לחייב את פיטורי הרמטכ"ל שגרם לכך.

ועדת־חקירה ממלכתית

אם אין רפאל איתן מוכן להסיק מסקנות אישיות ולהתפטר, ואם אין לממשלה די יושר מוסרי או עוז מדיני כדי להחליט על הדחתו, יש לתבוע בכל תוקף את הקמתה של ועדת־חקירה ממלכתית, על פי חוק ועדות החקירה.

ועדה כזאת צריכה לבדוק את השאלות הבאות:

- מה היו השיקולים האמיתיים שהביאו להחלטת הרמטכ"ל להפחית את עונשו של דניאל פינטו.
- האם הודעותיו של הרמטכ"ל בשלבים השונים של הפרשה היו נכונות או כוזבות, ואם היו כוזבות — מה הביא את הרמטכ"ל לכך שהשמיע אותן.
- האם הופעלה הצנזורה לשם מטרות פרטיות ושרירותיות, בניגוד למטרתה הגלוייה.
- ומעבר לכל אלה — האם בנסיבות אלה יכול הרמטכ"ל רפאל איתן להמשיך בתפקידו.

דרושה החלטה אמיצה. כפי שאמר השבוע האלוף (מיל.) מתי סלד: הרמטכ"ל גרם בפעם הראשונה להכנסת צה"ל לוויכוח ציבורי מר, העלול לכרות תהום בין חיילי צה"ל עצמם. בצה"ל משרתים, זה לצד זה, באחוות־לוחמים, ניצים ויונים, אנשי ימין ושמאל, דתיים ואתיאיסטים. הופעת הרמטכ"ל בוויכוחים אידיאולוגיים ופוליטיים, כפי שעשה רפאל איתן מאז יומו הראשון בתפקיד זה, זורע הרס ופורענות, שאת סופה מי ישורנו.

הפירסומים בתו"ל הראו השבוע לעולם כולו כי יש מצפון בישראל, ושבתי־המישפט עומדים על מישמר המוסר של צה"ל. זוהי תדמית חיובית. אך לא התדמית החיצונית חשובה לעתיד המדינה — אלא דמותה המוסרית.

הקרב על כביש רמות הפך לקרב דמים כאשר שני הצדדים מבטיחים ירִיות וגאזים בשבוע הבא

דור ההמשך שני ילדים דתיים, אחד מהם עם שלעייקס ופיאות, קוראים „שבעס" לעבר המכוניות החולפות בכביש רמות. לידם עומד אביהם, לבוש קפוטה ושטריימל. הילדים הדתיים היו פעילים ביותר בהפגנה.

סוסים של שבת

השוטרים כינו אותם בקשר בשמות קוד: „השחורים" ו„הלבנים". במשך שעות הם עמדו אלה מול אלה על שני רכסי גבעות, כשרק כביש דו־מסלולי וכמה מאות שוטרים חובשי־קסדות מפרידים ביניהם. כביש רמות של השבת שעברה לא היה מעולם כה סואר. אולם יש האומרים כי זוהי רק ההתחלה.

למעלה מ־2000 אברכים התקבצו כגוש שחור, התפללו וקראו קריאות „שמע ישראל", שהופרעו רק כאשר מכוניות חלפו בכביש. אז הפך ה„שמע ישראל" ל„שעבס" גדול, שנשמע כמו רעם מתגלגל. מולם ניצבו כ־1000 צעירים בחולצות צבעוניות ובמכנסיים קצרים. במרכז בלטה צעירה ג'ינג'ית, המוכרת היטב מהפגנות שלום עכשיו, שרות שווה והליגה למניעת כפייה דתית. היא אחזה בידה רמקול נייד וקראה במשך שעות ארוכות קריאות קצובות, שבהן חזרה ונשנתה המילה „דוס".

המישטרה מוכנה

ההתחזה היתה שקטה. תושביה החילוניים של רמות הגיעו לכביש, ואליהם הצטרפו מאות ירושלמים, ששמעו קודם לכן על ההפגנה העומדת להתרחש.

כמה ילדים, לבושי קפוטות, ששמו לב לתכונה המתרחשת ובאה, רצו במהירות לעבר הבתים הסמוכים. תוך דקות אחדות

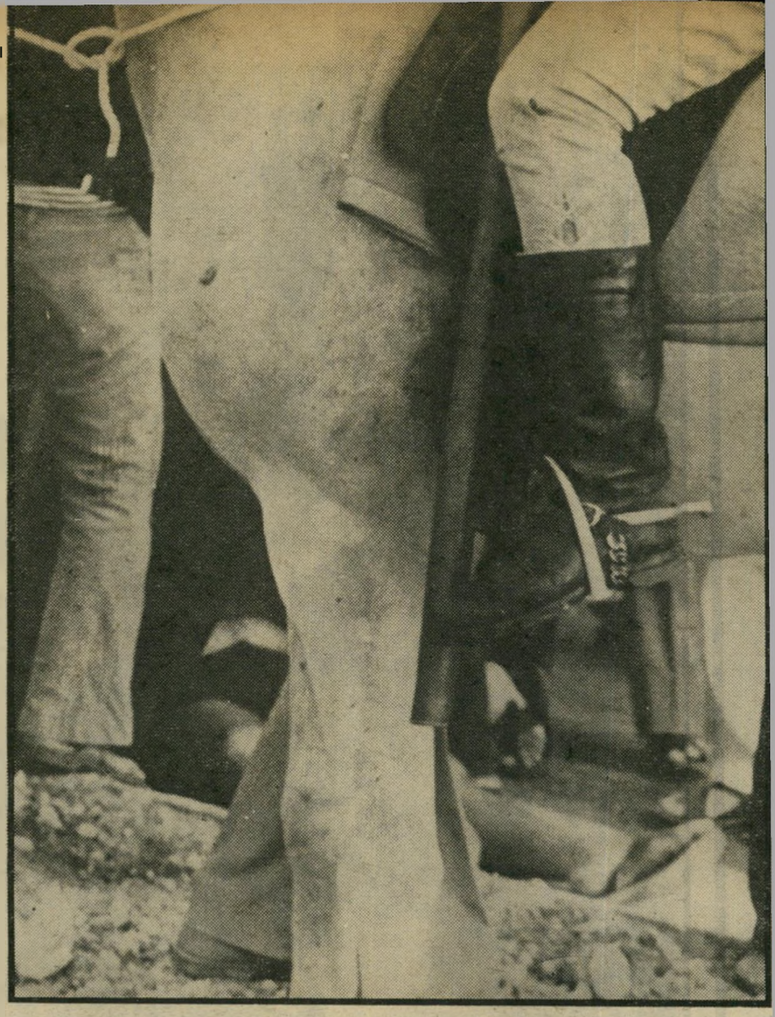

פצוע קשה שוכב על הארץ בין רגלי מפגין אחר ורגלי הסוס שעליו רוכב פרש משטרתי. פרשי־המישטרה איבדו כל רסן בפיזור המפגינים, הסתערו עליהם כשהם מניחים לסוסים לדרוס אותם והיכו אותם מכות נמרצות.

„חיל השחורים" כפי שכונו המפגינים הדתיים בקוד המשטרתי ועל־ידי המפגינים החילוניים, ניצב באלפיו על רכס הגיבעה לאורך כביש רמות, ובין קריאות „שבעס" הטילו אבנים לעבר המפגינים.

בעין מפגין חילוני נפגע בעינו מ־אבן שהוטלה מהעבר הדתי. תחילה חשבו כי איבד עין ובמקום פרצה בהלה, אך אחר־כך התברר כי עינו בסדר.

בלי הכרה הפצוע ששכב קודם לכן על הכביש (בתמונה מימין למעלה) הושכב על אלונקה כשהוא מחוסר הכרה ומובל לאמבולנס. את אשר לא הצליחו המפגינים הדתיים לעשות למפגינים החילוניים עשה פרש משטרה.

סוסים בועטים

ה שוטרים שנעזרו מן השיעמום, הס־תערו על הדתיים. רק אז הסתלקו הדתיים אל עבר הבתים הסמוכים שלהם. כשראו זאת החילוניים אזרו אומץ, חזרו אל הכביש, וידו אבנים אל עבר התריסים שהוגפו מבעוד מועד.

בצד הדרך, כמו מכוניות אחרות שעליהן יכלו השוטרים להצביע כמכוניות־מחאה, עד צאת השבת.

ראשי מפגיני רמות הבינו כי הזמן פועל לרעתם. השמש החלה לשקוע והיתה סכנה שהשבת תצא, הדתיים ייעלמו, ולעשרות הצלמים וצוותי הטלוויזיה לא יהיה חומר ראוי לפירסום. לפתע החלו החילוניים ליידות אבנים אל עבר הדתיים. „התכוונו שהם יברחו מחשש פגיעה, השוטרים יהיו עסוקים איתם, ואנחנו נוכל להסתער על הצד השני," הסביר אחר־כך אחד ממנהי־גיהם. אולם הדתיים היו מוכנים. לידם היו מצבורי־אבנים מוסתרים. על החילוניים הוטל מטר אבנים גדול. הצעירים, שקודם לכן הראו אצבע משולשת וקראו קריאות בגנות השתמטותם של הדתיים משירות בצבא, נסו על נפשם.

החילונים ברחו

ב משך שעתיים נדמה היה כי הפגנה זו תעבור בשקט. השוטרים הקפידו על כך שאף אחד ממפגיני שני המחנות לא יירד אל הכביש. מדי פעם ניסה אחד ממארגני הפגנת תושבי רמות לפרוץ בראש, התרכזו על צלע הגיבעה אלפי דתיים, לבושי קפוטות של שבת ושטריימלים, והחלו בצעקות ה„שבעס" שלהם.

את פני שני המחנות הקביל כוח מישטרה גדול. שוטרים מבאר־שבע, דימונה ואשקלון הובאו כדי לתגבר את שוטרי ירוישלים לקראת ההפגנה הגדולה, עליה הכריזו כלי־התיקשורת מבעוד מועד.

כשעימו כמה צעירים, אל עבר הצד השני, „השחור". אך השוטרים, שהיו משועממים מחוסר מעש, רק המתינו לכך, וזינקו קדימה, כדי להחזירו לצד שלו. גם האב־רכים ניסו מדי פעם לפרוץ אל עבר קציני המישטרה, שהיו בתוך, כדי לנסות ולשכנע אותם לאסור את התנועה בכביש. אולם פיקודיהם של אותם קצינים לא נתנו לאב־רכים להגיע עד למרכז הכביש.

אז החלה שיירת המכוניות של תושבי רמות לנוע הלוך ושוב על כביש המריבה. הנהגים צפרו צפירה קצובה והנוסעים הני־פו אצבע משולשת לעבר הדתיים. את הסאה הגדישה משאית, נהוגה בידי בן תישחורת מתושבי רמות, אשר נסעה הלוך ושוב, כשהיא משמיעה צפירות מצופר־אוויר, בי־דומה לזה של אונייה. בעל המשאית הורד על־ידי אחד השוטרים והמשאית הוחנתה בצד הדרך, כמו מכוניות אחרות שעליהן יכלו השוטרים להצביע כמכוניות־מחאה, עד צאת השבת.

ראשי מפגיני רמות הבינו כי הזמן פועל לרעתם. השמש החלה לשקוע והיתה סכנה שהשבת תצא, הדתיים ייעלמו, ולעשרות הצלמים וצוותי הטלוויזיה לא יהיה חומר ראוי לפירסום. לפתע החלו החילוניים ליידות אבנים אל עבר הדתיים. „התכוונו שהם יברחו מחשש פגיעה, השוטרים יהיו עסוקים איתם, ואנחנו נוכל להסתער על הצד השני," הסביר אחר־כך אחד ממנהי־גיהם. אולם הדתיים היו מוכנים. לידם היו מצבורי־אבנים מוסתרים. על החילוניים הוטל מטר אבנים גדול. הצעירים, שקודם לכן הראו אצבע משולשת וקראו קריאות בגנות השתמטותם של הדתיים משירות בצבא, נסו על נפשם.

סוסים בועטים

ה שוטרים שנעזרו מן השיעמום, הס־תערו על הדתיים. רק אז הסתלקו הדתיים אל עבר הבתים הסמוכים שלהם. כשראו זאת החילוניים אזרו אומץ, חזרו אל הכביש, וידו אבנים אל עבר התריסים שהוגפו מבעוד מועד.

ראש העיר, טדי קולק, הופיע במכו־ניתו, נהוגה בידי מנכ"ל העיריה רוני פינשטיין. תושבי רמות הזועמים הפנו לעברו את כעסם, הקיפו את המכונית שלו, והחלו לקרוא לעברו קריאות גנאי. נדמה היה כי כל הזעם שהצטבר כנגד הדתיים יצא על קולק. שוטרים ופרשי־מישטרה מיהרו לעבר מכוניתו של טדי, שפניו קפאו למשמע קריאות הגנאה. הם חילצו אותו אל ניידת מישטרה שמיהרה להסתלק מהמקום.

כמה צעירים חילוניים ניצלו את המהומה שיצר טדי, הצליחו לעבור לצד השני, והתנפלו על קבוצה של דתיים. שוטרים, בעיקר פרשים המאומנים לפיזור הפגנות, דלקו אחריהם. השוטרים, שבשיחות אי־שיות תמכו במפגינים החילוניים, נעלבו, כפי הנראה, על כי רומו על־ידי החילונים. שלושה מהמפגינים נפצעו, אחד מהם קשה, מבעיטות סוסי המישטרה ומן האלות שבידי רוכביהם. האמבולנסים, שהוצבו בכוננות, נכנסו לפעולה. גם הם זכו לקריאות „שבעס" כאשר דהרו בכביש בייבבת צופרים.

בעמל רב הצליחו השוטרים להחזיר את המפגינים החילוניים, אותם שלא נפצעו, לעבר שלהם. אז נקטו הדתיים יוזמה מיל־חמתית משלהם. מטר אבנים ולבנים נחת על העבר השני. כמה זגוגיות של מכוניות חונות נופצו. אחד המפגינים, יעקוב מרי, נפגע בעינו ושתת דם. „הם הוציאו לו את העין," קראה בבהלה נועה, מוועד־הפעולה של תושבי רמות, שהיתה עסוקה בהחתמה על עצומה. מאוחר יותר התברר כי הפגיעה בעינו של סרי אינה כה חמורה.

בשעה שש אירעה התפנית. כגוש אחד, ותוך שניות, נעלמו הדתיים מהשטח. „אנחנו צריכים ללכת לסליחות," הם התנצלו. „הם יחזרו אחרי התפילה," טען יוסי ידיד ממנהיגי חילוני רמות. „אבל אז מחכה להם הפתעה. החבר'ה שלנו שהיו במישחק של בית"ר ירושלים יגיעו הנה. הם מחוממים על כך שלא ניצחנו, ונראה להם."

בשבוע הבא נשק חם

ל דיד יא הסתפק בכך. הוא פנה אל יחזקאל לביא, עוזרו של שר־הפנים הד"ר יוסף בורג, שצעד לדברי'ו מביתו בבית־הכרם עד לרמות כדי להיות קרוב למאורעות: „תודיע לבורג (מתחרז עם אורג) שבשבוע הבא אנחנו נשתמש בנשק חם. המישטרה לא שומרת עלינו, אנחנו נשמור על עצמנו." כאילו כדי להוכיח כי איומיו רציניים, הגיעה קבוצה בת עשרה אנשים אשר סיפרו בגאווה: „הקפנו את השכונה הדתית, הגענו אליהם מאחור והצלחנו לזרוק להם אבנים לתוך הבית, בלי שהמישטרה תתפוס אותנו."

הדתיים לא חזרו מהסליחות אל זירת הקרב, והחילוניים התחילו להתפזר. מומ־חית־ההפגנות הג'ינג'ית הכריזה ברמקול: „חבר'ה כולם באים הנה בשבת הבאה בשעה שלוש אחרי־הצהריים. בשבת הבאה כבר נראה לדוסים."

יוסי ינאי ■

למחרת ירושלים: פארה פוסט ליד הפיראמידות של גיזה ובמסע־קניות בקאהיר

הכוכב לא נפל

פארה על יאכטה בנילוס, מול רובע־העשירים זאמאליק בקאהיר

פארה פוסט הגיעה לקאהיר במצב־רוח מרומם. המנוחה באילת והשיחה הטלפונית עם בעלה לשעבר, לי מיג'ורס, עשתה נפלאות. בתיאבון זללה את הספא־גטי שהכין, במו ידיו, ג'ורג' בארי, נשיא חברת ברוט־פאבורג'ה.

במצריים יכלה פארה ליהנות מאל־מוניות. ההמונים לא דרסו אותה, אף ש־היא התרוצצה בכל אתר היסטורי ועמדה על המקח בהנאה, כשהיא מורידה מחירו של ארנק קרוקודיל מ־120 דולר ל־70. במסיבת הקוקטייל, במלון „שרתון", הר־גישה כמו בבית, עם שגריר ארצות־הברית במצריים, אלפרד אתרטון, ובמועדון ח־לילה „סהרת" למדה לרקוד ריקודי־בטן. וגם עשתה דבר שחברת הביטוח לא היתה מרשה: היא טיפסה על הפיר־מידה בגיזה, כדי לקבל תמונה של „פארה קטנה־קטנה על פירמידה גדולה־גדולה". השומרים עצרו את נשימתם והתחננו „רדי כבר", אבל המלאך לא מעד ובדי־לוגים קלים הגיע לפיסגה.

כפי שאינך רואה...
"אווקס" הרבה יותר טובה מהתחבושת ההיגיינית שלך.

יש לך לפעמים הרגשה שהתחבושת שלך בולטת מאחור?

לדוגמנית שבצילום יש "אווקס". אינך רואה? ברור. כי "אווקס" אינה בולטת. הקצה המשולש (בלעדי ל"אווקס") משתלב היטב במבנה גופך.

האם התחבושת שלך אטומה לחלוטין?

ב "אווקס" יש בטחון משולש:
1. כושר ספיגה מיוחד.
2. שכבה פלסטית אטומה לחלוטין.
3. רק ב"אווקס" קצות התחבושת מודבקות בצורה הרמטית ואינן מולחמות.

האם התחבושת שלך זזה לפעמים?

"אווקס" אינה מסוגלת לזוז. היא נצמדת לתחתונים בדבק. רק ב"אווקס" יש שני פסי הצמדה עם דבק למניעת כל תזוזה.

Target Adv.

evax

מספר 1 באירופה. אינך רואה מדוע?

הפצה: גורי 850978, 03-859819 / הפצה לבתי מרקחת: טלמור 256976, 03-217608

איזהו חכם,
הרואה את הנולד...

סקר דעת קהל הוכיח כי 86% מלקוחותנו ממליצות עלינו בפני חברותיהן.
אותנו זה לא הפתיע!

משך חמש שנים למדנו את כל בעיותיהן של האמהות לעתיד. בהתאם לנסיון שצברנו פיתחנו ושיכללנו את שיטות השרות וההדרכה שלנו. כך שתתאמנה לכל אשה ואשה.

שיטת התשלומים שפיתחנו נועדה לחסוך לכם מאות ולעיתים אף אלפי לירות בעת רכישת המוצרים והפריטים להם תזדקקו לקראת הלידה ואחריה.

זה לא הפתיע אותנו. אבל זה לקח לנו חמש שנים להוכיח כי אך ורק מי שמתייחס ברצינות לאשה בהריון, יכול לזכות באמונה המלא.

צוות היועצות המקצועיות שלנו הוכשר במיוחד לצורך חפקיד זה.
יועצות שילב חצגנה ותדגמנה בפנייך את כל הדרוש לך לטיפול ברך הנולד.
ללא כל מגבלת זמן.

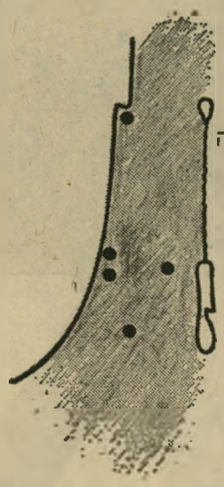

משך חמש שנות פעילותנו, פתחנו חמישה סניפים ברחבי הארץ, מה שמקל עלייך הן לקראת הלידה, והן בסידה שתיזדקקי לשרות או לתיקוני פריטים לאחר הלידה.

אלו הן רק כמה מהנקודות המייחדות אותנו כחברה הגדולה והאמינה בישראל לשיווק מוצרים.
לאם, לתינוק ולילד. היכנסי לאחד מסניפינו ותני ליועצת שילב להקדיש לך ולבעלך - שעה מזמנה.

שילב

לאם לתינוק ולילד

חמש שנים, חמישה סניפים
10,000 אמהות מרוצות

תל־אביב : רח' אבן גבירול 14
ירושלים : רח' יפו 68
חיפה : רח' הרצל 46
באר שבע: רח' הרצל 90
ראשל"צ : רח' הרצל 73

דף חדש

חנוך מרמרי

שליסל

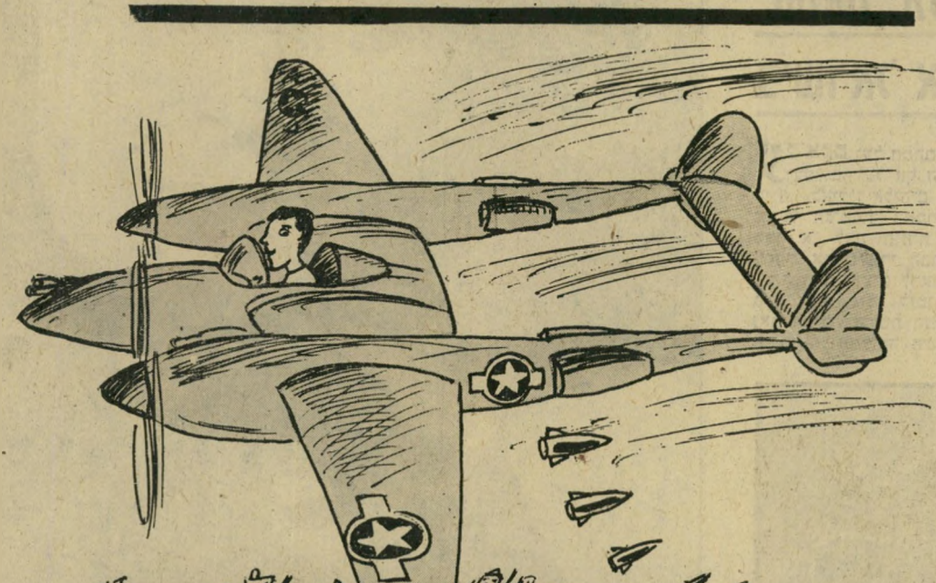

פגעת־בול

היה איש ושמו שליסל, שהנאצים חתכו לו את הלשון בשואה והכניסו לו בעיטה ברגל. הוא לא מת מזה, אבל גם לא נשאר בחיים.

יום אחד הופיע במרתף־בניין בעיר נמל לחוף ים חם. אלפי קילומטרים דרומית לשואה. היתה לו מיטה אחת ופתיליה אחת וסיר־לילה וברז מים וקרטון סחורה. הוא בא למכור ממתקים לילדי דור־המידבר.

היה דור ילדי־מידבר, עם אצבעות זריזות וגמישות מרוב נגינה בחליל, שבילבלו לשליסל את שאריות מוחו, ותוך כדי כך גמרו לו את הוואפלים בלי שיר־גיש. בכל ואפל היה כרטיס נושא תמונת מפציץ. תמונות של מפציצים אנגליים, מפציצים אמריקאיים, מפציצים גרמניים.

היו מפציצים גרמניים שיצאו בוקר וערב להפציץ את האנגלים. היו מפציצים אנגליים ואמריקאיים שיצאו יום ולילה להפציץ את הגרמנים. עמד שליסל בפתח הביתן שלו, במרכז המחנה, באמצע השואה, והביט לשמיים. מפציצים באים ומפציצים הולכים, כולם טרודים במשימותיהם. כולם ממהרים להפציץ במקומות אחרים. במקומות הלא־נכונים, חשב שליסל, שעדיין חשב.

יום אחד, ב־19 בספטמבר 1944, בשעה 1220, חרג מפציץ אחד, נושא סמלים לא־מזוהים, מבין שורות־המפציצים היומיות שבאו והלכו. הוא חג מעל לביתני המחנה וחחל צולל לעבר ביתנו של שליסל. המפציץ הכבד חלף נמוך־נמוך מעל לראשו, אך במקום לשחרר פצצה, שיחרר מיכל־מתכת מחובר למיצנח. בעוד המיכל צונח ונוחת לרגליו של שליסל המופתע, נסק המטוס ונבלע בתוך השמיים.

שליסל הרים את המיכל ומצא פתק בתוכו. כך כתוב היה בפתק:

עתידות

יום אחד, אחרי שתמות, תהיה משוגע. תמכור מפציצים בשקיות־נייר בארץ מידברית. תמכור מפציצים פשוטים, שלא שווים הרבה: מוסקיטו ולנקסטר ושטוקה. תמכור מפציצים ששווים שניים: יונקרס והייינקל ומיבצר־מעופף. תמכור מפציץ ששווה חמש, אבל מחליפים אותו תמורת שבע: בי עשרים־ותשע, נושא פצצות־אטום. ילדיים יהודיים יהיו לקוחותיך, במדינת־יהודים. על ההר שבו נשחטו נביאי הבעל.

שליסל הביט בשמיים. המפציץ הבודד היה בגובה חמישה־עשר אלף רגל, ועדיין המשיך לנסוק, כשהוא מבצע מעגלים מסביב למחנה. לכאורה בי שבע־עשרה רגיל, אך במקום הכתובת, דומבו, או, יומבו, היה חקוק שם באותיות סת"ם, ליד מיקלעי החרטום:

שדי

טייסו של המפציץ, היום כבר מותר לגלות, היה אליהו הנביא.

חיים לאחר המוות

היתה כתובת־הגרלה מודפסת, לפעמים, מאחורי תמונות המפציצים בשקיות הוואפלים: פגעת־בול. מי שפוגע בול זכאי לעוד ואפל ולהפצצה נוספת. מנגנון, מפקד טייסת שטוקות בקסדת־גוליית מול במות יום־העצמאות, העתיק בזהירות עם קופי את הכתובת על אחורי מפציציו. אחר־כך ניפנף בה מול עיניו הריקות של שליסל, לקבל אישור להפצצות נוספות.

היה דוד הארדי בין המון ילדי גימנסיה בחולצות תכלת ליד המדפים. ילד חזק עם חינוך מוסיקלי, בעל אוסף גדול של מפציצים. הכי גדול. הוא סחב טייסת בשעה, להק ביום, כנף בשבוע. היו לו מאה דיביזיות מוטסות. היו לו שיבעה בי עשרים־ותשע יקרים ונדירים. כל אחד מהם יכול להשמיד עיר יפאנית שלמה. כשיגדל, כך כתב בחיבור, יילך להיות טייס.

יום אחד, ב־14 באוקטובר 1959, בשעה 1335, שעה שידו של דודי בחשה בקרטון הוואפלים בתוך המהומה הכללית, חמק אל בין אצבעותיו מסטיק אמריקאי ורוד וצמיג. מסטיק זה נודע בשם ,בזוקה' — על שם מכונת־הפצצה ידועה. כשבדק דודי את שללו על הגדר, חמש דקות מאוחר יותר, גילה את המסטיק בין שקיות המפציצים. בתוך החפיסה היה מקופל פתק צבעוני. בפתק היה כתוב:

עתידות

כשתיגדל, תרבה במסעות בעולם. תהיה קצין־ביטחון במטוס־נוסעים, שהוא פיתוח אזרחי של מפציץ נושא פצצות־אטום. אתה תהיה מגינם של אנשים שצריכים היו להישמר מפניך. אצבעותיך הזריזות יחטטו בתיקים רבים, אם כי סיכוייך להוציא משם שלל קלושים. עיניך יוכלו להסתתר מאחורי משקפי־שמש, כך שלא תזדקק להבעת־פנים משל עצמך. יהיה לך אקדח בכיס, אך תוכל להשתמש בו הרבה פחות מאשר באקדח החיצים שבו אתה מחזיק היום. אנשים יחששו מפניך, אך יעריכו אותך. יפחדו, אך יעריצו. תהיה סמל של גבריות ושל הצלחה. צעירה אחת, אמריקאית, יהודיה, יפה, תראה בך סמל לגזע חדש: יהודי גברי וגאה. לאביה מיפעל טקסטיל בניו־ג'רסי. אביה יקרא לך ,חתני'. אחר־כך ,שותפי'. אם כי בניו־יורק ערפילי ומעונן, יישארו משקפי־השמש על עיניך שלושים־וחמש שנה. נוח יהיה להם שם.

היה איש ושמו שליסל בלי לשון ובלי רגל. הוא קיבל מהשואה, כך אמר שיקו, שמבין ברפואה. איש זקן בן שלושים או בן מאה, עם פה קרוע בחיוך מת וזיפי־זקן באורך משתנה. כל פעם שחושיו הפגומים מגלים לו שמפציצים נעלמים מקרטון הוואפלים, הוא פורץ בחירחורים של זעם ומנסה להציל את הסחורה. איזה סיכוי יש לו עם רגל ניגררת מול דור שלם של ילדי־טבע?

דור אחרון לשיעבוד

מכין סנדביץ' ותפוז

לדור ראשון לגאולה

היו ילדי טבע אלימים וצחקניים, שנולדו כדי לשמש גיהינום פרטי לאדם שמת חמש־עשרה שנים קודם. יותר משאהבו את הוואפלים, אהבו את המפציצים, ויותר משאהבו את המפציצים — אהבו את החירחורים. כשנשמעו החירחורים היו צוחקים וממריאים לשמיים. אוכלים בחוץ את הוואפלים עד כמה שניכנס, ואת השאר מעיפים באוויר, בשביל החתולים, אולי. לכולם בילקוט סנדביצ'ים עם גבינה או נקניק ותפוז או תפוח. לכולם הורים מודאגים, שמאחוריהם שרופים כל הגשרים ולפניהם גשרים שטרם נבנו. כשיגדלו יילכו להפציץ גשרים. עם חינוך מעולה ורקע אידיאליסטי־טכנולוגי הם יתגברו וישתלטו בקלות על מיצערות, נוריות־בקרה, מחשבים, כוונות אלקטרוניות. שיעורי־החליל נותנים קואורדינציה לידיים. קואורדינציה בידיים עוזרת להוציא משליסל מפציצים, והכרחית להטסתם.

היה איש ושמו שליסל ששימש מטרה ראשונה למפציצי־העתיד. אחרי שלמדו חשבון ותורה ומשהו על האביב שהגיע ועל פסח שבא, הם באו להתאמן אצלו. הכנה לחיים. הסתתרו והגיחו, צללו ונסקו. פגעת־בול, פגעת־בול. השאירו מאחוריהם אדמה חרוכה, מדפים ריקים. עיניים ריקות.

כל שנה ביום־השואה מלבישים אותם ביגדי־חג ומעמידים אותם דום. ילדי־מידבר שזופים לבושים־לבן עומדים לזכר אלה שניצלו ממכירת ואפלים, אלפי קילומטרים צפונה. המורה שושנה מסתובבת בין השורות, משגיחה שלא יהיו הפרות סדר ומשמעת. אחר־כך מקריאים בקול לא־יציב, חסר־ביטחון וחסר־הבנה, את הקטע על הילד היתום שנמלט מקלגסיו של היטלר. היטלר זה חבר של טרזן. היו לו הרקטות הכי טובות בעולם. הוא גמר בשואה מיליונים ילדים יהודים יתומים מסכנים. הוא הפציץ את הרשלה ואת מוישלה ואת חנשם. הוא הפציץ את שליסל בלשון, אבל לא מספיק טוב. היטלר קיבל עונש ומת בקבר השחור. שליסל מחרחר בקבר הלבן.

המורה שושנה לא הכירה את שליסל. היא הולכת ישר הביתה, לא קונה גרעינים או ואפלים, אבל מעמיסה את כולם דום לזיכרו. אחרי הטקס מחליפים בגדים ורצים להפצצות. הפצצות של צנוברים, של אבנים, של מגרפות בראש. לפרופסור זלצר, נוירוכירורג, היתה הרבה עבודה בתפירת ראשי דור־המידבר.

הפצצה

היה אצל שליסל בין המדפים ילד אחד ושמו ארון. יום אחד יתגייס לצבא ויילך לקורס טיס. הוא יהיה טייס מפציץ.

יום אחד, ב־9 במאי 1977, בשעה 0809, תשע דקות אחרי צפירת הזיכרון לשואה ולגבורה, הוא יצלול עם מפציצו אל מיגרש המיסדרים לובש־החג. הוא יפציץ שורות ילדים בחולצות לבנות ויצלוף במורות בשמלות פרחוניות. הוא יטיל פיצצת נפל"ם אל הבמה, ואשה תשרוף את נר־הזיכרון. אחר־כך ינסוק במעלה הרחוב וייכנס עם פצצתו האחרונה אל המרתף של שליסל. שליסל כבר יעמוד בכניסה. יחכה לו.

השחקנית בלאנש בייקר, בתם של במאי יהודי ניצול שואה, ושחקנית הקולנוע קרול בייקר, ומי שהיתה גיבורת הסידרה „שואה" מעצבת בסרט אמריקאי המוסרט בישראל את מרים הבתולה, אמו של ישו

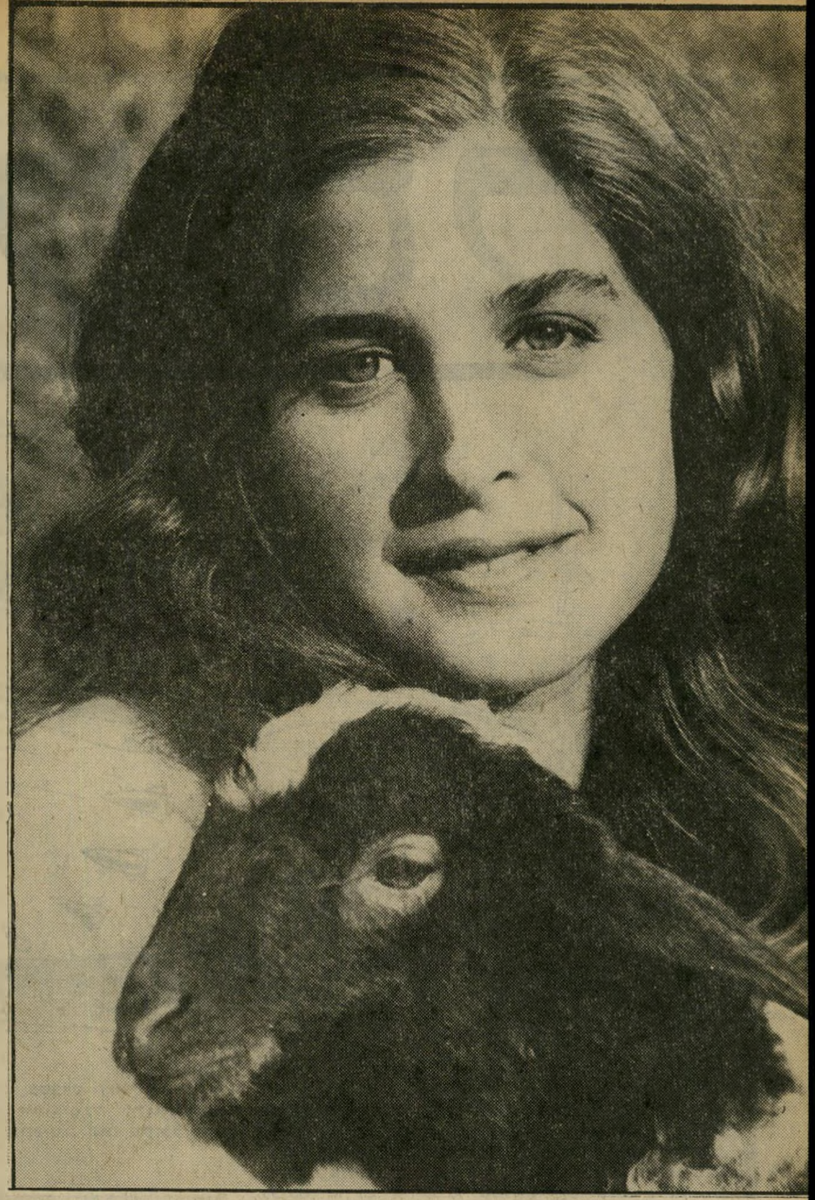

למרי טלה קטן בלאנש בייקר בתפקיד מרים הבתולה עם הטלה, שעל פי האגדה הלך אחריה במידבר לאורך כל הדרך, מנצרת לבית־לחם. הטלה שניבחר לשחק בסרט הובא לאתר הצילומים יחד עם אמו והרועה שלהם.

עפ"י ועל חמתם של ציניקאים בארץ ובעולם, ועל אף הכרזותיו של שבועון טיים, כאילו אלוהים מת, העובדה היא שבכל חג־מולד באמריקה, בין אם ירצו בכך או לאו, חוזרת הטלווייה ומשדרת מחדש את סיפורי הברית־החדשה.

ההמונים רוצים לראות את הסיפור, אבל גיוון קטן, מזמן לזמן, יכול רק להועיל. זאת הסיבה שרשת הטלוויזיה האמריקאית, אנ־בי־סי, החליטה השנה לסמוך ידיה על שלא רק שהם מדהימים ומגוונים, אלא שהם יכולים לשמש גם תחליף לסיציליה וליוגוסלביה, שלא לדבר על האותנטיות של סיפורי התנ"ך.

מי, למשל, שמע על כפר ערבי בשם נעלין, לפני שקורמן גילה אותו? מספרים שהוא עשה עיסקה עם אנשי מצדה, על הגבעות שבסביבה, שלא יחטפו גבעות האחד מן השני.

שישה שבועות חמים של הסרטה. שלוש גירסה חדשה, לפיה מרים ויוסף, הוריו של ישוע הנוצרי, הם שניהם צעירים רכים, ולא כמסופר באגדה, כאילו הוא זקן ממנה בשנים רבות, ושסיפור האהבה ביניהם אינו אלא גילגול מוקדם של רומיאו ויוליה — לא בוורונה אלא בנצרת.

ההריון הקדוש לאחר שמרי רואה כיצד חייליו של הורדוס צובעים את אביה היא מכריזה, שהיא הרה ללדת את בן האלוהים. יוסף מוטרד מן החשד כי בגדה בו, עד שבא המלאך גבריאל ומאשר את דבריה.

משואה לישוע

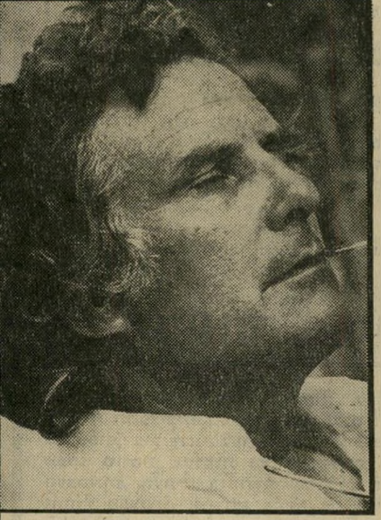

הבמאי אריק טיל, במאי שנולד בלונדון ועובד בקנדה, התייחס לסיפור כאל סיפור אהבה עם גוון טרגי, מה שעושה אותו לאנושי וכנה.

בדרך כלל, כאשר מחליטים לעשות סיפור כזה, המקום המתאים ביותר כדי לצלם אותו הוא — אולפן סרטים. אולי ההגיון היה מחייב לצאת לנצרת עצמה, אבל חברות הסרטים האמריקאיות סוברות, בדרך כלל, שבאולפן נוח יותר, ובכלל, אפשר לשחזר שם נצרת אמיתית יותר מנצרת עצמה.

אבל, ברוך השם, יש גם מי שחושב אחרת. כמו ג'ין קורמן, מפיק סרטים אמריקאי, המאמין בפוטנציאל הקולנועי של ישראל יותר מישראלים רבים. הוא הפיק כאן בקיץ שעבר את התו האדום הגדול, עם לי מארווין בתפקיד הראשי, והוא חזר לכאן, הן משום שלמרות הכל, ארץ הקודש היא המקום שבו צריך לצלם את סיפורי הקודש, והן משום שהוא משוכנע ששום דבר מן הנוחיות של האולפן לא יחסר לו, בסיוע האדיב והנלהב של הצוותים הישראלים.

ואין זאת אגדה לצורך כתבה עיתונאית, אלא האמת לאמיתה. אמנם, על פי החוזה, הצטייד במאי קנדי מנוסה, אריק טיל, ובשחקנים שהחתימה החברה המפיקה ב־חו"ל, אבל חוץ מאלה — הכל תוצרת הארץ: החל מהשותפת, חברת ההפקה הישראלית ישראפילם ומנהל ההפקה, צבי שפילמן, דרך הצלם, אדם גרינברג, שאותו אין המפיק חדל מלהלל ולשבח, אחרי שעבד עימו גם על הסרט הקודם, דרך צוות ההפקה הטכני, הישראלי למהדרין, והפיתוח במעבדות האולפנים המאוחדים, וכלה בנופים כחול־לבן, שקורמן מכיר אותם יותר מתושבי הארץ עצמם, וטוען שים וחמישה אתרי צילום, מהם בעייתיים מבחינה פוליטית, כמו נעלין, או בעייתיים מבחינה פיסית, כמו ואדי קלט, או גבי־מוסה. כולם יפהפיים. אבל קשים ומעייפים בימי החום ומשמשים עדות חיה לקשיחות הטיפוסים שחיו במידבריות.

„האחות עבדה שעות נוספות," הצטחקה בלאנש בייקר, מרי, שעברה ישר משואה,

מישמר הגבול מראה אופייני בכפר הערבי נעלין: חייל מישמר הגבול דרוך לכל גילוי עוינות, משוטט בין שיחי הצבר המקיפים את הכפר. החיילים הרגישו הקלה, כשהצטרפו אליהם שומרים של צוות ההסרטה.

לידת המשיח

מעמד הסיום של **מרי ויוסף** — סיפור אהבה מתרחש במערה ולא באורווה, כפי שמתארת המסורת את מקום לידתו של ישו. מרי, השחקנית בלאנש בייקר, ויוסף, השחקן ג'ף איסט, מתבוננים בתינוק שנועד לשאת על גבו את סבל האנושות, אבל עדיין זוהרים באושר של הרגע, שהוא חזויה ראשונית וחדשה לשניהם.

ביבי דול

השחקנית קרול ביי־קר, אמה של בלאנש, שהתפרסמה בתפקיד **ביבי דול**, בסרט ה־יחיד שעשתה עם אביה של בלאנש, ה־במאי ג'ק גרפין, בשנת 1961, **משהו פראי**.

שלו לארץ ישראל היו סיפורי השכנים. ג'ף איסט, בנו של סוכן קרקעות, התגלה על ידי ציידי־הכשרונות של יונייטד ארטיסטס, שחיפשו האקלברי פין שובב ומנומש ומצאו את ג'ף, שהיה אז בן כמעט ארבע־עשרה. אחר כך היה סופרמן המתבגר, בשיער צבוע לשחור, וג'ק לונדון הצעיר באפיזודה מחיין של הסופר, ביחד עם רוד שטייגר. הליהוק כיוסף לא השאיר לו זמן לנשימה ארוכה בין שתי ההפקות, והוזקן שהודבק לו גרם לו מבוכה לא קטנה. „הייתי כל־כך רחוק מכל הפיפורים האלה, כל־כך חסר־ביטחון וחסר־כלים. אבל העזרה שהגישו לי, גם הבמאי וגם בלאנש, שהיתה ידידה טובה ומבינה גם על הבמה וגם אחרי שעות העבודה, נתנו לי הרגשה ביטית. נעזרתי ברעיון של האהבה הגדולה הגורמת לאדם להאמין בלי מצרים. יוסף אוהב את מרים כל־כך, עד שהוא מוכן להאמין לה שלא בגדה בו, ולקבל את הרעיון שהיא נושאת את המשיח, לא לש־אול שאלות ולעמוד לצידה בשעות הקשות. ואם להיעזר במיסטיקה — אחרי שקיבלתי את התפקיד נזכרתי פתאום כי שם הטבילה שלי היה 'יוסף'. צלצלתי לחברת ההסרטה ואמרתי: אולי יש בכך סימן שתפקיד זה אכן נועד בשבילי?"

עדנה פיינרו ■

„לכן, כשבאתי לעבוד על מרי וג'וזף החלטתי להיעזר בתולדות האמנות. והרי זה בדיוק השטח האהוב עלי. התחלתי לעבור על כל ציורי הרינסנס, המתארים קדושים ודמויות דתיות, ולהתעכב על הגדולים שבהם, ובעיקר על ציורי המדונה של ליאונרדו דה־וינצ'י."

חוויה אחרת שעברה במיסגרת ה־מחקר, יכולה לשמש תסריט לקומדיה: „הסרט מסתיים בלידה ואני מעולם לא ילדתי. החלטתי לגשת לבית־יולדות ולעקוב אחרי לידה. בלילה הראשון חיכיגו שלוש שעות ללידה מצופה אבל זו לא הגיעה. בלילה השני ילדה היולדת בניתוח קיסרי ושוב לא יכולתי לעקוב אחרי הצירים המצופים, במהלך לידה טבעית. בלילה השלישי — ילדה היולדת בת בדרך לבית־החולים, ולי לא נישאר מה לראות. וסוף־סוף, כשבלילה הרביעי עקבתי אחרי ה־לידה מתחילתה ועד סופה, כמעט עד סופה — התעלפתי, ומצאתי את עצמי שוכ־בת במיטת בית־חולים..."

מול בלאנש, המתגעגעת לשיקספיר ול־איבסן (תפקידה האחרון היה עם כריסטופר וולקן, מצייד הצבאים, בהצגת אוון הפרא), עומד נער אדמוני ויפה עיניים, כיאה ליוסף, צאצא לבית דוד, אם כי בית הוריו האמיתי הוא בית קתולי בקנזס־סיטי, והקשר היחידי שם שיחקה את תפקיד הבת הצעירה של מישפחת וייס היוצאת מדעתה, לתפקיד קשה לא פחות: צעירה הנחשבת לתמהונית כשהיא מודיעה שהיא נושאת את המשיח. „הייתי צריך להיות הלוליין־הכפיל של עצמי," מספר ג'ף איסט, שטיפס על חומה בהתקפה על מחסן נשק רומאי, זינק לגובה,

המפיק

ג'ין קורמן בילה בישר־אל יותר מאשר בכל מקום אחר בשנה האחרונה. הוא בא לכאן בשנית ופיו מלא שבחים לנופים ולאנשים.

ילדי נעלין

ילדי נעלין, שמיספרם כימעט ועולה על המבוגרים, מתייחסים בחשדנות ובהס־תייגות לזרים הבאים לכפר. במשך כל ימי ההסרטה ניצבו על הגגות כשהם נועצים עיניים סקרניות בקירקס החי לעיניהם. בתחילה היו תושבי הכפר חשדניים, אולם במהלך העבודה התרככה האווירה אצל התושבים. **צילם: גרגורי רוז'נסקי**

נילחם פנים אל פנים ועשה בעצמו כל מה שאנשי מיקצוע מיוחדים עושים בדרך־כלל.

בלאנש, ילדת־כוכבים, עם עבר יהודי ומישפחה בירושלים. אמה, קרול בייקר, התגיירה כשנישאה לאביה היהודי, במאי התיאטרון הידוע, ג'ק גרפיין. הנישואין הסתיימו בשעוריה ובלאנש (ברכה), יחד עם אחיה הרשל (צבי), שהפך בינתיים למוסיקאי מיקצועי, נדדו עם האם לרומא, ואחר כך ללונדון. שניהם היו ילדים מחו־ננים וגמרו את לימודי התיכון לפני זמנם. בלאנש רצתה להיות רופאה, נמשכה ל־פיסול וגמרה במישחק תיאטרון, כשהמרתק אותה באמת, בכל עניין המישחק, הוא דווקא התחקיר. „אני ממש מטורפת לעבו־דת מחקר. כשהתכוננתי לתפקידי בשואה, יצאתי לצ'וסלובקיה ולפולין והלכתי לפי מפת מחנות־הריכוז שבהם היה אבא. הר־גשתי שאני חייבת לראות אותם המקומות.

הפסוקים של תשל"ט: מה הם אמרו

תשרי

● **יועץ ראש־הממשלה לענייני תיקשורת, דן פתיר,** על קמפ־דייוויד: „אני מאחל לכל החברים שלי מחנאות כזו."

● **ראש־הממשלה, מנחם בגין,** לדיילת מטוס חיל־

יועץ פתיר
מחנאות לחברים

האוויר האמריקאי, שהטיסו מ־וושינגטון לניו־יורק: „אם לא הייתי נשוי..."

● **ח"כ שימעון פרס,** על מיצעדו של ראש־הממשלה בנמל־התעופה בן־גוריון, ב־סיגנון האפיפיור: „אני משוכנע, שאחד משומרי־הראש שלו תקע לו אקדח בגב, אחרת אי אפשר להבין מדוע הוא הולך כך."

● **שר־הדתות אהרון אבו־חצירא:** „בגין לא מחבק אותנו כל פעם, הוא פשוט נשען עלינו."

● **ראש־הממשלה, מנחם בגין,** לסגן השר במישרדו, יורם ארידור: „אתה לא יודע על מה אתה מדבר, ואף פעם לא ידעת על מה אתה מדבר."

● **עזיזה בגין,** על האוטוגרפים שמעניק בעלה: „החתימות האלה שוות הרבה כסף."

● **השחקן טוביה צפיר,** כשחיקה את הנשיא יצחק נבון: „אני מוכן שיחזירו את הכל, אבל על אופירה אני לא מוותר."

● **ח"כ דויד גלם,** שחקר את המצב בבתי־הסוהר ב־ארץ: „שימעון („כושי") ריימון חי בגרמניה בארמון לעומת מצב בתי־הסוהר אצלנו."

● **ראש־הממשלה מנחם בגין,** על שר־החוץ משה דיין: „הוא מישפטן, כאשר הוא מתחיל מישפט אי אפשר לדעת איך הוא יגמור אותו."

● **ח"כ המערך עדי אמוראי,** על המדיניות הכלכלית: „לאחר המהפך הלכו כל היהודים לבנק והצמידו את הכסף שלהם, אבל את העתיד אי אפשר להצמיד, כי אריך מישכן אותו."

● **אחוד („אודי") דיין,** על מעשי אביו בקמפ־דייוויד: „משה דיין קיבל כמה בוטנים מג'ימי קרטר ותמורתם נתן לו כמה ישובים."

● **ראש עירית ירושלים, טדי קולק,** על חבר מועצת העיר, דויד ברגמן, הממונה על טיפות־חלב בירושלים: „האיש ההולך מדד אל דד."

● **ח"כ מרדכי וירשובסקי** על המילחמות הפנימיות בחרות: „עכשיו אני יודע מה זה המישפחה הלוחמת — המישפחה לוחמת כדי לגמור את בעל־הבית."

● **המלונאי חיים שוף** על ראש עיריית תל־אביב, שלמה („צ'צ'") להט: „מי שמתקן כביש באיזור התיירות של רחוב הירקון במשך שנה שלמה, אין לו ראש."

● **מזכירת ראש־הממשלה, יונה קלימוביצקי,** בתשובה על השאלה מדוע גידל המלך חוסיין זקן: „כדי שלא יחשבו שהוא אריה נאור."

● **רב־אלוף (מיל.) חיים לסקוב,** על מילחמת הגנרלים, זו מילחמת גנרלים."

● **מפקד מחוז תל־אביב,**

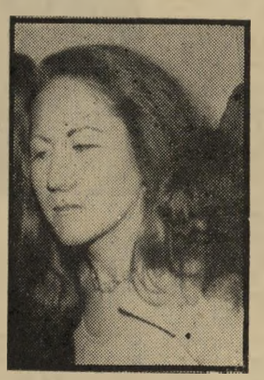

מזכירה קלימוביצקי
בין חוסיין לנאור

של המישטרה, ניצב משה טיומקין, בתגובה על האסון שבו נהרג שוטר מפליטת כדור ליד ביתו של שר־החוץ: „תמיד כשקורים אסונות וכשיש חללים, מצליח דיין לא להיות במקום."

● **ח"כ האגודה יעקוב גרוס,** בתשובה לשאלה מהיכן הוא בקיא כל כך בפירסומי־התועבה שאותם הוא תוקף: „אני התעמקתי בהם."

● **סגן ראש הממשלה, יגאל ידין,** בתשובה לשאלה מה שלומו: „תודה לאל, בלי שינוי."

● **רעיית שר־החוץ, רחל דיין,** כשנשאלה מדוע הקדימה לחזור מארצות־הברית בעוד בעלה נשאר שם: „גמרתי לערוך את הקניות."

● **שר־הדתות אהרון אבו־חצירא:** „מאז ועידת קמפ־דייוויד יושב ג'ימי קרטר וכותב ספר בשם מי קמפ."

● **מפכ"ל המישטרה, רב־ניצב חיים תבורי:** „אני לא מבין מדוע היו צריכים לשבת בקמפ־דייוויד 13 יום. אם היו לוקחים לשם את בנימין זיגל, הוא היה גומר את העסק בשלושה ימים."

חשון

● **דובר ראש הממשלה („נקדי") נקדימון:** כשנשאל מה יעשה מנחם בגין עם סכום הכסף שקיבל כפרס־נובל: „הוא יעביר אותם לקרן תל־חי."

● **ראש־הממשלה לשעבר, מנחם בגין,** לאחר שבגין ואנוור אל־סאדאת קיבלו את פרס־נובל: „אני רוא שלא קיבלו את ההצעה שלי, לתת להם את האוסקר:"

● **האלוף (מיל.) אברהם יפה,** על ברית־המועצות, אחרי שובו מסיור שם: „זה עולם המחרא."

● **שר־החוץ, משה דיין,** על חוזה השלום: „על חוזה זה אפשר לומר רק דבר אחד: חוזה לך ברח."

● **ח"כ מנחם הכהן:** „עתה, לאחר הכתרת יוחנן פאולוס השני, יש גם לעולם הנוצרי אפיפיור ממוצא פולני."

● **רס"ן (מיל.) משה ינוקא,** אחרי חתימת הסכם השלום: „אני חוזר לצבא־קבע, צה"ל צריך אנשים כמוני, שמכירים את הנגב."

● **ח"כ המפד"ץ דויד גלם,** על שר־המישפטים שמואל תמיר: „הוא אינו זקוק לייעוץ מישפטי אלא לפסיכולוג מישפטי."

● **רעיית נשיא המדינה, אופירה נבון:** „כשיצאתי לאוויר העולם רצו הורי לקרוא לי גולדה."

● **שר־האוצר, שימחה אריליך,** ליושב־ראש מוסד עצת המנהלים של אל־על, מרדכי בן־ארי: „אחד הדב־

חקלאי דיין
מילחמה בטיפשות

רים הכי ידועים במדינה הזאת, זה שאף מטוס של אל־על לא יוצא בזמן ואף מטוס לא מגיע בזמן."

● **ח"כ שימעון פרס:** „אנשי הליכוד הם יתומי־קש, משום שההורים שלהם נמצאים כל הזמן בחוץ־לארץ."

● **ח"כ המערך עזרא ברעם,** על נסיעותיו התכופות של מנחם בגין לארצות־הברית: „בגין נוהג כמו אותה צפרדע, המגיעה לאורווה ומרימה את הרגל כדי שיפרזלו לה פרסה."

● **אחוד („אודי") דיין** על אביו: „משה דיין כבר גרם להרבה מילחמות בחיים שלו, אבל המילחמה הבאה תיגרם בגלל הטיפשות שלו ולא בגלל רצונו להילחם."

● **ח"כ מרדכי וירשובסקי:** „רק פוצים ושוואנצים יכולים לחשוב שזקיפות קומה היא ערך לאומי."

● **הסופר בנימין גלאי** על השאה הפרסי: „השאה החש־בראש."

● **ח"כ חיים קאופמן,** ברצותו להסביר מדוע יש מעט צעירות יפות בתנועת החרות:

נוסעת ידין
בושות ואבא

„כשיש חרות פוליטית, אין חרות מינית."

● **הנ"ל,** על שר האנרגיה יצחק מודעי: „אנטיפת."

● **אהרון ידלין,** על יגאל אלון כפוליטיקאי: „לא סיפור הומוריסטי, אלא סיפור עצוב."

כסלו

● **חתן פרס ישראל, מרדכי („מוטי") קירשנבאום:** „הפיתרון היחיד לבעיות המדינה הוא להוציא את המדינה למסע הופעות בחוץ־לארץ."

● **ח"כ רוני מילוא,** על הביצים שהושלו לעבר קרוב מישפחתו, מנחם בגין: „מי אמר שבליכוד אין ביצים?"

● **הממונה־לשעבר, איסר הראל,** אחרי שהזה בהופעת דיסקו: „דיסקו קשור בסמים?"

● **אורי ידין,** בתו של סגן ראש־הממשלה, יגאל ידין, כשנשאלה מדוע אינה חוזרת מלונדון לישראל: „בגלל החבושות שאבא שלי עושה בארץ."

● **הכישון אבשלום קור,** על הוויכוח בממשלה על הצעיב: „זה היה ויכוח גוקב — ויכוח נוקב זה ויכוח שבסופו נשאר חור."

● **ח"כ שמואל טוביהדאנו:** „ההבדל בין פופאי לבין ייגאל ידין הוא, שכאשר פופאי אוכל תרד הוא מקבל כוח וכאשר ידין אוכל תרד הוא מקבל שילשול."

● **סגן שר־האוצר, יחזקאל פרומין:** „צריך להנפיק לירה עם זוטא, זו ה־

● **מרדכי („מוטי") קירשנבאום:** „המערך הוא החטא — והליכוד עונשו."

● **ח"כ המפד"ץ אברהם („אברמק'ה") מקמל** לנשיא המדינה: „אדוני הנשיא, האם כבר קיבלת את התפטרות העם?"

● **ח"כ שימעון פרס** על ח"כ אחדות, הלל זיידל, שהוא סיעת־יחיד: „ההסבר היחיד לכך שזיידל עדיין לא התפלג הוא ביולוגי."

● **שר־החוץ האמריקאי קאי לשעבר, הנרי קיסינג'ר:** „הסכם השלום בין ישראל למצריים ייחתם משום שישראל ממש מתחננת בפני ארצות־הברית שתאנוס אותה."

● **ח"כ מרדכי וירשובסקי:** „אסור להכות את הממשלה מתחת לחגורה — אין מה להכות שם."

● **ח"כ חיים קאופמן** על חוק גיוס בנות: „המקום היחיד אליו צריכות בנות לי־התגייס זה המיטבח."

● **שר־הביטחון עזר וייצמן,** על ראש־הממשלה מנחם בגין: „מנחם נובל."

● **ח"כ אברהם מלמד:** „ישראל מייצאת ידע לאיראן. השאה הפרסי הודיע כי בכוונתו למלוך במקום למשול, ואת זה הוא למד ממנחם בגין."

● **ח"כ יוסי שריד,** אחרי שהתפוצצה פרשת הח"כ ההומוסכסואל: „לא איכפת לי להיות הח"כ ההומוסכסואל, מה שמטריד אותי זה המזונות."

● **שר־הפנים הד"ר יוסף בורג:** „אני הבאתי את הפשע המאורגן לישראל."

● **שר־הדתות אהרון אבו־חצירא,** על החמשירן דידי מנוסי: „לשנינו יש מורחות שממציאים כל הזמן בדי־חות על שימחה אריליך."

● **הח"כ הקיבוצניק דני רוזולין:** „כשאני עובד בדיר, אני לובש חליפה."

טבת

● **ח"כ יגאל אלון:** „אחרי שברחנו קרייסקי אמר על מנחם בגין שהוא חנווני, אני

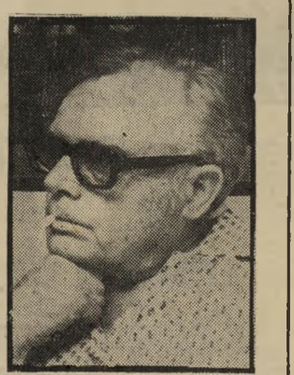

עיתונאי רוזנפרד
ממשלה וגעגועים

מקווה שבגין יהיה קצת חנווני ולא יחזיר הכל."

● **מזכיר הממשלה, אריה נאור,** על ח"כ צ'ארלי ביטון, שכבל עצמו באזיקים למיקרופון: „צ'ארלי לקח צורה היחידה להפוך את הלירה למושכת."

● **שר־הדתות אהרון אבו־חצירא:** „יש להחזיר את רמת הגולן — המדינה בין כה וכה אבדה את הצפון."

● **מזכיר הממשלה, אריה נאור,** כשראה בטלוויזיה את בגין בנמל־התעופה הקפוא של אוסלו: „ראש־הממשלה נמצא במצב שרבים מאזרחיו מאחלים לו כבר הרבה זמן: ב־15 מעלות מתחת לאפס."

● **ח"כ מנחם סבידור** על ח"כ פסח גרופר: „אי־דיוט!"

● **ח"כ שימעון פרס** על שרי הליכוד: „טימטום!"

זה לזה וזה על זה בשנה שחלפה?

לעצמו מיפרעה לעתיד, שבו הוא בוודאי יישב בבית־הסו־הר."

● **ח"כ דויד גלם,** על ח"כ דב שילנסקי, שהצית סי־גריה בעת דיון בוועדת הכס־

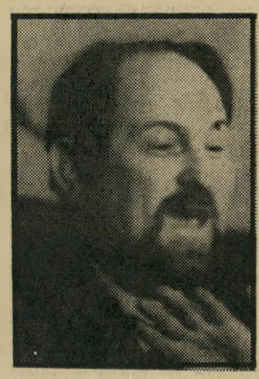

רב־ח"כ הכהן
אופוזיציה עיקבית

פים על הבנקים בישראל: „שילנסקי שורף את החמצן של המדינה."

● **חברון טוביה צפיר,** על שר־האוצר שימחה ארליך: „הוא זחל, תמים כזה, עד ש־הוא הופך לגולם, הולך לעבוד באוצר ויוצר את האינפלציה."

● **המשורר חיים חפר,** על האלבום שיצא לאור על מנחם בגין: „פעם היו מוצי־אים אצלנו אלבום־ניצחון, ה־יום מוציאים לאור אלבומי־כישלון."

● **העיתונאי שלום רו־זנפלד:** „מעולם לא נסלח לממשלה הזאת, המאלצת אי־תנו להתגעגע לקודמותיה."

● **ח"כ יוסי שריד,** בדיון ועדת הכנסת, האם להעניש את ח"כ צ'ארלי ביטון: „לח־ייב את צ'ארלי ביטון לבוא לחמש ישיבות רצופות של ה־כנסת."

● **מזכ"ל ההסתדרות ירוחם משה:** „במשק של־נו יש עכשיו הכי הרבה בי־קוש ללקקנים. אני צופה עתיד גדול לענף הגלידה."

● **ח"כ משה שחק,** ל־אנשי מפ"ם, שביקשו לפרק את המערך ולהסתפק בברית בין שתי המיפלגות: „עד עכ־שיו הייתם הידועה־בציבור של מיפלגת העבודה. עכשיו אתם רוצים להיות סתם פילגש?"

● **הסטיריקאי יואב ריפר:** „האופוזיציה באיראן רוצה שנחזיר לה את כל ה־שטיחים."

● **סגן ראש עיריית תל־אביב, דויד שיפמן:** „צריך להביא לארץ פועלים מיוון, תורכיה וקפריסין. אי־אפשר לסמוך על פועלים ער־בים, שלא עובדים בימי ששי ושיש להם צום חודש בשנה."

● **שר הדתות אהרון אבו־חצירא:** „הממשלה של־נו היא ממשלה של ראשי כנו־פיות."

● **ח"כ אבא אבן:** „ל־ח"כ גוסטב בדיאן יש מחלת מין — הוא כל הזמן מערבב זכר בנקבה."

● **ח"כ שימעון פרס:** „אצלנו בארץ לא מעריכים אף אחד, אלא אם כן הוא מת."

● **זהבה רב,** מזכירתו של שר־האוצר שימחה ארליך: „כל מה שעשיתי בשנה האח־רונה היה לחפות על השקרים של השר שלי."

● **ח"כ יצחק רבין,** ב־עיקבות שידור הסידרה גלג־לים בטלוויזיה: „אילו לסבתא היו גלגלים היא היתה רוק האדסון."

שבט

● **ראש־הממשלה, מנ־חם בגין,** על נשיא מצריים, אנוור אל־סאדאת: „התימהו־ני."

● **שר־הדתות אהרון אבו־חצירא:** „הטמפרטו־

אשת־חברה אדווה
המחר והאתמול

רה הממוצעת בכנסת היא 120 מתחת לאפס."

● **פרופסור שבח וייס** על הממשלה: „ממשלת מיעוטים."

● **שר־האוצר שימחה ארליך:** „אדם לאדם זאב ושר לשר כמו חיית טרף."

● **הנ"ל:** „ההתנהגות של השר יצחק מודעי היא עניין לפסיכיאטר."

● **ח"כ חרב מנחם כ־כהן,** על מנחם בגין: „מאז ניבחר לכנסת הראשונה ועד היום הוא ממשיך בעקביות להיות אופוזיציה לשילטון."

● **ח"כ יוסי שריד:** „ח"כ אליהו שפייזר מייצג את הטיפשות העצלה. מזכיר מו־עצת פועלי תל־אביב דוב בן־מאיר מייצג את הטיפשות ה־תרוצה."

● **ח"כ יגאל אדון:** „ב־ספרי ההיסטוריה יופיע מנחם בגין כהערת שוליים."

● **הנ"ל,** על הבחירות ה־אחרונות: „לעם היה צורך פרוורסי להיכנס עם הליכוד למיטה ואחר כך הוא גילה שהליכוד בעצם אימפוטנט."

● **ח"כ תופיק טובי,** ל־ח"כ שושנה ארבלי־אלמוזלינו: „ח"כ יהודה בן־מאיר הוא זהב לעומתך."

● **צלם העיתונות דויד רובינגר,** כשנשאל מדוע לא הביא את מצלמותיו למסיבת ברית־מילה אליה הוזמן: „ה־מצלמות שלי לא שותות ויס־קי."

● **הקריקטוריסט רענן דוריא:** „אני מציע לשנות את שם רשות־השידור לאוהל הדוד טום."

● **יושב־ראש ועדת הכנסת, יצחק ברמן:** „ה־פוליטיקאים שמצותתים להם צריכים להיות מאושרים, לפ־חות מישהו מאזין להם."

● **ח"כ יגאל אדון:** „משה דיין הוא פחדן מיקצועי זואולוגי."

● **כתב „הארץ", דן מר־גלית,** לאחר פירסום יומני משה שרת: „שרת הוא הק־מיע של יצחק רבין. אחרי ש־קוראים את הזיכרונות שלו רואים שרבין לא היה ראש־הממשלה הכי גרוע של יש־ראל."

● **ח"כ מרדכי וירשוב־סקי** על התוכנית הכלכלית החדשה של האוצר: „אפשר לקרוא לה חיש־כלום. מגרדים מגרדים ושום דבר לא יוצא."

● **מזכירת ראש־הממ־שלה, יונה קיימוביצקי:** „אני מצפצפת על הכנסת."

● **ח"כ שמואל רכט־מן:** „אני חף מפשע."

● **שר־הביטחון עזר וייצמן,** כשהבקש להסביר מדוע הביצים כל כך קטנות: „אפילו התרנגולות לא מוכנות לקרוע את התחת בשביל שר־החקלאות אריק שרון."

● **ח"כ אבא אבן:** „יש

סופר יזהר
בדיחה עצובה

שבע אופציות בנושא הפלס־טיני ומשה דיין תומך בכולן."

● **אשת־חברה נעמי אדווה:** „המחר שלי שייך לאתמול."

אדר

● **הרב שמואל אבי־דור־הכהן,** למנחה יעקוב אגמון, לאחר שסולק מהטלווי־זיה: „הרב הדומם איתך."

● **ח"כ המערך יחזקאל זכאי:** „ארליך הוא התיקווה הגדולה ביותר של המערך."

● **ח"כ אברהם כץ־עוז:** „צריך שהממשלה תביע אי־אמון לעם."

● **ח"כ מאיר פעיל,** על ח"כ אמנון רובינשטיין: „יפה נפש."

● **שר־הביטחון עזר וייצמן:** „כשאני שומע את המילים ועדת־אגרנט אני מק־בל כאב שיניים. אבינו של ה־שופט שימעון אגרנט היה רו־פא השיניים שלי בחיפה."

● **ח"כ חיים קאופמן:** „כאשר אריק שרון במצב רוח טוב — המצב רע."

● **ח"כ דוב שילנסקי,** על ח"כ המפד"ל דויד גלס: „הוא השולמית אלוני של ה־מפד"ל. לשניהם יש ציצס."

● **שר־הדתות אהרון אבו־חצירא:** „המדינה אף פעם לא היתה כל כך ליבר־לית כמו עכשיו. כל אחד, איש הישר בעיניו יעשה."

● **ח"כ מרדכי וירשוב־סקי:** „נייר הערך הטוב ביו־תר במדינה הוא הוויזה לקנ־דה."

● **אחוד („אודי") דיין** על אביו: „משה דיין הוא השר הטוב ביותר בממשלה, אבל זה לא חוכמה, תראו מי הם השרים האחרים."

● **הסופר יזהר (ס. יז־הר) סמילנסקי:** „מעולם לא היתה בדיחה כמו הבדיחה העצובה הזאת, שקוראים לה ממשלת בגין."

● **הסופר בנימין גלאי:** „לא כל מי ששיכלו ישר סמוך אל שולחן הממשלה, אך גם לא כל מי שסמוך אליו, שיכ־לו ישר."

● **הסטיריקאי אפריים קישון („פריוויקה") סידון:** „ראש ממשלת־ישראל לא ישפיל כבו־דו עד כדי לפגוש איזה חליל. לפחות לו היו מזמינים איזה צ'לו, או קונטרבס."

● **שר־הביטחון עזר וייצמן,** לשר־התחבורה חיים לנדאו: „לא היה מזיק לך לנ־שק קצת נשים."

● **ח"כ לשעבר דויד הכהן:** „ג'ימי קרטר יכול לגשק לי."

● **ח"כ גאולה כהן:**

עיתונאית דה־צ'ין
תיסמונת בגין

„בגין הוא לא בוגד, אבל אני ניבגדת."

● **הקבלן בצלאל מיז־רחי:** „אפילו אם ארוויח את המישפט נגד הארץ אני אגיש עיררור."

● **הפרופסור מוריס לוי:** „הדבר הבריא ביותר זה הרבה מין."

ניסן

● **ח"כ מרדכי וירשוב־סקי,** אחרי העלאת מחירי ה־ביצים: „עכשיו הממשלה לא תוכל לבלבל לנו את הביצים. זה יעלה לה יותר מדי כסף."

● **העיתונאי גידעון רייכר,** על חברי־הכנסת את־רי חתימת הסכם השלום: „כו־לם נראים כמו אנשים שאת־מול בערב נכנסו למיטה עם פילגש והיום יש להם מבט מלא אשמה בעיניים."

● **התעשיין לשעבר ג'ימי לוי:** „כל חברי־הכנ־סת הם אידיוטים."

● **עיתונאי „הצופה", שאול מייזלש,** לאופירה נבון: „אל תשימי לב לעלי־זה בגין, היא מקנאה בך כי את דומה לז'קלין קנדי."

● **ח"כ דויד גלם,** על ה־נוהג להפריח יונים במסיבות השלום: „צריך לשחרר את הניצים ולא את היונים."

● **הנ"ל,** על ההקבלה ה־הלכתית בין חבר־כנסת **לאבר־המין** של הגבר: „כתוב בספר דברים, מחוקק מבין רגליו."

● **שר־הדתות אהרון אבו־חצירא:** „במיקרה של שלום־אמת תושמענה צפירות עולות ויורדות."

● **שר־הבריאות, איזי־עזר שפטק,** בהשיבו על שאלה בדבר מצב בריאותו ה־רעוע של ראש־הממשלה: „ל־ידיעות אלה אין כל יסוד."

● **ח"כ המערך יחזקאל זכאי:** „כשרואים את ח"כ פסח גרופר רואים איזה איש גדל מתוך עוול במדינת יש־ראל."

● **הכיכלן צבי כסה,** על גינוני הנימוס של ראש־הממ־שלה: „כדאי לקרוא לו מנ־חם בגינונים."

● **הקבלן גיגי פרס,** אחיו של שימעון פרס, אחרי שסרב לרכוש כרטיסים למופע לזכרו של השחקן בומבה צור: „אני מתנגד עקרונית לכל מה שקשור בצדקה."

אייר

● **אנט דוצ'ין,** רעייתו של יושב־ראש הנהלת הסוכ־נות היהודית, על הצהרותיו

ח"כ גרופר
הצגה משעשעת

של מנחם בגין: „תסמונת ה־פה הגדול."

● **ח"כ מנחם סבידור:** „אני בולשביק."

● **הסטיריקאי יואב ריפ,** על שחקני ניבחרת הכדור־רגל לאחר ההפסד הצורב ל־בלגיה: „מיסמך ה־11."

● **הבדרנית ריבקה מי־כאלי:** „האושר ממני והלאה."

הפסוקים של תשל"ט: מה הם אמרו

● **ח"כ עוזי ברעם**, על סגן ראש־הממשלה ייגאל ידין: „לא צריך לשים לב אליו, הוא אוויר, הוא בכלל לא קיים."

● **ח"כ יגאל הורביץ**, מי שהיה שר־התעשיה: „אני רוצה להיות שר־הדואר."

● **שר־הפנים, הד"ר יוסף בורג**, למנחם בגין: „שב ואל תפריע."

אבי־הפצועים הוצברג
נכים בשכל

● **ראש־הממשלה, מנחם בגין**, לח"כ מרדכי אלגרבלי: „אל תלמד אותי ציונות."

● **ח"כ רוני מילוא** לח"כ שימעון פרס: „אל תבלבל את המוח."

● **ח"כ שימעון פרס**, על תפקידי נשיא־המדינה לפי דעת ראש־הממשלה: „כל מה שעל הנשיא לעשות זה לנסוע לנמל־התעופה, למחוא כפיים וללחוץ את ידו של ראש־הממשלה."

● **הנ"ל**, על שר־האוצר שימחה ארליך: „הוא נכס ספורטיבי. הוא השיג שיא עולמי לישראל, שיא באינפלציה."

● **ח"כ פסח גרופר** על דיוני הכנסת: „אני מאד משתעשע. בכרטיס אחד אני רואה הצגה גדולה."

● **ראש־הממשלה מנחם בגין** על שימעון פרס: „הוא מגעיל אותי."

● **ח"כ יוסי שריד**: „מעולם לא שמעתי ולא ראיתי את ראש־הממשלה עושה מאמץ אינטלקטואלי."

● **ח"כ חיים בר־לב**: „מעולם לא עשתה ממשלה קירקס כזה."

● **ח"כ יוסי שריד**: „השר חיים לנדאו למצבה של הממשלה."

● **הנ"ל**, על חברי־הכנסת של המערך: „החברים המפגרים שלי."

● **העיתונאי נחום ברנע** על ראש־הממשלה: „תנו לאיש הזה מדים של הגא"ז ועוזי ביד והוא יתחיל לירות."

● **ח"כ מאיר פעיל**: „השווה בין הדוקטור עזרה זר־הר והדוקטור ג'ורג' חבש הוא ששניהם רופאים. השונה ביניהם הוא שחבש שולח אנשים אחרים לירות ווהר עושה זאת בשיטת ‚עשה זאת בעצמך'."

● **הפטיריקאי יואל ריפל**: „שימחה ארליך מתפוון להיות נשיא לבנון. הרי הוא שר־כיס."

● **מזכירת סיעת לעם בכנסת, טלי לנדאו**, לח"כ רוני מילוא: „יותר טוב שתערוך את השטויות שאתה אוהב אותם."

● **ח"כ גאולה כהן**: „אני לא מבינה מדוע עושים עריפת ראשים בטלוויזיה. ראש־הממשלה חושב היום בדיוק כמו מוטי קירשנבאום ויענקלה אגמון."

● **ח"כ חיים קאופמן**, על חבר סיעתו, ח"כ מנחם סבידור: „הוא האידיוט של הכנסת. כל נאום שלו מביא עוד קולות למערך."

סיון

● **שר־הביטחון עזר וייצמן**, בהסבירו מדוע פרש מוועדת האוטונומיה: „אני

ח"כ מזרח
נעלמים ומיספרים

לא רוצה להיות שחקן בבורג־תיאטר."

● **ח"כ המערך זאב כץ**: „ההישג שלנו בנאות־סיני היה שלא החזרנו למצרים מכבסה יוצרת."

● **ח"כ משה שמיר** על ראש־הממשלה: „הוא מרמה את כולנו אבל גם את עצמו, וזה קו המחילה האחרון שלו."

● **ראש־הממשלה מנחם בגין**: „שיכלו של כל שר פתוח."

● **שר־הביטחון עזר וייצמן**: „אני חושב שאציג את מועמדותי לראשות ממשלת מצריים. שם אני פופולארי."

● **דני צ'רטוק** בן ה־3: „מנחם בגין הוא ראש הממסאדאת."

● **שר־הדתות אהרון אבו־חצירא**: „בושה לשבת בממשלה הזאת."

● **שר־החוץ משה דיין**: „בדברים החשובים באמת בורג לא שווה שום דבר."

● **ראש־הממשלה מנחם בגין**, על הבדיחות המסופרות על סגנו, ייגאל ידין: „זה לא מגיע לו. הוא בסדר."

● **סגן שר־הביטחון מרדכי („מוטקה") ציפורי**, על ח"כ גד יעקובי: „סריס."

● **אבי הפצועים, שימחה הוצברג**, על מרכז חרות: „כאן יש הרבה נכים, נכים בשכל."

● **ראש־הממשלה מנחם בגין**: „יש אנשים כמוני, שמבלים את לילותיהם בפוליטיקה, ויש אנשים שמבלים אותם במישחקי־קלפים."

● **ח"כ אברהם כ"ץ עוז**: „הדמגוגיה וחרות ירדו מהשמיים שלובי זרוע."

● **שר־הפנים הד"ר יוסף בורג**: „אני מבטוח דים בממשלה שעדיין מייצג את המונח עם־הספר. יש כמה שרים ששכחו איך נראה ספר."

תמוז

● **שר־החוץ משה דיין**: „בורג הוא חידה מקראית ובדיחה לאומית."

● **שר־הפנים הד"ר יוסף בורג**: „דיין הוא כמו סברן באמבטיה, אף פעם אי אפשר לתפוס אותו."

● **ח"כ יהודה בן־מאיר**: „זה שתמיר מגיש הצעת־חוק בעניין המיפלגות מזכיר לי, כי כאשר היה הרב איסר אונטרמן בן 80 הוא מונה כיושב־ראש האגודה לעידוד הילודה."

● **מזכ"ל ההסתדרות ירוחם משל**: „להיות ראש המאפיה זה קלון?"

● **ח"כ שימעון פרס**: „האידיאולוגיה של חרות מורכבת משתי ביוגראפיות — האחת של זאב ז'בוטינסקי, שלא היה לפניה דבר, והשניה של מנחם בגין, שאין אחריה דבר."

עיתונאי אלמגור
הרמטכ"ל והתנ"ך

● **ח"כ חיים בר־לב** לעזר וייצמן: „עזר, שכחת לפמפם לציפורי את מנת השכל השבועית שלו."

● **שר־הביטחון עזר וייצמן**: „יש לי קשר יותר עם סאדאת מאשר עם הרבי מלובביץ'. סאדאת כבר ביקר בארץ."

● **יושב־ראש ועדת־הכנסת יצחק ברמן**: „הכנסת כולה מעוטת יכולת."

● **ח"כ עדי אמוראי** לאנשי הליכוד: „תרחמו עלינו, הסתלקו החזירו את רסן השילטון לשפויים."

● **מנכ"ל בנק־לאומי, ארנסט יפת**, כאשר לקח בעדמת: „יש לי מזל שאני לא בהרצון."

● **שר־הביטחון עזר וייצמן**: „מאז שאני לא בוועדת האוטונומיה, אני מרגיש עצמי הרבה יותר אוטונומי."

● **ח"כ חיים קאופמן**: „הפלירטים היחידים שחברי־הכנסת שלנו יכולים לעשות זה רק בעיניים."

● **ח"כ אברהם מזמר** על תקציב־המדינה: „יש בו יותר נעלמים מאשר מיספרים."

● **המנחה יענקלה אגמון**, בהצעה כיצד לפתור את מצוקת הדיור: „לרכוש למישפחות מרובות ילדים בקבוק טמפו מישפחתי."

אב

● **ח"כ דויד גלם**: „שמור אל תמיר עבר כל כך הרבה מימין לשמאל ומשמאל לימין עד שאין הוא מבחין בין ימינו לשמאלו."

● **ח"כ שלמה זורעץ**, על התאגדות ההומוסכסואלים והלסביות בישראל: „על אגודה כזו אפשר לומר: גאי אין דרערד."

● **שר־הדתות אהרון אבו־חצירא**: „הרופאים בהדסה אפילו לא נותנים לאחל לראש־הממשלה שיהיה בריא. הם צועקים כל הזמן כמה שהוא בריא."

● **מנכ"ל משרד ח' אוצר לשעבר, חד"ר יעקוב ארנון**: „אני מתבייש במה שקורה במישרד האוצר."

● **שר־הביטחון עזר וייצמן**, בהזמינו את ח"כ יוסף רום למסיבה בביתו: „תבוא עם אשתך ואל תאכל את הדשא."

● **דן אלמגור**: „פעם היינו לוקחים בתרמיל שלנו את התנ"ך, שבו היה כתוב ‚לא תירצח'. היום אוסף הרמטכ"ל את התרמילים."

● **סגן שר־האוצר יחזקאל פדומין**: „התוכנית שלי להבראת המשק והמדינה היא להביא את האינפלציה לרמת הפופולריות של ארליך, ולהביא את הפופולריות של ארליך לרמת האינפלציה."

● **המצחיקן מאיר שזו**: „כשאומרים לי לספר בדיחה,

מצחיקן שזו
ייגאל ידין

אני אומר: ‚ייגאל ידין' וכולם צוחקים."

● **ח"כ חיים בר־לב** לח"כ אורה נמיר: „לא כדאי להגיב כמו בתולות, לומר לא ואחר כך להסכים."

● **ח"כ גד יעקובי**, על מחלותיהם של מנחם בגין ומשה דיין: „מחולה לחולה כוחנו עולה."

● **העיתונאי נחום ברנע**: „עכשיו קוראים ללישכת ראש־הממשלה ‚חברה קדישא'."

● **חבר מועצת עיריית תל־אביב, יצחק ארצי**: „אף פעם לא חשבתי את מרדכי ציפורי לגאון, עכשיו אני לא חושב שהוא חצי גאון."

● **ח"כ רוני מילוא**: „לו היה בישראל מישטר נשיאותי, היה יצחק רבין ראש־ממשלה."

● **העיתונאי נחום ברנע**, על זיכרונות המחלה של משה דיין, שפורסמו בידיעות אחרונות: „כמו המאהב הישראלי, הממהר לגמור כדי לרוץ ולספר לחברה, כך גם הפוליטיקאים. אלא שהפוליטיקאים ממהרים לספר לעיתוני־הצהריים משולחן הניתוחים."

● **אהוד („אודי") דיין** על אותו נושא: „מזל שלאבא לא הייתה נזלת. תארו לעצמכם איזה זכרונות הוא היה כותב אז."

● **סגן שר־האוצר יעקב (יקותיאל) פיקבי קשת**: „ייגאל ידין הוא האתנחתא הקומית היחידה שלנו."

● **ח"כ מנחם הכהן**: „מנחם בגין הוא ברי־מזל — גם את עקיית הליכוד לשלטון זוקפים לאשמת המערך ולא לחובתו שלו."

● **שר־האוצר שימחה ארליך**, אחרי ששמע את הספדים על קודמו, יהושע רבינוביץ: „זה בטח מה שיגידו גם עלי."

● **מזכתר עין־חוד איצ'ה ממבוש**: „הזיקנה היא מכה מתחת לחגורה."

אלול

● **ח"כ יצחק רבין**, על שר־הביטחון: „דוקטור עזר וייצמן, הידוע עתה כשר־הביטחון."

● **העיתונאי ברוך נאדך**, לאחר ששב מטיול בחוץ־לארץ: „שלושים שנה רימון אותי וסיפרו לי על הגולה הדווית."

● **דויד גולן**, מנכ"ל הבנק הבינלאומי הראשון: „האינפלציה אינה מתה מזיקנה וגם אינה מתאבדת. צריך להרוג אותה."

● **צחי הנגבי**, בנה של ח"כ גאולה כהן: „הקשר שלי לשכם גדול יותר מהקשר שלי לתל־אביב, בגלל אונס דינה בשכם."

● **ח"כ גאולה כהן**:

עיתונאית קשת
אתנחתא קומית

„אני נמצאת בסיעה של שניים, אבל חברי חרות נמצאים בסיעת היחיד של מנחם בגין."

● **קברניט „אל־על" אורי יפה**: „צריך להחליף את ההימנון הלאומי מהתיקווה לשיר הפרטיזנים, משום ששיר הפרטיזנים מתחיל בשורה: ‚אל נא תאמר הגה דרכי האחרונה'."

או מיף או כלום.

MIF

נשים רבות מוכנות להסתפק בפשרה. רק מעטות אינן נכנעות. ואם תציע להן משהו אחר, הן תמהרנה להסביר לך בעדינות אך בתקיפות: או "מיף" או כלום. כאלה הן הלקוחות של "מיף". הן דורשות רמה אחרת באופנה. את הרמה שמגיעה להן.
האמת היא שהן לקוחות לא קלות. בכל עונה הן בוחנות מחדש האם "מיף" עדיין עומדת ברמה. וזה מחייב.
הראשונות מביניהן שראו את דגמי החורף הזה, אומרות ש"מיף" עמדה במבחן השנתי בהצלחה מיוחדת. נעים לשמוע זאת מפיהן של נשים שאינן יודעות פשרות.

MIF רשת בתי אופנה:
תל־אביב, יהודה המכבי 44. תל־אביב, (M A S H) דיזנגוף 152.
פתח־תקוה, מוהליבר 5. רמת־גן, ביאליק 29.

אופנת "מיף" נמכרת גם במספר חנויות מובחרות.

בפעם הבאה כשיתחשק לך להפתיע את אשתך, ולאו דווקא בפרחים, לשם שינוי, נסה כוחך בבישול פסטה פרומנטי.
למה? כי היא טעימה מאד כי קל ופשוט להכינה. כי פסטה פרומנטי עשויה מהחיטה הטובה ביותר לפסטה: 100% סמולינה מחיטת עינבר מס. 1 Durum Semolina No. (באריזה שחור עם זהב) — ללא תוספות מלאכותיות — וזה מה שעושה אותה לפסטה אמיתית ומבטיח כי כל תבשיל ומאפה יצליח מבלי להידבק. זהו, תפסת? בפעם הבאה, כיצד תפתיע אותה?
עם פסטה פרומנטי.

פרומנטי בשלש איכויות:
- שחור עם פסי זהב — 100% סמולינה מחיטת עינבר מס' 1 Durum Semolina No
- ירוק עם פסי כסף — עם חיטת עינבר — ללא תוספות מלאכותיות.
- עם פסים אדומים — מקמח משובח.

ארגנטינה: צל"ג לציניות הסובייטית

אנשי־שמאל באמריקה הלטינית מפגינים בכל הזדמנות את הבוז שהם רוחשים למיפלגה הקומוניסטית הארגנטינית. בכל המאבקים האנטי־פאשיסטיים בארגנטינה, הפגינו הקומוניסטים פסיביות מוזרה, אבל לפני כחצי שנה הם הגיעו לשיא חדש של ציניות. בהודעה רשמית קבעה המיפלגה הקומוניסטית הארגנטינית, שגנרל חורחה ראפאל וידלה מהווה מחסום בלתי־עביר לפאשיזם.

באורח בלתי רשמי הם מצטדקים שגישתם לכת השלטת היא טקטית, להבדיל מאיסטרטגית. אם יפול וידלה, טוענים הקומוניסטים, יעלה במקומו שילטון הרבה יותר גרוע. משקיפים מפוכחים, הבקיאים במתרחש ב־אמריקה הלטינית, מתייחסים לטענות אלה בביטול מוחלט. המישטר הנוכחי בארגנטינה הוא רצחני, וטיפולו בשמאל הרדיקלי הוא נאצי לכל דבר. יחסה המתרפס של המיפלגה הקומוניסטית בארגנטינה למישטר הגנרלים נובע ממקור אחר לגמרי. הדיקטטורה הארגנטינית, שהיא מוקצה־מחמת־מיאוס בכל אירופה, נוקטת במדיניות של התקרבות לברית־המועצות. מדיניות־החוץ המתקדמת מטהרת את השרץ של הדיכוי האכזרי כלפי פנים.

לפני שבועיים הוקרן בפסטיבל סרטים מוסקבאי סרט דוקומנטרי שודד, שחשף את התעללות המישטר בארגנטינה בעצירים פוליטיים ללא מישפט, ואת הסבל הנורא הפוקד את מישפחותיהם. המישלחת הארגנטינית נטשה את האולם בחמת זעם וזכתה במנה גדושה של התנצלויות והצטדקויות סובייטיות. ברית־המועצות התנצלה רישמית על הפגיעה בנימים הדקות בנשמותיהם הרכות של הדיקטטורים הימניים בארגנטינה. המחוות הסובייטיות לא היו רק לצרכי הפרוטוקול. באותו שבוע עצמו עסקה מישלחת צבאית סובייטית בבואנוס־איירס בחתימת הסכם לסיוע צבאי למישלת ארגנטינה.

הכרזה מקפיאה דם. שם התואר „רצחני", למישטר בארגנטינה, לא בא לתפארת המליצה. מאז ההפיכה

הנשיא ברז'נייב
נשק לפאשיסטים בארגנטינה —

נעלמו בארץ זו בין 20 ל־30 אלף מתנגדי המישטר, רובם אינטלקטואלים, סטודנטים ועיתונאים מאנשי השמאל. חרף כל ההכחשות, ישנן הוכחות חותכות שהם נחטפו על־ידי שירותי־הביטחון הארגנטיניים. גורלם של החטופים אינו ידוע בבירור. לדברי מקורות מודיעין בארצות־הברית ובאירופה, רק כאלפיים מהם נותרו בחיים במחנות־ריכוז נידחים. אחרים חוששים, שאפילו מספר זעום זה של שרידי הטבח הוא מופרז ביותר.

החששות והחשדות זכו לאחרונה לאישור ממקורות ארגנטיניים רישמיים. באחרונה הכריז הרמטכ"ל, הגנרל חורחה ויולה, שקרובי המישפחה של הנעלמים חייבים להסתגל לעובדה שהם לא ישובו עוד. הכרזה מקפיאת־דם זו באה כדי להפסיק את המערכה הציבורית האמיצה והבלתי־נלאית שניהלו מישפחות החטופים. המישפחות פנו גם לממשלות ולאירגונים בינלאומיים, להפעיל לחץ על המישטר. הודעת הרמטכ"ל עומדת, כמובן, בסתירה מוחלטת לכל ההכחשות הרישמיות של ממשלת ארגנטינה, כאילו הדיווחים על החטיפות אינם אלא עלילה שמאלנית נגד משטר וידלה.

בשבוע שעבר יצא שר־הפנים של ארגנטינה, הגנרל אלבאנו הרגינדגוי, בהודעה מרשיעה עוד יותר. הוא הודיע שממשלתו עומדת להגיש הצעת־חוק שתראה בנעדרים מתים לכל דבר, לצורך ביצוע צוואות, תשלום פנסיות ותגמולי־ביטוח. למעשה, הודה שר־הפנים ברצח של לפחות 25 אלף עצירים פוליטיים, ללא כל הליך מישפטי.

להאכיל את הדגים. גל המחאות בארגנטינה נענה במסע בינלאומי נרחב. הוועדה הכל־אמריקאית לזכויות ה־

אדם גינתה את ארגנטינה ואיימה בהחרמה טוטאלית של סחורות ארגנטיניות. בתגובה סגרה הממשלה את כל מישרדי הוועדות השונות לזכויות־האדם בארגנטינה, כולל ועדות של קבוצות קתוליות וליברליות.

קטעי מידע שהסתננו באחרונה לארצות־הברית ולאירופה, ופורסמו בהרחבה בעיתונות הסקנדינבית, העלו את העובדות הבאות: מאות גופות מעוותות וכבולות נסחפו באחרונה לחופי ארגנטינה ואורוגוואי ונתגלו על־ידי דייגים ונופשים. אסירה, שהצליחה לפדות את עצמה בשוחד ממחנה־ריכוז לאסירים פוליטיים, סיפרה שהיתה עדת ראיה להטענת קבוצה גדולה של אסירים, כבולים בידיהם וברגליהם, על מטוס צבאי. לאסירים נאמר, בתכסיס הנאצי הידוע, שהם מועברים למחנה אחר. אחד השומרים החדשים שאל לתומו את הממונה עליו, לאן מובילים את האסירים. התשובה היתה: להאכיל את הדגים. ואמנם, הגנרל וידלה בעצמו התפאר בפני קצין גבוה ספרדי, חבר בפמליית מלך ספרד, חואן קרלוס, שביקר בארגנטינה בשנה שעברה: „מצאנו דרך נפלאה להיפטר מהחלאה החתרנית. אנחנו פשוט זורקים אותם ממטוסים לתוך הים."

ההתקרבות בין הממשלה הסובייטית למישטר המרצחים הפאשיסטי בארגנטינה, חיזקה את ההכרה בקרב אנשי השמאל באמריקה הלטינית, שכולם מתעבים גם את ארצות־הברית, שצדק חברתי או מאבק באימפריאליזם לא עולים בקנה אחד עם אוריינטציה על מעצמות גדולות, אלא עם התירה לנייטראליזם ולשיחרור לאומי־חברתי אמיתי.

העולם השלישי:
תרופות קטלניות
מארצות־הברית

השתוללות החברות הבינלאומיות, שמרכזן בארצות־הברית, בכל רחבי העולם השלישי, הפכה כבר לתופעת־קבע החוזרת על עצמה, בצורות שונות, בכל מקום. החברות מוציאות הון־עתק על מערכת מסועפת של יחסי־ציבור, במטרה לטשטש את מניע רדיפת־הבצע שמסתתר מאחרי מיתוס היוזמה הפרטית.

בשבוע שעבר חשף שירות־השידור הבריטי, בי־בי־סי, את תעלולי ייצואני התרופות האמריקאיים. מפיק התוכנית, העיתונאי הבריטי המבריק ריצ'רד קוגאן, השקיע שנים רבות במחקר מקיף ומעמיק, המבוסס, בין השאר, גם על מימצאי אירגון־הבריאות העולמי. מסקנותיו הן חד־משמעיות: האמריקאים מפיצים בארצות המתפתחות, בעיקר באסיה, תרופות מזיקות לבריאות התושבים. הם מנהלים מסע־תעמולה ופירסומת למוצרים הרפואיים, ומפעילים את ממשלת ארצות־הברית כדי לדכא כל התנגדות לפעילותם המזיקה.

בבנגלאדש מחה רופא בריטי בפני סוכן המכירות הראשי של חברה אמריקאית, המפיצה תרופות נגד נפיחות הבטן. בארצות־הברית משתמשים בתרופה זו כדי להקל על בעיות עיכול הנובעות מאכילת יתר. בבנגלדאש מוכרים אותה תרופה לילדים שבטנם נפוחה פשוט מחמת הרעב. בתנאים אלה עלולה התרופה לגרום לתוצאות קטלניות. כשקולו רועד, ציטט הרופא הבריטי בי־בי־סי את תשובת סוכן המכירות האמריקאי: „הילדים האלה ימותו בין כה וכה!" החברה האמריקאית ספיצר, משווקת בבנגלדאש, בהצלחה מסחררת, תרופה המהווה קומבינציה בין פניצילין לסטרפטומיצין. מודעות־ענק וחוברות־הסברה צבעוניות מציגות את התרופה כפיתרון זול ואפקטיבי לכל מחלה. תרופה זו אסורה לשימוש בארצות־הברית עצמה כבר עשר שנים. השיווק המופרז בתרופה בולם את יעילות הסטרפטומיצין, שהוא תכשיר החיסון העיקרי בבנגלדאש נגד מחלת השחפת, השכיחה שם מאד.

בתאילנד מוכרות החברות הבינלאומיות מיגוון של תרופות בשלל צבעים, כדי למשוך את „הילדים". תערובות מסוכנות ביותר של ויטמינים ותרופות אנטיביוטיות נמכרות שם ללא מירשם רפואי. פעילים מקומיים לזכויות־האזרח ולאיכות־הסביבה, שמחו נגד הפצת התרופות, הוקעו על־ידי שכירים של החברות ושל ה־סי־איי־אי כקומוניסטים ושמאלנים. כמה מהם אף הושלכו לבתי־הכלא המחרידים בתאילנד.

בעבור חופן דולרים. בסרילנקא (ציילון) הפעילו חברות התרופות הבינלאומיות את השגריר האמריקאי, כדי להגן על האינטרסים שלהם. חברת התרופות האמריקאית, וינטרופ, מוציאה לאור ירחון בשם רופא המישפחה. הגליון האחרון חגג את נצחונם של האמריקאים, והכריז על שובו של שוק התרופות הפרטי לסרילנקא.

עד 1977 ניהלה ממשלת סרילנקא מאבק חריף נגד הפצת התרופות המסוכנות והבלתי מתאימות לתנאי הארץ. ב־1974 יסדה הממשלה חברה ממלכתית לתרו־

הנשיא קארטר
— וגלולות מרות באסיה

פות, במטרה לייצר תרופות בטוחות וזולות. החברות האמריקאיות סירבו לשתף פעולה. ממשלת סרילנקא החליטה להלאים את החברות. החלטה זו גררה, באורח מיידי, את התערבותו של שגריר ארצות־הברית. הוא איים להפסיק את כל הסיוע האמריקאי לסרילנקא.

שבוע לאחר התקרית פרצה מגפת כולירה בסרילנקא. החברות הבינלאומיות החליטו ללמד את הציילונים לקח, וסירבו להחיש משלוחי־חירום של תרופות־נגד לסרילנקא. התוצאה היתה: אלפי מתים והוצאות אדירות לממשלה הסוררת. מצב דברים זה תרם רבות להחלפת המישטר ב־1977 ולהקמת ממשלה נוחה יותר לארצות־הברית.

החברה האמריקאית וינטרופ חופשית עתה להפיץ תרופה נוזלית, טעימה ומתוקה, לילדים מגיל שנתיים עד שבע. הפירסומת הצבעונית, המכריזה על האנאבולין סטרוייד כתרופת־פלא למחלות שונות, לא מזכירה את העובדה, שהיא מוגבלת באורח חמור בצפון־אמריקה ובמערב־אירופה. התרופה עלולה ליצור מאפייני מין זכריים אצל נערות, ומחבלת בבניין העצמות של ילדים בגיל הרך. אלא שמדובר רק בילדי אסיה וביותר מחופן של דולרים, ומי שמתקומם איננו אלא קומוניסט.

אלבום תצלומים, שנחגלה בעלייתה גג ירושלמית, משחזר את הטיול בן 12 הימים שערכו משה שרת, אליהו גולומב, דוב הוז ותלמידים אחרים של גימנסיה „הרצליה" בחופש פסח בשנת 1913 - שנה לפני המילחמה

גימנסיה „הרצליה" עם השלמתה: מימין נראים שרידי הפיגומים

א הבום תצלומים מישפחתי, שמצאתי בביתי ב־ירושלים, כולל סידרה של תמונות, המשחזרות טיול בן 12 ימים, שערכו תלמידי הגימנסיה הרצליה בחופש־פסח, 1913. בטיול בו השתתפו תלמידי הכיתות השישית, השביעית והשמינית של הגימנסיה. בלטו בו מייסד ה־„הגנה", אליהו גולומב, ראש־הממשלה לשעבר, משה שרת (או שרתוק), דוב הוז, משה מנוחין (אחיו של יהודי מנוחין), דודי יצחק קדמי־כוהן ושאר הגימנזיסטים הראשונים של ארץ־ישראל.

בדומה לתשתיות תרבותיות שונות, הרי שגם טיול זה הניח את היסוד למסורת ארצישראלית של טיולים והכרת הארץ, שהתפתחה מאוחר יותר לסיורי הפלמ"ח ופולחן הכרת־הארץ של ילידי־הארץ לדורות השונים.

לים המרתקים ביותר שנערכו אי־פעם בארץ. הוא נמשך 12 ימים ובמהלכו הגיעו התלמידים עד אל־סלט, שבעבר־הירדן מיזרחה. יומן אותנטי של טיול זה, ניהל ברוך בן־יהודה (אביה של בלשנית־העגה נתיבה בן־יהודה), תלמיד הכיתה השביעית באותם ימים, ומי שמאוחר יותר כיהן כמורה וכמנהל הגימנסיה הרצליה.

הנה כמה קטעים נבחרים מתוך יומנו של בן־יהודה *:

יבנה:

● יצאנו יחד תשע עגלות וכ־70 מטיילים. הדרך הראשית לא היתה מעניינת, כי היא היתה הדרך הידועה לנו, שבה נוסעים לראשון לציון. אבל אנחנו לא סרנו לראשון־לציון, אלא נטינו לדרך אחרת, דרך חדשה, המובילה ישר לעזה... אחרי כמה שעות באנו לנחל קטן. אמרו לי שהוא נחל שורק, הנזכר בתנ"ך... שם נחנו בערך כשעה, אחר־כך המשכנו את דרכנו הלאה. אחרי חצי שעה באנו ליבנה, זו הידועה כל־כך בדברי ימינו, שהיתה בשעתה מרכז לאומה כולה, ושממנה יצאה תורה לכל היהודים, העיר, שבה היתה ישיבת רבן יוחנן בן־זכאי. היום היא כפר ערבי קטן, עם בתים בנויים מתבן וקש מעורב בחמר...

● ...אחרי שתי שעות הגענו לאשדוד, אחת מחמש הערים הפלישתיות: עזה, עקרון, אשדוד, גת, אשקלון. ונזכרתי שוב בכל אותם הסיפורים המסופרים בתנ"ך על המילחמות עם הפלישתים ועל ארון־האלוהים באשדוד וכו' וכו'. גם אשדוד היא כפר ערבי קטן, שאין בו אף יהודי אחד. כשנכנסנו לאשדוד ירדנו מן העגלות והשתרענו על פני העשב לאכול ארוחת־צהריים...

באר־שבע:

● (יום ב') ב־11 בבוקר יצאנו מעזה לנסוע לבאר־שבע. הדרך מעזה לבאר־שבע היתה הרבה יותר יפה ורבת־גונים מהדרך הקודמת. כשנכנסו לבאר־שבע עמדו העגלות במיגרש אשר על־יד בית שר־המחוז, והמנהל, בלוויית שני מורים, נכנסו אל הקימקאם (המושל תורכי) לבקש ממנו מקום לנטות את האוהלים. חיכינו רגעים אחדים, והנה יצאו והודיעו לנו, כי הקימקאם מזמין אותנו אליו אל ביתו לאכול וללון... (יום ג') אתמול לפני בואנו הוציא הקימקאם פקודה, שינקו היטב את כל הרחובות ואת החנויות, שהחיילים יהיו מוכנים ומסודרים יפה, וכי עומדים לבוא אורחים נכבדים מיפו. ואומנם, העיר יותר יפה מיתר הערים שביקרנו: אין בה אותן החרבות ואותם בתי־הקש אשר באשדוד ובעזה. הלכנו כולנו לראות את הבארות, שחפר יצחק וסתמום פלישתים... משם שבנו הביתה. כשעברנו על פני בית הפוליציה (המישטרה) עלינו על המדרגות ושרנו כולנו את ההימנון התורכי...

דביר:

● (יום ה') אתמול קמנו בשש בבוקר לנסוע: אנחנו על חמורים לחברון, והם בעגלות לעזה וליפו *. התחילו ההכנות. תחילה נסעו הם. הפרידה היתה קשה מאד... הדרך מבאר־שבע לחברון היא כ־15 שעות־רכיבה על חמורים, ולכן אי־אפשר להספיק כולה ביום אחד. נסענו אתמול 7 שעות עד שנטתה השמש לערב, והגענו לכפר ערבי הנקרא דהריה, וזוהי דביר העתיקה או קריית־ספר. ידוע הסיפור על דבר עותניאל בן־קנז, שעכסה בתו ביקשה ממנו את העיר דביר עם גולות עיליות ועם גולות תחתיות... מבאר־שבע מתחילים כבר לעלות על הרי־יהודה הדרומיים. כמה יפה היא הסביבה, וכמה יפה הרכי־בה! כולנו רכובים על חמורים, איש בצד רעהו, לבושים מיטפחות לבנות או כובעי־קש על המיטפחות, ורוכבים לאט־לאט. השמש מחממת מאד, עור האף והידיים כבר נסדק...

חברון:

● (יום ה' ב־5 לפנות־ערב) אם הדרך מבאר־שבע לדביר היתה כל־כך יפה, הדרך מדביר לחברון היתה יפה ממנה עשרות מונים. פשוט אין מילים בפי לתאר את כוח־הטבע לייצר תמונות כל־כך נפלאות ומקסימות... בהתלהבות גדולה באנו לחברון, הבנוייה על צלע הר גבוה מאד. עוד מרחוק הראו לנו את שני המיגדלים של מערת המכפלה, ואת המיגדל הבנוי על־יד אשל־אברהם, ורושם המראה היה גדול. נכנסנו לחברון אל מלון. שתינו תה, אכלנו קצת ומיד הסתדרנו והלכנו לראות את העיר. ראשונה הלכנו אל מערת־המכפלה, מקום קברות אבות־תינו: אדם, אברהם יצחק ויעקב... בתוך הקיר יש חור, שלתוכו מטילים היהודים, הבאים להתפלל כאן, פיתקות עם בקשות שונות. הבטתי דרך החור הזה, אך כלום לא ראיתי...

* כפי שהובא בספר גימנסיה הרצליה, שראה אור בהוצאת גע"ה, ת"א.

על חמורים לעבר

ד"ר ממן־כהן, מייסד הגימנסיה, מול תלמידיו: ס"ו בשבט, 1911

* טיול תלמידי **הרצליה** התפצל לשניים, מחצית בטג־לות ומחצית בחמורים. הם נפגשו בבאר־שבע, שם החליפו את כלי־רכבם.

ליד בריכות שלמה, בדרך מחברון לירושלים, שסיפקו את המים לירושלים

הירדן מזרחה

בריכות שלמה:

● (יום ו' ב־12 בצהרים) אחרי רכיבה של שני ימים על חמורים, רצינו להתפטר קצת מהחמור, ולכן החלטנו — 24 תלמידים — ללכת ברגל מחברון, ואגב חסרו גם כ־20 חמורים. נתן לנו האדון מוסינזון רשות ואנחנו, יחד עם שני מורים, יצאנו ברגל לירושלים. הדרך היתה יפה מאד. הלכנו כל הזמן לפני החמורים הרבה, והיינו שבעים־רצון מאד... זה עכשיו באנו למקום הנקרא „בריכות שלמה". אלה שלוש בריכות־מים גדולות ועתיקות. מוצאן ממעיינות אחדים בצלע ההר (ראה תצלום). הורדוס המלך בנה את הבריכות האלה, והעביר בצינורות את המים לירושלים, מרחק של 12 ק"מ. הצינורות ישנם עד עכשיו, המים עוברים גם היום לירושלים. הבריכות יפות מאד, בנויות מאבנים שחורות וגדולות. על־יד הבריכות בנוי מיבצר עתיק, שנבנה על־ידי נוסעי־הצלב במאה ה־12. עלינו גם לראות את המעיין, הנמצא בצלע ההר, ועליו בנוי בית קטן. פתחנו את הדלת ונכנסנו לתוך הבית, ירדנו במדרגות חשוכות ורעועות, ופחדנו שלא ניפול ולא נשבור את ראשינו. החושך כל־כך גדול שם, עד שכימעט לא ראו את אור הנר והגפרורים שהודלקו. סוף־סוף הגענו למדרגה האחרונה. מי המעיין צלולים מאד, שתינו מהם והתענגנו על טעמם הטוב...

ירושלים:

● (יום ו' לפנות־ערב) שתי שעות רכבנו ובאנו לבירת ממלכת־יהודה, לעיר קדשנו, לעיר ירושלים. כעת רכבתי כבר על חמור. כשיצאנו מבריכות־שלמה נכנסנו לבית־לחם. כמה יפה העיר הזאת! ואיזה רושם עשתה על כולנו זו העיר החביבה כל־כך, עיר מולדתו של דויד הרועה, מלך ישראל*! ומה היא כעת? עיר כולה נוצרית, וביחוד רוסית! ועל כל צעד ושעל מינזרים ופעמונים — אותם הפעמונים הארורים, שכבר שתי שנים שלמות לא שמעתי את צילצולם הארור... לא ירדנו כלל לעיר, ורכבנו הלאה. אולם תיכף בצאתנו מבית־לחם הפתיעו אותנו בהפתעה עצומה חדשה: באנו לקבר רחל אמנו! על־יד הדרך עומד לו בית קטן עם כיפה. הבית עצמו מפיק כל־כך הרבה עצב, כל־כך הרבה עגימות, עד שנדמה לי שהנה רוחה של רחל אמנו מרחפת על פני הבית ומנחמת אותנו, בניה, החיים בגולה ומתענים תחת ידי מציקינו... קפצתי מעל החמור ונכנסתי לתוך הבית. כולנו, החדשים, היינו כמשוגעים. רצינו לשבר את דלת הקבר ולהיכנס, אולם הקבר סגור. בערב ראש־חודש פותחים המלח. לפי מסורת הערבים נמצא במקום זה קברו של משה רבנו, ומן הזמן שהנוצרים התחילו לערוך תהלוכות פומביות אל קבר ישוע המצרי, התחילו המוסלמים לערוך תהלוכות כאלה לקבר זה... כשבאנו קיבלו גם אותנו בסבר פנים יפות...

סלט, או רמות גילעד:

● (יום ג' ב־7 בבוקר) הנה אנחנו כבר בסלט, הנקודה היותר גבוהה של טיולנו, ובאנו הנה לא היום בבוקר, כמו שחשבנו, כי אם דווקא אתמול לפנות ערב ב־6, כי הובילו אותנו לא בדרך שחשבנו ללכת בה, כי אם בדרך אחרת יותר קשה, אבל יותר קצרה. ב־7 וחצי אתמול בבוקר ואנחנו רוכבים על ראש הר גבוה. פיתאום ראינו מרחוק עדר־עיזים יורד מצלעות הר. „כעדר העיזים שגלשו מן הגילעד", התחלנו כולנו לצעוק זה על זה...

יפו:

● (יום ה' ב־4 אחרי הצהריים) אחרי ארוחת־הבוקר נכנסנו לרכבת בעגלה מיוחדת, שהקציבו לנו. נסענו ב־4 שעות עד שבאנו ליפו. כשהתקרבנו ליפו, גדלה ההתרגשות אצלנו. כל אחד הרגיש, שהנה הולך הטיול ונגמר. אגרנו את שארית כוחותינו כדי לגמור בכי טוב, ולפני שהתקרבה הרכבת לתל־אביב התחלנו בשירה גלאותו! התרגשותנו היתה גדולה מאד. מיד התקבצנו יחד והתחלנו לשיר: בשדמות בית־לחם... כל אחד הרגיש חובה לשיר, והשירה יצאה מעומק־הלב בלוויית רעד קר על כל הגוף. זהו קיברה של רחל אמנו? האאמין לזה? פה מתה רחל אמנו בעוד כיברת־ארץ לבוא אפרתה? לא יכולנו להיפרד, אולם מוכרחים היינו. עלינו על החמורים ונסענו ישר לירושלים. מרחוק הראו לנו כבר את מיגדל־דויד. אחדים מאיתנו התחילו לרוץ כמשוגעים ישר אל העיר...

● (מוצאי שבת ה' ניסן) אתמול, כשגמרתי לכתוב ביומן, שמעתי מאחורי דלת־חדרי את קולו של ה' מוסינזון: מי החפץ ללכת לראות את הכותל המערבי ילך אחרי!... תחילה עברנו על יד מיגדל־דויד, מיגדל גבוה מאד, כולו אומנם חרב... הסתובבנו עוד בסימטאות צרות, עד שפיתאום נתגלה לעיני קיר רחב וגבוה מאד, ומאות יהודים עומדים אצלו ומתפללים בבכיות נוראות. זהו הכותל המערבי, שריד בית־מיקדשנו... גמרנו את התפילה, נפרדנו מן הכותל והלכנו הביתה... אולם ממה שראיתי היום אני מלא רגשות אין קץ...

יריחו:

● (יום ב' בבוקר ב־6) אתמול בבוקר ב־7 יצאנו מירושלים על חמורים ישר לכפר ערבי אחד, נבי־מוסה (הנביא משה). הדרך היתה מצויינת... עתה ראיתי כמה יפה היא ארצנו! איזו רב־גוניות יש בה! ואיזה יופי טבע והוד פראי בה! משוגע הייתי למראה עיני! ברש־מים כאלה באנו ב־1 וחצי לכפר הערבי נבי־מוסה... טרם שהגענו לנבי־מוסה ראינו מרחוק את ים־המלח בכל יופיו, יחד עם הרי מואב, המשתרעים מעברו השני של ים־יצאנו מיריחו... אחרי ארוחת־הצהריים המשכנו את דרכנו הלאה... כל הזמן עלינו ועלינו על הרי הגילעד. ביום זה עלינו 1200 מטר... בעת הרכיבה הגענו לראש הר גבוה כל־כך, שראינו מעליו את חצי ארץ־ישראל: ראינו את כל ביקעת־הירדן, עם הירדן עובר לאורכה, ראינו את כל ים־המלח, עם הרי־יהודה והרי־מואב משני צדדיו, וראינו גם את חופו הדרומי; ראינו את ירושלים, על הרי־יהודה, מרחוק; ראינו את יריחו לרגלי הרי־יהודה, ראינו את מצדה על שפת ים־המלח, וכן הלאה. המחזה היה נהדר, הבת: גילו הגילעדים, בני החיל, גילו הגילעדים יומם ולילה... כשעמדה הרכבת ביפו, ירדנו והסתדרנו שנייים שנייים כדי ללכת לתל־אביב, אולם בדרך נוספו עלינו יותר ויותר תלמידים. שבאו לקראתנו, וההמון הלך וגדל. אנחנו צועדים באמצע שנייים־שנייים, בידי הראשון מנפנף הדגל הכחול־לבן־גימנסיה־עברית־הרצליה, ואנחנו שרים: שאו ציונה נס ודגל, דגל מחנה יהודה. באנו לתל־אביב, דלהות הגימנסיה היו כבר פתוחות למעננו, ואנחנו נכנסנו בתהלוכה זו ישר אל הגימנסיה.

ליד קבר רחל, במבואות בית־לחם: התלמידים גילו שהשערים סגורים

* נוף קסום זה של בית־לחם ודרך אפרתה יצק בהווי **הגימנסיה הרצליה** מסורת, שעל ייסודה, כתוב בספר **דוב הוז** מאת יצחק יציב, המתאר את ריבקה שרתוק (אחותו של משה שרת, ורעייתו של דוב הוז) בתיאור הזה: „היא גם קוראת לפני התלמידים בשירי משוררים אחרים בהבנה, ברגש ובהטעמה. ומשמסדר המורה לציור תמונה חיה לפי שירו של ק. שפירא: 'בשדמות בית־לחם בדרך אפרתה' ואחד התלמידים מחלל בחליל את המנגינה המונוטונית באולם האפל, מגיחה מפתח המערה המצויירת על הבד 'רחל אמנו', ותלמידים רואים לאור גפרורים בנגליים הנדלקים אחד בשני, דמות נערה מיזרחית בשימלה לבנה, כששתי צמותיה השחורות יורדות מעל ראשה ומתפתלות על גבה הדק — הלא היא רבקה חברתם..."

אל תשכח

בחגים תרצה לטייל הרבה ולצלם הרבה. זכור להכין כבר עכשיו סרטי **אגפאקולור CNS**.

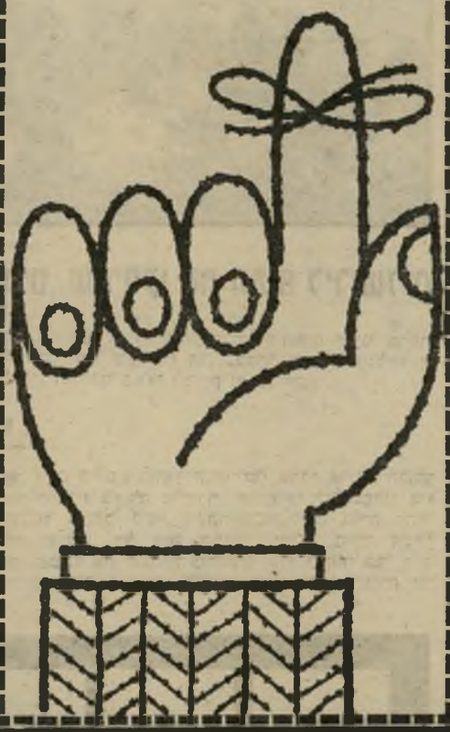

טובים השניים

קנה לך **שני** סרטי **אגפאקולור**.ואל תישאר בלי אספקה ברגע הלא־נכון. כך תוכל גם לזכות בהגרלה בטיול פנטסטי סביב כל העולם בנובמבר 1979 (33 יום).

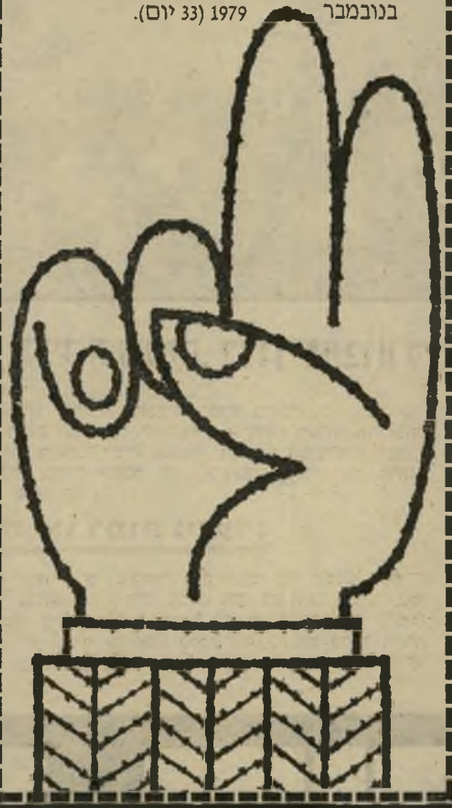

אין טובים מהם

סרטי **אגפאקולור** הם היחידים המחזיקים בתואר המחקרי "הקניה הטובה ביותר". לכן הם גם הנמכרים ביותר בישראל.

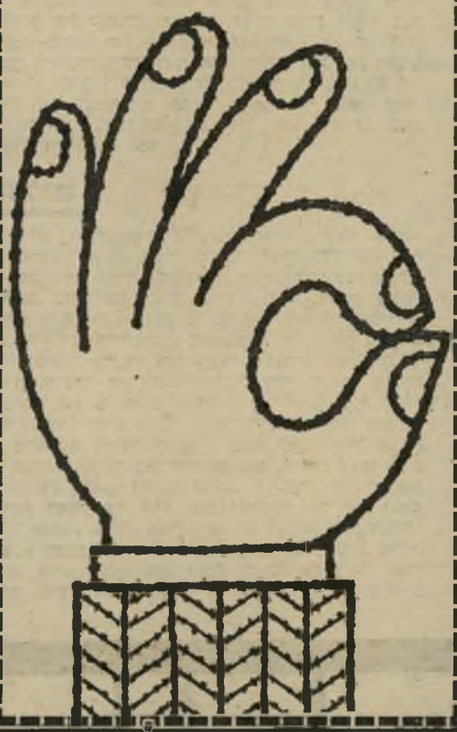

סיכוי משגע

לזכות בנסיעה לטוקיו, לניו־יורק וסביב כל העולם כבר בחודש הבא (כולל טיסות, מלונות וסיורים), אם תשלח את שתי האריזות של הסרטים שקנית.
פרטים-בכל חנויות הצילום.

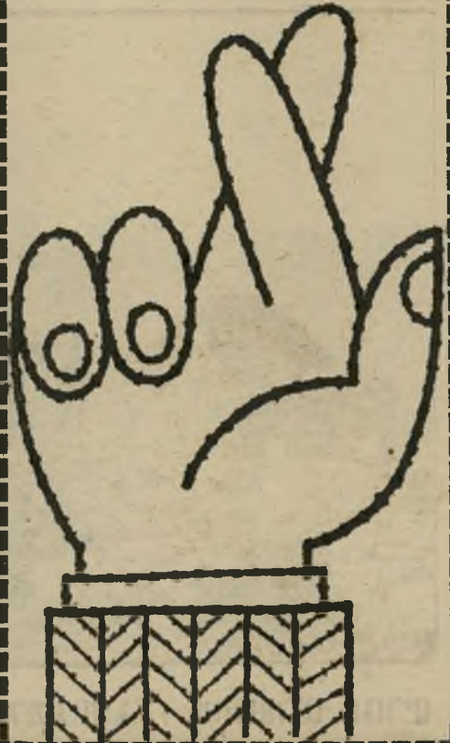

מה תעשה?

שלח ליהגרלת אגפא 79" ת.ד. 29147 ת"א
מעטפה ובה שתי אריזות **אגפאקולור CNS**
צרף פתק ובו שמך וכתובתך, שם וכתובת של
החנות בה רכשת את הסרטים וחשלם את
הטיסטמא: "עם אגפא זה..."
תאריך אחרון לקבלת מעטפות-
15 לאוקטובר 79'.

פרסי הנחומים:
• 10 מצלמות אוטומטיק
• 10 אוהלי־יום נשושכללים
• 10 תיקי גינס ספורטיביים

עם אגפא זה מצליח.

פרסום . א. גלבלום

נמר של עיר

מאיר דיזנגוף: „יש סופרים או אין סופרים. הריני שולח לכם חבית דיו..." ✶ ביאליק: „החולות האלה לא יישארו תמיד חולות שוממים, במקום הזה עוד יבנו בניינים..."

מיתום תל-אביב בספרות הישראלית

המייסדים

דומה כי כאשר הוחל בהקמת תל-אביב, איש לא שיער שהעיר העברית הראשונה תהיה גם העיר המתועדת ביותר. עיר, שסיפורותה חשובה, ושסופריה הרבים הינם רושמי קורותיה, מראשית ועד הלום. בסיפרו חמול שלשום כותב הסופר, **ש"י עגנון**, בעל פרס נובל, כי עם ייסודה של תל-אביב היה **מאיר דיזנגוף** אומר: „יש סופרים או אין סופרים, הריני שולח לכם חבית דיו ואתם כותבים כמה שאתם רוצים...", אותה חבית-דיו עליה כתב עגנון, הניבה יבולים, ששום קרן תל-אביב של סוף שנות השבעים אין בכוחה להניב.

ראשון סופריה של תל-אביב היה **ש. בן-ציון**, אביו של הצייר והמספר **נחום גוטמן**, שעלה ארצה ב-1905 ושהתגורר בשכונת נווה-צדק: „על גבול החולות אשר בעתיד נבנתה עליהם אחוזת-בית...". ביתו זה של ש. בן-ציון, היה הסאלון הספרותי הראשון של העיר העתידה לקום. בין באי-הבית נימנו עד מהרה סופרים ומחברים, ביניהם: **א"ז רבינוביץ, י"ח ברנר, דויד שמעונוביץ** (שמעוני), **יהודה בורלא, ש"י עגנון**.

ש. בן-ציון (בהתחלה יחד עם **דויד ילין**) יסד את כתב-העת הספרותי העומר (1907), שיעודו המוצהר היה, להעביר את מרכז היצירה הספרותית בעברית ממזרח-אירופה לארץ-ישראל. בהעומר ראה אור סיפורו של עגנון עגונות (סיפור שבעבורו המיר את שמו מצ'צ'קס לעגנון). אחרים שפירסמו מיצירותיהם בהעומר היו **אחד העם, משה סמילנסקי, שלמה צמחי, יצחק כצנלסון, מיכה יוסף ברדיצ'בסקי, י"ח רבניצקי**. אחר העומר החל ש. בן-ציון בעריכת היומן מולדת, ממנו הודה. הוא שמר את עלבונו במשך שנים רבות, והגיב על הדחה זו ביצירתו בן הנשר, שהיא אליגוריה, שבה הוא מתאר עצמו כמלך העופות שניגזר עליו לחיות במחיצת נמושות, שהדבר נמאס עליו והוא פורש כנפיו ועף להרים הגבוהים.

הבוהמה הראשונה של תל-אביב כללה, את ברנר, עגנון, בן-ציון ואחרים, כמו **דבורה בארון**. תיאור מרתק של אותם ימים מצוי בסיפרו של **בנימין ברנר** אחיו של י"ח ברנר, שראה אור לפני כשנתיים. כך מתאר בנימין ברנר את עגנון הצעיר: „בין המבקרים בחדרו של אחי היה עלם אחד, כן גליציה, יפה תואר וחטוב פנים, בעל ראש מקורזל, שתקן ונוהג בינמום רב, ש"י משאשקים שמו. הוא אף ניסה כוחו בכתיבה והיה ישב ומקשיב קשב רב לדברי הסיפרים המבוגרים ממנו. מן העלם הזה, שהיה בן התרבות הגרמנית, ביקש אחי שילמדני את שפת הגרמנים. לא ככל הבחורים נהג העלם הזה. כשזייתי כא אליו לשיעור בגרמנית, הייתי מוצא אותו שרוע עירום על כסאו על הרצפה, וספריו כל מיני ספרים: מדרשים, שאלות-ותשובות, מסכתות של תלמוד וקבצים של פתגמים ומאמרי חכמה..." ממשיך בנימין ברנר ומספר כיצד מסר עגנון לאחיו כתב-יד: „פתח יוסף חיים את העיתון ואנהנו ראינו את שם הסיפור: והיה העקוב למישור, כיוון שמסר טשאשטשקים את החבילה, אמר שלום חטוף והסתלק בחיפזון..." כאשר סיים ברנר לקרוא, הוא קרא לעגנון ואמר לו: „הסיפור טוב. אתה סופר. גם לשונך מובה. סיפורך טעון ליטוש, אבל הוא ראוי לדפוס... קח את כתב-היד, לטש אותו, תבניס בו קצת יותר חיים, קרא כ-כתב-היד שלך כאילו אתה קורא סיפור שכתב אחר, ואני עוד אודיע לך דבר..."

ומספר בנימין ברנר על המשך קורות והיה העקוב למישור: „בימים ההם קנה לו אחי הגורה למכנסיו. עד אז היה חוגר בחבל. עכשיו הלך אל הסוחר וביקש להחזיר לו את הגורה, והסוחר החזיר לו את הכסף. בכסף זה שילם יוסף חיים להדפסת הסיפור, והיה העקוב למישור'..." האם מסוגל מישהו לדמיין בדורנו איזה **מאיר ויזלטיר**, או דומה לו, מוכר מצרכת סטריאופונית, או טלוויזיה צבעונית, על-מנת לפרסם שירי ביכורים של דודו ש. בן-ציון, המתואר כ„לבוש בגדי חום מכהיק כמשי צנוע, כמשי זה מבהיקות עיניו החומות, ועניבה של פיוטנים קשורה לו לצווארו, וכולו כחטיבה של שיר...". לא ניפקד מקומו של ברנר, עליו כתב עגנון: „ברנר, כדרכו, דיבר דברים שיצאו מתוך הלב. ולפי שהיה לבו מר, דיבר דברים מרים וקשים, שלא שמעה אוזן עד לאותה הרצאה... ואף להרצל לא נשא פנים. נזדעזע כל הציבור והתחילו צועקים, חזור מדבריך, רד, הורי-דוהו, סתמו את גרונו, ירד ואל ידבר. שמעתיהו. אל תתנו לו לדבר. איי לנו שהגענו לידי כך בארץ-ישראל לשמוע דברי-כלע שכאלה. ברנר עמד עלוב ומדוכא ומיואש. פניו היו לוהטים במין

רישום של נחום גוטמן מימי תל-אביב הראשונים
הדוקטור חיימן על חמורו

בוכה או יותם ראובני. כנראה שסגולותיהם החבריות של המייסדים, היו מעולות ומשובחות מאלה של המהרסים.

עסקנובץ... עסקנסקי... עסקנסין... עגנון, הפנומן של הספרות הישראלית והעברית, הגיע לנווה-צדק, שגבלה בחולות, ותיאר את חדרו: „עומד כתוך החולות של נווה-צדק והוא מלא חלונות הרבה, חלון אחד פונה כנגד הים וחלון אחד פונה למדברות של חול ש-כניתם עליהם כרך נדול של תל-אביב... (מתוך גבעת החול). החדר שבו התגורר עגנון הצעיר היה ברחוב שימעון רוקח 2, ודומה כי בסיפורו זה מתאר עגנון את השכונה באורח כימעט סופורגרפי, שאינו נופל ביכולת התיאור וברובדי הלשון מיוליסס של ג'ויס או מסיפרי-מיפוי אחרים.

מרכז תרבותי נוסף היתה הספרייה שערי ציון. בתמול שלשום לוקח יצחק קומר ספרים בהשאלה מספריית שערי ציון „ואזיר היטיב עמו ולא מנע ממנו כל ספר..." מרכז תרבותי אחר של תל-אביב שבדרך מתואר על-ידי עגנון בקלוב הפועלים, בו מצויים **יוסף אהרנוביץ', קדיש י. סילמן** (אביו של הבלשן ד"ר **ראובן סיוון**), **יערי פוליקין**, וגם אש שחורה ודומה היה, שאם היו באים ומחתכים את בשרו, היה שותק. אבל לא ירד מן הבמה..." אין פלא, למקרא תיאור זה, לשינאת העסקנים את עגנון, עליהם הוא כתב בתמול שלשום: „ירקוני הפסיק את שיחתו ואמר, הרי מר עסקנובץ ועימו עסקנסקי, וכמדומני גם עסקנסון. לא כי, אלא... כן, כן, עסקנסון כמו שהוא חי וקיים..."

ברנר היה אוהב ספרות של ממש. בדומה לתגובתו על והיה העקוב למישור, הגיב על סיפורו הראשון של יהודה בורלא. כותב על כך **מ. אונגרפלד** בסיפרו במעגלי יצירה: „כשנמר לקרוא את הסיפור, כלי כוכבי מאת יהודה בורלא, הניף את כתב-היד בידו וקרא: „צ'כוב, צ'כוב עברי !...". ברנר התווה את הקו המנחה של הספרות הארצישראלית ברשימתו המפורסמת הז'אנר הארץ-ישראלי ואביזריהו, שבה הוא מתאר את הספרות העתידה להתפתח: „השקר השורר פה בכלל בתפיסת ובהבנת החיים, התנשפחות והזיוף האוכלים פה כל חלקה, גם זו שהיתה יכולה להיות טובה — כל זה בכוחו להחניק כל פרחי יאנר אמתי בעודם באבם...". כותרת וניסוח שיש בכוחם ובעוצמתם להגדיר את בעיות ומכשלות הספרות הישראלית בפרוס שנת 1980.

קבוצת הסופרים שהתגוררה ויצרה בגבולות נווה-צדק, התפזרה בימי מילחמת העולם-הראשונה. עגנון גלה לכמה שנים לגרמניה, ברנר נרצח, בורלא חי בירושלים — אך אין ספק כי חלום חבית הדיו של ראש-העיר הראשון של תל-אביב, מאיר דיזנגוף, התגשם, ובמקביל לצמיחתה של העיר העברית הראשונה: החלה צמיחתה של הספרות העברית בארץ-ישראל.

המהגרים

המהפכה הרוסית שימשה זריקת עידוד חסרת-תקדים לספרות הארצישראלית, ולהפיכתה של תל-אביב למרכזה של הספרות העברית, תחת אודיסה וכו'. אוניה ובה כמה עשרות אנשי-רוח וסופרים, ביניהם **חיים נחמן ביאליק, אביגדור המאירי**, ועוד דמויות-מפתח של הספרות הארצישראלית ובנאי התרבות של תל-אביב, הפיחה רוח חיים בתל-אביב.

ביאליק נחשב אז כגאון השירה העברית, כיורשם הישיר של בן-גבירול ויהודה הלוי. הוא היה אז בשיא כוחו, לביא השירה העברית. העתקת מגוריו לתל-אביב סימלה את הפיכתה של תל-אביב למרכז תרבותי, לבירת התרבות העברית החדשה. גם התקשרותו של ביאליק לארץ-ישראל-העובדת, לציונות החלוצית, היו בבחינת נקיטת עמדה ישירה במהלכי ה-תרבות התל-אביבית של אותם ימים. שברי הסיפורים של תל-אביב בשנות ה-עשרים הינם עוד מרכיבים בפסיפס המיתוס של העיר העברית הראשונה.

שבר סיפור מאותם ימים מביא **אברהם ברויזם**, בסיפרו פגישות ודברים, אודות ביאליק ודיזנגוף בנוסח ביאליק: „זה עתה חזרתי עם דיזנגוף מן הטיול ברכי-בה. לדעתו של הרופא והו ספורט רצוי ומועיל. טוב לו, לאדם, להניע את אבריו, לבל יתנוונו. אולם — מסתייג ביאליק ומעיר — הפרהסיה הזאת, לעיני עוברים ושבים, יש בכך משום מראה-שרירה, שאינו לרוחי. אשר לבן-זוגי — לו נאה הרכיבה בראש-חוצות ויאה למשרתו, שהרי הוא המייסד וראש העיר העברית הראשונה בארץ... ואילו אני — אמר בהשפלת קול — איני אלא בעל-בית אחד בלבד, עמוס חובות לעייפה. ובכל זאת — כמו התעודד — חלילה לי לרגוז ולהתאונן. ברוך שהגיעני אל ביתי, לקיים מצוותיו של אורח עברי בתל-אביב..."

ביאליק אהב את תל-אביב ואמר עליה: „אתה מבין, החולות האלה לא יישארו תמיד חולות שוממים, במקום הזה עוד יבנו בניינים, בתי-מגורים של ממש. כאן יצמח ויתפתח ישוב יהודי גדול... סכנה רבה בה לתל-אביב, שמא תיהפך עם גידולה, כמו כל עיר-חוף, לעיר לבנטינית מקובצת מאנשים שונים בלי פרצוף פנים, בלי שום מלט פנימי המאחדם לחטיבה אחת שלימה. בניין עיר אין — ירשו הקמת בתים בלבד..."

בנוף נבואי זה חי ויצר גם **שאול טשרניחובסקי**, ששימש במשך שנים רופא עירוני בתל-אביב. מגעו, כמשורר וכרופא, עם דור-הילידים הראשון של תל-אביב הוליד אגדות רבות. בשיחה, ב-חשון 1934, תיאר טשרניחובסקי מגע זה: „אני בודק תלמידים, תלמידות. אומר אני להם להתפשט, והם מתביישים. מה הבישנות? כל אברי הגוף הם אותם יחפנים, עליונים ותחתונים גם יחד. כל אבר ואבר

פסטיבל של מתנות לחג

בחנויות שי קונג

הגיעו משלוחים מיוחדים של מתנות מקוריות ומגוונות במחירים ובמבחר שלא נודעו כמותם. בוא ובחר מתנה לא שיגרתית לידידיך, קרוביך, לקוחותיך, ...ואפילו לך.

מוצרי במבוק ונצרים, גילופי עץ, חולצות רקומות, מוצרי אם הפנינה וצדף, מנורות, אהילים, מאפרות, מפות, תיקים, מוצרי נוי ועוד ועוד ועוד...

והלהיט האחרון:
לוח שנה מפואר ממשי תאי לתליה על הקיר.

מבצע חולצות על קניה מעל —.750 ל"י — נמשך.

תל-אביב: בן-יהודה 16,	בת-ים: רוטשילד 30,
רמת-השרון: אוסישקין 9,	נתניה: שמואל הנציב 15,
כפר-סבא: וייצמן 50,	ירושלים: יפו 35,
רמת-גן: הרצל 55,	חדרה: הנשיא 47,
עפולה: רח' הנשיא,	באר-שבע: הפלמ"ח ע"י פסג' אוניקו.

משרד ראשי: נתניה, רח' סמילנסקי 10, טל. 053-92702

(המשך מעמוד 111)

ממלא את הפונקציה שנועדה לו. אין אצלי אבר מבוער ונחות־דרגה. העיקר, שתהיה לאדם כריאות של חושים, כדי לחרש בכל אבר את חשיבותו, את יופיו...״

במיתוס תל־אביב זה ניפקד יום אחד שמו של טשרניחובסקי מספר הבוחרים, והוא הגיב על כך באומרו: ״עזבו־נו חדש עכשיו. ההיאבקות בזירת הציבור מכזי והלאה. אינני סובר אינטרסנט, אינני

טשרניחובסקי + ביאליק
קוויאר מעורב באינדיד טאטארי

בעל־בית ופרדסן. אנוכי, כהנדרתו של ידידנו דויד שמעונוביץ, בשעתו, אנוכי רק ,משורר לעברים', אשר ידו אינה משגת לשלם לגוכה את חזק המס העירוני. אולי זאת העילה החוקית למחיקת שמי מתיק פינקס האזרחים הרשמיים...״

תל־אביב של העשור הראשון לאחר המילחמה העולמית־הראשונה היא עיר ששורשיה מתחדקים ומתחזקים בחולות מהם צמחה. עיר שבה ביאליק, טשרני־חובסקי ברש ושמעוני שולטים בכיפת תר־בותה. עיר שכבר בשלביה הראשונים ברור היה כי נועדה להיות לכרך. עיר ש־מרידת סופרים לוחשת בה בינות לבנייני הבטון החדשים שלה. עיר שבה היה מס־תובב לו ממורמר **אביגדור המאירי**, שהגדיר את יחסו לביאליק ולטשרניחוב־סקי במילים: ״**הצירוף של שניהם הוא בעיני סנדוויץ' של קוויאר מעורב באיז־זיר מאטארי...**״ משורר רגיש, שכאשר נכח בבית־המישפט העירוני בתל־אביב במישפט אונס קטינה, הציע לאונס את הביטוי רמיסת חבצלת. המאירי היה בב־חינת משורר שנרמס. כאשר הבין כי למ־רות החלוציות והמילים הנישגבות מתחילה הספרות להתמסד לה בתל־אביב, הוא פרץ יום אחד לפגישת ועד הסופרים העבריים וצווח: ״**אני זכאי לפרסם דברי ב'מאז־ניים' ורשאי לקבל שכר־סופרים, כדי ש־אשתי תוכל לקנות לחם ורג מלוח. ואילו העורך, היושב פה איתנו, דיחה אותי ומשיל חרם על שירי. גם לי חלק ב'מאז־ניים'. הירחון איננו קניינו הפרטי של יעקוב פיכמן, שהוא ההנהגן הראשי מן הקערה...**״.

המורדים

בתשרי תרצ״א (אוקטובר, 1930) הופיע גליון ה' (קצ״ח) של כתב־העת כתובים. בשער נאמר: ״**שבעון בהוצאת סופרים עבריים**״, בעריכת אליעזר שטיינמן ואב־רהם שלונסקי. בראש הגיליון ניכתב באו־תיות של קידוש־לבנה: ״**דור דור ודור־שיו**״. גיליון זה היה בבחינת הכרזת מרד. מחבריו טענו, בין השאר, כי הם ממשיכי דרכם של **אוריאל אקוסטה**, **וברוך שפינוזה**.

הנידרסים היו בעיני מחברי המניפסט הזה **א״א קובנר**, **דויד פרישמן**, **מ.י. ברדיצ׳בסקי**, **י״ח ברנר** ואחרים. והנ־דרסים היו **שימעון ברנפלד**, **מ.ל. לו־לינקולם**, **י.ח. רבניצקי**, **חיים נחמן ביאליק**. אנשי כתובים תקפו גם את התקופה, שראה אור בהוצאת שטיבל וב־עריכת שאול טשרניחובסקי ואחרים (ש־פירסם באותה עת את אגדת שלושה ואר־בעה של ביאליק ואת אור כשדים של **מתתיהו שוהם**). אחד ממשתתפי כתו־בים, **יצחק נורמן**, כתב על אגדת שלו־שה וארבעה וביאליק: ״**הרישם, כי הנה עומד המשורר עם ארנק גדול ומטבעות זהב וכסף רבים, אילם כמאפץ עתיקות יקר את המטבעות לאט לאט, אבל אין צליל הזהב והכסף נשמע כימעט...**״

מילחמת כתובים בדור הנפילים של ה־ספרות העברית המתחדשת, בתל־אביב ה־צמיחה את **אברהם שלונסקי אליעזר שטיינמן**, **נתן אלתרמן**, **אברהם בן־יצחק**, **יחיאל פרלמוטר** (הוא **אבות ישורון**), **רפאל אליעזר אלכסנדר פן**, **אליהו טסלר**, **א.ד. שפיר** ואחרים, שחנכו את תרבות בתי־

אלתרמן + שלונסקי
שכונה של סופרים

הקפה הספרותיים של תל־אביב וייסדו מיתוס, שיש המנסים להחיותו עד עצם היום הזה.

אלא שמסתבר כי המורדים היו גם שמרנים. ויעיד על כך סיפור, אותו הביא **ישראל זמורה** בדפי יומן ישן: ״**פגשתי את ר. אליעז שסיפר לי, כבדרך אגב, שי(נתן) רטוש הוא... אירי הל־פרין. נדהמתי ממש. הפתעה, שקשה היה לשערה. זה השביעני, בהיותו בפאריס, שלא יגלה את סודו, כי אחרת לא ישתתף ב'שורים', והוא עמד ונגילה לאלתרמן. ל־שלונסקי ולאחרים גילה קודם־לכן, והם לא גילו לי. מזרים חברים אלה. כשדיב־ברתי עמהם הרגשתי בכולם כעין אכזבה וצורך של בדיקת ההערכה. אמרתי להם: רטוש אינו מפסיד כלום על־ידי כך; אירי הלפרין מרוויח... ביקרתי את הורי י. רטוש ושאחתי עמהם על בגם — רציתי לשמחם בכך. הם שמחו כאמת כי הוא העלים את הדבר מחשש ששלונסקי לא ידפיסי. אביו אינו יודע עד היום כי בנו הוא י. רטוש. רציתי להגיד לו ולא מצא־תי. שוחחתי רק עם אמו...**״

בתל־אביב של מחצית שנות ה־30' נעש־תה יצירה ספרותית ענפה עד מאד, ודי בציטוט ההומורסקה של **אביגדור המ־איר**, ששמה הרומן הארצישראלי, שבה כתב בין השאר: ״**עמשי השומר**׳ של יעקוב רבינוביץ. אחד ׳הגולים׳ של ש. האלקין, ששם בגולה עבר עליהו כל ׳ספר הכרשלונות׳ של ד. קמחי, עלה לארץ בא־חת ׳האיניות האחרונות׳ של א. ראבינו, פה התוודע אל ׳בת ציון׳ של בורלא. אחת משלוש חלוצות׳ של א. המאירי, ושמה ׳לונה׳ של בורלא. בתחילה עבד כ׳מפעל בערבה׳ של ע. הדני, ואחרי ׳נפתולי אדם׳ של בורלא בנה לו ,צריף עץ׳ של ע. הדני, עד שבנה לו את הבית של י. אנוכי...״

סיפור שמספר **ישראל זמורה** מביא את רעיונו של אברהם שלונסקי לייסד בתל־אביב שכונת סופרים. על הצעה זו הגיב אלתרמן כך: ״**ישמרני האל: לקום בבוקר ולהיפגש עם סופר? ללכת לישון בלילה ולהיפרד מסופר?**״

בתל־אביב של שנות השלושים והאר־בעים מלכו בכיפה, בלא עוררין, אברהם שלונסקי ונתן אלתרמן. מסביב לכל אחד מהם התקבצה לה חצר של מעריצים. אלתרמן שותף במסביב למדורה של **יצחק שדה**, הוא שותף בישיבות ההגנה ואפילו **דויד בן־גוריון** שאל בשנות החמישים לא אחת לדיעותיו של המשורר. כאשר פירסם את עיר הינוה הוא ריגש את **משה דיין** ועוד רבים.

בימים אלה, כאשר משוררים זוטרים כויולטיר ודומיו עושים קפיטל שירי מה־נושא של תל־אביב, הם מתעלמים במתכוון מעצם היותו של אלתרמן משורר המיתוס של תל־אביב. תל־אביב שלו, כפי שהיא משתקפת בחגיגת קיץ, היא עיר חלומות של משורר, עיר במזרח שהמחבר חולם אותה במערב. היא העיר הגדולה של העם המיישב אותה, העיר שכל התיקוות לעתיד סמונות בה, בריח הים והבטון שלה. תל־אביב של אלתרמן היא ״**עיר קטנה ואשים בה מעט**״. למרות הפרובינציאליות של העיר, הרי שאלתרמן משרה בשיריו את תחושת הכרך העתיד לקום, הספרותי־תרבותי שלנו. עיר בה ״**מייד החזכות מתחילים לרוץ...**״ או, כדבריו: ״**והנה אנוכי מהלך לתומי / ומחכב את העיר תל־אביב. זה מזמו...**״ או שורות כמו: ״**ביאדי אספלט, מול בבואת־קפה, / גבעולי סוכך הניבו כחול יצחוב...**״ או: ״**שקיעה ורודה בין הגגות. / אספלט כחול מלמטה... הפנסים — פרחי העיר — שקי־עה ורודה על סף הרחוב...**״

אלתרמן, בדומה לשלונסקי, נימנה על מתניעי מנועי השירה העברית החדשה, דור של תפוסות ומהפכה, דור שהותיר אותות שכאלה. בינות לקשיחויות הלשו־ניות, הרי שתמיד ביצבצה לה שורה כמו: ״**עוד אבוא אל סיפך בשפתיים כבות / אצניח אליך ידיים... עוד אומר לך את כל המילים המזכות / שישנן / שרשנן עדיין...**״ שירת אלתרמן מעלה, בעיון חו־זר, טעם של קיץ בשפתיים, ריחות מלו־חים של חוף הים, או כפי שהוא כתב במעורומי האש: ״**באש נושק הפה אשר נקרע לקרוא / לאדמה הזאת / מולדת...**״ משורר שמילותיו מעלות את המיתוס של העיר העברית הראשונה והמדינה שמקיפה אותה: ״**כבר השמש גדולה ונמוכה / ובקצה הרחוב הנה נחה / אולי לא נראנה מחר / כי רבים מתים עם שחר...**״ אבל, לעומת זאת: ״**כבר השמש גדולה ונמו־כה / ובקצה הרחוב הנה נחה / רבים יראוה מחר /כי רבים נולדים עם שחר...**״

זה המיתוס של ארבעים שנה, שכל אשר נותר ממנו הם שירים, סיפורים, ציטוטים, קברים. המיתוס האחד והיחיד של העיר תל־אביב בספרות העברית.

הבנים

״**אליק נולד מן הים... ׳בחבית מצאנו אותך, שהים פלטה׳... וככן, אליק נולד מן הים, ואחרי אין זו אלא מהתלה — בכל־זאת לא היה אחד מאתנו קרוב כל־כך לים כאליק, כשם שלא היה בנו אחד שיהיה קרוב כמותו לכלבים, לסוסים, ליל־דים אחרים, לעיזים, לצעצים, לבניינים חד־שים העומדים בבניותם, לחפירות־החול, למכוניות... תמונה ראשונה, בזיכרון: אליק רכוב על קיר־הבטון הגבוה, העושה פוף לרחוב אלנבי מצד אחד ולהסתערותם של הגלים מצד שני... ועיני רואות אותו מלמ־טה, מן החול הלבן. עיני רואות את התל־תלים הזהובים מרפרפים ברוח, מרפרפים על רקע תכול...**״ מתוך פרקי אליק של **משה שמיר**, שהוא בבחינת בכור הב־נים־סופרים של תל־אביב.

בתל־אביב של ראשית שנות העשרים נולדה קבוצת סופרים, יוצאי־דופן בתול־דות הספרויות השונות. תהל ך התבגרותם והתפתחותם היה מקביל לזה של העיר, ולתהליך הגיבוש הלאומי תרביתי של יהודי ארץ־ישראל בכלל. כוונתי לדור שלם ש,נולד מן הים״, שהורין באו מהגולה והניחו את צאצאיהם יחכרכ על חולות הזהב של העיר העברית הראשונה. דור צעיר, שלמענו הקימו קודמיהם, המייס־דים, המהגרים והמורדים, את המסד. ה־כוונה **למשה שמיר, עמוס קינן, שב־תי טבת, שימעון צבר, שולמה טנ־אי, חיים גורי, ברוך נאדן, בנימין תמוז** ואחרים, שחלקם המשיך דרכו ב־ספרות, וחלקם פרש ממנה. דור של סופ־רים שהביעו את חוויית גידולם וצמיחתם בדרכים ובאופנים שונים: סיפורי הילד שקראו לו רבקה מאת שבתי טבת; סיפורי תל־אביב של בנימין תמוז; הפיקרסקה של אליקום, שהושתתה על הפיקרסקה שימ־עון צהמרא, **שהביא לעולם מידד שיף.**

היה מי שזיבל דור זה כהלכה, ויעידו על כך דברים שאותם אמר משה שמיר בקן השומר הצעיר (בחורף תשט״ו): ״**לא תמיד ישבנו בקן־מצדה. לפני קן־מצדה היה לנו פעם קן־פיינברג, חוא שייך לפרה־היסטוריה, אולי ל,תקופת ה־אבן׳ או ,לתקופת הברונזה׳ של תנועתנו (השומר הצעיר) בתל־אביב. בקן־פיינברג זוכר אני ערב אחד — ערב קיץ או ערב חורף — אשר הוקדש לפגישה עם קבו־**

שמיר + גורי
דור שנולד מן הים

צה של סופרים ומשוררים, מה שקור־אים כיום ערב ספרותי. כאז אז אלינו, אל קנגו הקטן, אברהם שלונסקי, לאה נודלברג, משה ליפשיץ חברם ז״ל, ואולי עוד שניים־שלושה שאיני זוכר... בתוך הקהל, כלומר בין חברי הקן, ישבו אז שלמה טנאי, עוזר רבין, בנימין גלאי, נתן שחם, דויד שחם ואני חברכם...״

האמת הטרגית היא, שבידי אותו דור הבנים הופקד גורלה של הספרות העב־רית וכן המיתוס המתפתח וגואה של תל־אביב, כפיקדון. ודור זה שמט מידיו את הפיקדון. שמט, כפי ששמט פיקדונות אח־רים שנימסרו לו, באותה מידה שיצחק רבין שמט את פיקדון ראשות־הממשלה שנימסר לו.

האם תל־אביב שוקעת?

הגאווה והמפולת של דור זה אינם עוד סוד. ניתן להבחין בהם בכל מוסף לספרות, ובארשת הפנים של קבוצת חרזנים וכתב־נים, הישבת באחד מבתי־הקפה של דיזנ־גוף ועושה העוויות המנסות להזכיר את

(המשך בעמוד 115)

ציטוטון

„סברה" — „אדם עליון"

מאת: ניסים אלוני

„...סבור אני שפינוק איום זה שהעתירו עלינו, חיוכים נוראים אלה שהעניקו לנו על כל צעד ושעל, התפעלויות אלה שהתפעלו למישמע כל קוקו־ריקו שניפלט מפיותינו, ובמילה אחת — תואר זה שלדידי לא מילא אלא שליחות מהרסת — „סברה" — כל אלה הינם חוליות לחוט־שידרה, שמסביבו נתלכד גוף קרתני, בור, שחצן. רע מזה, אכחנו, שמעולם לא ניסו לפתח בנו כוח־שיפוט מבוסס, קיבלנו כל זאת בהנאה. נכון, גיחכנו לעגנו להם, שמנו אותם — את הטופחים־על־גב — לצחוק, אך בכל אלה נהנינו הנאה שלמה, ואפילו דישדשנו כהלכה בבוץ לאומני־גיזעני זה: הקימונו במות, בהן תארנו והילללנו עצמנו עד להקאה, „סברה" הפך להיות עילת הסליחות לכל הוויתינו. האיצו בנו להאמין — אנחנו, השוטים, האמנו! שאכן הנפלאים בייצורי־אנוש אנחנו, בלא שיהיה בידינו שמץ הוכחה לאמונה־עצמית־וכפוייה זו. ראינו עצמנו זכאים, לא לפרט זה או אחר, אלא פשוט, זכאים לכל.

בתי־הספר שלנו, בדרך כלל, העמיקו בנו תחושה זו. מורינו ניסו לעודד את רוחנו ,להדפיס' את דברינו משאך יצאו מכלל גימגום. הורינו קבעו על פניהם חיוך־הנאה־ניצחי, אפילו שהיו ביניהם כאלה, בדרך הטבע, שראו את כל „ההתפתחות" הזו בעיניים מושפלות מבושה. העיתונות קפצה על כל חריקה שחרקנו (עד היום, מעל דפי אחד השבועונים המצויירים, הרי הם מעלים על נס כל שיעול שנשתעל בנם, ה„צבר", ה„חמוד והבכורה הגדולה והמפוארת לאחר אלפי החזורות והתרגילים... דרכו את עצבינו שנים על גבי שנים, עד אשר בא הנסיון הגדול, כנחשול, כסער אדיר, שהיה עשוי לגרוף כל אלה שלא אומנו לעמוד בפניו. ואנשים בארץ הזו תמהו כיצד ניצח הנוער ב־מלחמה.

(מתוך „הנערים שהלכו למיחמה"
ראה אור ב„עין", 1951)

חדש בלוטו

מיליונים

חדש בלוטו

מיליונים

חדש בלוטו

מיליונים

בתכנית החדשה של הלוטו
יותר מיליונים, יותר זכיות.
לרשותך-שבעה טפסים שונים,
ומבחר אפשרויות.
עכשיו-גם אתה יכול להיות
מולטי-מיליונר.

basile-עיצוב

(המשך מעמוד 113)

ארשת הפנים של אלתרמן, שלונסקי, רטוש ואורי צבי גרינברג.

בעשור האחרון הפכה תל־אביב לעיר־פרזות ספרותית. עיר של רזון ופירזון. האמת המרה היא, שמכל המיתוס המפואר, של יותר מחמישים שנה, נותרו רק שתי יצירות ממשיות, שהתמודדו עם העיר, עם מיתוס ועם המציאות המרה. שתי היצירות הן שואה 2 של **עמוס קינן** והסיפור אחרי הגשם של **יצחק בן־נר**, שפורסם בהארץ. אל אלה אפשר להוסיף אולי גם כמה מסיפוריו של יותם ראובני, שהצליח אף הוא להתמודד עם אימתה ושקיעתה של העיר העברית הראשונה, בדרכו שלו.

כותב עמוס קינן בשואה 2: „אני שואל את עצמי אם תל־אביב שלי שצמחה יחד עמי מן החולות והגיעה לגמר בישולה יחד עמי, לא היתה אחת מן האשליות הללו, חמנה אחרונה לעצי ענק שישב אין להם מקום בעולם, אקווריום לאחרוני הדולפינים, מתנת פרידה של האנושות לכל הגזעים אותם היא מכחידה... אבי נולד בעיר שלא היו בה חולות. אני נולדתי בחולות שלא היתה עליהם עיר. אבי בנה על חולות ילדותי את עיר ילדותו...“

בשואה 2 מציג קינן חזות מחרידה על העיר העברית הראשונה, המיתוס שלה, החיים והמוות שבה, הזון שאותו הוא מכנה תיאטרון השקיעה: „בהתחלה שוקע רחוב בורכוב. סך הכל רחוב די קטן, בתים קטנים בני קומה אחת או לכל היותר שתים. חנות מכולת עלובה ומולה חנות מכולת עוד יותר עלובה. אצליו קטן ולידו מגרש מצחין שבו שוחטים את העופות. קשה להבחין מרחוק מהו החומר שבו הולך הרחוב וטובע. מין בוץ, שחור, ואולי ערפל סמיך, ואולי לבה קרה, זוחלת... זלמן ליפשיץ, בנו של הפחח ליפשיץ, כורע בתוך הבוץ ובידו רובה. הוא יורה אל תוך הבוץ, נדמה כאילו הוא שואג, או שר, או רוקד... משונה מאד איך הרחוב שוקע. כאילו היה נדנדה, נוטה על צידו האחד. הצד התחתון שוקע קודם, אחר כך האמצע, ורק בסוף, הצד השני... בקצה הנמוך ביותר, שדרה של עצי שקמים. שיירה של גמלים עוברת לאורך עצי השקמים. הגמלים עמוסים זיפזוף. הגמלים

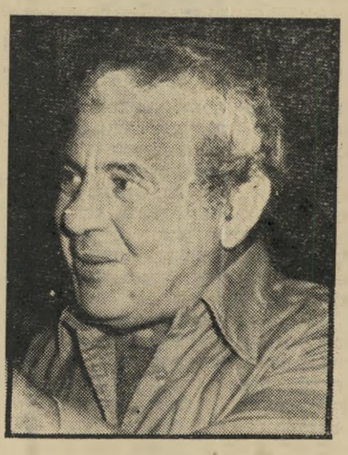

עמוס קינן
נולדתי בחולות

מחרחרים בזעם, מנסים לטפס על עצי השקמים העתיקים... הגמלים שוקעים ו־איתם השקמים העתיקים. דיליאנס רתום לשני מיסים מנסה לחצות מהר מהר את שדרת השקמים, אך מאחר מדי. המיסים צונפים, מזדקפים על רגליהם האחוריות... באמצע הרחוב, בדיוק כמרכזו, מיגרש גדול. בקצהו האחד של המיגרש בית־כנסת. בקצהו השני, צריף הצופים. הצופים צועדים בשורה, זוגות זוגות, בשיר על שפתיהם. שורה אחר שורה נעלמת בכוון תוך כדי שירה. כאשר שוקעת השורה האחרונה של הצופים מתחיל בית־הכנסת לשקוע...“

בסיפורו אחרי הגשם מתאר הסופר יצחק בן־נר את תל־אביב עיר הפרזות, עיר ללא רחמים. הוא מתאר בסיפורו עולם של קרבות רחוב בנוסח התפוז המיכאני. אלימות שבה מתמודדים שני מחנות — „נערי הגוש“ ו„השלומניקים“. תמונת תל־אביב של בן־נר קודרת לא פחות מזו של קינן, ודומה כי אף היא מעידה על שקיעה דומה. הוא כותב: „הרי אני נופל ונופל, כל הזמן, לתהום שאין קצה לה, הוא חושב, אבל הוא ממשיך ללכת. אין הוא יודע את עצמו. ברחוב בן־יהודה פינת רחוב תל־חי מתנבא גבר אחד מיל קבוצת נערים. הארץ מלאה עתה מהם: משיחים־של־שוק, נביאי־רחוב, חוזים, בעלי־אוב, מנחשים, מכשפים וקוסמים ואלכימאים המנסים ליצור נפט מלים, מצמיגים ישנים ו־משחת. יהכל נכונים להאמין בכל דבר, עתה. שמים ללא כוכבים מעל רחוב בן־יהודה פינת רחוב ברומפלדור והגבר עומד באמצע הכביש, על ארנז הפוך, בגדיו האפל, כרסו משתפלת... בפנסים זער היא מאיר את פניו כדברו, למען ייראה, והאור מרטט ונופל על רגליו... ברחובות מתכתשים צעירים שעברו מן הייאוש אל הדת, עם צעירים שעברו מן הייאוש אל אנשי השלום. „שלום על ישראל“ קוראים אנשי השלום * בקצב תהלוכותיהם. „מטר

יצחק בן־נר
נביאי־רחוב

מרובע שלום עדיף על קילומטר מרובע מלחמה“... דרוזמה. דרוזמה. השעה היא שתים ושבע דקות אחרי חצות. בשדרות רוטשילד העלו מפגינים מאנשי השלום מדורות מול מטה הגוש, ואלה עדיין מהכהכות אורים ותוסיפות עשן, כגשם הדק... הוא מגיע אל יפו. ליד מטה המישכר, בכיכר־הספר „עמל“, פורקים עצירים מגניות ומוליכים אותם, בשורה ארוכה, אל הבניין פנימה...“ וכך ממשיך ג'בורו של יצחק בן־נר באודיסיאה התל־אביבית־יפואית שלו, תוך שהוא מביא מיפוי מדהים עד כדי חרדה של העיר תל־אביב, אנשיה ואלימותם הרוחנית והגופנית, כמו היתה לעיר שאיבדה כליל את החלומות שהיו למייסדיה.

גם יותם ראובני, בקובץ סיפוריו בעד ההזיה, מתאר את החילון, איבוד המיתוס וההסתאבות של העיר העברית הראשונה. בכמה מקטעי הסיפור השערות על מותו של פייאר פאולו פאזוליני מצליח ראובני לתאר את אותו ניקוז אנושי גדול ואותנטי של הכרך שצמח מחולות הזהב. הוא כותב: „ואתה מחייך בבית־השימוש של התחנה המרכזית ויוצא בעיקבות החייל, שמפנך ריחף על הזון שלו... אתה עומד בבית־השימוש של התחנה המרכזית בתל־אביב, יוצא ומשוטט בין רציפים, באולם כניסה, וחוזר לבית־השימוש. מגניב מבט לעבר המשתינים...“ התיאורים המיניים של יש־ראל בסוף שנות ה־70' נקראים כעוד מצבת זיכרון שהונחה על גבי המיתוס של תל־אביב, החלומות והחזון.

תל־אביב שבפתח 1980 היא כרך בלא נשמה, חזון או ייעוד ספרותי. המעולים שבאחרוני סופריה מתארים בעבודותיהם את השידפון והפירזון של העיר העברית הראשונה ומנפצים את המיתוס שלה. האם זה חלום? או, אולי, המיתוס האמיתי של העיר הזאת?

---

* סיפורו של בן־נר פורסם בהארץ (20.4.1976) לפני „המהפך“ וייסוד תנועת שלום עכשיו.

אנתולוגיה ישראלית

שיר לימים הנוראים

מאת: נתן זך

מֵחֲפוּתָם שֶׁל רוֹדְפֵי הַשָּׂרָה
מִן הַהִתְלַהֲבוּת הָעַקֶּבֶת מֵדֶם
מִן הַצֶּדֶק הַיּוֹדֵעַ רַק אֶת עַצְמוֹ
מִן הַתֹּם בְּעֵין הָרוֹצֵחַ
שֶׁלֹּא רָאָה וְלֹא שָׁמַע דָּבָר
שֶׁלֹּא נִנָּחֵם בַּלֵּילוֹת
עַל כָּל עֲמַל הַיָּמִים

מִן הַבְּכִי הַמְצוּטְרָד שֶׁל הָאַלְמָנָה
הַתְּפִלָּה הַמְּשֻׁלֵּימָה שֶׁל הָאֵב
מִיגּוֹן הַחֲלָשִׁים וּמֵמַלְאֵי הַטְּפָסִים
מִן הַצְּחוֹק וְהַבְּדִיחָה הַגַּסָּה
בְּמִסְדְּרוֹן שֶׁל בֵּית הַחוֹלִים
לְהִנָּחֵם עַל עֲמַל הַיָּמִים
לְאָרֵר אֶת חֲרַפַּת הַלֵּילוֹת

מֵאֻשְׁפַּת הַמִּלִּים הַמַּצְחִינָה
הַמְּגִלָּה שֶׁהוֹתִיר הַזְּמַן
מֵחָכְמַת הַפָּקִיד הַנָּכִיר
תּוֹשִׁיַּת קְצִין הָאַסְפָּקָה
עַרְמַת הָעִתּוֹנַאי הַזְּמָנִית
זְמַן הָעַרְמָה הַקַּלָּה

מִקַּפְסוֹת הַשִּׁמּוּרִים בְּמִדְבָּר
הַסִּיסְמָה הַמְשֻׁדֶּרֶת בְּרַדְיוֹ
מִן הָעִיר הֶהוֹפֶכֶת שֶׁטַח בָּנוּי
הַכֹּפֶר הֶהוֹפֵךְ שֶׁטַח מְשֻׁחְרָר
מִן הַצְּוָחוֹת הַמּוּבִיל אֶל הַקָּו
הַקּוֹל הַצּוֹעֵק אַחֲרַי
מִן הַפּוֹלִיטִיקָה הַבּוֹ־זְמָנִית
שֶׁזְּמַנֶּיהָ הֵם כְּלֵי הַמִּשְׁחִית

שֶׁלֹּא נָדַע אֶת טַעַם הַבּוּז הָעֻקָּר
הַמַּגִּיד עֲתִידוֹת לְאָחוֹר
אֶת מְזִינַת הַשִּׂנְאָה וְהַפַּחַד
אֶת הַיָּד הַבּוֹטַחַת מִדַּי
בְּהַעְתִּיקָהּ אֶת הַכְּתָב מִן הַקִּיר
אֶת הַקִּיר הָעַתִּיק אֲשֶׁר בּוֹ
יִתְנַחֵם הַנּוֹפֵל עַל חַרְבּוֹ

בְּמִצּוֹקַת הַיָּמִים הַקְּרוֹבָה
בְּמַסַּה הַקְּרֵבָה וְהוֹלֶכֶת
בְּעִיר אֲשֶׁר אֵין בָּהּ מִתֹּם
שָׁמְרֵנוּ מִלֶּקֶב אוֹר יוֹם
שָׁמְרֵנוּ מִן הַגְּבוּרָה
הַשּׁוֹתֶקֶת וְאֵינָהּ עוֹשָׂה
שָׁמְרֵנוּ מִן הָעוֹשִׂים
אֲשֶׁר גְּבוּרָתָם מַעֲשִׂים
מִן הַשִּׁיר הַהוֹפֵךְ פִּזְמוֹן
וְשִׁיר לָכֶת וְשִׁיר אַשְׁכָּבָה
שָׁמְרֵנוּ מִלִּשְׁמֹר טוֹבָה
לְעַצְמֵנוּ אַף לֹא לָךְ
בְּמִצּוֹקַת הַיָּמִים הַקְּרוֹבָה
כְּמַסַּה הַקְּרֵבָה וְהוֹלֶכֶת.

בימים אלה ראה אור, בהוצאת „הקיבוץ המאוחד“, סיפרו של המשורר נתן זך, „צפונית מזרחית“. שיר זה לקוח מתוכו.

מאת נתן זך

השבוע במאה ה־20

מה אירע במאה ה־20׳ כשבוע שבין ה־19 בספטמבר עד ה־25 בספטמבר? במדור חדש זה יסקור „העולם הזה" כמה מן המאורעות שאירעו ב־78 השנים הקודמות בשבוע שבו מופיע הגיליון.

1908

21.9 — המלחין והכנר הספרדי הדגול פאבלו דה־סארסטה נפטר בגיל 64.

1915

25.9 — לראשונה משתמשים הבריטים בגז רעיל אחרי שהגרמנים עשו בו שימוש חצי שנה קודם לכן.

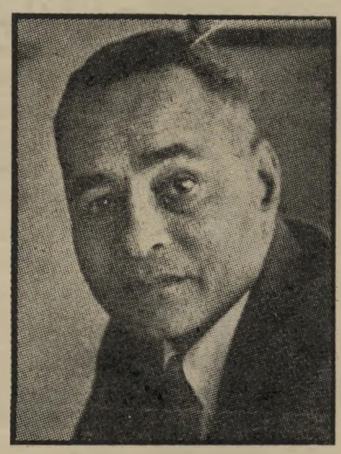

ד"ר ראלף באנץ׳
22.9.1950

1916

20.9 — נערך הקרב הראשון שבו הוכיח הטנק את יעילותו, קרב קמבראי.

22.9 — המשורר הציוני־רוסי, שמעון פרוג, נפטר בגיל 56.

24.9 — מיפעל קרופ באסן מופצץ על־ידי הצרפתים.

1918

23.9 — חיפה וטבריה נכבשות על־ידי הבריטים. החזית התורכית בארץ ישראל מתמוטטת.

1920

21.9 — נוסדה דגניה ב׳.

1921

22.9 — גדוד־העבודה יסד את קיבוץ עין־חרוד.

1922

23.9 — נקבע מעמדו של עבר־הירדן המיזרחי. הופרד מארץ־ישראל והוכרז כ־אמירות הכפופה להשפעה בריטית בראשות האמיר עבדאללה בן־חוסיין.

1927

20.9 — בעמק־כינרות נוסד קיבוץ בית־זרע, או בשמו הקודם, כפר־נתן.

1928

19.9 — בהקרנת בכורה של סרטו של וולט דיסני, אוניית הקיטור וולי, שנערכה בניו־יורק, נולד העכבר המפורסם בעולם, מיקי מאוז.

1934

20.9 — ברונו ריכארד האופטמן נאסר באשמת חטיפת תינוקו של צ׳ארלס לינד־ברג. שלושה חודשים מאוחר יותר הורשע בדין וכעבור שנה הוצא להורג בכיסא חשמלי.

1936

25.9 — הגנרל פרנקו נוחת בספרד בראש צבא מורדים. הגיע לספרד מצפון־אפריקה.

1940

20.9 — ראש הנהגת בית״ר בפולין, מנחם בגין, נאסר על־ידי הבולשת הסובייטית.

שוטרים מצויידים בכידונים וכאלות חשמליות ימפגינים בניטל־רוק
22.9.1957

1943

20.9 — גדודים צרפתים נחתו בקורסיקה. בעלות הברית כבשו את חצי האי סלרנו.

1944

19.9 — ממשלת בריטניה מודיעה על הקמת הבריגדה היהודית.

1945

19.9 — ויליאם ג׳וייס, לורד האו־האו, קריין בריטי של הרדיו הנאצי, הורשע בבגידה במולדת ונידון למוות.

1949

22.9 — הנשיא טרומן מודיע כי בריתהמועצות פוצצה את הפצצה האטומית הראשונה שלה.

1950

19.9 — עצרת האו״ם דחתה את הצעת הודו לקבל את סין העממית לאו״ם.

22.9 — ד״ר ראלף באנץ׳ קיבל את פרס נובל לשלום על פעלו במיזרח התיכון.

1952

23.9 — רוקי מרציאנו זוכה בתואר אלוף העולם באיגרוף במישקל כבד, אחרי שגבר על ג׳ו וולקוט.

1953

22.9 — תערוכת כיבוש השממה נפתחה בבנייני האומה בירושלים על־ידי הנשיא יצחק בן־צבי.

1956

23.9 — אסון רמת רחל. הירדנים תקפו כנס לידיעת־הארץ, שנערך בקיבוץ שבפרברי ירושלים. ארבעה נהרגו ועשרות נפצעו. ממשלת ירדן הודיעה כי היריות נורו על־ידי חייל שאחזו טרוף.

1957

20.9 — המלחין הפיני יאן סיבליוס נפטר בגיל 92.

22.9 — הנשיא אייזנהאור משגר כוחות צבא לליטל־רוק, במדינת ארקנזו, להגן על תלמידים כושיים בבתי־ספר של לבנים.

1966

24.9 — ורה וייצמן, אלמנת הנישא הראשון, נפטרה בגיל 85.

1969

21.9 — דויד בן־גוריון הוצב בראש הרשימה הממלכתית בבחירות לכנסת ה־שביעית.

1970

24.9 — רב־אלוף (מיל.) חיים לסקוב מודיע על התפטרותו כמנהל רשות־הנמלים. במקומו מתמנה האלוף (מיל.) אהרון רמז. גל מחאות בציבור.

1975

23.9 — המועצה הדתית בתל־אביב אישרה את קיומה של רשימת פסולי חיתון.

25.9 — שר־החוץ, יגאל אלון, קיים שיחה בת שלוש שעות עם שר־החוץ הרוסי, אנדרי גרומיקו.

1976

20.9 — האלוף מרדכי („יומי") ברקאי מונה כמפקד חיל־הים.

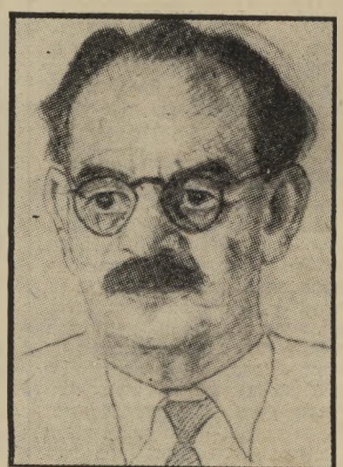

יוסף וייץ
25.9.1972

1977

19.9 — בעקבות הביקורת הציבורית החליטה הממשלה לבטל את מיצעד צה״ל ביום העצמאות.

1978

21.9 — מתנחלי חווארה פונו על־ידי חיילי צה״ל.

24.9 — ראש־הממשלה, מנחם בגין, חזר מקמפ־דיוויד וערך מיצעד רגלי בנמל התעופה בן־גוריון. הוא ניפנף ידיו, בסיגנון האפיפיור, להמונים שהמתינו לו.

במדינה

מישפט

אפשר גם בלי ביטוח

שופטת מציעה למחוקק להקל בעונש ימי שנופע ללא ביטוח

לפי החוק מי שמאחר אפילו ביום אחד בתשלום הפרמיות על ביטוח חובה לי־מכוניתו, צפוי לשלילת רישיונו באופן אוטומטי למשך שנה תמימה. בית־המישפט לתעבורה מרבה להטיל עונש זה, ואינו מתחשב בנסיבות. בעניין זה ב־מישפט שהתקיים בלי סניגור ובלי תובע, המליצה השופטת, הדסה בן־עיתו, על שינוי בחוק. היה זה בעת ערעורו של צעיר שרישיונו נשלל ממנו מסיבה זו.

כאשר קבע המחוקק שלילה לתקופה כה ארוכה, התכוון להגן על נפגעי תאונות הדרכים. בזמנו, מי שלא היה מבוטח ופגע באדם, גרם לו עוול כפול. גם פצעו וגם מנע ממנו את אפשרות התביעה נגד

שופטת בן־עתי
האם הביטוח בסוף?

חברת־הביטוח. הנפגע היה יוצא בשן ו־עין, נתון לחסדיו של הפוגע, ולאפשרויותיו הכלכליות. כדי למנוע מצב זה, החמיר המחוקק עם כל מי שלא חידש את ביטוח רכבו.

אלא שמשנת 1976, שאז נחקק חוק הפיצויים לנפגעי תאונות־דרכים (תשל״ה — 1975, תוקן המצב. החל מיום זה יכולים כל נפגעי תאונות הדרכים לפנות ב־תביעה לחברת־הביטוח, אפילו לא היה הנהג שפגע בהם מבוטח.

לכן העונש של שנת שלילה אוטומטית הוא קשה מדי וחסר־משמעות היום. אך המחוקק לא טרח לבטלו, ובתי־המישפט ממשיכים להטילו על מאחרי ביטוח.

הצעיר שעמד בפני בית־המישפט סיפר, כי קנה מכונית בפברואר וקיבל ביטוח זמני עבורה למשך חודש בלבד. בטרם הגיעה ההודעה על חידוש הביטוח, יצא לשירות מילואים ארוך.

לדבריו, בחופשת השבת שלו לא מצא את הוריו בביתם. הוא נטל את מכוניתו ויצא לבית קרובים שם היו הוריו. בדרך נעצר על־ידי שוטר, והתברר כי תוקף הביטוח פג חודש ימים קודם לכן.

אחרי שההרכב, בראשותה של בן־עיתו, שמע בסבלנות את טיעונו, התייעצו השלושה והשופטת הקריאה את החלטתה:

„באחרונה מובאים בפנינו הרבה עירורים על פסילה אוטומטית לשנה בגלל איחור בביטוח. עונש זה נקבע כדי להגן על נפגעי תאונות הדרכים. אולם מאחר שהחוק תוקן כבר מאז, והיום מוגנים נפגעי התאונות בדרכים אחרות, נראה לנו כי יש מקום לשקול אפשרות לשנות את המצב של פסילה אוטומטית בכל מקרה בו שוכח הנהג לשלם במועד פרמיה של ביטוח. לא אמרנו זאת אלא משום שבאחרונה באו לפנינו עירעורים שהשאירו בלי־בנו רושם כי שנת פסילה בפועל מוטלת כמעט אוטומטית".

ההרכב של בן־עתו המיר את מחצית התקופה לשלילה על תנאי.

טבק אוריגינל

"כרטיס האשראי" היעיל ביותר בעולם

טבק אוריגינל הוא LEADER*
וכך גם אתה.
אם אתה גבר של "טבק אוריגינל" — אתה
זוכה לאשראי בלתי מוגבל בחברה,
בעסקים ו... אצל נשים.

*מוצרי הטיפוח לגבר "טבק אוריגינל"
זוכים מזה שמונה שנים ברציפות בתוארים
"המוצר הנבחר" "והקניה הטובה ביותר"

מי קולון, אפטר שייב, פרי אלקטריק שייב, (לפני גילוח חשמלי)
דיאודורנט ספריי, מקלון דיאודורנט (סטיק), אנטי פרספירנט ספריי,
טלק, מי שיער, קרם לשיעור, משחת גילוח, קצף לגילוח, תכשיר לחות
לגוף, סבון תפנוקים.

TABAC
ORIGINAL

גם באריזות שי מהודרות

שוש וסרמן/יקי הלפרין

פרסום צימט

זה היה העולם הזה שהיה

לפני 25 שנה

גיליון „העולם הזה" שראה אור השבוע לפני 25 שנה בדיוק, סיקר בכתבת־שער נירחבת את „מירוץ השלום 1954". מירוץ אופניים שנערך בחמת מערכת „העולם הזה". עמנואל פרת, הכתב הראשי של השבועון, תיאר בכתבתו „חינוך שחור־לבן" את שערוריית ההפרדה במערכת החינוך ברחובות, שנועדה ליצור חינוך עדיף לבניהם של האשכנזים לעומת חינוכם של הספרדים. תחת הכותרת „קלושמרל בעפולה" הובא סיפור הת־פוררותה של המועצה הדתית בכירת הנגב, בראשותו של הרב אשר קורשניץ. עמוס קינן, במדורו „הסכין המשוחשת", פירסם תחת הכותרת „לחם, אהבה, קינאה" כתבה על ויטוריו דה־סיקה, מראשי הניאו־ריאליזם של הקולנוע האיטלקי, כלוויית ראיון עימו. במדור הסיפור הקצר התפרסם סיפורו של טיים אסטן מעגן, צורי גלין, „המקלען".

בשער הגיליון: תצלום מירוץ השלום 1954.

בחירות אזוריות נוסח דויד בן־גוריון ✷ המישפחה שניסתה להימלט מהארץ בסירה ✷ גדודו המישפחתי של רחבעם זאבי

„העולם הזה" 883
תאריך: 22.9.54

העם

ריח חדש

ריח של סתיו החל מרחף השבוע בשפלה ובהרים. יחד עימו ריחף במרחב ריח מוזר, נשכח מזמן. היה זה ריח של שלום.

איש לא ידע בדיוק מניין באו השמועות. הן צצו כאילו מעצמן, כפרי הדר אחרי הגשמים הראשונים. פתאום ידעו הכל: הערבים הבטיחו לאמריקאים שהם מוכנים לשלום, בתנאי שישראל תסכים לתנאים הנראים לערבים.

הפעם לא נעם הריח גם לאפם של שוחרי־השלום המושבעים בישראל. אי־אפשר היה לתאר כלל שלום שיחזיר את גלגלי ההיסטוריה אחורה, לנובמבר 1947. יותר מדי דם זרם ביניתיים בשדות פלשת ובגבעות הגליל. תימרון הערבים לא הבטיח שלום מהיר, אלא הגברת הלחץ האנגלו־אמריקאי על ישראל.

אמר השבוע דיפלומט ישראלי: „אל נשלה את עצמנו! הערבים עוד אינם מוכנים לשלום. הם עכשיו בשלב מסוכן מאד: הם כבר התחזקו די צרכם כדי שלא ייפחדו מישראל, אך הם עדיין לא התחזקו די צרכם כדי שירגישו ביטחון עצמי אמיתי, שייאפשר להם לראות את ישראל באופן אובייקטיבי..."

אותו דיפלומט רמז בדבריו, כי על ישראל לחכות להתפתחות מצב־הרוח הערבי, אולם לא היתה זאת דרך בטוחה ביותר. היתה צפויה הסכנה, שבהעדר תוכנית־שלום ישראלית ברורה ומוצקת, הנשענת על צרכי ישראל וכוחה, תצטרך ישראל להתגונן מפני תוכנית שתסתמך על צרכי שליטי ערב — וכוחות האמריקני.

השיטה והדרך

עשרות רבות של שוטרים וקציני משטרה רבים הקיפו בסוף השבוע שעבר את בית־גורדון ברחובות, באולמו התכנסו כ־100 איש — מרכז מפא"י. כמה דקות לפני שנפתחה הישיבה הופיע משדה־בוקר החבר החשוב ביותר, לבוש חאקי, דויד בן־גוריון: ישיבה זו ותוצאותיה היו עלות להכריע אם ומתי יחזור בן־גוריון לזירה המדינית.

בן־גוריון ביזבז זמן רב בניתוח המצב המדיני, „הנראה אחרת בנגב מאשר בבניין הכנסת בירושלים". הוא חזר על הסיסמות הרגילות של אי־הסכמה לכל „ויתורים על פעולותינו במיסגרת הסובלנות של המדינה". אולם הקהל לא בא לשמוע ציונות זו: הוא חיכה לשמוע את דבריו המעשיים של בן־גוריון. ההמתנה לא היתה ממושכת, ובן־גוריון העמיד בפני הקהל את תוכניתו לבחירות איזוריות, בניגוד לשיטת הבחירות היחסיות הקיימת עתה. הוא תבע לנסות להעביר שיטה זו עוד בכנסת הנוכחית, אם יסכימו הציונים הכלליים להצביע עבורה.

בוויכוח, שבא אחרי דבריו, היה ברור כי רוב חברי מרכז המפלגה תומכים בהצעת בן־גוריון, אם כי אחדים מהם עוררו שאלות חמורות. שאל אחד: מה יהיה על האיזורים החקלאיים, בהם עלולה מפ"ם לקבל רוב? בן־גוריון לא המתין לתורו להשיב, ופרץ בקריאת־ביניים: „זה תלוי מי ייסמן את האיזורים." וכששאל משתתף אחר, מה יהיה על תל־אביב, בה עלולים הציונים הכלליים לזכות ברוב, ענה בן־גוריון, כי השיב על כך בקריאת־הביניים הקודמת שלו.

המצפון התל־אביבי. ההתנגדות הרעיונית־פוליטית היחידה הובאה על־ידי חברי־הכנסת הרצל ברגר, אשר טען כי במדינה כה קטנה אין לכל איזור אינטרסים משלו. הוא אמר כי הבעיות העומדות כיום לפנינו אינן בעיות של איזור זה או איזור אחר בארץ, אלא בעיות מדיניות החוץ ועניניי הביטחון. הוא טען כי בחירות איזוריות מוצדקות רק במדינות גדולות מאד, שבהן יש בעיות מקומיות ייחודיות, ויש לפעמים אפילו אופי לאומי שונה לתושבי איזור מסויים. „מה יהיה," אמר „אם יחשוב ציר מפא"י מתל־אביב כי אין הצדקה לקו־הירקון־הנגב למחצה; שנעצרה על־ידי משמר־החופים מול חוף נהריה, קם ממקומו והשיב בשקט: „להרצליה."

מאחר שהרצליה נמצאת במרכז הארץ, ולא בצפונה, התעורר חשד בלב אנשי המשמר. הם גררו את הסירה לגמל חיפה, חקרו את נוסעיה, אברהם סייפרד ובניי משפחתו, וגילו פרשה מוזרה עד למאד.

פריץ סייפרד היה גרמני טהור. אולם דיעותיו האנטי־נאציות הביאו אותו אל בין גדרות מחנה־ריכוז גרמני, שהיה מלא וגדוש ביהודים. הוא החליט להתגייר ולעלות לארץ, וברגע בו שיחרר הצבא הדאדום את יושבי המחנה, הפך פריץ לאברהם. בני משפחתו של אברהם התגיירו אף הם, בנו הבכור, מרכוס, הפך לשמעיה; בנו השני, פריסיוף, הפך לאבטליון; אשתו, מאריה, הפכה לשרה: הבת, ברברה, כונתה בשם רות.

שרשרת תלאות. כראוי לגר המכבד את עצמו הצטרף אברהם להפועל המזרחי, ועלה לישראל בשנת 1949, השתכן בכפר־סבא וניסה להקים מיפעל לצבעים. עד כאן הכל טוב ויפה. אולם מכאן החלו התלאות. שותפיו של סייפרד למיפעל־הצבעים רימוהו והציעוהו כקלי־ריק.

הבנים ראו את המצב הקשה של אביהם, והחליטו לבוא לעזרתו: שמעיה־מרכוס החל לעבוד במלון השרון כשולייתטבחים ורות־ברברה החלה לעבוד כאורגת בבית־החרושת סרינגן. אולם אברהם לא היה מוכן לחיות כטפיל על חשבון ילדיו. הוא החל לחפש עבודה במלוא המרצ, ומצא מישרה בבתי־הזיקוק בחיפה. הוא קיווה כי יצליח לצבור כסף, להתחיל בייצור הצבעים מחדש אולם השימחה לא ארכה: ביניתיים התברר כי אין לו כל אפשרות להעביר את המישפחה לחיפה, ולשכנה בתנאים הוגנים. אברהם שקע בייאוש תהומי: הוא החליט לחזור לחיק עמו ומולדתו הקודמים.

רעיון גאוני. סייפרד פנה למיסיון ולממשלת בון (גרמניה), ונוכח כי איש לא יסייע לו לעזוב את הארץ וכי יהיה עליו להגיע לגרמניה בכוחות עצמו.

ההכרח הוליד רעיון גאוני: סייפרד מסר את 700 הלירות אותן חסך לדייג מטבריה, וקיבל תמורתן סירת מפרש, ורעבירה ליפו במשאית. עד מהרה היה הכל מוכן להפלגה הארוכה. אולם ברגע האחרון אירע משהו: רות הכריזה שהיא נשארת בארץ, ובכוונתה להינשא לחברה, סמל בצה"ל. אברהם נדהם, אך נתן לה את ברכתו והפליג לדרך הארוכה.

בשבוע שעבר שרה תוכנית המסע את שירת הברבור שלה. מישפחת סייפרד, שנעצרה על־ידי מישמר החופים, הובאה לפני שופט־השלום החיפאי אברהם סלוצקי, וזכתה לעונש קל יחסית: שבעה ימי מאסר או 30 לירות קנס. ארבעת הנאשמים בחרו במאסר: לא היתה להם אף פרוטה.

במרחב

המוסד והקומיסאר

השבוע שוב נשאו מדינאי ארצות־הברית מבטים מודאגים לעבר המרחב, שלחו לנציגיהם הוראות דחופות לחקור את שיגשוג התנועות הקומוניסטיות בארצותיו. סיבת הדאגה: מאסרם של 400 קציני־צבא פרסיים, שנאשמו באירגון תאים קומוניסטיים בתוך יחידותיהם.

המסקנות הראשונות של החקירה לא הצליחו להפיג את הדאגה. להיפך, הם הגדילו אותה כפל כפליים: נתגלה כי הקומוניסטים קנו להם נקודות־אחיזה חזקות במצריים, סוריה ולבנון. עוד התברר, כי בחודשים האחרונים זרמה הפעילות הקומוניסטית בארצות אלה לא באפיקי תנועות־הפועלים השונות, אלא באמצעות מי שהיתה אוייבתו הגדולה ביותר של הקרמלין — הכנסיה הסורית־אורתודוכסית.

לאחרונה ביקרו אחדים ממנהיגי הכנסיה במוסקבה, וביקורם היה שקול בזהב. פשוטו כמשמעו: הרוסים מסרו להם את שקזהב המסורתי*, שהכיל 10 אלפים רובלים, לטובת „האחים הסוריים".

השבוע נתגלה, כי הרוסים לא הסתפקו בגיבוי יחסים עם הכנסיה הסורית ומיעוטים נוצריים אחרים במרחב, שלחו את זרועותיהם גם לעבר הרוב המוסלמי: 200 אנשי־דת מוסלמיים בסוריה, לבנון ומצריים קיבלו הזמנות לבקר באזורים המוסלמיים של ברית־המועצות.

הגוש המערבי הועמד בפני שותפות מיוחדת במינה: הכומר, המוללה והקומיסאר.

אנשים

● דרך אחרת לחנך את ילדיו גילה **רחבעם** (גאנדי) **זאבי**, איש הפלמ"ח שיצא לא מכבר לחופשת־לימודים. בביתו סימן גאנדי על כל דלת את מטרת החדר במונחים צבאיים. בין השאר: „מפקדת פלוגת משה" על דלת המטבח, „בסיס ציוד מוחזר" על דלת בית־השימוש. את שני ילדיו מינה גאנדי בהתאם לרשום על דלת חדרם, לסגן מפקד־גדוד ולקצין־מודיעין, מפקד־הגדוד עצמו עוסק לפי שעה בלימוד אנגלית.

● סערה חולל השבוע השייך הבדואי חובב מכוניות־הפאר והנערות היפות, שייך **סוליימאן אל הוזייל**, שפנה בכתב ארוך, מלא פסוקי קוראן, אל מישרד־הדתות, ותבע לשוב ולהתיר לבני המיעוט המוסלמי לשאת שתי נשים ויותר.

* שק־הזהב האחרון נמסר לכנסיה הסורית־אורתודוכסית בשנת 1913, על־ידי ניקולאי השני, קיסר רוסיה.

מיפלגות

חינוך שחור־לבן

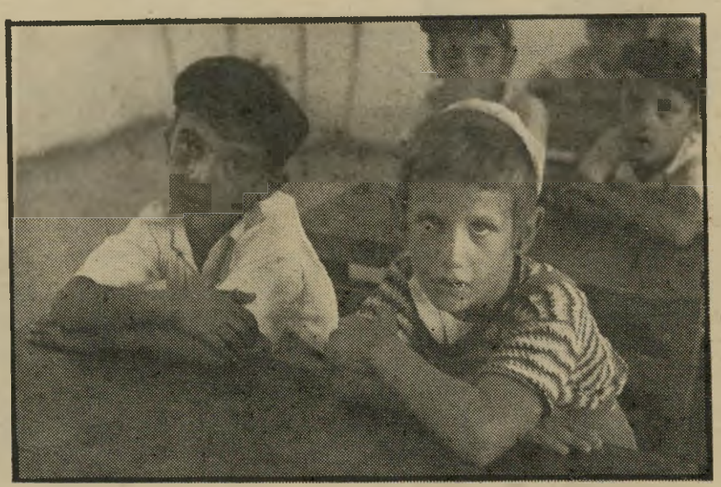

על ספסל אחד, בכיתה א' של בית־הספר מוריה בשערים, יושבים בצוותא שמואל הבלונדי ודויד שחור־השיער. המורה, אשכנזי, טוען כי אין הבדל עדתי בין האינטליגנציה שלהם.

רות שהדבר עלול לגרום נזק זמני פעוט לתושבי־העיר. בהתאם למה יצביע — בהתאם למצפונו הלאומי, או בהתאם למצפונו התל־אביבי?"

אולם לחברי מרכז מפא"י היה ברור כי אלה הן „בעיות תיאורטיות", כפי שהגדיר אותן אחד מחברי המרכז. הבעיה המעשית היתה פשוטה: האם שיטה זו תביא למפא"י את הרוב שבו היא תוכל לפעול ללא צורך בקואליציות גדולות? הוא התנאי לשובו של בן־גוריון לחיים הפוליטיים. מרכז מפא"י היה ברור בו סבור שכן הדבר: 52 הצביעו בעד השיטה החדשה. 6 (ביניהם: שמואל דיין, בר־רב־חאי, הרצל ברגר ושלמה לביא) הצביעו נגד ההצעה ו־17 איש נמנעו מהצבעה.

היה ברור לכל, כי הבעיה לא תיפטר ברחובות. מנגנון מפא"י חייב עתה להכין את הצעת חוקת האיזורים בקווים הכלליים, להביאה למשא־ומתן עם הציונים הכלליים.

יורדים

סירת הברבור

„עיצרו! לאן אתם מפליגים?"

אחד מארבעת האנשים שישבו בסירה

"אמא אומרת שזה החדר הכי חמוד בעולם.
ואמא תמיד צודקת..."

מיטה תחתונה ניפרדת הנראית
כחלק אחד וכוללת מגירה

ארונית מגירות המשמשת
כשולחן עזר נעה על גלגלים

קוראים לי אודי והחדר שלי "נורא"
יפה. את הצבעים אמא נתנה לי
לבחור. לבן כחול. מזרון אדום. את
הסידור היא עשתה לבד. אבל היא
ממש בסדר. מתחת למיטה יש לי
מגירה בה אני זורק הכל כשאין לי
חשק לסדר. יש שולחן וארונות
מגירות על גלגלים. ומה עוד? כן! יש
גם ספריה וכסא נהדר כזה שתענוג
לשבת. וזהו זה. אמא אומרת שזה
החדר הכי חמוד בעולם ואני מסכים
ש...
אמא תמיד צודקת.

הרהיטים בקשת צבעים מרהיבה
או עץ אורן פיני ציפוי לכה שקופה

שאל כל ילד

תצוגה בית "עץ", רח' ברק, רח' החשמונאים 3, טל. 03-784104

העולם הזה

פנינה
גולן
מגלה את
אמריקה